Arturo Pérez-Reverte

Tangoul Vechii Gărzi

BIBLIOTECA POLIROM

Arturo Pérez-Reverte

Tangoul Vechii Gărzi

Traducere din limba spaniolă şi note
de Dan Munteanu Colán

POLIROM
2014

Arturo Pérez-Reverte, *El tango de la Guardia Vieja*

Copyright © 2012, Arturo Pérez-Reverte
All rights reserved

© 2014 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53

ISBN ePub: 978-973-46-4478-0
ISBN PDF: 978-973-46-4479-7
ISBN print: 978-973-46-4298-4

Coperta: Radu Răileanu
Foto copertă: © Maja Topcagic/Trevillion Images

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura eco - un supererou al lumii moderne!

Versiune digitală realizată în colaborare cu Libris.ro

ARTURO PÉREZ-REVERTE s-a născut în 1951 în Spania, la Cartagena. Vreme de peste douăzeci de ani, între 1973 și 1994, a fost jurnalist și corespondent de război pentru ziarul *Pueblo* și apoi pentru Televiziunea Spaniolă. Debutează ca prozator în anul 1986, cu romanul *Husarul* (Polirom, 2006), urmat de *Maestrul de scrimă* (1988; Polirom, 2004). Adevăratul succes i-l va aduce însă *Tabloul flamand* (1990; Polirom, 2003, 2012), distins în Franța cu Grand Prix Annuel de Littérature Policière. De o mare popularitate se vor bucura și cărțile sale ulterioare: *Clubul Dumas* (1993; Polirom, 2004), *Conspirația din Sevilla* (1995; Polirom, 2005), *Harta sferică* (2000; Polirom, 2005), *Regina Sudului* (2002; Polirom, 2004), *Pictor de război* (2006; Polirom, 2008) etc. Pérez-Reverte cunoaște un succes remarcabil cu seria romanelor de aventuri ce îl au ca personaj principal pe căpitanul Alatriste, din care la Editura Polirom au apărut volumele *Căpitanul Alatriste* (2006), *În numele sîngelui nespurcat* (2007) și *Soarele de la Breda* (2008). De asemenea, în ultimele două decenii, multe din romanele sale au fost adaptate cinematografic.

Din 2003 Arturo Pérez-Reverte este membru al Academiei Regale Spaniole. Cărțile romancierului spaniol au fost traduse în peste patruzeci de țări, tirajele însumate ale acestora ajungînd la cîteva milioane de exemplare.

Și, cu toate acestea, pe acest pământ o femeie ca dumneata și un bărbat ca mine nu ajung prea des să fie împreună…

(JOSEPH CONRAD,
Plantatorul din Malata)

În noiembrie 1928 Armando de Troeye a făcut o călătorie la Buenos Aires ca să compună un tangou. Putea să și-o permită. La patruzeci și trei de ani, autorul *Nocturnelor* și al cunoscutului *Paso-doble pentru don Quijote* atinsese culmea carierei și toate revistele ilustrate spaniole publicaseră o fotografie cu el alături de frumoasa lui soție, sprijinit de balustrada transatlanticului Cap Polonio al companiei Hamburg-Südamerikanische. Cea mai bună poză a apărut în paginile rubricii „Din lumea mare“ a revistei *Blanco y Negro*: soții De Troeye pe puntea de la clasa întâi, el cu un trencicot englezesc pe umeri, cu o mână în buzunarul sacoului și cu o țigară în cealaltă, zâmbindu-le celor care își luau rămas-bun de la el de pe cheu, iar ea, Mecha Inzunza de Troeye, cu o haină de blană și o pălărie elegantă, ce îi scotea în evidență ochii de culoare deschisă, pe care entuziasmul ziaristului ce redactase legenda fotografiei îi califica drept „delicios de profunzi și aurii“.

În seara aceea, când luminile de pe coastă încă se mai vedeau în depărtare, Armando de Troeye s-a îmbrăcat pentru cină. A făcut-o cu întârziere, din pricina unei ușoare dureri de cap care nu i-a trecut foarte repede. A insistat însă ca soția lui să plece mai înainte și să se ducă la salonul de dans, ca să-și petreacă timpul ascultând muzică. Cum era un ins meticulos, o bună bucată de timp și-a umplut cu țigări tabachera de aur, pe care și-a pus-o în buzunarul interior al smochingului, și și-a

împărțit în celelalte buzunare diversele obiecte necesare pentru seară: un ceas de aur cu lanț, o brichetă, două batiste albe, împăturite cu grijă, o cutiuță cu pastile digestive și un portofel din piele de crocodil, cu cărți de vizită și bancnote mici pentru bacșișuri. Apoi a stins lumina, a încuiat în urma lui ușa cabinei-apartament și, încercând să-și potrivească mișcările cu lejerul balans al enormei nave, a început să pășească pe covorul ce amortiza îndepărtata trepidație a vaporului în noaptea atlantică.

Înainte de a călca pragul salonului, în timp ce *maître de table* îi ieșea în întâmpinare, ținând în mână lista rezervărilor din acea seară pentru restaurant, De Troeye și-a admirat în marea oglindă din vestibul plastronul scrobit, manșetele cămășii și pantofii negri, bine lustruiți. Costumele de seară subliniau întotdeauna înfățișarea sa elegantă și fragilă – era de statură mijlocie și avea trăsături mai curând regulate decât atrăgătoare, fapt compensat de niște ochi inteligenți, o mustață îngrijită și un păr creț și negru, înspicat cu fire albe, apărute prematur. Pentru o clipă urechea exersată a compozitorului a urmărit ritmul muzicii interpretate de orchestră, un vals melancolic și dulce. De Troeye a zâmbit un pic, cu un aer îngăduitor. Interpretarea era corectă și nimic mai mult. Apoi și-a băgat mâna stângă în buzunarul pantalonilor și, după ce a răspuns la salutul *maître*-ului, l-a urmat până la masa pe care o avea rezervată pentru toată călătoria în cel mai bun loc din salon. Unele priviri se opreau asupra lui. O femeie frumoasă, cu cercei de smaralde, i-a aruncat o privire plină de surpriză și admirație. Îl recunoșteau. Orchestra ataca alt vals lent când De

Troeye a luat loc la masa pe care un cocteil de șampanie neatins stătea lângă flacăra falsă a unei lumânări electrice cu abajur de cristal. De pe ringul de dans, printre perechile ce se mișcau în ritmul muzicii, i-a zâmbit tânăra lui soție. Mercedes Inzunza, care intrase în salon cu douăzeci de minute înaintea lui, dansa în brațele unui tânăr slab și chipeș, în costum de seară: dansatorul profesionist al vaporului, însărcinat să se ocupe de doamnele de la clasa întâi care călătoreau fără pereche sau ai căror parteneri nu dansau. După ce i-a răspuns tot cu un surâs, De Troeye s-a așezat picior peste picior, a ales cu o anumită doză de afectare o țigară din tabacheră și a început să fumeze.

1. Dansatorul monden

În alte vremuri toți cei asemenea lui aveau câte o umbră. Și el a fost cel mai bun dintre toți. Întotdeauna a ținut ritmul impecabil pe ringul de dans, cu mâinile potolite și agile în afara ringului, iar pe buze, fraza potrivită, replica potrivită, strălucitoare. Asta făcea să le fie simpatic bărbaților și să fie admirat de femei. Pe atunci, în afară de dansurile de salon cu care își câștiga traiul – tangou, foxtrot, boston –, stăpânea ca nimeni altul arta de a aprinde focuri artificiale prin vorbe și de a desena peisaje melancolice prin tăceri. De-a lungul unor ani lungi și rodnici, rareori și-a greșit ținta: era greu ca o femeie de condiție bună, indiferent de vârstă, să-i reziste la ceaiul dansant de la un Palace, un Ritz sau un Excelsior, pe o terasă de pe Riviera sau în salonul de dans al unui transatlantic. Făcuse parte din categoria aceea de oameni ce puteau fi întâlniți dimineața într-o cofetărie, în frac, invitând la micul dejun servitorii casei unde în seara dinainte fusese la un bal sau la o cină. Avea acest dar – sau această inteligență. Fusese, de asemenea, capabil, cel puțin o dată în viață, să pună pe o masă de cazinou tot ce avea și să se întoarcă acasă pe platforma unui tramvai, ruinat și fluierând cu aparentă indiferență „Bărbatul care a spart banca la Monte-Carlo“. Și când își aprindea o țigară, își făcea nodul la cravată sau își trăgea manșetele duble, bine călcate, ale cămășii, o făcea cu atâta eleganță, încât poliția nu a

îndrăznit niciodată să-l aresteze dacă nu-l prindea asupra faptului.

— Max.

— Da, domnule?

— Poți să pui valiza în mașină.

Soarele din golful Napoli orbește privirea când se reflectă în ornamentele cromate ale Jaguarului Mark X, la fel ca la automobilele de altădată pe care le conduceau el însuși sau alții. Dar până și asta s-a schimbat de atunci încoace și nici măcar vechea umbră nu se mai ivește niciunde. Max Costa aruncă o privire la picioarele sale, ba chiar se și mișcă ușor, dar fără nici un rezultat. Nu știe în ce moment anume s-a întâmplat, dar n-are nici o importanță. Umbra a dispărut, a rămas în urmă, ca atâtea alte lucruri.

Face o grimasă de resemnare – deși, poate, e doar din cauza soarelui care îl deranjează la ochi – în timp ce se străduiește să se gândească la ceva concret, imediat – presiunea pneurilor cu jumătate de încărcătură și cu încărcătura completă, ușurința cu care se mișcă schimbătorul de viteze automat, nivelul uleiului –, ca să îndepărteze acea senzație dulce-acrișoară ce se ivește întotdeauna când nostalgia sau singurătatea reușesc să se materializeze excesiv. Apoi respiră profund, domol, și după ce șterge cu o piele de căprioară statueta argintie a felinei ce încoronează radiatorul, își pune jacheta de la uniforma gri, împăturită pe spătarul scaunului din față. De-abia după ce se încheie cu grijă la nasturi și își aranjează nodul de la cravată, urcă încet treptele străjuite de statui de marmură decapitate și vaze de flori din piatră, care duc spre intrarea principală.

— Nu uita valijoara.

— N-aveți nici o grijă, domnule.

Doctorului Hugentobler nu îi place ca în Italia angajații să-i zică doctor. Țara asta, obișnuiește el să spună, este infestată de *dottori*, *cavalieri* și *commendatori*. Iar eu sunt un medic elvețian. Serios. Nu vreau să trec drept unul de-al lor, nepotul vreunui cardinal, industriaș milanez sau ceva de genul ăsta. Cât despre Max Costa, toți cei din vila situată în afara orașului Sorrento i se adresează pe nume, Max și-atât. Acest lucru este un paradox, căci de-a lungul vieții sale a folosit diferite nume și titluri, aristocratice sau plebee, în funcție de împrejurări și de nevoile de moment. Dar de un timp, de când umbra lui a fluturat pentru ultima dată batista și i-a spus adio – ca o femeie ce dispare pentru veșnicie într-un nor de aburi, încadrată de fereastra unui vagon de dormit, și nu știi niciodată dacă a plecat în acea clipă sau a început să plece demult –, și l-a reluat pe al său, pe cel autentic. O umbră în schimbul numelui care, până la o retragere forțată, recentă și, într-un fel, firească, inclusiv o perioadă la închisoare, a apărut pe câte un dosar voluminos în comisariatele de poliție din jumătate din țările Europei și Americii. Oricum, se gândește el în timp ce apucă valijoara de piele și valiza Samsonite și le pune în portbagajul mașinii, niciodată, nici chiar în cele mai groaznice clipe, nu și-a imaginat că își va sfârși zilele răspunzând „Da, domnule?“ când este interpelat pe numele său de botez.

— Haide, Max. Ai adus ziarele?

— Sunt aici, în spate, domnule.

Două portiere care se închid. Și-a pus, și-a scos și și-a pus din nou șapca de șofer, ca să-l instaleze pe pasager. Când se așază la volan, o pune pe scaunul de alături și, cu un gest de cochetărie de demult, aruncă o privire în oglinda retrovizoare înainte de a-și netezi părul cărunt, încă abundent. Nimic mai teribil ca amănuntul cu șapca, își spune el, ca să sublinieze ironia situației, plaja absurdă unde resacul vieții l-a azvârlit după naufragiul final. Și cu toate acestea, când se află în camera lui din vilă, bărbierindu-se în fața oglinzii și numărându-și ridurile la fel cum cineva își numără cicatricele amorurilor și bătăliilor, fiecare cu un nume propriu – femei, rulete de cazinou, dimineți incerte, amurguri de glorie sau eșecuri –, termină întotdeauna adresându-se lui însuși, făcându-și cu ochiul în semn de iertare, ca și cum în acel bătrân înalt, mai puțin slab ca înainte, cu ochi întunecați și obosiți, ar recunoaște chipul unui vechi complice, în fața căruia explicațiile sunt de prisos. În fond, insinuează imaginea reflectată pe un ton familiar, ușor cinic și chiar de licheluță, trebuie să recunoaștem că, la șaizeci și patru de ani și cu cele mai proaste cărți pe care ți le-a servit viața în ultimul timp, încă poți să te consideri norocos. În împrejurări asemănătoare, alții – Enrico Fossataro, bătrânul Sándor Esterházy – au fost obligați să aleagă între mila publică și un minut de contorsiuni incomode, spânzurați de cravată în baia unei pensiuni triste.

— Sunt ceva știri importante? întreabă Hugentobler.

Se aude foșnet de ziare pe bancheta din spate a automobilului: răsfoitul fără chef al paginilor. A fost mai degrabă un comentariu decât o întrebare. În oglinda

retrovizoare, Max vede ochii stăpânului său aplecați, cu ochelarii de citit căzuți pe vârful nasului.

— Rușii au lansat bomba atomică sau ceva asemănător?

Hugentobler glumește, evident. Umor elvețian. Când e bine-dispus, îi place să facă pe spiritualul cu servitorii – poate pentru că e holtei, fără o familie care să râdă la glumele lui. Max schițează un surâs profesional. Discret și de la distanța adecvată.

— Nimic special, domnule. Cassius Clay a mai câștigat un meci de box, iar astronauții de pe Gemini XI au revenit pe pământ teferi și nevătămați… Se încinge și războiul din Indochina.

— Poate vrei să spui Vietnam.

— Așa e. Vietnam… Și, ca știre locală, la Sorrento începe turneul de șah Campanella: Keller contra lui Sokolov.

— Dumnezeule mare, zice Hugentobler, distrat și sarcastic. Ce rău o să-mi pară că îl pierd… Adevărul e că mare e grădina lui Dumnezeu, Max.

— Ce să mai vorbim, domnule…

— Îți închipui? Toată viața în fața unei table de șah. Așa sfârșesc jucătorii ăștia. Alienați, ca Bobby Fischer ăla.

— Bineînțeles.

— Ia-o pe șoseaua din vale. Avem timp.

Pietrișul nu mai scârțâie sub pneuri când, după ce au trecut de grilajul de fier, Jaguarul începe să ruleze lent pe șoseaua asfaltată, printre măslini, arbuști de mastic și smochini. Max schimbă viteza cu grijă înaintea unei curbe strânse, la capătul căreia marea calmă și luminoasă decupează în *contre-jour*, ca

un geam mat, siluetele pinilor și ale caselor înșirate una deasupra alteia pe munte, cu Vezuviul pe cealaltă parte a golfului. Pentru o clipă uită de prezența pasagerului și mângâie volanul, concentrându-se asupra plăcerii de a conduce, asupra deplasării între două locuri a căror poziție în timp și spațiu îl lasă indiferent. Aerul care intră prin fereastra deschisă miroase a miere și rășină, aducând ultimele arome ale verii, care în aceste locuri refuză întotdeauna să moară și duce o ingenuă și blândă bătălie cu filele calendarului.

— O zi splendidă, Max.

Clipește, revenind la realitate, și ridică din nou ochii spre oglinda retrovizoare. Doctorul Hugentobler a pus deoparte ziarele și are o havană în gură.

— Într-adevăr, domnule.

— Când mă întorc, mă tem că vremea nu va mai fi la fel.

— Să sperăm că nu se va schimba. Nu sunt decât trei săptămâni.

Hugentobler scoate un mârâit însoțit de un norișor de fum. Este un tip cu aspect calm și ten rumen, proprietar al unui sanatoriu aflat în împrejurimile lacului Garda. A făcut avere în anii de după război oferind tratament psihiatric evreilor bogați traumatizați de ororile naziștilor, din cei care se trezeau în plină noapte și credeau că mai sunt încă într-o baracă de la Auschwitz, cu dobermanii lătrând afară și soldații SS indicând drumul spre dușuri. Hugentobler și asociatul lui italian, un anume doctor Bacchelli, îi ajutau să lupte împotriva acestor fantasme, recomandându-le la sfârșitul tratamentului o călătorie în Israel, organizată de conducerea sanatoriului, și

punând punct întregii povești cu niște facturi înspăimântătoare, care acum îi permit lui Hugentobler să aibă o casă în Milano, un apartament la Zürich și vila de la Sorrento, cu cinci automobile în garaj. De trei ani Max are sarcina să le întrețină și să le conducă, precum și să supravegheze întreținerea vilei, unde mai sunt angajați soții Lanza din Salerno: ea, fată în casă și el, grădinar.

— Nu merge direct în port. Ia-o prin centru.

— Da, domnule.

Aruncă o privire scurtă ceasului bun, dar ieftin – un Festina din dublé –, pe care îl poartă la mâna stângă și conduce printre puținele mașini care trec la această oră pe *corso* Italia. Au timp berechet ca să ia șalupa care îl va duce pe doctor de la Sorrento pe celălalt țărm al golfului, scutindu-i de ocolurile și serpentinele șoselei înspre aeroportul orașului Napoli.

— Max?

— Da, domnule?

— Oprește la Rufolo și cumpără o cutie de Montecristo numărul doi.

Relația de serviciu dintre Max Costa și angajatorul lui a început ca o dragoste la prima vedere: de cum l-a văzut, pe psihiatru nu l-au mai interesat impecabilele sale antecedente – altfel, complet false – menționate în scrisorile de recomandare. Om practic, convins că intuiția și experiența lui de profesionist nu-l înșală niciodată în privința condiției umane, Hugentobler a decis că acel individ îmbrăcat cu o anumită eleganță demodată, expresia lui sinceră, respectuoasă și liniștită și mai ales gesturile și vorbele sale de o educată prudență sunt portretul

viu al cinstei și bunei-cuviințe. Așadar, un personaj absolut perfect pentru a conferi demnitatea cuvenită parcului său mobil – Jaguarul, un Rolls-Royce Silver Cloud II și trei mașini de epocă, printre care și un Bugatti 50T *coupé* –, de care doctorul se simte foarte mândru la Sorrento. Bineînțeles că e departe de a bănui că în alte vremuri șoferul lui s-a bucurat de automobile – personale sau nu – la fel de luxoase precum cele pe care le conduce acum ca angajat. Dacă ar fi avut informații complete, Hugentobler ar fi trebuit să-și revizuiască unele dintre punctele sale de vedere cu privire la condiția umană și să-și caute un auriga[1] cu o înfățișare mai puțin elegantă, dar cu un parcurs biografic mai convențional. De altfel, ar fi fost o greșeală. Oricine cunoaște partea obscură a lucrurilor înțelege că inșii care și-au pierdut umbra sunt ca femeile cu un trecut dubios după ce se căsătoresc: nimeni nu e mai fidel ca ele, fiindcă ele știu ce riscă. Dar nu Max Costa avea să fie cel care să-l lămurească în acele momente pe doctorul Hugentobler cu privire la nestatornicia umbrelor, onestitatea curvelor sau cinstea obligatorie a vechilor dansatori de salon, ulterior hoți cu mănuși albe. Deși nu întotdeauna mănușa era complet albă.

Când șalupa Riva se îndepărtează de debarcaderul de la Marina Piccola, Max Costa rămâne o vreme sprijinit de parapetul ce apără cheiul, observând cum pătrunde siajul în suprafața albastră a golfului. Apoi își scoate cravata și haina uniformei și, cu ea pe braț, o ia înapoi spre mașina parcată aproape de clădirea Gărzii Financiare, la poalele falezei ce se înalță și ține pe umeri Sorrento. Îi dă cincizeci de lire băiatului

care păzește Jaguarul, pornește motorul și conduce încet pe șoseaua care urcă până în oraș, descriind o curbă strânsă. Când ajunge în piața Tasso, se oprește înaintea a trei pietoni care ies din hotelul Vittoria. Sunt două femei și un bărbat și el îi urmărește cu privirea, distrat, în timp ce aceștia traversează strada la mică distanță de botul mașinii. Arată a turiști înstăriți, din cei care vin când se încheie sezonul, ca să se bucure de mai multă liniște, de soare, mare și clima plăcută care se menține până toamna foarte târziu, evitând neplăcerile și înghesuiala verii. Bărbatul are vreo treizeci de ani, poartă ochelari de soare și un sacou cu cotiere din piele de căprioară. Femeia mai tânără e o brunetă cu înfățișare plăcută și fustă scurtă și are părul strâns într-o coadă lungă, lăsată pe spate. Cealaltă, mai în vârstă, mai matură, e îmbrăcată cu un pulover bej și o fustă de culoare închisă și are pe cap o pălărie bărbătească de tweed șifonată, de sub care i se vede părul cenușiu, tuns foarte scurt, cu tonuri argintii. Este o doamnă distinsă, apreciază Max. Cu acea eleganță pe care nu ți-o dă îmbrăcămintea, ci felul de a o purta. Peste ceea ce se poate vedea de obicei în vilele și hotelurile bune din Sorrento, Amalfi și Capri, inclusiv în această perioadă a anului.

Există ceva la cea de-a doua femeie care te stârnește s-o urmărești cu privirea în timp ce traversează piața Tasso. Poate felul cum se comportă, cu mișcări încete, sigură pe ea, cu mâna stângă ținută cu indolență în buzunarul puloverului – cu acel mod de a se mișca al celor care au pășit ferm o bună parte a vieții lor, călcând pe covoarele unei lumi care le aparținea. Sau, poate, ceea ce îi atrage atenția lui Max este felul cum își înclină

capul spre prietenii ei, ca să râdă de ce își spun sau ca să rostească niște cuvinte al căror sunet e înăbușit de geamurile ce opresc orice zgomote ale automobilului. Adevărul este că pentru o clipă, cu iuțeala celui ce evocă un fragment fără legătură dintr-un vis uitat, Max percepe ecoul unei amintiri. O imagine din trecut, una îndepărtată, un gest, un glas și un râs. Asta îl uimește așa de tare, încât e nevoie să audă claxonul altei mașini din spatele lui ca să bage în viteză și să înainteze puțin, continuând să observe trioul, care a ajuns în cealaltă latură a pieței și se așază la soare, în jurul unei mese de pe terasa barului Fauno.

E pe punctul de a intra pe *corso* Italia când senzația aceea familiară îi revine în memorie, dar acum e vorba de o amintire concretă: un chip, o voce. O scenă – sau mai multe. Brusc, uimirea se transformă în stupefacție și Max apasă pe frână cu o violență la care răspunde un al doilea claxon al mașinii din spate, însoțit de gesturile furioase ale șoferului ei atunci când Jaguarul virează deodată la dreapta și, după ce frânează din nou, se oprește lângă bordura trotuarului.

Scoate cheia din contact și se gândește, timp în care rămâne nemișcat și își privește mâinile sprijinite pe volan. Într-un sfârșit iese din automobil, își pune haina și o pornește pe sub palmierii din piață înspre terasa barului. E neliniștit. Se teme, poate, să verifice ce îi trece prin cap. Cei trei continuă să stea acolo, cufundați într-o conversație însuflețită. Încercând să treacă neobservat, Max se oprește lângă arbuștii din zona grădinii. Masa e la zece metri de el și femeia cu pălărie de tweed stă așezată din profil, sporovăind cu ceilalți, fără să-și

dea seama de examenul riguros la care o supune Max. E posibil, constată el, ca în alte vremuri să fi fost foarte atrăgătoare, pentru că fața ei păstrează urmele unei frumuseți trecute. Ar putea fi cea care crede el că este, conchide șovăitor. Deși e greu de spus. Sunt prea multe chipuri feminine care se interpun, iar asta include un „înainte de“ și un lung „după aceea“. În timp ce studiază toate detaliile ce se asamblează în memoria sa, ascuns în spatele jardinierelor, Max nu ajunge la o concluzie satisfăcătoare. În cele din urmă, conștient că, stând acolo, va ajunge să atragă atenția, dă ocol terasei și se așază la o masă din fund. Îi comandă chelnerului un *negroni*[2] și în următoarele douăzeci de minute studiază profilul femeii, analizând fiecare din gesturile și mișcările ei și comparându-le cu cele pe care și le amintește. Când cei trei se ridică de la masă și traversează din nou piața, îndreptându-se spre colțul cu *via* San Cesareo, o recunoaște în cele din urmă. Sau așa crede. Atunci se ridică și pornește în urma lor, păstrând distanța. De veacuri bătrâna lui inimă nu a mai bătut așa de repede.

Femeia dansa bine, a constatat Max Costa. Dezinvolt și cu o anumită îndrăzneală. A avut chiar curajul să-l urmeze la un pas lateral mai complicat, fantezist, pe care el l-a improvizat ca să-i testeze priceperea și căruia o femeie mai puțin agilă nu i-ar fi făcut față cu ușurință. Probabil că se apropie de douăzeci și cinci de ani, a cumpănit el. Înaltă și zveltă, cu brațe lungi, încheieturile mâinilor fine și picioare care se ghiceau interminabile sub mătasea ușoară și închisă la culoare, cu reflexe violete, ce îi lăsa la vedere umerii și spatele până în

talie. Datorită tocurilor înalte, care puneau în evidență rochia de seară, chipul ei era la aceeași înălțime cu cel al lui Max: senin, frumos conturat. Părul blond îi era un pic ondulat, exact după moda din sezonul acela, cu o tunsoare dreaptă ce îi descoperea ceafa. Dansa cu privirea fixată dincolo de umărul hainei de frac a partenerului ei, pe care își sprijinea mâna ce lăsa să se vadă strălucirea unei verighete. După ce el se apropiase și, cu o reverență politicoasă, se oferise să danseze cu ea un vals lent, din cele cărora li se spunea boston, nu s-au mai privit nici măcar o dată în ochi. Ai ei erau de culoarea mierii transparente, aproape lichizi, reliefați de cantitatea de rimel potrivită – nici o tușă mai mult decât era necesar, la fel ca rujul de pe buze –, sub arcada unor sprâncene epilate, reduse la o linie foarte fină. Nici o legătură cu celelalte femei pe care Max le acompaniase în seara aceea în salonul de dans, doamne mature, cu parfumuri tari de liliac și *patchulí*, și tinere stângace, cu rochii de culoare deschisă și fuste scurte, care își mușcau buzele, chinuindu-se să nu piardă ritmul, se îmbujorau când le puneai mâna pe talie sau băteau din palme când se cânta un *hoopa-hoopa*. Așa că, pentru prima dată în seara aceea, pe dansatorul monden de pe Cap Polonio a început să-l distreze munca sa.

Nu s-au mai privit până nu s-a terminat bostonul – era *„What I'll Do“* – și orchestra a atacat tangoul *„A media luz“*. Rămăseseră o clipă nemișcați pe ringul de dans pe jumătate gol, unul în fața celuilalt, și, văzând că ea nu se întoarce la masa ei – un bărbat îmbrăcat în smoching, cu siguranță soțul, tocmai se așezase acolo –, odată cu primele acorduri, el și-a deschis

brațele și femeia s-a adaptat imediat, la fel de impasibilă ca mai înainte. Și-a rezemat mâna stângă pe umărul lui, și-a întins molatic celălalt braț și au început să se miște pe ring – să alunece, s-a gândit Max, ăsta e cuvântul potrivit –, ea cu irișii de culoarea mierii ațintiți iar undeva dincolo de dansator, fără să-l privească, deși contopită cu el cu o precizie uluitoare, adaptată la ritmul sigur și lent al bărbatului, care, la rândul lui, încerca să păstreze distanța respectuoasă și corectă, așa că își atingeau trupurile doar atât cât era nevoie ca să execute pașii.

— Vi se pare în regulă? a întrebat el după o serie de pași complicați, urmați de femeie cu o naturalețe absolută.

Ea i-a aruncat în sfârșit o privire fugară. Poate și o delicată urmă de zâmbet, estompat imediat.

— Perfect.

În ultimii ani tangoul, dans de origine argentiniană, intrat în vogă la Paris datorită dansurilor apașe, făcea furori pe ambele țărmuri ale Atlanticului. Așa că ringul s-a însuflețit în scurt timp, asaltat de perechi ce evoluau cu mai mult sau mai puțin farmec, desenând pași, întâlniri și despărțiri care, în funcție de caz și de experiența protagoniștilor, mergeau de la corect până la grotesc. Partenera lui Max însă răspundea cu o absolută dezinvoltură la pașii cei mai complicați, adaptându-se atât la mișcările clasice, previzibile, cât și la cele pe care el, tot mai sigur de ea, le propunea uneori, mereu sobru și lent, cum îi era stilul, dar introducând opriri și simpatici pași laterali pe care ea îi urma cu naturalețe, fără să piardă ritmul. Era amuzată și ea de dans și de muzică, după cum o dovedeau în mod evident surâsul cu care îl răsplătea acum tot mai des pe Max după câte

o evoluție complicată, încheiată cu succes, și privirea aurită, ce revenea din când în când din depărtarea ei ca să se fixeze pentru câteva secunde, satisfăcută, asupra dansatorului monden.

În timp ce se mișcau pe ringul de dans, el l-a studiat pe soț cu ochi versați, de vânător calm. Era obișnuit s-o facă – soți, tați, frați, fii, amanți ai femeilor cu care dansa. Bărbați în general, cei care le însoțeau cu orgoliu, aroganță, plictiseală, resemnare sau alte sentimente la fel de masculine. Găsea multe informații utile în ácele de cravată, lanțurile de ceas, tabacherele și inelele lor, în grosimea portofelelor întredeschise când veneau chelnerii, în calitatea și croiala unei haine, în dunga unui pantalon sau luciul unor pantofi. Chiar și în felul cum era făcut nodul de la cravată. Toate constituiau materialul ce îi permitea lui Max Costa să stabilească metode și obiective în ritmul muzicii – sau, mai prozaic spus, să treacă de la dansurile de salon la posibilități mai profitabile. Trecerea timpului și experiența sfârșiseră prin a-i întări punctul de vedere pe care, cu șapte ani în urmă, la Melilla, îl exprimase contele Boris Dolgoruki-Bragation – caporal în compania a 13-a a regimentului de infanterie din Legiunea Străină –, care cu un minut și jumătate în urmă tocmai vomitase o sticlă întreagă de coniac de cea mai proastă calitate în curtea din spatele bordelului ținut de Fátima:

— O femeie nu este niciodată doar o femeie, dragă Max. Este, de asemenea – și mai ales –, bărbații pe care i-a avut, îi are și i-ar putea avea. Nici una nu poate fi înțeleasă fără ei… Și cine are acces la acest dosar posedă cheia seifului. Resortul secretelor ei.

A aruncat o ultimă privire, mai de aproape, soțului când, la sfârșitul cântecului, a condus-o pe partenera sa înapoi la masă: elegant, sigur pe el, trecut de patruzeci de ani. Nu era un bărbat frumos, dar avea un aspect plăcut, a constatat Max, cu mustața lui fină și distinsă, părul creț, ușor cărunt, și ochi vii și inteligenți, cărora nu le scăpa nimic din ce se petrecea pe ringul de dans. Căutase numele lui pe lista de rezervări înainte de a se apropia de femeie, cât ea era încă singură, și *maître* îi confirmase că e vorba de compozitorul spaniol Armando de Troeye, împreună cu soția – cabină specială, tip apartament, la clasa întâi, și masă rezervată în salonul principal, lângă cea a căpitanului, ceea ce la bordul transatlanticului Cap Polonio însemna mulți bani, excelentă poziție socială și, aproape întotdeauna, ambele.

— Mi-a făcut plăcere, doamnă. Dansați minunat.

— Mulțumesc.

A înclinat din cap aproape militărește – de obicei femeilor le plăcea aceasta manieră de a saluta, ca și naturalețea cu care le lua degetele ca să și le apropie de buze –, la care ea a răspuns cu o ușoară și rece înclinare a capului înainte de a se așeza pe scaunul pe care soțul ei, ce se ridicase în picioare, i-l oferea. Max s-a întors cu spatele, și-a netezit pe tâmple părul negru și lucios, pieptănat pe spate și dat cu briantină, întâi cu mâna dreapta, apoi cu stânga, și s-a îndepărtat, ocolind lumea care dansa pe ring. Mergea cu un zâmbet politicos pe buze, fără să se uite la nimeni, dar simțind că statura lui de un metru și șaptezeci și nouă de centimetri, precum și ținuta lui impecabilă, de gală – pe asta își cheltuise ultimele economii înainte de a se

îmbarca pentru călătoria la Buenos Aires, cu un contract dus-întors –, stârneau curiozitatea feminină la mesele de la care unii pasageri începeau să se ridice ca să se ducă la restaurant. În clipa asta jumătate de salon mă detestă, și-a zis el resemnat și, totodată, amuzat. Cealaltă jumătate sunt femei.

Cei trei se opresc în fața unei prăvălii de suveniruri, ilustrate și cărți. Deși o parte din magazinele și restaurantele din Sorrento se închid când se încheie sezonul de vară – inclusiv unele buticuri elegante de pe *corso* Italia –, cartierul vechi și *via* San Cesareo rămân locuri frecventate de turiști tot anul. Strada nu e largă, așa că Max Costa se oprește la o distanță prudentă, lângă o *salumeria*[3] a cărei tăbliță, scrisă cu cretă și pusă pe un suport din fața intrării, oferă o protecție discretă. Fata cu părul prins în coadă a intrat în prăvălie, iar femeia cu pălărie a rămas să stea de vorbă cu tânărul. Acesta și-a scos ochelarii de soare și zâmbește. Este brunet și bine făcut. Ea pare că îl iubește foarte mult, căci la un moment dat îl mângâie pe obraz. Apoi el spune ceva și femeia râde tare. Hohotul ajunge limpede până la bărbatul ce spionează, un râs clar și sincer, care o întinerește mult și îl înfioară pe Max, stârnindu-i amintiri concrete din trecut. Ea e, conchide. Au trecut douăzeci și nouă de ani de când a văzut-o ultima dată. Atunci cădea burnița peste un peisaj marin de toamnă, un câine alerga pe pietrele umede de pe plajă mai la vale de balustrada de pe Promenada Englezilor de la Nisa, iar orașul, dincolo de fațada albă a hotelului Negresco, se estompa în peisajul pâclos și cenușiu. Tot acel timp scurs, interpus între o scenă și alta, putea să-i deformeze amintirile.

Cu toate acestea, fostul dansator monden, actualmente angajat și șofer al doctorului Hugentobler, nu mai are nici o îndoială. E aceeași femeie. Același râs, același fel de a-și înclina capul într-o parte, aceleași gesturi domoale, aceeași eleganță naturală cu care își ține mâna în buzunarul puloverului. Ar vrea să se apropie, ca să se convingă privind-o din față, de aproape, dar n-are curaj. În timp ce îl frământă această îndoială, fata cu părul prins în coadă iese din prăvălie și toți trei fac drumul înapoi, trecând din nou prin fața acelei *salumeria* unde Max tocmai s-a refugiat în mare grabă. O vede dinăuntru trecând pe femeia cu pălărie, îi studiază profilul și i se pare că e absolut sigur. Ochi de culoarea mierii, constată el înfiorat. Aproape lichizi. Și astfel, precaut, păstrând o distanță prudentă, îi urmărește la întoarcere până în piața Tasso și până la poarta din fier forjat a hotelului Vittoria.

A văzut-o din nou a doua zi, pe puntea bărcilor de salvare. Și a fost ceva întâmplător, fiindcă nici unul din ei nu trebuia să se afle acolo. Ca și ceilalți angajați de pe Cap Polonio care nu făceau parte din echipajul propriu-zis, Max Costa trebuia să stea departe de acea zonă și de puntea de la clasa întâi. Ca să o evite pe aceasta din urmă, unde pasagerii se bronzau pe șezlonguri de tec și nuiele la soarele ce cădea pe latura dinspre tribord – puntea de la babord era ocupată de cei ce jucau popice și *shuffleboard* sau practicau tirul cu talere –, Max a preferat să urce pe scara ce ducea la o altă punte, unde se aflau, fixate cu cârlige și pe cavalete, opt din cele șaisprezece bărci de salvare aliniate de o parte și de alta a celor trei coșuri mari, vopsite în

alb și roșu, ale transatlanticului. Era un loc liniștit, un spațiu neutru, pe care pasagerii nu îl frecventau în mod obișnuit, deoarece prezența acelor bărci de salvare mari strica aspectul locului și obtura priveliștea. Singura concesie făcută celor ce hotărau să vină și să stea acolo o constituiau niște bănci de lemn și pe una din ele, în timp ce trecea printre un luminator vopsit în alb și gura unuia dintre marile ventilatoare care aduceau aer proaspăt în măruntaiele vaporului, dansatorul monden a recunoscut-o pe femeia cu care dansase cu o seară înainte.

Ziua era luminoasă, fără vânt, iar temperatura era plăcută pentru perioada aceea a anului. Max nu avea pălărie, mănuși și baston – era îmbrăcat cu un costum gri cu vestă, cămașă cu guler normal și o cravata croșetată –, așa încât, atunci când a trecut pe lângă femeie, s-a mărginit să încline politicos capul. Ea purta un compleu elegant de casa[4]: o jachetă trei sferturi și o fustă dreaptă, plisată. Citea o carte pe care o ținea pe genunchi, iar când bărbatul a trecut prin fața ei, umbrind-o o clipă, a ridicat chipul, alungit din pricina unei pălării de fetru cu boruri înguste, și și-a fixat privirea asupra lui. A existat, poate, o scurtă sclipire în ochii ei, ca un semn de recunoaștere, cum i s-a părut lui Max, iar asta l-a făcut să se oprească un moment, cu tactul impus de circumstanțe și de poziția socială a fiecăruia din ei la bordul navei.

— Bună ziua, a spus Max.

Femeia, care își coborâse din nou ochii asupra cărții, a răspuns cu altă privire tăcută și o scurtă înclinare a capului.

— Sunt… a început el, simțindu-se brusc nelalocul lui, nesigur pe terenul pe care călca, și regretând deja că intrase în vorbă cu ea.

— Da, i-a răspuns ea calmă. Cavalerul de aseară.

A spus cavaler, nu dansator, și el i-a fost recunoscător în forul său interior.

— Nu știu dacă v-am spus că dansați minunat, a continuat.

— Mi-ați spus.

Și-a reluat lectura. Un roman, a observat el, privind coperta, pe care ea îl deschisese în poală: *Cei patru cavaleri ai Apocalipsului*, de Vicente Blasco Ibáñez.

— La revedere. Lectură plăcută.

— Mulțumesc.

S-a îndepărtat, neștiind dacă ea continua să citească sau îl privea cum se îndepărtează. A încercat să meargă dezinvolt, indiferent, cu o mână în buzunarul pantalonilor. Când a ajuns lângă ultima barcă, s-a oprit și, la adăpostul acesteia, și-a scos tabachera de argint – inițialele gravate nu erau ale lui – și și-a aprins o țigară. A folosit mișcarea ca să arunce o privire furișă la proră, spre banca unde femeia, cu capul aplecat, continua să citească. Indiferentă.

Grand Albergo Vittoria. Încheindu-se la haină, Max Costa trece pe sub firma aurită care domnește peste bolta de fier de la intrare, îl salută pe portar și o pornește pe aleea străjuită de pini seculari și tot soiul de alți copaci și plante. Grădina este întinsă: de la piața Tasso până la marginea falezei, deasupra Marinei Piccola și a mării, unde se înalță cele trei clădiri ce

compun hotelul. În mijloc, la capătul unei mici scări ce coboară, Max găsește foaierul în fața glasvandului ce dă spre grădina de iarnă și spre terase, care – lucru neobișnuit pentru această perioadă a anului – sunt pline de oameni ce își beau aperitivul. La stânga, în spatele tejghelei de la recepție, stă un vechi cunoscut, Tiziano Spadaro. Relația lor datează din vremuri de demult, când actualul șofer al doctorului Hugentobler locuia, în calitate de client, în locuri precum hotelul Vittoria. Multe bacșișuri generoase, trecute dintr-o mână în alta cu discreția proprie unor coduri niciodată scrise, au pregătit terenul pentru o amiciție care cu timpul a devenit sinceră sau complice. Și care includea și o prietenoasă tutuială, de neimaginat cu douăzeci de ani în urmă.

— Max, ia te uită! Ce bucurie să te văd… A trecut ceva timp.

— Aproape patru luni.

— Îmi face plăcere să te văd.

— Și mie să te văd pe tine. Cum îți mai merge?

Ridicând din umeri, Spadaro – are păr puțin și o burtă proeminentă îi umflă vesta neagră sub redingotă – înșiră locurile comune ale meseriei din afara sezonului turistic: mai puține bacșișuri, clienți de sfârșit de săptămână veniți cu fete care aspiră să devină actrițe sau modele, grupuri de nord-americani zgomotoși ce fac turul Napoli-Ischia-Capri-Sorrento-Amalfi – o zi în fiecare loc, cu micul dejun inclus – și care își petrec timpul comandând apă îmbuteliată, fiindcă n-au încredere în apa de la robinet. Din fericire – Spadaro arată glasvandul ce dă spre însuflețita grădină de iarnă – turneul

Campanella rezolvă lucrurile. Duelul dintre Keller și Sokolov umple hotelul de jucători, jurnaliști și amatori de șah.

— Am nevoie de o informație. Cu discreție.

Spadaro nu comentează „ca pe vremuri“, deși în privirea lui, întâi surprinsă și apoi ironică, dar și nițel neliniștită în fața surprizei, se aprinde iar vechea complicitate. La un pas de pensionare după cinci decenii de meserie, începută ca băiat de serviciu la hotelul Excelsior din Napoli, a văzut de toate. Și acest „de toate“ îl include pe Max Costa în cea mai bună epocă a sa. Sau, poate, încă în ea.

— Credeam că te-ai retras.

— M-am retras. Asta n-are nici o legătură.

— Aha.

Bătrânul recepționer pare ușurat. Atunci Max pune întrebarea: doamnă în vârstă, elegantă, însoțită de o fată și un tânăr cu aspect plăcut. Au intrat acum doar zece minute. Sunt cumva clienți ai hotelului?

— Sunt, bineînțeles… Tânărul este însuși Keller, nici mai mult, nici mai puțin.

Max clipește distrat. Tânărul și fata îl interesează mai puțin.

— Cine?

— Jorge Keller, marele maestru chilian. Aspirant la titlul de campion mondial la șah.

În sfârșit Max începe să-și amintească și Spadaro îi dă amănunte. Turneul Luciano Campanella, care anul acesta se organizează la Sorrento, este sponsorizat de multimilionarul torinez, unul din cei mai mari acționari de la Olivetti și Fiat. Mare amator de șah. Campanella organizează întâlniri anuale

în locuri emblematice din Italia, întotdeauna în cel mai bun hotel local, și-i aduce pe cei mai mari maeștri, pe care îi plătește cu generozitate. Competiția durează patru săptămâni, se desfășoară cu câteva luni înainte de meciul pentru titlul de campion al lumii și a ajuns să fie considerată finala neoficială între cei mai buni doi șahiști ai momentului, campionul mondial și principalul aspirant la titlu. Pe lângă premiu – cincizeci de mii de dolari pentru învingător și zece mii pentru finalist –, prestigiul turneului Campanella constă în faptul că până acum câștigătorul fiecărei ediții a câștigat apoi și titlul mondial – sau l-a păstrat. În prezent Sokolov este campionul, iar Keller, care i-a învins pe toți ceilalți competitori, este aspirant la titlu.

— Tânărul acela e Keller? întreabă Max, surprins.

— Da. Un băiat amabil și fără multe capricii, lucru rar în profesiunea lui… Rusul e mai sec. Mereu înconjurat de bodyguarzi și discret ca o cârtiță.

— Și ea?

Spadaro face un gest vag, unul pe care îl rezervă pentru clienții de categorie rară. Fără multă istorie.

— E logodnica lui. Și, de asemenea, face parte din echipa lui…

Recepționerul răsfoiește registrul ca să-și împrospăteze memoria.

— Irina, așa se numește… Irina Jasenovici. Numele e iugoslav, dar ea are pașaport canadian.

— Mă referem la femeia în vârstă. Cea cu părul grizonant, tuns scurt.

— A, asta e mama.
— Mama fetei?
— Nu. A lui Keller.

A întâlnit-o din nou peste două zile, în salonul de dans al transatlanticului Cap Polonio. Dineul era unul de gală, îl oferea căpitanul în onoarea vreunui invitat distins, iar câțiva bărbați își schimbaseră costumele de culoare închisă sau smochingurile cu jacheta ajustată și strâmtă, cu coadă, plastronul scrobit și cravata albă de la frac. Invitații se strângeau în salon, beau cocteiluri și ascultau muzică înainte de a trece la masă, de unde cei mai tineri sau mai petrecăreți se întorceau după ce se termina dineul și rămâneau până foarte târziu. Orchestra a început, ca de obicei, cu valsuri lente și melodii dulcege, iar Max Costa a dansat o jumătate de duzină de piese, aproape toate cu domnișoare și doamne care călătoreau cu familia. Un *slow-fox* i l-a dedicat unei englezoaice ceva mai mature, dar cu o înfățișare plăcută, care era însoțită de o prietenă. Le văzuse șușotind și făcându-și cu cotul ori de câte ori trecea pe lângă ele când dansa. Englezoaica era blondă, dolofană și cu un comportament cam sec. Poate și un pic vulgară – lui Max i s-a părut că simte pe pielea ei prea mult parfum My Sin – și încărcată cu bijuterii, dar nu dansa prost. Avea și niște frumoși ochi albaștri, și destui bani cât să fie atractivă: geanta de pe masă era dintr-o împletitură de aur, cum și-a dat el seama dintr-o privire rapidă când s-a oprit în fața ei ca s-o invite pe ring, iar bijuteriile femeii păreau valoroase, în special o brățară cu safire și cerceii asortați, ale căror pietre, odată demontate, ar fi făcut

cinci sute de lire sterline. Se numea *miss* Honeybee, văzuse el pe lista șefului de sală, și era văduvă sau divorțată, cum i-a zis acesta, un ins pe nume Schmöcker – aproape toți ofițerii, marinarii și angajații permanenți de pe vapor erau nemți –, cu aplombul celor cincizeci de traversări atlantice din curriculumul său. Așa că, după câțiva pași de dans și un atent studiu al reacțiilor doamnei la manierele sale și la apropiere, fără nici un gest nelalocul lui din partea lui Max, ci la o distanță perfectă și cu o indiferență profesionistă, încununate de un splendid zâmbet masculin când a adus-o înapoi la masă – zâmbet acceptat de englezoaică printr-un extenuat „*So nice*“ –, dansatorul monden a inclus-o pe *miss* Honeybee pe lista posibilităților. Cinci mii de mile de ocean și trei săptămâni de călătorie ofereau multe șanse.

De astă dată cuplul De Troeye a sosit împreună. Max făcuse o pauză și se retrăsese lângă glastrele de flori care flancau estrada orchestrei, ca să se odihnească puțin, să bea un pahar cu apă și să fumeze. De acolo a văzut intrând cuplul, precedat de îndatoritorul Schmöcker: unul lângă altul, ea, o idee mai în față, iar bărbatul, cu o garoafă albă la butoniera hainei de atlaz negru, cu o mână în buzunarul pantalonilor, ce făcea să i se ridice ușor coada fracului în partea dreaptă, și o țigară în cealaltă mână. Armando de Troeye se arăta indiferent la interesul pe care îl stârnea printre pasageri. În ceea ce o privea pe soția lui, ea părea ieșită din paginile mondene ale unei reviste ilustrate. Purta un șirag lung de perle și cercei asortați. Zveltă, calmă, pășea cu fermitate pe tocurile înalte, în ciuda ușorului tangaj al navei, iar corpul ei imprima contururi drepte

și prelungi, aproape interminabile, unei rochii de un verde-jad, lungă și vaporoasă – cel puțin cinci mii de franci la Paris, *rue* de la Paix, a calculat Max cu un ochi de expert –, care îi descoperea brațele, umerii și spatele până în talie, cu o singură bretea subțire pe ceafa pe care părul scurt o lăsa la vedere într-un mod încântător. Fascinat, Max ajunse la două concluzii. Că era una din acele femei care ți se păreau elegante la prima privire și frumoase la a doua. Și, de asemenea, că aparținea unei anumite categorii de doamne, născute să poarte rochii ca aceea, ca și cum rochiile astea ar fi fost o parte din ele.

N-a dansat cu ea chiar în acel moment. Orchestra a cântat, unul după altul, un *camel-trot* și un *shimmy* – cel intitulat în mod absurd „Tutankamon“ mai era încă la modă – și Max a fost nevoit să satisfacă plăcerea a două tinere foarte însuflețite, care, supravegheate de la distanță de familii – două perechi de brazilieni cu aspect simpatic –, se aventuraseră să facă, nu fără îndemânare, pașii de dans respectivi, umărul drept și apoi cel stâng înainte și înapoi, până ce au cedat, sleite, și aproape că l-au sleit și pe el. Apoi, când au răsunat primele acorduri ale unui *black-bottom* – melodia se numea „Amor și floricele de porumb“ –, Max a fost solicitat de o nord-americancă încă tânără, fără prea mult farmec, dar foarte corect îmbrăcată și împodobită, care s-a dovedit a fi o parteneră de dans amuzantă și care după aceea, când a condus-o la masă, i-a strecurat în mână, cu multă discreție, o bancnotă împăturită de cinci dolari. În timpul acestui ultim dans Max a ajuns de mai multe ori aproape de masa pe care o ocupa cuplul De Troeye, dar de fiecare dată când și-a îndreptat privirea spre ei, femeia părea să se uite în

altă parte. Acum masa se eliberase și un chelner culegea două cupe goale. Atent să-i facă pe plac partenerei sale din acel moment, Max nu observase când se ridicaseră și intraseră în restaurant.

A profitat de pauza pentru cină, care era la șapte, ca să ia un *consommé*. Nu mânca niciodată nimic solid când trebuia să danseze – alt obicei dobândit cu ani în urmă în Legiune, deși atunci era vorba de un tip diferit de dans, iar a mânca ușor era o măsura de precauție față de riscul unui glonț în burtă. După supă și-a pus gabardina și a ieșit să fumeze încă o țigară pe puntea de la tribord, ca să-și limpezească gândurile în timp ce privea luna în creștere, care clipea în mare. La opt și un sfert s-a întors în salon și s-a instalat la una din mesele goale, aproape de orchestră, unde a stat la taclale cu muzicanții până când primii pasageri au început să iasă din restaurant. Bărbații s-au îndreptat spre salonul de jocuri, spre bibliotecă și salonul de fumători, iar femeile, tinerii și cuplurile mai vesele s-au așezat la mese în jurul ringului de dans. Cei din orchestră au început să-și acordeze instrumentele, șeful Schmöcker și-a mobilizat chelnerii și dopurile sticlelor de șampanie au răsunat. Max s-a ridicat în picioare și, după ce s-a asigurat că nodul papionului continuă să fie perfect, iar gulerul și manșetele cămășii sunt așa cum trebuie, și-a netezit vesta de pichet și și-a plimbat privirea peste mese, în căutarea cuiva care dorea serviciile sale. Atunci a văzut-o intrând, de data asta la brațul soțului ei.

Au ocupat aceeași masă. Orchestra a început un bolero și primele perechi s-au însuflețit imediat. *Miss* Honeybee și

prietena ei nu se întorseseră de la restaurant și Max nu știa dacă vor mai veni în seara aceea. De fapt se bucura că nu veniseră. Cu acest vag pretext în minte, a traversat ringul, ocolind persoanele care se mișcau în ritmul muzicii curgătoare. Cuplul De Troeye stătea la masă în tăcere, uitându-se la cei ce dansau. Când Max s-a oprit în fața lor, un chelner tocmai adusese două pahare cu picior înalt și o frapieră cu gheață, din care răsărea o sticlă de Clicquot. Și-a înclinat capul în fața bărbatului, care stătea rezemat ușor pe spătarul scaunului, picior peste picior, cu un cot pe masă și cu una din veșnicele sale țigări în mâna stângă, unde, pe același deget cu verigheta, strălucea un inel gros de aur cu un sigiliu albastru. Apoi dansatorul monden s-a uitat la femeie, care îl studia curioasă. Singurele bijuterii pe care le purta – nici brățări, nici inele, cu excepția verighetei – erau splendidul colier de perle și cerceii asortați. Max n-a scos nici un cuvânt când s-a oferit ca partener de dans, doar a înclinat din nou capul, ceva mai puțin ca înainte, timp în care a bătut din călcâie aproape marțial, după care a rămas nemișcat, așteptând până ce ea, cu un zâmbet moale și aparent recunoscător, a clătinat din cap. Vru dansatorul monden să-și ceară scuze și să se retragă, când soțul își luă cotul de pe masă, își aranjă cu grijă dunga la pantaloni și se uită la soția lui prin norul de fum al țigării.

— Sunt obosit, a spus el atunci pe un ton blând. Am mâncat prea mult, cred. Mi-ar plăcea să te văd dansând.

Femeia nu s-a ridicat imediat. Și-a privit o clipă soțul, iar acesta a tras iar din țigară în timp ce își cobora pleoapele într-o aprobare mută.

— Distrează-te, a adăugat el după o clipă. Acest tânăr este un dansator magnific.

Și-a deschis brațele Max, circumspect, de îndată ce ea s-a ridicat. Apoi a luat-o cu delicatețe de mâna dreaptă și și-a pus cealaltă mână pe talia ei. Contactul cu pielea ei caldă l-a surprins, căci era neașteptat. Văzuse decolteul adânc al rochiei de seară, ce lăsa să se vadă spatele femeii, dar nu se gândise, în ciuda priceperii lui de a ține doamnele în brațe, că în timpul dansului îi va atinge cu o mână pielea dezgolită. Descumpănirea sa a durat doar un moment, ascunsă de masca impasibilă a dansatorului profesionist, dar partenera lui a observat-o – sau el a crezut că așa se întâmplase. O privire directă în ochii lui a fost de ajuns. A durat abia o clipă, după care privirea ei s-a pierdut în largul salonului. Preluând inițiativa, Max s-a înclinat într-o parte, femeia i-a răspuns cu absolută naturalețe și și-au început evoluția printre perechile ce se mișcau în ring. În două rânduri a privit scurt șiragul pe care ea îl avea la gât.

— Aveți curajul să faceți o piruetă aici? a susurat Max după un moment, prevăzând niște acorduri care ar fi favorizat mișcarea.

Privirea ei tăcută a durat câteva secunde.

— Firește.

Și-a retras mâna de pe spatele ei, oprindu-se în loc pe ring, și și-a învârtit partenera de două ori în jurul lui, în direcții opuse, completând astfel cu multă grație propria sa imobilitate. S-au reunit într-o sincronizare perfectă, cu mâna lui din nou pe curba suavă a mijlocului ei, de parcă ar fi repetat de multe ori

acea mișcare. Ea avea un zâmbet pe buze și Max a dat din cap satisfăcut. Unele perechi se îndepărtau puțin ca să se uite la ei, cu admirație sau invidie, iar femeia i-a strâns ușor mâna care o ținea pe a ei, avertizându-l.

— Să nu atragem atenția.

Max s-a scuzat, obținând în schimb un alt zâmbet indulgent. Îi plăcea să danseze cu acea femeie. Statura ei se potrivea foarte bine cu a lui. Îi făceau plăcere felul cum îi simțea curba taliei zvelte sub mâna lui dreaptă, felul cum își sprijinea degetele în cealaltă mână a lui, ușurința cu care evolua în ritmul muzicii, fără să-și piardă șarmul, elegantă și sigură pe ea. Un pic sfidătoare, poate, dar fără stridențe, ca atunci când a acceptat să se învârtă în jurul lui, făcând-o cu cel mai firesc farmec din lume. Continua să danseze cu privirea întoarsă în altă parte, aproape tot timpul pierdută în depărtare, și asta îi îngăduia lui Max să studieze fața ei frumos desenată, conturul gurii, dată cu un ruj nu foarte intens, nasul pudrat cu discreție, arcada epilată a sprâncenelor pe fruntea netedă, deasupra unor gene lungi. Mirosea suav – era un parfum pe care el n-a reușit să-l identifice cum trebuie, căci părea să facă parte din pielea ei tânără: Arpège, poate. Și era, neîndoielnic, o femeie care se făcea dorită. I-a studiat soțul, care îi privea de la masă cu un aer absent, fără să le acorde prea multă atenție, în timp ce își ducea la buze o cupă de șampanie, apoi a aruncat o altă privire rapidă la șiragul de perle care reflecta, în ton ușor mat, lumina candelabrelor electrice. Erau acolo, a calculat el, vreo două sute de perle de o calitate extraordinară. La cei douăzeci și șase de ani ai săi, grație experienței proprii și a anumitor prietenii

heterodoxe, Max știa destule despre perle ca să le poată deosebi pe cele plate de cele rotunde, pe cele în formă de lacrimă și pe cele baroce, cu tot cu valoarea lor oficială sau pe piața neagră. Astea erau rotunde și dintre cele mai bune, cu siguranță indiene sau persane. Și valorau cel puțin cinci mii de lire sterline – peste o jumătate de milion de franci. Asta însemna câteva săptămâni împreună cu o damă de lux la cel mai bun hotel din Paris sau de pe Riviera. Dar, administrată cu prudență, suma îți permitea și să trăiești relativ confortabil mai bine de un an.

— Dansați foarte bine, doamnă, a insistat el.

Aproape fără chef, privirea ei s-a întors din depărtări.

— În ciuda vârstei mele? a zis ea.

Nu părea o întrebare. Era evident că îl remarcase înainte de cină, când dansase cu tinerele brazilience. Auzind aceasta, Max a arătat cuvenita revoltă:

— Vârsta dumneavoastră...? Pentru Dumnezeu, cum puteți spune așa ceva?

Continua să-l studieze curioasă. Poate amuzată.

— Cum vă numiți?

— Max.

— Curaj, Max. Spuneți-mi câți ani am.

— N-aș îndrăzni niciodată.

— Vă rog.

El își revenise deja, căci niciodată nu-i lipsea aplombul în fața unei femei. Avea un zâmbet deschis, alb-strălucitor, și perechea lui părea că îl analizează cu o meticulozitate aproape științifică.

— Cincisprezece?

Ea a scos un hohot de râs sonor și plin de viață. Un râs sănătos.

— Exact, l-a aprobat, intrând cu mult umor în jocul lui. Cum de ați ghicit?

— Mă pricep la asemenea lucruri.

Femeia a încuviințat cu o figură mucalită și satisfăcută – sau, poate, se arăta satisfăcută de felul cum o conducea în continuare pe ringul de dans, printre celelalte perechi, fără să se lase distras de conversație și să scape din vedere ritmul muzicii și al pașilor.

— Nu numai la astea, a zis ea, ușor enigmatică.

Max a căutat în ochii ei vreun alt sens pentru acele cuvinte, dar aceștia erau ațintiți din nou peste umărul lui drept, iarăși inexpresivi. În acel moment s-a terminat boleroul. S-au desprins dar au rămas unul în fața celuilalt, în timp ce orchestra pregătea instrumentele pentru următoarea melodie. Dansatorul monden a aruncat încă o privire spre superbul colier de perle. Preț de o clipă i s-a părut că femeia i-a surprins privirea.

— E suficient, a zis ea brusc. Mulțumesc.

Hemeroteca[5] se afla la etajul superior al unei clădiri vechi, la capătul unei scări de marmură ce urca pe sub o boltă cu fresce deteriorate. Scârțâie pardoseala de parchet când, cu trei tomuri legate ale revistei *Scacco matto*, Max Costa se așază într-un loc cu lumină bună, lângă o fereastră prin care poate vedea șase palmieri și fațada albă cu cenușiu a bisericii San Antonino. Pe

pupitru se mai află un etui cu ochelarii de citit, un blocnotes, un pix și mai multe ziare cumpărate la un chioșc de pe *via* di Maio.

După o oră și jumătate, Max încetează să mai ia notițe, își scoate ochelarii, se freacă la ochii obosiți și se uită spre piață, unde soarele după-amiezii alungește umbrele palmierilor. În acest moment șoferul doctorului Hugentobler cunoaște în mare parte ce s-a scris despre Jorge Keller, șahistul care în următoarele patru săptămâni se va înfrunta la Sorrento cu campionul mondial, sovieticul Mihail Sokolov. În reviste se găsesc fotografii ale lui Keller. În aproape toate stă pe scaun, în fața unei table de șah, și în unele este foarte tânăr: un adolescent înfruntându-se cu jucători care îl depășesc ca vârstă. Fotografia cea mai recentă a apărut azi într-un ziar local: Keller pozând în holul hotelului Vittoria, cu același sacou pe care îl purta de dimineață, când Max l-a văzut plimbându-se prin Sorrento în compania celor două femei.

> *Născut la Londra în 1938, fiul unui diplomat chilian, Keller a uimit lumea șahului când l-a pus într-o situație dificilă pe nord-americanul Reshevsky în timpul unui simultan desfășurat în centrul orașului Santiago. Pe atunci avea paisprezece ani și în următorii zece a reușit să devină unul dintre cei mai prodigioși jucători ai tuturor timpurilor…*

În ciuda traiectoriei excepționale a lui Jorge Keller, pe Max îl interesează mai puțin biografia lui profesională și mai mult unele aspecte personale din viața personajului, iar până la urmă a găsit ceva de genul ăsta. Atât *Scacco matto*, cât și ziarele

care se ocupă de turneul Campanella cad de acord în privința influenței pe care a avut-o mama tânărului șahist în cariera fiului ei după ce a divorțat de diplomatul chilian:

> *Soții Keller s-au despărțit când băiatul avea șapte ani. Cum Mercedes Keller era o femeie înstărită, rămasă văduvă după primul ei soț în timpul Războiului Civil spaniol, avea toate condițiile necesare pentru a-i oferi fiului ei cea mai bună educație. Când a descoperit talentul lui pentru șah, a căutat cei mai buni profesori, l-a dus pe băiat la diferite turnee în Chile și în străinătate și l-a convins pe marele maestru chiliano-armean Emil Karapetian să se ocupe de pregătirea lui. Tânărul Keller nu i-a înșelat așteptările. I-a învins fără probleme pe cei din categoria lui și, sub supravegherea mamei sale și a maestrului Karapetian, care continuă să-l însoțească și în prezent și se ocupă de pregătirea și logistica lui, progresul său a fost unul rapid…*

Când iese de la hemerotecă, Max se întoarce la mașină, demarează și coboară până la Marina Grande, unde parchează aproape de biserică. Apoi se îndreaptă spre *trattoria* Stefano, care la această ora încă nu e deschisă pentru public. Este în cămașă, cu mânecile suflecate de două ori, cu haina pe umăr, și inspiră mulțumit briza dinspre răsărit, ce aduce miros de salpetru și de țărmuri de mare calmă. Pe terasa micului restaurant, sub o marchiză de trestie, un chelner așază fețe de masă și tacâmuri pe patru mese aflate aproape de malul apei,

lângă bărcile pescarilor trase pe uscat, printre grămezi de năvoade strânse, flotoare și steguleț pentru carmace.

Lambertucci, proprietarul, îi răspunde la salut cu un mormăit, fără să-și ridice ochii de pe tabla de șah. Cu naturalețea unui obișnuit al casei, Max trece în spatele micii tejghele, unde se află casa de marcat, își lasă haina pe tejghea, își toarnă un pahar de vin și, ținându-l în mână, se apropie de masa unde proprietarul localului stă concentrat la una din cele două partide zilnice de șah cu *capitano* Tedesco, care la această oră – și de douăzeci de ani – îi umplu timpul. Antonio Lambertucci e un bărbat de vreo cincizeci de ani, uscățiv și fără farmec. Tricoul lui nu foarte curat lasă să se vadă un tatuaj militar, o amintire din vremea când a fost soldat în Abisinia, înainte de a trece printr-un lagăr de prizonieri din Africa de Sud și de a se însura cu fata lui Stefano, proprietarul *trattoriei*. Adversarului său, peticul negru, pus pe locul unde fusese ochiul stâng, pierdut la Bengazi, îi conferă un aer fioros. Faptul că i se spune „căpitan“ nu este deloc neobișnuit: Tedesco e din Sorrento, la fel ca Lambertucci, și a avut acest grad în război, deși prizonieratul a șters distanțele ierarhice în cei trei ani pe care i-au petrecut amândoi la Durban, fără nici o altă distracție în afară de jocul de șah. Exceptând felul în care se mișcă piesele, Max știe prea puține despre acest joc – a învățat azi la hemerotecă mai mult decât în toată viața lui dinainte –, însă cei doi fac parte din categoria amatorilor buni. Se duc la cazinoul local și sunt la curent cu campionatele mondiale, marii maeștri și alte asemenea lucruri.

— Ce-i cu acest Jorge Keller?

Mârâie din nou Lambertucci, fără să-i răspundă altceva, în timp ce studiază o mișcare aparent periculoasă pe care tocmai a făcut-o adversarul său. Se decide în sfârșit, urmează un schimb rapid de mișcări, iar celălalt pronunță impasibil cuvântul „șah“. După zece secunde *capitano* Tedesco pune piesele în cutie, în timp ce Lambertucci se scobește în nas.

— Keller? întreabă în sfârșit el. Are un mare viitor. Următorul campion al lumii, dacă-l înfrânge pe sovietic… E sclipitor. Și nici nu-i așa excentric ca tânărul ălalalt, Fischer.

— E-adevărat că joacă de mic copil?

— Așa se spune. Din câte știu eu, în patru turnee – când avea între cincisprezece și optsprezece ani – a fost considerat un fenomen.

Lambertucci se uită la *capitano*, așteptând ca acesta să-l aprobe, apoi numără pe degete:

— Turneul internațional de la Portoroz, cel de la Mar del Plata, cel internațional din Chile și cel al candidaților din Iugoslavia, care a fost ceva ieșit din comun…

— N-a pierdut cu nici unul dintre cei mari, adaugă Tedesco cu o voce egală.

— Și asta ce înseamnă? întreabă Max.

Zâmbește *capitano*, ca unul care știe ce spune.

— Asta înseamnă Petrosian, Tal, Sokolov… Cei mai buni din lume. Consacrarea lui definitivă a fost acum patru ani, la Lausanne, când i-a învins pe Tal și pe Fischer într-un turneu de douăzeci de partide.

— Și asta nu-i glumă! subliniază Lambertucci, care s-a dus după clondirul de vin și îi umple iarăși paharul lui Max.

— Acolo erau cei mai buni, încheie Tedesco, închizând pe jumătate singurul lui ochi. Și Keller i-a învins pe toți fără nici un efort. A câștigat douăsprezece partide și în șapte a făcut remiză.

— Și de ce e așa de bun?

Lambertucci se uită la Max cu interes.

— Azi ai zi liberă?

— Am mai multe. Șeful meu e plecat pentru câteva zile.

— Atunci rămâi la cină… Am vinete cu parmezan și un Taurasi care merită efortul.

— Îți mulțumesc, dar am treabă la vilă.

— E prima dată că te văd interesat de șah.

— Mă rog… Știi… zâmbește melancolic Max, cu paharul la gură. Turneul Campanella și toată povestea asta… Cincizeci de mii de dolari sunt mulți bani.

Tedesco închide iar pe jumătate, visător, unicul său ochi.

— Ce să mai vorbim! Cine i-o încasa…

— De ce e așa de bun Keller? insistă Max.

— Are mari calități și e bine antrenat, răspunde Lambertucci.

Apoi ridică din umeri și îl privește pe *capitano*, lăsându-l pe el să se ocupe de amănunte.

— E un băiat tenace, afirmă acesta după un răstimp de gândire. Când a început să joace, mulți dintre marii maeștri practicau un joc clasic, defensiv. Keller a schimbat totul. S-a impus prin atacurile lui spectaculoase, cu sacrificarea neașteptată a pieselor și combinații periculoase…

— Și acum?

— Continuă cu stilul lui riscant, sclipitor, și cu finaluri de infarct… Joacă de parcă ar fi imun la frică, cu o indiferență înspăimântătoare. Uneori pare că mișcă piesele incorect, neglijent, dar adversarii săi înnebunesc din cauza pozițiilor complicate… Ambiția lui e să devină campion mondial, iar înfruntarea de la Sorrento e considerată o competiție pregătitoare a celei de peste cinci luni, de la Dublin. O repetiție generală.

— O să vă duceți să vedeți partida?

— Costă prea scump. Vittoria e rezervat pentru lume cu bani și pentru ziariști… O s-o urmărim la radio și la televizor, cu șahul nostru în față.

— Și e așa de importantă precum se spune?

— Cea mai așteptată de la întâlnirea Reshevsky-Fischer din șaizeci și unu, explică Tedesco. Sokolov este un veteran flexibil și calm, mai curând plictisitor. De obicei cele mai bune partide ale lui se termină cu remiză. E poreclit „Zidul sovietic“, deci îți dai seama… Chestia e că miza e mare. Banii, bineînțeles. Dar e și multă politică.

Râde Lambertucci răutăcios.

— Se zice că Sokolov s-a instalat lângă Vittoria, într-o casă cu mai multe apartamente, toată numai pentru el și oamenii lui, înconjurat de consultanți și agenți KGB.

— Ce știți despre mamă?

— A cui mamă?

— A lui Keller. Revistele și ziarele vorbesc despre ea.

Capitano stă o clipă pe gânduri.

— Aha! Nu știu nimic. Se ocupă de aranjamentele lui, așa se spune. Se pare că ea a descoperit talentul fiului său și i-a adus cei mai buni profesori. Șahul, cât încă ești un nimeni, e un sport costisitor. Voiajuri, hoteluri, taxe de înscriere… Trebuie să ai bani – sau să faci rost de ei. Se pare că ea îi avea. Cred că are grijă de toate, supraveghează echipa de consultanți și sănătatea fiului ei, se ocupă de contabilitate… Se zice că el e opera ei, deși asta-i o exagerare. Oricât de mult i-ar ajuta cineva, jucătorii geniali precum Keller sunt propria lor operă.

Următoarea întâlnire la bordul transatlanticului Cap Polonio a avut loc în a șasea zi de călătorie, înainte de cină. Max Costa dansa de o jumătate de oră cu pasagere de diferite vârste, inclusiv cu nord-americanca cu cei cinci dolari și *miss* Honeybee, când Schmöcker, șeful de sală, a condus-o până la masa ei obișnuită pe doamna De Troeye. Era singură, la fel ca în prima seară. Când Max a trecut prin preajma ei – în momentul acela dansa „Cântecul ukulelelor“ cu una dintre tinerelele brazilience –, a observat că un chelner îi servea un cocteil de șampanie, în timp ce ea își aprindea o țigară pusă într-un portțigaret scurt de fildeș. De data aceasta nu mai purta șiragul de perle, ci unul de chihlimbar. Era îmbrăcată într-o rochie de atlaz negru, cu spatele dezgolit, avea părul pieptănat pe spate, în stil garson, strălucind de briantină, iar ochii îi păreau mai mari, datorită unei linii sobre, trasată cu dermatograf negru. De mai multe ori s-a uitat la ea dansatorul monden, fără să reușească să-i întâlnească privirea. Așa că a schimbat câteva cuvinte în trecere cu muzicanții și când aceștia, binevoitori, au

atacat un tangou la modă – *„Adiós, muchachos“*, așa se numea –, Max s-a despărțit de braziliancă, a mers pe ritmul primelor acorduri spre masa femeii, a înclinat ușor capul și a așteptat nemișcat, cu cel mai amabil surâs al său, în timp ce alte perechi intrau deja pe ringul de dans. Mecha Inzunza de Troeye l-a privit câteva secunde și, pentru o clipă, el s-a temut că va fi refuzat. Dar imediat după aceea a văzut-o că lasă portțigaretul cu țigara aprinsă sprijinit de scrumieră și se ridică. A durat o veșnicie până a făcut asta, iar mișcarea cu care și-a lăsat mâna stângă pe umărul drept al dansatorului a părut insuportabil de lentă. Dar melodia tocmai ajungea la cea mai frumoasă parte, învăluindu-i pe amândoi, și Max și-a dat seama imediat că muzica aceea era de partea lui.

Ea dansa într-un stil surprinzător, a constatat din nou Max. Tangoul nu cere spontaneitate, ci intenții insinuate și puse în practică imediat, într-o tăcere încruntată, aproape ranchiunoasă. Și așa se mișcau amândoi, cu apropieri și despărțiri, eschive calculate și intuiții reciproce, care le permiteau să alunece cu naturalețe pe pistă, printre perechi ce dansau tangoul cu o stângăcie evidentă, ca niște amatori. Din experiența lui profesională, Max știa că tangoul nu poate fi dansat decât de o pereche antrenată, capabilă să se adapteze la un dans în care mișcarea se oprea subit, încetinind ritmul bărbatul, o imitație de luptă unde, înlănțuită de el, femeia încerca o continuă fugă, oprindu-se însă de fiecare dată, orgolioasă și învinsă provocator. Iar femeia asta era o astfel de parteneră.

Au fost două tangouri unul după altul – *„Champagne tangó“* se numea celălalt –, timp în care ei doi nu au schimbat nici o vorbă, dăruindu-se cu totul muzicii și plăcerii mișcării, atingerii sporadice a atlazului de stofa masculină și căldurii apropiate, intuite de Max, a cărnii tinere și fierbinți a partenerei lui, a liniilor chipului și a părului pieptănat pe spate, ce ducea spre gâtul și spatele ei dezgolit. Și când, în pauza dintre cele două dansuri, au rămas nemișcați unul în fața celuilalt – puțin sufocați de efort, așteptând ca muzica să înceapă iar, căci ea nu arăta nici o intenție de a se întoarce la masă – și el a observat minuscule picături de sudoare pe buza superioară a femeii, și-a scos una din cele două batiste pe care le avea la el – nu cea care ieșea din buzunarul de sus al hainei de frac, ci alta, impecabil călcată, din buzunarul interior – și i-a oferit-o cu naturalețe. Ea a acceptat batista albă, cu marginea brodată, și de-abia și-a atins buza cu ea, înapoindu-i-o apoi, doar un pic umedă și cu o mică pată de ruj. Nici măcar n-a schițat, cum se aștepta Max, gestul de a se duce la masă, ca să-și ia poșeta și să se pudreze. Și-a șters și dansatorul transpirația de pe gură și de pe frunte – privirii femeii nu i-a scăpat faptul că s-a șters mai întâi la gură –, și-a pus batista în buzunar, apoi a început al doilea tangou și au dansat cu aceeași sincronizare perfectă dinainte. Numai că de data asta ea nu mai stătea cu privirea pierdută în largul salonului. Adesea, după o mișcare complicată sau o figură pe care o terminau cu deosebită eleganță, încremeneau un moment și se priveau amândoi fix înainte de a se smulge din încremenire la următorul acord și de a o porni iarăși pe ring. Și o dată, când el s-a oprit la jumătatea mișcării, serios și

impasibil, ea s-a lipit de el cu totul, lucru complet surprinzător, și s-a balansat apoi dintr-o parte în alta cu o grație matură și elegantă, prefăcându-se că parcă ar vrea să scape din brațele lui, însă fără să dorească asta cu adevărat. Pentru prima dată de când practica dansul profesionist, Max s-a simțit ispitit să-și apropie buzele și să atingă intenționat gâtul lung, elegant și tânăr, ce se prelungea până la ceafă. Atunci, aruncând întâmplător o privire în lături, a observat că soțul partenerei lui stătea la masă, picior peste picior și cu o țigară între degete, și că, în ciuda aerului său indiferent, îi urmărea încontinuu și cu multă atenție. Și când a privit-o din nou pe femeie, a văzut reflexele aurii ce păreau că se multiplică în tăceri de femeie eternă, fără vârstă. Ca tot ceea ce bărbatul ignoră.

Fumoarul-cafenea al transatlanticului făcea legătura între punțile de promenadă de la clasa întâi de la babord și tribord cu cea de la pupa, iar în timpul pauzei pentru cină Max Costa s-a îndreptat spre ea, știind că la ora aceea o să fie aproape goală. Chelnerul de serviciu i-a servit o cafea neagră dublă, într-o ceașcă pe care se vedea emblema companiei Hamburg-Südamerikanische. După ce și-a slăbit un pic cravata albă și gulerul scrobit, Max a fumat o țigară lângă fereastra mare, prin care, printre reflexele luminii dinăuntru, se ghicea noaptea de afară și luna scăldând în lumina ei platforma de la pupa. Încetul cu încetul, pe măsură ce restaurantul se golea, au început să apară pasagerii ce se așezau la mese, așa că Max s-a ridicat și a ieșit din local. La ușă s-a dat la o parte ca să facă loc unui grup de bărbați cu țigări de foi în mână, printre care l-a

recunoscut pe Armando de Troeye. Compozitorul nu era cu soția lui și, în timp ce mergea pe puntea de promenadă de la tribord, îndreptându-se spre salonul de dans, Max a căutat-o în grupurile de doamne și domni îmbrăcați cu paltoane, gabardine și cape, care ieșiseră să ia aer sau să admire oceanul. Noaptea era plăcută, dar Atlanticul începea să vălurească din pricina vântului pentru prima dată de când ridicaseră ancora la Lisabona și, cu toate că vasul Cap Polonio era dotat cu mijloace moderne de stabilizare, tangajul stârnea comentarii îngrijorate. Salonul de dans a fost puțin frecventat în restul serii și multe mese au rămas neocupate, inclusiv cea obișnuită a soților De Troeye. Lumea începea să sufere de rău de mare și seara muzicală a fost scurtă. Max a avut puțin de lucru, doar vreo două valsuri, și a putut să se retragă devreme.

S-au încrucișat lângă ascensor, reflectându-se în marile oglinzi de pe scara principală, când el se pregătea să coboare în cabina lui, aflată pe puntea de la clasa a doua. Ea își pusese o capă de vulpe argintie, ținea în mână o poșetă mică de lamé, era singură și se îndrepta spre una din punțile de promenadă, iar Max i-a admirat, cu o ocheadă rapidă, siguranța cu care călca pe tocurile înalte, în ciuda balansului navei, căci până și pardoseala unui vapor mare ca acela dobândea o incomodă calitate tridimensională din pricina tangajului. Apoi, întorcându-se, dansatorul a deschis ușa ce dădea spre exterior și a ținut-o până ce femeia a trecut în partea cealaltă. Ea i-a răspuns cu un simplu „Mulțumesc“ în timp ce trecea pragul. Max a înclinat din cap, a închis ușa și a luat-o înapoi pe culoar pe unde venise, făcând vreo opt-zece pași. Ultimul l-a făcut lent,

gânditor, după care s-a oprit. Ce dracu', și-a zis. Nu pierd nimic dacă încerc, a conchis el. Cu prudența necesară.

A găsit-o imediat plimbându-se de-a lungul balustradei și s-a oprit cu naturalețe în fața ei, sub lumina slabă a becurilor acoperite de sare. Cu siguranță ieșise să ia aer, ca să prevină răul de mare. Majoritatea pasagerilor făceau invers, se închideau în cabine, de unde nu mai ieșeau zile întregi, victime ale propriilor stomacuri deranjate. Pentru o clipă Max s-a temut că femeia își va continua plimbarea, prefăcându-se că nu l-a observat. Dar n-a fost așa. A rămas pe loc și l-a privit, nemișcată și tăcută.

— A fost plăcut, a spus ea, surprinzându-l.

Max a reușit să-și controleze descumpănirea în numai două secunde.

— Și pentru mine, a răspuns el.

Femeia continua să îl privească. Curiozitate era, poate, cuvântul potrivit.

— Sunteți dansator profesionist de multă vreme?

— De cinci ani. Dar nu tot timpul. E o slujbă…

— Amuzantă? l-a întrerupt ea.

Mergeau din nou pe punte, adaptându-și pașii la lenta legănare a transatlanticului. Uneori se întâlneau cu siluetele întunecate sau chipurile ușor de recunoscut ale unor pasageri. La Max, în zonele mai puțin luminate, se puteau distinge doar petele albe ale plastronului, vestei și cravatei, câte un deget și jumătate din fiecare manșetă scrobită și batista din buzunarul de sus al fracului.

— Nu acesta era cuvântul pe care îl căutam, a zâmbit el cu blândețe. Deloc. O slujbă temporară, voiam să spun. Rezolvă unele lucruri.

— Ce fel de lucruri?

— Păi… După cum vedeți, îmi permite să călătoresc.

A văzut la lumina unui hublou că acum ea era cea care zâmbea – aprobator.

— Faceți o treabă foarte bună pentru o slujbă temporară.

Dansatorul a înălțat din umeri.

— În primii ani a fost fixă.

— Unde?

Max a decis să omită o parte din CV-ul său. Să treacă sub tăcere anumite nume. Printre acestea, cartierul chinezesc din Barcelona și Vieux Port din Marsilia. De asemenea, numele unei dansatoare maghiare, Boske, care cânta *„La petite tonkinoise“* în timp ce se epila pe picioare și căreia îi plăceau tinerii ce se trezeau noaptea scăldați în sudori, speriați de coșmarurile care îi făceau să se creadă încă în Maroc.

— În hoteluri bune, la Paris, în timpul iernii, a făcut el un rezumat. Biarritz și Coasta de Azur în sezonul de vară… Am lucrat o vreme și în cabaretele din Montmartre.

— Ah! păru ea interesată. Poate că ne-am văzut vreodată.

El i-a zâmbit, sigur pe sine.

— Nu. Mi-aș fi amintit.

— Ce voiați să-mi spuneți? a întrebat ea.

I-a trebuit o clipă ca să-și amintească ce voia ea să spună. Până la urmă și-a dat seama. După ce se întâlniseră înăuntru, o

ajunsese din urmă pe puntea de promenadă, ieșindu-i în cale fără nici o explicație.

— Că n-am dansat niciodată cu nimeni un tangou atât de perfect.

O tăcere de trei sau patru secunde. De satisfacție, poate. Ea se oprise – undeva aproape era un bec fixat în perete – și îl privea în umbra salină.

— Adevărat?... Ia te uită! Sunteți foarte amabil, domnule... Max vă numiți, nu?

— Da.

— Bine. Credeți-mă că vă mulțumesc pentru compliment.

— Nu e un compliment. Știți că nu e.

Ea râdea cu un râs sincer. Sănătos. Râsese la fel și cu două nopți în urmă, când el îi evaluase, în glumă, vârsta la cincisprezece ani.

— Soțul meu este compozitor. Muzica, dansul îmi sunt familiare. Dar dumneavoastră sunteți un partener excelent. E ușor să te lași condusă.

— Nu vă lăsați condusă. Erați dumneavoastră în persoană. Am experiență în zona asta.

Ea încuviință gânditoare.

— Da. Presupun că aveți.

Își sprijinea Max o mână pe balustrada umedă. Între o legănare și alta, puntea transmitea sub tălpile pantofilor săi vibrațiile motoarelor din măruntaiele vaporului.

— Fumați?

— Acum nu, mulțumesc.

— Îmi permiteți atunci să fumez eu?

— Vă rog.

El și-a scos tabachera din buzunarul interior al hainei, a luat o țigară și și-a dus-o la gură. Ea îl urmărea ce face.

— Egiptene? a întrebat.

— Nu. Abdul Pashá… Turcești. Cu un strop de opiu și miere.

— Atunci o să fumez una.

El se înclină, cu cutia de chibrituri în palme, protejând flacăra în căușul făcut de degetele încovoiate, ca să-i aprindă țigara pe care ea și-o pusese în portțigaretul scurt de fildeș. Apoi și-o aprinse pe a lui.. Briza purta fumul cu iuțeală, împiedicându-i să-și savureze țigările. Sub capa de blană, femeia păru că se înfioară de frig. Max i-a arătat intrarea în salonul palmierilor, care era aproape: o încăpere în formă de seră, cu un luminator mare în tavan, mobilată cu fotolii de nuiele, măsuțe joase și glastre cu plante.

— Dansator profesionist… a spus ea când au intrat. E ciudat pentru un bărbat.

— Nu văd care e diferența… Și noi putem s-o facem pentru bani, după cum vedeți. Nu întotdeauna dansul înseamnă sentiment – sau distracție.

— Și e adevărat ce se spune? Că o femeie își dezvăluie cu mai multă sinceritate caracterul atunci când dansează?

— Uneori. Dar nu mai mult decât un bărbat.

Salonul era gol. Femeia a luat loc, lăsându-și nonșalantă capa de blană să-i alunece de pe umeri, și, privindu-se în capacul de aur al unei *vanity-box*[6] pe care a scos-o din poșetă, și-a retușat buzele cu un ruj Tangee roșu-pal. Părul dat cu briantină și pieptănat pe spate conferea trăsăturilor sale un

atractiv aspect angular și androgin, dar, a constatat Max, atlazul negru i se mula pe trup într-un mod interesant. Dându-și seama că e privită, ea s-a așezat picior peste picior, legănându-l ușor pe cel de deasupra. Își sprijinea cotul drept pe brațul fotoliului și înălțase mâna, ale cărei degete, arătătorul și mijlociul – unghiile erau îngrijite și lungi, date cu un lac exact în același ton cu rujul –, țineau țigara. Din când în când scutura scrumul pe jos, a observat Max, de parcă toate scrumierele de pe lume ar fi lăsat-o rece.

— Am vrut să spun „ciudat“ privit de aproape, a zis ea după o vreme. Sunteți primul dansator profesionist cu care am schimbat mai mult de două vorbe: mulțumesc și la revedere.

Max adusese o scrumieră și rămăsese în picioare, cu mâna dreaptă în buzunarul pantalonilor. Fumând.

— Mi-a făcut plăcere să dansez cu dumneavoastră, spuse el.

— Și mie. Și aș face-o din nou dacă orchestra ar continua să cânte și ar fi lume în salon.

— Nu vă împiedică nimic s-o faceți acum.

— Ce-ați spus?

Îi studia zâmbetul ca o persoană care analizează minuțios ceva ce nu convinge. Dar dansatorul i-a susținut impasibil privirea. Pari un băiat de treabă, îi spuseseră unguroaica și Boris Dolgoruki, fiind amândoi de acord în privința asta, deși nu se cunoscuseră niciodată. Când zâmbești în felul acesta, Max, nimeni nu se mai îndoiește că ești un băiat al naibii de bun. Încearcă să tragi foloase din asta.

— Sunt sigur că sunteți în stare să vă imaginați muzica.

Ea a scuturat scrumul pe jos.

— Sunteți un tip îndrăzneț.

— Ați putea?

Acum a venit rândul femeii să zâmbească, un pic provocator.

— Sigur c-aș putea, a scos ea un norișor de fum. Sunt soție de compozitor, nu uitați asta. Am capul plin de muzică.

— Vă sună bine *„Mala junta“*? O știți?

— Perfect.

Și-a stins Max țigara, netezindu-și apoi vesta. Ea a mai rămas o clipă nemișcată. Nu mai zâmbea și îl observa meditativă din fotoliu, de parcă ar fi vrut să se asigure că nu glumește. În cele din urmă și-a lăsat portțigaretul pătat cu o urmă de ruj în scrumieră, s-a ridicat foarte încet și, uitându-se tot timpul în ochii lui, și-a lăsat mâna stângă pe umărul bărbatului și dreapta în palma lui, care aștepta întinsă. A rămas un moment așa, în picioare, calmă și foarte serioasă, până când Max, după ce i-a strâns ușor degetele de două ori, ca să marcheze primul acord, și-a înclinat puțin corpul într-o parte, a pus piciorul drept înaintea celui stâng și amândoi au dansat în tăcere, îmbrățișați și privindu-se în ochi, printre fotoliile de nuiele și glastrele din salonul palmierilor.

Se aude un twist – Rita Pavone – la radioul portativ Marconi din plastic alb. În grădina de la Villa Oriana se găsesc palmieri și pini cu coroană amplă și printre ei privește Max, care stă rezemat pe pervazul ferestrei deschise a camerei sale, panorama golfului napolitan: fondul albastru-cobalt, cu conul gros și întunecat al Vezuviului și linia coastei ce se prelungește spre dreapta, până la capul Scutolo, cu Sorrento ițindu-se pe

cornișa dantelată și cele două porturi de agrement cu digurile lor de piatră, bărcile de pe plajă și ambarcațiunile ancorate aproape de mal. Șoferul doctorului Hugentobler meditează de o bună bucată de vreme, fără să-și dezlipească ochii de la peisaj. De când și-a luat micul dejun în bucătăria tăcută, stă nemișcat la fereastră, cugetând la posibilitățile și șansele de reușită ale unei idei care l-a făcut să se răsucească în pat toată noaptea, fără să poată lua vreo hotărâre, și pe care, împotriva așteptărilor sale, lumina zilei nu reușește să i-o alunge din minte.

În sfârșit Max pare că își vine în fire și face câțiva pași prin camera modestă, situată într-un colț al parterului vilei. Apoi se uită din nou pe fereastră înspre Sorrento și intră în baie, unde se răcorește dându-și cu apă pe față. După ce se șterge, își privește chipul în oglindă cu precauția cuiva care încearcă să verifice cât a avansat bătrânețea de când s-a privit ultima dată. Stă așa mai mult timp, studiindu-se ca și cum ar căuta pe cineva plecat demult. Cercetându-și melancolic părul cărunt, argintiu, care deja se rărește un pic, pielea marcată de vitriolul timpului și al vieții, ridurile de pe frunte și de la comisura buzelor, perii albi ce-i răsar pe bărbie, pleoapele căzute, ce sting vioiciunea privirii. Apoi își pipăie burta – cureaua are mai multe semne înspre găurile din apropierea cataramei – și dă critic din cap. Duce în cârcă ani și kilograme în plus, își spune el într-un final. Poate și viață în plus.

Iese pe culoar și, după ce trece de ușa care dă spre garaj, merge mai departe până în salonul vilei. Aici totul este aranjat și curat, iar mobilele sunt acoperite cu cearșafuri albe, care le

feresc de praf. Familia Lanza a plecat la Salerno, ca să-și petreacă concediul pe care cei doi nu și-l luaseră. Asta înseamnă liniște absolută, fără altă grijă pentru Max decât aceea de a păzi casa, de a redirecționa corespondența urgentă și de a se ocupa de întreținerea Jaguarului, Rolls-Royce-ului și a celor trei automobile de epocă ale proprietarului casei.

Încet, încă dus pe gânduri, se îndreaptă spre barul din salon, deschide dulapul cu băuturi și își toarnă un deget de Rémy Martin într-un pahar de cristal șlefuit manual. Apoi îl bea cu sorbituri mici, încrețindu-și fruntea. În general Max bea puțin. Aproape toată viața, chiar și în vremurile grele din prima tinerețe, a fost cumpătat în privința asta – poate cuvântul corect ar fi prudent sau precaut –, fiind în stare să transforme alcoolul băut de el sau de alții nu într-un dușman imprevizibil, ci într-un aliat util, într-un instrument specializat al meseriei sau meseriilor sale dubioase, la fel de eficace, în funcție de caz, ca, de pildă, un zâmbet, o lovitură sau o sărutare. Oricum, în acest moment al vieții lui și al drumului spre iremediabila casare, o băutură slabă, un pahar de vin sau vermut ori un cocteil *negroni* bine amestecat îi mai stimulau încă inima și gândurile.

După ce își termină băutura, rătăcește prin casa goală. Continuă să se gândească la ceea ce l-a ținut treaz noaptea trecută. La radioul pe care l-a lăsat deschis se aude, de la capătul culoarului, o voce de femeie care cântă *„Resta cum'me“* de parcă ar durea-o într-adevăr ce spune. Max rămâne o clipă cufundat în gânduri și ascultă cântecul. Apoi se întoarce în dormitorul lui, deschide sertarul unde își ține carnetul de cecuri și verifică situația contului său bancar. Limitatele sale

economii. Îi ajung, calculează el, exact pentru strictul necesar. Logistica minimală. Amuzat de idee, deschide dulapul și își trece în revistă garderoba, imaginându-și situațiile previzibile, după care se îndreaptă spre dormitorul principal al casei. Nu e conștient de asta, dar pășește vioi, dezinvolt. Cu același pas elastic și sigur din anii de odinioară, când lumea mai era încă o aventură periculoasă și fascinantă, o provocare continuă pentru starea lui sufletească, pentru șiretenia și inteligența lui. A luat în sfârșit o hotărâre și asta simplifică lucrurile. Încadrează trecutul în prezent și face o conexiune uluitoare care, în timp, ordonează totul cu aparentă simplitate. În dormitorul doctorului Hugentobler bucățile de pânză acoperă mobilele și patul, iar prin draperii se filtrează o lumină aurie. Când le dă la o parte, un șuvoi de lumină inundă camera, dezvăluind imaginea golfului, cu copacii și vilele vecine înșirate una deasupra alteia pe munte. Max se îndreaptă spre garderobă, dă jos o valiză Gucci din partea de sus, o lasă deschisă pe pat și, punându-și mâinile în șolduri, studiază dulapul bine garnisit cu haine al stăpânului său. Doctorul Hugentobler și el au aproximativ aceeași mărime la piept și la gât, așa că alege o jumătate de duzină de cămăși de mătase și două sacouri. Pantofii și pantalonii nu sunt numărul lui, fiindcă Max este mai înalt decât Hugentobler – va trebui să se ducă la magazinele scumpe de pe *corso* Italia, oftează el resemnat –, dar îi va fi utilă o curea de piele nouă, pe care o pune în valiză împreună cu șase perechi de șosete în tonuri discrete. După o ultimă privire, mai adaugă două fulare din mătase, de pus la gât, trei cravate frumoase, niște butoni de aur, o brichetă

Dupont – deși s-a lăsat de fumat cu ani în urmă – și un ceas Omega Seamaster Deville, tot din aur. Întors în camera sa cu valiza în mână, ascultă din nou radioul. Acum cântă Domenico Modugno, „*Vecchio frac*“. Vechiul frac. Fantastic, își zice. Ca și cum ar fi un semn de bun augur, coincidența îl face să zâmbească pe fostul dansator monden.

1. Conducătorul unui car de curse din Antichitate.
2. Cocteil din gin, campari și vermut (în it., în orig.).
3. Mezelărie, băcănie (în it., în orig.).
4. Stofă de lână moale, de culoare deschisă (n.r.).
5. Bibliotecă ori secție de bibliotecă dedicată publicațiilor periodice (n.r.).
6. Pudrieră (în engl., în orig.).

2. Tangouri pentru a suferi și tangouri pentru a ucide

— Ai înnebunit.

Tiziano Spadaro, recepționerul de la hotelul Vittoria, se apleacă peste tejghea ca să arunce o privire la valiza pe care Max a lăsat-o pe pardoseală. Apoi ridică ochii și îl privește de jos până sus: pantofi de șevro maro, pantaloni de flanel gri, cămașă de mătase, un fular la gât și un blazer bleumarin.

— Nicidecum, răspunde cu mult calm nou-venitul. Vreau doar să schimb ambianța câteva zile.

Spadaro își trece gânditor mâna peste chelie. Ochii lui bănuitori îi cercetează pe ai lui Max, căutând intenții ascunse. Sensuri primejdioase.

— Nu mai ții minte cât costă o cameră aici?

— Ba da. Două sute de mii de lire pe săptămână. Și?

— N-avem nimic liber. Ți-am spus.

Zâmbetul lui Max este prietenos și sigur. Aproape binevoitor. Ascunde urmele unei lealități vechi și ale unei încrederi extreme.

— Tiziano… Frecventez hotelurile de patruzeci de ani. Întotdeauna rămâne ceva liber.

Privirea lui Tiziano coboară șovăitoare înspre tejgheaua lustruită de mahon. În spațiul rămas între mâinile lui sprijinite

pe tejghea, Max a plasat, exact la mijloc, un plic închis, care conține zece bancnote de câte zece mii de lire. Recepționerul de la Vittoria îl studiază ca un jucător de bacara căruia i s-au dat niște cărți și nu se poate hotărî dacă să le pună sau nu pe masă. În cele din urmă una dintre mâini, stânga, se mișcă încet și atinge plicul cu degetul mare.

— Dă-mi telefon un pic mai târziu. O să văd ce pot face.

Lui Max îi place gestul cu care recepționerul atinge plicul, fără să-l deschidă. Coduri vechi.

— Nu, zice el cu blândețe. Rezolvă acum.

Rămân în tăcere cât timp niște clienți trec prin apropiere. Recepționerul se uită spre hol: nu e nimeni nici pe scara ce duce la camere, nici în dreptul glasvandului de la grădina de iarnă, unde se aude rumoarea conversațiilor, iar portarul e la postul lui, așază cheile la locurile lor.

— Credeam că te-ai retras, comentează recepționerul, coborând vocea.

— Așa și e. Ți-am spus de data trecută. Vreau doar să-mi iau o vacanță, ca pe timpuri. Puțină șampanie frapată și priveliști frumoase.

Încă o privire bănuitoare a lui Spadaro, după o altă ocheadă aruncată valizei și elegantei vestimentații a interlocutorului său. Prin fereastră recepționerul poate vedea Rolls-ul parcat lângă scara ce coboară spre holul hotelului.

— Deci, după câte se pare, îți merge foarte bine la Sorrento.

— Îmi merge splendid, după cum vezi.

— Așa, deodată?

— Exact. Deodată.

— Și șeful tău de la Villa Oriana...?

— O să-ți povestesc altădată.

Își freacă din nou chelia Spadaro, care chibzuiește. Lunga perioadă petrecută în această profesie a făcut din el un tip uns cu toate alifiile, un ogar cu miros fin, și nu era prima dată când Max îi punea un plic pe tejghea. Ultima oară fusese acum zece ani, când recepționerul lucra la hotelul Vesuvio din Napoli. Unei actrițe de film mai vârstnice pe nume Silvia Massari, o clientă obișnuită a hotelului, îi dispăruse o broșă valoroasă, un *moretto* de Nardi, din camera ce se învecina cu a lui Max – pe care i-o dăduse Spadaro – în timp ce Max lua prânzul cu ea pe terasa hotelului, după ce petrecuseră noaptea anterioară și toată dimineața dedicându-se unor intimități autumnale, dar viguroase. În timpul lamentabilei întâmplări Max a părăsit câteva minute terasa, splendida panoramă și dulcea privire a însoțitoarei sale ca să se ducă să se spele pe mâini. Așa se face că Silviei Massari nici nu i-a trecut prin cap să pună la îndoială integritatea comportamentului său, zâmbetul lui fermecător și celelalte dovezi de afecțiune. Până la urmă totul s-a rezolvat cu o cameristă din serviciul de curățenie cercetată și concediată, deși vinovăția ei nu a putut fi dovedită. Compania de asigurări a actriței a suportat pierderea, iar în momentul când Max a plătit nota și a plecat de la hotel, împărțind bacșișuri cu manierele lui de gentleman desăvârșit, Tiziano Spadaro a primit un plic asemănător cu cel pe care îl are acum în față, dar mai gros.

— Nu știam că te interesează șahul.

— Nu?

Vechiul zâmbet profesional, deschis și alb, este unul dintre cele mai alese din fostul său repertoriu.

— Mă rog. Întotdeauna am fost un pic interesat. Este un mediu interesant. O ocazie unică de a vedea doi mari jucători… Mai interesant decât fotbalul.

— Ce pui la cale, Max?

Max înfruntă flegmatic privirea iscoditoare a celuilalt.

— Nimic care să pună în pericol viitoarea ta pensionare. Îți dau cuvântul meu. Și niciodată nu mi l-am încălcat.

O pauză lungă, meditativă. Lui Spadaro i se desenează o cută adâncă între sprâncene.

— E-adevărat, admite el în cele din urmă.

— Mă bucur că îți aduci aminte.

Celălalt își privește nasturii vestei și îi șterge gânditor, ca și cum ar îndepărta niște fire de praf imaginare.

— Poliția o să-ți vadă cazierul.

— Și ce? Întotdeauna am fost curat în Italia. Și-apoi asta n-are nici o legătură cu poliția.

— Ascultă. Ești prea bătrân pentru anumite lucruri… Toți suntem. Ar trebui să nu uiți asta.

Impasibil, fără să răspundă, Max se uită în continuare la recepționer. Observă că plicul a rămas așa, închis, pe lemnul lucios.

— Câte zile?

— Nu știu, face Max un gest neglijent. O săptămână o să fie de-ajuns, presupun.

— Presupui?

— O să fie de-ajuns.

Celălalt pune un deget pe plic. Apoi oftează și deschide agale registrul de intrări.

— Pot să-ți garantez doar o săptămână. Pe urmă mai vedem.

— De acord.

Spadaro apasă de trei ori cu căușul palmei pe butonul soneriei, ca să cheme un băiat de serviciu.

— O cameră mică, de o persoană, fără vedere spre exterior. Micul dejun nu este inclus.

Max își scoate actele din buzunarul hainei. Când le pune pe tejghea, plicul a dispărut.

A rămas surprins când l-a văzut intrând pe soț în salonul-bar de la clasa a doua al transatlanticului Cap Polonio. Era pe la mijlocul dimineții și Max stătea la o masă, bându-și aperitivul, un absint cu apă și niște măsline, lângă o fereastră mare, deschisă, care dădea spre puntea de la babord. Îi plăcea locul acela, fiindcă de acolo putea să vadă tot salonul – cu fotolii de nuiele în locul confortabilelor fotolii de piele roșie de la clasa întâi – și să admire oceanul. Vremea continua să fie frumoasă, cu soare ziua și cer senin noaptea. După patruzeci și opt de ore de hulă neplăcută, vaporul nu se mai legăna și pasagerii se mișcau cu mai multă siguranță, uitându-se unii la alții, în loc să pășească în funcție de pozițiile pe care le lua puntea. În orice caz, Max, care trecuse Atlanticul de cinci ori, nu-și amintea de vreo traversare la fel de calmă ca aceasta.

La mesele din preajmă câțiva pasageri, aproape toți bărbați, jucau cărți, table, șah sau *steeple-chase*[1]. Lui Max, care juca doar ocazional și întotdeauna pragmatic – nici măcar când

fusese militar în Maroc nu îl prinsese pasiunea pe care o au unii bărbați pentru jocurile de noroc –, îi plăcea totuși să-i studieze pe profesioniștii jocului de cărți ce frecventau liniile transatlantice. Trucuri, șiretlicuri și strategii, reacțiile unora sau ale altora, coduri de comportament care reflectau foarte exact și detaliat complexa natură umană, toate reprezentau o școală excelentă, aflată la dispoziția oricui știa să privească lucrurile așa cum trebuie, iar Max obișnuia să tragă învățături utile. Fapt este că, la fel ca pe toate vapoarele din lume, pe Cap Polonio existau trișori de clasa întâi, de clasa a doua și chiar de a treia. Bineînțeles, echipajul era la curent și atât comisarul de bord, cât și stewarzii și șefii de sală îi cunoșteau pe cei obișnuiți, îi urmăreau cu coada ochiului și le subliniau numele pe lista pasagerilor. Cu mult timp în urmă, pe Cap Arcona, Max cunoscuse un jucător numit Brereton, care era însoțit de aureola unei legende, cum că jucase o lungă partidă de bridge în salonul-fumoar înclinat de la clasa întâi a Titanicului în timp ce vaporul se scufunda în apele înghețate ale Atlanticului de Nord și că o terminase în câștig – și exact la timp ca să se arunce în apă și să ajungă din urmă ultima barcă de salvare.

Așadar, în acea dimineață Armando de Troeye a intrat în salonul-bar de clasa a doua al transatlanticului Cap Polonio, iar pe Max Costa l-a surprins faptul că l-a văzut acolo, căci nu se întâmpla foarte des ca pasagerii să încalce limitele teritoriului stabilit pentru categoria fiecăruia. Dar l-a surprins și mai mult faptul că faimosul compozitor, îmbrăcat cu un sacou sport Norfolk, vestă cu lanț de ceas din aur, pantaloni bufanți și șapcă de voiaj, s-a oprit în ușă, a aruncat o privire în salon și,

descoperindu-l pe Max, s-a îndreptat direct spre el, cu un zâmbet prietenos, și s-a așezat în fotoliul alăturat.

— Ce beți? a întrebat el în timp ce chema chelnerul. Absint?... E prea tare pentru mine. Cred că o să iau un vermut.

Când băiatul cu jachetă roșie a adus băutura, Armando de Troeye îl felicitase deja pe Max pentru abilitatea lui din ringul de dans și purta o conversație lejeră și foarte mondenă despre transatlantice, muzică și dansul profesionist. Era autorul *Nocturnelor* – pe lângă alte piese de succes, ca *Scaramouche* sau baletul *Paso-doble pentru don Quijote*, care, datorită lui Djaghilev, devenise cunoscut în toată lumea –, un om sigur pe el, cum și-a dat seama dansatorul, un artist care știa foarte bine cine este și cât prețuiește. Cu toate acestea, deși în barul de la clasa a doua continua să păstreze o atitudine de elegantă superioritate – marele compozitor în fața umilului truditor de pe treapta cea mai de jos a societății –, era evident că se străduia să fie amabil. Atitudinea lui, în ciuda reținerilor pe care le lăsa să se întrevadă, era departe de indiferența din zilele dinainte, când Max dansa cu soția lui în salonul de la clasa întâi.

— V-am studiat cu atenție, vă asigur. Dumneavoastră atingeți perfecțiunea.

— Vă mulțumesc pentru apreciere. Chiar dacă exagerați, a schițat Max un zâmbet politicos. Ce fac eu depinde și de parteneră... Soția dumneavoastră este cea care dansează minunat, după cum știți prea bine.

— Bineînțeles. Este o femeie ieșită din comun, fără îndoială. Dar inițiativa o aveți dumneavoastră. Dumneavoastră marcați

terenul, să ne fie clar. Și așa ceva nu se poate improviza.

De Troeye luase paharul pe care chelnerul îl pusese pe masă și îl privea în lumină, ca și cum s-ar fi îndoit de calitatea unui vermut servit la barul de la clasa a doua.

— Îmi permiteți să vă pun o întrebare legată de profesie?

— Firește.

O înghițitură prudentă. O expresie satisfăcută sub mustața fină.

— Unde ați învățat să dansați tangou în felul acesta?

— M-am născut la Buenos Aires.

— Ce surpriză!

De Troeye a mai luat o înghițitură.

— Nu aveți deloc accent.

— Am plecat destul de repede. Tata era din Asturias și a emigrat prin anii nouăzeci… Nu i-a mers prea bine și până la urmă, fiind bolnav, s-a întors să moară în Spania. Înainte de asta a apucat să se însoare cu o italiancă, să-i facă niște copii și să ne ia pe toți cu el când s-a întors.

Compozitorul se aplecase peste brațul fotoliului de nuiele, arătându-se interesat.

— Deci cât timp ați trăit acolo?

— Până la paisprezece ani.

— Asta-i explicația. Tangourile astea atât de autentice… De ce zâmbiți?

Max a ridicat din umeri cu onestitate.

— Pentru că nu sunt deloc autentice. Tangoul original e altfel.

Surpriză veritabilă – sau care părea astfel. Poate că era doar atenție politicoasă. Paharul se oprise la jumătatea drumului dintre masă și gura lui De Troeye.

— Ca să vezi… Și cum e?

— Mai rapid. Interpretat de muzicanți care cântă după ureche. Mai mult lasciv decât elegant, ca să-l definesc așa, pe scurt. Cu pauze bruște și schimbări de pași de la o figură la alta. Dansat de prostituate și proxeneți.

Celălalt a izbucnit în râs.

— În anumite medii continuă să se danseze așa, a comentat el.

— Nu întru totul. Tangoul original s-a schimbat mult, mai ales după ce a ajuns la modă în Paris, acum vreo zece sau cincisprezece ani, odată cu dansurile apașe din lumea interlopă… Apoi a început să-l preia și lumea bună. De acolo s-a întors în Argentina franțuzit, transformat în *tango liso*[2], aproape onorabil…

Max a înălțat iar din umeri, a băut absintul care-i mai rămăsese și l-a privit pe compozitor, care surâdea prietenos.

— Sper că m-ați înțeles.

— Sigur că da. Și e foarte interesant… M-ați surprins plăcut, domnule Costa.

Max nu-și amintea să-i fi dezvăluit numele de familie – nici lui, nici soției lui. Era posibil ca De Troeye să îl fi văzut pe lista cu personalul de pe vas. Sau îl căutase intenționat. S-a gândit o clipă la asta, fără să despice firul în patru, înainte de a continua să satisfacă „pe de-a-ntregul“ curiozitatea interlocutorului său. Odată ce avea eticheta pariziană, a adăugat el, clasa de sus

argentiniană, care înainte respingea tangoul, considerându-l imoral, demn de bordel, l-a adoptat imediat. A încetat să mai fie ceva rezervat prostimii de mahala și a intrat în saloane. Până atunci tangoul autentic, cel pe care la Buenos Aires îl dansau curvele și pungașii de la periferie, fusese pentru înalta societate o muzică clandestină, ceva ce domnișoarele de familie bună cântau pe ascuns la pianul din casă, după partituri aduse de logodnicii și frații lor nebunatici și noctambuli.

— Dar dumneavoastră, a replicat De Troeye, dansați tangoul… modern, ca să-i spunem cumva.

Cuvântul „modern“ l-a făcut pe Max să surâdă.

— Normal. Asta mi se cere. Dar e și cel pe care îl știu. La Buenos Aires niciodată n-am apucat să dansez tangoul vechi. Eram copil. Dar am văzut cum se dansează – de multe ori… Paradoxal, eu dansez ce am învățat la Paris.

— Și cum ați ajuns acolo?

— E o poveste lungă. V-ar plictisi.

De Troeye îl chemase pe chelner și ceruse încă un rând, fără să asculte protestele lui Max. Părea obișnuit să comande băuturi fără să se consulte cu nimeni. Făcea – sau părea că face – parte din acea categorie de indivizi care se poartă ca niște amfitrioni chiar și la mesele altora.

— Să mă plictisească? Deloc. Habar n-aveți cât de mult mă interesează ce îmi spuneți… Mai sunt oameni la Buenos Aires care cântă în stilul vechi? Tangoul pur, ca să zicem așa?

Max l-a privit o clipă și în cele din urmă a clătinat din cap dubitativ.

— Pur nu e nimic. Dar mai sunt locuri. Nu saloanele la modă, evident.

Celălalt își privea mâinile. Late, puternice. Nu erau elegante – cel puțin nu așa cum își imagina dansatorul monden mâinile unui compozitor celebru. Unghii tăiate scurt și lustruite, a observat Max. Inelul de aur cu sigiliu albastru pe același deget cu verigheta.

— Vreau să vă rog ceva, domnule Costa. Un lucru important pentru mine.

Sosiseră băuturile. Max nu s-a atins de a lui. De Troeye zâmbea prietenos, sigur pe el.

— Aș vrea să vă invit la masă, a continuat el, ca să putem vorbi despre asta mai în detaliu.

Și-a ascuns surpriza dansatorul monden sub un zâmbet contrariat.

— Vă mulțumesc, dar nu pot intra în restaurantul de la clasa întâi. Angajaților le este interzis accesul.

— Aveți dreptate, și-a încrețit compozitorul fruntea meditativ, ca și cum s-ar fi gândit ce posibilități are să schimbe regulile la bordul transatlanticului Cap Polonio. Este un inconvenient dezagreabil. Am putea mânca împreună la clasa a doua… deși am o idee mai bună. Soția mea și cu mine avem un apartament cu două cabine, unde se poate aranja perfect o masă pentru trei persoane… Ne-ați face această onoare?

A șovăit Max, încă deconcertat.

— Sunteți foarte amabil. Dar nu știu dacă pot…

— Nu vă faceți griji. Am să aranjez eu cu comisarul de bord.

De Troeye a sorbit ultima înghițitură de băutură și a pus ferm paharul pe masă, ca și cum astfel ar fi pus punct afacerii.

— Așadar, acceptați?

Ultimele urme de reținere ale lui Max erau impuse pur și simplu de precauție. Adevărul e că nimic nu se potrivea cu ideea pe care și-o făcuse până atunci despre povestea asta. Deși poate că da, a conchis el după ce a meditat o clipă. Avea nevoie de un pic de timp și de mai multe informații, ca să calculeze avantajele și dezavantajele. Pe neașteptate, Armando de Troeye intra în joc ca element nou. Neprevăzut.

— Poate că soția dumneavoastră… a început el.

— Mecha o să fie încântată, a replicat celălalt în timp ce înălța din sprâncene, chemând chelnerul să-i aducă nota. Zice că sunteți cel mai bun dansator de salon pe care l-a cunoscut vreodată. Îi va face plăcere și ei.

Fără să se uite la notă, De Troeye a semnat-o cu numărul lui de cabină, a lăsat bacșiș o bancnotă pe farfurioară și s-a ridicat în picioare. Dintr-un reflex de politețe, Max a vrut să facă la fel, dar De Troeye i-a pus o mână pe umăr, oprindu-l. O mână mai puternică decât ai fi bănuit la un muzician.

— Într-un fel, vreau să vă cer sfatul – își scosese din vestă ceasul agățat de lanțul de aur și privea ora cu o expresie indiferentă. Atunci, la douăsprezece… Cabina 3A. Vă așteptăm.

A plecat după aceste cuvinte, fără să aștepte vreun răspuns, fiind sigur că dansatorul va veni la întâlnire. Trecuse ceva timp de când Armando de Troeye părăsise barul, dar Max tot mai privea ușa pe unde ieșise. Cugeta la întorsătura neprevăzută pe care o luaseră – sau puteau s-o ia – lucrurile, la evenimentele pe

care încercase să le planifice sau să le aranjeze pentru următoarele zile. Poate că până la urmă, a decis el, afacerea oferă posibilități complexe, cu un profit mai mare decât prevăzuse el. Apoi, cu acest gând în minte, a pus o bucată de zahăr într-o linguriță așezată pe cupa cu absint și a turnat un strop de apă peste ea, privind cum se topește cubul în lichidul verzui. Zâmbea în sinea lui când și-a dus paharul la gură. De data asta aroma tare și dulce nu i-a amintit de caporalul legionar Boris Dolgoruki-Bragation, nici de colibele arăbești din Maroc. Gândurile lui se concentrau asupra colierului de perle pe care îl văzuse cum scânteia, reflectând candelabrele din salonul de dans, pe decolteul Mechei Inzunza de Troeye. Și asupra liniei gâtului aceluia dezgolit, ce pornea de la umerii femeii și ajungea până la ceafă. I-a venit chef să fluiere un tangou și era gata s-o facă, numai că și-a amintit unde se află. Când s-a ridicat în picioare, gustul absintului în gura lui era dulce ca prevestirea unei femei și a unei aventuri.

Spadaro, recepționerul, a mințit: camera este, într-adevăr, mică, are doar o comodă și un dulap vechi, cu o oglindă mare, baia e strâmtă și patul de o persoană nu e mare scofală. Dar nu e adevărat că locul nu oferă nici o priveliște. Prin unica fereastră, orientată spre apus, se poate vedea o parte din Sorrento, de deasupra Marinei Grande, cu aleea de copaci din parc și vilele înșiruite pe coasta muntoasă de la Capo. Iar când Max deschide fereastra și scoate capul afară, deși e orbit de lumină, reușește să vadă o parte din golf, cu insula Ischia conturată vag în depărtare.

Proaspăt ieșit de sub duș, gol sub un halat de baie cu emblema hotelului brodată pe buzunarul de la piept, șoferul doctorului Hugentobler se uită în oglinda de la dulap. Privirea lui critică, antrenată de reflexul profesional de a studia ființele umane – de asta au depins întotdeauna succesul sau eșecul a tot ce a întreprins –, se oprește asupra imaginii bătrânului care stă nemișcat și își privește propriul păr cărunt, ridurile de pe față, ochii obosiți. Încă mai arată bine, își spune, dacă ignori cu îngăduință ravagiile care îi marchează de obicei pe alți bărbați la această vârstă. Bolile, ruina, degradarea. Înfrângerile inevitabile. Așa că, dornic de o consolare potrivită, pipăie frotirul halatului de baie. Sub el găsește o greutate și o circumferință evident mai mari decât acum câțiva ani, dar talia are încă o dimensiune rezonabilă, corpul stă drept și ochii sunt în continuare vioi și inteligenți, confirmând o înfățișare pe care decăderea, anii negri și lipsa finală a speranței n-au reușit s-o înfrângă cu totul. Ca dovadă, asemeni unui actor care repetă un pasaj dificil din rolul său, Max îi surâde brusc bătrânului reflectat în oglindă, iar acesta îi răspunde cu un gest de aparentă spontaneitate, ce pare că îi luminează fața – simpatic, persuasiv, pus în valoare la maximum, menit să inspire încredere. Mai rămâne un moment așa, nemișcat, lăsând zâmbetul să i se șteargă încet. Apoi, luând un pieptene de pe comodă, își netezește părul în stilul lui de pe vremuri, pieptănându-l pe spate și făcându-și cărarea dreaptă și impecabilă pe partea stângă, foarte sus. Și manierele lui continuă să fie elegante, conchide el în timp ce analizează cu un ochi critic rezultatul. Sau ar putea fi. Încă mai lasă să se

întrevadă o presupusă educație aleasă – de aici până la sugerata origine bună nu era decât un pas, ușor de făcut în alte vremuri –, educație pe care anii, obișnuința, necesitatea și talentul au perfecționat-o până când au eliminat orice urmă ce putea demasca escrocheria originară. Vestigii, până la urmă, ale unui trecut atrăgător, care odinioară i-a permis să se miște cu aplombul nerușinat al vânătorului pe teritorii nesigure și adesea ostile. Să prospere și să supraviețuiască. Sau aproape. Până nu demult.

După ce își scoate halatul, Max fluieră *„Torna a Sorrento“* în timp ce începe să se îmbrace cu meticuloasa lui încetineală de pe timpuri, când faptul că își punea hainele potrivite cu o minuțioasă rutină, având grijă la detalii precum înclinația pălăriei pe o parte, modul în care își făcea nodul la cravată sau cele cinci stiluri de a pune o batistă albă în buzunarul de sus al hainei, îl făcea să se simtă, în clipele pline de optimism și încredere în propriile resurse, ca un războinic ce se echipa pentru luptă. Și această vagă senzație de altădată, aroma familiară a așteptării sau a aventurii iminente, îi flatează orgoliul renăscut în timp ce își pune chiloții de bumbac, șosetele gri – gest care cere un mic efort, trebuie să se așeze pe pat ca să se poată apleca – și cămașa provenită din garderoba doctorului Hugentobler, un pic cam largă în talie. În ultimii ani se poartă hainele ajustate pe corp, pantalonii evazați, sacourile și cămășile pe talie, dar lui Max, care nu reușește să se adapteze la această modă, îi place croiala clasică de la Sir Bonser, cămașa din mătase bleu-pal, cu nasturi la colțurile gulerului, care îi vine ca turnată, în stilul lui dintotdeauna. Înainte de a-și

încheia nasturii, privirea i se oprește pe cicatricea în formă de steluță, cu un diametru de un țol, din partea stângă a toracelui, la nivelul ultimelor coaste: urma unui glonț tras de un franctiror din Rif la Taxuda, în Maroc, pe 2 noiembrie 1921, care i-a atins un plămân și care, după o internare la spitalul din Melilla, a pus capăt scurtei cariere militare a legionarului Max Costa, înrolat cu acest nume cu cinci luni înainte – lăsând astfel în urmă pentru totdeauna originalul, Máximo Covas Lauro – în compania a 13-a din regimentul de infanterie al Legiunii Străine.

Tangoul, a explicat Max, reprezintă confluența mai multor elemente: tangoul andaluz, *habanera*, *milonga*[3] și dansurile sclavilor negri. Acei *gauchos* din pampas, pe măsură ce se apropiau cu chitarele lor de cârciumile, prăvăliile și bordelurile de la periferia Buenos Aires-ului, au creat *milonga*, care era cântată, și în cele din urmă tangoul, care la început era o *milonga* dansată. Muzica și dansurile africane au fost importante, pentru că în epoca aceea perechile dansau ținându-se de mână, nu îmbrățișate. Mai separate ca acum, cu pași încrucișați, pași în spate și piruete simple sau complicate.

— Tangouri ale negrilor?

Armando de Troeye părea sincer mirat.

— Nu știam că au existat negri acolo.

— Au existat. Foști sclavi, bineînțeles. I-a decimat la sfârșitul secolului o epidemie de friguri galbene.

Stăteau toți trei la masa pusă în cabina dublă de la clasa întâi. Mirosea a piele bună de cufere și valize, a apă de colonie

și a terebentină. Printr-o fereastră mare se vedea oceanul albastru și calm. Max, îmbrăcat cu costumul gri, cămașă cu guler sport și cravată scoțiană, a bătut la ușă la douăsprezece și două minute și, după primele momente, când singurul care părea că se simte în largul său era Armando de Troeye, masa de prânz – *consommé* de ardei dulci, langustă cu maioneză și un vin de Rin foarte rece – se desfășurase pe fondul unei conversații plăcute, la început susținută aproape integral de compozitor, care, după ce a povestit câteva întâmplări personale, i-a pus întrebări lui Max despre copilăria lui la Buenos Aires, întoarcerea în Spania și viața dusă ca animator profesionist în hoteluri de lux, stațiuni de vară și pe transatlantice. Precaut, așa cum era întotdeauna când era vorba despre viața lui, Max rezolvase problema cu scurte comentarii și vagi povești bine cumpănite. Iar la sfârșit, când s-au adus cafeaua, coniacul și țigările, la cererea compozitorului, a vorbit din nou despre tangou.

— Albii, a continuat el să istorisească, care la început se mulțumeau să se uite la negri, le-au adoptat dansurile, făcând mai lent ceea ce nu puteau să imite și introducând mișcări de vals, *habanera* sau mazurcă... Trebuie să țineți seama că, înainte de-a fi muzică, tangoul era pe atunci un mod de a dansa. Și de a cânta.

În timp ce vorbea, cu încheieturile mâinilor și manșetele cu butoni de argint sprijinite de marginea mesei, ochii lui se întâlneau din când în când cu cei ai Mechei Inzunza. Soția compozitorului rămăsese tăcută aproape tot timpul mesei, ascultând conversația, și doar uneori făcea un scurt comentariu

sau strecura câte o întrebare, al cărei răspuns îl asculta cu o atenție politicoasă.

— Dansat de italieni și de emigranții europeni, a continuat Max, tangoul a devenit mai lent, mai puțin nerușinat – deși unii *compadritos* de mahala au adoptat câteva figuri de la negri… Când se dansa în linie dreaptă, cum se zice acolo, bărbatul se întrerupea, ca să iasă în evidență sau ca să marcheze trecerea la altă figură, oprind mișcarea lui și a perechii – și Max s-a uitat la femeie, care continua să asculte atentă. Este vestita pauză, pe care dumneavoastră, în versiunea onorabilă a acelor tangouri, pe care o dansăm acum, o rezolvați foarte bine.

Mecha Inzunza i-a mulțumit pentru compliment cu un zâmbet. Avea o rochie ușoară de satin de culoarea șampaniei, iar lumina ce venea pe fereastră îi încadra părul scurt de pe ceafă și linia zveltă a gâtului, care ocupase atât de mult gândurile lui Max în timpul ultimelor zile, după tăcutul tangou fără muzică dansat în salonul palmierilor de pe transatlantic. Singurele bijuterii pe care le purta în acel moment erau șiragul de perle încolăcit de două ori în jurul gâtului și verigheta.

— Ce este un *compadrito*? a vrut ea să știe.

— De fapt, mai curând era.

— Nu mai există?

— În zece-cincisprezece ani s-au schimbat multe lucruri… Când eram copil, îi spuneam *compadrito* unui tânăr de condiție modestă, fiu sau nepot al acelor *gauchos* care, după ce transportau vitele, se stabileau în cartierele mărginașe din oraș.

— Sună periculos, a remarcat De Troeye.

Max a flutura mâna cu nepăsare. Ăștia nu erau deloc periculoși, a explicat el. Altfel stătea treaba cu cei numiți *compadres* sau *compadrones*. Oameni mai duri. Unii erau golani autentici, alții doar făceau pe golanii. Recurgeau la ei politicienii, care-i foloseau drept bodyguarzi la alegeri și altele din astea. Dar pe cei adevărați, care de obicei aveau nume spaniole, i-au înlăturat acum fiii imigranților, care voiau să-i imite, tâlhari de calitate proastă, care mai folosesc încă vechiul stil al cuțitarilor de mahala, dar fără codurile și curajul acelora.

— Și adevăratul tangou e un dans al acestor *compadritos* și *compadres*? s-a interesat Armando de Troeye.

— A fost. Acele prime tangouri care s-au dansat erau obscene fățiș, perechile își lipeau corpurile unul de altul și își împreunau picioarele cu mișcări din șolduri ce proveneau, cum am spus mai înainte, din dansurile negrilor… Nu uitați că primele dansatoare de tangou au fost curvele de cazarmă și damele de bordel.

Cu coada ochiului, Max a observat zâmbetul Mechei Inzunza, disprețuitor și, totodată, interesat. Mai văzuse acest zâmbet la femei de categoria ei când se menționau chestiuni asemănătoare.

— Evident, așa se explică proasta lui reputație, a spus ea.

— Firește.

Din delicatețe, Max continua să se adreseze soțului ei.

— Țineți seama că unul din primele tangouri s-a numit „Dă-mi talonul“…

— Talonul?

Altă privire piezișă. Șovăia dansatorul monden, își alegea cu grijă cuvintele.

— Fisa, a spus până la urmă, cea pe care matroana bordelului o dădea pentru fiecare client servit și pe care prostituata i-o dădea apoi peștelui ei, care se ocupa de partea cu banii.

— Expresia asta, peștele, sună exotic, a observat femeia.

— Se referă la *maquereau*, a remarcat De Troeye. La proxenet.

— Am înțeles perfect, iubitule.

Chiar și după ce tangoul a devenit popular și a pătruns la petrecerile de familie, a continuat Max, pauzele erau interzise, erau considerate imorale. Când el era copil, se dansa numai dimineața, la societățile de binefacere italiene sau spaniole, la bordeluri și în așa-numitele *garçonnières* ale tinerilor de familie bună. Chiar și acum, când triumfă în saloane și teatre, în anumite cercuri se menține interdicția de a face pauze și de a schimba figurile. Băgatul piciorului, cum se spune vulgar. Ca să fie acceptat de societate, tangoul a trebuit să renunțe la specificul lui, a încheiat Max. Și-a încetinit pasul și s-a făcut mai lent și mai puțin lasciv. Acela era tangoul domesticit, care călătorise până la Paris ca să dobândească faimă.

— S-a transformat în acel dans monoton pe care îl vedem în saloane sau în stupida parodie făcută de Valentino la cinema.

Ochii de culoarea mierii îl țintuiau ficși. Conștient de asta și evitându-i cu tot calmul de care era în stare, Max și-a scos tabachera și i-a oferit-o, deschisă, femeii. A luat ea o țigară turcească, soțul alta, și el i-a aprins-o cu o brichetă de aur pe

cea a nevestei, pusă în portțigaretul scurt de fildeș. Ea, care se înclinase puțin spre flacără, a ridicat capul și l-a privit din nou pe Max prin primul rotocol de fum, pe care lumina ce venea dinspre fereastră îl făcea gros și albăstrui.

— Și la Buenos Aires? a întrebat Armando de Troeye.

A surâs Max, a bătut ușor capătul țigării de tabachera închisă și și-a aprins țigara Abdul Pashá. Schimbarea subiectului i-a permis să se uite din nou în ochii femeii. A privit-o vreme de trei secunde, păstrându-și surâsul pe buze. Apoi s-a întors spre bărbat:

— În mahalale, în lumea interlopă, mai sunt unii care se frâng din mijloc și uneori bagă piciorul. Acolo se află ultimele rămășițe ale vechiului tangou. Ce dansăm noi este de fapt o imitație cuminte a acestuia. O *habanera* elegantă.

— Se întâmplă același lucru și cu cuvintele?

— Da, deși acesta e un fenomen mai recent. La început era doar muzica – sau cuplete de teatru. Când eram copil, rar auzeai tangouri cântate și întotdeauna erau deocheate și obscene, povești cu dublu sens, istorisite de bătăuși cinici…

S-a oprit, întrebându-se o clipă dacă mai era cazul să adauge ceva.

— Și?

Ea era cea care pusese întrebarea, în timp ce se juca nonșalantă cu una din lingurițele de argint. Asta l-a făcut să se decidă pe Max.

— Păi, e de-ajuns să vă gândiți la numele melodiilor de atunci: „Ce clei și ce lipici“, „Șapte țoli“, „Față murdară“, care în realitate se referă la altceva, sau „S…eara p…uană“ – așa, cu

puncte de suspensie în titlu, care, de fapt, iertați-mi vulgaritatea, înseamnă „Scoica parașutei“.

— Parașută…? Ce e asta?

— Prostituată, în *lunfardo*. Argoul de acolo… Folosit de Gardel când cântă.

— Și scoica?

Max s-a uitat la Armando de Troeye, fără să răspundă. Expresia amuzată a soțului s-a transformat într-un zâmbet larg.

— Am înțeles, a zis el.

— Am înțeles, a repetat ea după un moment, fără să zâmbească.

Tangoul sentimental, a continuat să povestească Max, este un fenomen recent. Gardel a fost cel care a popularizat textele plângărețe, umplând tangoul de tâlhari încornorați și femei pierdute. Prin glasul lui, cinismul banditului a devenit plâns și melancolie. Treburi de-ale poeților.

— L-am cunoscut acum doi ani, când cânta la Romea, în Madrid, a spus De Troeye. Un tip foarte simpatic. Cam șarlatan, dar plăcut.

S-a uitat la nevastă-sa.

— Cu zâmbetul acela al lui, nu-i așa? De parcă nu se relaxa niciodată.

— L-am văzut o singură dată, de departe, când mânca un *puchero*[4] de găină la El Tropezón, a spus Max. Era cu mai mulți, bineînțeles. N-am îndrăznit să mă apropii.

— Cântă foarte bine, ăsta-i adevărul. Teribil de languros, nu?

Max a tras un fum din țigară. De Troeye, care tocmai își mai turnase niște coniac, l-a invitat și pe el, dar dansatorul a

refuzat, clătinând din cap.

— Realmente, a inventat stilul. Înainte erau doar cuplete și cântece de bordel… Practic, n-a avut predecesori.

— Și muzica?

De Troeye își muiase buzele în coniac și se uita la Max peste buza paharului.

— Care sunt, după părerea dumneavoastră, diferențele dintre tangoul vechi și tangoul modern?

S-a întins dansatorul monden pe scaun, și-a atins ușor țigara cu degetul arătător și a scuturat scrumul în scrumieră.

— Nu sunt muzician. Dansez doar ca să-mi câștig existența. Nici măcar nu știu să deosebesc o optime de o doime.

— Chiar și-așa… Mi-ar plăcea să știu care e părerea dumneavoastră.

Max a mai tras de două ori din țigară înainte de a răspunde.

— Pot vorbi despre ceea ce știu. Despre ce îmi amintesc… S-a întâmplat același lucru și cu maniera de a dansa și de a cânta. La început cei care cântau se bazau pe intuiție și cântau prost temele pe care le știau, după partituri pentru pian sau din memorie. După ureche, cum se zice… Cam ca interpreții de jazz atunci când improvizează.

— Și cum erau acele orchestre?

— Mici, a precizat Max. Trei-patru tipi, cu acompaniament de *bandoneón*[5], acorduri simple și execuție mai rapidă. Era mai mult un mod de a interpreta decât de a compune. Cu timpul, aceste orchestre au fost eliminate de cele moderne. Solouri de pian în loc de chitare, teme contrapunctice interpretate de vioară, acompaniament de *bandoneón*. Asta îi favoriza pe

dansatorii fără experiență, pe noii pasionați de dans. Orchestrele profesioniste s-au adaptat imediat la noul tangou. Este cel pe care îl dansăm noi, a încheiat el, stingând cu multă grijă țigara. Cel care se aude în salonul transatlanticului Cap Polonio și în locurile respectabile din Buenos Aires.

Mecha Inzunza își stinsese țigara în aceeași scrumieră la trei secunde după ce o făcuse el.

— Și celălalt? a întrebat ea, jucându-se cu portțigaretul de fildeș. Ce se întâmplă cu cel vechi?

Dansatorul monden și-a îndepărtat, nu fără efort, privirea de la mâinile femeii: fine, elegante, rasate. Lucea pe inelarul de pe mâna stângă verigheta ei de aur. Când și-a ridicat privirea, a observat că Armando de Troeye îl privea fix, inexpresiv.

— Continuă să existe, a răspuns Max. Marginal și tot mai rar. Când se cântă, în funcție de loc, lumea de-abia dacă îl mai dansează. E mai greu. Mai dur.

S-a oprit o clipă. Zâmbetul ce i se desenase acum pe buze era spontan. Evocator.

— Un prieten de-al meu spunea că există tangouri pentru a suferi și tangouri pentru a ucide… Cele originale erau mai degrabă din a doua categorie.

Mecha Inzunza își sprijinise un cot pe masă și ovalul feței în palmă. Părea că ascultă cu maximă atenție.

— Tangoul Vechii Gărzi, așa-i spun unii, a precizat Max. Ca să-l deosebească de cel nou. De cel modern.

— Frumos nume, a comentat soțul. De unde vine?

Chipul lui nu mai era inexpresiv. Iarăși expresia aceea amabilă, de amfitrion atent. Max a făcut o mișcare cu mâinile,

ca pentru a sublinia ceva evident.

— Nu știu. Un tangou de demult se numea exact așa, „Vechea Gardă“… Nu știu ce să vă spun.

— Și continuă să fie… obscen? a întrebat ea.

Pe un ton opac. Aproape științific. Cel al unui entomolog care verifică, de pildă, dacă este obscenă copulația a doi cărăbuși. Presupunând că și cărăbușii copulează. Cu siguranță că da.

— Depinde de locuri, a răspuns Max.

Armando de Troeye părea încântat de toată povestea.

— E fascinant ce spuneți, a zis el. Mult mai mult decât vă închipuiți. Și schimbă unele idei pe care le aveam în cap. Mi-ar plăcea să asist la așa ceva… Să-l văd în mediul lui.

Max și-a schimbat expresia, retractil.

— Nu se cântă în localuri de bonton, evident. Cel puțin așa știu eu.

— Cunoașteți astfel de locuri în Buenos Aires?

— Cunosc câteva. Dar acceptabile nu este cuvântul potrivit…

S-a uitat la Mecha Inzunza.

— Sunt locuri periculoase… Nepotrivite pentru o doamnă.

— Nu vă faceți griji în privința asta, a spus ea foarte rece și cu mult calm. Am mai fost și altădată în locuri nepotrivite.

După-amiaza e pe sfârșite. Soarele la apus mai stăruie încă deasupra promontoriului Capo, încadrând în tonuri verzi și roșcate vilele ce acoperă coasta muntelui. Max Costa, îmbrăcat cu același sacou bleumarin și pantalonii de flanel gri pe care-i purta când a ajuns la hotel – și-a schimbat doar fularul de mătase cu o cravată roșie cu buline albastre și nod Windsor –,

coboară din camera lui și se amestecă printre clienții care își beau aperitivul înainte de cină. S-au sfârșit vara și aglomerația, dar duelul șahist face ca stabilimentul să fie în continuare animat: aproape toate mesele din bar și de pe terasă sunt ocupate. Un afiș pus pe un suport anunță că mâine se dispută următorul joc din partida Sokolov-Keller. Oprindu-se în fața lui, Max cercetează fotografiile celor doi adversari, care însoțesc anunțul. Sub niște sprâncene blonde și dese, în ton cu părul care amintește de țepii unui arici, ochii apoși, de culoare deschisă, ai campionului sovietic privesc cu suspiciune piesele așezate pe tablă. Fața lui rotundă și grosolană te face să te gândești la un țăran ce se uită la șah așa cum multe generații de strămoși de-ai săi se uitau, probabil, cu atenție la un lan de grâu copt sau la trecerea norilor ce aduc ploaia sau seceta. În ce-l privește pe Jorge Keller, privirea lui, îndreptată spre fotograf, e distrată, aproape visătoare. Poate un pic inocentă, crede Max. De parcă în loc să privească obiectivul, s-ar fi uitat la cineva sau la ceva aflat ceva mai încolo, care nu are nimic de-a face cu șahul, ci cu iluziile tinereții sau nălucirile abstracte.

Un vânticel călduț. Zumzet de conversații pe fond muzical. *Terraza* Vittoria este întinsă și splendidă. Dincolo de balustradă se vede o frumoasă panoramă a golfului Napoli, care începe să se cearnă într-o lumină aurită, tot mai apropiată de linia orizontului. Șeful de sală îl conduce pe Max la o masă aflată lângă statuia de marmură a unei femei goale și pe jumătate îngenuncheate, care privește marea. În timp ce se instalează, Max comandă un pahar de vin alb și rece și aruncă o privire în jur. Anturajul este elegant, potrivit cu locul și ora. Se văd clienți

străini bine îmbrăcați, în special nord-americani și nemți care vizitează Sorrento după închiderea sezonului. Restul sunt invitați ai milionarului Campanella – persoane distinse, cărora el le plătește călătoria și hotelul. Mai sunt și amatorii de șah care își pot permite să vină pe cheltuiala lor. La mesele apropiate Max recunoaște o frumoasă actriță de cinema, în compania altor persoane, printre care și soțul ei, producător la Cinecittà. Prin preajmă se învârtesc doi tineri cu înfățișare de ziariști locali, unul din ei cu un Pentax atârnat la gât, și de câte ori acesta ridică aparatul, Max își ascunde chipul cu un gest discret, trecându-și o mână peste față sau întorcându-se ca să se uite la ceva în partea opusă. Reacție automată, de vânător atent să nu fie vânat. Vechi reflexe de evitare, devenite naturale datorită obișnuinței, pe care instinctul lui profesional le-a dezvoltat timp de mulți ani ca să reducă riscurile. În acele vremuri nimic nu-l făcea mai vulnerabil pe Max Costa decât să-și pună chipul și identitatea la dispoziția vreunui polițist capabil să se întrebe ce plănuiește să facă într-un loc sau altul un veteran al escrocilor distinși, din categoria celor care în alte vremuri erau numiți, cu un nevinovat eufemism, hoți cu mănuși albe.

După ce ziariștii se îndepărtează, Max privește scrutător în jur. Când cobora, se gândea că ar fi un noroc extraordinar s-o întâlnească pe femeie din prima încercare – și adevărul e că se află chiar aici, nu foarte departe, stă la o masă împreună cu alte câteva persoane, printre care nu se numără nici tânărul Keller, nici fata care era cu ei. De data asta nu poartă pălăria de tweed și lasă să i se vadă părul scurt, gri-argintiu, culoare ce pare

absolut naturală. În timp ce conversează, își înclină capul spre însoțitorii săi cu un interes politicos – un gest pe care Max și-l amintește cu uluitoare claritate – și uneori se lasă pe spate în scaun, ascultând conversația cu un surâs pe buze. E îmbrăcată simplu, cu aceeași elegantă neglijență de ieri: o fustă largă, cu o curea lată, ce-i marchează talia, peste o bluză albă de mătase. Are în picioare mocasini de antilopă și puloverul aruncat peste umeri. Nu poartă cercei, nici bijuterii, doar un ceas fin la mână.

Gustă Max vinul, satisfăcut de răceala ce aburește paharul, și când se apleacă puțin, ca să-l pună pe masă, privirea femeii se încrucișează cu a lui. Este o întâlnire întâmplătoare, ce nu durează nici o secundă. Ea le spune ceva însoțitorilor ei și între timp își plimbă privirea în jur, întâlnind o clipă ochii bărbatului care o observă de la o distanță de trei mese. Ochii femeii nu se opresc asupra lui: trec mai departe în timp ce ea continuă conversația, iar acum cineva spune ceva și ea ascultă atentă, fără să-și mai ia privirea de la însoțitorii săi. Max simte o împunsătură melancolică ce-i rănește vanitatea, zâmbește în sinea lui și caută consolarea în altă înghițitură de Falerno. E-adevărat că el s-a schimbat, dar și ea, își spune bărbatul. Mult, fără îndoială, de când s-au văzut ultima oară, la Nisa, acum douăzeci și nouă de ani, în toamna lui 1937. Și mai mult de la evenimentele din Buenos Aires, cu nouă ani înainte de asta. A trecut, de asemenea, multă vreme de la conversația pe care el și Mecha Inzunza au avut-o pe puntea bărcilor de salvare a transatlanticului Cap Polonio, la patru zile după ce ea și soțul ei îl invitaseră să ia masa în luxoasa lor cabină, ca să vorbească despre tangouri.

Și în ziua aceea a căutat-o anume, după o noapte de insomnie în cabina lui de clasa a doua, noapte pe care a petrecut-o cu ochii deschiși, în timp ce simțea ușorul balans al vaporului și îndepărtata trepidație a motoarelor în pereții transatlanticului. Avea întrebări care cereau un răspuns, avea planuri de făcut. Pierderi și câștiguri posibile. Dar, deși refuza s-o recunoască fie și în sinea lui, în toată povestea palpita un impuls personal inexplicabil, care nu avea nici o legătură cu aspectele materiale. Ceva neobișnuit de indiferent la calcule, plămădit din senzații, atracție și suspiciuni.

A găsit-o pe puntea bărcilor de salvare, la fel ca data trecută. Vaporul naviga cu o viteză bună, despicând o ceață ușoară, pe care soarele la răsărit – un difuz disc de aur ce se ridica tot mai mult în zare – o învingea încetul cu încetul. Stătea pe o bancă de tec, sub unul din cele trei coșuri mari, vopsite în alb și roșu. Era îmbrăcată în stil sport, cu o fustă plisată și un sveter de lână vărgat. Avea pantofi cu toc jos și borul îngust, în formă de clopot, al unei pălării de paie *tagal* îi accentua ovalul chipului aplecat peste o carte. De astă dată Max n-a trecut mai departe cu un salut scurt, ci a zis „Bună ziua“ și s-a oprit în fața ei, scoțându-și șapca de voiaj. Dansatorul monden avea soarele în spate, marea era calmă, iar umbra lui se legăna ușor pe cartea deschisă și pe fața femeii când aceasta a ridicat ochii și l-a privit.

— Ia te uită! a zis. Dansatorul perfect.

Zâmbea, deși ochii ei, care îl studiau, îl cântăreau, păreau foarte serioși.

— Ce mai faceți, Max? Câte tinerele și fete bătrâne v-au călcat pe picioare în ultimele zile?

— Mult prea multe, a oftat el. Nu-mi mai aduceți aminte.

Mecha Inzunza și soțul ei nu mai trecuseră de patru zile prin salonul de dans. Max nu-i mai văzuse din ziua prânzului din cabină.

— M-am gândit la ce a spus soțul dumneavoastră… Despre locurile din Buenos Aires unde se poate vedea cum se dansează tangoul.

Zâmbetul ei s-a accentuat. O gură frumoasă, și-a zis el. Frumoasă în totului tot.

— Tangou în stilul bătrânei gărzi?

— Vechii. E Vechea Gardă. Da. La asta mă refer.

— Splendid, a zis ea, închizând cartea, și s-a retras cu multă naturalețe într-o margine a băncii, făcându-i loc să se așeze. Ne-ați putea duce acolo?

Se aștepta la asta, totuși nu pluralul l-a făcut pe Max să se simtă mai puțin stânjenit. Continua să stea în picioare în fața ei, cu șapca încă în mână.

— Pe amândoi?

— Da.

A făcut un gest afirmativ dansatorul monden. Și-a pus apoi iar șapca – trasă ușor pe ochiul drept, cu o urmă de cochetărie – și s-a așezat pe bancă, în spațiul lăsat liber de ea. Zona era ferită de briză, fiind protejată de o structură metalică vopsită în alb, ce se termina cu una din marile guri de aerisire ce jalonau puntea. Max a tras cu ochiul la titlul cărții pe care ea o ținea în poală. Era în engleză: *The Razor's Edge*[6]. Nu citise nimic de acel

Somerset Maugham al cărui nume apărea pe copertă, deși i se părea cunoscut. El nu le prea avea cu cărțile.

— Nu văd nici un impediment, a răspuns el. Dacă sunteți dispusă să înfruntați un anumit gen de situații.

— Mă speriați.

Nu părea deloc speriată. Max își aruncă privirea peste bărcile de salvare, simțind cum ochii femeii îl țintuiesc. A stat în cumpănă un moment, întrebându-se dacă era cazul să se simtă deranjat de o posibilă ironie voalată, și a decis că nu. Poate că ea era sinceră, deși adevărul e că nu reușea să și-o imagineze speriată de așa ceva. De un anumit gen de situații.

— Sunt locuri populare, a precizat Max. În ceea ce s-ar putea numi cartiere rău famate, după cum v-am spus. Dar tot nu știu dacă dumneavoastră…

A tăcut chiar când s-a întors spre ea. Părea amuzată de acea pauză deliberată, prudentă.

— Dacă trebuie să risc să intru în astfel de locuri, asta vreți să spuneți.

— În realitate nu e chiar atât de periculos. Totul e să nu te porți prea ostentativ.

— În ce privință?

— A banilor. A bijuteriilor. A toaletelor scumpe sau prea elegante.

Ea și-a lăsat capul pe spate și a râs cu poftă. Acel râs sănătos și lipsit de griji, s-a gândit în mod absurd Max. Aproape sportiv. Născut pe terenurile de tenis și plajele la modă, în cluburile de golf și în automobilele Hispano Suiza de două locuri.

— Înțeleg… Trebuie să mă deghizez în parașută ca să trec neobservată?

— Nu mă luați peste picior.

— Nu vă iau peste picior.

Îl privea cu nesperată seriozitate.

— V-ar uimi dacă ați ști câte fetițe visează să se îmbrace ca prințesele și câte femei adulte doresc să se îmbrace ca niște curve.

Cuvântul „curve“ nu sunase vulgar în gura ei, a constatat Max, derutat. Doar provocator. Tipic pentru o femeie în stare să se ducă, din curiozitate sau de distracție, într-un cartier rău famat, ca să vadă cum se dansează tangoul. Pentru că sunt diverse feluri de a spune lucrurile, a tras concluzia dansatorul monden. De a pronunța anumite cuvinte sau de a privi un bărbat în ochi, așa cum făcea ea în acel moment. Indiferent ce-ar spune, Mecha Inzunza n-ar fi vulgară nici dacă ar vrea. Caporalul din Legiune Boris Dolgoruki-Bragation, când încă mai trăia, a izbutit să rezume destul de bine acest lucru. Când e să fie, nu scapi nici dacă te dai la o parte, zicea el. Și când nu e să fie, nu e nici dacă te pui în mijlocul drumului.

— E uimitor interesul soțului dumneavoastră pentru tangou, a reușit el să spună, venindu-și în fire. Credeam că e…

— Un compozitor serios?

Acum a venit rândul lui Max să râdă. A făcut-o delicat și cu un aplomb calculat, de persoană bine-crescută.

— E un fel de a spune. Lumea tinde să situeze muzica pe care o compune el și dansurile pentru publicul larg pe planuri diferite.

— Am putea să-i spunem capriciu. Soțul meu este un om deosebit.

În sinea lui, Max a fost de acord cu asta. „Deosebit“ era, cu siguranță, cuvântul potrivit. Din câte știa el, Armando de Troeye se număra printre primii șase pe lista compozitorilor celor mai cunoscuți și mai bine plătiți din lume. Dintre muzicienii spanioli în viață, numai Falla era de nivelul lui.

— Un om admirabil, a adăugat ea după o clipă. În treisprezece ani a reușit ceea ce alții nici nu visează… Știți cine sunt Djaghilev și Stravinski?

A surâs Max, vag ofensat. Doar sunt dansator profesionist, spunea expresia lui. Muzica o cunosc din auzite. Dar atâta lucru știu și eu.

— Evident. Directorul Baletelor Rusești și compozitorul lui favorit.

A încuviințat și ea și a început să povestească. Soțul ei îi întâlnise la Madrid în timpul războiului din Europa, în casa unei prietene chiliene, Eugenia de Errazuriz. Veniseră la Teatro Real cu spectacolele de balet *Pasărea de foc* și *Petrușka*. Pe atunci Armando de Troeye era un compozitor foarte talentat, dar puțin cunoscut. S-au plăcut, el le-a arătat Toledo și El Escorial și au devenit prieteni. Anul următor s-au revăzut la Roma, unde l-a cunoscut pe Picasso prin intermediul lor. Când războiul s-a terminat, iar Djaghilev și Stravinski au venit iar cu *Petrușka* la Madrid, De Troeye i-a însoțit la Sevilla, ca să vadă procesiunile din Săptămâna Patimilor. La întoarcere erau prieteni intimi. După trei ani, în 1923, Baletele Rusești

prezentau în premieră la Paris *Paso-doble pentru don Quijote*. Au avut un succes extraordinar.

— Restul îl știți, a încheiat Mecha Inzunza. Turneul în Statele Unite, marele triumf al *Nocturnelor* la Londra, în prezența regilor Spaniei, rivalitatea cu Falla și magnificul scandal cu baletul *Scaramouche* la sala Pleyel din Paris de anul trecut, cu Serge Lifar și decoruri de Picasso.

— Asta înseamnă să izbândești, a apreciat Max cu un calm obiectiv.

— Și pentru dumneavoastră ce înseamnă a izbândi?

— Cinci sute de mii de *pesetas* sigure pe an. De la această sumă în sus.

— Ia te uită… Nici nu cereți prea mult.

I s-a părut că detectează în tonul femeii o doză de sarcasm și s-a uitat curios la ea.

— Când l-ați cunoscut pe soțul dumneavoastră?

— Acasă la Eugenia de Errazuriz. E nașa mea.

— Presupun că ați dus o viață interesantă împreună cu el.

— Da.

De data asta răspunsul monosilabic fusese brusc. Neutru. Ea privea oceanul ce se întindea dincolo de bărcile de salvare, unde soarele urca tot mai sus și limpezea atmosfera cețoasă, aurită și cenușie.

— Și ce legătură are tangoul cu toate astea? a întrebat Max.

A văzut-o cum înclină capul, ca și cum ar fi existat mai multe răspunsuri posibile și ea le-ar fi trecut în revistă unul câte unul.

— Armando este un umorist, a spus în sfârșit ea. Îi place să se joace. În multe sensuri. Inclusiv în munca lui, evident…

Jocuri riscante, inovatoare. Tocmai asta l-a fascinat pe Djaghilev.

A rămas tăcută o clipă, privind coperta cărții. Pe coperta ilustrată, un bărbat îmbrăcat elegant admira marea de pe o faleză cu aspect mediteranean, cu pini în formă de umbrelă și cu palmieri.

— Obișnuiește să spună, a continuat ea în cele din urmă, că îi e indiferent dacă o muzică este scrisă pentru pian, vioară sau tobă de pristav… Muzica e muzică, zice el. Mai mult n-ai ce spune despre asta.

Dincolo de locul ferit unde stăteau ei bătea o briză slabă, stârnită doar de înaintarea transatlanticului. Discul soarelui, tot mai diafan și mai strălucitor, încălzea lemnul de tec. Mecha Inzunza s-a ridicat în picioare și Max a imitat-o imediat.

— Și veșnic acest simț al umorului, atât de caracteristic pentru soțul meu, a continuat ea cu naturalețe, fără să întrerupă conversația. Odată i-a spus unui ziarist că i-ar fi plăcut să lucreze ca Haydn, ca să distreze un monarh. O simfonie? *Voilà*, maiestate. Și dacă nu vă place, v-o aduc în aranjament de vals și scriu și cuvintele pentru ea… Îi place să dea impresia că scrie la comandă, deși este o minciună. E felul în care face el cu ochiul. Cochetăria lui.

— Trebuie să fii foarte inteligent ca să-ți poți masca printr-un tertip propriile emoții, a zis Max.

Citise sau auzise fraza aceea undeva. În lipsa unei autentice culturi personale, se pricepea să plaseze observații ale altora, cu ajutorul cărora improviza ceva propriu. Și să aleagă

momentele oportune pentru a le plasa. Ea l-a privit ușor surprinsă.

— Ah! S-ar putea să vă fi subestimat, domnule Costa.

El a surâs. Se plimbau încet, îndreptându-se spre balustrada aflată la pupa punții, în spatele ultimului coș.

— Max, vă rog, nu uitați.

— De acord… Max.

Au ajuns la balustradă, s-au sprijinit de ea și au privit animația de sub ei: șepci de voiaj, pălării moi și panamale albe, pălării de paie cu boruri largi, pălării de damă , la modă cu calotă mică, pălării de fetru sau de paie, cu panglici colorate. Pe puntea de la clasa întâi, unde culoarele de promenadă de la babord și tribord se uneau pe mica terasă exterioară a cafenelei-fumoar, ferestrele acesteia erau deschise și toate mesele de afară erau ocupate de pasagerii ce profitau de oceanul calm și de temperatura plăcută. Era ora aperitivului. O duzină de chelneri cu jachete cireșii se deplasau printre mese, ținând în echilibru tăvile încărcate cu băuturi și farfurioarele cu gustări, în timp ce un steward în uniformă avea grijă ca totul să se desfășoare așa cum o cerea ridicatul preț al biletului.

— Par simpatici, a comentat ea. Chelneri fericiți… Poate că e din cauza oceanului.

— Nu sunt. Trăiesc terorizați de șef și de ofițeri. Să fie simpatici reprezintă doar o parte din munca lor. Sunt plătiți ca să surâdă.

Ea îl privea cu o curiozitate reînnoită. Într-un mod diferit.

— Se pare că știți câte ceva despre asta, s-a aventurat femeia.

— Să n-aveți nici o îndoială… Dar vorbeam despre soțul dumneavoastră. Despre muzica lui.

— A, da… Voiam să vă spun că lui Armando îi place să se cufunde în apocrife, să siluiască anacronisme. Îl distrează mai mult să lucreze cu copia decât cu originalul, făcând cu ochiul ici și colo, în stilul unuia sau altuia: Schumann, Satie, Ravel… Să se deghizeze adoptând maniera pastișei. Inclusiv parodiind – și mai ales pe cei ce parodiază.

— Un plagiator ironic?

L-a studiat iarăși, tăcută, sfredelindu-l cu privirea. Cercetându-l pe dinăuntru și pe dinafară.

— Unii numesc asta modernitate, și-a atenuat el afirmația, temându-se că a mers prea departe.

Zâmbetul lui era unul profesional, de băiat bun, fără pretenții ori ascunzișuri. Sau, cum spusese ea un pic mai înainte, de dansator perfect. După o clipă a văzut-o cum își mută privirea de la el și dă din cap.

— Nu confundați lucrurile, Max. E un compozitor extraordinar, care își merită succesul. Se preface că umblă să afle ceva când de fapt are acel ceva sau că disprețuiește amănuntele pe care însă ceva mai devreme le-a ordonat cu minuțiozitate. Știe să fie vulgar, dar chiar și atunci vulgaritatea lui este distinsă. Ca acea neglijență studiată la care unii dandy recurg când se îmbracă… Cunoașteți introducerea la *Paso-doble pentru don Quijote*?

— Nu. Regret. În materie de muzică nu merg mult mai departe de dansurile de salon.

— Păcat. Ați înțelege mai bine tot ce am spus. Introducerea la *Paso-doble* nu introduce nimic. E o glumă genială.

— Prea complicat pentru mine, a spus el cu simplitate.

— Cu siguranță, a zis femeia, care îl studia din nou cu atenție. Da.

Max continua să stea rezemat de balustrada vopsită în alb. Mâna lui stângă era la douăzeci de centimetri de mâna ei dreaptă, în care ținea cartea. Dansatorul monden s-a uitat în jos, la pasagerii de la clasa întâi. Lungul său antrenament personal – un efort de ani de zile – îl făcea să simtă doar un soi de vagă ranchiună. Nimic insuportabil.

— Și tangoul soțului dumneavoastră tot o glumă va fi? a întrebat.

Într-un anumit fel, i-a răspuns ea. Dar nu numai asta. Tangoul devenise vulgar. Acum înnebunea lumea în egală măsură în saloanele elegante, la teatre, la cinematografe și la petrecerile de cartier. Așa că intenția lui Armando de Troeye era să se joace cu această nebunie. Să redea publicului compoziția populară, filtrată prin ironia de care Max și ea vorbiseră mai înainte.

— Deghizându-l în felul lui, cum face de obicei, a încheiat ea. Cu talentul lui imens. Un tangou care să fie pastișa pastișelor.

— Un roman cavaleresc care să termine cu toate romanele cavalerești?

Preț de o clipă ea a părut surprinsă.

— Ați citit *Don Quijote*, Max?

A făcut el rapid un calcul al probabilităților. Mai bine să nu riște, a hotărât. Fără vanități inutile. Mai curând prinzi un

șnapan deștept decât un om sincer și nepriceput.

— Nu – din nou surâsul ireproșabil, profesional, apărut spontan. Dar am citit despre asta în ziare și reviste.

— Poate că „a termina“ nu e tocmai cuvântul potrivit. Ci să le depășească. Ceva incomparabil, pentru că ar cuprinde totul. Un tangou perfect.

S-au îndepărtat de balustradă. Pe oceanul tot mai albastru și mai puțin cenușiu soarele risipea ultima dâră de ceață joasă. Fixate pe suporții lor și vopsite în alb, cele opt bărci de salvare de la tribord reflectau o lumină orbitoare, care l-a obligat pe Max să-și coboare puțin mai tare peste ochi cozorocul șepcii. Mecha Inzunza a scos dintr-un buzunar al sveterului niște ochelari de soare, pe care și i-a pus pe nas.

— Ce ați povestit dumneavoastră despre tangoul original l-a fascinat, a zis ea după câțiva pași. Se gândește tot timpul la asta… Contează pe promisiunea dumneavoastră că o să-l duceți acolo.

— Și dumneavoastră?

L-a studiat fără să-și întrerupă plimbarea, întorcând capul de două ori, de parcă n-ar fi înțeles unde bătea întrebarea lui. Apă îmbuteliată Inzunza, și-a amintit Max. Căutase anunțuri în revistele ilustrate din salonul de lectură și îl întrebase pe intendent. La sfârșitul veacului bunicul farmacist strânsese o avere îmbuteliind apă de izvor din Sierra Nevada. Apoi tatăl construise în acel loc două hoteluri și o modernă stațiune balneară, recomandată pentru durerile de rinichi și ficat, care ajunsese să fie la modă în sezonul de vară în rândul înaltei burghezii andaluze.

— Pe ce vă bazați, doamnă? a insistat Max.

În această fază a conversației spera să-i ceară să i se adreseze pe nume, Mecha sau Mercedes. Dar ea n-a făcut-o.

— Sunt măritată cu el de cinci ani. Și îl admir profund.

— De-asta vreți să vă duc acolo? Să vă duc pe amândoi? și-a permis el o grimasă sceptică. Dumneavoastră nu compuneți muzică.

Nu i-a răspuns imediat. Continua să se plimbe agale, cu ochii ascunși în dosul lentilelor fumurii.

— Și dumneavoastră, Max? O să urcați iar la bord, ca să faceți drumul înapoi în Europa, sau o să rămâneți în Argentina?

— Poate că o să rămân un timp. Am o ofertă: trei luni la Plaza, în Buenos Aires.

— Ca dansator?

— Deocamdată, da.

O tăcere. Scurtă.

— Nu pare o profesiune de mare viitor. Doar dacă…

A tăcut iar, deși Max a reușit să completeze fraza în minte: doar dacă nu reușești, cu înfățișarea asta minunată, cu zâmbetul tău de băiat bun și cu tangourile tale, să tragi pe sfoară vreo milionară parfumată cu Roger & Gallet, care să te angajeze drept *chavalier servant*[7] și să-ți achite facturile.

— N-am intenția să fac asta toată viața.

Acum lentilele fumurii erau întoarse spre el. Nemișcate. Se vedea reflectat în ele.

— Data trecută ați spus ceva interesant. Ați vorbit de tangouri pentru a suferi și tangouri pentru a ucide.

A făcut Max un gest evaziv, parcă vrând să ocolească subiectul. Și de data asta intuiția lui îl îndemna să fie sincer.

— Nu sunt cuvintele mele, ci ale unui prieten.

— Tot dansator?

— Nu… Era soldat.

— Era?

— Nu mai trăiește. A murit.

— Îmi pare rău.

— N-are de ce să vă pară rău.

Max a surâs amintirii trezite în mintea lui.

— Se numea Dolgoruki-Bragation.

— Nu sună a simplu soldat. Mai curând a ofițer, nu? Genul de aristocrat rus.

— Exact asta era, rus și aristocrat. Sau așa spunea el.

— Și într-adevăr era? …Aristocrat?

— E posibil.

Acum, poate pentru prima oară, Mecha Inzunza părea derutată. Se opriseră în dreptul balustradei exterioare, la piciorul unei bărci de salvare. Numele vaporului era vopsit cu litere negre la prova. Ea și-a scos pălăria – Max a apucat să citească „Talbot“ pe eticheta dinăuntru – și și-a scuturat părul, lăsând briza să i-l aranjeze.

— Ați fost soldat?

— Un timp. Nu prea mult.

— În războiul din Europa?

— În Africa.

Ea a întors puțin capul, interesată, ca și cum l-ar fi văzut pe Max pentru prima dată. Ani de zile nordul Africii acaparase în

mod dramatic primele pagini ale presei spaniole și umpluse revistele ilustrate cu fotografii ale unor tineri ofițeri: căpitanul Cutare din trupele de infanterie, locotenentul Cutărică din Legiunea Străină, plutonierul-major Nu-știu-care de la cavalerie, morți eroic: toți mureau eroic în paginile mondene ale revistelor *La Esfera* sau *Blanco y Negro* – la Sidi Hazem, Ketama, Bab el Karim sau Igueriben.

— Vă referiți la Maroc?... Melilla, Annual și toate locurile acelea oribile?

— Da. La toate.

El se sprijini de balustradă, bucurându-se de briza care îi răcorea fața și mijind ochii ca să se apere de lumina soarelui, reflectată în ocean și pe vopseaua albă a bărcii. În timp ce-și băgă o mână în buzunarul interior al sacoului și scoase tabachera cu monograma altcuiva, își dădu seama că Mecha Inzunza îl studia cu multă atenție. A continuat să-l privească în timp ce el i-a întins tabachera deschisă, iar ea a refuzat cu o mișcare a capului. Max a luat o Abdul Pashá, a închis tabachera și a bătut ușor în ea capătul țigării înainte de a și-o pune în gură.

— Unde ați învățat să vă purtați așa?

El scosese o cutie de chibrituri cu emblema companiei Hamburg-Südamerikanische și se trăsese la adăpostul bărcii de salvare ca să-și aprindă țigara. I-a răspuns sincer și de data asta.

— Nu înțeleg la ce vă referiți.

Ea își scosese ochelarii de soare. În lumina aceea pupilele îi păreau mult mai deschise la culoare și transparente.

— Nu vă simțiți jignit, Max, dar e ceva la dumneavoastră care mă derutează. Manierele dumneavoastră sunt impecabile și aspectul vă ajută, bineînțeles, și el. Dansați minunat și purtați hainele așa cum puțini dintre gentlemenii pe care îi cunosc știu s-o facă. Dar nu păreți un bărbat…

A zâmbit Max, vrând să-și ascundă senzația de disconfort, în timp ce aprindea un chibrit. Deși proteja flacăra cu căușul palmelor, briza a stins-o înainte de a o putea apropia de țigară.

— Educat?

— N-am vrut să spun asta. Nu afișați exhibiționismul mitocănesc al arivistului, nici ostentația vulgară a celui ce vrea să pară ceea ce nu este. Nici măcar nu aveți aroganța naturală a unui bărbat tânăr care arată bine. Se pare că le cădeți bine tuturor, aparent fără să vă propuneți asta. Și nu numai doamnelor… Înțelegeți ce vreau să spun?

— Mai mult sau mai puțin.

— Cu toate astea, data trecută ați vorbit despre copilăria dumneavoastră la Buenos Aires și despre întoarcerea în Spania. Viața nu pare să vă fi oferit prea multe șanse în epoca aceea… Ați dus-o mai bine mai târziu?

A aprins Max alt chibrit, de data asta cu succes, și a privit-o pe femeie prin rotocolul primului fum. Brusc, nu se mai simțea intimidat de ea. Și-a amintit de cartierul chinezesc din Barcelona, de Canebière, în Marsilia, de sudoarea și frica din Legiune. Cadavrele a trei mii de oameni, uscate în soare, înșirate pe drumul dintre Annual și Monte Arruit. Și unguroaica Boske, la Paris: un corp superb, gol în lumina lunii ce intra prin

unica fereastră a mansardei de pe *rue* Furstenberg, inundând cearșafurile mototolite printre umbre de argint.

— Ceva mai bine, a răspuns în sfârșit, privind marea. Adevărul e că am dus-o ceva mai bine.

Soarele s-a ascuns în spatele promontoriului Capo, iar golful napolitan s-a întunecat lent, cu o ultimă lucire vineție adăstând în apă. În depărtare, sub poalele sumbre ale Vezuviului, se aprind primele lumini pe linia coastei ce duce de la Castellammare la Pozzuoli. E ora cinei și terasa hotelului Vittoria se golește încetul cu încetul. De pe scaunul lui, Max Costa vede cum femeia se ridică și se îndreaptă spre glasvand. Pentru o clipă privirile lor se întâlnesc din nou, dar a ei, fugară și distrată, trece peste chipul lui cu aceeași indiferență. Este prima dată când Max o vede atât de aproape la Sorrento și observă că, deși mai păstrează urme ale frumuseții ei de odinioară – ochii îi sunt neschimbați, iar conturul buzelor are aceeași linie fină și bine desenată –, timpul și-a pus amprenta fireștilor sale ravagii: părul tuns foarte scurt este cenușiu și aproape argintiu, ca al lui Max, pielea feței pare mată, mai puțin întinsă, și e brăzdată de o infinitate de riduri minuscule în jurul gurii și al ochilor, iar mâinile, deși încă fine și elegante, au presărate pe dosul palmelor petele inechivoce ale bătrâneții. Dar mișcările ei sunt aceleași pe care și le amintește el, senine și ferme. Cele ale unei femei care toată viața a pășit printr-o lume făcută anume pentru ca ea să poată păși prin aceasta. În urmă cu cincisprezece minute Jorge Keller și tânăra cu părul prins în coadă se alăturaseră grupului de la masă, iar acum merg

împreună cu ea în timp ce femeia traversează terasa, trece pe lângă Max și dispare din câmpul lui vizual. Un bărbat gras, chel și cu o barbă grizonantă, îi însoțește. De îndată ce au trecut cei patru, Max se ridică și o pornește în urma lor, intră pe ușă și se oprește o clipă lângă fotoliile Liberty și glastrele cu palmieri care decorează grădina de iarnă. De acolo poate vedea glasvandul care dă spre holul hotelului și scara ce duce la restaurant. Grupul a continuat să meargă până în hol. Când Max ajunge acolo, toți patru urcaseră deja treptele scării exterioare și mergeau pe aleea înconjurată de grădină, spre piața Tasso. Max revine în hol și se apropie de tejgheaua portarului.

— Acela era Keller, campionul de șah?

Surpriza este minunat simulată. Încuviințează celălalt, circumspect. E un tânăr osos și înalt, cu două chei mici de aur încrucișate pe reverul hainei negre.

— Așa este, domnule.

Dacă Max Costa a învățat ceva în cincizeci de ani de deambulări prin tot soiul de locuri, în mod cert este faptul că subalternii sunt mai utili decât șefii. De aceea s-a străduit întotdeauna să strângă relațiile cu cei care rezolvă cu adevărat problemele: portarii, băieții de serviciu, chelnerii, secretarele, taximetriștii sau telefonistele. Oamenii care țin în mâini resorturile unei societăți prospere. Dar relații atât de practice nu se improvizează – se stabilesc în timp, cu bun-simț și cu ceva imposibil de obținut cu bani, o naturalețe în comportament echivalentă cu a spune „Azi mie, mâine ție și, în orice caz, îți rămân dator, amice“. În ceea ce îl privește pe Max, un bacșiș

generos sau un șperț nerușinat – manierele lui elegante au estompat întotdeauna limita incertă dintre una și cealaltă – n-au fost niciodată altceva decât pretexte pentru zâmbetul devastator pe care îl oferea după aceea, înainte de operațiunea finală, atât victimelor, cât și complicilor săi voluntari sau involuntari. În felul acesta minuțios, șoferul doctorului Hugentobler a adunat pe tot parcursul vieții lui o amplă rețea de relații personale, de care era legat prin fire deosebite și discrete. Asta includea și anumite persoane de reputație îndoielnică, indivizi de ambele sexe, puțin recomandabili în termeni obiectivi, inși în stare să-ți fure fără scrupule un ceas de aur, dar și să amaneteze acel ceas ca să te împrumute cu bani când erai la ananghie sau ca să-ți plătești o datorie pe care o aveai la ei.

— Maestrul se duce să ia cina, evident.

Încuviințează iar angajatul, fără să promită prea mult, de data asta cu o expresie politicoasă, mecanică, conștient că bătrânul și elegantul gentleman aflat de cealaltă parte a tejghelei, care scoate acum cu un gest neglijent din buzunarul interior al hainei un frumos portofel din piele, plătește pentru fiecare patru nopți la Vittoria o sumă echivalentă cu salariul unui portar pe o lună de zile.

— Ador șahul… Mi-ar plăcea să știu unde cinează domnul Keller. Fetișism de amator pasionat, știți dumneavoastră…

Bancnota de cinci mii de lire, împăturită cu discreție, trece dintr-o mână în alta și dispare în buzunarul hainei cu cheițe pe revere. Surâsul portarului este acum mai puțin mecanic. Mai natural.

— Restaurantul ’O Parrucchiano, pe *corso* Italia, spune el după ce consultă registrul de rezervări. E un local unde fac *caneloni* foarte bune – sau pește.

— O să mă duc într-o zi. Mulțumesc.

— La dispoziția dumneavoastră, domnule. Oricând.

Am o grămadă de timp, cugetă Max. Așa că urcă scara amplă, decorată cu figuri vag pompeiene, și, trecându-și degetele pe balustradă, ajunge la etajul al doilea. Înainte să se schimbe tura, Tiziano Spadaro i-a spus numerele camerelor pe care le ocupă Jorge Keller și însoțitorii lui. Cea a femeii are numărul 429 și Max se îndreaptă spre ea pe culoar, pășind pe covorul lung, care îi înăbușă zgomotul pașilor. Ușa este una clasică, fără probleme, cu o cheie obișnuită, din cele care îți permit să te uiți pe gaură. Încearcă întâi cu cheia lui – n-ar fi prima dată când hazardul îl scutește de complicații tehnice – și apoi, după ce aruncă o privire precaută într-o parte și-n alta, scoate din buzunar un șperaclu simplu, la fel de perfect în felul lui ca un Stradivarius, o mică lamă de oțel lungă de o jumătate de palmă, fină, îngustă și îndoită la un capăt, pe care a încercat-o cu două ore înainte pe încuietoarea propriei lui camere. În mai puțin de o jumătate de minut, trei clicuri ușoare indică accesul liber. Rotește atunci Max mânerul și deschide ușa cu calmul profesional al celui care, o bună parte din viața lui, a deschis uși străine cu conștiința absolut împăcată. Apoi, aruncând o ultimă privire precaută pe culoar, atârnă cartonașul cu *Non disturbare* și intră, fluierând printre dinți, foarte încet, „Bărbatul care a spart banca la Monte-Carlo“.

1. Joc de măsuță în care jucătorii trebuie să deplaseze câte un jocheu, o figurină călare obligată să treacă diferite obstacole (în engl., în orig.).
2. *Tango liso* (sp.), unul dintre multele genuri de tangou stilizat, „curățat“ de ritmurile populare și conotațiile sexuale și comparabil cu tangoul fantezie, tangoul nou, tangoul argentinian, tangoul de salon etc. E cunoscut în Europa, în mod eronat, sub numele de tangou argentinian.
3. Melodie și dans argentinian de perechi, cu ritm foarte vioi, de doi pe patru (sp.).
4. Mâncare tipică din unele regiuni spaniole (Andaluzia, Insulele Canare) și țări hispano-americane (Columbia, Argentina, Uruguay), de obicei cu mai multe feluri de carne și diverse legume (cartofi, morcovi, batat, ceapă, porumb), iar în Argentina și cu cârnați, slănină și varză.
5. Instrument cu burduf, de origine germană, asemănător cu acordeonul, de formă rectangulară sau romboidală și cu butoane în loc de clape (sp.).
6. Roman de W. Somerset Maugham, publicat în limba română în perioada interbelică, cu titlul *Tăiș de brici*, și mai recent cu titlul *Pe muchie de cuțit* (București, Editura Polirom, 2010), în traducerea Ioanei Văcărescu.
7. Cicisbeu, gigolo (în fr., în orig.).

3. Băieții de altădată

Camera are o terasă exterioară plăcută, sub o arcadă deschisă spre golf, pe unde pătrund ultimele raze de lumină din amurg. Precaut, Max trage draperiile, intră în baie și se întoarce cu un prosop pe care îl pune pe jos, ca să astupe crăpătura de sub ușă. Apoi își pune niște mănuși de cauciuc fin și aprinde luminile. Camera este simplă, cu fotolii tapițate cu damasc și gravuri cu peisaje napolitane pe pereți. Într-un vas de pe comodă sunt niște flori proaspete și totul este aranjat și curat. În baie, o trusă de toaletă Mongram din pânză conține un flacon de parfum Chanel și creme hidratante și pentru curățirea feței Elizabeth Arden. Max se uită fără să atingă nimic și scotocește prin cameră, încercând să lase totul așa cum era. În sertare, pe comodă și pe noptiere se află obiecte personale, blocnotesuri și o gentuță cu câteva mii de lire în bancnote și monede. Max își pune ochelarii și se uită la cărți: două romane polițiste de Eric Ambler în engleză – i se par cunoscute de la chioșcurile din gări – și unul în italiană, de un oarecare Soldati, *Le lettere da Capri*. Dedesubt, împreună cu un plic cu antetul hotelului pus ca semn de carte, e o biografie în engleză a lui Jorge Keller, cu fotografia lui pe copertă, sub titlul *A Young Chessboard Life*[1], și mai multe paragrafe subliniate cu creionul. Max citește unul la întâmplare:

Își amintește că era foarte amărât de fiecare dată când pierdea o partidă, într-atât încât plângea amarnic și refuza să mănânce zile întregi. Dar mama lui îi spunea: „Fără înfrângeri nu există victorii“.

După ce lasă cartea la locul ei, Max deschide dulapul. În partea de sus sunt două valize Vuitton foarte uzate, iar dedesubt, haine așezate pe umerașe, pe rafturi și în sertare: o jachetă de antilopă, rochii și fuste în tonuri închise, bluze de mătase sau bumbac, pulovere, baticuri franțuzești de mătase fină, pantofi englezești și italieni buni și comozi, cu toc mic sau fără toc. Sub hainele împăturite Max descoperă un etui mare din piele neagră, cu o mică încuietoare. În clipa asta mormăie satisfăcut, ca un motan înfometat în fața unor sardele, simțind în degete furnicătura pulsațiilor unor vechi obiceiuri. În jumătate de minut, cu ajutorul unei clame de metal îndoite în formă de L, etuiul este deschis. Înăuntru se află un mic teanc de franci elvețieni și un pașaport chilian pe numele Mercedes Inzunza Torrens, născută la Granada, în Spania, pe 7 iunie 1905. Cu domiciliul actual în Chemin du Beau-Rivage, Lausanne, în Elveția. Fotografia e recentă și Max o studiază în amănunțime, recunoscând părul încărunțit, tuns aproape băiețește, privirea fixată în obiectivul aparatului foto, ridurile din jurul ochilor și al gurii, pe care le-a putut observa când femeia a trecut pe lângă el pe terasa hotelului și care în poză sunt tratate mai nemilos de lumina crudă a blițului fotografului. O femeie în vârstă, se gândește el. Șaizeci și unu de ani. Cu trei ani mai puțin decât el, diferența fiind că timpul, în ravagiile pe care le

provoacă, e mai nemilos cu femeile decât cu bărbații. Dar chiar și așa, frumusețea pe care Max a cunoscut-o acum aproape patru decenii la bordul transatlanticului Cap Polonio continuă să se distingă în fotografia de pe pașaport: expresia senină a ochilor, pe care lumina blițului îi face să pară că au o culoare mai deschisă decât își amintește el, conturul admirabil al gurii, liniile delicate ale feței, gâtul încă lung și elegant, de exemplar de rasă. Chiar și când îmbătrânesc, își spune Max, anumite animale frumoase o pot face într-un mod satisfăcător.

Pune la locul lor pașaportul și banii, având grijă să aranjeze totul exact la fel, și se uită să vadă ce mai conține etuiul. Bijuterii sunt puține: cercei simpli, o brățară de aur îngustă și simplă, fără vreo lucrătură specială, și un ceas de damă Vacheron Constantin cu curea de piele neagră. Mai e aici și o altă trusă, uni, pătrată, plată, din piele maronie, hărtănită de atâta folosință. Și când o deschide și recunoaște șiragul de perle – două sute de perle perfecte, cu o închizătoare de aur simplă –, nu își poate împiedica mâinile să-i tremure, în timp ce pe față i se așterne un surâs de satisfacție, o expresie de neașteptat triumf, care îi întinerește chipul concentrat, crispat de emoția descoperirii.

Cu degetele apărate de cauciucul mănușilor, scoate colierul din trusă și îl admiră în dreptul unei lămpi: este intact, impecabil, așa cum îl știa de pe vremuri. Până și închizătoarea e aceeași. Frumoasele perle reflectă lumina cu o delicatețe aproape mată. Acum treizeci și opt de ani, când același șirag fusese pentru câteva ceasuri în puterea lui, un bijutier din Montevideo pe nume Troianescu i-a oferit pe el – estimându-l

sub valoarea reală – suma (respectabilă pe atunci) de trei mii de lire sterline.

Studiind perlele, Max încearcă să calculeze cât valorează acum. Întotdeauna a avut ochi buni la acest tip de expertize rapide: privirea exersată în timp, grație practicii și ocaziilor oferite. Perlele autentice originale s-au depreciat mult din cauza supraproducției celor de cultură, deși cele vechi și de bună calitate continuă să fie valoroase – astea ar ajunge și acum la cinci mii de dolari. Date unui expert italian de încredere – cunoaște câțiva de pe vremea lui care încă mai lucrează –, pot aduce patru cincimi din această sumă: aproape două milioane și jumătate de lire, ceea ce echivalează cu salariul lui pe aproape trei ani ca șofer la Villa Oriana. Așa evaluează Max colierul Mechei Inzunza, femeia pe care a cunoscut-o, dar și cealaltă, pe care n-o mai cunoaște. Cea din poza de pe pașaport, cu parfumul nou, necunoscut, poate uitat, pe care l-a simțit când a intrat în cameră și în timp ce scotocea printre hainele din dulap. Femeia schimbată, dar nu întru totul, care acum mai puțin de o oră a trecut pe lângă el fără să-l recunoască. Amintirile lui Max se îngrămădesc nebunește la atingerea călduță a perlelor: muzică și conversații, lumini de odinioară ce par din alt veac, coasta Buenos Aires-ului, răpăitul ploii pe un geam, în fața Mediteranei, aroma de cafea călduță pe buzele unei femei, mătase și piele netedă. Senzații fizice uitate demult, care revin dintr-odată buluc, ca o rafală de vânt de toamnă ce poartă cu ea frunze veștede. Dezlănțuind în mod neașteptat vechi bătăi ale inimii, ce păreau potolite pentru totdeauna.

Max se așază gânditor pe pat și se uită îndelung la șirag în timp ce prefiră perlele printre degete ca mărgelele unui rozariu. În cele din urmă oftează, se scoală, netezește cuvertura și pune colierul la locul lui. Își scoate ochelarii, aruncă o ultimă privire în jur, stinge lumina, scoate prosopul de sub ușă și îl pune împăturit în baie. Apoi trage iar perdelele dinspre terasă. S-a înnoptat deja și în depărtare se disting luminile din Napoli. La ieșire scoate de pe ușă cartonașul cu *Non disturbare* și închide ușa. După aceea își scoate mănușile de cauciuc și o pornește pe covorul de pe culoar cu pași lungi, elastici, cu o mână în buzunarul stâng și cu cealaltă aranjându-și nodul cravatei cu degetul mare și cel arătător. Are șaizeci și patru de ani, dar se simte întinerit. Interesant chiar. Și mai ales îndrăzneț.

Veneau și plecau băieți de serviciu cu telegrame și mesaje, clienți bine îmbrăcați, hamali împingând cărucioare încărcate cu geamantane. Era agitația specifică unui astfel de loc, scump și cosmopolit. Covoarele groase de pe pardoseală etalau emblema hotelului. Trecuseră o oră și cincisprezece minute de când Max aștepta lângă holul cu coloane al hotelului Palace din Buenos Aires, în fumoarul plasat la baza monumentalei scări cu balustradă din fier și bronz. Sub plafonul înalt, decorat cu picturi și ornamente, soarele amurgului ce lumina marile ferestre îl învăluia pe dansatorul monden într-o plăcută limpezime multicoloră. Stătea așezat într-un fotoliu de piele, de unde putea vedea ușa turnantă dinspre stradă, marele hol în toată amploarea sa, unul din cele două lifturi și recepția. Sosise

la Palace cu cinci minute înainte de ora trei după-amiază, ora la care avea întâlnire cu familia De Troeye, dar ceasul de pe căminul din salon arăta deja patru și zece. După ce a verificat încă o dată ora, și-a schimbat poziția picioarelor, vrând să nu facă genunchi la pantalonii de la costumul gri, pe care îl călcase el însuși în camera lui de pensiune, și și-a stins țigara într-o scrumieră mare de alamă, aflată la îndemână. Accepta calm lipsa de punctualitate a compozitorului și a soției acestuia. În fond și la urma urmei, în anumite situații – de fapt întotdeauna – răbdarea era o calitate practică. O virtute extrem de utilă. Și el era un vânător virtuos și răbdător.

Era pe uscat de cinci zile, la fel ca familia De Troeye. După niște escale la Rio de Janeiro și Montevideo, Cap Polonio urcase pe apele mâloase ale fluviului Río de la Plata și, după lente manevre de acostare, a rămas ancorat lângă macarale, magazii și mari depozite din cărămidă roșie, printre care mișuna o mulțime de lume, așteptând pasagerii. Deși în Europa era toamnă, în conul sud-american începea anotimpul de primăvară și de pe punțile de sus ale transatlanticului puteai vedea că toată lumea de pe cheiuri era îmbrăcată subțire, în costume de culori deschise, și purta pălării din paie de orez. Max, care nu putea debarca decât după călători, i-a văzut de pe puntea de la clasa a doua pe Mecha Inzunza și soțul ei cum coboară pe scara principală, sunt întâmpinați la picioarele ei de vreo șase persoane și de un grup de ziariști și pleacă împreună cu aceștia ca să-și ia bagajele, o grămadă de valize și cufere păzite de trei hamali și un salariat al companiei. Soții De Troeye își luaseră rămas-bun de la Max cu două zile în urmă, după

banchetul de despărțire, la sfârșitul căruia Mecha Inzunza a dansat trei dansuri cu dansatorul profesionist, în timp ce soțul ei fuma la masa lui și îi urmărea atent. După aceea l-au invitat să bea un pahar la barul de la clasa întâi și, cu toate că asta contravenea regulilor impuse angajaților de la bord, Max a acceptat, fiindcă era ultima lui zi în acea slujbă. Au băut niște cocteiluri de șampanie, au continuat să vorbească despre muzica argentiniană până noaptea târziu și au hotărât să se vadă pe uscat, pentru ca Max să-și îndeplinească promisiunea și să-i ducă într-un loc unde se dansa tangoul în stilul vechi.

Și iată-l aici, în Buenos Aires, scrutând holul acelui hotel cu același calm profesional cu care, bazându-se pe intuiția lui – acea răbdare asumată ca virtute utilă –, așteptase ultimele cinci zile, întins pe patul din camera închiriată într-o pensiune de pe bulevardul Almirante Brown, timp în care fuma țigară după țigară și bea absint, deși acesta îl făcea să se scoale cu dureri de cap. Era aproape pe sfârșite și termenul pe care și-l acordase lui însuși înainte de a porni în căutarea familiei De Troeye, inventând un pretext oarecare, când proprietăreasa i-a bătut la ușă. Îl căuta un domn la telefon. Armando de Troeye avea o obligație la ora prânzului, dar în restul după-amiezii și seara erau liberi. Se puteau vedea ca să bea o cafea împreună și apoi să se întâlnească la cină înainte de a porni în promisa incursiune pe teritoriul inamic. De Troeye spusese chestia cu teritoriul inamic pe un ton glumeț, ca și cum n-ar fi luat în serios avertismentul referitor la riscurile de a explora bombele din Buenos Aires. Vine și Mecha, firește. Asta o adăugase bărbatul după o scurtă pauză, răspunzând la întrebarea pe care

Max n-a ajuns s-o pună. E mai curioasă decât mine, a adăugat compozitorul după o clipă de tăcere, de parcă nevasta lui ar fi fost prin preajmă când vorbea – Palace era un hotel modern, cu telefon în toate camerele –, și Max și i-a închipuit privindu-se cu înțeles și făcând comentarii în timp ce soțul acoperea receptorul cu palma. Ultima seară, când stătuseră de vorbă la bordul transatlanticului Cap Polonio, femeia insistase să vină și ea.

— Pentru nimic în lume n-o să pierd ocazia asta, a spus ea cu mult calm și pe un ton ferm.

În acea seară ea stătea pe un taburet înalt, lângă tejgheaua barului de la clasa întâi, în timp ce barmanul amesteca băuturile. La gâtul Mechei Inzunza strălucea șiragul de perle încolăcit de trei ori, iar o rochie de la Vionnet, albă și simplă, cu umerii și spatele dezgoliți – cina de despărțire era una de gală –, îi accentua eleganța într-un mod uimitor. În timpul celor trei tangouri pe care le-a dansat în seara aceea cu ea – n-o văzuse făcând așa ceva cu bărbatul ei pe tot parcursul călătoriei –, Max a apreciat din nou, plăcut impresionat, senzația stârnită de pielea ei sub atlazul rochiei lungi până la pantofii cu toc înalt, care, atunci când se mișca în ritmul muzicii, se mula pe liniile corpului femeii, extrem de aproape, sub mâinile profesioniste – și nu întotdeauna indiferente – ale dansatorului monden.

— S-ar putea să apară situații problematice, a insistat Max.

— Contez pe dumneavoastră și pe Armando, a răspuns ea impasibilă. Ca să mă protejați.

— O să-mi iau Astra, a spus soțul pe un ton frivol, bătându-se cu palma peste un buzunar gol al hainei de seară.

A spus-o făcându-i cu ochiul lui Max, iar acestuia nu i-au plăcut nici neseriozitatea lui De Troeye, nici siguranța femeii. Pentru o clipă a avut rețineri față de toată povestea asta, dar o nouă privire aruncată colierului l-a convins de contrariu. Riscuri posibile și câștiguri probabile, s-a consolat el. Banala rutină a vieții.

— Nu e practic să aveți arme, s-a mărginit el să spună între două sorbituri din cupa lui. Nici acolo, nici altundeva. Întotdeauna există tentația de a le folosi.

— Pentru asta sunt făcute, nu?

Armando de Troeye surâdea cu un aer de fanfaron. Părea că se distrează adoptând acea postură fioroasă și comică, de parcă voia să pară un aventurier caraghios. Max a simțit din nou familiara înțepătură a ranchiunei. Și-l închipuia pe compozitor împăunându-se după aceea cu aventura lui din mahalale în fața prietenilor săi milionari și snobi, ca acel Djaghilev de la Baletele Rusești, de pildă. Sau acel Picasso.

— A scoate o armă înseamnă a-i invita pe cei din jur să le folosească pe ale lor.

— Ca să vezi! a comentat De Troeye. S-ar zice că, pentru un dansator, știți cam multe despre arme.

Era o notă de batjocură acidă în comentariul acesta, făcut cu aparent umor. Lui Max nu i-a plăcut când l-a auzit. Poate că, s-a gândit el, celebrul compozitor nu e mereu așa de simpatic cum pare. Sau poate că cele trei tangouri dansate cu soția lui i se păruseră cam multe pentru o singură seară.

— Ceva-ceva știe el, a zis femeia.

De Troeye s-a întors și a privit-o, ușor surprins. Părea să cumpănească ce informații despre Max știa ea, iar lui îi erau necunoscute.

— Evident, a spus pe un ton ce sugera cumva neclar că el considera discuția încheiată.

Apoi a zâmbit iar, de data asta cu naturalețe, și și-a băgat nasul în cupă, de parcă partea cea mai importantă a lumii ar fi rămas în afara ei.

Max și Mecha Inzunza s-au privit o clipă în ochi. Ieșiseră pe ring la fel ca și în alte dăți, iar ochii ei rătăceau peste umărul lui drept, aproape fără să îl privească sau, poate, străduindu-se să nu o facă. De la tangoul silențios din grădina palmierilor, între ei plutea ceva care făcea ca și contactul lor din timpul dansului să fie altfel: o complicitate calmă, constituită din tăceri, mișcări și postúri – unele pauze și unii pași laterali îi făceau de comun acord, cu o nuanță complice, aproape ilicită, de umor împărtășit –, dar și din priviri care nu ajungeau să se materializeze complet sau din situații doar aparent simple, ca, de pildă, când el îi oferea una din țigările lui Abdul Pashá și i-o aprindea încet, când se răsucea ca să vorbească cu soțul ei ca și cum de fapt s-ar fi adresat femeii sau când aștepta în picioare, nemișcat, cu călcâiele lipite și o poză aproape marțială, ca Mecha Inzunza să se ridice de pe scaun și să întindă cu un gest neglijent o mână spre mâna lui, să și-o pună pe cealaltă pe reverul de atlaz negru al fracului său și să înceapă amândoi să se miște perfect sincronizați, ocolind cu abilitate celelalte perechi mai stângace sau mai puțin atrăgătoare care se mișcau pe ringul de dans.

— O să fie amuzant, a spus Armando de Troeye, terminându-și cupa.

Părea a fi concluzia unui îndelung raționament interior.

— Da, a aprobat ea.

Derutat, Max nu și-a dat seama la ce se referă. Nici măcar nu era sigur că cei doi vorbesc despre același lucru.

Ceasul din salonul de fumători al hotelului Palace din Buenos Aires arăta patru și un sfert când i-a văzut traversând holul. Armando de Troeye avea canotieră și baston, iar soția lui, o rochie elegantă de *crêpe Georgette*, cu o curea de piele și o pălărie de paie cu boruri largi. Max și-a luat pălăria – o Knapp-Felt moale, foarte corectă, dar foarte uzată – și s-a îndreptat spre ei. Și-a cerut scuze compozitorul pentru întârziere – „Știți cum e Jockey Club, cu această excesivă ospitalitate argentiniană, când toată lumea vorbește despre carnea congelată și caii englezești“ –, iar cum dansatorul aștepta de mult timp, a propus să facă o plimbare, ca să-și dezmorțească picioarele, și să bea o cafea undeva. S-a scuzat Mecha Inzunza, spunând că e obosită, a rămas să se vadă cu ei la ora cinei și a pornit spre un lift, scoțându-și mănușile din mers. Au ieșit soțul și Max pe stradă și au stat de vorbă în timp ce mergeau agale pe sub arcadele galeriilor de pe bulevardul Leandro Alem, înșirate de-a lungul promenadei înflorate din fața portului, cu copaci bătrâni, pe care primăvara îi acoperea cu flori galbene și aurii.

— Barracas, ziceți, a comentat De Troeye după ce l-a ascultat cu multă atenție. E o stradă sau un bar?

— Un cartier. Și cred că e cel mai indicat. Altă opțiune ar fi La Boca. Am putea încerca și acolo.

— Și dumneavoastră ce mă sfătuiți?

E mai bun Barracas, crede Max. Amândouă locurile au cafenele și bordeluri, dar La Boca este prea aproape de port – prea mulți marinari, docheri și călători în trecere. Cârciumi pentru scursurile străine, ca să le spunem într-un fel. Acolo se cântă și se dansează un tangou franțuzit în stil parizian, interesant, dar nu atât de pur. Barracas în schimb, cu imigranții săi italieni, spanioli și polonezi, este mai autentic. Chiar și muzicanții. Sau așa păreau.

— Am înțeles, zâmbi mulțumit De Troeye. Vreți să spuneți că șișul de mahala este mai tangou decât brișca marinărească.

Max a început să râdă.

— Cam așa ceva. Dar să nu vă bazați pe asta. Tăișul poate fi la fel de periculos atât într-un loc, cât și în celălalt… Pe deasupra, acum aproape toți preferă pistolul.

Au luat-o la stânga la colțul cu Corrientes, aproape de Bursă, lăsând în urmă arcadele. În susul străzii macadamul și asfaltul erau parțial răscolite până la vechea clădire a Poștei, din pricina lucrărilor la noul metrou.

— Ceea ce vă rog, a adăugat Max, este ca atât dumneavoastră, cât și doamna să vă îmbrăcați modest, cum am mai spus… Fără bijuterii, fără haine prea elegante. Și fără portofele doldora.

— Nu vă faceți griji. O să fim modești. Nu vreau să vă pun într-o situație stânjenitoare.

S-a oprit Max ca să-l lase pe însoțitorul său să treacă și să ocolească o groapă.

— Dacă se produce o situație stânjenitoare, o să fie astfel pentru toți trei, nu numai pentru mine… Chiar trebuie să vină și soția dumneavoastră?

— Dumneavoastră n-o cunoașteți pe Mecha. Nu m-ar ierta niciodată dacă aș lăsa-o la hotel. Această incursiune în mahalale o excită grozav.

Dansatorul monden a meditat la implicațiile verbului „a excita“, simțindu-se iritat. Nu-i plăcea frivolitatea cu care De Troeye folosea anumite cuvinte. Apoi și-a amintit de ochii de culoarea mierii ai Mechei Inzunza, de privirea ei de la bordul vaporului Cap Polonio când au discutat despre excursia în cartierele interlope din Buenos Aires. Poate că, a conchis el, unele cuvinte nu sunt atât de nepotrivite precum par.

— De ce veniți cu noi, Max? De ce faceți asta pentru noi?

Luat prin surprindere, Max s-a uitat la De Troeye. Întrebarea sunase sincer. Natural. Expresia compozitorului însă părea absentă. De parcă ar fi pus o întrebare politicoasă, pur formală, în timp ce se gândea la altceva.

— Nu știu ce să vă răspund.

Au continuat să meargă în susul străzii, lăsând în urmă Reconquista și San Martín. Se vedeau muncitori și alte șanțuri sub cablurile electrice ale tramvaiului și stâlpii de la felinarele stradale, iar printre ei circulau numeroase automobile și trăsuri de închiriat, trase de cai, care se opreau acolo unde strada se îngusta. Trotuarele viermuiau de lume: nenumărate pălării de

paie și uniforme de culoare închisă, de polițiști, sub copertinele ce umbreau vitrinele prăvăliilor, cafenelelor și cofetăriilor.

— O să vă recompensez cum se cuvine, bineînțeles.

Max a simțit iar o înțepătură de iritare. Mai ascuțită ca data trecută.

— Nu-i vorba de asta.

Își legăna bastonul compozitorul, dezinvolt. Haina costumului său crem era descheiată și el își ținea degetul mare băgat în buzunarul vestei, din care ieșea un lanț de aur.

— Știu că nu e vorba de asta. De aceea v-am întrebat.

— V-am spus că nu știu ce să vă răspund.

Max și-a atins stânjenit borul pălăriei.

— La bordul vaporului, dumneavoastră…

S-a întrerupt în mod deliberat și a privit spre dreptunghiul de lumină solară ce tapeta întretăierea străzilor Corrientes și Florida. În realitate cuvintele lui erau doar de circumstanță, ca să iasă din încurcătură. A mers tăcut o bucată de vreme, gândindu-se la femeie, la pielea ei goală pe spate sau sub atingerea suavă a rochiei pe șolduri. Și la colierul de pe splendidul ei decolteu, sub lumina electrică din salonul de dans al transatlanticului.

— E frumoasă, nu-i așa?

A știut că Armando de Troeye se uită la el fără să trebuiască să se întoarcă. A preferat să nu ghicească în ce fel.

— Cine?

— Știți foarte bine cine. Soția mea.

Alt moment de tăcere. Într-un sfârșit Max s-a întors spre interlocutorul său.

— Și dumneavoastră, domnule De Troeye?

Nu-mi place zâmbetul lui, a decis brusc. Nu acum, bineînțeles. Felul ăsta de a-și răsuci mustața. Poate că nu-mi plăcea nici înainte.

— Spuneți-mi Armando, vă rog, a zis celălalt. A trecut ceva timp de când ne cunoaștem.

— De acord, Armando… Ce vreți de fapt?

Au cotit la stânga, luând-o pe Florida – doar pietonii de la ora trei după-masa, automobile parcate la colțuri și multe vitrine. Toată strada părea o dublă galerie de vitrine comerciale. De Troeye a făcut un semn spre locul acela, ca și cum acolo răspunsul ar fi fost evident.

— Știți foarte bine. Să compun un tangou de neuitat. Să-mi fac această plăcere și acest capriciu.

Vorbise în timp ce privea distrat vitrina cu cămăși bărbătești de la Gath & Chaves. Înainta prin mulțimea de trecători – în special femei bine îmbrăcate – ce se scurgea pe trotuare. Un chioșc de ziare expunea ultimul număr al revistei *Caras y Caretas*, cu zâmbetul larg al lui Gardel pe copertă.

— De fapt totul a început de la un pariu. Eram la San Juan de Luz, acasă la Ravel, și el m-a pus să ascult o tâmpenie pe care o compusese pentru baletul Idei Rubinstein: un bolero monoton, fără progresie tematică, bazat doar pe diferite gradări ale interpretării orchestrei… Dacă tu poți să scrii un bolero, i-am zis, eu pot să scriu un tangou. Am râs o clipă și am pariat pe o cină. Asta e. Și acum iată-mă aici.

— Nu la asta mă referem când v-am întrebat ce vreți. Nu mă referem numai la tangou.

— Un tangou nu se compune doar cu muzică, dragă prietene. Comportamentul uman joacă și el un rol. Pregătește drumul.

— Și eu ce caut pe acest drum?

— Există mai multe motive. În primul rând dumneavoastră sunteți o cheie ce mă ajută să pătrund într-un mediu care mă interesează. Pe de altă parte sunteți un admirabil dansator de tangou. Și în al treilea rând îmi sunteți simpatic… Nu sunteți ca majoritatea celor născuți aici, care sunt convinși că a fi argentinieni este meritul lor.

În trecere, fără să se oprească, Max s-a văzut reflectat alături de De Troeye în vitrina unui magazin de mașini de cusut Singer. Când îi vedeai așa, unul lângă altul, vestitul compozitor nu era cu nimic mai presus decât el. Chiar și în privința fiziculuibilanțul îi era favorabil lui Max. În pofida impecabilei eleganțe și a manierelor lui Armando de Troeye, el era mai zvelt și mai înalt – cu aproape un cap. Nici cu manierele nu stătea prost. Și, deși mai modeste sau mai purtate, hainele cădeau mai bine pe el.

— Și nevestei dumneavoastră? Cum îi par?

— Asta dumneavoastră ar trebui s-o știți mai bine decât mine.

— Păi, vă înșelați. N-am nici cea mai vagă idee.

Se opriseră, la inițiativa celuilalt, în fața standurilor uneia dintre multele librării existente pe acea bucată de stradă. De Troeye și-a atârnat bastonul de braț și, fără să-și scoată mănușile, a pus mâna pe câteva dintre cărțile expuse, dar nu a părut foarte interesat de ele. Apoi și-a luat un aer indiferent.

— Mecha este o femeie specială, a spus. Nu e doar frumoasă și elegantă – are ceva în plus. Sau mult mai multe… Eu sunt muzician, nu uitați. Oricât de mult succes aș avea și oricât de lipsită de griji ar părea viața pe care o duc, munca mea se interpune între mine și lume. Adesea Mecha reprezintă ochii mei. Antenele mele, să zicem. Filtrează universul pentru mine. În realitate eu am început să cunosc cu adevărat viața abia după ce am cunoscut-o pe ea. Se numără printre acele femei care te ajută să înțelegi timpul care ne-a fost dat să-l trăim.

— Și ce legătură are asta cu mine?

De Troeye s-a întors și l-a privit pe îndelete. Mucalit.

— Mă tem că acum vă dați prea multă importanță, dragă prietene.

Se oprise din nou, sprijinindu-se în baston, și continua să-l studieze pe Max din cap până-n picioare. Ca și cum ar fi cântărit cu obiectivitate aspectul superb al dansatorului monden.

— Sau, dacă mă gândesc mai bine, poate că nu, a adăugat după o clipă. Poate că vă dați importanța adecvată.

Dintr-odată, a luat-o iar din loc, trăgându-și pălăria pe ochi, iar Max l-a ajuns din urmă.

— Știți ce este un catalizator? a întrebat De Troeye fără să-l privească. Nu?… În termeni științifici, e ceva care poate să producă reacții și transformări chimice fără să modifice compoziția substanțelor care le produc… Mai pe înțelesul tuturor, să favorizeze sau să stimuleze evoluția anumitor procese.

Acum Max îl auzi râzând. Pe tăcute, aproape printre dinți. Ca la un banc bun a cărui poantă o înțelesese numai el.

— Dumneavoastră îmi păreți un catalizator interesant, a adăugat compozitorul. Și dați-mi voie să vă spun ceva cu care sunt sigur că veți fi de acord… Nici o femeie, nici măcar a mea, nu valorează mai mult de o bancnotă de o sută de *pesos* sau de o noapte nedormită dacă nu ești îndrăgostit de ea.

Max s-a dat la o parte, făcându-i loc să treacă unei doamne încărcate cu pachete. În spatele lui, în intersecția de care tocmai trecuseră, s-a auzit claxonul unui automobil.

— E un joc periculos, și-a dat el cu părerea. Jocul pe care îl jucați.

Râsul celuilalt a devenit și mai dezagreabil și până la urmă s-a stins, parcă obosit. De Troeye se oprise din nou și îl privea în ochi pe Max, dar întru câtva de jos în sus, din pricina diferenței de statură.

— Dumneavoastră nu știți ce joc joc eu. Dar sunt dispus să vă plătesc trei mii de *pesos* ca să participați.

— Mi se par cam mulți bani pentru un tangou.

— E mult mai mult de-atât.

Un deget arătător îl împunse pe Max în piept.

— Da sau nu?

A strâns din umeri dansatorul monden. Partea financiară nu intrase niciodată în discuție și amândoi știau asta. Nu atâta vreme cât Mecha Inzunza avea vreo legătură cu toată povestea.

— Barracas, deci, a zis el. Astă-seară.

Armando de Troeye a încuviințat agale. Expresia serioasă a feței lui contrasta cu tonul satisfăcut, aproape surâzător, al cuvintelor sale.

— Minunat. De acord. Barracas.

Hotelul Vittoria din Sorrento. Soarele după-amiezii aurește draperiile prin geamurile întredeschise ale salonului. În fund, în fața a opt rânduri de scaune ocupate de public, un set de lumini artificiale estompate, uniforme, cădea pe masa de joc, așezată pe o estradă, și pe o tablă de șah mare, din lemn, pusă pe perete, lângă masa arbitrului, unde un asistent al acestuia reproduce desfășurarea partidei. În ampla încăpere cu oglinzi și tavan decorat domnește o liniște solemnă, spartă la intervale mari de timp de alunecarea unei piese pe tablă și de clicul ceasului dublu, care sună imediat ce fiecare jucător apasă pe butonul corespunzător înainte de a-și nota în foaia pe care o are pe masă mișcarea abia făcută.

Așezat în rândul al cincilea, Max Costa îi studiază pe adversari. Rusul, îmbrăcat cu un costum maroniu, o cămașă albă și o cravată verde, joacă lăsat pe spate pe spătarul scaunului, cu capul în jos. Mihail Sokolov are o față lată, așezată pe un gât prea gros, pe care cravata pare că îl sugrumă, însă aspectul lui grosolan este atenuat de ochi, al căror albastru apos are o expresie tristă și duioasă. Corpolența lui și părul blond, scurt și țepos, îi dau o înfățișare de urs blând. Adesea, după ce face o mutare – acum joacă cu negrele –, își ia ochii de pe tablă și își privește îndelung mâinile, care la fiecare zece sau cincisprezece minute țin între degete o nouă țigară aprinsă. În pauze campionul mondial se scobește în nas sau își roade pielița unghiilor înainte de a se cufunda iarăși în sine sau de a lua altă țigară din pachetul pe care îl are la îndemână, lângă o brichetă și o scrumieră. În realitate, observă Max, rusul se uită

cu atenție la mâinile sale, părând mai captivat de ele decât de piesele de șah.

Alt clic al ceasului-cronometru. De partea cealaltă a tablei, Jorge Keller tocmai a mutat un cal alb și, după ce a scos capacul stiloului, își notează mutarea, pe care asistentul arbitrului o reproduce imediat pe panoul de pe perete. Ca de fiecare dată când se deplasează o piesă, printre spectatori trece un soi de fior fizic, însoțit de un oftat de suspans și un murmur ce de-abia se aude. Partida a ajuns la jumătatea ei.

Când joacă, Jorge Keller pare și mai tânăr. Părul negru, care îi cade pe frunte, sacoul sport, pantalonii kaki șifonați, cravata îngustă, cu nodul slăbit, și ciudații pantofi sport îi dau tânărului chilian un aspect neglijent, dar plăcut. Simpatic, acesta-i cuvântul. Înfățișarea și manierele lui te duc cu gândul mai degrabă la un student excentric decât la temutul jucător de șah care peste cinci luni își va disputa cu Sokolov titlul de campion mondial. Max l-a văzut cum a venit la începutul partidei cu o sticlă cu suc de portocale, în vreme ce rusul aștepta deja pe scaun, cum i-a strâns mâna acestuia fără să se uite la el, cum a pus sticla pe masă, și-a ocupat locul și a făcut prima mutare imediat, aproape fără să privească tabla de șah, ca și cum prevăzuse această primă mutare cu mai multe ore sau zile înainte. Spre deosebire de Sokolov, tânărul nu fumează și aproape că nu face nici un gest în timp ce meditează sau așteaptă, doar întinde când și când mâna spre sticla cu suc de portocale și bea direct din ea. Și uneori, în vreme ce așteaptă ca rusul să își facă mutările – cu toate că amândoi se gândesc îndelung înainte să facă vreo mutare, Sokolov are nevoie de

mai mult timp ca să se hotărască –, Keller își pune brațele cruciș pe marginea mesei și își lasă capul pe ele, ca și cum ar vedea mai bine în imaginație decât cu propriii săi ochi. Îl ridică numai când mută celălalt, de parcă ușorul zgomot al piesei adverse pe tablă i-ar atrage atenția.

Totul se desfășoară prea lent pentru Max. O partidă de șah – mai ales una la acest nivel și atât de protocolară – i se pare groaznic de plictisitoare. Se îndoiește că interesul lui pentru detaliile jocului ar crește chiar și dacă Lambertucci și *capitano* Tedesco i-ar explica dedesubturile fiecărei mișcări. Dar situația îi permite să privească în voie dintr-un punct de observație privilegiat. Și nu numai la jucători. Pe un cărucior cu rotile aflat în primul rând, însoțit de un servitor și un secretar, stă mecena competiției, industriașul multimilionar Campanella, care are picioarele paralizate de acum zece ani, când s-a răsturnat într-o curbă cu o Aurelia Spider între Rapallo și Portofino. Așezată în același rând, undeva la stânga, între tânăra Irina Jasenovici și bărbatul gras și chel, cu barba încărunțită, stă Mecha Inzunza. De pe scaunul lui, înclinându-se doar puțin într-o parte, ca să evite capul spectatorului din fața lui, Max reușește s-o vadă în racursi: cu obișnuitul pulover de lână subțire pe umeri, părul scurt și cenușiu, care lasă să i se vadă ceafa zveltă, și conturul profilului încă bine desenat, demn de admirat când femeia se întoarce ca să-i spună ceva în șoaptă bărbatului gras din dreapta ei. Și același mod senin și ferm de a întoarce capul, atentă la mersul partidei, la fel ca pe vremuri, când se uita la alte lucruri și alte mutări, a căror complexitate, își spune Max cu o figură nostalgică și melancolică, nu era inferioară

mutărilor de șah ce se desfășoară acum în fața ochilor ei, pe tabla așezată pe masă și pe cealaltă, de pe perete, unde asistentul arbitrului înregistrează fiecare deplasare a pieselor.

— Aici e, a spus Max Costa.

Automobilul – o limuzină Pierce-Arrow de culoare vineție, cu emblema Automobil Club pe radiator – s-a oprit la colțul unui zid lung de cărămidă, la treizeci de pași de stația de tren Barracas. Luna nu a răsărit încă și când șoferul a stins farurile, în jur n-au mai rămas decât lumina solitară a unui felinar din apropiere și cea care venea de la patru becuri gălbui de pe marchiza înaltă a clădirii. Spre est, pe străzile cu case scunde, ce duc spre malul stâng și spre docurile râului Riachuelo, noaptea stingea ultima spuză de lumină roșiatică pe cerul negru din Buenos Aires.

— Ce loc! a spus Armando de Troeye.

— Ați vrut tangou, i-a replicat Max.

Coborâse din automobil și, după ce și-a pus pălăria, s-a dus să deschidă portiera pentru compozitor și nevasta lui. La lumina felinarului din apropiere, a văzut că Mecha Inzunza își strânge eșarfa de mătase peste umeri și privește impasibilă în jur. Nu avea pălărie, nici bijuterii, și purta o rochie de culoare deschisă, de după-masă, pantofi cu toc nu foarte înalt și mănuși albe, lungi până la cot. Prea elegantă totuși ca să se plimbe prin acele locuri. Nu părea impresionată de colțul unde pândeau umbrele, nici de lugubra alee de cărămidă ce se topea în întuneric, între zid și înalta structură de fier și ciment a gării. În schimb, soțul – costum la două rânduri din serj albastru, pălărie

și baston – arunca priviri îngrijorate în jur. În cazul lui era clar că scena depășea ceea ce își închipuise.

— Cunoașteți într-adevăr bine acest loc, Max?

— Bineînțeles. M-am născut la trei străzi de aici. Pe strada Vieytes.

— La trei străzi?... Formidabil.

S-a aplecat dansatorul spre fereastra deschisă din partea șoferului, ca să-i dea instrucțiuni. Șoferul era un italian corpolent și tăcut, proaspăt bărbierit și cu un păr foarte negru sub chipiul cu cozoroc al uniformei. La Palace fusese recomandat drept un șofer de primă mână și o persoană de încredere atunci când De Troeye ceruse o limuzină. Max nu voia ca automobilul să staționeze în fața localului la care se duceau, ca să nu atragă prea mult atenția. Cuplul, împreună cu el, urmau să meargă pe jos ultima bucată de drum, așa că i-a spus șoferului unde trebuie să parcheze ca să-i aștepte, astfel încât să poată fi văzut dinspre local, dar să nu stea totuși prea aproape. L-a mai întrebat, coborând puțin vocea, dacă are vreo armă. Celălalt a dat din cap că da și a arătat spre torpedou.

— Pistol sau revolver?

— Pistol, a venit sec răspunsul.

A surâs Max.

— Cum vă numiți?

— Petrossi.

— Îmi pare rău că trebuie să așteptați, Petrossi. O să stăm vreo două ore, cel mult.

Nu te costă nimic să fii amabil – să investești cu gândul la viitor. Noaptea, într-un loc ca acela, un italian vânjos și înarmat

era un element de care trebuia să ții seama. O garanție în plus. Max l-a văzut pe șofer încuviințând din nou, inexpresiv și profesional, deși la lumina felinarului a observat și o rapidă privire de recunoștință. I-a pus o clipă mâna pe umăr, bătându-l ușor, și s-a apropiat de familia De Troeye.

— Nu știam că acesta este cartierul dumneavoastră, a comentat compozitorul. Nu ne-ați spus niciodată.

— N-avea nici un rost.

— Și ați locuit tot timpul aici până când ați plecat în Spania?

Se arăta vorbăreț De Troeye, cu siguranță ca să-și ascundă neliniștea, care, cu toate acestea, se simțea în vorbele lui. Mecha Inzunza mergea lângă el, între el și Max, ținându-se de brațul soțului. Pășea tăcută, observând tot, așa că dinspre ea nu se auzea decât zgomotul făcut de tocuri pe aleea de cărămidă. Toți trei mergeau pe alee de-a lungul zidului, pătrunzând în umbrele silențioase ale cartierului pe care Max îl recunoștea la fiecare pas – aerul cald și umed, mirosul vegetal al buruienilor ce creșteau în gropile pavajului, putoarea mâloasă a râului Riachuelo din apropiere –, între gară și casele scunde, care în zona aceea încă nu-și pierduseră aerul de periferie și mahala.

— Da. Primii paisprezece ani din viață i-am trăit în Barracas.

— Ca să vezi! Sunteți un sac cu surprize.

Max i-a condus prin tunelul care multiplica triplul ecou al pașilor lor, urmând fasciculul de lumină al felinarului public de dincolo de gară. S-a întors spre De Troeye:

— Ați luat cu dumneavoastră Astra, cum ați spus?

A râs tare compozitorul.

— Evident că nu, amice… Glumeam. Nu port niciodată arme.

A răsuflat ușurat dansatorul monden. L-ar fi îngrijorat să-l știe pe Armando de Troeye intrând într-o tavernă de mahala cu un pistol în buzunar, în ciuda sfaturilor lui.

— Mai bine.

Locul părea să se fi schimbat foarte puțin în cei doisprezece ani, în care, deși revenise de două ori la Buenos Aires, Max nu mai fusese pe-acolo. În fiecare clipă călca pe propriile urme, amintindu-și de casa de raport din apropiere, unde își petrecuse copilăria și începutul adolescenței: o casă cu apartamente de închiriat, la fel ca altele de pe strada Vieytes, din cartier și din oraș. Un loc pestriț, promiscuu, refractar la orice fel de intimitate imaginabilă, prizonier între pereții unei clădiri decrepite de două etaje, unde se înghesuiau o sută cincizeci de persoane de toate vârstele. Voci în spaniolă, italiană, turcă, germană sau poloneză. Camere ale căror uși n-au cunoscut niciodată cheile, închiriate de familii numeroase și grupuri de oameni singuri, emigranți de ambele sexe, dintre care cei mai norocoși lucrau la Ferrocarril Sud, pe cheiurile râului Riachuelo sau în fabricile din apropiere, ale căror sirene, ce sunau de patru ori pe zi, reglau traiul domestic în căminele acelea unde nu prea existau ceasuri. Femei care băteau rufele ude în albii și o droaie de copii ce se jucau în curte, unde, la orice oră, atârnau rufe puse la uscat, care se impregnau cu miros de prăjeală sau aburi de *puchero*, în amestec cu izul de la latrinele comune, cu pereții dați cu catran. Case unde șobolanii erau animale domestice. Un loc unde numai copiii și câțiva băieți mai mari zâmbeau deschis, cu inocența puținilor lor ani, fără să fie

conștienți încă de înfrângerea inevitabilă pe care le-o rezerva viața aproape tuturor.

— Aici e… La Ferroviaria.

Se opriseră aproape de felinarul public. Dincolo de gară, de cealaltă parte a tunelului, pe strada dreaptă și întunecată existau numai case scunde, cu excepția câtorva clădiri cu două etaje. Pe fațada uneia dintre ele strălucea o firmă luminoasă cu inscripția „Hotel“, cu ultima literă stinsă. Localul pe care îl căutau se putea distinge în penumbra de la capătul străzii: o casă scundă, ce semăna cu o magazie, cu tavan și pereți de tablă galvanizată, la intrarea căreia atârna un mic felinar gălbejit. Max a așteptat până când din dreapta s-au ivit luminile gemene ale automobilului Pierce-Arrow, care a înaintat încet și s-a oprit unde îi ceruse el șoferului, la cincizeci de metri de ei, lângă o casă mare de pe strada vecină. Când farurile automobilului s-au stins, dansatorul i-a privit pe soții De Troeye și a observat că muzicianul avea gura căscată ca un pește pe uscat și o deschidea mereu din cauza excitației, iar Mecha Inzunza surâdea, cu o lucire stranie în privire. Atunci și-a tras un pic pălăria pe ochi, a spus „Haide“ și au traversat toți trei strada.

La Ferroviaria mirosea a fum de țigară, a carafe de gin, a pomadă pentru păr și a carne umană. La fel ca alte taverne de tangou aflate în apropiere de Riachuelo, era un depozit mare: magazie de alimente și băuturi în timpul zilei și local cu muzică și dans noaptea. Pardoseală de scânduri, ce scârțâia când călcai pe ea, stâlpi de fier, mese și scaune ocupate de bărbați și femei în fața unei tejghele de zinc luminate de becuri fără abajur, cu

indivizi cu aspect patibular sprijiniți cu coatele sau cu spinarea de ea. Pe perete, în spatele galicianului care servea la bar, ajutat de o chelneriță slabă și lălâie, care se mișca alene printre mese, se vedeau o oglindă mare, prăfuită, cu o reclamă la Cafés Torrados Águila, și un afiș al companiei Francoargentina de Seguros, reprezentând un gaucho care bea ceai *maté*[2]. În dreapta tejghelei, lângă o ușă prin care se vedeau butoaie cu sardele sărate și cutii cu fidea cu capac de sticlă, între o sobă de petrol stinsă și un vechi pian mecanic Olimpo hodorogit, se găsea o mică estradă pentru orchestră, unde trei muzicanți – un *bandoneón*, o vioară și un pian cu clapele din stânga arse de țigară – interpretau o melodie *porteña*[3] ce suna a lamentație melancolică și în ale cărei note Max Costa a avut impresia că recunoaște tangoul *„Gallo viejo“*.

— Splendid! a șoptit admirativ Armando de Troeye. E ceva neașteptat, perfect… Altă lume.

Nu trebuie decât să te uiți la el, și-a zis resemnat Max. Compozitorul își lăsase pălăria și bastonul pe un scaun, niște mănuși galbene îi ieșeau din buzunarul stâng al hainei și el stătea picior peste picior, dând la iveală partea de jos a unor ghetre închise cu nasturi sub pantalonii cu o dungă perfectă. Se aflau, evident, la antipodul seratelor dansante pe care el și soția lui le cunoscuseră în haine de seară: La Ferroviaria era o altă lume și era locuită de ființe diferite. Prezența feminină consta din vreo duzină de femei, aproape toate tinere, ce stăteau la mese în compania unor bărbați sau dansau cu alții în spațiul liber dintre mese. Astea nu sunt chiar prostituate, a explicat Max cu o voce scăzută, ci animatoare, partenere de dans

angajate să-i încurajeze pe bărbați să danseze cu ele – pentru fiecare dans primeau o fisă, pe care patronul le-o schimba pe câțiva cenți – și să consume o cantitate cât mai mare de băutură. Unele aveau iubiți sau prieteni, altele nu. Unii dintre cei prezenți acolo erau implicați în întreaga afacere.

— Pești? a insinuat De Troeye, folosind termenul pe care îl utilizase Max la bordul transatlanticului Cap Polonio.

— Mai mult sau mai puțin, a confirmat acesta. Dar nu toate femeile de aici au unul… Unele sunt doar lucrătoare în branșa dansului. Își câștigă pâinea și-atâta tot, așa cum altele lucrează la fabricile sau atelierele din apropiere… Dansatoare de tangou decente – atât cât se poate.

— Nu par decente când dansează, a zis De Troeye, privind în jur. Nici măcar când stau pe scaun.

Max le-a arătat perechile îmbrățișate care se mișcau în spațiul de dans. Bărbații serioși, gravi, masculi până la exagerare, își întrerupeau mișcările în mijlocul dansului – mai rapid decât în tangoul modern obișnuit –, ca să le silească pe femei să se miște în jurul lor fără să le dea drumul, atingându-i sau lipindu-se tare de ei. Și când se întâmpla așa ceva, ele își legănau șoldurile într-o fugă întreruptă, strecurându-și un picior de o parte sau de alta a picioarelor bărbatului. Extrem de senzuale.

— E o altă formă de tangou, după cum vedeți. Alt mediu.

A venit chelnerița cu o carafă de gin și trei pahare, le-a pus pe masă, s-a uitat de sus până jos la Mecha Inzunza, a aruncat o privire indiferentă spre cei doi bărbați și a plecat, ștergându-și mâinile de șorț. După stânjenitoarea și subita liniște ce se

făcuse la intrarea lor – vreo douăzeci de priviri curioase îi urmăriseră de la ușă –, la mese se reluaseră conversațiile, deși ocheadele neobrăzate sau furișe nu încetaseră. Asta i se părea ceva logic lui Max, care nici nu se aștepta la altceva. Era ceva obișnuit să dai peste lume din înalta societate *porteña* plecată în incursiuni nocturne, în căutarea pitorescului și a golanilor de mahala, făcând turul cabaretelor rău famate sau al cafenelelor de cartier – dar Barracas și La Ferroviaria erau în afara acestor itinerarii interlope. Aproape toată clientela cârciumii era formată din oameni născuți în cartier, plus câte un marinar de pe șlepurile și gabarele ancorate la cheiurile râului Riachuelo.

— Și despre bărbați ce îmi povestiți? s-a interesat De Troeye.

Max a sorbit din paharul cu gin, fără să se uite la nimeni.

— Clasicii fanfaroni de mahala – sau care vor să devină. Cei ahtiați după așa ceva.

— Sună aproape afectuos.

— N-are nici o legătură cu afecțiunea. V-am mai spus că un șmecheraș este un plebeu de cartier cu aere de fanfaron bătăuș… Puțini sunt într-adevăr așa. Ceilalți vor să fie sau să pară că sunt.

De Troeye a făcut un gest amplu, spre tot localul.

— Și cei de aici sunt sau vor să pară?

— Și, și.

— Foarte interesant. Nu ți se pare, Mecha?

Studia avid compozitorul indivizii așezați la mese sau lângă tejghea, toți arătând gata să facă orice, cu condiția să fie ilegal: pălării cu boruri largi, trase pe ochi, păr dat cu pomadă și lucind până la gulerul hainei cu paspoal în stil gangsteresc,

sacouri scurte, fără șliț, ghete cu vârf ascuțit. Fiecare cu paharul lui de *grappa*[4], coniac sau cu carafa de gin pe masă, o țigară de foi Avanti aprinsă în gură și câte o umflătură ce ascundea șișul în betelia pantalonilor sau în răscroiala vestei.

— Toți dau impresia că sunt periculoși, a conchis De Troeye.

— Unii ar putea fi. De aceea vă sfătuiesc să nu vă uitați fix mult timp la ei, nici la femei când dansează cu ei.

— Ei nu se sfiesc să se uite la mine, a zis amuzată Mecha Inzunza.

S-a întors Max spre profilul ei. Ochii de culoarea mierii explorau localul, curioși și sfidători.

— Doar nu pretindeți să nu se uite la dumneavoastră într-un loc ca ăsta. Și să dea Dumnezeu să se mulțumească numai cu uitatul.

A râs femeia pe un ton înăbușit, aproape neplăcut. După câteva clipe s-a întors spre el.

— Nu mă speriați, Max, a spus ea cu răceală.

— Nici nu credeam, îi susținu el privirea cu mult calm. V-am spus că mă îndoiesc că vă sperie asemenea lucruri.

Și-a scos tabachera, oferind-o celor doi. De Troeye a refuzat, clătinând din cap, și și-a aprins una din țigările lui. Mecha Inzunza a acceptat o Abdul Pashá și a pus-o în portțigaret, aplecându-se spre dansatorul monden, pentru ca acesta să i-o aprindă cu un chibrit. Lăsându-se pe spate în scaun, Max s-a așezat picior peste picior și a scos primul rotocol de fum, privind perechile care dansau.

— Cum se disting prostituatele de cele care nu sunt așa ceva? a vrut să știe Mecha Inzunza.

Scutura cu indiferență scrumul țigării pe pardoseala de scânduri în timp ce observa o femeie ce dansa cu un bărbat gras, dar surprinzător de agil. Ea era încă tânără și avea un aer slav. Era blondă, cu un păr de culoarea aurului vechi, prins în coc, și ochi de culoare deschisă, adumbriți cu cărbune de santal. Purta o bluză cu flori roșii și albe, cu puțină lenjerie dedesubt. Fusta, extrem de scurtă, fâlfâia când se învârtea, descoperind uneori o palmă din piele deasupra ciorapilor ei negri.

— Nu e întotdeauna ușor, a răspuns Max, fără să-și ia ochii de la dansatoarea de tangou. Pe bază de experiență, presupun.

— Aveți suficientă experiență ca să distingeți femeile?

— Rezonabilă.

Muzica a încetat, iar grasul și femeia s-au oprit din dans. Bărbatul își ștergea transpirația cu o batistă, iar blonda, fără să scoată o vorbă, luă loc la o masă, unde stăteau încă o femeie și un alt bărbat.

— Aceea, de exemplu, a arătat spre ea Mecha Inzunza. E prostituată sau numai dansatoare, ca dumneavoastră pe Cap Polonio?

— Nu știu.

Max a simțit o împunsătură de iritare.

— Ar trebuie să mă apropii ceva mai mult.

— Atunci apropiați-vă.

S-a uitat el la capătul aprins al țigării, vrând parcă să verifice dacă arde bine. Apoi a dus-o la gură și a tras o porție măsurată de fum, expirându-l apoi lent.

— Mai târziu, poate.

Orchestra atacase o nouă melodie și alte perechi ieșeau să danseze. Unii bărbați își țineau la spate mâna stângă, în care aveau țigara, pentru ca fumul să nu le deranjeze partenera. Surâzător, satisfăcut, Armando de Troeye privea și nu-i scăpa nici un amănunt. De două ori Max l-a văzut scoțând un creionaș și notându-și ceva cu litere minuscule și înghesuite pe manșeta scrobită a cămășii.

— Aveați dreptate, a spus compozitorul. Dansează repede. Cu figurile mai descompuse. Și muzica e diferită.

— Este Vechea Gardă.

Max se simțea ușurat că schimbaseră tema conversației.

— Dansează cum se cântă, mai rapid și cu pauze. Și uitați-vă la stil.

— M-am uitat. Este delicios de porcos.

Mecha Inzunza a stins cu violență țigara în scrumieră. Brusc, părea deranjată.

— Nu fi vulgar.

— Mă tem că acesta e cuvântul, iubito. Uită-te… Aproape că te exciți privindu-i.

Se lărgea, interesat și cinic, zâmbetul compozitorului. Ceva pulsa în ambianță, a observat Max. Un limbaj tacit între soții De Troeye, pe care el nu putea să-l descifreze, cu subînțelesuri și aluzii care îi scăpau. Partea îngrijorătoare era că, într-un anumit fel, părea că e și el inclus. Ceva deranjant, nu lipsit de curiozitate. S-a întrebat în ce fel. Până unde.

— Așa cum v-am povestit pe vapor, a explicat el, la origini era un dans al negrilor. Dansau separat, înțelegeți? Chiar și versiunea cea mai decentă, când faci asta ținându-ți partenera

în brațe, schimbă mult lucrurile… Tangoul de salon a șlefuit toate aceste postúri, făcându-le respectabile. Dar aici, după cum vedeți, respectabilitatea nu prea contează.

— Curios, a spus De Troeye, care îi sorbea vorbele cu aviditate. Muzica asta este tangoul adevărat?… Original?

Originalitatea nu constă în muzică, a continuat Max, ci în maniera de a o interpreta. Oamenii aceia nici măcar nu citeau partituri. Cântau în stilul lor, după moda veche, rapid. În timp ce spunea asta, dansatorul a arătat spre mica orchestră: trei oameni emaciați, slabi, cu mult păr cărunt și mustăți mari, îngălbenite de nicotină. Cel mai tânăr, care cânta la *bandoneón*, împlinise cincizeci de ani. Avea dinții stricați și îngălbeniți precum clapele instrumentului său. În acel moment se uita la colegii lui, consultându-i asupra piesei pe care urmau s-o interpreteze. Cel de la vioară a aprobat, a bătut de câteva ori cu piciorul în pardoseală, ca să stabilească ritmul, pianul a clămpănit, *bandoneón*-ul a gemut întretăiat și cei trei au început să cânte „*El esquinazo*“. Imediat spațiul de dans s-a umplut de perechi.

— Iată-i, a zâmbit Max. Băieții de altădată.

În realitate își zâmbea lui însuși, amintirilor lui din mahala. Timpului îndepărtat când asculta muzica aceea la chermeze sau la balurile de cartier de duminică dimineața, în nopțile de vară când se juca cu alți copii pe străzile din zonă, la lumina felinarelor care încă mai funcționau cu gaz. Se uitau de departe cum dansează perechile, îi pândeau mucaliți pe cei ce se îmbrățișau în portalurile întunecoase – „Lasă osul, câine!“, după care urmau fuga și râsetele –, auzeau zi de zi aceste note

atât de cunoscute și populare pe buzele bărbaților ce se întorceau de la fabrică și pe cele ale femeilor strânse în jurul copăilor, în curțile caselor de raport, și stropite de apă cu săpun. Aceleași melodii pe care le fluierau printre dinți interlopii cu borul pălăriei tras pe ochi, ascunzându-și chipul, când se apropiau câte doi de un noctambul neprevăzător, cu cuțitele lucindu-le în semiîntuneric.

— Mi-ar plăcea să stau un pic de vorbă cu muzicanții, a propus De Troeye. Credeți că s-ar putea?

— Nu văd de ce nu. Când termină, invitați-i să bea câteva sticle. Sau mai bine dați-le niște bani… Dar vă sfătuiesc să nu scoateți la vedere mulți bani. Și-așa sunt cu ochii pe noi.

Dansa lumea în spațiul rezervat pentru dans. Blonda cu aer slav ieșise din nou pe ring, acum cu un bărbat de la masa unde stătea. Sfidător, taciturn, cu privirea pierdută în depărtările voalate de fum de țigară, acesta o făcea să se miște în ritmul muzicii, conducând-o cu gesturi aproape invizibile, cu ușoare apăsări ale mâinii pe care i-o ținea pe spate și, uneori, doar din priviri, făcând o pauză aparent neașteptată pentru ea, cu privirea inexpresivă și uitându-se țintă la chipul femeii, care se mișca dintr-o parte în alta cu un aer disprețuitor și totodată lasciv, lipindu-se dintr-odată de corpul masculului, ca și cum ar fi vrut să-i stârnească dorința, sau răsucindu-se cu mișcări din șolduri și picioare, într-o ascultătoare supunere, acceptând cu absolută naturalețe, parcă, ritualul intim al tangoului.

— Dacă n-ar avea *bandoneón*-ul care să-i frâneze, explică Max, ritmul ar fi chiar și mai rapid. Mai nerușinat. Țineți cont

că Vechea Gardă originală nu folosea *bandoneón*-ul și pianul, ci flautul și chitara.

Foarte interesat, Armando de Troeye și-a notat și acest lucru. Tăcea Mecha Inzunza, fără să-și dezlipească ochii de la dansatoarea blondă și de la partenerul ei. De câteva ori, trecând prin apropiere în timp ce dansa, acesta a schimbat o privire cu ea. Era un tip trecut bine de patruzeci de ani, a observat Max. Pălărie pe-o parte și înfățișare periculoasă, de spaniol sau italian. Era încântat De Troeye, meditativ și fericit. Avea un ton excitat. Acum urmărea muzica, bătând cu degetele în masă, ca și cum ar fi apăsat pe niște clape invizibile.

— Înțeleg, a spus amabil compozitorul. Înțeleg ce voiați să spuneți, Max. Tangou pur.

Fără să-și întrerupă dansul cu blonda, insul continua să se uite la Mecha Inzunza de câte ori trecea prin apropiere – de-acum și mai insistent decât înainte. Era un localnic clasic – sau voia să fie: mustață deasă, sacou pe talie, ghete care se mișcau cu agilitate pe pardoseala de scânduri, desenând lungi arabescuri între bătăile din tocuri ale partenerei de dans. Totul la el, chiar și manierele, lăsau să se vadă ceva superficial, un aer de interlop de modă veche cu aere de fanfaron. Ochiul expert al lui Max a localizat umflătura șișului în partea stângă, între sacou și vesta peste care atârnau cele două capete ale unui fular de mătase alb, înnodat la gât cu voită cochetărie. Cu coada ochiului, dansatorul monden a remarcat că Mecha Inzunza, provocatoare, părea să îi cânte în strună individului, înfruntându-i privirea, și vechiul lui instinct de mahala a intuit probleme. Poate că nu e o idee tocmai bună să stea prea mult,

și-a zis el îngrijorat. Doamna De Troeye părea că ia La Ferroviaria drept salonul de clasa întâi de pe Cap Polonio – și se înșela.

— Chestia cu tangoul pur este exagerată, i-a răspuns soțului, străduindu-se să se concentreze asupra spuselor acestuia. Să zicem că îl dansează după stilul vechi. După moda veche… Simțiți diferența de ritm, de stil?

A încuviințat soțul din nou, satisfăcut.

— Firește. Minunăția asta de doi pe patru, solourile de clape în patru măsuri, temele secundare ale viorii… Acordurile pianului, frazările primare ale bașilor de la *bandoneón*…

Cântă așa fiindcă sunt în vârstă, i-a explicat dansatorul monden. Iar La Ferroviaria este o tavernă cu tradiție. Noaptea în Barracas lumea este necioplită, ironică, amatoare de pauze și schimbări de figuri. Oamenilor le place ca femeia să se lipească de bărbat, să-și bage piciorul între ale lui și să facă golănii – ca această blondă și partenerul ei. Dacă muzica asta s-ar cânta așa duminica la un bal popular, pentru familiști sau tineri, aproape nimeni n-ar ieși la dans. Nu le-ar îngădui-o morala – și nici nu le-ar plăcea.

— Moda, a încheiat el, se îndepărtează tot mai mult de așa ceva. În scurt timp se va dansa numai celălalt tangou, cel domesticit, inexpresiv și soporific, cel din saloane și de la cinema.

De Troeye râdea sarcastic. Melodia se sfârșise și orchestra începuse alta.

— Manierat, să zicem, a spus el.

— Poate, a zis Max și a băut o gură de gin. Poate e un mod de a-l defini.

— În orice caz, tipul care se apropie nu pare deloc manierat.

A urmărit Max privirea lui De Troeye. Fanfaronul o lăsase pe blondă la masă, cu o altă femeie, și se îndrepta spre ei, pășind cu vechea prudență a fanților din Buenos Aires: încet, sigur, foarte concentrat, pas după pas. Călca pe pardoseală cu o delicatețe exersată. Lipsea doar zgomotul de fond al tacurilor și al bilelor de biliard pentru a completa scena, s-a gândit Max.

— Dacă avem probleme, le-a murmurat el repede soților De Troeye, nu stați pe gânduri să vă uitați… Porniți ca din pușcă spre ușă și urcați-vă în mașină.

— Ce fel de probleme? a întrebat soțul.

N-a avut timp să audă vreun răspuns. Fanfaronul era în fața lor, nemișcat și foarte grav, cu mâna stângă băgată cu eleganță interlopă în buzunarul hainei. Se uita la Mecha Inzunza de parcă ar fi fost singură.

— Doamnei i-ar face plăcere să danseze?

Max a ochit în fugă carafa de gin. În caz de nevoie, gâtul sticlei sparte de marginea mesei putea deveni o armă rezonabilă. Doar cât să păstreze distanța – sau să încerce s-o facă – în timp ce o ștergeau de acolo.

— Nu cred că… a început el să spună cu un glas scăzut.

I se adresa femeii, nu bărbatului care aștepta în picioare. Dar ea s-a ridicat cu un calm perfect.

— Da, a spus.

Și-a scos mănușile cu multă încetineală și le-a pus pe masă. Toată cârciuma se uita ce fac ea și fanfaronul, care aștepta fără

să dea semne de nerăbdare. Când femeia a fost gata, celălalt a prins-o de mijloc cu mâna dreaptă, sprijinindu-și-o de curba delicată de deasupra șoldurilor. Ea și-a petrecut brațul stâng pe după umerii lui și, fără să se uite unul la altul, au început să se miște printre celelalte perechi, cu capetele mai apropiate decât la tangoul convențional, dar ținându-și corpurile la o distanță decentă. Oricine ar crede că mai dansaseră împreună, s-a gândit Max, deși amintirea ușurinței cu care Mecha Inzunza și el se adaptau unul la altul la bordul transatlanticului Cap Polonio i-a atenuat surpriza. Era, fără îndoială, o dansatoare foarte intuitivă și inteligentă, capabilă să se muleze pe stilul oricui dansa bine. Se mișca individul cu siguranța de sine tipică pentru un mascul – patron, așa-i ziceau la Buenos Aires – în timp ce o conducea abil pe femeie, trasând arabescuri agile pe o pentagramă invizibilă. Se legăna perechea în mod delicat, iar ea era atentă la ritmul muzicii și la indicațiile tăcute pe care le transmiteau mâinile și gesturile partenerului. Brusc, acesta a făcut o pauză, și-a ridicat aproape cu neglijență tocul piciorului drept de pe podea, descriind un semicerc cu vârful acestuia, și, spre surpriza lui Max, femeia a terminat pirueta cu o naturalețe perfectă, alunecând de o parte și de alta, lipindu-se de două ori de bărbat și apoi retrăgându-se, după ce se agățase de el și își încrucișase picioarele cu ale lui cu un impecabil aplomb mahalagesc. A asezonat figura cu o eleganță academică de periferie și a făcut-o cu atâta pricepere, încât a stârnit gesturi de aprobare din partea celor ce îi observau de la mese.

— Fir-ar să fie, a glumit Armando de Troeye. Sper să nu ajungă să facă amor de față cu toți.

Comentariul l-a deranjat pe Max, transformând în proastă dispoziție admirația lui în fața dezinvolturii cu care Mecha Inzunza evolua pe pardoseală. Fanfaronul o conducea cu pricepere și cu plăcere, ochii lui negri priveau fix în gol și sub mustață i se zărea un rictus de indiferență falsă, ca și cum pentru el era ceva la ordinea zilei să aibă de-a face cu femei din categoria ei. Brusc, în ritmul muzicii, bărbatul s-a rotit într-o parte, făcând o pauză bruscă, solemnă, însoțită de o bătaie din călcâie ce ascundea o intenție clară de mahala. Fără să se piardă deloc, de parcă ar fi stabilit dinainte mișcarea, femeia a făcut un tur în jurul lui, atingându-i corpul de jur-împrejur, dăruindu-se cu o supunere de femelă ascultătoare, care lui Max i s-a părut aproape pornografică.

— Dumnezeule mare! l-a auzit el șoptind pe Armando de Troeye.

Întorcându-se pe jumătate, Max și-a dat seama cu stupefacție că de fapt compozitorul nu părea supărat, ci privea fascinat perechea care dansa. Din când în când bea puțin gin și alcoolul părea să-i imprime buzelor un zâmbet cinic, vag satisfăcut. Dar dansatorul n-a apucat să-l studieze prea mult, pentru că melodia s-a terminat și ringul de dans s-a golit. Mecha Inzunza s-a întors, țăcănind mândră pe tocuri și însoțită de fanfaron. Și când ea s-a așezat pe scaun, dezinvoltă și senină, de parcă ar fi dansat un vals, celălalt s-a aplecat puțin, atingându-și borul pălăriei.

— Juan Rebenque, doamnă, a spus el răgușit, pe un ton măsurat. La dispoziția dumneavoastră.

Apoi, aproape fără să se uite la soț ori la dansatorul monden, s-a răsucit pe călcâie și a pornit-o flegmatic spre masa unde stăteau cele două femei. Și, văzându-l că pleacă, Max a intuit că acela nu era numele lui adevărat – se putea numi Funes, Sánchez sau Roldán –, ci o poreclă de *gaucho*, la fel de demodată ca înfățișarea lui și cuțitul a cărui umflătură se vedea sub haină. Tipii autentici cu care încerca să semene dispăruseră din mahala cu cincisprezece sau douăzeci de ani în urmă și chiar și printre cei asemenea lui revolverul înlocuise demult jungherul. Cu siguranță că respectivul Rebenque era un pește care noaptea își petrecea timpul prin taverne mizerabile, dansa tangouri, exploata femei și uneori scotea anacronicul șiș ca să-și consolideze bărbăția. Oamenii de teapa lui, simpli interlopi de cartier, aveau o noblețe de mahala limitată, dar primejdia rămânea intactă.

— E rândul dumneavoastră, a spus Mecha Inzunza, adresându-i-se lui Max.

Tocmai scosese din geantă o pudrieră lăcuită. Avea picături minuscule de transpirație pe buza de sus, ce-i perlau machiajul discret. Dintr-un reflex galant, Max i-a oferit batista curată pe care o avea în buzunarul de sus al hainei.

— Îmi permiteți? a întrebat.

Femeia a pus degetele pe marginea batistei albe.

— Doar nu vreți să lăsăm lucrurile așa! a reluat ea cu calm.

Voise Max să spună că e suficient, că o să ceară nota și or să plece de aici, când a surprins la Armando de Troeye o privire adresată soției lui, una pe care n-o mai văzuse niciodată înainte, o sclipire rapidă, cinică și provocatoare. A durat doar

atâta cât era necesar înainte ca masca de frivolă indiferență să apară iar, ascunzând totul. Atunci Max, răzgândindu-se, s-a întors spre Mecha Inzunza cu o încetineală deliberată.

— Evident, a zis.

Tulburi – poate din pricina ginului –, ochii ei de culoare deschisă i-au privit pe ai lui. Păreau mai languroși ca niciodată în lumina gălbuie a becurilor electrice. Apoi ea a făcut ceva ciudat. Păstrându-i batista, a luat una din mănușile pe care le lăsase pe masă înainte de a dansa și a pus-o în buzunarul de sus al hainei lui Max, aranjând-o cu mișcări iuți până ce i-a dat forma unei flori albe și elegante. Atunci dansatorul monden și-a tras scaunul, s-a ridicat în picioare și s-a îndreptat spre masa unde stăteau fanfaronul și cele două femei.

— Cu permisiunea dumneavoastră, i-a spus bărbatului.

Îl studie celălalt cu un aer arogant și, totodată, curios, dar Max nu i-a mai acordat deloc atenție, ci s-a întors spre femeia blondă. Ea s-a răsucit o clipă spre colega ei – o brunetă vulgară și mai vârstnică –, apoi l-a privit pe fante, cerându-i aprobarea. Celălalt însă continua să-l privească pe dansatorul monden, care aștepta în picioare, cu călcâiele lipite, cu un aer rafinat și un ușor surâs pe buze – cu aceeași corectitudine circumspectă pe care ar fi arătat-o în fața oricărei dame din înalta societate la un ceai la Palace sau Plaza. Într-un sfârșit femeia s-a ridicat, prinzându-l pe Max între brațele ei cu dezinvoltură profesională. De aproape părea mai tânără decât de departe, în ciuda urmelor de oboseală de sub ochi, ascunse prost de machiajul gros. Avea niște ochi albaștri, ușor codați, care, împreună cu părul blond, strâns pe ceafă, îi accentuau aerul

slav. Poate că e rusoaică sau poloneză, a dedus Max. Când a luat-o în brațe, a simțit intimitatea corpului foarte apropiat de el, căldura cărnii obosite, părul și rochia cu miros de tutun, damful ultimei înghițituri de *grappa* cu limonadă. Colonie de proastă calitate pe piele, Agua Florida amestecată cu talc umed, și lejera transpirație a femeii care dansa de câteva ore cu tot soiul de bărbați.

Răsunau acordurile unui alt tangou și el a recunoscut, în ciuda interpretării îndoielnice a orchestrei, notele melodiei *„Felicia“*. Ieșeau la dans mai multe perechi. Au început dansul Max și blonda, bine sincronizați, bărbatul lăsând instinctul și obișnuința să-l ghideze. Femeia nu era o mare dansatoare, Max și-a dat seama după primii pași, dar se mișca cu o ușurință apatică, profesională, cu privirea pierdută în depărtare, uitându-se când și când scurt la chipul bărbatului, ca să-i ghicească pașii și intențiile. Își lipea cu indiferență pieptul de Max, care îi simțea sfârcurile sânilor sub percalul bluzei decoltate, și evolua supusă, cu picioarele și șoldurile în jurul taliei lui, urmând pașii cei mai îndrăzneți la care o conduceau muzica și mâinile bărbatului. O făcea fără suflet, a conchis dansatorul monden. Ca un automat, melancolică și eficientă, fără voință, fără imbold, asemeni unei profesioniste care practică actul sexual fără să simtă nici o plăcere. Pentru un moment și-a închipuit-o așa, pasivă și supusă, într-o cameră de hotel ieftin, ca cel de pe stradă, cu litera lui arsă de pe firma luminoasă, în timp ce peștele cu mustață își strecura cei zece *pesos*, tariful normal, în buzunarul sacoului. Scoțându-și rochia și întinzându-se pe un pat cu cearșafuri uzate, pe o somieră

care scârțâie. Supusă, fără să aibă în schimb nici o plăcere. Cu același aer obosit ca și cel de acum, când făcea pașii de tangou.

Dintr-un anumit motiv, pe care nu era momentul să îl analizeze, ideea l-a excitat. Ce altceva însemna tangoul dansat astfel dacă nu supunerea femeii, și-a zis, uimit de sine însuși, surprins că nu ajunsese mai devreme la această concluzie, în ciuda atâtor dansuri, atâtor tangouri, atâtor îmbrățișări. Ce altceva este el, când e dansat în stilul dintotdeauna, departe de saloane și de etichetă, decât o dăruire absolută și complice? Stârnirea unor instincte vechi, rituale dorințe arzătoare, promisiuni devenite piele și carne timp de câteva clipe fugare de muzică și seducție. Tangoul Vechii Gărzi. Dacă exista un mod de a dansa perfect, adecvat unei anumite categorii de femei, fără îndoială că acesta era. Privind lucrurile dintr-o asemenea perspectivă, Max a simțit fiorul unei dorințe neașteptate, stârnită de trupul ce se mișca supus în brațele lui. Ea probabil că și-a dat seama, căci l-a țintuit o clipă, întrebătoare, cu ochii ei albaștri înainte ca grimasa de indiferență să-i revină pe buze și privirea să i se piardă în colțurile îndepărtate ale magaziei. Ca să-și ia revanșa, Max făcu o pauză, se sprijini pe un picior și simulă cu celălalt un pas înainte și unul înapoi, cu mâna dreaptă apăsată pe talia femeii, obligând-o să-și lipească din nou pieptul de al lui, apoi lăsă partea interioară a coapselor să-i alunece în jurul piciorului nemișcat, făcând-o să revină la supunerea absolută. La geamătul silențios, extrem de fizic, de femelă resemnată, incapabilă să fugă.

După această demonstrație – în mod deliberat obscenă, din partea amândurora –, dansatorul monden a privit pentru prima

dată spre masa unde stăteau soții De Troeye. Femeia fuma impasibilă o țigară pusă în portțigaretul de fildeș, uitându-se fix la ei. Și în acel moment Max a înțeles că dansatoarea de tangou pe care o ținea în brațe nu era decât un pretext. Un tulbure răgaz.

1. Viața unui tânăr jucător de șah (în engl., în orig.).
2. Infuzie tradițională în Argentina și Uruguay, preparată din frunzele pisate ale arborelui omonim *yerba maté*, care se bea ca atare sau în amestec cu plante medicinale dintr-un vas făcut dintr-o tărtăcuță care se numește tot *maté* și are un fel de pai (sp.).
3. Sau *bonaerense*, adjectiv ori adverb ce denumește ceva caracteristic Buenos Aires-ului (sp.).
4. Rachiu de vin italian (în it., în orig.).

4. Mănuși de damă

Se întâmplă în sfârșit ceea ce Max Costa așteaptă cu certitudinea celui ce organizează meticulos inevitabilul. Stă la o masă de pe terasa hotelului Vittoria, aproape de statuia femeii goale care privește Vezuviul, și își ia micul dejun, privind decorul luminos, albastru și cenușiu al golfului. În timp ce mușcă încântat dintr-o felie de pâine prăjită cu unt, șoferul doctorului Hugentobler se delectează cu situația, care pentru câteva zile îl face să retrăiască cele mai frumoase momente din vechea lui viață, când totul era încă posibil, lumea îl aștepta s-o străbată și fiecare dimineață era preludiul unei aventuri: halate de hotel, aromă de cafea bună, mic dejunuri în veselă de porțelan fin, vederea unor peisaje sau chipuri de femei la care se putea ajunge – fie că era vorba de peisaje sau de femei – cu mulți bani sau cu mult talent. Acum, simțindu-se din nou în elementul său natural, revenind fără efort la vechile obiceiuri, Max poartă niște ochelari de soare Persol care sunt ai doctorului Hugentobler, la fel ca și blazerul albastru și fularul de mătase aranjat sub gulerul întredeschis al cămășii de culoarea somonului. Tocmai a pus pe masă ceașca de cafea și se pregătește să-și schimbe ochelarii de soare cu cei de citit, în timp ce întinde mâna ca să ia *Il Mattino* din Napoli, împăturit pe fața de masă de pânză albă – ce conține relatarea partidei

dintre Sokolov și Keller din ziua anterioară, care s-a terminat cu remiză –, când o umbră se proiectează pe ziar.

— Max?

Un observator imparțial ar fi admirat stăpânirea de sine a celui interpelat. Mai rămâne câteva secunde cu ochii pe ziar și abia apoi ridică privirea, cu o expresie care trece lent de la nehotărâre la surpriză și de la surpriză la recunoaștere. În cele din urmă, scoțându-și ochelarii, își tamponează buzele cu șervețelul și se ridică în picioare.

— Dumnezeule… Max!

Lumina dimineții aurește pupilele Mechei Inzunza, la fel ca pe vremuri. Are unele semne de-abia vizibile, niște mici pete de bătrânețe pe piele, și o infinitate de riduri minuscule în jurul pleoapelor și gurii, accentuate acum de un zâmbet uluit. Dar trecerea nemiloasă a timpului nu a reușit să șteargă restul: felul măsurat de a se mișca, eleganța manierelor, liniile prelungi ale gâtului și brațele, acum mai slabe, a căror finețe este accentuată de vârstă.

— Au trecut atâția ani, zice ea. Dumnezeule!

Se țin de mână, privindu-se. Max îi ridică dreapta, înclină capul și i-o atinge cu buzele.

— Douăzeci și nouă, mai exact, precizează el. Din toamna anului o mie nouă sute treizeci și șapte.

— Nisa…

— Da. Nisa.

Îi oferă îndatoritor un scaun și ea se așază. Max îl cheamă pe chelner și după ce o întreabă ce vrea, comandă încă o cafea. În tot acest interval, în timpul acestor clipe de armistițiu

protocolar, simte cum îl fixează ochii de culoarea mierii. Și vocea ei este neschimbată; calmă, stăpânită. La fel ca aceea pe care și-o amintește.

— Te-ai schimbat, Max.

Înalță Max din sprâncene și își însoțește gestul cu o expresie melancolică: ușoara oboseală neglijentă a unui om de lume matur.

— Mult?

— Destul cât să-mi fie greu să te recunosc.

Se apleacă puțin spre ea, într-un aparteu politicos:

— Când?

— Ieri, numai că nu eram sigură. Sau mai degrabă mi-am zis că e imposibil. O asemănare vagă, mi-am spus… Dar în dimineața asta te-am văzut de la intrare. Te-am urmărit un timp.

Max o privește cu atenție. Gura și ochii. Aceștia sunt neschimbați, cu excepția urmelor vremii din jurul lor. Fildeșul dinților nu mai e atât de alb cum și-l amintește, fiind afectat, desigur, de nicotina multor țigări. Femeia a scos din buzunarul puloverului un pachet de Muratti și îl ține în mână, fără să rupă celofanul.

— Tu însă ești neschimbată, spune Max.

— Nu vorbi prostii!

— Vorbesc serios.

Acum ea e cea care îl studiază pe el.

— Te-ai îngrășat un pic, constată.

— Mai mult decât un pic, mă tem.

— Te țineam minte mai slab și mai înalt… Și niciodată nu mi te-am închipuit cu părul cărunt.

— Ție în schimb îți stă foarte bine.

Mecha Inzunza râde zgomotos, sonor, viguros, întinerită de această reacție simplă. Ca odinioară și ca întotdeauna.

— Ești un escroc… Întotdeauna ai știut ce să le spui femeilor.

— Nu știu la ce femei te referi. Îmi amintesc doar una.

Un moment de tăcere. Ea surâde și își mută privirea, admirând golful. Chelnerul vine cu cafeaua la momentul oportun. Max o servește, umplând jumătate de ceașcă, se uită la zaharniță și apoi se uită la ea, dar femeia refuză, clătinând din cap.

— Cu lapte?

— Da. Mersi.

— Înainte nu o beai așa. Nici cu lapte, nici cu zahăr.

Pare surprinsă că el își amintește asta.

— E-adevărat, zice ea.

Altă tăcere, mai lungă decât cea dinainte. Continuă să-l studieze pe deasupra cești, din care bea cu sorbituri mici. Gânditoare.

— Ce faci la Sorrento, Max?

— Oh… În fine. Am niște treburi. Afaceri și câteva zile de odihnă.

— Unde locuiești?

Arată spre un loc nedeterminat, dincolo de hotel și de oraș.

— Am o casă pe aici. Aproape de Amalfi… Și tu?

— În Elveția. Cu fiul meu. Presupun că știi cine e dacă stai aici, la hotel.

— Da, stau aici. Și, bineînțeles, știu cine e Jorge Keller. Dar m-a derutat numele de familie.

Ea pune ceașca pe masă și, scoțând celofanul de pe pachetul de țigări, ia una. Max culege din scrumieră cutia de chibrituri de la hotel, se apleacă și i-o aprinde, protejând flacăra cu căușul palmelor. Ea se apleacă la rândul ei și, pentru o clipă, degetele li se ating.

— Te interesează șahul?

S-a lăsat pe spate în scaun, expirând fumul, care se risipește în briza ce suflă dinspre golf. Din nou privirea ei plină de curiozitate îl fixează pe Max.

— Câtuși de puțin, răspunde el cu mult sânge-rece. Cu toate că ieri am dat o raită prin sală.

— Nu m-ai văzut?

— Poate că n-am fost atent. Adevărul e că am aruncat doar o privire.

— Nu știai că sunt la Sorrento?

Neagă Max cu dezinvoltură, cu vechiul său aplomb profesional. Îi spune că până acum câteva zile n-a știut că ea are un fiu pe nume Keller. Nici măcar că are un fiu. După Buenos Aires și după cele întâmplate mai târziu, la Nisa, i-a pierdut complet urma. Apoi a urmat celălalt război, cel mare. Jumătate din Europa a pierdut urma celeilalte jumătăți. În multe cazuri pentru totdeauna.

— Am aflat în schimb de soțul tău. Că a fost ucis în Spania.

Mecha Inzunza îndepărtează țigara și lasă să cadă pe jos, ignorând scrumiera, o cantitate exactă de scrum. O mică lovitură fermă, delicată. Apoi o duce iar la gură.

— N-a reușit să iasă din închisoare decât ca să moară.

Tonul ei este unul neutru, fără resentimente ori sentimente – tonul adecvat pentru a menționa ceva petrecut cu mult timp în urmă.

— Trist final, nu? Pentru un om ca el…

— Îmi pare rău.

Alt fum de țigară. Alt fum ce se pierde, purtat de vânt. Alt ghemotoc de scrum pe jos.

— Da. Presupun că asta e fraza potrivită… Și mie mi-a părut rău.

— Și al doilea soț al tău?

— Un divorț afectuos, își permite ea încă un surâs. În termeni eleganți, ca între niște oameni civilizați. Pentru binele lui Jorge.

— El e tatăl?

— Firește.

— Ai trăit liniștită toți anii ăștia, presupun. Familia ta avea bani. Ca să nu mai vorbim de ce ți-a lăsat primul tău soț.

Încuviințează ea indiferentă. Niciodată n-a avut probleme de genul ăsta, răspunde apoi. Mai ales după război. Când nemții au invadat Franța, a plecat în Anglia. Acolo s-a măritat cu Ernesto Keller, care era diplomat. Max l-a cunoscut la Nisa. Au locuit la Londra, Lisabona și Santiago de Chile. Până când s-au despărțit.

— Uimitor.

— Ce ți se pare uimitor?

— Viața ta extraordinară. Băiatul tău.

Pentru o clipă Max surprinde ceva straniu în ochii ei. O fixitate insolită, pătrunzătoare și, totodată, calmă.

— Și tu, Max?… Cât de extraordinară a fost viața ta în toți acești ani?

— Mă rog, știi tu.

— Nu. Nu știu.

Își rotește o mână, cuprinzând terasa, ca și cum acolo s-ar fi aflat răspunsul la toate.

— Călătorii dintr-un loc în altul. Afaceri… Războiul din Europa mi-a oferit unele posibilități și mi-a luat altele. Nu mă pot plânge.

— Nu pari, într-adevăr. Să ai motive să te plângi… Te-ai mai întors la Buenos Aires?

Numele orașului, rostit de acea voce senină, îl înfioară pe Max. Prudent, cu precauție, asemeni cuiva care se aventurează pe un teren interzis, studiază iar pe furiș chipul femeii: micile riduri din jurul gurii, culoarea mată, ofilită, a pielii și a buzelor nerujate. Numai ochii îi sunt neschimbați, aceiași ca în taverna de tangouri din Barracas sau în alte locuri care au venit după aceea. În particulara topografie comună a tot ce își amintește.

— Am trăit în Italia aproape tot timpul, inventează el pe loc. Și în Franța și Spania.

— Afaceri, ai spus?

— Dar nu cele dinainte, încearcă Max să zâmbească în modul cuvenit. Am avut noroc, am strâns ceva bani și apoi nu mi-a mers prost. Acum m-am retras.

Mecha Inzunza nu-l mai privește în același fel. Schițează un zâmbet sumbru.

— De tot?

Se foiește neliniștit. Sau părând astfel. Șiragul de perle pe care l-a văzut ieri în camera 429 îi apare în minte, cu scânteieri de revanșă, în suave reflexe mate. Și mă întreb, își spune el, cine are mai multe datorii de încasat de la celălalt. Ea sau eu.

— Nu mai duc viața de odinioară, dacă la asta te referi.

Femeia îl privește imperturbabilă.

— La asta mă referem. Da.

— De mult timp nu mai e cazul s-o fac.

A spus-o fără să clipească. Cu maxim aplomb. La urma urmei, se gândește el, nu e întru totul o minciună. Și, oricum, ea nu pare să aibă îndoieli.

— Casa ta din Amalfi…

— De exemplu.

— Mă bucur că ți-a mers bine.

Femeia se uită la scrumieră de parcă abia acum ar vedea-o.

— Întotdeauna m-am îndoit că o să duci o viață normală.

— Oh, mă rog… agită el o mână cu degetele în sus, într-un gest aproape italienesc. Toți ne potolim mai devreme sau mai târziu. Nici eu nu credeam că viața ta va fi una normală.

Mecha Inzunza a stins delicat restul țigării în scrumieră, desprinzând cu grijă vârful aprins. Ca și cum s-ar fi oprit intenționat asupra ultimelor cuvinte ale lui Max.

— Te referi la Buenos Aires și Nisa, de pildă? precizează în fine ea.

— Bineînțeles.

El simte iremediabil gustul amar al melancoliei. Brusc, amintirile dau năvală: cuvinte scurte ca niște gemete alunecând pe o piele goală, racursiul liniilor lungi și delicate reflectate,

într-o oglindă ce multiplica cenușiul de afară, în *contre-jour*-ul plumburiu al unei ferestre care, asemenea unui tablou franțuzesc de la începutul secolului, încadra palmieri uzi, marea și ploaia.

— Cu ce te ocupi?

Cufundat în sine – de data aceasta fără să se prefacă –, aude sau își deschide drum spre întrebare cu întârziere. Încă mai simte în forul său interior răzvrătirea împotriva imensei nedreptăți de ordin fizic – pielea femeii, pe care cele cinci simțuri ale lui și-o amintesc întinsă, caldă și perfectă. Nu poate fi aceeași cu cea pe care o are în fața lui, marcată de timp. În nici un caz, își spune Max cu o furie neputincioasă. Cineva ar trebui să răspundă pentru această lipsă de considerație. Pentru această intolerabilă infamie.

— Turism, hoteluri, investiții, răspunde el în cele din urmă. Chestii de genul ăsta… Sunt și asociat al unei clinici din apropierea lacului Garda, improvizează iarăși. Mi-am investit acolo o parte din economii.

— Te-ai însurat?

— Nu.

Ea privește golful de dincolo de terasă cu un aer distrat, ca și cum nu ar fi dat atenție ultimului răspuns al lui Max.

— Trebuie să te las… Jorge joacă în după-amiaza asta și trebuie să muncesc din greu ca să pregătesc totul. Am coborât doar un moment, să iau aer la o cafea.

— Te ocupi de toate problemele lui, așa am citit. De când era copil.

— În parte. Sunt mamă, manager și secretară. Mă ocup de voiajuri, hoteluri, contracte… Treburi din astea. Dar el are echipa lui de consilieri, analiștii cu care își pregătește partidele și care îl însoțesc tot timpul.

— Analiști?

— Un aspirant la titlul de campion nu lucrează singur. Partidele nu se improvizează. E nevoie de o echipă de antrenori și specialiști.

— Chiar și la șah?

— Mai ales la șah.

Se ridică amândoi în picioare. Max e o vulpe prea bătrână ca să meargă mai departe. Lucrurile își au cursul lor și este o greșeală să-l grăbești. Mulți bărbați care se credeau deștepți au eșuat din această cauză, își amintește el. Așa că surâde la fel ca întotdeauna, gest care îi luminează fața bărbierită cu grijă și bronzată fără exagerări de soarele din golf: o linie albă neașteptată, lată și simplă, ce descoperă câțiva dinți cu aspect sănătos, conservați destul de bine, în ciuda a două coroane, jumătate de duzină de plombe și caninul pus în locul lăsat gol acum zece ani de pumnul unui polițist într-un cabaret din Cumhuriyet Caddesi, la Istanbul. Surâsul simpatic, temperat de vârstă, al unui băiat bun de șaizeci de ani.

Mecha Inzunza privește acel surâs și pare să îl recunoască. Privirea ei e aproape complice. Până la urmă șovăie – sau pare că o face.

— Când pleci de la hotel?

— Peste câteva zile. Imediat ce-mi rezolv afacerile despre care ți-am vorbit mai înainte.

— Poate că ar trebui…

— Sigur. Ar trebui.

Altă tăcere șovăielnică. Ea și-a băgat mâinile în buzunarele puloverului, încovoindu-și ușor umerii.

— Hai să luăm masa împreună diseară, propune Max.

Mecha nu răspunde. Îl studiază gânditoare.

— Pentru o clipă, spune în cele din urmă, te-am văzut în fața mea în salonul de dans al acelui vapor, atât de tânăr și de elegant, îmbrăcat în frac… Doamne, Max! Arăți groaznic.

Adoptă și el o figură abătută, înclinând capul cu elegantă și exagerată resemnare:

— Știu.

— Nu-i adevărat, râde ea brusc, la fel ca altădată, întinerită.

Râsul sonor și sincer dintotdeauna.

— Arăți bine pentru vârsta pe care o ai… Sau o avem. Eu însă… Ce nedreaptă e viața!

Rămâne tăcută, iar lui Max i se pare că recunoaște trăsăturile fiului ei: expresia lui Jorge Keller când își lasă capul pe brațe în fața tablei de șah.

— Poate că ar trebui, da, zice ea în cele din urmă. Să stăm nițel de vorbă. Dar au trecut treizeci de ani de când ne-am văzut ultima dată… Există locuri unde nu trebuie să te întorci niciodată. Chiar tu ai spus asta la un anumit moment.

— Nu mă referem la locuri fizice.

— Știu la ce te refereai.

Zâmbetul femeii a devenit ironic. Sau, mai curând, o expresie dezolată. Sinceră și tristă.

— Uită-te la mine… Crezi într-adevăr că sunt în stare să mă întorc în vreun loc?

— Nu vorbesc de astfel de întoarceri, protestează el, ci de ceea ce ne amintim. Ce am fost.

— Martori unul altuia?

Max îi susține privirea fără să accepte jocul zâmbetului ei.

— Poate. În acea lume pe care am cunoscut-o.

Acum ochii Mechei Inzunza sunt dulci. Lumina intensifică vechile tonuri aurii.

— Tangoul Vechii Gărzi, șoptește ea.

— Exact.

Se studiază. Și este din nou aproape frumoasă, conchide Max. Miracolul câtorva cuvinte.

— Îmi imaginez, comentează ea, că te-ai reîntâlnit cu el de multe ori, la fel ca și mine.

— Firește. De multe ori.

— Știi, Max?… De câte ori l-am ascultat, niciodată n-am încetat să mă gândesc la tine.

— Pot spune același lucru: și eu m-am gândit numai la mine.

Hohotul ei de râs – neobișnuit de tânăr – îi face să-și întoarcă fețele pe cei de la mesele din apropiere. Pentru o clipă ea ridică puțin mâna, ca și cum ar vrea s-o pună pe brațul bărbatului.

— Băieții de altădată, așa ai spus în bomba aceea din Buenos Aires.

— Da, oftează el resemnat. Acum noi suntem băieții de altădată.

Tăișul se tocise și rădea prost. După ce a clătit briciul în apa cu săpun din lighean și l-a șters cu prosopul, Max l-a tras pe cureaua de piele pe care o agățase, întinzând-o la maximum, de cremona ferestrei ce dădea spre coroanele verzi, roșii și violete ale copacilor de pe bulevardul Almirante Brown. A ascuțit briciul pe curea până când oțelul lamei a tăiat cum trebuie și, în timp ce făcea asta, a privit distrat pe stradă, unde un surprinzător automobil – în cartierul unde se afla pensiunea Caboto erau mai mult trăsuri și tramvaie, iar bălegarul cailor era călcat doar din când în când de roțile unor vehicule cu anvelope – s-a oprit lângă măgarul și căruciorul cu care un tip mititel, cu pălărie de paie și o bluză albă, vindea brioșe, cornuri și tarte cu zahăr ars. Era trecut de zece dimineața, Max nu își luase încă micul dejun și imaginea căruciorului i-a accentuat golul din stomac. Nici nu avusese o noapte tihnită. Nu doar că se întorsese la o oră târzie, după ce îi condusese pe soții De Troeye din Barracas până la hotelul Palace, ci și dormise prost. Un somn agitat, prea puțin odihnitor. Era o neliniște care îi era familiară de mult timp, o stare incertă între somn și veghe, populată de umbre incomode, cu suciri și răsuciri între cearșafurile mototolite, zvâcniri ale memoriei, imagini deformate de imaginație și de somnul tulburat, care îl asaltau dintr-odată, provocându-i accese violente de panică. Imaginea cea mai frecventă era un peisaj acoperit de cadavre, o costișă de pământ gălbui de lângă un gard ce urca până la un mic fort situat mult mai sus, și, pe drumul ce mergea de-a lungul gardului, trei mii de trupuri uscate și înnegrite, mumificate de vreme și de soare, pe care se mai puteau vedea urmele

mutilărilor și torturilor ce le provocaseră moartea într-o zi de vară din anul 1921. Legionarul Max Costa, voluntar în compania a 13-a din regimentul de infanterie al Legiunii Străine, avea pe atunci nouăsprezece ani și, în timp ce înainta împreună cu caporalul Boris și alți patru camarazi pe coasta ce ducea la fortul abandonat – „Șase voluntari dispuși să moară“, fusese ordinul, cei care trebuiau să deschidă drumul pentru restul companiei –, în putoarea cadavrelor și oroarea imaginilor, transpirat, orbit de strălucirea soarelui, pipăindu-și cartușierele prinse de centiron și cu Mauserul în mână, știuse cu absolută certitudine că numai hazardul va împiedica să fie și el unul din acele cadavre negricioase, carne până nu demult încă vie și tânără, acum risipită pe drumul de la Annual la Monte Arruit. Din ziua aceea ofițerii regimentului dădeau trupei un *duro*[1] pentru fiecare cap de maur mort. Și după două luni, când într-un loc numit Taxuda – „Voluntari dispuși să moară“, se ordonase din nou – un glonț din Rif a pus capăt scurtei cariere militare a lui Max, trimițându-l pentru cinci săptămâni la un spital din Melilla – de unde a dezertat în Oran, ca să plece apoi la Marsilia –, Max reușise să câștige șapte *duros* de argint.

Ascuți din nou briciul dansatorul monden, iarăși în fața oglinzii bizotate de la șifonier, și observă cu ochi critic urmele insomniei de pe fața sa. Șapte ani nu erau suficienți ca să liniștească anumite fantasme. Ca să alunge diavolii, cum spuneau și maurii, și de aceea, sătul să îi tot audă, caporalul legionar Boris Dolgoruki-Bragation sfârșise alungându-i de tot atunci când și-a băgat în gură țeava unui pistol cu calibrul de

nouă milimetri. Dar au fost de ajuns ca să se resemneze cu deranjanta lui companie. Așa că Max a încercat să alunge gândurile neplăcute și să se concentreze sârguincios asupra bărbieritului în timp ce fredona „*Soy una fiera*“, un tangou ce se cântase în seara dinainte în La Ferroviaria. După câteva minute surâdea meditativ la chipul săpunit care îl privea din oglindă. Amintirea Mechei Inzunza îi putea folosi ca să alunge demonii. Sau ca să încerce s-o facă. Acea manieră trufașă de a dansa tangoul, de pildă. Vorbele ei, plămădite din tăceri și reflexe de miere lichidă. Și planurile pe care Max le croia încetul cu încetul, fără grabă, planuri legate de ea, de bărbatul ei și de viitor. Idei tot mai bine conturate, pe care le trecea în revistă în timp ce, fără să se oprească din fredonat, își trecea cu grijă pe piele lama de oțel.

Spre ușurarea lui, vizita din noaptea trecută se desfășurase fără incidente. După ce au ascultat tangouri de pe timpuri și au privit lumea dansând o bună bucată de vreme – nici Mecha, nici Max n-au mai ieșit pe ring în seara aceea –, Armando de Troeye i-a chemat pe cei trei muzicanți la masa lor imediat ce aceștia și-au lăsat instrumentele din mână, fiind înlocuiți de decrepitul pian mecanic cu cilindri, care reproducea tangouri zgomotoase și de nerecunoscut. Compozitorul comandase ceva rafinat pentru invitați. Foarte bun și foarte scump, a zis el în timp ce lăsa să circule cu generozitate tabachera lui de aur. Dar sticla de șampanie cea mai apropiată, l-a informat jenată chelnerița după ce s-a consultat cu patronul – un galician cu o mustață țepoasă și o privire de tâlhar –, se găsea la patru străzi de-acolo, pe linia tramvaiului 17 – prea departe ca să se ducă s-o cumpere

la acea oră –, așa că De Troeye a trebuit să se mulțumească cu niște țapi cu *grappa* și un coniac anonim, o sticlă încă sigilată de gin Llave și un sifon din sticlă albastră. Totul, inclusiv niște plăcinte cu carne pe post de gustare, a fost servit în fumul de trabuc *toscano* și de țigări. În alte împrejurări pe Max l-ar fi interesat conversația dintre compozitor și cei trei muzicanți de pe vremuri – insul de la *bandoneón*, un bărbat chior și cu un ochi de sticlă, era veteran de pe vremurile lui Hansen și Rubia Mireya, de pe la o mie nouă sute – și ideile lor despre tangourile vechi și noi, modul de interpretare, texte și muzică, dar acum mintea dansatorului e la alte lucruri. Cât despre muzicantul chior, cum i-a asigurat chiar cel în cauză după ce s-a simțit mai la largul lui și după câteva guri de gin, nici nu știa să citească o partitură – și nici n-a avut nevoie s-o facă vreodată. Cânta după ureche de când se știa. Pe lângă asta, specialitatea lui și a colegilor săi erau tangourile adevărate, ce se dansau așa cum s-au dansat întotdeauna, cu ritmul lor rapid și pauzele cuvenite, nu copilăriile astea de salon, care au ajuns la modă datorită Parisului și cinematografului. Cât privește textele, acestea omorau tangoul și îi înjoseau pe cei ce îl dansau cu mania de a îi transforma în eroi pe dobitocul încornorat și plângăcios, a cărui muiere îl lăsa pentru altul, sau pe mica lucrătoare ce devenea o veștejită floare din mocirlă. Autenticitatea, a adăugat chiorul printre alte sorbituri de gin, aprobat cu fermitate de camarazii săi, era caracteristica vechilor locuitori ai mahalalei: sarcasm răutăcios, fițe pungășești, femeia cu experiență, cinismul batjocoritor al celui ce înfruntase viața. Aici poeții și compozitorii rafinați erau de prisos. Tangoul era bun să vrăjești

o femeie când o ții în brațe sau să chefuiești cu băieții. O spune el, care îl cântă. Tangoul este, pe scurt, instinct, ritm, improvizație și text porcos. Restul, să îl ierte doamna – unicul lui ochi a privit-o pe furiș pe Mecha Inzunza –, e o labă tristă, scuzată fie-i vorba proastă. În felul ăsta, cu atâta iubire plină de amăgiri, atâtea hogeacuri părăsite și atâția plângăcioși, o să ajungem să cântăm despre mama rămasă văduvă sau despre micuța oarbă ce vinde flori la colțul străzii.

De Troeye era încântat de tot ce auzea și se arăta exuberant și comunicativ. Ciocnea cu muzicanții și lua notițe cu creionul, scriind cu litere minuscule pe manșeta cămășii. Alcoolul începea să își facă simțită prezența în strălucirea ochilor lui, în felul cum articula câte un cuvânt și în entuziasmul cu care se apleca peste masă, atent la ce se vorbea. După o jumătate de oră de pălăvrăgeală, cei trei urechiști de la La Ferroviaria și compozitorul prieten cu Ravel, Stravinski și Djaghilev păreau tovarăși dintotdeauna. Între timp Max privea atent, cu coada ochiului, la clienții care se uitau la masa lor cu curiozitate sau suspiciune. Fanfaronul care dansase cu Mecha nu-și lua ochii de la ea, o privea printre pleoapele pe jumătate închise din cauza fumului havanei pe care o ținea în gură, în timp ce însoțitoarea lui cu bluză înflorată și cu fusta deasupra genunchilor, ce stătea picior peste picior, se apleca indiferentă ca să-și aranjeze ciorapii negri. Atunci a spus Mecha că are chef să fumeze o țigară și să ia un pic de aer. Apoi, fără să aștepte răspunsul soțului ei, s-a ridicat în picioare și a pornit spre ușă cu mersul ei calm și la fel de decis și ferm precum tangoul pe care îl dansase ceva mai devreme cu fanfaronul. Ochii lui Juan

Rebenque o urmăreau de la distanță, nerușinați și curioși, fără să le scape legănarea șoldurilor ei, și au încetat s-o facă doar ca să se fixeze asupra lui Max atunci când acesta și-a aranjat nodul de la cravată, s-a încheiat la haină și a pornit în urma femeii. Și, în timp ce mergea spre ușă, fără să simtă impulsul de a întoarce capul pentru a verifica, dansatorul monden a știut că și Armando de Troeye îl privește.

A călcat pe propria lui umbră alungită, pe care micul felinar de la intrare o proiecta pe pavajul de cărămidă al aleii. Mecha Inzunza stătea nemișcată în colț, acolo unde ultimele case din cartier, care în zona aceea erau scunde și din tablă ondulată, se pierdeau în întunericul unui maidan de lângă Riachuelo. Cum se apropia de ea, Max a căutat cu privirea automobilul Pierce-Arrow și a reușit să-l zărească între umbrele de pe partea cealaltă a străzii când șoferul a aprins un moment farurile, ca să anunțe că e acolo. Băiat bun, s-a gândit Max, liniștindu-se. Îi plăcea acest corect și prevăzător Petrossi, cu uniforma lui albastră, cu chipiul lui cu cozoroc și pistolul în torpedo.

Când a ajuns lângă ea, femeia lăsase să-i cadă țigara fumată și asculta țârâitul nocturn al greierilor și orăcăitul broaștelor, care se auzeau dinspre arbuștii și vechile docuri de lemn putrezit de pe mal. Luna nu răsărise încă, dar structura de fier care încununa podul părea că se conturează undeva foarte sus în penumbră, la capătul străzii pavate și în întuneric, peste strălucirea fantomatică a celor câtorva lumini care perforau noaptea din Barracas Sur pe malul celălalt. S-a oprit Max lângă Mecha Inzunza și și-a aprins una din țigările lui turcești. Și-a

dat seama că ea îl studiază în scurta pâlpâire a flăcării chibritului. L-a scuturat ca să-l stingă, a expirat primul fum și s-a uitat la femeie. Profilul ei era o umbră desenată de lumina îndepărtată.

— Mi-a plăcut tangoul dumneavoastră, a spus dintr-odată Mecha.

A urmat un scurt interval de tăcere.

— Îmi închipui, a adăugat ea, că la dans fiecare dă ce are – delicatețe sau josnicie.

— Ca la beție, a remarcat încet Max.

— Chiar așa.

Ea a tăcut din nou.

— Femeia aceea, a adăugat în sfârșit, era…

S-a întrerupt după cuvântul acela. Sau poate că spusese deja totul.

— Potrivită? a sugerat el.

— Poate.

N-a mai adăugat nimic – și nici Max. Dansatorul fuma tăcut, cugetând la pașii pe care urma să-i facă. Greșeli posibile și probabile. În cele din urmă a ridicat din umeri în chip de concluzie.

— Mie în schimb nu mi-a plăcut tangoul dumneavoastră.

— Ca să vezi!

Părea realmente surprinsă și ușor trufașă.

— Nu mi-am dat seama că am dansat așa de prost.

— Nu e vorba de asta, a zâmbit el reflex, știind că ea nu poate să-l vadă. Ați dansat minunat, evident.

— Atunci?

— Partenerul dumneavoastră. Acesta nu e un loc plăcut.

— Înțeleg.

— Un anumit gen de jocuri poate fi periculos.

Trei secunde de tăcere. Apoi cinci cuvinte de gheață.

— La ce joc vă referiți?

Și-a permis luxul tactic de a nu răspunde la întrebare. A terminat țigara și a azvârlit-o departe. Capătul aprins a descris un arc de cerc înainte de a se stinge în întuneric.

— Soțul dumneavoastră se simte ca peștele în apă. Se pare că se bucură de această seară.

Ea tăcea, de parcă se gândea încă la cele spuse mai înainte.

— Da, foarte mult, a răspuns în cele din urmă. E entuziasmat, fiindcă nu se aștepta la așa ceva. A venit la Buenos Aires având în minte saloanele, înalta societate și alte lucruri din astea… Ideea lui era să compună un tangou elegant, scrobit, de papion alb. Mă tem că pe Cap Polonio dumneavoastră l-ați făcut să se răzgândească.

— Îmi pare rău. N-am pretins niciodată…

— N-are de ce să vă pară rău. Dimpotrivă. Armando vă este foarte recunoscător. Ceea ce fusese o prinsoare stupidă cu Ravel, un capriciu scump, s-a transformat într-o aventură captivantă. Ar trebui să-l auziți cum vorbește acum despre tangouri. Despre Vechea Gardă și tot restul. Este un om tenace, obsedat de munca lui.

Ea râse delicat, pe un ton scăzut.

— Mă tem că de-acum o să devină insuportabil și că eu o să mă satur de tangou și de cine l-a inventat.

A făcut câțiva pași la întâmplare și s-a oprit, de parcă întunericul i s-ar fi părut dintr-odată prea nesigur.

— E într-adevăr un cartier periculos?

Max a liniștit-o. Nu mai mult ca altele, a zis el. În Barracas locuiesc oameni simpli, muncitori. Apropierea de Riachuelo, de cheiuri și de cartierul La Boca, plasat ceva mai jos, favoriza apariția unor locuri dubioase, așa ca La Ferroviaria. Dar dacă mergi în susul străzii, totul este normal: case de închiriat, familii de imigranți, oameni muncitori sau care cel puțin încearcă să muncească. Femei cu saboți sau șlapi, bărbați ce beau *maté*, familii întregi în capot și tricouri, ce scot pe trotuar bănci și scaune de nuiele, ca să se răcorească după cina frugală, făcându-și vânt cu cartonul cu care întețesc focul din vatră în timp ce își supraveghează copiii ce se joacă în stradă.

— Chiar aici, la o stradă distanță, a adăugat el, e birtul El Puentecito, unde tata ne ducea să mâncăm în câte o duminică dacă îi mergeau bine afacerile.

— Ce făcea tatăl dumneavoastră?

— Diverse – și nimic cu succes. A lucrat în fabrici, a avut un depozit de fier vechi, a transportat făină și carne… A fost un om ghinionist, din cei ce se nasc cu pecetea ratării și nu reușesc niciodată să scape de ea. Într-o bună zi a obosit să mai lupte, s-a întors în Spania și ne-a luat cu el.

— Aveți nostalgia cartierului?

A închis puțin ochii dansatorul monden. Retrăia fără efort imaginile unor jocuri pe malul râului Riachuelo, printre epave de vapoare și șlepuri pe jumătate scufundate, când se imagina pirat pe apele mâloase. Și îl invidia de la distanță pe băiatul

proprietarului vasului de pescuit Colombo, singurul copil care avea bicicletă.

— Am nostalgia copilăriei, a spus el simplu. Cartierul presupun că nu e important.

— Dar acesta a fost al dumneavoastră.

— Da… Al meu.

Mecha a mai făcut câțiva pași, Max a imitat-o și s-au apropiat amândoi de pod pe fâșia de stradă pietruită, unde luminile îndepărtate făceau să scânteieze stins, când și când, șinele de tramvai.

— În fine…

Femeia emana simpatie și, poate, condescendență.

— Originea dumneavoastră a fost nobilă, deși umilă.

— Nici un început umil nu e nobil.

— Nu spuneți asta.

El a râs încet. Aproape ca pentru sine. Cum stăteau aproape de râu, corul greierilor și al broaștelor de pe mal a devenit aproape asurzitor. Aerul era mai umed și el a observat că femeia părea să se înfioare de frig. Eșarfa ei de mătase rămăsese în local, pe spătarul scaunului.

— Ce-ați făcut de atunci?… De când v-ați întors în Spania.

— Câte-un pic din toate. Am fost doi ani la școală. Apoi am plecat de acasă și un prieten mi-a găsit o slujbă la hotelul Ritz din Barcelona, ca băiat de serviciu. Zece *duros* pe lună. Plus bacșișurile.

Mecha Inzunza, cu brațele încrucișate, tremura în continuare din cauza umezelii. Fără să spună o vorbă, Max și-a scos haina, rămânând în vestă și cămașă, și a pus-o pe umerii

femeii, care n-a spus nici ea nimic. Când a făcut asta, privirea lui a alunecat pe linia cefei ei lungi și dezgolite, pe care lumina difuză din celălalt capăt al podului o contura mai jos de păr. Pentru o clipă a zărit strălucirea aceleiași lumini în pupilele ei, care preț de câteva secunde au fost foarte aproape de el. În ciuda fumului de țigară, a transpirației și a atmosferei închise din tavernă, ea mirosea delicat. A piele curată și a parfum ce nu se risipise cu totul.

— Știu totul despre hoteluri și băieții de serviciu, a continuat el, redobândindu-și complet sângele-rece. Aveți în fața dumneavoastră un specialist în punerea scrisorilor la cutie, în rezistența la ispita sofalelor din jur în schimburile de noapte, în comisioane și în cutreieratul saloanelor strigând insistent „Domnul Martínez, la telefon!“, stăpânit de hotărârea de a-l găsi pe respectivul Martínez în scurtul răstimp cât durează răbdarea celui ce așteaptă cu receptorul lipit de ureche…

— Ia te uită! păru ea amuzată. O întreagă lume, îmi imaginez.

— Nici nu vă închipuiți. Din afară e greu să știi ce se petrece în spatele unor nasturi aurii la două rânduri sau sub plastronul de o albeață îndoielnică al unui chelner ce servește cocteiluri și tace.

— Mă neliniștiți… Sună foarte bolșevic.

Max a scos un hohot de râs. O auzi și pe ea râzând lângă el.

— Nu-i adevărat, nu vă neliniștește. Dar ar trebui.

Mănușa pe care Mecha Inzunza o aranjase în chip de batistă în buzunarul de sus al hainei lui Max când acesta mersese să danseze cu dansatoarea profesionistă ieșea în evidență în

semiîntuneric ca o floare mare și albă prinsă la butonieră. Acest gaj, s-a gândit el, părea să stabilească între ei o legătură de natură aproape intimă. Un soi de complicitate suplimentară, mută și subtilă.

— Așa cum mă vedeți, a reluat el conversația, revenind la un ton lejer, sunt expert și în bacșișuri… Dumneavoastră și soțul dumneavoastră, care, datorită poziției sociale pe care o aveți, obișnuiți să lăsați bacșiș, cu siguranță că nu știți că există clienți de una, trei și chiar cinci *pesetas*. În clasificarea hotelieră autentică, una necunoscută de cei ce se consideră blonzi sau bruni, înalți sau scunzi, industriași, turiști, milionari sau ingineri de drumuri și poduri. Să știți că există chiar și clienți de zece centime, care stau în camere de o sută de *pesetas* pe noapte… Aceasta este clasificarea reală și n-are nici o legătură cu celelalte. Cu cele convenționale.

Ea a întârziat puțin cu răspunsul. Părea că se gândește la problemă cu maximă seriozitate.

— Pentru un dansator profesionist, a zis ea în cele din urmă, presupun că bacșișurile sunt la fel de importante.

— Bineînțeles. O doamnă mulțumită de un vals poate lăsa în mod discret într-un buzunar al hainei bancnota care poate să te scape de griji o noapte – sau o săptămână.

N-a putut să nu adopte un ton acid când i-a explicat asta, o nuanță lejeră de resentiment pe care, în fond, nici nu trebuia s-o ascundă, și-a zis el, de ce ar ascunde-o? Ea, care părea că îl ascultă cu multă atenție, a simțit-o.

— Ascultați-mă, Max… Nu am idei preconcepute față de dansatorii profesioniști, cum au majoritatea oamenilor, mai ales

bărbații. Nici măcar față de cei ce fac pe gigoloul… Nici măcar azi o femeie care se îmbracă de la Lelong sau Patou nu se poate duce singură la restaurant sau la baluri.

— Nu vă străduiți să justificați ce fac eu. N-am complexe. Le-am pierdut demult, în camere de pensiune umede și friguroase, cu pături roase și doar o jumătate de sticlă de vin ca să mă încălzesc.

A urmat o clipă de tăcere. Max a ghicit următoarea întrebare cu o secundă înainte ca ea s-o rostească.

— Și nici o femeie?

— Ba da. Uneori și câte o femeie.

— Dați-mi o țigară.

A scos tabachera. Mai avea trei, și-a dat el seama aproape pe pipăite.

— Aprindeți-o dumneavoastră, vă rog.

A aprins-o. La lumina flăcării a văzut că ea se uită fix la el. După ce a stins chibritul, încă orbit de strălucire, a tras două fumuri și a pus-o apoi între buzele femeii, care a acceptat-o fără să folosească portțigaretul.

— Ce v-a determinat să vă angajați pe Cap Polonio?

— Bacșișurile… Și contractul, firește. Înainte am fost pe alte vapoare. Pe liniile pentru Buenos Aires și Montevideo e o ambianță plăcută. Sunt voiajuri lungi, iar pasagerele vor să se distreze la bord. Aspectul meu latin, faptul că dansez bine tangoul și alte dansuri la modă mă ajută. Ca și limbile străine.

— Ce limbi mai vorbiți?

— Franceza. Și mă descurc și în germană.

Ea aruncase țigara.

— Sunteți un gentleman foarte corect, chiar dacă ați început ca băiat de serviciu… Unde ați învățat să vă purtați?

Max a început să râdă. Privea cum se stinge punctul de jăratic la picioarele femeii.

— Citind reviste ilustrate cu întâmplări din lumea bună, modă, viață mondenă… Și privind în jur. Fiind atent la conversații și la manierele celor care le poartă. Am mai avut și câte un prieten care m-a ajutat.

— Vă place ce faceți?

— Uneori. Dansul nu este numai un mod de a-ți câștiga traiul. E și un pretext ca să ții uneori în brațe o femeie frumoasă.

— Și întotdeauna în frac sau smoching, cu o ținută impecabilă?

— Bineînțeles. Sunt uniformele mele de lucru…

A fost pe punctul de a adăuga „pe care încă nu i le-am plătit unui croitor de pe *rue* Danton“, dar s-a abținut.

— Atât pentru un tangou, cât și pentru un fox sau un *black-bottom*, a încheiat.

— Mă decepționați. Vă vedeam dansând tangouri apașe în cele mai groaznice locuri din Pigalle… Locuri care nu prind viață până nu se aprind felinarele publice și încep să treacă pe sub ele curve, codoși și interlopi.

— Din câte văd, cunoașteți acest mediu.

— V-am spus că vizita mea la La Ferroviaria nu e prima într-un loc dubios. Unii numesc asta plăcerea josnică a promiscuității.

— Tata obișnuia să spună: „S-a făcut dresor și l-a omorât un leu, elev de-al lui“.

— Un om înțelept, tatăl dumneavoastră.

S-au întors pe unde au venit, mergând încet spre micul felinar care lumina colțul de la La Ferroviaria. Ea păru să o ia puțin înainte, cu capul plecat. Enigmatică.

— Și soțul dumneavoastră ce părere are?

— Armando e la fel de curios ca mine. Sau aproape.

A analizat dansatorul monden implicațiile cuvântului „curiozitate“. Se gândea la acel Juan Rebenque, cum stătea el în picioare în fața mesei, cu obrăznicia unui fanfaron periculos și dușmănos, și la aroganța rece cu care ea acceptase provocarea. Se gândea și la șoldurile pe care se mula mătasea subțire a rochiei, legănându-se în jurul escrocului. „E rândul dumneavoastră“, spusese ea cu un aer voit sfidător atunci când s-a întors.

— Cunosc Place Pigalle și restul, a zis Max. Deși, ca profesionist, am frecventat alte locuri. Am lucrat până în martie la Sheherezade, un cabaret rusesc de pe *rue* de Liège, în Montmartre. Înainte de asta am lucrat la Kasmet și Casanova. Și la ceainăriile de la Ritz. Iar în sezon, la Deauville și Biarritz.

— Excelent. Aveți mult de lucru, din câte văd.

— Nu mă plâng. Acum, cu tangoul, e la modă să fii argentinian. Sau să pari.

— De ce ați rămas în Franța și nu în Spania?

— E o poveste lungă. V-ar plictisi.

— Mă îndoiesc.

— Poate că m-ar plictisi pe mine.

Ea s-a oprit. Acum micul felinar electric îi lumina un pic mai bine trăsăturile. Linii curate, a observat el iarăși. Extraordinar de senine. Chiar și în semiobscuritate, fiecare por al acelei femei lăsa să i se vadă clasa superioară. Până și gesturile ei cele mai convenționale păreau o scăpare a unui pictor sau sculptor antic. Neglijența elegantă a unui maestru.

— Poate că ne-am întâlnit vreodată pe-acolo, a zis ea.

— E posibil, dar nu și probabil.

— De ce?

— V-am spus pe vapor: mi-aș aminti.

Se uita la el fix, fără să răspundă. Un reflex dublu în pupilele imobile.

— Știți ceva? a continuat el. Îmi place felul dumneavoastră de a accepta cu naturalețe să vi se spună că sunteți frumoasă.

Mecha Inzunza a mai rămas tăcută un timp, privindu-l în continuare. Doar că acum părea să zâmbească: o umbră vagă, adâncită de lumina electrică, într-o parte a gurii.

— Înțeleg de ce aveți succes la femei. Sunteți un bărbat bine… Nu vă tulbură conștiința faptul că ați rănit niște inimi, atât ale unor femei mature, cât și ale unor tinerele?

— Absolut deloc.

— Aveți dreptate. Remușcările nu sunt ceva des întânit la bărbați când e vorba să obțină bani sau sex, nici la femei când e un bărbat la mijloc… Pe lângă asta, noi nu simțim atâta recunoștință față de atitudinile și sentimentele cavalerești cum cred bărbații. Și o dovedim adeseori îndrăgostindu-ne de proxeneți sau de mitocani.

A mers până la intrarea magaziei și s-a oprit acolo, în așteptare, de parcă n-ar fi deschis niciodată singură o ușă.

— Uimiți-mă, Max. Sunt răbdătoare. Pot să aștept până ajung să mă mir.

A întins el mâna ca să împingă ușa, recurgând la tot sângele-rece pe care îl avea. Dacă n-ar fi știut că șoferul îi urmărea din automobil, ar fi încercat s-o sărute.

— Soțul dumneavoastră…

— Pentru Dumnezeu! Uitați de soțul meu.

Amintirea nopții anterioare de la La Ferroviaria însoțea alunecarea briciului pe bărbia dansatorului monden. Mai rămăsese de ras o pată de săpun de pe obrazul stâng, când cineva a bătut la ușă. S-a dus să deschidă, fără să dea importanță felului cum arată – avea pe el pantalonii și era încălțat cu pantofi, dar în partea de sus avea un maiou și bretelele îi atârnau –, și a rămas încremenit, cu mâna pe clanță.

— Bună ziua, a spus ea.

Avea o toaletă de dimineață: linii ușoare și drepte, un fular cu buline albe pe fond albastru, o pălărie cloș, care îi încadra ovalul feței. Și se uita cu un aer amuzat, stăpânindu-și un zâmbet, la briciul pe care el îl ținea în mâna dreaptă. Apoi privirea ei a urcat până ce a întâlnit-o pe a lui, stăruind pe maioul mulat pe corp, bretelele lăsate și resturile de spumă de pe față.

— Poate deranjez, a adăugat ea cu un calm deconcertant.

În acel moment Max era deja capabil să reacționeze. Cu o rezonabilă prezență de spirit, a îngânat o scuză pentru

înfățișarea lui, a poftit-o înăuntru, a închis ușa, a lăsat briciul în lighean, a acoperit cu cuvertura patul nefăcut și și-a aranjat bretelele peste o cămașă fără guler, pe care o încheia în timp ce încerca să se liniștească rapid.

— Scuzați dezordinea. Nu-mi puteam imagina că…

Ea nu mai spunea nimic, doar se uita la el cum se agită, părând că se delectează de zăpăceala lui.

— Am venit să-mi recuperez mănușa.

Max a clipit, făcând conexiuni.

— Mănușa?

— Da.

Încă zăpăcit, după ce și-a dat seama în fine la ce se referă, a deschis dulapul. Mănușa era acolo, ieșind în chip de batistă din buzunarul de sus al hainei pe care o purtase în seara precedentă. Aceasta era agățată pe umeraș, împreună cu costumul gri cu vestă, un pantalon de flanel și cele două costume de seară, fracul și smochingul, pe care și le punea când lucra. Mai erau acolo niște pantofi negri, o jumătate de duzină de cravate și șosete – în dimineața aceea cârpise o pereche, ajutându-se de o *bombilla*[2] de *maté* –, trei cămăși albe, șase gulere și manșete tari. Asta era tot. În oglinda de pe ușa dulapului Max a observat că Mecha Inzunza îi studiază mișcările și s-a simțit rușinat că ea văzuse cât de săracă e garderoba lui. A schițat gestul de a-și pune o haină, ca să nu rămână în cămașă, dar a văzut-o cum clatină din cap.

— Nu e nevoie… Vă rog. E prea cald.

După ce a închis dulapul, s-a apropiat de femeie și i-a dat mănușa. Aceasta a luat-o aproape fără să se uite la ea și a rămas

cu ea în mână, lovind-o ușor de poșeta de marochin. Stătea în picioare, ignorând în mod voit unicul scaun din încăpere, la fel de calmă ca într-un salon dintr-un hotel pe care îl frecventase toată viața. Se uita în jur și studia pe îndelete fiecare detaliu: dreptunghiul de raze pe care fereastra îl reflecta pe dalele ciobite de pe jos, încadrând hărtănitul cufăr cu etichete ale unor companii maritime și ale câte unui hotel de categoria a treia, cu camera inclusă în contract, lampa cu petrol Primus de pe marmura comodei, ustensilele pentru ras, cutiuța cu praf de spălat pe dinți și tubul de briantină Stacomb puse frumos lângă lighean. Pe noptiera de lângă pat, sub o lampă cu gaz – la pensiunea Caboto curentul electric se întrerupea la ora unsprezece seara –, se aflau un pașaport eliberat de Republica Franceză, tabachera cu inițialele altei persoane, o cutie de chibrituri de pe Cap Polonio și un portofel care – conținutul nu era la vedere, s-a gândit Max, ușurat – conținea doar șapte bancnote de cincizeci de *pesos* și trei de douăzeci.

— O mănușă e importantă, a zis ea. Nu poți s-o lași undeva așa, pur și simplu.

Continua să studieze totul. Apoi și-a scos cu mult calm pălăria, în vreme ce ochii ei s-au oprit, aparent întâmplător, asupra dansatorului monden. Își aplecă ușor capul într-o parte și el admiră încă o dată linia lungă și elegantă a gâtului ei, ce părea și mai dezgolit sub părul tuns la nivelul cefei.

— Interesant loc, cel de ieri… Armando vrea să mai mergem.

A revenit Max cu oarecare efort la cuvintele ei.

— În seara asta?

— Nu. Astăzi trebuie să mergem la un concert la teatrul Colón… Mâine ar fi convenabil pentru dumneavoastră?

— Bineînțeles.

Ea s-a așezat pe marginea patului cu un aplomb desăvârșit, ignorând scaunul. Ținea în mâini mănușa și pălăria și imediat le-a pus alături, lângă poșetă. Cum ședea așa, fusta lăsa să i se vadă genunchii acoperiți cu ciorapi de culoarea pielii, care îi îmbrăcau picioarele zvelte și lungi.

— Odată, a spus Mecha Inzunza, am citit ceva despre mănușile de damă uitate.

Părea într-adevăr gânditoare, ca și cum până atunci n-ar fi meditat asupra subiectului.

— O pereche de mănuși nu este o mănușă, a adăugat ea. Două ar însemna că le-ai uitat întâmplător. Una este…

Nu și-a mai terminat propoziția, ci s-a uitat atentă la Max.

— Ceva intenționat? s-a hazardat el.

— Dacă îmi place ceva la dumneavoastră, atunci e faptul că niciodată n-o să vă pot spune că sunteți prost.

Susținu dansatorul fără să clipească privirea fixă a ochilor de culoarea mierii.

— Iar mie îmi place cum vă uitați la mine, a spus el încetișor.

A văzut-o încruntându-se în timp ce părea să analizeze implicațiile afirmației lui. Apoi Mecha Inzunza s-a așezat picior peste picior și s-a sprijinit cu mâinile de cuvertură, plasându-le într-o parte și în alta a corpului. Părea deranjată.

— Zău?… Hmm. Mă decepționați.

În tonul ei era o nuanță de răceală.

— Mă tem că sună arogant. Deplasat.

De data asta el n-a răspuns. Stătea tot în picioare, nemișcat, în fața femeii. Așteptând. După un moment ea a ridicat din umeri indiferentă, precum cineva care se dă bătut în fața unei ghicitori absurde.

— Spuneți-mi cum mă uit la dumneavoastră, a zis ea.

Max a zâmbit brusc, cu aparentă simplitate. Asta era cea mai reușită expresie a lui de băiat bun, una repetată de sute de ori în fața oglinzilor în hoteluri ieftine și pensiuni de doi bani.

— Te face să-ți fie milă de bărbații pe care o femeie nu i-a privit niciodată așa.

De-abia a reușit să-și stăpânească descumpănirea când ea s-a ridicat, părând gata să plece. Disperat, a calculat rapid, vrând să-și dea seama unde greșise. Care fusese gestul sau cuvântul greșit. Dar Mecha Inzunza, în loc să-și strângă lucrurile și să iasă din cameră, a făcut trei pași spre el. Max uitase că mai avea săpun de ras pe față, așa că a fost surprins atunci când femeia a întins o mână, i-a atins obrazul și, luând cu degetul arătător un pic de spumă albă, i-a atins vârful nasului.

— Parcă ați fi un clovn frumos, a spus ea.

S-au năpustit unul la altul fără alte vorbe și fără menajamente, cu violență, scoțând de pe ei tot ce deranja pielea și carnea prin care își croiau drum spre trupul celuilalt, și, dând la o parte cuvertura de pe pat, au amestecat mirosul femeii cu cel al bărbatului, care impregnase cearșafurile mototolite în timpul nopții. A urmat apoi o crâncenă luptă a simțurilor, o lungă înfruntare a poftelor grabnice și a dorințelor amânate, care s-a desfășurat cu înverșunare, fără milă din partea nici unuia, iar Max a avut nevoie de tot sângele lui rece în lupta

purtată simultan pe trei fronturi: să-și păstreze calmul necesar, să controleze reacțiile femeii și să-i înăbușe gemetele, ca să nu afle povestea toată pensiunea Caboto. Dreptunghiul de raze solare de la fereastră se deplasase lent, ajungând să încadreze patul, și ei, orbiți de lumină, se opreau când și când, cu limba, gura, mâinile și șoldurile golite de vlagă, îmbătați de saliva și aroma celuilalt și strălucind de sudoarea amestecată, una singură, ce părea o chiciură de cristal în lumina aceea orbitoare. Și de fiecare dată se priveau foarte de aproape, cu ochi sfidători sau uimiți, increduli, în fața plăcerii feroce care îi înlănțuia, trăgându-și sufletul ca luptătorii într-o pauză, cu respirația întretăiată și sângele zvâcnindu-le în timpane, înainte de a se arunca iarăși unul asupra celuilalt, cu lăcomia celui ce rezolvă în sfârșit, aproape cu disperare, o complicată afacere personală amânată mult timp.

În ce-l privea pe Max, în străfulgerările sale de luciditate, când se agăța de amănunte concrete sau de gânduri care să-i permită, cât stăruia asupra lor, să-și păstreze pentru mai mult timp controlul, el a rămas din acea dimineață cu două amănunte deosebite: în momentele pasionate Mecha Inzunza murmura vorbe porcoase, nepotrivite pentru o doamnă, și pe carnea ei suavă și călduță, delicios de moale în locurile potrivite, avea semne vineții, ce păreau a fi urme de lovituri.

Demult s-au aprins becurile în lampioanele de carton și hârtie, după ce soarele se ascunsese dincolo de falezele ce înconjurau Marina Grande din Sorrento. Cu această lumină artificială, mai puțin precisă și fidelă decât cea care tocmai se

stinsese după o ultimă strălucire violetă a cerului și a apei la mal, în trăsăturile femeii aflate în fața lui Max Costa par să se estompeze caracteristicile cele mai recente. Astfel, blânda lumină electrică care se revarsă peste mesele din *trattoria* Stefano șterge urmele anilor scurși și readuce vechile linii ferme, de maximă frumusețe, pe chipul de odinioară al Mechei Inzunza.

— Niciodată nu mi-aș fi închipuit că șahul o să-mi schimbe așa de mult viața, spune ea. De fapt cel care mi-a schimbat-o a fost fiu-meu. Șahul nu e decât circumstanța… Poate că dacă ar fi fost muzician sau matematician, rezultatul ar fi fost același.

Temperatura este încă plăcută la malul mării. Femeia are brațele goale, ține o jachetă subțire, de culoare crem, pe spătarul scaunului și e îmbrăcată cu o rochie de bumbac mov simplă, lungă și elegantă, care îi scoate în evidență silueta încă suplă, așa încât pare că ignoră intenționat moda fustelor mini, în culori vii, pe care în ultimul timp au adoptat-o chiar și femeile de o anumită vârstă. La gât are colierul de perle, înfășurat de trei ori. Max stă nemișcat pe scaun, în fața ei, arătând un interes care depășește simpla politețe. Ar fi necesară o analiză foarte atentă ca să-l recunoști pe șoferul doctorului Hugentobler în gentlemanul calm și cărunt care ascultă atent, puțin aplecat peste masă, în fața unui pahar în care de-abia și-a muiat buzele, credincios vechiului său obicei: alcool puțin atunci când e în joc ceva important. Arată impecabil cu sacoul și vesta de culoare închisă, pantaloni de flanel gri, cămașă oxford bleu-pal și cravată maro croșetată.

— Sau, poate, n-ar fi fost același, continuă Mecha Inzunza. Șahul profesionist este o lume complexă. Exigentă. Pretinde lucruri deosebite. Un mod special de a trăi. Marchează puternic lumea celor ce trăiesc în preajma șahiștilor.

Se oprește iar, dusă pe gânduri, și înclină capul în timp ce își trece un deget – cu unghii scurte și îngrijite, fără ojă – pe marginea cești goale de cafea.

— În viața mea, adaugă după câteva clipe, au fost situații ce au reprezentat rupturi radicale, schimbări ce au marcat etape următoare. Moartea lui Armando în războiul din Spania a fost una dintre ele. Mi-a redat un anumit tip de libertate, pe care poate că nici măcar nu mi-o doream sau de care nu aveam nevoie…

Se întrerupe, se uită la Max și face un gest ambiguu, poate de resemnare.

— Alt moment similar a fost când am descoperit că fiul meu este un copil superdotat pentru șah.

— I-ai dedicat viața, din câte am înțeles.

Ea dă la o parte ceașca și se retrage puțin, lăsându-se pe spate în scaun.

— Poate că e exagerat spus astfel. Un fiu e ceva ce nu poate fi explicat cuiva din afară. N-ai avut niciodată un copil?

Surâde Max. Își aduce foarte bine aminte că ea i-a pus aceeași întrebare la Nisa, acum treizeci de ani. Și el i-a dat același răspuns.

— Nu, din cât știu eu… De ce șahul?

— Pentru că asta l-a obsedat pe Jorge de copil. Voluptatea și agonia lui. Închipuie-ți că vezi o persoană pe care o iubești

profund, din toată inima, încercând să rezolve o problemă neclară și, în același timp, complicată. Vrei să-l ajuți, dar nu știi cum. Cauți atunci pe cineva care poate face pentru el ce nu poți face tu. Profesori, consultanți…

Privește în jur cu un zâmbet meditativ, iar Max este atent la fiecare din gesturile și cuvintele ei. Mai încolo, spre zona micului chei pescăresc, mesele unui restaurant alăturat, *trattoria* Emilia, sunt goale și un chelner cu o figură plictisită stă de vorbă în ușă cu bucătăreasa. Doar un grup de nord-americani râde și vorbește tare pe terasa unui al treilea local, aflat la celălalt capăt al plajei, unde se aude, ca muzică de fond, un tonomat sau un pick-up cu vocea lui Edoardo Vianello cântând *„Abbronzatissima“*.

— Seamănă cu starea unei mame al cărei fiu consumă droguri… Cum nu poate să-l vindece, decide să i le procure chiar ea.

Privirea ei se pierde dincolo de Max și de bărcile pescărești trase pe nisip, spre luminile din depărtare, ce înconjoară golful și urcă pe coasta neagră a Vezuviului, aflată și mai departe.

— Era insuportabil să-l văd suferind în fața unei table de șah, continuă femeia. Și acum îmi face rău. La început am vrut să evit asta. Nu sunt o mamă din cele ce își silesc copiii să dea tot din ei, răsfrângând în ei propriile lor ambiții. Dimpotrivă. Am încercat să-l îndepărtez de joc… Dar când m-am convins că e imposibil, că juca pe ascuns, iar asta îl putea separa de mine, n-am mai stat la îndoială.

Lambertucci, proprietarul, se apropie să vadă dacă mai au nevoie de ceva, iar Max clatină din cap. Nu mă cunoști, l-a

avertizat el după-amiază, când i-a dat telefon ca să rezerve o masă. O să vin la opt, după ce se retrage *capitano* și pui deoparte șahul. Oficial, n-am fost decât de vreo două ori în restaurantul tău, așa că fără intimități în seara asta. Vreau o cină discretă și liniștită: spaghete cu scoici la felul întâi, pește proaspăt la grătar la felul al doilea, vin alb, bun și rece… și nu cumva să apară nepotu-tău cu chitara, cum face de obicei, măcelărind „*O sole mio*“. Restul ți-l explic eu altădată. Sau poate că nu.

— Când îl pedepseam, continuă Mecha Inzunza, intra uneori în camera lui și îl găseam nemișcat în pat, privind în tavan. Mi-am dat seama că nu avea nevoie să vadă piesele. Juca în gând, folosind plafonul ca tablă de șah… Așa că am trecut de partea lui, cu toate mijloacele de care dispuneam.

— Cum era când era mic?… Am citit că a început să joace foarte devreme.

— La început era un copil nervos. Foarte. Plângea teribil când făcea o greșeală și pierdea. Întâi eu, apoi profesorii lui a trebuit să-l obligăm să gândească înainte de a muta piesele. Se întrezărea deja ceea ce mai târziu urma să devină stilul lui de jucător: elegant, sclipitor și rapid, mereu dispus să sacrifice piesele în atac.

— Mai vrei o cafea?

— Da, mulțumesc.

— La Nisa trăiai numai cu cafea și țigări.

Zâmbește femeia într-un fel vag. Apatic.

— Sunt singurele obiceiuri vechi pe care le mai păstrez. Deși acum cu moderație.

Vine Lambertucci și ia comanda cu o expresie de nepătruns și o notă de exagerată corectitudine, uitându-se cu coada ochiului la femeie. Pare că e mulțumit de felul cum arată, fiindcă face cu ochiul discret înainte de a se instala lângă chelnerul și bucătăreasa de la cealaltă *trattoria*, ca să sporovăiască de-ale lor. Din timp în timp se întoarce pe jumătate, iar Max îi citește gândurile: în ce afacere s-o fi băgat în seara asta bătrânul corsar? În chip surprinzător, e pus la patru ace, dar parcă fără să dea importanță faptului, și e însoțit de o femeie.

— De obicei lumea crede că șahul înseamnă improvizație de geniu, spune Mecha Inzunza, dar nu e așa. Trebuie să folosești metode științifice, să studiezi toate situațiile posibile, să cauți idei noi… Un mare jucător știe mutările a mii de partide, ale lui și ale altora, pe care încearcă să le îmbunătățească cu noi deschideri sau variante, analizându-și predecesorii, asemeni cuiva care învață limbi străine sau calcul algebric. Dar la asta îl ajută echipele de consultanți, antrenori și analiști de care ți-am vorbit azi-dimineață. În funcție de moment, Jorge se înconjoară de unii sau de alții. Unul e maestrul lui, Emil Karapetian, care ne însoțește tot timpul.

— Și rusul are consultanți?

— De toate felurile. Îl însoțește chiar și un funcționar de la ambasada din Roma. Îți dai seama! Pentru Uniunea Sovietică șahul e o problemă de stat.

— Am auzit că ocupă o casă întreagă lângă grădinile hotelului. Și că sunt acolo și tipi de la KGB.

— Să nu te miri. Grupul lui Sokolov ajunge la o duzină de persoane, deși turneul Campanella nu e decât o verificare înainte de campionatul mondial… Peste câteva luni, la Dublin, Jorge o să aibă patru sau cinci analiști și consultanți personali. Fă și tu socoteala câți oameni or să aibă rușii.

Bea Max o mică înghițitură din paharul lui.

— Câți aveți voi?

— Aici suntem trei, dacă mă pui la socoteală și pe mine. În afară de Karapetian, e și Irina cu noi.

— Fata?… Credeam că e logodnica fiului tău.

— Este. Dar e și o extraordinară jucătoare de șah. Are douăzeci și patru de ani.

Ascultă Max ca și cum acum aude pentru prima dată aceste lucruri.

— Rusoaică?

— Din părinți iugoslavi, dar născută în Canada. A făcut parte din echipa acestei țări la olimpiada de la Tel Aviv și este printre primele douăsprezece ori cincisprezece jucătoare de șah din lume. Are titlul de mare maestră. Ea și Emil Karapetian sunt nucleul dur al echipei noastre de analiști.

— Îți place ca noră?

— Putea fi și mai rău, răspunde impasibilă femeia, fără să intre în jocul propus de surâsul lui Max. E o fată complicată, ca toți șahiștii. Cu niște idei în cap pe care tu și cu mine nu le vom avea niciodată… Dar ea și Jorge se înțeleg bine.

— E bună ca analistă, consultantă sau cum se cheamă asta?

— Da. Foarte.

— Și cum se simte maestrul Karapetian?

— Bine. La început era gelos și lătra ca un câine care își păzește osul. O fată, mârâia el. Și alte chestii din astea. Dar ea e deșteaptă. A reușit să-l aibă la degetul mic.

— Și pe tine?

— Oh, cu mine e altceva!

Mecha Inzunza își termină restul de cafea.

— Eu sunt mama, pricepi?

— Desigur.

— Rolul meu e să privesc de departe… Atentă, dar de departe.

Se aud glasurile nord-americanilor care trec prin spatele lui Max și se îndepărtează, luând-o spre rampa de cărămidă care duce spre partea de sus a Sorrento-ului. Apoi totul rămâne tăcut. Femeia privește gânditoare pătratele roșii și albe ale feței de masă, într-un fel care amintește de un jucător în fața unei table de șah.

— Sunt lucruri pe care eu nu i le pot oferi fiului meu, adaugă brusc, ridicând capul. Și nu e vorba numai de șah.

— Până când?

Până când o să vrea el, răspunde ea fără să șovăie. Cât timp Jorge simte nevoia ca ea să stea aproape de el. Când va veni momentul să pună punct, speră să-și dea seama la timp și să se retragă discret, fără scene dramatice. La Lausanne are o casă confortabilă, plină de cărți și discuri. O bibliotecă și o viață oarecum amânată, dar pe care și-a pregătit-o în toți acești ani. Un loc unde să se stingă în pace când va veni momentul.

— Ești încă departe de asta. Ți-o spun eu.

— Întotdeauna ai fost un galant, Max… Un șmecher elegant și un șarlatan frumos.

Apleacă el modest capul, ca și cum începătorul elogiu l-ar fi copleșit peste măsură. Ce pot să spun? răspunde expresia lui de om civilizat. La vârsta noastră…

— Am citit acum mai mult timp, reia ea, ceva care m-a făcut să mă gândesc la tine. Reproduc din memorie, dar era mai mult sau mai puțin așa: „Bărbații mângâiați de multe femei vor trece prin valea umbrelor cu mai puțină suferință și mai puțină frică…“ Ce părere ai?

— E retoric.

O tăcere. Ea cercetează acum trăsăturile bărbatului, încercând parcă să-l recunoască în ciuda lor. Ochii ei lucesc blând în lumina lampioanelor de hârtie.

— Și chiar nu te-ai însurat niciodată, Max?

— Asta ar fi limitat, presupun, capacitatea mea de a trece mai ușor prin valea umbrelor când o fi să fie.

Hohotul ei de râs, spontan și viguros ca al unei fetișcane, îi face pe Lambertucci, pe chelner și pe bucătăreasă, care continuă să pălăvrăgească în *trattoria* de alături, să se întoarcă.

— Ești un escroc. Întotdeauna te-ai priceput la astfel de răspunsuri… Mereu gata să pui mâna imediat pe ce-i al altuia.

Își pipăie Max manșetele cămășii, ca să se asigure că ies cât trebuie din mânecile hainei. Detestă obiceiul modern de a arăta aproape toată manșeta, așa cum detestă și hainele pe talie, cravatele exagerate, cămășile cu gulere lungi și ascuțite și pantalonii strâmți și evazați.

— În toți acești ani te-ai gândit vreodată cu adevărat la mine?

Întreabă uitându-se la pupilele aurii ale femeii. Ea își lasă ușor capul într-o parte, fără a înceta să-l studieze.

— Mărturisesc că da. Uneori.

Recurge Max la cel mai eficient truc al său: dezvăluie, aparent spontan, linia albă a dinților, care în alte vremuri îi însufleția chipul cu efecte devastatoare, în funcție de starea sufletească a destinatarelor.

— În afară de tangoul Vechii Gărzi?

— Bineînțeles.

Încuviințează femeia cu o mișcare a capului și un surâs abia schițat pe buze, acceptând jocul. Asta îl încurajează un pic pe Max și îl face să se bucure de soarta lui, ca un toreador care, având publicul de partea sa, prelungește înfruntarea. Pulsul bate în bătrânele lui artere într-un ritm bun, decis și ferm, ca în îndepărtatele vremuri ale aventurilor, cu o doză de euforie optimistă asemănătoare cu cea pe care ți-o dau, după o noapte de somn agitat, două aspirine luate cu cafea.

— Cu toate astea, argumentează el cu un calm perfect, e abia a treia oară când ne întâlnim noi doi: pe Cap Polonio și la Buenos Aires în douăzeci și opt, la Nisa după nouă ani…

— Poate că am avut întotdeauna o slăbiciune pentru canalii.

— Eram tânăr, Mecha.

Gestul cu care își însoțește răspunsul este un alt atu select din repertoriul său: o aplecare a capului plină de modestie, însoțită de o mișcare neglijentă a mâinii stângi, care pretinde că

înlătură tot ce e superfluu. Adică tot ce îl înconjoară, cu excepția femeii din fața lui.

— Da. O tânără și elegantă canalie, cum am spus. Din asta trăiai.

— Nu, protestează el politicos. Asta mă ajuta să trăiesc, ceea ce nu e același lucru… Au fost vremuri grele. În fond, toate vremurile sunt așa.

A spus-o privind șiragul de perle și Mecha Inzunza a observat.

— Îl ții minte?

Max face un gest de gentilom ofensat – sau, mai degrabă, care vrea să pară așa.

— Sigur că îl țin minte.

— Așa ar și trebui, desigur, pipăie ea o clipă perlele. E același de la Buenos Aires… Care a ajuns la Montevideo. Același dintotdeauna.

— N-aș putea să-l uit – și fostul dansator monden face pauza melancolică adecvată. Continuă să fie magnific.

Acum ea pare că nu e atentă, că s-a scufundat în propriile amintiri.

— Povestea aceea de la Nisa… Cum ai profitat de mine, Max! Și ce proastă am fost! A doua ta escrocherie m-a costat prietenia cu Suzi Ferriol – printre altele. Și n-am mai știut nimic de tine. Niciodată.

— Mă urmăreau, amintește-ți. Trebuia să plec. Toți oamenii ăia morți… Ar fi fost o nebunie să rămân acolo.

— Mi-amintesc foarte bine. De toate. Într-atât încât pot înțelege că acela a fost un pretext perfect pentru tine.

— Te înșeli. Eu…

Acum ea e cea care ridică mâna.

— Nu continua discuția. Ai strica masa asta plăcută.

Continuându-și gestul, întinde mâna cu naturalețe peste masă și atinge fața lui Max, mângâind-o doar un moment. Instinctiv, el îi sărută ușor degetele în timp ce ea și-o retrage.

— Dumnezeule… E-adevărat. Erai cea mai frumoasă femeie pe care am văzut-o vreodată.

Mecha Inzunza deschide geanta, scoate un pachet de Muratti și își pune o țigară în gură. Aplecându-se peste masă, Max i-o aprinde cu bricheta Dupont de aur care în urmă cu câteva zile era în biroul doctorului Hugentobler. Ea expiră fumul și se lasă pe spate în scaun.

— Nu fi idiot.

— Continui să fii frumoasă, insistă el.

— Nu fi și mai idiot. Uită-te la tine. Nici măcar tu nu mai ești la fel.

Acum Max este sincer. Sau, poate, ar putea fi.

— În alte condiții, eu…

— Totul a fost pur hazard. În alte condiții n-ai fi avut nici cea mai mică șansă.

— Să fac ce?

— Știi foarte bine ce. Să te apropii de mine.

O pauză foarte lungă. Femeia evită ochii lui Max și fumează, privind lampioanele, casele pescărești care se ridică de-a lungul plajei, grămezile de năvoade și bărcile în penumbră, trase pe mal.

— Primul tău soț era într-adevăr o canalie, zice el.

Mecha Inzunza nu răspunde imediat. Două fumuri de țigară și o tăcere lungă.

— Lasă-l în pace, zice ea într-un sfârșit. Armando e mort de aproape treizeci de ani. Și era un compozitor extraordinar. Pe lângă asta, n-a făcut decât să-mi dea ceea ce doream. Cum fac eu cu fiu-meu – într-un fel.

— Întotdeauna am fost sigur că te-a…

— Corupt?… Nu vorbi prostii. Avea anumite gusturi, clar. Speciale, uneori. Dar nimic nu mă obliga să îi accept jocul. Și eu le aveam pe ale mele. La Buenos Aires, la fel ca peste tot, am fost stăpână absolută pe faptele mele. Și ține minte că la Nisa nu era cu mine. Fusese omorât în Spania. Sau pe punctul de a fi omorât.

— Mecha…

El și-a pus mâna peste a ei, ce stătea pe fața de masă. Ea și-a retras-o încet, cu delicatețe.

— Nici să nu-ți treacă prin cap, Max. Dacă spui că am fost marea iubire a vieții tale, mă ridic și plec.

1. Monedă spaniolă de cinci *pesetas* (sp.).
2. Tub din diverse materiale, având la un capăt un fel de bilă ovală, perforată, cu ajutorul căruia se bea ceaiul *maté* (sp.).

5. O partidă amânată

— Orașul nu e așa cum mi-l închipuiam, a spus Mecha.

Era cald și părea să fie și mai cald din cauza vecinătății râului Riachuelo. Max își scosese pălăria, ca să lase să se usuce banda de piele umedă din interior, și mergea cu ea într-o mână, iar pe cealaltă și-o vârâse pe jumătate într-un buzunar al hainei. Uneori pașii lui și cei ai femeii coincideau, făcându-i să se apropie până ce se atingeau o clipă înainte de a se distanța din nou.

— Sunt mai multe orașe Buenos Aires, a remarcat el. Deși în esență sunt două: cel al succesului și cel al eșecului.

Mâncaseră împreună aproape de La Ferroviaria, în birtul El Puentecito, la cincisprezece minute cu mașina de pensiunea Caboto. Înainte de asta, când au coborât din Pierce-Arrow – tot tăcutul Petrossi era la volan și nu s-a uitat nici măcar o dată la Max în oglinda retrovizoare –, Mecha și dansatorul monden au băut un aperitiv într-o cârciumă de lângă gară, sprijiniți de o tejghea de marmură, sub o fotografie mare a echipei Sportivo Barracas și un afiș cu recomandarea „Vă rugăm să fiți manierați și decenți și să nu scuipați pe jos“. Femeia a cerut un suc de rodii cu apă gazoasă, iar el un vermut Cora cu câteva picături de Amer Picon. Erau înconjurați de priviri curioase și de glasurile în spaniolă și italiană ale unor oameni cu lanțuri de aramă la vestă, care jucau *murra*[1], fumau și își curățau gâtlejul,

trântind niște flegme zdravene în scuipătoare. Ea a fost cea care a insistat ca Max s-o ducă după aceea la modestul restaurant unde tatăl lui își ducea familia duminica, cel despre care îi vorbise cu o seară în urmă. Odată ajunși, Mecha păruse că se delectează cu castronul de *ravioli* și cu mușchiul la grătar, pe care le-au stropit, la sfatul unui chelner galician isteț, cu o jumătate de sticlă de vin de Mendoza aspru și uleios.

— Când fac amor, mi se face foame, spusese ea senină.

În timpul mesei s-au privit îndelung, obosiți și complici, fără alte referiri explicite la ceea ce se petrecuse la pensiunea de pe bulevardul Almirante Brown. Foarte dezinvoltă Mecha, etala o absolută stăpânire de sine, a remarcat uimit Max, reflectând la urmările pe care povestea de acum le-ar putea avea asupra prezentului și viitorului său. A continuat să se gândească la asta tot restul mesei, la adăpostul rutinei unor gesturi manierate și a unei extreme politeți, deși adesea greșea calculele, înfiorat în sinea lui de amintirea vie, atât de intensă și de recentă, a cărnii delicate și calde a femeii ce se uita la el pe deasupra paharului pe care îl ducea la buze. Gânditoare, ca și cum l-ar fi studiat cu reînnoită curiozitate pe bărbatul din fața ei.

— Mi-ar plăcea să fac o plimbare, spusese ea mai apoi. Pe Riachuelo.

A vrut să meargă pe jos prin preajma cartierului La Boca, așa că i-a cerut lui Petrossi să oprească, iar acum mergeau amândoi pe malul nordic al cartierului Vuelta de Rocha, urmați de automobilul care rula lent, doar cu șoferul la volan, pe partea stângă a străzii. În depărtare, dincolo de coca de scânduri înnegrite și coastele golașe ale unei vechi corăbii cu

pânze, pe jumătate scufundată lângă mal – Max își amintea că se jucase pe ea când era mic –, se înălța structura înaltă a podului transbordor Avellaneda.

— Ți-am adus un cadou, a spus ea.

A pus un pachețel în mâna lui Max. Un etui mic și alungit, a observat el când a desfăcut pachetul. O cutiuță de piele cu un ceas de mână, un Longines splendid, pătrat, din aur, cu cifre romane și secundar.

— De ce? a vrut el să știe.

— Din capriciu. L-am văzut în vitrina unei prăvălii de pe strada Florida și m-am întrebat cum ar sta pe mâna ta.

L-a ajutat să-l potrivească, să-l întoarcă și să și-l pună la mână. Arată bine, a spus Mecha. Foarte bine, într-adevăr, cu cureaua de piele și catarama de aur la încheietura mâinii bronzate a dansatorului monden. Un obiect distins, pe măsura lui Max. Pe măsura ta, a insistat ea. Ai mâini potrivite pentru astfel de ceasuri.

— Presupun că nu e prima dată când o femeie îți face un cadou.

Îl privea impasibilă. Afectând indiferență.

— Nu știu… Nu-mi amintesc.

— Bineînțeles. Nici nu te-aș ierta dacă ți-ai aminti.

În apropiere de mal erau niște mici cafenele și taverne, unele de o reputație îndoielnică în timpul nopții. Pe sub borul îngust și cloș al pălăriei care îi încadra fața, Mecha se uita la bărbații ce trândăveau, numai în cămașă, cu vestă și șapcă, la mese scoase la poartă sau pe băncile din piață, lângă căruțele cu cai și camionetele care staționau acolo. În locuri ca acesta,

auzise Max spunându-se acasă la el cu mulți ani în urmă, se învăța filozofia popoarelor: italieni melancolici, evrei suspicioși, nemți brutali și tenace, spanioli beți de invidie și de trufie ucigașă.

— Încă mai sosesc cu vapoarele, așa cum a venit și taică-meu, a spus el. Hotărâți să-și împlinească visul… Mulți se pierd pe drum, putrezind ca lemnul acelei corăbii împotmolite. La început trimit bani nevestei și copiilor rămași în Asturias, în Calabria, în Polonia… Până la urmă viața îi doboară puțin câte puțin și dispar. Se sting în mizeria unei taverne sau a unui bordel ieftin. Stând singuri la o masă, în fața unei sticle care nu pune niciodată întrebări.

Mecha se uita la patru spălătorese care veneau spre ei cu niște coșuri mari cu rufe umede: chipuri îmbătrânite prematur și mâini înroșite de săpun și de frecat. Max ar fi putut să le dea nume și să le facă biografia fiecăreia dintre ele. Aceleași chipuri și mâini – sau altele identice – îl însoțiseră în copilărie.

— Femeile – cel puțin cele care arată bine – au posibilitatea să se descurce mai ușor, a adăugat el. O vreme, bineînțeles. Înainte de a deveni mame de familie ofilite – cele mai norocoase. Sau în ambianța tangoului, cele mai puțin norocoase… sau cu cel mai mult noroc. Depinde de perspectivă.

Ultimul comentariu o făcu să se întoarcă și să se uite la el cu reînnoită atenție.

— Sunt multe prostituate?

— Gândește-te numai! a făcut Max un gest care cuprindea totul în jur. O țară de emigranți, unde o bună parte din ei sunt bărbați singuri. Există organizații specializate care aduc femei

din Europa… Cea mai importantă este cea evreiască, Zwi Migdal. Specializată în rusoaice, românce și poloneze. Cumpără femeile cu două sau trei mii de *pesos* și își amortizează cheltuiala în mai puțin de un an.

A auzit râsul Mechei. Sec, fără umor.

— Cât ar plăti pentru mine?

El nu i-a răspuns și au mai făcut câțiva pași în tăcere.

— Ce aștepți de la viitor, Max?

— Să trăiesc cât mai mult posibil, presupun, a ridicat el cu onestitate din umeri. Să am ce îmi trebuie.

— N-o să fii mereu tânăr și elegant. Și bătrânețea?

— Nu mă îngrijorează. Am destule treburi de care să mă ocup înainte de asta.

A privit-o cu coada ochiului. Mergea și studia totul, cu gura ușor întredeschisă, aproape cu o expresie de surpriză în fața noutăților pe care le vedea. Max și-a zis că părea atentă ca un vânător cu tolba la îndemână, de parcă ar fi vrut să înregistreze fiecare scenă, în așa fel încât să nu se mai șteargă din memoria ei: casele din cărămidă și lemn, cu acoperiș de tablă, zugrăvite în verde și albastru, care flancau o linie de tren cu șinele acoperite de rugină, caprifoiul care se vedea în curți pe deasupra gardurilor și zidurilor cu cioburi de sticlă încastrate pe coamă, platanii și arborii de capoc cu flori roșii, care înveseleau străzile din loc în loc. Ea se deplasa foarte lent în fața întregii panorame, studiind fiecare detaliu cu ochi curioși, dar cu o atitudine indiferentă și cu mișcări la fel de firești ca în urmă cu trei ceasuri, când se plimba goală prin camera lui Max, senină ca o regină în alcovul ei. Cu dreptunghiul de soare din

fereastră, care îi sublinia în *contre-jour* liniile prelungi ale corpului elegant, uluitor și flexibil, aurindu-i părul moale și creț dintre coapse.

— Și tu? a întrebat Max. Nici tu n-o să fii mereu tânără și frumoasă.

— Eu am bani. Îi aveam dinainte de a mă mărita… Acum sunt bani cu tradiție, obișnuiți cu ei înșiși.

Nu șovăise să-i răspundă – liniștită, obiectivă. Și-a încheiat spusele cu o expresie de dispreț.

— Nu poți să-ți închipui cât de tare se simplifică totul când ai bani.

El a izbucnit în râs.

— Pot să-mi fac o idee.

— Nu. Mă îndoiesc că poți.

S-au dat la o parte ca să-i facă loc unui vânzător de gheață. Pășea cocoșat sub greutatea unui bloc enorm, ce picura, dus pe umărul acoperit cu o bucată de cauciuc.

— Ai dreptate, a zis Max. Nu e ușor să te pui în pielea celor bogați.

— Armando și cu mine nu suntem bogați. Suntem doar înstăriți.

A reflectat Max asupra diferenței. Se opriseră lângă o balustradă ce mergea de-a lungul promenadei, urmând curba apei de la Rocha. Aruncând o privire rapidă în spate, a văzut că eficientul Petrossi oprise și el automobilul ceva mai încolo.

— De ce te-ai măritat?

— Ah, ce să-ți spun…

Ea privea vapoarele, șlepurile și structura gigantică a podului Avellaneda.

— Armando e un bărbat deosebit de interesant… Când l-am cunoscut, era deja un compozitor de mare succes. Lângă el puteam să trăiesc într-o vâltoare de întâmplări. Prieteni, spectacole, voiajuri… Desigur, aș fi făcut-o oricum, mai devreme sau mai târziu. Dar el mi-a permis s-o fac mai înainte decât prevăzusem. Să plec de acasă și să-mi trăiesc viața.

— Îl iubeai?

— De ce vorbești la trecut?

Mecha continua să privească podul.

— Și, oricum, e o întrebare ciudată pentru un dansator în hoteluri și pe transatlantice.

Max și-a pipăit banda de piele de pe interiorul pălăriei. Se uscase. Și-a pus din nou pălăria pe cap, cu borul puțin coborât pe ochiul drept.

— De ce eu?

Ea îi urmărise mișcările, observându-le ca și cum ar fi interesat-o fiecare amănunt. Aprobatoare. Auzind întrebarea lui Max, ochii ei au scânteiat amuzați.

— Am știut că ai o cicatrice înainte de-a o vedea.

Părea că e gata să zâmbească în fața nedumeririi masculine. Cu câteva ore înainte, fără întrebări sau comentarii, Mecha mângâiase acea cicatrice de pe pielea lui, lipindu-și buzele de ea, lingând picăturile de sudoare ce făceau să-i lucească torsul gol sub urma glonțului încasat cu șapte ani în urmă, când urca anevoie împreună cu camarazii săi pe versantul unui deal,

printre stânci și arbuști, acolo unde ceața zorilor se risipea într-o Zi a Morților.

— Există bărbați care au ceva în priviri și în zâmbet, a adăugat Mecha după o clipă, ca și cum el ar fi meritat o explicație. Bărbați care duc o valiză invizibilă, încărcată cu lucruri grele.

Se uita acum la pălăria lui, la nodul cravatei, la nasturele din mijloc, încheiat, al hainei. Îl cântărea din priviri.

— În plus, ești frumos și liniștit. Al dracului de chipeș…

Dintr-un motiv care lui îi scăpa, ea păru să aprecieze faptul că nu a deschis gura în acel moment.

— Îmi place această minte rece a ta, Max, a adăugat. Atât de asemănătoare cu a mea… într-un fel.

A mai rămas o clipă așa, privindu-l, dusă pe gânduri. Foarte rigidă și imobilă. Apoi a ridicat o mână și l-a mângâiat pe bărbie, aparent fără să-i pese că Petrossi ar putea-o vedea din automobil.

— Da, a încheiat ea. Îmi place această neputință a mea de a avea încredere în tine.

A luat-o din nou la pas și Max a făcut la fel, rămânând alături de ea, timp în care încerca să asimileze toată povestea asta. Se străduia să păstreze propria lui nedumerire între niște limite rezonabile. Au trecut pe lângă un bătrân care învârtea manivela unei vechi flașnete Rinaldi. Măcina acordurile tangoului *„El choclo“* în timp ce calul ce trăgea căruciorul împroșca pavajul cu un șuvoi dens de urină spumoasă.

— Mergem poimâine în La Ferroviaria?

— Dacă vrea soțul tău, da.

Tonul ei era schimbat. Aproape frivol.

— Armando e entuziasmat… Aseară, când ne-am întors la hotel, n-a vorbit decât despre asta și a stat până foarte târziu în pijama, fără să poată adormi, făcându-și însemnări, umplând scrumierele și fredonând. Rareori l-am văzut așa… „Bufonul ăsta de Ravel o să-și mănânce boleroul cu maioneză“, spunea el râzând. E foarte supărat din cauza obligației de astă-seară de la teatrul Colón. Asociația Patriotică Spaniolă sau ceva de genul ăsta îi dedică un concert omagial. Și, ca punct final, o serată oficială de tangou la un cabaret de lux numit Folies Bergère, mi se pare. Și de gală, pe deasupra. Îți dai seama ce oroare.

— Mergi și tu?

— Firește. Nici vorbă să se ducă singur, cu toate leoaicele alea pudrate de la Garden Court dându-i târcoale.

Se vor vedea a doua zi, a adăugat ea după un moment. Dacă Max nu are alte obligații, ar putea să-i trimită automobilul pe la șapte pe bulevardul Almirante Brown. Să-și bea aperitivul la Richmond, de exemplu, și să mănânce în vreun loc simpatic din centru. Li s-a povestit de un restaurant elegant și foarte modern, Las Violetas, dacă a reținut ea bine. Și de altul aflat într-un bloc-turn de pe strada Florida, deasupra pasajului Güemes.

— Nu e nevoie…

Max nu avea nici un interes să se vadă cu Armando de Troeye pe un teren periculos, unde să fie nevoit să poarte o conversație susținută.

— Ne întâlnim la Palace și de-acolo mergem direct la Barracas… Am niște treburi în centru.

— De data asta îmi datorezi un tangou. Mie.

— Desigur.

Se pregăteau să traverseze strada și s-au oprit când în spatele lor a răsunat clopotul unui tramvai. A trecut zgomotos, cu troleul alunecând pe sub cablurile electrice suspendate de stâlpi și clădiri, lung, verde și gol, cu excepția vatmanului și a controlorului în uniformă, care i-a privit de pe platformă.

— Când mă gândesc la viața ta, Max, văd un hău negru… Cicatricea aceea și toate celelalte… Cum ai ajuns la Paris și cum ai plecat de acolo…

O chestiune neplăcută, a decis el. Dar poate că ea are dreptul. Să întrebe, cel puțin. Și până atunci n-o făcuse.

— Nu e nici un secret în toată povestea. Ai văzut cicatricea. Am fost împușcat în Africa.

Nu s-a arătat mirată. De parcă i se părea cel mai obișnuit lucru din lume ca un dansator de salon să fie împușcat.

— De ce erai acolo?

— Adu-ți aminte că o vreme am fost soldat.

— Erau soldați în multe locuri, cred. De ce erai tu acolo?

— Cred că ți-am povestit ceva pe Cap Polonio… S-a întâmplat pe vremea dezastrului de la Annual, în Rif. După atâtea mii de morți, aveau nevoie de un țap ispășitor.

Pentru un foarte scurt moment, Max a cugetat dacă poate să rezume într-o duzină de cuvinte concepte atât de complexe ca incertitudinea, oroarea, moartea și spaima. Evident că nu.

— Am crezut că am omorât un om, a încheiat el pe un ton neutru, și m-am înrolat în Legiune… Pe urmă am aflat că omul nu murise, dar nu mai aveam încotro.

— O încăierare?

— Cam așa ceva.

— Pentru o femeie?

— N-a fost așa de romantic. Îmi datora bani.

— Mulți?

— Destui ca să scoată și el șișul.

A văzut cum scânteiază pupilele aurii. De plăcere, poate. De câteva ceasuri Max credea că înțelege acea strălucire.

— Și de ce în Legiune?

A închis el ochii pe jumătate, rememorând lumina violentă din curțile și de pe străzile Barcelonei, spaima că va da peste un polițist, teama de propria lui umbră, afișul lipit pe peretele de la numărul 9 de pe Prats de Molló: „Celor pe care existența i-a decepționat, celor fără slujbă, celor ce trăiesc fără orizont și fără speranță. Onoare și bani“.

— Se plăteau trei *pesetas* pe o zi de serviciu, a rezumat el. Și, schimbându-ți identitatea, acolo ești la adăpost.

Mecha ținea din nou gura întredeschisă, la fel de avidă ca mai înainte. Curioasă.

— Asta-i în regulă. Te-ai înrolat și ești alt om?

— Cam așa ceva.

— Probabil că erai foarte tânăr.

— Am mințit când mi-am spus vârsta. Se pare că nu le-a păsat prea tare.

— Mă încântă metoda. Acceptă și femei?

Apoi s-a interesat de restul vieții lui, iar Max a pomenit pe scurt câteva din etapele ce îl conduseseră până la salonul de

dans de pe Cap Polonio: Oran, Vieux Port din Marsilia și cabaretele ieftine din Paris.

— Cine era ea?

— Ea?

— Amanta care te-a învățat să dansezi tangou.

— De ce crezi că a fost o iubită și nu o profesoară de dans?

— Unele lucruri sunt evidente… Felul de-a dansa.

A rămas un timp tăcut, analizând vorbele ei, apoi și-a aprins o țigară și a vorbit puțin de Boske. Strictul necesar. La Marsilia cunoscuse o dansatoare maghiară care pe urmă l-a dus la Paris. Ea i-a cumpărat un frac și au dansat o vreme împreună, ca pereche, la Le Lapin Agile și în alte locuri de categorie inferioară.

— Frumoasă?

Fumul țigării i se păru amar și Max o aruncă imediat în apa uleioasă a râului Riachuelo.

— Da. Și a fost frumoasă o vreme bună.

N-a mai povestit nimic, deși imaginile i se derulau în memorie: corpul splendid al lui Boske, părul ei negru, tuns în stilul Louise Brooks, chipul acela frumos, încadrat de pălării de paie sau de fetru, zâmbind în zgomotoasele cafenele din Montparnasse, acolo unde, afirma ea cu o nemaipomenită ingenuitate, clasele sociale sunt abolite. Mereu provocatoare și caldă, cu franceza ei vorbită cu o voce răgușită și în argou marsiliez, dispusă la orice – dansatoare, model din când în când –, stând cu o *café-crème* sau un pahar de gin ieftin în față pe câte un scaun de nuiele de pe terasa de la Dôme sau La Closerie de Lilas, între turiști americani, scriitori care nu scriau și

pictori care nu pictau. *„Je danse et je pose“*[2], obișnuia ea să spună tare, de parcă și-ar fi făcut reclamă la corpul ei în căutare de pensule și celebritate. Își lua micul dejun la ora unu după-amiază – rareori ea și Max se culcau înainte de zorii zilei – în localul ei favorit, Chez Rosalie, unde se întâlnea de obicei cu prieteni unguri și polonezi, care îi făceau rost de fiole cu morfină. Se uita mereu în jur, cu un calcul lacom, la bărbații bine îmbrăcați și la femeile cu bijuterii, haine de blană fine și automobile luxoase, care treceau pe bulevard, așa cum îi studia în fiecare seară pe clienții din cabaretul mediocru unde ea și Max dansau tangoul elegant, în mătase și cu cravată albă, sau înlănțuitul tangou apaș, cu tricou în dungi și ciorapi ajurați negri. Întotdeauna în așteptare, având mereu pregătită expresia adecvată și cuvântul decisiv. În așteptarea ocaziei care nu s-a ivit niciodată.

— Și ce s-a întâmplat cu această femeie? a vrut să știe Mecha.

— A rămas în urmă.

— Foarte în urmă?

El nu i-a răspuns. Mecha continua să-l studieze, cântărindu-l din ochi.

— Cum ai ajuns să intri în cercurile din lumea bună?

Max reveni foarte încet la Buenos Aires. Ochii lui se fixară din nou pe străzile din La Boca, ce piereau în piațetă, pe malurile râului Riachuelo și pe podul Avellaneda. Pe chipul femeii care îl studia întrebătoare, surprinsă, poate, de expresia care în acel moment îl crispa pe al său. A clipit dansatorul ca și cum strălucirea zilei l-ar fi supărat la fel cum îl supărase lumina

crudă din Barcelona, din Melilla, din Oran sau din Marsilia. Acea luminozitate a Buenos Aires-ului rănea vederea, orbindu-i retina impregnată de altă lumină, mai tulbure și mai veche, cu Boske trântită pe patul răvășit, întoarsă cu fața la perete. Spatele ei gol și alb, nemișcat în penumbra cenușie a unor zori murdari ca viața. Și Max închizând tăcut ușa peste această imagine, ca și cum ar fi așezat pe furiș capacul unui coșciug.

— La Paris nu e greu, s-a mărginit el să spună. Acolo societatea e foarte amestecată. Oamenii cu bani frecventează locuri mizerabile… Ca soțul tău și cu tine în La Ferroviaria, dar fără a avea nevoie de pretexte.

— Ia te uită! Habar n-am cum să interpretez chestia asta.

— Am avut un prieten în Africa, a continuat Max, fără să țină cont de comentariul ei. Și despre el ți-am povestit pe vapor.

— Aristocratul rus cu nume lung?… Țin minte. Ai spus că a murit.

A încuviințat, aproape ușurat. Îi venea mai ușor să vorbească despre asta decât despre Boske pe jumătate goală, în cețoasa dimineață de pe *rue* Furstenberg, despre ultima privire aruncată de Max spre seringă, fiolele sparte, paharele, sticlele și resturile de mâncare de pe masă, spre clarobscurul murdar, atât de aproape de remușcare. Prietenul acela rus, a spus el, susținea că fusese ofițer țarist. Fusese în Armata Albă până la retragerea din Crimeea, iar de acolo a fugit în Spania, unde s-a înrolat în Legiunea Străină după o problemă legată de jocuri de noroc și bani. Era un individ deosebit, disprețuitor și elegant, care le plăcea mult femeilor. Îl învățase pe Max cum să se poarte, dându-i primul strat de lustru adecvat: cum să-ți legi

cravata, cum să împăturești o batistă de buzunar, varietatea exactă de gustări, de la anșoa la caviar, care trebuie însoțite de votcă rece. E distractiv, a comentat el o dată, să transformi o bucată de carne de tun într-un om care poate trece drept un gentleman.

— Avea rude exilate la Paris, unde unii din ei își câștigau existența ca portari de hotel și taximetriști. Alții reușiseră să-și scoată banii din țară. Între ei, un văr, proprietar de cabarete unde se dansa tangou. Într-o zi m-am dus să-l văd pe acest văr, am primit o slujbă și lucrurile au mers ceva mai bine... Mi-am putut cumpăra haine decente, am trăit acceptabil și am și călătorit puțin.

— Și ce s-a întâmplat cu prietenul tău, rusul? Cum a murit?

De astă dată amintirile lui Max nu mai erau sumbre. Nu – cel puțin nu în mod convențional. A făcut o grimasă ce exprima o melancolie complice, amintindu-și când îl văzuse ultima dată pe caporalul legionar Dolgoruki-Bragation: închis laolaltă cu trei curve și o sticlă de coniac în cea mai bună cameră a bordelului din Tauima, ca să pornească apoi, de îndată ce a terminat și cu una, și cu celelalte, în ultima aventură a vieții lui.

— Se plictisea. Și-a tras un glonț în cap fiindcă se plictisea.

Așezat pe mica terasă a barului Ercolano, sub palmierii din piață și orologiul de la Circolo Sorrentino, cu ochelarii de citit pe nas, Max citește ziarele. E spre prânzișor, ora cu cea mai mare agitație în orașul vechi, și uneori zgomotul apropiat al unei țevi de eșapament îl face să se întrerupă din citit și să se uite în jur. Nimeni n-ar spune că sezonul turistic și-a dat ultima

suflare: pe terasa barului Fauno, de partea cealaltă a străzii, toate mesele sunt ocupate pentru aperitiv, intrarea în strada San Cesareo e plină de lume care umblă printre tarabele cu pește, fructe și legume, iar pe *corso* Italia Fiaturi, Vespe și Lambrette circulă în roiuri zgomotoase. Doar trăsurile cu cai stau nemișcate, în așteptarea turiștilor, în timp ce birjarii plictisiți pălăvrăgesc, fumează și se uită după femei, strânși sub statuia de marmură a poetului Torquato Tasso.

În *Il Mattino* se publică un amplu reportaj despre duelul Keller-Sokolov, din care s-au jucat câteva din partidele programate. Ultima s-a terminat cu remiză – și asta, se pare, e în favoarea jucătorului rus. După cum i-au explicat Lambertucci și *capitano* Tedesco, fiecare partidă câștigată valorează un punct, iar când e remiză, fiecare oponent câștigă jumătate de punct. Așa că Sokolov are acum două puncte și jumătate, față de unu și jumătate, cât are Keller. O situație incertă, cad de acord ziariștii de specialitate. Max citește de câtva timp cu mare interes toate aceste amănunte, dar sare peste explicațiile tehnice încifrate în denumiri ciudate precum deschideri spaniole, variante Petrosian și apărări nimzoindiene. Asta îl interesează mai puțin decât împrejurările în care se desfășoară competiția. *Il Mattino* și celelalte ziare insistă asupra tensiunii din jurul întâlnirii, datorată nu atât celor cincizeci de mii de dolari pe care îi va primi câștigătorul, cât circumstanțelor politice și diplomatice. După cum tocmai citise Max, de două decenii rușii păstrează în posesia lor sceptrul internațional al șahului, iar titlul de campion mondial a fost deținut de un șir de mari maeștri ai unei Uniuni Sovietice unde acest joc este sport național de la

revoluția bolșevică încoace – cincizeci de milioane de pasionați de șah la două sute și ceva de milioane de locuitori, detaliază unul dintre articole – și instrument de propagandă în exterior, astfel că fiecare turneu se bucură de toată susținerea statului. Asta înseamnă, subliniază unul dintre comentarii, că Moscova joacă totul pe o carte la turneul Campanella. Mai ales că peste cinci luni același Jorge Keller își va disputa titlul mondial cu Sokolov – informala heterodoxie capitalistă contra riguroasei ortodoxii sovietice – în ceea ce se anunță, după prologul pasionant reprezentat de duelul de la Sorrento, meciul de șah al secolului.

Max bea o înghițitură din paharul de *negroni*, răsfoiește paginile ziarului și aruncă o privire fugară peste titluri: grupul muzical The Beatles intenționează să se dizolve, încercare de sinucidere a cântărețului de rock francez Johnny Halliday, minijupa și părul lung revoluționează Anglia… La secția de politică internațională se vorbește de un alt tip de revoluții: Gărzile Roșii continuă să zguduie Beijingul, negrii luptă pentru drepturi civile în Statele Unite și un grup de mercenari a fost arestat pe când se pregătea să intervină în Katanga. Pe pagina următoare, între un titlu despre pregătirile pentru lansarea unei alte misiuni spațiale Gemini – „S.U.A. sunt în fruntea cursei spre Lună“ – și o reclamă la combustibil pentru automobile – „Puneți un tigru în motorul dumneavoastră“ –, apare o fotografie de război alb-negru: un soldat american corpolent, pozat din spate, duce pe umeri un copil vietnamez care se întoarce și se uită neîncrezător spre obiectiv.

O Alfa Giulia trece prin dreptul lui cu ferestrele deschise și pentru o clipă Max are impresia că recunoaște melodia care se aude la radioul mașinii. Ridică ochii de pe fotografia cu soldatul și copilul – i-a amintit de alți soldați și alți copii, de acum patruzeci și cinci de ani – și se uită descumpănit la mașina care se îndepărtează spre prelungirea *corso* Italia și fațada galbenă cu alb a bisericii Santa Maria del Carmine, în vreme ce creierul lui, cufundat încă în ziar, întârzie câteva secunde până identifică muzica pe care a înregistrat-o auzul: acordurile familiare – executate de o orchestră pe un aranjament care include o baterie și o chitară electrică – ale celebrei melodii clasice, cunoscută de acum patru decenii în toată lumea drept „Tangoul Vechii Gărzi“.

Când Max s-a oprit, făcând o pauză, la jumătatea pasului de dans, Mecha l-a privit scurt în ochi, s-a lipit provocatoare de el și, legănându-și trupul într-o parte și în alta, și-a strecurat o coapsă pe lângă piciorul bărbatului rămas nemișcat, cu un pas mai în față. A rezistat el, impasibil, la atingerea cărnii sub fusta de crep subțire, una extrem de intimă, deși întreg La Ferroviaria – o duzină de priviri de ambele sexe – părea că îi urmărește cu sufletul la gură. A făcut apoi dansatorul monden un pas în lateral, ca să rezolve situația, iar femeia l-a urmat imediat, cu dezinvoltură și extremă eleganță.

— Așa-mi place, a susurat ea. Încet și calm. Să nu se creadă că ți-e frică de mine.

Și-a apropiat Max gura de urechea dreaptă a femeii. Îi plăcea jocul, în ciuda riscurilor.

— Ești o femeie și jumătate, a zis.

— Oi fi știind tu ceva.

Apropierea de ea, mirosul suav de parfum de bună calitate răspândit în pielea ei, minusculii stropi de transpirație de pe buza de sus și de pe linia unde începe părul întețeau dorința lăsată de recenta amintire: carne caldă și obosită, aromă de sex satisfăcut, transpirație de trup de femeie, care acum umezește, sub mâinile lui Max, țesătura subțire a rochiei cu poalele legănându-se în ritmul tangoului. Era târziu și magazia era aproape goală. Cei trei muzicanți de la La Ferroviaria interpretau *„Chiqué“* și pe ringul de dans mai erau doar două perechi, care dansau parcă fără chef, ca niște tramvaie lente: o femeie durdulie și scundă, însoțită de un tânăr în haină și cămașă fără guler ori cravată, și blonda cu aspect slav cu care dansase Max data trecută. Aceasta purta aceeași bluză înflorată și se unduia cu un aer plictisit în brațele unui bărbat cu înfățișare de muncitor, în cămașă și vestă. Uneori, în timpul dansului, perechile se apropiau unele de altele și ochii albaștri ai dansatoarei se întâlneau pentru o clipă cu ai lui Max. Indiferenți.

— Bărbatul tău bea prea mult.

— Nu te băga în chestia asta.

A privit îngrijorat colierul de perle pe care ea îl purta în seara aceea peste decolteul rochiei negre, ale cărei poale de-abia îi acopereau genunchii. Apoi, cu aceeași îngrijorare – La Ferroviaria nu era locul potrivit să etalezi bijuterii sau să bei peste măsură –, a aruncat o privire spre masa plină de sticle, pahare și scrumiere pline, unde Armando de Troeye fuma și

golea pahare mari de gin cu sifon în compania numitului Juan Rebenque, bărbatul care acum două zile dansase un tangou cu soția lui. La puțin timp după ce-au sosit acolo – și după ce se uitase mult la ei –, fanfaronul se apropiase grav, cu mustața lui creolă, părul negru și lins, dat cu briantină lucitoare, și ochii negri, periculoși, sub borul pălăriei pe care nu și-a scos-o nici un moment. A venit la masa lor fără grabă, cu o jumătate de trabuc aprins în colțul gurii, cu acel mers încrezut și lent care fusese unul tipic în cartier, cu o mână în buzunarul din dreapta și umflătura șișului deformându-i puțin partea opusă a sacoului ajustat și cu bordură satinată. Ceruse permisiunea să le țină companie domnilor și doamnei în timp ce îi comandase chelneriței, cu autoritatea clientului obișnuit să nu plătească el nota, încă o sticlă de Llave nedesfăcută și un sifon plin. La care avea plăcerea să-i invite el – se uita la Max mai mult decât la soț – dacă le făcea plăcere și lor.

Au făcut o pauză *bandoneón*-istul chior și tovarășii săi și, îndemnați de De Troeye, și-au tras scaunele la masă, așezându-se împreună cu ei, în timp ce Mecha și Max își ocupau și ei locurile. Vechiul pian mecanic a preluat ștafeta muzicală, scârțâind acordurile câtorva tangouri de nerecunoscut. S-au întors muzicanții, după un lung rând de băutură și vorbe, la instrumentele lor, au atacat „*Noches de farra*“, iar Rebenque, după ce și-a tras și mai mult pălăria pe ochi cu un gest golănesc, i-a sugerat Mechei să danseze cu el. Femeia s-a scuzat, invocând oboseala – și, cu toate că zâmbetul fanfaronului a rămas impasibil, privirea lui primejdioasă s-a oprit o clipă asupra lui Max, ca și cum l-ar fi făcut răspunzător pentru această ofensă.

Și-a dus Rebenque două degete la borul pălăriei, s-a ridicat în picioare și s-a dus la dansatoarea blondă, care s-a sculat de pe scaun cu un aer resemnat și, petrecându-și un braț pe după umărul drept al fanfaronului, a început să danseze fără chef. Își cizela celălalt pașii, îndrăgostit de el însuși, cu țigara aprinsă în mâna pe care o ținea la spate în timp ce își conducea partenera cu dreapta, masculin, serios și fără vreun efort aparent. Nemișcat câteva clipe, relua după fiecare pauză complexa broderie pe dușumea, înainte și înapoi, se oprea iar, făcea o pauză și o lua iar de la capăt, în vreme ce femeia, cu un corp docil și o privire indiferentă – unul din picioare i se vedea aproape până la coapsă printr-o crăpătură laterală a fustei prea scurte, *à la parisienne* –, accepta supusă fiecare mișcare impusă de bărbat, fiecare înfloritură, fiecare priză.

— Cum ți se pare fata? l-a întrebat Mecha pe Max.

— Nu știu… Vulgară. Și obosită.

— Poate că o exploatează vreo organizație tenebroasă, precum cele de care mi-ai povestit… Poate că au adus-o din Rusia sau de pe-acolo cu promisiuni mincinoase.

— Negoț cu femei, a precizat Armando de Troeye cu limba împleticită în timp ce ducea la gură, privindu-l apreciativ, un alt pahar de gin.

Această posibilitate părea să îl distreze.

Max s-a uitat la Mecha ca să vadă dacă femeia vorbise serios. După un moment a dedus că nu. Că glumise.

— Mai curând pare din cartier, a răspuns el. Și revenită, nu plecată.

A intervenit din nou De Troeye, după un scurt râs dezagreabil. Excesul de alcool începe să-i tulbure privirea, a observat Max.

— E frumoasă, a zis compozitorul. Vulgară și frumoasă.

Mecha se uita în continuare la dansatoare. Aceasta secunda, foarte lipită de corpul partenerului ei, pașii felini ai fanfaronului pe pardoseala de lemn care scârțâia.

— Îți place, Max? a întrebat ea brusc.

Și-a stins Max în scrumieră țigara pe care o fuma, fără să se grăbească. Începea să-l deranjeze conversația.

— N-arată rău, a acceptat el.

— Ce antipatic ești. Seara trecută părea că îți place să dansezi cu ea.

A privit Max urma de ruj de pe marginea paharului pe care Mecha îl pusese pe masă și portțigaretul de fildeș de lângă scrumiera din care se ridica fumul. Putea simți gustul acelui roșu intens în propria lui gură: șterse cu gura lui, sărutând, lingând și mușcând, și ultima urmă de ruj de pe buzele Mechei în timpul violentului asalt de ieri de la pensiunea Caboto, unde de-abia a mai existat ceva tandrețe la sfârșit, când, după o ultimă cutremurare, ea a șoptit „Ieși, te rog“ la urechea lui și el, ascultător, obosit și epuizat, a ieșit lent din trupul ei și, sprijinindu-se umed de pielea netedă și primitoare a pântecelui femeii, s-a slobozit docil acolo.

— Dansează bine tangoul, a comentat, revenind la La Ferroviaria. La asta te refereai?

— Are un corp drăguț, a fost de părere De Troeye, care o contempla pe dansatoare în lumina paharului ridicat cu o

mână nesigură.

— Ca al meu?

Mecha se întorsese spre dansatorul monden. Adresa întrebarea ochilor lui, iritată și trufașă, cu o umbră de surâs. De parcă soțul ei nici n-ar fi fost acolo. Sau poate tocmai de aceea, a conchis neliniștit Max, fiindcă el e aici.

— E alt stil, a spus precaut, de parcă ar fi înaintat cu baioneta la pușcă prin ceața din Taxuda.

— Evident, a spus ea.

L-a studiat Max cu coada ochiului pe soț – se tutuiau de câteva ceasuri, fără să fi stabilit asta dinainte, la inițiativa bărbatului – și s-a întrebat până unde se va ajunge. Dar compozitorului părea că îi pasă doar de paharul lui de gin, în care aproape că își băgase și nasul.

— Tu ești mai înaltă, a declarat acesta, plescăind din limbă. Nu-i așa, Max?… Și mai slabă.

— Nici nu știi cât îți mulțumesc, Armando, a spus ea. Cât de precis ești!

I-a dedicat soțul un toast politicos exagerat, aproape frizând grotescul, încărcat de intenții al căror sens îi scăpa dansatorului monden, și apoi a rămas tăcută. A observat Max că uneori De Troeye se oprea și fixa atent paharul, cu ochii mijiți din cauza fumului unei țigări, absorbit de ceea ce părea a fi un ritm muzical auzit numai de el, și număra note sau acorduri cu degetele, bătând în masă cu o siguranță de profesionist, ce nu avea nici o legătură cu gesturile unui om care băuse mai mult decât trebuie. Întrebându-se cât de beat era cu adevărat compozitorul și cât se prefăcea, Max s-a uitat la Mecha și apoi la

Rebenque și la blondă. Muzica încetase, iar fanfaronul, întorcându-se cu spatele la dansatoarea de tangou, se apropia de ei cu ritualul său lent.

— Ar trebui să plecăm, a sugerat dansatorul monden.

Între două sorbituri, De Troeye s-a smuls din visare ca să-și arate încântarea față de această idee.

— La altă cârciumă?

— La culcare. Tangoul tău e gata, bănuiesc… La Ferroviaria a dat din ea tot ce trebuia să dea.

A protestat compozitorul. Rebenque, care se așezase între Mecha și el, îi privea pe toți trei cu un zâmbet atât de artificial, că părea pictat pe fața lui, în timp ce încerca să le urmărească discuția. Se vedea că îl deranjează ceva – poate faptul că nimeni nu elogia eleganța cu care dansase tangoul cu blonda.

— Și cu mine ce se întâmplă, Max? a întrebat Mecha.

S-a întors nedumerit spre ea. Femeia avea buzele ușor întredeschise și mierea lichidă strălucea provocatoare. Asta l-a făcut să se înfioreze, cuprins de o dorință sălbatică, care friza ferocitatea, și a știut cu certitudine că în alte timpuri și în niște vieți anterioare ar fi fost capabil să-i ucidă fără șovăială pe toți din jurul lui, numai să rămână singur cu ea. Numai să-și potolească dorința propriului său trup tensionat, sfâșiind în bucăți rochia aproape umedă pe care atmosfera caldă și încărcată de fum o mula pe corpul femeii ca pe o piele întunecată.

— Poate că mie încă nu mi-e somn, a insistat Mecha.

— Putem să mergem în La Boca, a propus vesel De Troeye, terminându-și ginul cu expresia cuiva ce se întoarce dintr-un

loc îndepărtat. Să căutăm ceva care să ne trezească.

— De acord, a zis ea și s-a ridicat în picioare, luându-și eșarfa de pe speteaza scaunului, în timp ce soțul ei își scotea portofelul. S-o luăm și pe blonda vulgară și frumoasă.

— Nu e o idee bună, s-a opus Max.

S-au înfruntat din priviri Mecha și el. Ce dracu' vrei? era întrebarea tăcută a dansatorului. Disprețul ei a fost un răspuns suficient. Poți să joci mai departe, spunea expresia ei. Să mai ceri cărți. Sau să spui pas. Depinde de curiozitatea sau de curajul tău. Și știi care e miza.

— Ba dimpotrivă, zise De Troeye, numărând cu degete nesigure bancnotele de zece *pesos*. E o idee… colosală s-o invităm pe domnișoara.

S-a oferit Rebenque s-o aducă pe dansatoare și să-i însoțească și el, fiindcă domnii, a spus acesta, au un automobil mare și e loc pentru toți. Știe el un loc în La Boca, a adăugat. Casa Margot. Cei mai buni *ravioli* din Buenos Aires.

— Ravioli la ora asta? a întrebat nedumerit De Troeye.

— Cocaină, a tradus Max.

— Acolo, a spus apăsat Rebenque, vă puteți trezi cât vreți.

Când vorbea, era mai atent la Mecha și la Max decât la soț, ca și cum instinctul îl făcea să-și identifice adversarul veritabil. La rândul lui, dansatorul monden nu avea încredere nici el în zâmbetul permanent al golanului, în stilul imperativ în care o adusese pe blondă – se numea Melina, le-a spus el, și era de origine poloneză – ori în privirea aruncată – cum văzuse Max – spre portofelul pe care Armando de Troeye și-l vârâse înapoi în buzunarul interior al hainei după ce scosese din el cincizeci de

bancnote și le lăsase mototolite pe masă, împreună cu un bacșiș generos.

— E prea multă lume, a șoptit Max în timp ce-și punea pălăria pe cap.

Probabil că Rebenque l-a auzit, fiindcă i-a adresat un zâmbet lent, ofensat, rău prevestitor. La fel de ascuțit ca o lamă de ras.

— Cunoașteți cartierul, amice?

Lui Max nu i-a scăpat schimbarea subtilă în modul de a i se adresa. De la „domnule“ la „amice“. Se vedea clar că noaptea era de-abia la început.

— Puțin, a răspuns. Am stat la trei străzi de aici. Demult.

Îl studia celălalt, stăruind asupra manșetelor albe ale cămășii lui Max. Asupra nodului perfect al cravatei.

— Dar vorbiți ca un spaniol din Spania.

— M-a costat mult.

Au continuat să se studieze o clipă în tăcere, cu reciproca impasibilitate a localnicilor, în timp ce fanfaronul ațâța ultimul ciot al trabucului cu unghia lungă de la degetul mic. Pentru unele lucruri nu trebuie să te grăbești și amândoi învățaseră asta pe aceleași străzi. Max a socotit că tipul avea cu vreo zece-doisprezece ani mai mult ca el. Cu siguranță fusese unul din băieții mai mari din cartier, cei pe care el, copil cu șorț gri și un ghiozdan cu cărți în spate, îi pizmuia pentru libertatea lor de a-și petrece timpul la intrările saloanelor de biliard, de a se agăța la spatele tramvaielor companiei Eléctrica del Sud, ca să nu plătească cei zece cenți pentru bilet, de a pândi ca niște tâlhari cărucioarele cu ciocolată Águila și de a fura croasanți din aluat franțuzesc din galantarul brutăriei El Mortero.

— Pe ce stradă, amice?

— Vieytes. În fața stației lui 105.

— Formidabil! spuse celălalt. Am fost aproape vecini.

Se agăța blonda de brațul fanfaronului, punându-și în evidență sânii cu o dezinvoltură profesională sub bluza de-abia încheiată. Îi acoperea umerii o mantilă dintr-o țesătură de calitate inferioară, care le imita pe cele de Manila, și îi privea pe Max și pe soții De Troeye cu un interes proaspăt, care o făcea să-și deschidă ochii mai tare și să înalțe din sprâncenele epilate, reduse la o curbă fină de creion dermatograf negru. Era evident că perspectiva de a pleca un timp de la La Ferroviaria i se părea mai promițătoare decât rutina tangoului pe douăzeci de cenți dansul.

— *Alonzanfan*, a zis un De Troeye voios după ce și-a luat pălăria și bastonul, îndreptându-se spre ușă cu mișcări pe care alcoolul le făcea nesigure.

Au ieșit afară, șoferul Petrossi a tras Pierce-Arrow-ul la intrare și s-au instalat toți în partea din spate a limuzinei. De Troeye stătea pe bancheta mare, între Mecha și dansatoare, Max și Rebenque în fața lor, pe strapontină. Melina pricepuse deja cum stau lucrurile, știa foarte bine cine plătește petrecerea și urma supusă indicațiile silențioase pe care i le dădeau ochii șireți ai fanfaronului din penumbră. Asista Max la tot acest joc, încordat ca un arc, calculând șansele pro și contra. Problemele pe care le puteau avea și modul cel mai eficace de a părăsi, când va veni momentul, acest teritoriu nesigur în condiții rezonabile și fără o lovitură de cuțit între picioare. Acolo unde,

cum știa oricine s-a născut în mahala, o tăietură pe artera femurală face inutil orice garou.

Partida se întrerupe când e trecut de ora zece seara. Afară e întuneric și în ferestrele mari ale hotelului Vittoria imaginile salonului, reflectate în geamuri, se suprapun pe luminile vilelor și hotelurilor situate pe cornișa falezei din Sorrento. Aflat în public, Max Costa privește marele panou de lemn care reproduce tabla de șah și poziția pieselor după ultima mutare făcută de Sokolov înainte ca arbitrul să se apropie de masă. Și-a notat ceva rusul pe un plic, apoi s-a ridicat și a ieșit din sală, în timp ce Keller continua să studieze eșichierul. După puțin timp și-a notat și chilianul ceva pe o hârtie, dar fără să miște vreo piesă, și a pus hârtia în același plic, pe care l-a închis înainte de a îl înmâna arbitrului și de a se ridica, la rândul lui. Asta a fost tot – și, în timp ce Keller dispare pe o ușă laterală, iar publicul sparge tăcerea cu șușoteli și aplauze, Max se ridică de pe scaun și privește dezorientat în jur, încercând să înțeleagă ce anume s-a întâmplat. Observă de la distanță că Mecha Inzunza, care stătea în primul rând, între tânăra Irina Jasenovici și bărbatul cel gras, marele maestru Karapetian, se ridică și pleacă împreună cu ei pe urmele fiului său.

Iese Max pe culoarul transformat în zgomotos vestibul al sălii de joc și se pierde printre amatori, ascultând comentariile despre partidă – a cincea a turneului Campanella. Presa își are sediul într-un mic salon din apropiere, iar când Max trece prin fața ușii acestuia, ascultă comentariul pe care un ziarist italian de la un post de radio îl transmite la telefon:

— Nebunul negru al lui Keller părea un kamikaze… Nu sacrificarea unui cal a atras cel mai mult atenția, ci îndrăzneața călătorie a nebunului pe tabla plină de pericole… Lovitura era mortală, dar pe Sokolov l-a salvat sângele lui rece. De parcă s-ar fi așteptat la asta, cu o singură mutare, Zidul Sovietic a blocat atacul și imediat a propus *„Niciá?“*, adică remiză… Chilianul a refuzat și partida s-a amânat pentru a doua zi.

Într-un salon mai mic, unde se pare că intrarea publicului de rând este interzisă și în a cărui ușă deschisă se îmbulzesc amatorii curioși, Max îl vede pe Keller în fața unei table de șah, împreună cu Karapetian, tânăra Jasenovici, arbitrul și alte persoane, ocupați cu ceea ce pare a fi o reconstituire sau o analiză a partidei. Pe Max îl surprinde, prin contrast cu lentoarea fiecărei mutări din salon, rapiditatea cu care Keller, Karapetian și fata mișcă acum piesele, aproape trântindu-le, făcând mutări, revenind la pozițiile inițiale și propunând altele, timp în care discută cutare sau cutare mutare.

— Analiză post-mortem, așa se numește asta, spune Mecha.

Max se întoarce și o vede alături de el, lângă ușă. N-a simțit când s-a apropiat.

— Sună funebru.

Femeia privește gânditoare spre interiorul micului salon. Ca de obicei la Sorrento – el știe că nu a fost întotdeauna așa –, poartă altfel de haine decât cele ce sunt acum la modă pentru femeile de o anumită vârstă. Astăzi are o fustă de culoare închisă și mocasini și își ține mâinile în buzunarele unei jachete de antilopă foarte frumoase și, în mod cert, foarte scumpe. Doar

jacheta, estimează Max, trebuie să fi costat două sute de mii de lire. Cel puțin.

— Uneori este cu adevărat funebru, zice ea. Mai ales după o înfrângere. Se studiază mutările și se judecă dacă au fost cele mai potrivite sau existau și variante mai bune.

Din interior răzbate în continuare sunetul pieselor care lovesc cu rapiditate tabla de șah. Uneori se aud câte un comentariu sau o glumă făcută de Keller și răsună râsete. Țăcănitul pieselor continuă, tot rapid, câte o piesă mai cade pe jos și jucătorul o ridică grăbit, punând-o la loc pe tablă.

— E incredibil. Ce rapiditate!

Încuviințează Mecha, satisfăcută. Sau, poate, mândră, dar exprimându-se în felul ei discret. Ca orice mare maestru de categoria fiului ei, îi explică Mecha, Jorge Keller își poate aminti fiecare mutare a partidei – și fiecare variantă posibilă. De fapt e capabil să reproducă din memorie toate partidele pe care le-a jucat în viața lui. Și o bună parte din cele jucate de adversarii lui.

— Acum analizează mutările bune sau proaste făcute de el și de Sokolov, adaugă ea. Dar asta e pentru galerie, pentru prieteni și ziariști. Pe urmă o să facă o altă analiză, cu ușile închise, doar cu Emil și Irina. Una mult mai serioasă și mai complexă.

După ce a spus asta, tace, dusă pe gânduri, aplecându-și puțin capul într-o parte în timp ce se uită la fiul ei.

— E îngrijorat, spune ea – pe un ton diferit de cel dinainte.

Îl privește Max pe Jorge Keller și apoi se uită din nou la ea.

— Nu pare, conchide el.

— L-a deconcertat faptul că celălalt a prevăzut mutarea nebunului.

— Am auzit ceva mai înainte. Despre nebunul kamikaze.

— A, da! E ceea ce așteaptă lumea de la Jorge. Presupuse manifestări ale geniului… În realitate a fost ceva plănuit minuțios. El și consultanții lui au lucrat mult la această mutare, în caz că se ivea o situație favorabilă… Ca să profite de ceea ce ar fi putut fi o slăbiciune a lui Sokolov când urma să se confrunte cu gambitul Marshall.

— Mă tem că nu știu nimic despre acest Marshall, admite Max.

— Vreau să spun că până și campionii mondiali au punctele lor slabe. Munca analiștilor constă în a-l ajuta pe jucător să le descopere și să le exploateze în propriul lui avantaj.

Se deschide ușa unui salonaș alăturat și apar sovieticii: doi asistenți în față, apoi campionul mondial, escortat de vreo duzină de persoane. În fund se văd o masă și un joc de șah cu piesele răvășite. Cu siguranță au făcut și ei propria lor analiză, doar că, spre deosebire de cea a lui Keller, a lor s-a făcut cu ușile închise, doar în prezența câtorva ziariști din țara lor, care acum se îndreaptă spre sala presei. Sokolov, cu o țigară aprinsă în mână, trece foarte aproape de Max, își încrucișează umeda lui privire albastră cu cea a mamei adversarului și îi adresează un scurt salut din cap.

— Rușii au avantajul că sunt subvenționați de federația lor și sunt sprijiniți de aparatul de stat, explică Mecha. Uită-te la rotofeiul ăla cu haină gri. Este atașatul pentru cultură și sport al ambasadei lor din Roma… Altul din grup este marele maestru

Kolișkin, președintele Federației Sovietice de Șah. Blondul ăla solid se numește Rostov, a fost pe punctul de a deveni campion mondial, iar acum e analistul lui Sokolov… Și fii sigur că în grup sunt cel puțin doi agenți KGB.

Se uită la rușii care se îndepărtează pe culoar, mergând spre hol și spre apartamentele independente ocupate de delegația sovietică, cele de lângă grădinile hotelului.

— Jucătorii occidentali însă, reia femeia, trebuie să câștige ca să aibă din ce trăi – sau să facă altceva care să le dea această posibilitate… Jorge a avut noroc.

— Nu încape nici o îndoială. Te-a avut pe tine.

— Mă rog… Se poate spune și așa.

Se uită iar pe culoar, părând că ezită dacă să mai spună sau nu ceva. Până la urmă se întoarce spre Max și zâmbește cu un aer absent. Gânditoare.

— Ce-i cu tine? întreabă el.

— Nimic, presupun. E ceva normal în asemenea situații.

— Pari îngrijorată.

Ea mai are o clipă de șovăială. În cele din urmă mâinile ei subțiri și elegante, cu mici pete de bătrânețe pe dosul palmelor, schițează un gest nesigur.

— Acum un moment, când a ieșit, Jorge a spus „Ceva nu e în regulă“. Și nu mi-a plăcut felul cum a spus-o… Și nici cum se uita la mine.

— Eu nu-l văd deloc preocupat pe fiul tău.

— Așa e el. Și imaginea despre sine pe care îi place s-o afișeze. Simpatic și sociabil, așa cum vezi… Lipsit de griji, de

parcă asta nu l-ar costa nimic. Dar nu-ți poți imagina ceasurile de efort, studiu și trudă… Tensiunea epuizantă…

Adoptă o figură obosită, ca și cum tensiunea ar fi epuizat-o și pe ea.

— Haide. Să luăm un pic de aer.

Merg pe culoar și se îndreaptă spre terasă, unde aproape toate mesele sunt ocupate. Dincolo de balustradă, pe care strălucește un felinar aprins, golful napolitan e un cerc de întuneric în care clipesc lumini îndepărtate. Max îi face un semn șefului, care le oferă o masă, și se așază amândoi. Apoi comandă două cocteiluri de șampanie îndatoritorului chelner care îl înlocuiește pe *maître*.

— Ce s-a întâmplat azi? De ce s-a amânat partida?

— Pentru că s-a epuizat timpul stabilit. Fiecare jucător are dreptul la patruzeci de mutări sau la două ore și jumătate de joc. Când cineva epuizează timpul regulamentar sau se ajunge la patruzeci de mutări, partida se amână pentru a doua zi.

Max se apleacă peste masă ca să aprindă țigara pe care ea tocmai și-a pus-o în gură. Apoi se așază picior peste picior, în așa fel încât poziția să nu-i strice dunga pantalonilor – reflex din vremurile de odinioară, când eleganța mai era încă una din uneltele lui de lucru.

— N-am înțeles chestia cu plicurile închise.

— Înainte de a pleca, Sokolov a notat poziția pieselor pe tablă, ca să o reconstituie mâine. Acum trebuia să mute Jorge. Așa că, după ce a decis care va fi următoarea lui mutare, a notat și el în secret poziția pieselor și i-a dat mutarea arbitrului în

plicul închis. Mâine arbitrul va deschide plicul, va face mutarea notată de Jorge, va porni ceasul și vor relua jocul.

— Și-atunci va trebui să mute rusul?

— Exact.

— Presupun că va avea la ce să se gândească noaptea asta.

— Toți vor avea, răspunde Mecha. Când se amână o partidă, mutarea secretă devine o problemă pentru ambii adversari: unul încearcă să prevadă mutarea cu care trebuie să se confrunte, celălalt vrea să stabilească dacă mutarea notată de el a fost cea mai bună posibilă, dacă adversarul a descoperit-o și dacă nu cumva a pregătit drept răspuns o mutare periculoasă. Asta înseamnă, conchide ea, să cineze, să ia micul dejun și să prânzească având un șah de buzunar alături, să lucreze ore în șir cu consultanții, să se gândească la asta sub duș, în timp ce se spală pe dinți, când se trezește în toiul nopții… Cea mai rea obsesie a unui șahist e o partidă amânată.

— Ca a noastră, remarcă Max.

Fără să-i pese de scrumieră, ca de obicei, Mecha scutură pe jos scrumul țigării și și-o duce din nou la gură. Ca întotdeauna când lumina este mai slabă, pielea ei pare că reîntinerește și chipul îi devine mai frumos. Ochii de culoarea mierii, identici cu cei pe care și-i amintește Max, nu se îndepărtează de ai lui.

— Da, într-un anumit fel, răspunde ea. A fost tot o partidă amânată. În două mutări.

În trei, se gândește Max. Mai e o mutare în curs. Dar nu o spune cu voce tare.

Când automobilul s-a oprit între Garibaldi și Pedro de Mendoza, o lună nouă sfâșia întunericul într-un colț, luându-se la întrecere cu lumina electrică a unui bec ce lucea prin frunziș. La coborârea din mașină, Max s-a apropiat pe ascuns de Mecha și a prins-o de braț în timp ce deschidea închizătoarea colierului de perle, pe care l-a lăsat să-i cadă în cealaltă mână și l-a pus în buzunarul hainei. A apucat să vadă ochii femeii, surprinși și foarte larg deschiși, în umbra și strălucirea îndepărtată a luminii electrice, și i-a pus două degete pe buze, oprind cuvintele pe care ea se pregătea să le rostească. Pe urmă, când toți s-au îndepărtat de automobil, dansatorul monden s-a apropiat de fereastra deschisă.

— Aveți grijă de asta, a spus el încet.

A luat Petrossi șiragul fără să spună nimic. Cozorocul șepcii îi umbrea chipul, așa că Max n-a putut să vadă bine expresia de pe chipul lui. Doar strălucirea unei priviri. Aproape complice, i s-a părut lui Max.

— Puteți să-mi împrumutați pistolul dumneavoastră?

— Bineînțeles.

A deschis șoferul torpedoul și a pus în mâna lui Max un Browning mic și greu, al cărui luciu nichelat a strălucit o clipă în semiîntuneric.

— Mulțumesc.

Max i-a ajuns din urmă pe ceilalți, fără să arate, atunci când s-a reunit cu grupul, că a observat privirea scrutătoare pe care i-a aruncat-o Mecha.

— Deștept băiat, a murmurat ea.

A spus-o în timp ce l-a luat de braț cu multă naturalețe. La doi pași în fața lor, Rebenque enumera virtuțile eterului Squibb, ce se vindea în farmacii. E de ajuns, a zis el, să pui un strop într-un pahar și să-l inhalezi între două băuturi ca să te simți în al nouălea cer. Deși *ravioli* de la Margot – un râs de lichea acum, că legaseră o prietenie solidă – sunt într-adevăr inegalabili. Firește, dacă nu cumva domnii preferă ceva mai tare.

— Cât de tare? a vrut să știe De Troeye.

— Opiu, amice. Sau hașiș. Orice poftiți. Chiar și morfină… Se găsesc de toate.

Au traversat strada vorbind și încercând să nu se împiedice de șinele de tren părăsite, printre care creșteau buruienile. Simțea Max greutatea reconfortantă a armei în buzunar în timp ce se uita la spatele fanfaronului, lângă care De Troeye mergea fără grijă, ca și cum s-ar fi plimbat pe strada Florida, cu pălăria dată pe ceafă și la braț cu dansatoarea ce țăcănea cu tocurile pe asfalt. Astfel au ajuns la Casa Margot, o clădire decrepită, cu urme ale gloriei de odinioară, aflată lângă un mic restaurant – închis la ora aceea –, la intrarea căruia se vedeau niște rufe întinse la uscat și un covor de resturi de creveți și gunoaie. Mirosea a umezeală, a solzi și capete de pești, a pâine neagră râncedă, dar și a mâl din Riachuelo, a catran și a rugină de ancore.

— Cel mai bun local din La Boca, a zis Rebenque, iar Max s-a gândit că el e singurul care a sesizat ironia.

Odată intrați, totul s-a petrecut fără politețuri inutile. Localul era un fost bordel, transformat în speluncă de droguri, iar Margot, o femeie în vârstă, cu cărnuri ample și părul vopsit în

roșu-arămiu, care, după ce fanfaronul i-a șoptit ceva la ureche, s-a întrecut în politeți și favoruri. Pe peretele vestibulului, a observat Max, erau trei portrete neobișnuite, ale lui San Martín, Belgrano și Rivadavia[3], ca și cum în timpul destinației anterioare a clădirii, cu o clientelă mai selectă, proprietarul voise să dea bordelului un anumit aer de respectabilitate. Dar asta era singura dovadă de respectabilitate ce se putea găsi acolo. Parterul se prelungea cu un salon întunecos, plin de fum, care era luminat nu cu becuri electrice, ci cu vechi lămpi de gaz, ale căror emanații făceau aerul și mai irespirabil. Mirosea a gaz amestecat cu insecticid Bufach, tutun și hașiș, mirosul se impregna în haine, draperii și mobile, iar la asta se adăuga sudoarea celor șase perechi – unele formate din doi bărbați – care dansau foarte lent, îmbrățișate și aproape imobile, indiferente la muzica pe care un tânăr chinez cu perciunii tunși în vârfuri ascuțite, ca un trădător din filme, o punea la un tonomat pe care îl supraveghea, schimbând plăcile și învârtind de manivelă. Casa Margot, a tras concluzia Max, confirmându-și temerile, era unul din acele locuri unde, de la prima ceartă, puteau răsări cuțite și șișuri din veste, cingători, pantaloni și chiar din pantofi.

— Minunat și autentic! a spus admirativ De Troeye.

Și Mecha părea încântată de local. Studia totul cu un surâs vag, ochi strălucitori și buze întredeschise, ca și cum faptul că respira în acea ambianță i-ar fi ascuțit simțurile. Uneori privirea ei se oprea asupra lui Max cu un amestec de excitație, recunoștință și promisiuni viitoare. Brusc, dorința lui Max a devenit mai presantă și fizică, înlăturând neliniștea provocată

de loc și de anturaj. A admirat în voie, de foarte aproape, șoldurile Mechei în timp ce proprietăreasa îi conducea pe toți la etajul de sus, într-o cameră mobilată în stil turcesc și luminată de două lămpi cu gaz verzi, așezate pe o măsuță joasă, cu covoare arse de țigări și două divane mari. Un chelner enorm, cu cărare pe mijloc și înfățișare de uriaș de bâlci, a adus sticle de ceva căreia îi spunea șampanie și două mănunchiuri de țigări și s-au instalat toți pe divane, cu excepția lui Rebenque, care a dispărut odată cu patroana ca să caute – a zis el zâmbind – grăunțe pentru canari. În acel moment dansatorul monden luase deja o hotărâre, așa că a ieșit pe culoar, ca să-l aștepte când se întoarce. Pe scară urcau acordurile tangoului *„Caminito del taller“*, smulse din șanțul de ebonită de acul gramofonului. A apărut repede fanfaronul. Aducea țigări cu hașiș și jumătate de duzină de pliculețe de hârtie cerată de jumătate de gram, bine împăturite.

— Vreau să vă rog ceva, a spus Max. Ca între bărbați.

Îl privea licheaua cu o suspiciune bruscă, evaluându-i intențiile. Zâmbetul, încă încremenit sub mustața creolă, îi înghețase pe buze.

— Sunt combinat cu doamna de mult timp, a continuat Max. Iar domnului îi place Melina.

— Și?

— Cinci e un număr impar.

Celălalt părea că reflectează la numerele pare și impare.

— Măi, gagiule! a zis el în cele din urmă. Mă iei de prost.

Tonul abrupt nu l-a neliniștit pe Max. Deocamdată. Pentru moment nu erau decât doi câini de mahala, unul mai bine

îmbrăcat decât celălalt, ce se adulmecau pe o ulicioară. Urma aranjamentul.

— Plătim tot, a subliniat Max, accentuând pe „tot“ în timp ce arăta pliculețele de jumătate de gram de hașiș. Asta – și restul. Cât trebuie.

— Bărbatul e doldora de lovele, a spus meditativ Rebenque, de parcă i-ar fi împărtășit gândurile. Ați văzut ce pantofi are?... Un fraier care transpiră pițule ca de la Paris.

— O să se-ntoarcă la hotel cu portofelul gol. Vă dau cuvântul meu.

Ultima frază păru să-l fi satisfăcut pe celălalt, pentru că l-a studiat pe Max cu o atenție sporită. În Barracas sau La Boca oricine înțelege ce înseamnă să-ți dai cuvântul. Aici cuvântul dat se respecta mai mult decât în cartiere elegante precum Palermo sau Belgrano.

— Ce s-a întâmplat cu colierul doamnei? își pipăi fanfaronul, dovedind o memorie bună, baticul alb înnodat la gât în loc de cravată. Nu-l mai are.

— Poate că l-a pierdut. Dar asta n-are nici o legătură. E din altă poveste.

Continua banditul să-l țintuiască cu privirea, fără ca de pe chip să-i dispară zâmbetul înghețat.

— Melina e o cocotă scumpă... De treizeci de marafeți pe noapte, tărăgănă el vorbele, răsucindu-le, ca și cum ambiția i-ar fi ascuțit accentul. O bomboană.

— Bineînțeles. Dar nu vă faceți griji. O să fiți recompensat.

Și-a dus celălalt degetul la borul pălăriei, împingând-o un pic pe spate, și și-a luat chiștocul de trabuc pe care îl ținea după

ureche. Continua să se uite șovăielnic la Max.

— Vă dau cuvântul meu, a repetat acesta.

Aplecându-se fără o vorbă, Rebenque și-a aprins un chibrit pe talpa pantofului. Apoi l-a studiat din nou pe interlocutorul său prin primul rotocol de fum. A băgat Max o mână în buzunarul de la pantaloni, exact sub greutatea Browningului.

— Ați putea bea ceva jos, a sugerat el. Ascultați muzică bună și fumați o țigară bună de foi. Cu calm… Și ne vedem după aceea.

Se uita celălalt la mâna ascunsă. Sau poate ghicea prezența armei.

— Sunt cam pe drojdie, amice. Scoateți niște pițule ca aldămaș.

A scos Max calm mâna din buzunar. Nouăzeci de *pesos*. Era tot ce-i mai rămăsese, în afara celor patru hârtii de cincizeci ascunse în dosul oglinzii în camera de la pensiune. Rebenque a luat banii fără să-i numere și i-a dat în schimb cele șase pliculețe de cocaină. Trei *pesos* fiecare, a spus indiferent, iar hașișul este din partea casei. O să facă mai târziu socotelile. Nota de plată finală.

— Mult bicarbonat? a întrebat Max, uitându-se la *ravioli*.

— Normal, se plesni licheaua peste nas cu unghia lungă de la degetul mic. Dar se duce lin, ca uleiul.

— Las-o să te sărute, Max.

A refuzat dansatorul monden. Era în picioare, cu haina încheiată și cu spatele sprijinit de perete, lângă unul din divanele turcești și fereastra deschisă spre întunericul străzii

Garibaldi. Fumul aromat al hașișului, care se ridica până se pierdea în spirale ușoare, îl făcea să țină ochii întredeschiși. Trăsese doar un fum din țigara care i se consuma între degete.

— Prefer să-l sărute pe soțul tău… El îi place mai mult.

— De acord, a râs Armando de Troeye, care dusese la gură o cupă de șampanie, golind-o. Să mă sărute pe mine.

Compozitorul era așezat pe celălalt divan, în cămașă și vestă, cu manșetele suflecate, cu nodul de la cravată slăbit și cu haina aruncată undeva pe jos. Abajururile lămpilor de gaz învăluiau odaia într-o penumbră verzuie, ce arunca reflexe schimbătoare, ca niște străluciri uleioase, pe pielea celor două femei. Mecha stătea lângă bărbatul ei, sprijinită cu un aer nonșalant pe pernele de damasc fals, cu brațele goale și picioarele încrucișate. Își scosese pantofii și din când în când își ducea la gură țigara de hașiș, inspirând adânc.

— Sărută-l, hai. Sărută-l pe bărbatul meu.

Melina, dansatoarea de tangou, stătea în picioare între cele două divane. Cu câteva momente în urmă schițase un dans pe presupusul ritm al muzicii de la parter, ce de-abia se auzea din spatele ușii închise. Era desculță, ametită de hașiș, cu bluza descheiată peste sânii ce i se balansau, grei și plini. Ciorapii și lenjeria ei de corp erau niște ghemotoace de mătase neagră aruncate pe covor, iar după ultimele mișcări ale dansului lasciv și silențios pe care tocmai le făcuse, încă își mai ținea cu amândouă mâinile fusta strâmtă, stil apaș, ridicată până la jumătatea coapselor.

— Sărută-l! a insistat Mecha. Pe gură.

— Nu sărut pe gură! a protestat Melina.

— Pe el da… Sau pleci de-aici.

A râs De Troeye în timp ce dansatoarea se apropie și, dându-și la o parte părul blond de pe față, urcă pe divan, călare peste el, și îl sărută pe gură. Ca s-o facă din acea poziție, a trebuit să-și ridice și mai mult fusta, iar lumina verde și uleioasă a lămpilor de gaz a alunecat pe pielea ei, de-a lungul picioarelor goale.

— Aveai dreptate, Max, a spus compozitorul cu cinism. Eu îi plac mai mult.

Își băgase mâinile pe sub bluza dansatoarei și îi mângâia sânii. Mulțumită a două pliculețe de cocaină, desfăcute și, acum, goale, aruncate pe măsuța orientală, compozitorul părea treaz, cu tot alcoolul pe care îl avea în sânge în acel moment. Se întrezărea doar, a observat dansatorul cu o curiozitate aproape profesională, o anumită stângăcie în mișcări și în felul cum se întrerupea și căuta trudnic câte un cuvânt împleticit pe limbă.

— Chiar nu vrei să încerci? l-a invitat De Troeye.

A surâs Max evaziv, cu prudență și mult calm.

— Mai târziu… Poate mai târziu.

Tăcea Mecha, cu țigara aprinsă în gură, legănându-și unul din picioarele desculțe. Și-a dat seama Max că ea nu se uită la Melina și la De Troeye, ci la el. Părea lipsită de expresie și, poate, meditativă, ca și cum scena cu soțul ei și cealaltă femeie i-ar fi fost indiferentă sau ca și cum ar fi propus-o doar ca pe un dar făcut dansatorului monden. Cu unicul scop de a-l studia pe el în timp ce se desfășura toată povestea.

— Ce mai așteptăm? a zis ea pe neașteptate.

S-a ridicat încet în picioare, netezindu-și aproape ceremonios poalele rochiei, cu țigara de hașiș încă în gură, și,

apucând-o pe Melina de umeri, a făcut-o să se scoale, îndepărtând-o de soțul ei, și a condus-o până la Max. Se lăsă dusă cealaltă, ascultătoare ca un animal supus, legănându-și sânii goi, de care transpirația îi lipea bluza descheiată.

— Frumoasă și vulgară, a spus Mecha, privindu-l pe Max în ochi.

— Mă doare-n cur, a răspuns el aproape cu blândețe.

Era pentru prima dată când spunea un cuvânt vulgar în fața soților De Troeye. Ea i-a susținut privirea o clipă, cu ambele mâini pe umerii Melinei, și apoi a împins-o fără violență până când pieptul umed și cald al dansatoarei s-a sprijinit de cel al lui Max.

— Fii drăguță cu el, a șoptit Mecha la urechea femeii. E băiat bun, de mahala… Și dansează minunat.

A căutat Melina cu gesturi stângace și o expresie buimacă buzele bărbatului, dar acesta s-a dat în lături, enervat. Aruncase țigara pe fereastră și răspundea de aproape privirii Mechei, începțoșată de *contre-jour*-ul verzui al lămpilor de gaz. A remarcat că ea îl studia cu o aparentă răceală profesională. Cu o extremă curiozitate, ce părea științifică. Între timp dansatoarea descheiase haina și vesta lui Max și se ocupa de nasturii care țineau bretelele și cei care închideau betelia pantalonilor.

— Un băiat bun și primejdios, a insistat enigmatică Mecha.

Apăsa cu mâinile umerii Melinei, obligând-o să îngenuncheze în fața lui și să-și apropie fața de sexul lui. În acel moment în spatele femeilor s-a auzit glasul lui De Troeye:

— Nu mă lăsați pe dinafară, ce dracu’!

De puține ori văzuse Max atâta dispreț precum cel ce străfulgerase în ochii Mechei înainte de a întoarce capul spre soțul ei, privindu-l fără să-și dezlipească buzele. Și să dea Domnul, și-a zis el repede, ca niciodată o femeie să nu mă privească în felul ăsta. La rândul lui, strângând din umeri și resemnându-se cu rolul de spectator, De Troeye și-a umplut o altă cupă de șampanie, a golit-o dintr-o înghițitură și s-a apucat să desfacă un *ravioli* de cocaină. Între timp Mecha s-a întors iar spre Max și, în vreme ce dansatoarea, îngenuncheată și docilă, ajungea la obiectul manevrei ei fără prea mult sârg profesional – cel puțin avea o limbă umedă și caldă, a apreciat obiectiv Max –, Mecha a lăsat țigara să cadă pe covor și și-a apropiat buzele de cele ale bărbatului, fără să ajungă să i le atingă, iar pupilele ei păreau că iau culoarea verzuie a gazului. A rămas așa vreme îndelungată, privindu-l nemișcată și foarte de aproape, cu gâtul și chipul profilate pe racursiul de semiîntuneric și cu gura la mai puțin de un deget de cea a lui Max, pe când acesta își umplea simțurile cu suava fâlfâire a respirației ei, apropierea de trupul zvelt și delicat, aroma de hașiș, parfumul vag și ușoara transpirație ce se împerecheau pe pielea femeii. Asta, nu neîndemânatica execuție a Melinei, a fost cea care i-a stârnit cu adevărat dorința, iar când carnea s-a întărit în sfârșit, încordându-se și ieșind din haine, Mecha, care părea că pândește clipa, a dat-o la o parte brusc pe dansatoare și s-a lipit cu violență lacomă de gura lui Max, târându-l spre divan, în timp ce în spatele ei răsuna râsul bucuros al soțului.

— Doar nu vreți să plecați deja, a zis Juan Rebenque. Așa de devreme.

Surâsul lui periculos se interpunea între ei și ușă, dând pe dinafară de atâta venin. Stătea în mijlocul culoarului cu o înfățișare sfidătoare, cu pălăria lăsată pe o parte și mâinile în buzunarele pantalonilor. Din când în când își apleca ochii ca să se uite la pantofi, vrând parcă să se asigure că lustrul lor este la înălțimea situației. Max, care prevăzuse asta, a observat umflătura făcută de șiș în partea stângă a sacoului închis al fanfaronului. Apoi s-a întors spre De Troeye.

— Cât ai la tine? l-a întrebat cu o voce scăzută.

Pe chipul compozitorului se etalau ravagiile nopții: ochi înroșiți, bărbia pe care începuse să crească barba, cravata înnodată alandala. Melina îi eliberase brațul și se sprijinea de peretele culoarului cu un aer plictisit și indiferent, dând impresia că singurul lucru la care se gândește este un pat pe care să se întindă și să doarmă neîntoarsă douăsprezece ore.

— Mai am vreo cinci sute de *pesos*, a murmurat nedumerit De Troeye.

— Dă-mi-i.

— Pe toți?

— Pe toți.

Compozitorul era prea obosit și amețit de alcool ca să protesteze. Supus, cu mâini nesigure, a scos portofelul din buzunarul interior al hainei și l-a lăsat pe Max să-l jupoaie fără remușcări. Simțea Max ochii Mechei ațintiți asupra lui – ea era ceva mai în spate, pe culoar, cu eșarfa pe umeri, și urmărea scena –, dar nu s-a uitat la ea nici o clipă. Trebuia să se

concentreze asupra unor lucruri mai urgente. Și mai periculoase. Cel mai important era să ajungă cu cât mai puține dificultăți la Pierce-Arrow-ul unde aștepta Petrossi.

— Uite banii, i-a spus fanfaronului.

A numărat acesta bancnotele fără să clipească. Când a terminat, s-a bătut meditativ cu banii peste degetele unei mâini. Pe urmă i-a pus în buzunar și a zâmbit mai tare.

— Cheltuielile au fost mai mari, a zis el flegmatic, tărăgănând vorbele și accentul.

Nu se uita la De Troeye, ci la Max. De parcă ar fi fost ceva personal, între ei doi.

— Nu cred, a zis Max.

— Păi, vă sfătuiesc să credeți, amice. Melina e o fată drăguță, nu-i așa?... Pe urmă a trebuit să fac rost de pliculețele de cocaină și toate celelalte, a privit-o el o clipă insolent pe Mecha. Doamna, dumneavoastră și fraierul ați petrecut o noapte frumoasă... Să încercăm să rămână la fel pentru toți.

— Nu mai avem mardei, a spus Max.

Celălalt părea să se fi oprit asupra ultimului cuvânt, accentuându-și zâmbetul, de parcă ar fi apreciat termenul de argou de mahala.

— Și doamna?

— N-are bani la ea.

— Exista un colier, mi se pare.

— Nu mai există.

Și-a scos licheaua mâinile din buzunar și s-a descheiat la haină. Când a făcut-o, mânerul ivoriu al șișului s-a ivit din răscroiala vestei.

— Păi, va trebui să facem cercetări.

Se uită la lanțul de aur care strălucea pe vesta lui De Troeye.

— Și mi-ar plăcea să știu și cât e ceasul, fiindcă al meu a stat.

Max a privit manșetele cămășii și buzunarele banditului.

— Nu s-ar zice că purtați ceas.

— A stat acum mulți ani… De ce să port unul care nu merge?

Nu merită să moară nimeni pentru un ceas, se gândi Max. Nici măcar pentru un șirag de perle. Dar ceva în zâmbetul fanfaronului îl irita. Prea multă suficiență, poate. Prea multă siguranță din partea numitului Juan Rebenque, ce se credea singurul aflat pe teren propriu.

— V-am spus că sunt din Barracas, că m-am născut pe strada Vieytes?

S-a întunecat surâsul celuilalt, ca și cum mustața creolă i l-ar fi umbrit dintr-odată. Și ce-i cu asta, spunea expresia lui. La o asemenea oră din noapte.

— Nu te băga, a zis el sec.

Expresia feței lui făcea tutuiala mai abruptă și mai îngrijorătoare. Max l-a studiat pe îndelete, situând amenințarea în contextul în care se producea. Atitudinea tipului, vestibulul, ușa, strada cu mașina în așteptare. Nu era exclus ca Rebenque să aibă pe aproape vreun prieten dispus să dea o mână de ajutor.

— Din câte îmi amintesc, în cartier eram cinstiți, a adăugat Max cu mult calm. Oamenii își respectau cuvântul.

— Și?

— Când voiai un ceas, ți-l cumpărai.

Se șterse surâsul de pe fața celuilalt. Îl înlocuise o grimasă periculoasă. De lup fioros, gata să muște.

— Ești tâmpit sau faci pe tâmpitul?

Degetul mare zgâria vesta, de parcă se târa pe drumul spre șiș. Dintr-o privire, dansatorul monden a calculat distanțele. Trei pași îl despărțeau de cuțitul celuilalt. Acesta, la rândul lui, trebuia să-l scoată din teacă. Max s-a răsucit aproape imperceptibil, rămânând cu partea stângă spre el, căci așa se putea apăra mai bine cu brațul și cu o mână. Învățase acest mod de a calcula distanțele – silențioasa și utila coregrafie de deschidere – în bordelurile legionarilor din Africa, printre sticle sparte și lovituri de șiș. Când ești printre câini, trebuie să latri laolaltă cu haita.

— O, pentru Dumnezeu… Nu mai faceți pe cocoșii! a răsunat vocea Mechei din spatele lui. Mi-e somn. Dați-i ceasul și hai să plecăm de-aici.

Nu făceau pe cocoșii, iar Max o știa, dar nu era momentul să dea explicații. Fanfaronului treaba asta îi stătea în gât de mult timp, poate chiar din cauza Mechei. De prima dată când a văzut-o, fără îndoială. De la tangou. Nu ierta faptul că în această seară fusese exclus – și alcoolul, care cu siguranță îi însoțise așteptarea, nu îmbunătățise lucrurile. Ceasul, șiragul lăsat în grija lui Petrossi, cei nouăzeci de *pesos* ai lui Max și cei cinci sute pe care îi scosese De Troeye nu erau decât un pretext pentru cuțitul care îl gâdila la subsuoară pe bandit. Căuta să facă un act de bravură, la care Mecha să fie martoră.

— Ieșiți, le-a zis el, fără să se întoarcă, femeii și soțului ei. Direct la mașină.

Poate a fost tonul. Maniera în care înfrunta privirea ticăloasă a lui Rebenque. Mecha n-a mai spus nimic. După câteva secunde Max a văzut cu coada ochiului că ea și soțul ei se trăseseră mai spre el, mai aproape de ușă, lipindu-se de perete.

— De ce vă grăbiți, dragi prieteni? a zis licheaua. Avem timp berechet.

Îl disprețuiesc fiindcă îl știu pe dinafară, s-a gândit Max. Ar putea fi eu însumi. Greșeala lui este convingerea că un costum bine croit ne face diferiți. Că asta îți distruge amintirile.

— Ieșiți în stradă! le-a repetat Max soților De Troeye.

Degetul mare al lichelei s-a apropiat și mai mult de șiș. Era la un centimetru de mâner când Max a băgat mâna dreaptă în buzunarul hainei, pipăind metalul călduț al Browningului. Era un 6.35 în care băgase pe ascuns un glonț pe țeavă înainte de a coborî în vestibul. Cu un deget, fără să-l scoată din buzunar, a tras piedica. Borul pălăriei lui Rebenque a coborât, iar ochii lui negri și gânditori urmăreau cu interes fiecare mișcare a dansatorului monden. În fund, în ceața de fum din salon, la gramofon au început să se audă acordurile tangoului *„Mano a mano“*.

— De-aici nu pleacă nimeni! a zis banditul pe un ton obraznic.

Apoi a făcut un pas în față, prevestind arabescuri de oțel în aer. Își băgase deja mâna dreaptă la subsuoara vestei când Max i-a vârât Browningul sub nas. Și l-a țintit între ochi.

— De când s-a inventat ăsta, a zis el senin, nu mai există viteji.

A spus-o fără ostentație sau aroganță, pe un ton liniștit, discret, de parcă ar fi fost vorba de niște mărturisiri între camarazi. De la om la om. Asigurându-se în același timp că nu îi tremură mâna. Se uita celălalt cu o expresie serioasă la gaura neagră a țevii. Aproape meditativ. Părea un jucător profesionist, și-a zis Max, și calcula acum câțiași mai rămân în pachetul de cărți de pe masă. A ajuns, probabil, la concluzia că puțini, pentru că după o clipă și-a îndepărtat mâna de mânerul cuțitului.

— N-ai fi așa de curajos dacă am fi pe picior de egalitate, a comentat, privindu-l foarte încruntat și foarte fix.

— Firește că nu, a admis Max.

Celălalt i-a mai înfruntat privirea un moment. După aceea le-a arătat ușa cu o mișcare a bărbiei.

— Cărați-vă.

Surâsul îi revenise pe buze. La fel de resemnat pe cât de primejdios.

— Urcați în mașină, le-a ordonat Max Mechei și bărbatului ei, cu țeava armei îndreptată în continuare spre bandit.

Au plecat soții De Troeye – țăcănit rapid de tocuri pe pardoseala de lemn – fără ca celălalt să le arunce vreo privire. Pupilele lui îl țintuiau în continuare pe dansatorul monden, pline de promisiuni sinistre și improbabile.

— Nu ți-ar plăcea să încerci, amice?... Să știi că în cartier prisosesc cuțitele. Arme de bărbați, crede-mă. Ar putea să-ți împrumute unul careva.

A zâmbit Max strâmb. Aproape complice.

— Altădată, poate. Azi sunt grăbit.

— Ce păcat.

— Așa e.

A ieșit pe stradă fără să grăbească pasul în timp ce-și băga arma în buzunar, aspirând cu ușurată desfătare aerul proaspăt și umed al zorilor. Pierce-Arrow-ul era în fața intrării, cu motorul pornit și farurile aprinse, iar când dansatorul a urcat în el, trântind portiera, Petrossi a eliberat frâna de mână, a băgat în viteză și a demarat cu un scrâșnet violent de roți. Mișcarea bruscă l-a făcut pe Max să cadă pe scaunul din spate, între soții De Troeye.

— Dumnezeule! a șoptit uluit bărbatul. Ce mai noapte! Completă.

— Voiați Vechea Gardă, nu?

Întinsă pe pernele de piele, Mecha râdea în hohote.

— Cred că mă îndrăgostesc de Max... Te deranjează, Armando?

— Deloc, draga mea. Și eu îl iubesc.

Carne splendidă. Magnifică. Poate acestea erau cuvintele exacte pentru a defini corpul femeii adormite în semiîntunericul dormitorului, pe cearșafurile răvășite. Nu exista pictor sau fotograf, a decis dansatorul monden, care să poată reproduce cu fidelitate acele linii lungi și superbe, combinate de natură cu delicioasă perfecțiune în spatele gol, brațele întinse într-un unghi precis, îmbrățișând perna, curba suavă a șoldurilor prelungindu-se la infinit cu picioarele ei zvelte, care, ușor despărțite, lăsau să se vadă din spate punctul unde îi începea sexul. Și, în chip de centru ideal, unde

convergeau toate acele linii lungi și curbe suave, ceafa dezgolită, vulnerabilă, cu părul tuns până exact deasupra ei, pe care dansatorul o atinsese cu buzele înainte de a se ridica, pentru a se asigura că Mecha doarme.

După ce s-a îmbrăcat, Max a stins țigara pe care o fumase, s-a dus în baie – marmură și faianță albă – și și-a făcut nodul la cravată în fața oglinzii mari, așezată deasupra lavoarului. După aceea a traversat dormitorul în timp ce se încheia la vestă, căutându-și haina și pălăria pe care le lăsase în salonașul englezesc al enormului apartament de la Palace, lângă lampa aprinsă și sofaua de acaju unde Armando de Troeye, îmbrăcat și cu hainele vraiște, descheiat la gulerul tare și în șosete, dormea încovrigat ca un vagabond beat pe o bancă din stradă. Zgomotul pașilor l-a făcut să deschidă ochii pe compozitor, care s-a răsucit buimac pe catifeaua roșie a sofalei.

— Ce-i, Max? a întrebat el greoi, cu limba cleioasă.

— Nimic. Colierul Mechei a rămas la Petrossi și mă duc să-l iau.

— Bun băiat.

De Troeye a închis ochii și s-a întors. Max a mai rămas locului un moment și l-a studiat. Disprețul pe care i-l inspira acest bărbat se înfrunta cu uimirea față de cele întâmplate în ultimele ceasuri. Pentru o clipă a simțit dorința să-l lovească fără milă și fără remușcări, dar asta, și-a zis el, judecând la rece, nu contribuia, practic, cu nimic la situația existentă. Erau alte lucruri urgente care îl interesau. Cugetase îndelung la ele, stând nemișcat lângă trupul epuizat și adormit al Mechei, cu ultimele amintiri și senzații izbindu-se ca bolovanii duși de un torent:

felul în care au străbătut holul hotelului, sprijinindu-l pe soț, portarul de noapte care le-a dat cheia, liftul și intrarea în apartament, mormăielile și râsetele înfundate. Și apoi De Troeye privindu-i cu ochi sticloși, de animal ametit, în timp ce femeia și Max se dezbrăcau și apoi se îmbrățișau cu dorință și o totală lipsă de pudoare, sorbindu-și gurile și corpurile, mergând cu spatele și împingându-se până în dormitor, unde, fără să mai închidă ușa, au dat la o parte cuvertura de pe pat și el s-a adâncit în carnea femeii cu o violență disperată, mai asemănătoare cu o răfuială decât cu un act pasional sau amoros.

A închis cu multă grijă ușa în urma lui, încercând să nu facă zgomot, și a ieșit pe culoar. A mers pe covorul care înăbușea zgomotul pașilor și, evitând liftul, a coborât pe scara lată de marmură, calculându-și următoarele mișcări. Nu era adevărat că șiragul de perle al Mechei rămăsese în automobilul Pierce-Arrow. Când a coborât din el în fața hotelului, în timp ce-i spunea șoferului să-l aștepte ca să-l ducă la pensiunea Caboto, Max îi înapoiase lui Petrossi pistolul și recuperase șiragul de perle, pe care și l-a băgat într-un buzunar fără ca Mecha ori soțul ei să observe. Acolo fusese tot timpul și acolo era și acum, ieșind în relief sub mâna cu care Max își pipăia buzunarul stâng al hainei în vreme ce trecea printre coloanele din hol, îl saluta cu o ușoară înălțare din sprâncene pe portarul de noapte și ieșea afară, unde Petrossi dormita în mașină, sub lumina unui felinar de pe stradă, cu șapca pusă deoparte, pe banchetă, peste un exemplar împăturit din *La Nación*, și capul lăsat pe

spate pe spătarul de piele. L-a ridicat când Max a bătut cu degetele în geam.

— Mergem pe strada Almirante Brown, vă rog… Nu, lăsați, nu vă puneți șapca. Pe urmă duceți-vă acasă.

Pe drum n-au schimbat nici o vorbă. Din când în când, la lumina farurilor ce fulgerau pe o fațadă sau pe un zid, combinată cu lumina cenușie a zorilor ce începeau să apară, Max observa în oglinda retrovizoare privirea tăcută a șoferului, care uneori se întâlnea cu a lui. Când Pierce-Arrow-ul s-a oprit în fața pensiunii, Petrossi a ieșit ca să-i deschidă portiera lui Max. A coborât dansatorul cu pălăria în mână.

— Mulțumesc, Petrossi.

Șoferul îl privea impasibil.

— Cu plăcere, domnule.

Max a făcut un pas spre intrare, s-a oprit imediat și s-a întors.

— A fost o plăcere să vă cunosc, a adăugat.

În lumina aceea incertă era dificil să își dea seama cu certitudine, dar a avut impresia că Petrossi zâmbea.

— Dimpotrivă, domnule… Aproape toată plăcerea a fost de partea mea.

Acum era rândul lui Max să zâmbească.

— Browningul e foarte bun. Aveți grijă de el.

— Mă bucur că v-a fost de folos.

O ușoară descumpănire s-a reflectat în privirea șoferului când, cu un gest spontan, dansatorul monden și-a scos Longinesul de la mână.

— Nu e mare lucru, a spus în timp ce i-l întindea. Dar nu mai am nici un *peso* în buzunar.

Răsuci Petrossi ceasul între degete.

— Nu e necesar, a protestat.

— Știu că nu e. Și asta face să fie și mai necesar.

Două ore mai târziu, după ce și-a făcut bagajul și a chemat un taxi la pensiunea Caboto, Max Costa s-a urcat de pe cheiul portului la bordul navei cu zbaturi a companiei Carrera care făcea legătura între cele două maluri ale fluviului Río de la Plata și, după puțin timp, odată rezolvate problemele cu trecerea frontierei și vama, debarca la Montevideo. Cercetările poliției, care a reconstituit după câteva zile scurta activitate a dansatorului monden în capitala uruguayană, au dezvăluit că în timpul traversării de la Buenos Aires a cunoscut o femeie de naționalitate mexicană, cântăreață profesionistă, angajată de teatrul Royal Pigalle. Cu ea s-a instalat Max într-o cameră de lux de la hotelul Plaza Victoria, de unde a dispărut a doua zi dimineața, lăsându-și în urmă bagajul și o substanțială notă de plată – camera, diverse servicii, cina cu șampanie și caviar –, pe care a trebuit s-o plătească furioasa mexicancă, împotriva voinței ei, a doua zi, când a trezit-o un vânzător ce venise cu haina de hermină pe care Max o cumpărase pentru ea în după-amiaza trecută de la cea mai bună blănărie din oraș și care, potrivit instrucțiunilor lui, fiindcă nu avea suficienți bani la el, trebuia să-i fie trimisă la hotel în dimineața următoare, când se deschideau băncile.

Între timp Max se îmbarcase pe transatlanticul sub pavilion italian Conte Verde, care se îndrepta spre Europa, cu escală la Rio de Janeiro, și după trei zile a debarcat în orașul brazilian, iar din acel moment i s-a pierdut urma. Ultimul lucru care s-a putut stabili a fost că, înainte de a pleca din Montevideo, Max a vândut colierul de perle al Mechei Inzunza unui bijutier român, cunoscut traficant de obiecte furate, care avea o prăvălie cu lucruri de ocazie pe strada Andes. Românul, care se numea Troianescu, a recunoscut în declarația dată la poliție că plătise pe șirag – două sute de perle originale și perfecte – suma de trei mii de lire sterline. Ceea ce însemna, la valoarea pieței, ceva mai mult de jumătate din valoarea lui reală. Dar tânărul care i-l vânduse la cafeneaua Vaccaro și pe care îl recomandase un prieten de-al unui prieten, părea grăbit să încheie afacerea. Un băiat amabil, de altfel. Bine îmbrăcat și educat. Cu un zâmbet simpatic. Dacă n-ar fi fost vorba de două sute de perle și de graba lui, l-ai fi putut lua drept un gentleman perfect.

1. Joc de noroc de origine italiană, în care participanții întind pumnul drept închis și-l deschid în același timp, arătând un număr de degete, de la unu la cinci. Câștigă cel care întinde tot atâtea degete ca și adversarul.
2. Dansez și pozez (în fr., în orig.).
3. José de San Martín (1778-1850), Manuel Belgrano (1770-1820), Bernardino de la Trinidad González Rivadavia y Rivadavia (1770-1845), oameni politici și militari argentinieni care au luptat pentru independența Argentinei și a altor țări hispano-americane.

6. Promenada Englezilor

După cina de la Vittoria au ieșit să facă o mică plimbare și să profite de temperatura plăcută. Mecha l-a prezentat pe Max celorlalți – „Un prieten drag, de acum mai mulți ani decât pot să-mi aduc eu aminte“ – și el s-a integrat în grup fără efort, cu talentul lui dintotdeauna de a se descurca în orice fel de situații, cu felul lui simpatic de a fi, alcătuit din purtări alese și isteține prudentă, care deschisese atâtea uși în alte vremuri, când fiecare zi era o provocare și o luptă pentru supraviețuire.

— Deci locuiți la Amalfi? se interesează Jorge Keller.

Calmul lui Max este perfect.

— Da. O parte din an.

— Frumos loc. Vă invidiez sincer.

E un băiat agreabil, conchide Max. În formă fizică bună – ca tinerii ăștia nord-americani care câștigă trofee la universitate, dar cu un bun lustru european. Și-a scos cravata, și-a suflecat mânecile cămășii până la cot și, cu haina aruncată pe umăr, nu se prea potrivește cu ideea pe care ne-o facem de obicei despre un aspirant la titlul de campion mondial la șah. Iar partida amânată nu pare să-l îngrijoreze. În timpul cinei s-a arătat amuzant și dezinvolt, a făcut glume cu maestrul și consultantul său, Karapetian. La desert acesta a vrut să se retragă, ca să analizeze variantele mutării secrete și să pregătească ceea ce urmau să facă el și Irina Jasenovici, împreună cu Keller, a doua

zi dimineața, după micul dejun. Karapetian a fost cel care, înainte de a pleca, a sugerat plimbarea. Îți va face bine, o să-ți limpezești mintea. Relaxează-te un moment – și ia-o și pe Irina cu tine.

— De cât timp sunteți împreună? a vrut să știe Max în vreme ce consultantul se îndepărta.

— De prea mult, a oftat Keller cu tonul glumeț al unuia care bârfește un profesor de cum acesta se întoarce cu spatele. Și asta înseamnă mai bine de jumătate din viața mea.

— Îl ascultă mai mult pe el decât pe mine, a remarcat Mecha.

Tânărul a râs din nou.

— Tu ești doar maică-mea… Emil e paznicul temniței.

O privește Max pe Irina Jasenovici și se întreabă în ce măsură putea fi ea cheia acelei temnițe la care făcuse aluzie Keller. Nu e chiar frumoasă, își zice el. Atrăgătoare, poate, cu tinerețea ei, cu fusta aceea scurtă și atât de *Swinging London*, cu ochii mari, negri și migdalați. Pare tăcută și gingașă. O fată deșteaptă. Mai degrabă decât îndrăgostiți, ea și Keller aduceau a tineri colegi care se înțeleg prin semne și priviri pe la spatele adulților, ca și cum șahul, care îi unise, fusese o încălcare complice a legilor. O inteligentă și complexă strengărie.

— Haideți să bem ceva, propune Mecha. Acolo.

Coboară conversând pe San Antonio și *via* San Francesco, spre grădinile hotelului Imperial Tramontano, unde, într-un pavilion ascuns printre *bougainvillea*, palmieri și magnolii luminate de lampioane, o formație cântă în fața a vreo treizeci de persoane – tricouri, svetere pe umeri, minijupe și blugi – care ocupă mesele din jurul ringului de dans, plasat aproape de

cornișa falezei, deasupra decorului întunecat al golfului și a luminilor îndepărtate din Napoli, zărite pe fundal.

— Mama nu mi-a vorbit niciodată de dumneavoastră, din câte îmi amintesc… Unde v-ați cunoscut?

— Pe un vapor, la sfârșitul anilor douăzeci. În drum spre Buenos Aires.

— Max era dansator monden pe vapor, adaugă Mecha.

— Monden?

— Profesionist. Dansa cu doamnele și domnișoarele și o făcea destul de bine… A fost foarte implicat în compunerea celebrului tangou al primul meu soț.

Tânărul Keller ascultă această informație cu indiferență. Sau nu-l interesează tangourile, deduce Max, sau nu-i face plăcere să se pomenească de viața familială anterioară a mamei sale.

— A, da? comentează el nepăsător. Tangoul.

— Și cu ce vă ocupați acum? se interesează Irina.

Șoferul doctorului Hugentobler își ia o expresie adecvată, pe jumătate convingătoare, pe jumătate vagă.

— Cu afacerile, răspunde el. Am o clinică în nord.

— Nu e rău, comentează Keller. De la dansator de tangouri la proprietar al unei clinici și al unei vile la Amalfi.

— Cu etape intermediare, nu întotdeauna prospere, precizează Max. În patruzeci de ani se întâmplă multe.

— L-ați cunoscut pe tata? Pe Ernesto Keller?

Un gest vag de concentrare.

— S-ar putea… Nu sunt sigur.

Privirea lui Max o întâlnește pe cea a Mechei.

— L-ai cunoscut pe Riviera, completează ea senină. În timpul războiului din Spania, acasă la Suzi Ferriol.

— Ah! E-adevărat… Desigur.

Toți patru comandă băuturi: răcoritoare, apă minerală și un *negroni* pentru Max. În timp ce chelnerul se întoarce cu tava încărcată, bateristul bate în tobe și cinele, chitarele electrice răsună și solistul – un domn matur, cu perucă și haină fantezistă, care îl imită pe Gianni Morandi – începe să cânte *„Fatti mandare dalla mamma“*. Jorge Keller și fata se sărută scurt și se duc pe ring, ca să danseze, mișcându-se agili prin mulțime în ritmul vioi al twistului.

— Incredibil! comentează Max.

— Ce ți se pare incredibil?

— Băiatul tău. Felul lui de a fi. De a se purta.

Ea îl privește ironică.

— Te referi la aspirantul la titlul de campion mondial la șah?

— Exact.

— Am înțeles. Îmi închipui că te așteptai să vezi un băiat palid și necomunicativ, într-un nor de șaizeci și patru de pătrate albe și negre.

— Cam așa ceva. Da.

Clatină din cap Mecha. Nu-ți face iluzii, îl avertizează ea. Norul e și el aici. Deși nu pare, tânărul continuă să joace partida amânată. Ce îl deosebește de alții, neîndoios, e modul lui de a se confrunta cu asta. Unii mari maeștri se izolează de lume și de viață și se concentrează ca niște călugări budiști. Dar Jorge Keller nu e așa. Maniera lui de a juca constă exact în proiectarea jocului de șah în lume și în viață.

— Sub această aparență considerată în mod greșit normală, una atât de vitală, încheie, există o concepție despre spațiu și despre lucruri care n-are nici o legătură cu a ta. Sau cu a mea.

Încuviințează Max, care o studiază pe Irina Jasenovici.

— Și ea?

— E o fată ciudată. Nici eu însămi nu reușesc să-mi dau seama ce e în capul ei… E o mare jucătoare, fără îndoială. Eficientă și lucidă. Dar nu știu în ce măsură felul ei de a se comporta se datorează ei înseși sau e determinat de relația cu Jorge. Nu știu cum era înainte.

— Niciodată nu mi-am imaginat că printre femei există șahiști buni… Întotdeauna am crezut că e un joc de bărbați.

— Nu e așa. Sunt multe femei cu titlul de mare maestru, mai ales în Uniunea Sovietică. Doar că puține ajung la titlurile mondiale.

— De ce?

Mecha bea o gură de apă și rămâne o clipă pe gânduri. Emil Karapetian, spune ea în cele din urmă, are o teorie în legătură cu asta. Nu e totuna să joci câteva partide sau un turneu și un campionat mondial! Asta cere un efort continuu, concentrare extremă și o mare stabilitate emoțională. Femeilor, care sunt supuse unor fluctuații biologice, le e mai greu să-și mențină această stabilitate săptămâni sau luni în șir, cât durează o competiție de înalt nivel. Factori precum maternitatea sau ciclul menstrual pot rupe echilibrul indispensabil într-o competiție de șah de extremă importanță. De aceea puține ajung la acest nivel.

— Și tu ești de acord?

— Un pic. Da.

— Și Irina gândește la fel?

— Nu, nici vorbă. Susține că nu e nici o diferență.

— Și fiul tău?

— E de acord cu ea. Spune că e o problemă de atitudine și obiceiuri. Crede că lucrurile se vor schimba mult în următorii ani, în șah și în toate celelalte… Că se schimbă deja, odată cu revoluția tinerilor, cu Luna la îndemână, muzica, politica și toate celelalte.

— Cu siguranță că are dreptate, admite Max.

— O spui ca și cum nu ți-ar părea rău.

Îl studiază interesată. Cuvintele ei au sunat mai mult a provocare decât a vorbe spuse întâmplător. Răspunde cu o expresie elegantă. Melancolic.

— Fiecare epocă are momentul ei, își enunță el părerea pe un ton cumpătat. Și oamenii ei. A mea s-a sfârșit demult, iar eu detest finalurile prelungite. Te fac să-ți pierzi manierele elegante.

Mecha întinerește când surâde, constată el, ca și cum asta i-ar netezi tenul. Sau poate că e scânteierea complice a privirii, care acum e exact la fel cu cea pe care și-o amintește.

— Continui să vorbești frumos, dragă prietene. Întotdeauna m-am întrebat de unde scoți frazele astea.

Nu îi dă importanță fostul dansator monden, ca și cum răspunsul ar fi unul evident.

— Sunt culese de ici, de colo, presupun… Pe urmă trebuie doar să le plasezi la momentul oportun.

— Manierele tale elegante sunt intacte. Continui să fii perfectul *charmeur* pe care l-am cunoscut acum patruzeci de ani pe acel vapor așa de curat și de alb, că părea proaspăt fiert… Înainte ai vorbit de epoca ta fără să mă incluzi în ea.

— Tu continui să trăiești. E de-ajuns să te vadă cineva împreună cu fiul tău și cu ceilalți.

Prima propoziție a sunat a lamentație și Mecha îl studiază meditativă. Poate brusc alertată. Pentru o secundă Max simte că îi slăbește armura, așa că se înclină peste masă și umple cu apă paharul femeii, ca să câștige timp. Când se lasă pe spate în scaun, totul este din nou sub control. Dar ea continuă să-l studieze, scormonitoare.

— Nu înțeleg de ce vorbești așa. Pe tonul ăsta amar. Nu ți-a mers prost.

Max face un gest vag. Și asta, își zice în sinea lui, e tot un fel de șah. Poate că toată viața lui n-a făcut altceva.

— Oboseală, ăsta ar putea fi cuvântul potrivit, răspunde el precaut. Un bărbat trebuie să știe când se apropie momentul să renunțe la tutun, la alcool sau la viață.

— Altă frază frumoasă. A cui e?

— Am uitat, zâmbește el acum, stăpân din nou pe sine. Ar putea fi chiar a mea. Ce zici de asta? Sunt prea bătrân ca să mai știu.

— Și când trebuie să renunțe la o femeie?… A fost o vreme când erai expert în așa ceva.

O privește cu un amestec calculat de afecțiune și reproș, dar Mecha neagă cu un gest, evitând discuția. Respingând complicitatea pe care i-o propune.

— Nu știu de ce te plângi, insistă ea. Sau ce te prefaci că regreți. Ai dus o viață periculoasă… Ai fi putut sfârși într-un mod foarte diferit.

— În mizerie, vrei să spui?

— Sau la pușcărie.

— Am ajuns și în una, și în alta, recunoaște el. De puține ori și pentru puțin timp, dar am ajuns și acolo.

— E uimitor cum ți-ai schimbat viața. Cum ai reușit?

Din nou Max adoptă o expresie ambiguă, care include tot felul de posibilități imaginare. De prea multe ori un singur amănunt de prisos poate distruge cele mai izbutite deghizări.

— A fost ceva ce-a ținut de noroc, după război. Prieteni și afaceri.

— Și vreo femeie cu bani, poate?

— Nu cred… Nu țin minte.

Bărbatul care a fost Max în alte vremuri și-ar aprinde acum o țigară cu o lentoare elegantă, provocând o pauză oportună. Dar nu mai fumează și, în plus, ginul din *negroni* i-a căzut ca un bolovan în stomac. Așa că se limitează să se arate impasibil. Cu mintea la o lingură cu săruri de fructe dizolvate într-un pahar cu apă călduță.

— N-ai nici o nostalgie, Max?… După timpurile acelea.

Ea se uită la fiul său și la Irina, care continuă să danseze sub lampioanele din parc. Un rock, acum. Max îi privește evoluând pe ringul de dans, apoi privirea îi cade pe frunzele care îngălbenesc în semiîntuneric sau au căzut uscate pe jos, pe lângă mese.

— Am nostalgia tinereții, răspunde el, sau mai degrabă a ceea ce făcea posibil acea tinerețe… Pe de altă parte am descoperit că toamna mă liniștește. La vârsta mea, te face să te simți protejat, departe de spaimele pe care le produce primăvara.

— Nu fi atât de absurd de bine-crescut. Spune „la vârsta *noastră*“.

— Niciodată.

— Ești un prost.

O tăcere plăcută, din nou complice. Mecha scoate din buzunarul jachetei un pachet de țigări și îl lasă pe masă, deși nu aprinde nici una.

— Știu la ce te referi, spune într-un sfârșit. Mi se întâmplă și mie. Într-o bună zi mi-am dat seama că pe stradă e mai multă lume dezagreabilă, că hotelurile nu mai sunt la fel de elegante ca odinioară și nici călătoriile nu mai sunt așa de amuzante. Că orașele sunt mai urâte, iar bărbații, mai mitocani și mai puțin atrăgători. Și în cele din urmă războiul din Europa a distrus și ce mai rămăsese.

Rămâne din nou tăcută o clipă.

— Din fericire, l-am avut pe Jorge, adaugă apoi.

Max încuviințează absent, reflectând la tot ce auzise. Nu o spune cu glas tare, dar ea nu are dreptate. Cel puțin în privința lui. Problema lui nu e nostalgia după lumea de altădată, ci ceva mai prozaic. În cea mai mare parte a vieții lui a încercat să supraviețuiască în această lume, adaptându-se unei scene care, atunci când s-a prăbușit, a sfârșit prin a-l târî după ea. Când s-a petrecut asta, era prea târziu ca să o ia de la capăt. Viața

încetase să mai fie un vast teren de vânătoare populat de cazinouri, hoteluri scumpe, transatlantice și trenuri expres de lux, unde modul cum îți făceai cărarea pe cap sau cum îți aprindeai o țigară puteau influența soarta unui tânăr îndrăzneț. Hoteluri, călătorii, locuri, bărbați mai mitocani și mai puțin atrăgători… Mecha spusese foarte exact cum stăteau lucrurile. Acea Europă veche, care dansase în saloane și hoteluri de lux „Boleroul“ lui Ravel și „Tangoul Vechii Gărzi“, nu se mai putea contempla prin transparența unei cupe de șampanie.

— Dumnezeule mare, Max! Erai foarte frumos. Cu aplombul ăla al tău… Atât de elegant și de ticălos.

Îl privește cu maximă atenție, căutând parcă pe chipul lui îmbătrânit tânărul chipeș pe care l-a cunoscut. Docil, făcând paradă de un distins stoicism – pe buze, o ușoară grimasă, de om de lume resemnat în fața inevitabilului –, el se supune examenului.

— O poveste deosebită, nu? încheie cu delicatețe ea. Tu și cu mine… Noi, Cap Polonio, Buenos Aires, Nisa.

Cu un absolut sânge-rece, fără să spună o vorbă, Max se apleacă puțin peste masă, ia mâna femeii și o sărută.

— Nu e adevărat ce ți-am spus data trecută, își îndulcește Mecha expresia, cu o privire radioasă. Arăți foarte bine pentru vârsta ta.

Ridică el din umeri cu adecvata modestie.

— Nu e adevărat. Sunt un bătrân ca oricare altul, unul care a cunoscut iubirea și eșecul.

Hohotul ei de râs provoacă priviri la mesele învecinate.

— Escroc nenorocit! Nici fraza asta nu-i a ta.

Max nici măcar nu clipește.

— Dovedește-o.

— Când ai spus-o, ai întinerit cu treizeci de ani… Aveai aceeași figură impasibilă și când te interoga poliția?

— Care poliție?

Acum râd amândoi. Și Max. Râde îndelung. Sincer.

— Tu într-adevăr arăți bine, spune el apoi. Erai… ești cea mai frumoasă femeie pe care am văzut-o vreodată. Cea mai elegantă și mai perfectă. Dădeai impresia că treci prin viață cu un reflector care îți urmărește pașii, iluminându-te încontinuu. Ca actrițele de film care par să interpreteze mituri pe care le-au creat ele însele.

Mecha devine dintr-odată serioasă. După o clipă el o vede zâmbind fără chef. Ca și cum ar fi făcut-o de departe.

— Reflectorul s-a stins demult.

— Nu-i adevărat! o contrazice Max.

Ea râde iarăși, dar altfel.

— Haide, gata. Suntem doi bătrâni ipocriți care se mint unul pe altul în timp ce tinerii dansează.

— Vrei să dansezi?

— Nu fi prost… Bătrân, obraznic și prost.

Ritmul muzicii este altul. Solistul cu perucă și haină fantezistă face o pauză. Răsună acordurile instrumentale ale cântecului *„Crying in the Chapel“* și perechile se îmbrățișează pe ring. Așa dansează și Jorge Keller cu Irina. Tânăra își sprijină capul pe umărul șahistului, cu degetele înlănțuite pe ceafa acestuia.

— Par îndrăgostiți, comentează Max.

— Nu știu dacă acesta e cuvântul potrivit. Ar trebui să-i vezi când analizează partide, cu o tablă de șah în fața lor. Ea poate fi implacabilă, iar el se năpustește ca un tigru furios… Deseori Emil Karapetian trebuie să facă pe arbitrul. Dar e o combinație foarte eficientă.

Max s-a întors și o privește cu atenție.

— Și tu?

— O! În fine… Cum am spus mai înainte, eu sunt mama. Stau deoparte, așa ca acum. Îi observ. Atentă la nevoile lor. Logistica… Dar știu tot timpul unde sunt.

— Ai putea să-ți trăiești propria ta viață.

— Și cine spune că asta nu e propria mea viață?

Lovește ușor cu unghiile pachetul de țigări. În cele din urmă scoate una și Max i-o aprinde îndatoritor.

— Fiul tău seamănă mult cu tine.

Mecha expiră fumul, privindu-l brusc cu suspiciune.

— La ce?

— La înfățișare, evident. Zvelt, înalt… Când zâmbește, are ceva în ochi care îi amintește pe ai tăi… Cum era tatăl lui, diplomatul? Sincer, de-abia îmi amintesc de el. Un bărbat plăcut și elegant, nu?… Cina aceea la Nisa. Și cam atât.

Ea ascultă curioasă de după spiralele gri pe care le spulberă briza foarte ușoară a mării apropiate.

— Ai putea fi tu tatăl lui… Nu te-ai gândit niciodată la asta?

— Nu spune absurdități. Te rog.

— Nu e o absurditate. Gândește-te puțin. Vârsta lui Jorge. Douăzeci și opt de ani… Nu-ți spune nimic?

Se sucește el pe scaun, stânjenit.

— Te rog. Ar putea fi…

— Ar putea fi oricine, vrei să spui?

Pe neașteptate, pare ofensată. Supărată. Stinge țigara cu violență, strivind-o în scrumieră.

— Liniștește-te. Nu e fiul tău.

Cu toate acestea, Max nu reușește să-și scoată povestea din cap. Continuă să se gândească, prost dispus. Făcând calcule absurde.

— Ultima dată, la Nisa…

— Of, blestemat să fii! Pentru Dumnezeu… Duceți-vă dracului și tu, și Nisa!

Dimineața era răcoroasă și splendidă. În fața ferestrei camerei de la hotelul Paris din Monte-Carlo, copacii își agitau ramurile și pierdeau primele frunze de toamnă din pricina mistralului, care sufla de două zile pe cerul fără nori. Minuțios, atent la fiecare amănunt al ținutei sale – părul lins, dat cu briantină, miros recent de masaj facial –, a terminat să se îmbrace. S-a încheiat la vestă și și-a pus haina castanie de șeviot, de șapte guinee, făcută la comandă la Londra, cu cinci luni în urmă, la Anderson & Sheppard. Apoi și-a pus batista albă în buzunarul de sus, și-a mai aranjat o ultimă dată cravata cu dungi roșii și gri, a verificat cu o privire lustrul pantofilor de piele maronie și și-a umplut buzunarele cu obiectele aranjate pe comodă: un stilou Parker Duofold, o tabacheră de baga – de data asta gravată cu propriile inițiale – cu douăzeci de țigări turcești și un portofel de piele ce conținea două mii de franci, o *carte de saison*[1] pentru cercul privat de la cazinou și un card de

membru la Sporting Club. Bricheta Dunhill cu benzină, placată cu aur, stătea pe măsuța pentru micul dejun de lângă fereastră, pe un ziar cu ultimele știri despre războiul din Spania – „Trupele lui Franco încearcă să recucerească Belchite“, scria mare pe prima pagină. Și-a pus bricheta în buzunar, a aruncat ziarul la coș, și-a luat pălăria de fetru și bastonul de Malacca și a ieșit pe culoar.

I-a văzut pe cei doi bărbați când cobora ultimele trepte ale splendidei scări, sub cupola cu geamuri a holului. Stăteau așezați, cu pălăriile pe cap, pe una din sofalele aflate în dreapta, lângă intrarea în bar, și la început i-a luat drept polițiști. La cei treizeci și cinci de ani ai săi – de șapte ani nu mai lucra ca dansator monden în hoteluri de lux și pe transatlantice –, Max avea un instinct profesional pentru detectarea situațiilor periculoase. O privire rapidă aruncată celor doi tipi l-a convins că aceasta se număra printre ele. Când l-au văzut că apare, au schimbat câteva cuvinte între ei, iar acum îl priveau cu vizibil interes. Adoptând un aer indiferent, pentru a evita o scenă neplăcută în holul hotelului – poate o arestare, deși la Monaco nu avea antecedente –, Max s-a îndreptat spre cei doi bărbați, aparent ca să intre la bar. Când a ajuns în dreptul lor, ambii s-au ridicat în picioare.

— Domnul Costa?

— Da.

— Numele meu este Mauro Barbaresco, iar prietenul meu se numește Domenico Tignanello. Am putea sta de vorbă un moment?

Cel care vorbise – într-o spaniolă corectă, dar cu un accent italian clar – avea umerii lați, nasul acvilin și ochi pătrunzători și era îmbrăcat într-un costum gri cam strâmt, cu niște pantaloni care făcuseră genunchi. Celălalt era mai scund și mai gras, avea o față melancolică de meridional, cu o aluniță mare pe obrazul stâng, și purta un costum de culoare închisă, cu dungi – șifonat și lustruit la coate, a observat Max –, o cravată prea lată și niște pantofi murdari. Amândoi erau trecuți bine de treizeci de ani.

— N-am la dispoziție decât o jumătate de oră. Pe urmă am o întâlnire.

— E de-ajuns.

Surâsul celui cu nas acvilin părea prea prietenos ca să fie liniștitor – Max știa din experiență că un polițist surâzător e mai periculos decât unul serios –, dar dacă cei doi erau de partea legii și a ordinii, a tras el concluzia, nu era un mod convențional de a se purta. Pe de altă parte faptul că îi știau numele nu era ceva ieșit din comun. La Monte-Carlo era înregistrat ca Máximo Costa, iar pașaportul lui venezuelean era autentic și în regulă. Mai avea și un cont de patru sute treizeci de mii de franci la sucursala Barclays Bank și alți cincizeci de mii în seiful hotelului, bani care garantau că este un client onorabil – sau cel puțin solvabil. Cu toate acestea, cei doi aveau ceva care îl punea pe gânduri. Mirosul lui antrenat pentru terenuri accidentate detecta probleme.

— Vă putem invita la un pahar?

A aruncat Max o ocheadă spre bar. Emilio, barmanul, agita un *shaker* în spatele tejghelei americane și mai mulți clienți își

beau aperitivul, așezați în fotolii de piele, în sala cu aplice de cristal și panouri de lemn lăcuit. Nu era locul ideal pentru a sta de vorbă cu cei doi, așa că a arătat spre ușa turnantă ce dădea în stradă.

— Să mergem vizavi. La cafeneaua Paris.

Au traversat piața prin fața cazinoului, unde portarul, ce avea o memorie bună pentru bacșișuri, l-a salutat pe Max. Vântul din nord colora marea apropiată într-un albastru mai intens decât de obicei, iar munții ce dislocau în profiluri abrupte, cenușiu cu ocru, relieful litoralului păreau mai curați și mai apropiați în acea extinsă panoramă de vile, hoteluri și cazinouri care era Coasta de Azur, un bulevard de șaizeci de kilometri populat de chelneri liniștiți care își așteptau clienții, crupieri plictisiți care își așteptau jucătorii, femei vioaie care îi așteptau pe bărbații cu bani și șmecheri isteți care, la fel ca Max, așteptau ocazia să profite de toate astea.

— O să se schimbe vremea, i-a spus cel numit Barbaresco colegului său, privind spre cer.

Dintr-un anumit motiv, pe care nu l-a luat în considerare, lui Max i s-a părut că asta sunase ca o amenințare, ca un avertisment. Oricum, certitudinea unor complicații iminente era tot mai puternică. Încercând să-și păstreze mintea limpede, a ales o masă sub umbrelele de pe terasa cafenelei, în zona cea mai liniștită. Fațada impunătoare a cazinoului rămânea în stânga, iar hotelul Paris și Sporting Clubul, în partea opusă a pieței. Au luat loc, a venit chelnerul și au comandat de băut: *cinzano*-uri patriotice pentru Barbaresco și Tignanello și un cocteil Riviera pentru Max.

— Vrem să vă facem o propunere.

— Când spuneți „vrem“, la cine vă referiți?

Și-a scos pălăria italianul, trecându-și mâna peste cap. Era chel și avea țeasta bronzată. Împreună cu umerii lați, asta îi dădea un aer atletic. Sportiv.

— Suntem niște intermediari.

— Ai cui?

Un zâmbet obosit. Italianul privea băutura roșie pe care chelnerul i-o pusese în față, fără să se atingă de ea. Melancolicul său coleg luase paharul și îl ducea cu grijă la gură, ca și cum n-ar fi avut încredere în felia de lămâie dinăuntru.

— La timpul potrivit, a răspuns Barbaresco.

— De acord.

Max se pregăti să-și aprindă o țigară.

— Să vedem care-i propunerea.

— O treabă în sudul Franței. Foarte bine plătită.

Max s-a ridicat cu mult calm, fără să mai aprindă bricheta, a chemat chelnerul și a cerut nota. Avea prea multă experiență în materie de provocatori, turnători și polițiști deghizați ca să prelungească această situație.

— Mi-a făcut plăcere, domnilor… V-am spus mai înainte că am o întâlnire. Vă doresc o zi bună.

Cei doi indivizi au rămas pe scaune, fără să se tulbure. Barbaresco a scos din buzunar un act de identitate și i l-a arătat, deschizându-l.

— E o problemă serioasă, domnule Costa. Oficială.

Max s-a uitat la document. Avea pe el o poză a proprietarului său lângă stema Italiei și sigla SIM.

— Colegul meu are unul identic… Nu-i așa, Domenico?

A încuviințat taciturn celălalt, de parcă nu l-ar fi întrebat despre un act de identitate, ci dacă are cumva tuberculoză. Și el își scosese pălăria și avea un păr negru, creț și unsuros, care accentua aspectul lui de meridional. Sicilian sau calabrez, și-a zis Max. Cu toată melancolia rasială de acolo, de jos, zugrăvită pe chip.

— Și sunt autentice?

— Ca sfânta împărtășanie.

— Oricum ar fi, jurisdicția dumneavoastră se întinde, mi se pare, până la Ventimiglia.

— Suntem aici în vizită.

Max s-a așezat din nou. Ca orice om care citea ziarele, era la curent cu pretențiile teritoriale ale Italiei, care, de când Mussolini ajunsese la putere, pretindea instaurarea vechii frontiere în sudul Franței, revendicând teritoriul până la râul Var. Nu pierdea din vedere nici faptul că, din pricina atmosferei create de războiul din Spania și a tensiunilor politice din Europa și Marea Mediterană, fâșia de litoral care includea Monaco și coasta franceză până la Marsilia era un furnicar de agenți italieni și germani. Mai știa, de asemenea, că SIM însemna Servizio Informazioni Militare și că sub acest nume erau cunoscute serviciile secrete externe ale regimului fascist.

— Înainte de a intra în subiect, domnule Costa, dați-mi voie să vă spun că știm totul despre persoana dumneavoastră.

— Ce înseamnă totul?

— Judecați și singur.

După acest preambul, Barbaresco și-a băut vermutul – cu trei înghițituri prelungite în chip de pauze –, timp în care a rezumat cu o remarcabilă eficiență, în aproximativ două minute, traiectoria profesională a lui Max în Italia din ultimii ani. Aceasta includea, printre alte mărunțișuri, furtul bijuteriilor unei americance pe nume Howells din apartamentul ei de pe *via* Babuino, în Roma, alt furt în același oraș, la Gran Hotel, de la o cetățeancă belgiană, spargerea unui seif dintr-o vilă din Bolzano, proprietatea marchizei Greco de Andreis, și furtul unor bijuterii și bani de la soprana braziliană Florinda Salgado, dintr-un apartament al hotelului Danieli din Veneția.

— Am făcut eu toate astea? îi abordă Max cu calm. Nu mai spuneți!

— Ba da. V-o spun.

— E ciudat că nu m-ați arestat până acum. Cu atâtea delicte și atâtea dovezi împotriva mea…

— Nimeni n-a pomenit nimic de dovezi, domnule Costa.

— Ah.

— În realitate nu s-a confirmat niciodată în mod oficial nici o bănuială în ceea ce vă privește.

Așezându-se picior peste picior, Max și-a aprins în sfârșit țigara.

— Nici nu știți cât de mult mă liniștește să aud asta… Acum spuneți-mi ce vreți de la mine.

Barbaresco își învârtea pălăria în mâini. Mâinile lui, la fel ca ale colegului său, erau puternice, cu unghii tăiate scurt. Și cu siguranță, la nevoie, primejdioase.

— E o afacere, a zis italianul. O problemă pe care trebuie s-o rezolvăm.

— Aici, la Monaco?

— La Nisa.

— Și ce legătură am eu cu asta?

— Deși pașaportul dumneavoastră este venezuelean, sunteți de origine argentiniană și spaniolă. Aveți multe relații și vă mișcați cu ușurință în anumite cercuri. Și mai aveți un avantaj: n-ați avut niciodată probleme cu poliția franceză – și cu-atât mai puțin cu a noastră. Asta vă conferă o poziție respectabilă… Nu-i așa, Domenico?

A încuviințat celălalt din nou, cu rutinată stupiditate. Părea obișnuit ca primul, colegul său, să se ocupe de partea de conversație a muncii lor.

— Și ce așteptați de la mine?

— Să vă folosiți abilitatea în beneficiul nostru.

— Eu am diverse abilități.

— În mod concret – Barbaresco s-a uitat încă o dată la colegul lui, cerându-i parcă aprobarea, deși celălalt n-a scos nici o vorbă și nici nu și-a schimbat expresia –, ne interesează ușurința dumneavoastră de a vă introduce în viața anumitor persoane imprudente, în special a unor femei cu bani. Într-o anumită ocazie ați demonstrat, de asemenea, o uluitoare abilitate de a vă cățăra pe pereți, de a deschide ferestre și de a descuia case de bani încuiate… Acest ultim amănunt realmente ne-a surprins – asta până când am avut o conversație cu un vechi cunoscut de-al dumneavoastră, Enrico Fossataro, care ne-a lămurit nedumeririle.

Max, care tocmai își stingea țigara, a rămas impasibil.

— Nu-l cunosc pe tipul ăsta.

— E ciudat, fiindcă el pare că vă stimează foarte mult. Nu-i așa, Domenico?... Vă descrie, literalmente, ca pe un băiat de treabă și un remarcabil gentleman.

Și-a păstrat Max expresia impenetrabilă în timp ce zâmbea în sinea lui la amintirea lui Fossataro: un tip înalt, slab, cu maniere foarte corecte, care lucrase la Conforti, o fabrică de seifuri, înainte de a-și folosi cunoștințele tehnice pentru a le sparge. Se întâlniseră la cafeneaua hotelului Capșa din București în anul o mie nouă sute treizeci și unu și și-au unit priceperea în diferite ocazii aducătoare de profit. El a fost cel care l-a învățat pe Max cum să folosească un diamant pentru a tăia geamuri și vitrine, cum să umble cu sculele de lăcătușerie și cum să deschidă case de bani. Enrico Fossataro se mândrea cu faptul că lucrează impecabil de curat, provocând un minimum de deranj victimelor sale. „Pe oamenii bogați îi furi, dar nu îi maltratezi“, obișnuia el să spună. „De obicei sunt asigurați împotriva furturilor, dar nu și împotriva lipsei de respect.“ Până la reabilitarea lui socială – sfârșise prin a intra, ca atâția alți compatrioți de-ai săi, în partidul fascist – Fossataro a fost o legendă în lumea interlopă elegantă din Europa. Amator de lecturi, într-un rând s-a oprit cu spargerea la jumătate într-o casă din Verona, lăsând totul așa cum era, când a descoperit că proprietarul era Gabriele d’Annunzio. Și era celebră întâmplarea aceea dintr-o noapte când, după ce a adormit-o cu o batistă muiată în eter pe doică, Fossataro îi

dăduse lapte cu biberonul unui copil ce se trezise în leagăn, în timp ce complicii lui goleau casa.

— Adică, a încheiat Barbaresco, pe lângă faptul că sunteți o persoană agreabilă și de lume, cu maniere de gigolo, sunteți un mare spărgător. Ceea ce francezii, cu delicatețea lor, numesc în mod obișnuit *cambrioleur*. Chiar dacă poartă mănuși albe.

— Ar trebui să mă arăt surprins?

— Nu e nevoie. În cazul de față noi nu avem nici un merit că știm atâtea despre dumneavoastră. Colegul meu și cu mine avem aparatul de stat la dispoziție. După cum știți, poliția italiană e cea mai eficientă din Europa.

— La concurență cu Gestapoul și cu NKVD-ul, din câte am înțeles. În materie de eficacitate.

Celălalt s-a schimbat la față.

— Vă referiți, fără îndoială, la OVRA, adică la poliția politică fascistă. Dar prietenul meu și cu mine suntem carabinieri. Înțelegeți? Serviciul nostru este unul militar.

— Asta mă liniștește foarte mult.

Timp de câteva secunde de tăcere Barbaresco a cugetat cu vizibilă neplăcere la ironia din vorbele lui Max. Până la urmă s-a făcut că o lasă pentru altădată.

— Există niște documente importante pentru noi, a explicat el. Se află în posesia unei persoane foarte cunoscute în lumea finanțelor internaționale. Din motive complexe, ce au legătură cu situația din Spania, aceste documente se află într-o casă din Nisa.

— Și vreți ca eu să le obțin pentru dumneavoastră?

— Exact.

— Furându-le?

— Nu e un furt, ci o recuperare. O revenire la proprietarul lor.

Sub aparenta indiferență a lui Max, interesul lui era tot mai mare. Era imposibil să nu-l roadă curiozitatea.

— Despre ce documente e vorba?

— O să aflați la timpul potrivit.

— Și de ce tocmai eu?

— Cum v-am spus mai înainte, vă descurcați bine în anturaje de acest tip.

— Mă credeți vreun Rocambole sau ce?

Dintr-un motiv necunoscut, numele personajului de foiletoane a desenat un ușor zâmbet pe fața numitului Tignanello, care a renunțat o clipă la expresia lui funebră, timp în care și-a scărpinat alunița de pe obraz. Apoi a continuat să se uite la Max cu expresia cuiva care așteaptă tot timpul să primească o veste proastă.

— Ăsta-i spionaj… Dumneavoastră sunteți spioni.

— Sună melodramatic.

Barbaresco încerca zadarnic să-și refacă dunga dispărută de la pantaloni, netezind-o cu două degete.

— În realitate, suntem niște simpli funcționari ai statului italian. Cu diurne, bonuri pentru cheltuieli și lucruri din astea, s-a întors el spre celălalt. Nu-i așa, Domenico?

Lui Max nu i se părea așa de simplu. Cel puțin nu partea lui.

— Spionajul pe timp de război se pedepsește cu moartea, a zis el.

— Franța nu e în război.

— Dar poate intra curând. Vin vremuri urâte.

— Documentele pe care trebuie să le recuperați dumneavoastră se referă la Spania… În cel mai rău caz riscați o expulzare.

— Păi, n-am chef să fiu expulzat. Îmi place în Franța.

— Vă asigur că riscul este minim.

Max își muta privirea de la unul la celălalt cu o mirare autentică.

— Credeam că agenții secreți au propriul lor personal pentru astfel de cazuri.

— Asta e ceea ce încercăm să facem acum eu și prietenul meu, surâse răbdător Barbaresco. Să vă convingem să faceți parte din personalul nostru. Cum credeți că se fac lucrurile astea dacă nu așa?… Candidații nu vin să ne spună din proprie inițiativă „Vreau să fiu spion!“ Uneori îi convingem cu patriotismul, alteori cu bani… Nu reiese de nicăieri că dumneavoastră v-ați fi arătat simpatia pentru una sau alta din grupările care luptă în Spania. Adevărul e că povestea de-acolo pare să vă lase indiferent.

— În realitate sunt mai mult argentinian decât spaniol.

— Poate că acesta e motivul. Oricum, de vreme ce motivația patriotică se exclude, ne rămâne cea economică. Și în acest domeniu ați demonstrat convingeri ferme. Suntem autorizați să vă oferim o sumă respectabilă.

Și-a împreunat Max degetele, cu mâinile sprijinite pe genunchiul piciorului care stătea încălecat peste celălalt.

— Cât de respectabilă?

Aplecându-se puțin peste masă, Barbaresco a coborât vocea:

— Două sute de mii de franci, în moneda pe care o alegeți dumneavoastră, și un avans de zece mii pentru cheltuieli, pe un cec pentru Crédit Lyonnais din Monte-Carlo… Cecul îl puteți primi chiar acum.

A privit Max cu afecțiune profesională firma de la magazinul de bijuterii din apropiere, de lângă cafenea. Proprietarul ei, un evreu pe nume Gompers, cu care făcea din când în când afaceri, cumpăra în fiecare seară de la jucătorii de la cazinou o bună parte din bijuteriile pe care le vânduse tot lor dimineața.

— Am în curs niște afaceri personale. Asta ar însemna să le blochez.

— Considerăm că suma oferită le compensează din plin.

— Îmi trebuie un timp de gândire.

— Nu dispuneți de acest timp. Nu avem la dispoziție decât trei săptămâni ca să rezolvăm totul.

Privirea lui Max s-a deplasat de la stânga la dreapta, de la fațada cazinoului la hotelul Paris și la clădirea alăturată a Sporting Clubului, cu permanentul lui șir de Rollsuri, Daimleruri și Packarduri strălucitoare staționate de-a lungul pieței și cu șoferii stând de vorbă în grupulețe lângă scara monumentală. Cu trei nopți în urmă își dublase câștigul chiar acolo: o austriacă matură, dar încă foarte frumoasă, divorțată de un fabricant de piele artificială din Klagenfurt, cu care stabilise să se vadă în Trenul Albastru peste patru zile, și un *cheval*[2] la Sporting, când bila de fildeș s-a oprit pe 26 și Max a câștigat optsprezece mii de franci.

— Am să vă explic lucrurile altfel. Eu mă descurc foarte bine singur. Trăiesc cum vreau și niciodată nu mi-ar trece prin cap să lucrez pentru un guvern. Îmi este indiferent dacă e fascist, național-socialist, bolșevic sau al lui Fu Manchu.

— Bineînțeles, sunteți liber să acceptați sau să refuzați.

Expresia lui Barbaresco sugera exact contrariul.

— Dar trebuie să aveți în vedere și anumite lucruri. Refuzul dumneavoastră ar deranja guvernul nostru. Nu-i așa, Domenico…? Asta va determina, fără îndoială, poliția noastră să își schimbe atitudinea atunci când dumneavoastră, indiferent din ce motiv, veți hotărî să călcați pe teritoriul italian.

A făcut Max un rapid calcul mental. O Italie interzisă lui însemna să renunțe la americancele excentrice de la Capri și de pe coasta Amalfi, la englezoaicele plictisite care închiriau vile în apropiere de Florența, la noii îmbogățiți nemți și italieni, iubitori ai cazinoului și ai barului de la hotel, care își lăsau soțiile singure la Cortina d'Ampezzo și la Lido, în Veneția.

— Și nu numai asta, își continuă expunerea Barbaresco. Țara mea are relații excelente cu Germania și cu alte țări din Europa Centrală. Fără să punem la socoteală mai mult ca probabila victorie a generalului Franco în Spania… După cum știți, polițiile sunt mai eficiente decât Societatea Națiunilor. Uneori cooperează între ele. Un interes deosebit pentru persoana dumneavoastră ar alerta, neîndoielnic, și alte țări. Caz în care teritoriul unde spuneți că operați singur și comod s-a putea reduce în mod supărător… Vă puteți imagina?

— Îmi pot imagina, a acceptat obiectiv Max.

— Atunci imaginați-vă situația opusă. Posibilitățile de viitor. Prieteni buni și un vast teren de vânătoare… Pe lângă banii pe care îi veți încasa pentru asta.

— Aș avea nevoie de mai multe amănunte. Ca să văd în ce măsură ceea ce îmi propuneți este posibil.

— Veți obține aceste informații poimâine, la Nisa. Aveți o cameră rezervată pentru trei săptămâni la hotelul Negresco. Știm că stați întotdeauna acolo, nu? Deși noi preferăm hotelul Ruhl.

— O să stați la Ruhl?

— Ne-ar plăcea. Dar șefii noștri sunt de părere că luxul trebuie rezervat numai vedetelor de talia dumneavoastră. Noi o să stăm într-o modestă casă închiriată, aproape de port. Nu-i așa, Domenico?… Spionii cu haine de seară și cu o gardenie la butonieră se găsesc mai curând în filme. În ale englezului ăstuia care face filme, Hitchcock, și ale altor proști ca el.

La patru zile după conversația de la cafeneaua Paris, la o masă de la La Frégate, în fața Promenadei Englezilor din Nisa, Max – cu pantaloni albi de dril, haină bleumarin la două rânduri, bastonul și pălăria panama pe scaunul alăturat – stătea sub o umbrelă, cu ochii mijiți, orbit de intensa strălucire a luminii din golf. Totul în jur era o scânteiere de clădiri în culori deschise, în tonuri de alb, roz și crem, iar marea reflecta soarele cu atâta intensitate, încât numeroșii oameni ce străbăteau promenada dincolo de șosea păreau o succesiune de umbre anonime ce defilau în *contre-jour*.

Sfârșitul sezonului de-abia se simțea, a constatat Max. Angajații primăriei măturau mai multe frunze uscate de pe jos, iar la răsăritul și la apusul soarelui peisajul căpăta nuanțe autumnale, cenușii și sidefii. Cu toate acestea, mai erau portocale în pomi, mistralul menținea cerul fără nori și marea indigo, iar drumul ce flanca plaja cu pietriș, în fața șirului de hoteluri, restaurante și cazinouri, se umplea în fiecare zi de amatori de plimbări. Spre deosebire de alte locuri de pe litoral, unde magazinele de lux începeau să se închidă, cabinele de pe plajă se demontau și pavilioanele de pânză dispăreau din grădinile hotelurilor, la Nisa *saison*-ul se prelungea și în timpul iernii. În ciuda turiștilor cu concedii plătite, care, după victoria Frontului Popular, invadau sudul Franței – un milion și jumătate de muncitori beneficiau în anul acela de reduceri la biletele de tren –, orașul îi adăpostea pe locuitorii săi dintotdeauna: pensionari cu venituri stabile, familii englezești cu câine, bătrâne doamne ce-și ascundeau semnele nemiloase ale vârstei sub pălării și voaluri de Chantilly sau familii de ruși obligate să-și vândă luxoasele lor vile, care mai ocupau încă modeste apartamente în centrul orașului. Nici măcar în plin sezon de vară Nisa nu se deghiza pentru vară: spinarea dezgolită, costumele de plajă sau espadrilele, care făceau furori în alte locuri apropiate, aici erau prost văzute, iar turiștii americani, parizienii zgomotoși și englezoaicele de clasă mijlocie care voiau să facă pe distinsele treceau fără să se oprească în drum spre Cannes sau Monte-Carlo, la fel de indiferenți ca și oamenii de afaceri germani și italieni ce

infestau Riviera cu bădărănia lor de noi îmbogățiți, îngrășați la umbra nazismului și a fascismului.

Una din siluetele ce defilau pe fundal s-a desprins de celelalte și, pe măsură ce se apropia de terasă, a dobândit contururi, trăsături proprii și parfum de Worth. El se ridicase deja în picioare, aranjându-și nodul de la cravată, și, cu un zâmbet larg și strălucitor ca lumina ce inunda totul, întinse ambele mâini spre nou-venită.

— Pe Dumnezeul meu, baroneasă! Ești splendidă.

— *Flatteur!* Lingușitorule.

Asia Schwarzenberg a luat loc, și-a scos ochelarii de soare, a cerut un whisky scoțian cu apă Perrier și l-a privit pe Max cu ochii ei mari și migdalați, vag slavi. Bărbatul a arătat spre meniul de la terasă, care era pe masă.

— Mergem la un restaurant sau preferi să mâncăm ceva ușor aici?

— Ceva ușor. Aici e foarte bine.

S-a uitat Max pe meniu, care avea imprimat pe spate un desen cu Palais Méditerranée și niște palmieri de pe promenadă pictați de Matisse.

— *Foie-gras* și Château d'Yquem?

— Perfect.

Femeia surâdea, arătându-și dinții foarte albi, ușor pătați de rujul pe care obișnuia să-l lase peste tot: pe țigări, pe buza paharelor și pe gulerele cămășilor atunci când îi săruta pe bărbații de la care își lua la revedere. Dar acest lucru – cu excepția parfumului Worth, perfect pentru toaleta ei, dar prea tare pentru gustul lui Max – era singura concesie șocantă la ea.

Spre deosebire de falsele titluri pe care multe aventuriere internaționale le fluturau pe Riviera, cel al baronesei Anastasia Alexandrovna von Schwarzenberg era unul autentic. Un frate de-al ei, prieten cu prințul Iusupov, fusese unul din asasinii lui Rasputin, iar primul ei soț fusese executat de bolșevici în 1918. Titlul de baroneasă însă îl avea din a doua ei căsătorie, cu un aristocrat prusac ce murise dintr-un atac de cord, complet ruinat, atunci când calul Marauder a pierdut cu un cap acel Grand Prix de la Deauville din 1923. Fără alte venituri, deși cu multe relații, foarte înaltă, slabă și cu maniere elegante, Asia Schwarzenberg lucrase o vreme ca manechin pentru câteva din cele mai importante case de modă franțuzești. Vechile colecții legate ale revistelor *Vogue* și *Vanity Fair*, care se mai puteau găsi încă în saloanele de lectură de pe transatlantice și din marile hoteluri, erau pline de fotografii rafinate cu ea, fotografii făcute de Edward Steichen sau de frații Séeberger. Și adevărul este că, deși se apropia de cincizeci de ani, felul în care se îmbrăca – un bolerou bleumarin și pantaloni largi, într-un ton crem, veșminte pe care ochii exersați ai lui Max le etichetaseră ca fiind de la Hermès sau Schiaparelli – continua să fie epatant.

— Am nevoie de un contact, a spus Max.

— Bărbat sau femeie?

— Femeie. Aici, la Nisa.

— Dificilă?

— Oarecum. Are mulți bani și o poziție foarte bună. Vreau să intru în cercul ei.

Femeia asculta atentă, cu un aer distins. Calcula care va fi câștigul ei, a presupus Max. De mulți ani, pe lângă comerțul cu

obiecte de epocă, despre care asigura cumpărătorii că fuseseră ale familiei ei din Rusia, trăia facilitând relații: invitații la petreceri, contacte pentru o vilă de închiriat sau o masă la un restaurant foarte select, reportaje în reviste de modă și alte asemenea lucruri. Pe Riviera baroneasa Asia Schwarzenberg era un fel de codoașă socială.

— Nu te întreb care îți sunt intențiile, a spus ea, fiindcă de obicei mi le imaginez.

— De data asta nu e chiar atât de simplu.

— O cunosc?

— Nu te-aș deranja dacă n-ai cunoaște-o... Și-apoi pe cine nu cunoști tu, Asia Alexandrovna?

Chelnerul le-a adus *foie-gras*-ul și vinul, iar Max a făcut o pauză deliberată cât timp s-au ocupat de ele, fără ca femeia să se arate nerăbdătoare. Avuseseră o scurtă aventură cu cinci ani în urmă, când se cunoscuseră la petrecerea de revelion de la Embassy, în St. Moritz. Povestea n-a avansat, pentru că amândoi și-au dat seama în același timp că celălalt era tot un aventurier fără un sfanț, așa că dimineața i-a prins pe ea cu blana de vizon peste rochia de lamé și pe el într-un foarte corect frac, mâncând prăjituri cu ciocolată caldă la Hanselmann. De atunci păstrau o relație prietenească, cu beneficii reciproce, fără să se calce pe picioare.

— V-au fotografiat împreună vara asta la Longchamps, a zis în sfârșit Max. Am văzut poza în *Marie Claire* sau într-una din revistele astea.

Înălță baroneasa cu sinceră mirare din sprâncenele foarte epilate, făcute cu dermatograful, cu penseta și *cold-cream*.

— Susana Ferriol?

— Exact.

Nuielele scaunului baronesei au scârțâit un pic când aceasta s-a lăsat pe spate, așezându-se picior peste picior.

— E vorba de un vânat mare, iubitule.

— De-asta recurg la tine.

Scosese Max tabachera și i-o întindea, deschisă. S-a aplecat ca să-i dea un foc și apoi și-a aprins și el țigara.

— Din punctul meu de vedere, nu e nici o problemă, zise baroneasa, fumând gânditoare. O cunosc pe Suzi de ani de zile… De ce-ai nevoie?

— De nimic special. De o ocazie bună să-i văd casa.

— Doar atât?

— Da. Restul e treaba mea.

Un norișor de fum. Lent. Precaut.

— Nu vreau să știu nimic altceva, a precizat baroneasa. Dar te avertizez că nu e o femeie ușuratică. Nu s-a auzit de nici o aventură de-a ei… Deși e-adevărat că, din cauza poveștii cu războiul din Spania, totul merge anapoda. Tot timpul pleacă și vine lume de-acolo, refugiați și toate celelalte… O nebunie absolută.

Cuvântul acesta, „refugiați“, e unul echivoc, s-a gândit Max. Se gândea la bieții oameni care apăreau în pozele făcute de corespondenții de presă străini: chipuri de țărani cu lacrimi printre riduri, familii fugind de bombardamente, copii murdari ce dormeau pe mizerabile boccele de haine, disperarea și mizeria celor ce pierduseră totul, în afară de viață. Cu toate acestea, o bună parte din spaniolii care căutau refugiu pe

Riviera n-avea nici o legătură cu asta. Se simțeau bine în această climă, asemănătoare cu cea din patria lor, închiriau vile, apartamente sau camere de hotel, se bronzau la soare și mergeau la restaurante scumpe. Și nu numai aici. Cu patru săptămâni în urmă, când pregătea o afacere care nu se încheiase în mod satisfăcător – nu avea numai succese în carieră –, Max cunoscuse câțiva exilați din Florența. Aperitivul la Casone și cina la Picciolo sau la Betti. Pentru cei ce putuseră să scape și aveau conturi bancare în străinătate războiul civil nu era decât un disconfort temporar. O furtună îndepărtată.

— Îl cunoști și pe Tomás Ferriol?

— Sigur că îl cunosc, a ridicat femeia un deget în chip de avertisment. Ai grijă cu el.

Își amintea Max de conversația purtată cu cei doi spioni italieni la cafeneaua Monnot din piața Masséna, lângă cazinoul municipal. Respectivii Barbaresco și Tignanello stăteau în fața unor sobre limonade, explicându-i prin spusele celui dintâi – tăcut și melancolic celălalt, la fel ca la Monte-Carlo – amănuntele operațiunii pe care trebuia s-o facă. Susana Ferriol este persoana cheie, îi explicase Barbaresco. Vila ei din Nisa, de la poalele muntelui Boron, este un soi de birou de secretariat particular pentru afacerile confidențiale ale fratelui ei. Acolo locuiește Tomás Ferriol când vine pe Coasta de Azur și în seiful din birou își ține el documentele. Treaba dumneavoastră este să vă introduceți în cercul lor de prieteni, să studiați terenul și să obțineți ce ne trebuie.

Asia Schwarzenberg continua să-l studieze curioasă pe Max, evaluând parcă șansele acestuia. Nu părea înclinată să parieze

pe el nici o monedă de cinci franci.

— Ferriol, a adăugat ea după o scurtă pauză, nu e genul de om care să permită să te joci cu surioara lui.

A primit Max impasibil avertismentul.

— E la Nisa?

— Vine și pleacă. Acum o lună ne-am întâlnit de două ori, la o cină la La Réserve și la o petrecere în casa pe care Dulce Martínez de Hoz a închiriat-o vara asta în Antibes… Dar o bună parte din timp și-o petrece în Spania, Elveția și Portugalia. Relația lui cu guvernul de la Burgos e foarte strânsă. Se zice – și o cred – că este principalul bancher al generalului Franco. Toată lumea știe că el a plătit primele cheltuieli cu rebeliunea militară din Spania…

Privea Max automobilele oprite lângă bordura trotuarului, dincolo de terasă, și umbrele care continuau să defileze pe fundalul promenadei. La o altă masă stătea o pereche cu un câine slab, de culoarea scorțișoarei, cu un bot aristocratic. Stăpâna lui, o tânără cu o rochie lejeră și o pălărie-turban de mătase, trăgea de lesă, pentru ca animalul să nu-i lingă pantofii bărbatului așezat la masa vecină și ocupat să-și umple pipa, cu privirea pierdută la firma agenției Cook.

— Lasă-mă două zile, a spus baroneasa. Să văd cum aranjez lucrurile.

— Nu am mult timp la dispoziție.

— O să fac tot ce pot. Presupun că te ocupi tu de cheltuieli.

A încuviințat Max cu un aer absent. Bărbatul de la masa din apropiere își aprinsese pipa și se uita acum la ei – poate accidental, dar pe Max asta l-a făcut să se simtă inconfortabil.

Ceva la acel necunoscut i se părea familiar, a tras el concluzia, dar nu reușea să-și dea seama ce.

— N-o să fie ieftin, a insistat baroneasa. Și, cum ți-am spus, cu Suzi Ferrol înseamnă să țintești foarte sus.

Max o privi din nou.

— Cât de sus? Eu mă gândisem la șase mii de franci.

— Opt mii, iubitule. Totul e foarte scump.

Individul cu pipa părea că își pierduse orice interes pentru ei. Fuma și privea siluetele ce se perindau de-a lungul promenadei. Cu discreție, ascunzându-se în spatele mesei, Max a scos plicul pe care îl avea pregătit în buzunarul interior al hainei și a mai pus o mie de franci din portofelul lui.

— Sunt sigur că o să te descurci cu șapte mii.

— De acord, a zâmbit baroneasa. O să mă descurc.

A pus plicul în geantă și s-au despărțit. El a așteptat în picioare până s-a îndepărtat ea și apoi a plătit nota, și-a pus pălăria și a luat-o printre mese, trecând pe lângă bărbatul cu pipa, care părea că nu-i mai acordă nici o atenție. O clipă după aceea, când călca pe ultima din cele trei trepte ce coborau de pe terasă pe trotuar, și-a amintit în sfârșit. Îl văzuse pe bărbatul acela dimineața, în fața cafenelei Monnot, unde un lustragiu îi făcea pantofii, în timp ce el stătea de vorbă cu spionii italieni.

— Avem o problemă, spune brusc Mecha Inzunza.

De un timp se plimbă încet prin jurul mănăstirii San Francesco și al grădinilor hotelului Imperial Tramontano. E trecut de jumătatea după-amiezii și un soare cețos apune la

stânga pe faleza Marinei Grande, aurind pâcla de deasupra golfului.

— O problemă serioasă, adaugă ea după o clipă.

Tocmai a terminat de fumat ce-i mai rămăsese din țigară și, după ce a stins-o de balustrada de fier, a aruncat-o în gol. Max, surprins de tonul și atitudinea femeii, observă profilul ei imobil. Ea închide ochii pe jumătate, privind marea cu o fixitate exasperantă.

— Mutarea asta a lui Sokolov, zice în cele din urmă.

Max continuă să se uite atent la ea, dezorientat. Fără să știe la ce se referă. Ieri s-a jucat partida amânată și s-a încheiat cu o remiză. Jumătate de punct pentru fiecare jucător. E tot ce știe despre povestea asta.

— Canalii… murmură Mecha.

Dezorientarea lui Max face loc descumpănirii. Tonul este jignitor, cu o nuanță de ranchiună. Asta e de-acum ceva nou, își zice el. Deși poate că „nou“ nu e cuvântul exact. Reverberații dintr-un trecut comun îndepărtat izvorăsc calm din uitare. Max mai întâlnise așa ceva și înainte. Acum foarte mulți ani – sau acum o întreagă viață. Acel dispreț rece și educat.

— Știa mutarea.

— Cine?

Cu mâinile în buzunarele puloverului, ea strânge din umeri, ca și cum răspunsul ar fi fost evident.

— Rusul. Știa ce mutare o să facă Jorge.

Ideea întârzie să-și facă drum spre mintea lui.

— Vrei să spui că…

— Că Sokolov era pregătit. Și nu e prima dată.

O tăcere lungă. Uimită.

— E campionul lumii, zice Max, forțându-și imaginația, și se străduiește să digere povestea. E normal să se întâmple și astfel de lucruri.

Femeia își deplasează ochii ce priveau în gol și îi oprește asupra lui, fără să-și dezlipească buzele. Nu e deloc normal să se întâmple astfel de lucruri sau să se procedeze așa, spune privirea ei.

— De ce-mi spui toate astea? întreabă el.

— Tocmai ție?

— Exact.

Înclină meditativă capul.

— Pentru că s-ar putea să am nevoie de tine.

Crește mirarea lui Max, care prinde cu o mână balustrada de pe faleză. E ceva șovăielnic în gestul lui, ceva similar cu senzația că te-a luat brusc o amețeală neașteptată, aproape amenințătoare. Șoferul doctorului Hugentobler are planuri precise pentru falsa lui viață socială de la Sorrento, iar acestea nu includ posibilitatea ca Mecha Inzunza să aibă nevoie de el, ci exact contrariul.

— Pentru ce?

— Fiecare lucru la vremea lui.

El încearcă să-și facă ordine în idei. Să-și calculeze mișcările într-o situație pe care încă n-o cunoaște.

— Mă întreb…

Mecha îl întrerupe senină.

— De mult timp mă gândesc la ce ești în stare să faci.

A spus-o cu blândețe, înfruntându-i privirea și parcă pândind un răspuns paralel. Tacit.

— În legătură cu ce?

— Cu mine, zilele astea.

Un gest de protest neglijent, de-abia vizibil. Este cel mai bun – Max cel din vremurile glorioase, care acum se arată un pic rănit. Exclude orice posibilă îndoială legată de reputația lui.

— Știi foarte bine…

— O, nu! Nu știu.

Ea s-a îndepărtat de balustradă și pleacă pe sub palmieri spre San Francesco. După un scurt moment în care rămâne nemișcat, aproape teatral, el o urmează și o ajunge, apoi pășește alături de ea, într-o atitudine de reproș mut.

— Adevărul e că nu știu, repetă gânditoare Mecha. Dar nu la asta mă refer… Nu asta mă îngrijorează.

Curiozitatea lui Max spulberă poza de nobilă resemnare. Cu o mișcare afabilă, dezinvoltă, întinde o mână ca să dea la o parte din calea însoțitoarei sale două englezoaice vorbărețe care își fac fotografii.

— Are legătură cu fiul tău și cu rușii?

Femeia nu răspunde imediat. S-a oprit la colțul fațadei mănăstirii, în fața micii arcade ce duce spre claustru. Pare că nu e sigură dacă ar fi bine să meargă mai departe sau să spună ce spune în continuare:

— Au un spion. Printre noi. Un informator care le spune cum își pregătește Jorge partidele.

Clipește Max, stupefiat.

— Un spion?

— Da.

— Aici, la Sorrento?

— Unde altundeva?

— Asta e imposibil. Sunteți doar voi: Karapetian, Irina și tu… Mai e cineva pe care eu nu-l cunosc?

Ea clatină din cap îngrijorată.

— Nimeni. Numai noi.

Pășește pe sub arcadă și Max o urmează. După ce trec prin culoarul în penumbră, ies în lumina verzuie a claustrului pustiu, între coloanele și ogivele de piatră care încadrează copacii din grădină. A fost mutarea aceea secretă, explică Mecha, coborând vocea. Cea pe care fiul ei a lăsat-o într-un plic închis, în mâinile arbitrului turneului, atunci când s-a întrerupt partida. În noaptea și în dimineața următoare au făcut analize ale acelei mutări, cu tot cu evoluțiile ei, trecând în revistă orice posibilă replică a lui Sokolov. Jorge, Irina și maestrul Karapetian au studiat sistematic toate variantele, pregătind mutări pentru fiecare dintre ele. Au căzut de acord că cel mai probabil e ca, după ce studia tabla de șah – ceea ce însemna nu mai puțin de douăzeci de minute –, Sokolov să răspundă luându-i un pion cu nebunul. Asta îi permitea lui Jorge să-i întindă o ambuscadă cu calul și regina, din care n-ar fi avut altă cale de scăpare decât o mutare riscantă a nebunului, foarte caracteristică stilului de joc și imaginației de kamikaze ale lui Keller, dar nepotrivită cu stilul conservator al adversarului său. Cu toate acestea, când arbitrul a deschis plicul și a făcut mutarea secretă, Sokolov a răspuns cu o mutare care îl arunca direct în capcană, luând pionul cu nebunul. A mutat Keller cu

calul și regina, întinzându-i ambuscada preconizată. Iar atunci, fără să se tulbure, după doar opt minute de analiză – pentru care Keller, Irina și Karapetian și-au consumat întreaga noapte –, Sokolov a jucat varianta cea mai riscantă, cea cu nebunul. Exact cea pe care ei trăseseră concluzia că nu o va încerca niciodată.

— Nu putea să fie o întâmplare?

— La șah nu există întâmplări. Doar greșeli și reușite.

— Vrei să spui că Sokolov știa cum va juca fiul tău și cum să-l contracareze?

— Da. Jocul lui Jorge era ceva sofisticat și sclipitor. O mutare care nu se număra printre cele logice. Imposibil s-o rezolvi în opt minute.

— Și n-ar putea exista și alte persoane implicate? De pildă, angajați ai hotelului? Sau microfoane ascunse?

— Nu. Am verificat. Totul pornește de la noi.

— Doamne sfinte… Asta-i singura posibilitate? Karapetian sau fata?

Mecha rămâne tăcută și privește copacii din mica grădină.

— E de necrezut! comentează el.

Ea se întoarce surprinsă spre el, adoptând o expresie de mirare și dispreț.

— De ce e de necrezut?… Pur și simplu așa e viața, cu trădările ei obișnuite…

Pare că se posomorăște din nou.

— Pe tine n-ar trebui să te surprindă absolut deloc.

Max decide să ignore lovitura sub centură.

— Ar putea fi Karapetian, zic eu.

— Există la fel de multe șanse să fie Irina.

— Vorbești serios?

Drept răspuns, ea afișează un surâs înghețat, sec, care se pretează la interpretări complexe.

— De ce să-l trădeze pe Jorge maestrul sau logodnica? întreabă Max.

Face Mecha un gest de sastiseală, ca și cum i-ar fi lene să enumere niște lucruri evidente. Apoi înșiră cu o voce neutră diversele posibilități: motive personale, politică, bani. Deși, adaugă ea după o clipă, mobilul trădării contează cel mai puțin. Și va veni și timpul să facă verificări. Urgența acum e să-l protejeze pe fiul ei. Duelul de la Sorrento e la jumătate și a șasea partidă se joacă mâine.

— Toate astea, la un pas de titlul mondial. Imaginează-ți dezastrul. Prejudiciul.

Cele două englezoaice cu pozele tocmai au intrat. Mecha și Max se plimbă prin claustru, îndepărtându-se de ele.

— Fără această bănuială, adaugă ea, ne-am fi dus la Dublin gata vânduți dușmanului.

— De ce ai încredere în mine?

— Ți-am spus.

Iarăși surâsul înghețat.

— S-ar putea să am nevoie de tine.

— Nu înțeleg pentru ce. Eu și șahul…

— Nu-i numai șahul. Ți-am spus și asta: fiecare lucru la vremea lui.

S-au oprit din nou. Femeia se sprijină cu spatele de o coloană, iar Max nu poate să nu și-o amintească iarăși, cu

aceeași fascinație veche. În ciuda anilor scurși, Mecha Inzunza rămâne fidelă amprentei frumoasei ei caste. Nu mai e la fel de frumoasă ca acum treizeci de ani, dar înfățișarea ei continuă să amintească de cea a unei gazele calme, cu mișcări armonioase și elegante. Confirmarea acestei impresii îi provoacă un zâmbet de o dulce melancolie. Felul atent în care o studiază săvârșește miracolul contopirii trăsăturilor femeii pe care o are în față cu cele pe care și le amintește: una din acele femei deosebite în fața cărora, într-un trecut de-acum îndepărtat, sofisticata lume largă devenea o supusă complice, o datornică resemnată și o scenă scânteietoare. Întreaga magie a acestei frumuseți vechi iese la iveală din nou, aproape triumfătoare, în fața ochilor lui mirați, dincolo de pielea ofilită, de urmele și petele timpului și ale bătrâneții.

— Mecha…

— Taci. Las-o baltă.

Max păstrează tăcerea o clipă. Nu ne gândeam la același lucru, conchide el. Sau cel puțin așa cred.

— Ce-o să faceți cu Irina – sau cu Karapetian?

— Fiul meu și-a petrecut toată noaptea gândindu-se la asta și am analizat situația împreună azi-dimineață… O mutare capcană.

— Capcană?

Ea îl lămurește, coborând glasul, deoarece englezoaicele s-au apropiat dinspre grădină. Vor să pregătească o anumită mutare – sau mai multe – și să verifice reacția celuilalt jucător. În funcție de răspunsul lui Sokolov, s-ar putea stabili dacă vreunul din analiștii adversarului o prevăzuse.

— E o metodă sigură?

— Nu întru totul. Rusul poate simula surprinderea sau efortul ca să ascundă faptul că știa mutarea. Sau poate rezolva singur problema. Dar s-ar putea să ne dea vreun indiciu. Însăși siguranța lui Sokolov ne poate fi utilă. Ai observat expresia disprețuitoare pe care obișnuiește s-o adopte în fața lui Jorge? Fiul meu îl irită cu tinerețea lui și purtarea lui insolentă. Acesta s-ar putea să fie unul din punctele slabe ale campionului. Se crede la adăpost. Și acum încep să înțeleg de ce.

— Cu cine o să faceți testarea? Cu Irina sau cu Karapetian?

— Cu amândoi. Jorge a descoperit două noutăți teoretice: două idei noi pentru o singură poziție, una foarte complicată, care nu s-au jucat niciodată în competițiile maeștrilor. Ambele corespund uneia dintre deschiderile favorite ale lui Sokolov și cu una din ele își propune să-i întindă o cursă… Îi va cere lui Karapetian să analizeze una din idei și Irinei, pe cealaltă. Ca să-i facă să creadă că amândoi studiază aceeași problemă, o să le interzică să stea de vorbă între ei, sub pretextul că se pot influența unul pe altul.

— Și pe urmă o va juca pe una sau pe alta? Asta vrei să spui? Ca în felul acesta să-l descopere pe trădător?

— E mai complicat, dar se poate rezuma și așa… Da. În funcție de răspunsul lui Sokolov, Jorge va ști pentru care din ele era pregătit.

— Pari foarte sigură că Irina nu va bănui nimic din ce pune la cale fiul tău… Când împarți patul, împărtășești și secrete.

— Vorbește vechea experiență?

— Vorbește bunul-simț. Bărbați și femei.

Nu-l cunoști pe Jorge, îi răspunde ea, de-abia zâmbind. Nici capacitatea lui de tăinuire, când e vorba de șah. Lipsa lui de încredere față de toți și toate. Față de logodnica lui, față de maestrul lui. Până și față de mama lui. Și asta în timpuri normale. Închipuie-ți cum e în zilele astea, după atâta frământare.

— Incredibil!

— Nu. E doar șah.

Acum, când în sfârșit a înțeles, Max analizează cu calm posibilitățile: Karapetian și fata, secrete care supraviețuiesc puterii unui pat, suspiciuni și trădări. Lecții de viață.

— Tot nu înțeleg de ce îmi povestești asta. De ce ai încredere în mine. Nu ne-am văzut de treizeci de ani… Acum de-abia dacă mă cunoști.

Ea s-a îndepărtat de coloană, apropiindu-și fața de a lui. Aproape îl atinge când șoptește – și pentru o clipă, dincolo de trecerea anilor, de urmele lăsate de timp și bătrânețe, Max simte rumoarea trecutului și îl străbate un fior, cel al vechii excitații stârnite de această femeie.

— Momeala pentru Irina și Karapetian nu e singura mutare preconizată… Mai e una ulterioară, în caz că va fi nevoie de ea, una pe care un analist cu un oarecare simț al umorului ar putea s-o numească „apărarea Inzunza“… Sau, poate, „varianta Max“. Și pe asta, dragule, o s-o joci tu.

— De ce?

— Știi tu de ce… Cu toate că s-ar putea să fii așa de prost încât să se dovedească de fapt că nu. Că nu știi.

1. Abonament de sezon (în fr., în orig.).

2. Tip de pariu la jocul de ruletă în care fisele se pun pe linia despărțitoare dintre numere, cu un câștig cel puțin dublu pentru oricare din cele două numere (în fr., în orig.).

7. Despre hoți și spioni

Golful Îngerilor rămânea colorat în același albastru intens. Stâncile înalte ale castelului din Nisa apărau țărmul de mistral, care de-abia încrețea apa în partea aceea a litoralului. Sprijinit de parapetul de piatră de la Rauba-Capèu, Max și-a desprins privirea de la velele albe ale unui cuter care se îndepărta de port și s-a uitat la Mauro Barbaresco, care stătea lângă el, cu haina descheiată și nodul de la cravată slăbit, cu mâinile în buzunarele pantalonilor foarte mototoliți și cu pălăria dată pe ceafă. Se vedeau cearcăne de oboseală sub ochii italianului, a cărui față avea nevoie de briciul și săpunul unui bărbier.

— Sunt trei scrisori, spuse acesta. Dactilografiate și păstrate într-un dosar, în seiful din biroul pe care îl are Ferriol în vila surorii lui… Sunt mai multe documente acolo, firește. Dar pe noi ne interesează doar astea.

Max s-a uitat la celălalt bărbat. Aspectul lui Domenico Tignanello nu era mai grozav decât al colegului său. Stătea la câțiva pași mai încolo, sprijinindu-se cu un aer obosit de portiera unui vechi Fiat 514 negru cu numere franțuzești și bare de protecție murdare, și se uita cu un chip abătut la monumentul celor căzuți în Marele Război. Aspectul celor doi arăta că avuseseră parte de o noapte neplăcută. Max și i-a imaginat treji, câștigându-și meschinul lor salariu de spioni mărunți, supraveghind pe cineva – poate chiar pe el – sau la

volanul automobilului, venind de la frontiera apropiată și fumând țigară după țigară în lumina farurilor ce luminau panglica șerpuitoare și neagră de asfalt, jalonată de urmele albe de var de pe trunchiurile copacilor de pe marginea șoselei.

— Nu vă puteți înșela în privința scrisorilor, a continuat Barbaresco. Sunt cele trei și nici una în plus. Va trebui să vă asigurați înainte de a le lua și să lăsați dosarul la locul lui... E mai convenabil ca Tomás Ferriol să afle mai târziu că le-a pierdut.

— Am nevoie de o descriere exactă.

— Vă va fi ușor să le identificați. Îi sunt adresate lui, între 20 iulie și 14 august anul trecut, la puțin timp după rebeliunea militară din Spania.

Italianul a șovăit o clipă, cumpănind dacă e necesar să mai adauge ceva.

— Sunt semnate de contele Ciano.

Max a primit informația impasibil în timp ce-și punea bastonul sub braț, scotea din buzunar tabachera, bătea lejer cu capătul țigării în ea și și-o punea în gură, fără s-o aprindă. Știa și el, ca toată lumea, cine e contele Galeazzo Ciano. Numele lui apărea în titlurile ziarelor și îi vedeai frecvent chipul în revistele ilustrate și la jurnalele de la cinematografe: brunet, frumos, foarte fercheș, întotdeauna în uniformă sau în costum de seară, ginerele Ducelui – era însurat cu o fiică a lui Mussolini – era ministrul Afacerilor Externe în Italia fascistă.

— Mi-ar fi util să știu ceva mai mult. La ce se referă scrisorile.

— Nu sunt prea multe de știut. Sunt comunicări confidențiale referitoare la primele operațiuni militare din Spania și la simpatia cu care guvernul nostru a privit revolta patriotică a generalilor Mola și Franco… Din motive care nu ne privesc nici pe noi, nici pe dumneavoastră, această corespondență trebuie recuperată.

Max asculta cu maximă atenție.

— De ce au ajuns scrisorile aici?

— Tomás Ferriol era la Nisa anul trecut, în timpul evenimentelor din iulie. În acele zile vila de la Boron a fost reședința lui, iar aeroportul din Marsilia i-a slujit ca bază de legătură pentru numeroase zboruri într-un avion particular închiriat de el, cu care se deplasa între Lisabona, Biarritz și Roma. E firesc ca și corespondența confidențială să fi trecut pe aici.

— E vorba, presupun, de scrisori compromițătoare… Pentru el sau pentru alții.

Cu un gest de nerăbdare, Barbaresco și-a trecut palma peste obrazul neras.

— Nu vă plătim ca să presupuneți, domnule Costa. Cu excepția aspectelor tehnice utile operațiunii dumneavoastră, conținutul acelor scrisori nu vă privește. Folosiți-vă talentul ca să găsiți un mod de a le obține.

După aceste ultime cuvinte, i-a făcut un semn colegului său, iar acesta s-a îndepărtat de automobil și s-a apropiat fără grabă de ei. Scosese un plic din torpedoul mașinii și ochii lui melancolici îl studiau bănuitori pe Max.

— Aici sunt datele pe care ni le-ați cerut, a spus Barbaresco. Sunt incluse un plan al casei și unul al grădinii. Casa de bani e o Schützling zidită într-un dulap din biroul principal.

— Din ce an?

— Din o mie nouă sute treisprezece.

Max ținea plicul în mâini. Era închis. L-a pus într-un buzunar interior al hainei, fără să-l deschidă.

— Câte persoane lucrează în casă?

Fără să-și dezlipească buzele, Tignanello a ridicat o mână cu degetele întinse.

— Cinci, a precizat Barbaresco. Subreta, guvernanta, șoferul, grădinarul și bucătăreasa. Dorm la etajul de sus... Au și un paznic în căsuța de la intrare.

— Câini?

— Nu. Sora lui Ferriol îi detestă.

A calculat Max timpul de care ar avea nevoie ca să deschidă o Schützling. Mulțumită lecțiilor vechiului său asociat Enrico Fossataro, fostul dansator monden avea în biografia sa două case de bani Fichet și una Rudi Meyer, fără a mai pune la socoteală jumătatea de duzină de casete de bijuterii cu broască normală. Schützling era o casă de bani de fabricație elvețiană, puțin învechită în privința mecanismului. În condiții optime, folosind tehnica adecvată și fără să comită erori, nu i-ar trebui mai mult de o oră. Însă era conștient că problema nu o constituia acea oră, ci felul în care putea ajunge la casa de bani, ca să se poată ocupa de ea. Să lucreze cu calm, fără să fie deranjat. Fără tensiune.

— O să am nevoie de Fossataro.

— De ce?

— Pentru chei. E o casă de bani cu numere. Spuneți-i că îmi trebuie un set complet de mâini de copil.

— Ce?

— Știe el. Și o să mai am nevoie de încă niște bani în avans. Am prea multe cheltuieli.

A rămas Barbaresco tăcut, ca și cum n-ar fi auzit ultimele cuvinte. Se uita la colegul lui, care se sprijinea din nou de Fiat și privea iarăși lista morților din Marele Război: o urnă mare și albă sub o boltă săpată în peretele stâncos, deasupra inscripției *„La ville de Nice a ses fils morts pour la France“*[1].

— Îi trezește amintiri triste lui Domenico, a comentat Barbaresco. A pierdut doi frați la Caporetto.

Își scosese pălăria și își trecea palma peste chelie cu un gest obosit. Acum se uită la Max.

— N-ați fost niciodată soldat?

— Niciodată.

Nici n-a clipit. Părea că îl studiază italianul în timp ce-și sucea pălăria, ca și cum asta i-ar fi permis să ajungă la sinceritatea răspunsului. Poate că dacă ai fost soldat, se vede, și-a zis Max. Ca preoția. Sau prostituția.

— N-am fost.

— Eu am fost, a zis Barbaresco după o clipă. La Isonzo. Am luptat împotriva austriecilor.

— Interesant.

I-a aruncat celălalt o altă privire întrebătoare și bănuitoare.

— În războiul acela eram aliații francezilor, a spus după un moment de tăcere. N-o să se întâmple la fel și în cel viitor.

Max a ridicat din sprâncene cu nuanța de ingenuitate adecvată.

— Va fi un război viitor?

— Să n-aveți nici o îndoială. Toată aroganța asta englezească, unită cu stupiditatea franțuzească… Și cu evreii și comuniștii conspirând în umbră. Înțelegeți ce spun? Așa ceva nu poate sfârși bine.

— Evident. Evreii și comuniștii. Din fericire, în Germania e Hitler. Și să nu-l uităm nici pe Mussolini al dumneavoastră.

— Să n-aveți nici o îndoială. Italia fascistă…

S-a întrerupt brusc, bănuitor, ca și cum aprobarea calmă a lui Max i s-ar fi părut suspectă. Privirea i s-a îndreptat spre intrarea în portul vechi și spre farul care se ridica la capătul digului, apoi a revenit la arcul prelung al plajei și al orașului, ce se întindea de partea cealaltă a zonei Rauba-Capèu, până în depărtare, la poalele dealurilor verzi, presărate cu vile roz și albe.

— Orașul acesta o să fie din nou al nostru, își miji el sumbru ochii. Într-o bună zi.

— N-am nimic împotrivă. Dar vă amintesc că am nevoie de mai mulți bani.

O nouă tăcere. Nu fără un efort evident, italianul reveni lent din lumea viselor lui patriotice.

— Cât?

— Încă zece mii de franci. Fie că-i francez sau italian, orașul ăsta e unul foarte scump.

A făcut celălalt o grimasă care nu-l angaja prea mult.

— O să vedem ce se poate face… Ați cunoscut-o pe Susana Ferriol? Ați găsit o modalitate de a vă apropia de ea?

Protejând flacăra cu căușul palmelor, Max și-a aprins țigara pe care o ținea de ceva timp între degete.

— Sunt invitat la cină mâine-seară.

Privirea admirativă a lui Barbaresco a fost bruscă. Sinceră.

— Cum ați reușit?

— Nu contează, a scos el un norișor de fum, pe care briza l-a risipit imediat. De-acum încolo, după ce explorez terenul, o să vă țin la curent.

Zâmbea strâmb italianul, studiindu-i pe furiș costumul la comandă, călcat impecabil, cămașa și cravata de la Charvet, strălucitoarea piele a pantofilor Scheer, cumpărați la Viena. Lui Max i s-a părut că distinge în acea privire o sclipire de admirație și, totodată, de invidie.

— Nu zăboviți prea mult să ne țineți la curent – și să acționați. Timpul e împotriva tuturor, domnule Costa. Ne dăunează.

Și-a pus pălăria și a arătat cu capul spre colegul său.

— Asta ne include pe Domenico și pe mine. Și vă include și pe dumneavoastră.

— Rușii riscă la Sorrento mult mai mult decât să piardă un turneu, e de părere Lambertucci. Dată fiind povestea asta cu Războiul Rece, bombele nucleare și toate celelalte, nu puteau să renunțe la șah… E normal să-și bage nasul peste tot.

Din bucătărie, înăbușit de o perdea de panglici din plastic multicolore, la radio se aude vocea lui Patty Pravo cântând

„Ragazzo triste“. La una din mesele aflate aproape de ușa dinspre stradă, *capitano* Tedesco strânge piesele de șah de pe tablă cu un aer abătut – a pierdut cele două partide din după-amiaza asta –, în timp ce proprietarul localului umple trei pahare dintr-un clondir cu vin roșu.

— Tipii de la Kremlin, continuă Lambertucci, punând paharele pe masă, vor să demonstreze că marii lor maeștri sunt mai buni decât cei occidentali. Asta ar demonstra că și Uniunea Sovietică e mai bună și că va sfârși prin a obține victoria politică – și, dacă e cazul, și pe cea militară.

— Au dreptate? întreabă Max. Rușii sunt mai valoroși la șah?

E în cămașă, cu gulerul descheiat și haina pusă pe spătarul scaunului, și ascultă atent ce se vorbește. Lambertucci face o grimasă de suficiență în onoarea rușilor.

— Nu duc lipsă de motive să se mândrească. Au în buzunar Federația Internațională de Șah, toată mituită… În prezent numai Jorge Keller și Bobby Fischer reprezintă o amenințare serioasă.

— Dar se vor impune, mai devreme sau mai târziu, e de părere *capitano*, care a închis cutia cu piese și își soarbe vinul. Băieții ăștia heterodocși și neformaliști vin cu un stil nou de joc. Mai imaginativ. Scot bătrânii dinozauri din obișnuita lor schemă închisă, pozițională, și îi obligă să intre pe un teren necunoscut.

— Oricum ar fi, remarcă Lambertucci, până acum ei conduc. Nu știu care, un leton, a fost învins de Botvinnik, care a pierdut după un an la armeanul Petrosian. Toți ruși. Sau sovietici, ca să fim exacți. Iar acum Sokolov e campionul mondial. Ruși și iar

ruși, unul după altul. Iar Moscova nu vrea ca lucrurile să se schimbe.

Max își duce paharul la gură și se uită afară. Sub acoperișul de trestie, nevasta lui Lambertucci aranjează fețele de masă în carouri și lumânările fixate în sticle de vin goale, în așteptarea mușteriilor pe care sezonul pe sfârșite îi face improbabili la această oră a serii.

— Atunci, se lansează Max cu prudență, în cazurile astea spionajul e ceva obișnuit…

Lambertucci gonește o muscă de pe braț și se scarpină pe vechiul său tatuaj abisinian.

— Firește, confirmă el. Fiecare competiție e un mănunchi de conspirații demne de un film de spionaj… Iar jucătorii sunt supuși unei presiuni foarte mari. Pentru un jucător sovietic de elită problema e dacă vrea să ducă o viață plină de privilegii în postura de campion oficial sau să riște să sufere represiuni dacă pierde. KGB-ul nu iartă.

— Amintiți-vă de Strelțov, zice Tedesco. Fotbalistul.

Sticla de vin mai face o dată ocolul mesei în vreme ce *capitano* și Lambertucci vorbesc despre cazul Strelțov: unul dintre cei mai buni jucători de fotbal din lume, de nivelul lui Pelé, distrus pentru că a încălcat regula oficială, a refuzat să plece de la echipa lui, Torpedo, ca să joace la Dinamo Moscova, cunoscută drept echipa KGB-ului. I-au aranjat un proces judiciar sub un pretext oarecare și l-au trimis într-un gulag, în Siberia. Când s-a întors, după cinci ani, cariera lui sportivă era terminată.

— Astea sunt metodele lor, conchide Lambertucci. Și cu Sokolov se va întâmpla la fel. În fața tablei de șah pare un tip liniștit, dar se consumă în sinea lui. Cu toată echipa asta de analiști și consultanți, cu bodyguarzii și telefoanele de încurajare de la Hrușciov, care-i spune că paradisul proletariatului are ochii ațintiți asupra lui…

Tedesco e de acord.

— Adevăratul miracol sovietic, spune el, e că în condițiile astea mai poate fi cineva în stare să joace bine șah. Să se concentreze.

— Asta include și jocul murdar? se interesează precaut Max.

Celălalt surâde strâmb, închizând un pic unicul lui ochi.

— Include mai ales asta. De la fleacuri până la treburi bine plănuite și complexe.

Și povestește câteva. La anteriorul campionat mondial, când Sokolov se înfrunta cu Cohen la Manila, un funcționar de la ambasada sovietică stătea în primul rând și făcea fotografii cu blițul, ca să-l deranjeze pe israelian. S-a spus și că la olimpiada de la Varna rușii aveau un parapsiholog în public, ca să-i destabilizeze mental pe adversarii echipei lor. Și umblă vorba că atunci când și-a apărat titlul în fața iugoslavului Monfilovici, consultanții lui Sokolov îi dădeau sugestii asupra mutărilor prin iaurturile pe care le mânca în timpul partidelor.

— Dar cea mai bună dintre toate, încheie el, e povestea cu Bobkov, un jucător care a fugit din Uniunea Sovietică în timpul turneului de la Reykjavik. I-au infectat chiloții la spălătoria hotelului cu bacteria care provoacă gonoreea.

E momentul oportun, decide Max. Să intre în subiect.

— Cum e, spune el într-o doară, cu spionii infiltrați printre analiștii adversarului?

— Analiștii?

Lambertucci se uită la el, plin de curiozitate.

— Ce vorbe, Max... Văd că ești foarte la curent cu aspectele tehnice.

— Am citit câte ceva zilele astea.

Se întâmplă și asta, confirmă ceilalți. Se cunosc cazuri celebre, cum sunt declarațiile unuia dintre consultanții norvegianului Aronsen, care a jucat cu Petrosian cu puțin înainte ca Sokolov să-l deposedeze pe acesta de titlu. Analistul era un englez pe nume Byrne și a mărturisit că a furnizat informații unor presupuși brokeri ruși care pariau câte două mii de ruble pe partidă. Apoi s-a aflat că acele informații ajungeau de fapt la KGB și de aici la consultanții lui Petrosian.

— Se poate întâmpla așa ceva și aici?

— Dacă ții cont de ce e în joc aici, la Sorrento, și de titlul mondial, zice Tedesco, se poate întâmpla orice... Șahul nu se joacă întotdeauna pe tablă.

Nevasta lui Lambertucci intră cu o mătură și un făraș și îi dă afară cât timp aerisește localul și mătură printre mese. Așa că ei își termină vinul și ies din local. Dincolo de mese și de acoperișul de trestie, automobilul Silver Cloud al doctorului Hugentobler își arată îngerul argintiu pe botul de culoarea cireșei.

— Șeful tău e tot plecat? întreabă Lambertucci, admirând automobilul.

— Deocamdată.

— Invidiez sistemul tău. Nu, *capitano*?... O perioadă de lucru și alta de odihnă, doar pentru el, până se întoarce șeful.

Râd toți trei în timp ce se plimbă pe dig și pe cheiul de piatră, unde tocmai a tras o barcă pescărească de care se apropie câțiva curioși, vrând să vadă ce a adus.

— Ce-ai tu cu Keller și Sokolov? întreabă Lambertucci. Înainte nu te interesa șahul, Max.

— Turneul Campanella îmi stârnește curiozitatea.

Lambertucci îi face cu ochiul lui Tedesco.

— Campanella – și, poate, și doamna aceea cu care a venit să ia masa seara trecută.

— Nu era menajera, din câte se pare, comentează celălalt.

Max se uită la *capitano*, care zâmbește iepurește. Apoi se întoarce iar spre Lambertucci.

— I-ai povestit?

— Bineînțeles. Cui vrei să-i povestesc anumite lucruri dacă nu lui? Și niciodată nu te-am văzut așa elegant ca la cina aceea. Și eu, care mă prefăceam că nu te cunosc... Dumnezeu știe ce puneai la cale!

— Dar trăgeai cu urechea ca să afli.

— Aproape că nu-mi puteam stăpâni râsul văzându-te așa de elegant, la anii tăi... Îmi aminteai de Vittorio de Sica în rolurile de aristocrat pursânge.

Stau în continuare pe dig, lângă barca pescărească. În timp ce echipajul descarcă lăzile, briza ce suflă printre năvoadele și carmacele îngrămădite aduce miros de solzi de pește, salpetru și catran.

— Sunteți două mahalagioaice bătrâne... Doi gură-spartă.

Aprobă Lambertucci, mulțumit.

— Sari peste prolog, Max. Treci la subiect.

— E doar… Sau a fost. E o veche cunoștință.

Cei doi șahiști schimbă o privire complice.

— Dar e și mama lui Keller, răspunde Lambertucci. Și nu face figura asta, pentru că i-am văzut poza în ziare. N-a fost greu s-o recunosc.

— N-are nici o legătură cu șahul. Nici cu fiul ei… V-am spus că e o veche prietenă.

Ultimele cuvinte provoacă o dublă grimasă sceptică.

— O veche prietenă, comentează Lambertucci, care ne face să vorbim jumătate de oră despre jucători ruși și KGB.

— Un subiect pasionant, pe de altă parte, afirmă Tedesco. Nimic de zis.

— Bine. De acord… Lăsați-o baltă.

Acceptă Lambertucci, pe un ton încă mucalit:

— Cum vrei. Fiecare are micile lui secrete și ăsta e treaba ta. Dar o să te coste… Vrem bilete, ca să vedem și noi partidele de la Vittoria. Sunt groaznic de scumpe și de-aceea n-am fost. Acum, că ai pile, se schimbă lucrurile.

— O să fac tot ce pot.

Celălalt trage din mucul de țigară până când scrumul îi arde degetele. Apoi îl aruncă în apă.

— Păcat că anii trec. A fost o femeie frumoasă, nu?… Se vede de la o poștă.

— Da, așa am înțeles, zice Max și privește mucul de țigară ce plutește pe apa uleioasă de sub dig. Că a fost foarte frumoasă.

Printr-o fereastră mare, deschisă spre Mediterana, soarele amiezii contura un dreptunghi amplu pe pardoseala de lemn, până la picioarele mesei lui Max. Era locul lui favorit la restaurantul de pe Jetée-Promenade, o luxoasă construcție pe piloni fixați pe fundul mării, vizavi de hotelul Ruhl, de unde se puteau admira litoralul Nisei, plaja și Promenada Englezilor ca și cum spectatorul s-ar fi aflat pe un vapor ancorat la puțini metri de țărm. Fereastra, aflată lângă masă, dădea spre Golful Îngerilor pe partea dinspre răsărit, iar în depărtare se puteau distinge clar turnurile castelului, intrarea în port și depărtatul cap Nisa, printre ale cărui stânci verzi șerpuia șoseaua spre Villefranche.

A văzut umbra înainte de a-l vedea pe individ. Și primul lucru pe care l-a remarcat a fost mirosul de tutun englezesc. Max stătea aplecat deasupra farfuriei, terminând o salată, când a simțit aroma fumului de pipă, a auzit scârțâitul pardoselii și a zărit o siluetă întunecată ce se profila în dreptunghiul luminos. A ridicat ochii și a văzut un zâmbet politicos, niște ochelari rotunzi, cu ramă de baga, și o mână, cea în care era pipa – în cealaltă insul avea o pălărie panama mototolită –, arătând spre scaunul liber de pe partea opusă a mesei, chiar în fața lui.

— Bună seara… Îmi permiteți să iau loc aici un moment?

Cererea neobișnuită, făcută într-o spaniolă perfectă, l-a deconcertat pe Max. S-a uitat la nou-venit – „intrus“ era cuvântul exact –, ținând încă furculița în aer, fără să găsească un răspuns la această impertinență.

— Firește că nu, a răspuns în cele din urmă, redobândindu-și stăpânirea de sine. Că nu puteți.

A rămas celălalt în picioare, cu o figură nehotărâtă, de parcă s-ar fi așteptat la un alt răspuns. Continua să zâmbească, deși expresia lui era acum mai contrariată și meditativă. Nu părea prea înalt. În picioare, a calculat Max, el l-ar depăși cu un cap. Avea o înfățișare îngrijită și inofensivă, accentuată de ochelari și de costumul maroniu, cu vestă și papion, ce păreau un pic largi pe corpul lui osos, aparent fragil. O cărare pe mijloc perfectă, atât de dreaptă, încât părea trasă cu rigla, îi împărțea în două părți egale părul negru, pieptănat pe spate, lucind de briantină.

— Mă tem că am început prost, a spus necunoscutul, fără să renunțe la zâmbet. Așa că vă rog să-mi iertați stângăcia și să-mi mai acordați o șansă.

După ce a spus asta, s-a retras câțiva pași cu multă dezinvoltură, fără să îi mai aștepte răspunsul, și s-a apropiat din nou. Dintr-odată nu mai pare atât de inofensiv, s-a gândit Max. Nici atât de fragil.

— Bună seara, domnule Costa, a spus liniștit individul. Mă numesc Rafael Mostaza și trebuie să discut cu dumneavoastră o chestiune importantă. Dacă aș putea lua loc, am vorbi mai comod.

Zâmbetul era identic, dar acum apăruse un reflex în plus, aproape metalic, în spatele lentilelor ochelarilor. Max pusese furculița în farfurie. Revenindu-și din surpriza inițială, s-a lăsat pe spătarul de nuiele în timp ce-și ștergea buzele cu un șervet.

— Avem interese comune, insistă celălalt. În Italia și aici, la Nisa.

Max s-a uitat la chelnerii cu șorțuri albe și lungi, care erau departe, lângă glastrele mari cu plante aflate la intrare. Nu mai era nimeni altcineva în restaurant.

— Luați loc.

— Mulțumesc.

Când ciudatul tip s-a așezat pe scaun și și-a golit pipa, lovindu-i cu grijă căușul de rama ferestrei, Max a reușit să-și amintească. Îl văzuse pe acest bărbat de două ori în ultimele zile: în timp ce vorbea cu agenții italieni la cafeneaua Monnot și în timpul întâlnirii cu baroneasa Schwarzenberg, pe terasa de la La Frégate din fața promenadei.

— Continuați să mâncați, vă rog, a spus celălalt, făcând un semn de refuz spre unul dintre chelneri, care se apropia.

Lăsându-se pe spate în scaun, Max l-a studiat cu o neliniște ascunsă.

— Cine sunteți dumneavoastră?

— V-am spus. Rafael Mostaza, comis-voiajor. Dacă vreți, îmi puteți spune Fito… Mulți îmi spun așa.

— Cine?

A făcut cu ochiul celălalt, fără să răspundă, ca și cum i-ar fi împărtășit un secret nostim. Max nu auzise niciodată numele acela.

— Comis-voiajor, ziceți.

— Exact.

— În ce domeniu?

Mostaza a afișat un zâmbet mai larg, ce părea pus pe chipul lui cu aceeași dezinvoltură ca și nodul papionului: vizibil, simpatic și, poate, un pic prea larg. Dar reflexul metalic îi

stăruia în ochi, ca și cum lentilele ochelarilor i-ar fi înghețat privirea.

— În ziua de azi toate domeniile din comerț se leagă între ele, nu credeți?... Dar asta n-are importanță. Important este că vreau să vă spun o poveste. O poveste despre bancherul Tomás Ferriol...

L-a ascultat Max imperturbabil în timp ce-și ducea la gură cupa cu vin – un excelent vin de Burgundia. A pus-o iar pe masă, exact pe urma pe care o lăsase pe fața de masă de pânză albă.

— Iertați-mă. Despre cine ați spus...?

— O, haideți! Vă rog. Credeți-mă. Vă asigur că e o poveste interesantă... Îmi dați voie să v-o spun?

A atins Max cupa de vin, de data asta fără s-o ia de pe masă. În ciuda ferestrei deschise, simțea o căldură neașteptată. Incomodă.

— Vă acord cinci minute.

— Nu fiți zgârcit... Ascultați-mă și o să vedeți că o să-mi acordați mai mult.

Pe un ton discret, mușcând din când în când pipa stinsă, Mostaza a început să povestească. Tomás Ferriol, a spus el, face parte din grupul de monarhiști care anul trecut sprijiniseră lovitura militară din Spania. De fapt el a acoperit primele cheltuieli – și continuă s-o facă. Cum știe toată lumea, imensa lui avere l-a făcut să devină bancherul neoficial al bandei de rebeli.

— Recunoașteți, s-a întrerupt el în timp ce arăta spre Max cu coada pipei, că povestea mea începe să vă intereseze.

— S-ar putea.

— V-am spus. Sunt un bun povestitor.

Și Mostaza și-a continuat povestea. Poziția lui Ferriol, de opoziție față de Republică, nu este una pur ideologică. Încercase în diverse ocazii să ajungă la un acord cu succesivele guverne republicane, fără ca încercările lui să se materializeze. Nu aveau încredere în el – și pe bună dreptate. În 1934 a avut loc o anchetă judiciară care era cât pe ce să-l trimită la închisoare și de care a scăpat cu mulți bani și trăgând multe sfori. De atunci poziția lui politică se putea rezuma la câteva cuvinte rostite de el la o cină cu niște prieteni: „Republica sau eu“. Și de asta se ocupă de un an și jumătate: să anihileze Republica. Toată lumea știe că în spatele evenimentelor din iulie, de anul trecut, se aflau banii lui. După o întâlnire aranjată la San Juan de Luz cu un trimis al conspiratorilor, Ferriol plătise din buzunarul lui, într-un cont de la banca Kleinwort, avionul și pilotul care între 18 și 19 iulie l-au dus pe generalul Franco din Insulele Canare în Maroc. Și în timp ce acest avion era în aer, cinci petroliere ale companiei Texaco, care se aflau în largul mării, cu douăzeci și cinci de mii de tone de petrol pentru compania de stat Campsa, și-au schimbat itinerariul și s-au îndreptat spre zona aflată sub controlul rebelilor. Ordinul transmis prin telegraf a fost „*Don’t worry about payment*“, nu vă faceți griji în privința plății. Plata a făcut-o Tomás Ferriol – și continuă să plătească. Se estima că bancherul investise un milion de dolari numai în aprovizionarea rebelilor cu petrol și combustibil.

— Dar nu e vorba numai de petrol, a adăugat Mostaza după ce-a făcut o pauză, pentru ca Max să asimileze informația. Știm

că Ferriol s-a întâlnit cu generalul Mola la cartierul lui general din Pamplona în primele zile ale rebeliunii, ca să-i arate o listă cu garanții în valoare de șase sute de milioane de *pesetas*... Amănuntul curios, caracteristic stilului său, este că nu i-a dat bani și nici nu i-a propus să-i dea. S-a mulțumit să-i demonstreze poziția lui solidă ca garant. Să se ofere să sprijine totul. Asta includea și contractele lui industriale și financiare cu Germania și Italia.

S-a întrerupt și a tras din pipa stinsă fără să-și ia ochii de la Max, în timp ce un chelner debarasa masa de farfuria goală a acestuia și un altul îi aducea felul următor, un antricot *à la niçoise*. Dreptunghiul de soare se deplasase puțin de pe pardoseală și atingea pânza scrobită și albă de pe masă. Acum strălucirea lui lumina de jos chipul lui Mostaza, scoțând în evidență o cicatrice urâtă în partea stângă a gâtului, sub maxilar, pe care Max n-o remarcase înainte.

— Rebelii, a continuat să povestească Mostaza când au rămas din nou singuri, aveau nevoie și de aviație. Sprijin militar aerian, în primul rând pentru transportul trupelor rebele din Maroc în Peninsulă[2], iar apoi ca să folosească avioanele la bombardamente. La patru zile după declanșarea rebeliunii, generalul Franco în persoană i-a cerut Germaniei zece avioane Junkers prin atașatul militar nazist în Franța și Portugalia. De Italia s-a ocupat Ferriol, se aplecă insul puțin peste masă, sprijinindu-se în coate. Vedeți cum ajungem într-un final la toate?

Max făcuse eforturi ca să continue să mănânce cu naturalețe, dar îi era greu. După două înghițituri, a lăsat cuțitul

și furculița împreună într-o margine a farfuriei, în poziția exactă a orei cinci de pe ceas. Apoi s-a șters cu șervetul la gură, și-a sprijinit manșetele scrobite ale cămășii pe marginea mesei și l-a privit pe Mostaza fără să comenteze nimic. Oferta italienilor, continuă să povestească individul după acea scurtă pauză, s-a făcut prin ministrul Afacerilor Externe, contele Ciano. Mai întâi într-o conversație particulară pe care acesta și Ferriol au avut-o la Roma, iar apoi prin intermediul scrisorilor care stabileau detaliile operațiunii. Italia avea în Sardinia douăsprezece avioane Savoia, iar Ciano, după ce s-a consultat cu Mussolini, a promis că vor fi la Tetuan, la dispoziția militarilor rebeli, în prima săptămână a lunii august, după plata sumei de un milion de lire sterline. Mola și Franco nu aveau această sumă, dar Ferriol da. Așa că a dat un avans și a girat restul. Pe 30 iulie cele douăsprezece avioane plecau spre Maroc. Trei au dispărut deasupra mării, dar restul au ajuns la timp ca să transporte trupe maure și legionari în peninsulă. După patru zile cargoul italian Emilio Morlandi, care plecase din La Spezia, navlosit de Ferriol cu arme și combustibil pentru acele avioane, acosta în Melilla.

— V-am spus că Italia a cerut un milion de lire pentru avioanele Savoia, dar Ciano este un om cu un nivel de trai foarte ridicat. Soția lui, Edda, este fata Ducelui și asta îi oferă nenumărate avantaje, dar îl și obligă să cheltuiască mulți bani… Mă urmăriți?

— Perfect.

— Mă bucur, pentru că acum ajungem la partea care vă privește pe dumneavoastră în această poveste.

Un chelner culese farfuria lui Max, aproape neatinsă. Max continua să stea nemișcat, cu mâinile pe marginea mesei, privindu-l pe interlocutorul său.

— Și ce vă face să credeți că eu am vreo legătură cu asta?

Mostaza n-a răspuns imediat. Se întorsese să se uite la sticla de vin, ce stă aplecată în coșul de nuiele.

— Ce beți? Iertați-mi curiozitatea…

— Un Chambertin, a răspuns Max fără să-și schimbe expresia.

— Din ce an?

— O mie nouă sute unsprezece.

— A rezistat dopul?

— Ăsta da.

— Magnific… Aș bea cu plăcere un pic.

I-a făcut Max un semn chelnerului, care a adus un pahar și a turnat vin. Mostaza a lăsat pipa pe fața de masă și a privit paharul în lumină, admirând culoarea intensă a vinului de Burgundia. Apoi și-a dus paharul la buze, degustându-l cu plăcere vizibilă.

— Umblu de mult după dumneavoastră, a spus dintr-odată, ca și cum tocmai și-ar fi amintit de întrebarea lui Max. Tipii ăia doi, italienii…

S-a oprit aici, lăsându-i lui efortul de a-și imagina în ce moment un indiciu l-a condus la altul.

— Apoi am verificat, atât cât am putut, antecedentele dumneavoastră.

După ce-a spus asta, Mostaza a reluat firul poveștii. Hitler și guvernul lui îl detestau pe Ciano. Acesta, un om nu lipsit de

simțul realității, se arătase întotdeauna un partizan al ideii că Italia trebuie să păstreze distanța față de anumite interese ale Berlinului. Și continua să aibă aceeași părere. De aceea, fiind un om prevăzător, avea discrete depozite bancare în locuri adecvate. Pentru orice eventualitate. Un cont substanțial, pe care îl avea în Anglia, a fost nevoit să-l transfere din motive politice, dar acum se descurca cu băncile de pe continent. Elvețiene, în primul rând.

— Ciano a cerut un comision personal de patru la sută din afacerea cu avioanele Savoia. Patruzeci de mii de lire sterline. Aproape un milion de *pesetas*. Acesta a fost garantat de Ferriol cu un cont la Société Suisse din Zürich până s-a plătit în numerar, cu aur confiscat de la Banca Spaniei din Palma de Mallorca… Ce părere aveți?

— Că sunt mulți bani.

— Mai mult decât atât.

Mostaza a mai băut din vin.

— Este un scandal politic la nivel înalt.

În ciuda sângelui său rece, Max nu se mai străduia să-și ascundă interesul.

— Înțeleg, a zis. Cu condiția să se facă public, vreți să spuneți.

— Acesta este punctul sensibil.

Cu un deget, Mostaza a evitat ca o picătură de vin să alunece pe piciorul paharului său până pe fața de masă.

— Cei care mi-au vorbit de dumneavoastră, domnule Costa, v-au descris ca pe un tip chipeș și foarte deștept. Primul atribut nu mă impresionează, dacă îmi permiteți să v-o spun. În

general am gusturi convenționale. Dar mă bucur să îl văd confirmat pe al doilea.

A făcut o pauză, savurând iar vinul de Burgundia.

— Tomás Ferriol este un vulpoi șiret, a continuat, și a vrut să aibă totul în scris. Era ceva urgent, era o afacere sigură și, pe de altă parte, comisioanele lui Ciano nu sunt nici un secret la Roma. Socrul e la curent și nu se opune, cu condiția ca lucrurile să se rezolve, ca și până acum, într-o manieră discretă... Așa că Ferriol a reușit ca afacerea cu avioanele să fie înregistrată într-un document, împreună cu scrisorile în care Ciano, cu semnătura lui olografă, menționează cei patru la sută cuveniți lui... Restul vă este ușor să vi-l închipuiți.

— De ce vor să recupereze scrisorile tocmai acum?

Cu o expresie satisfăcută, Mostaza contemplă paharul aproape gol.

— Motivele pot fi multe. Tensiuni interne în guvernul italian, unde poziția lui Ciano este contestată de alte familii fasciste. Măsuri de precauție pentru viitor – acum, când victoria rebelilor intră în sfera posibilului. Sau, poate, dorința de a-i lua lui Ferriol un material care îi poate servi pentru șantaje diplomatice... Esența e că Ciano vrea aceste scrisori și v-au angajat pe dumneavoastră să le recuperați.

Totul era atât de zdrobitor de evident, că Max a lăsat deoparte rezervele dinainte.

— Continui să nu înțeleg un lucru pe care poate că l-am spus și altora. De ce tocmai eu? Italia are în mod sigur spionii necesari.

— Eu văd lucrurile foarte simplu.

Mostaza pusese mâna pe pipă și, după ce a scos o pungă de pânză cauciucată, plină cu tutun, și-a umplut-o, apăsând cu degetul mare tutunul în căuș.

— Aici suntem în Franța, iar situația politică internațională este una delicată. Dumneavoastră sunteți un tip fără convingeri politice. Un apatrid, cum ar veni, ca s-o spunem cumva.

— Am pașaport venezuelean.

— Din astea pot să cumpăr o jumătate de duzină, dacă îmi permiteți fanfaronada. Și, pe deasupra, aveți antecedente cu poliția, fapte dovedite sau nu, în mai multe țări din Europa și America… Dacă iese ceva prost, responsabilitatea ar fi a dumneavoastră. Ei ar putea nega totul.

— Și pe ce buton apăsați dumneavoastră în toată povestea asta?

Mostaza, care scosese o cutie de chibrituri și tocmai își aprindea pipa, l-a privit printre primii norișori de fum. Aproape cu surprindere.

— A, credeam că v-ați dat seama până acum! Eu lucrez pentru Republica Spaniolă. Sunt de partea celor buni… Presupunând că putem vorbi de o parte bună în genul ăsta de povești.

Cititor foarte superficial – pe transatlantice, în trenuri și hoteluri – de povestiri în fascicule publicate în revistele ilustrate, Max asociase întotdeauna cuvântul „spion“ cu sofisticate aventuriere internaționale și cu indivizi sinistri, care încercau să nu fie văzuți prea des la lumina zilei. De aceea l-a surprins naturalețea cu care Fito Mostaza s-a oferit să-l conducă

pe drumul de întoarcere la hotelul Negresco, făcând o agreabilă – adjectivul îi aparținea chiar lui Mostaza – plimbare pe promenadă. El n-a emis nici o obiecție și au mers o bucată de drum, stând de vorbă ca doi cunoscuți care se ocupă de chestiuni banale, la fel ca restul oamenilor care se deplasau la ora aceea între fațadele hotelurilor și malul mării. În felul acesta, fumându-și pipa cu mult calm și cu mototolita lui pălărie panama umbrindu-i ochelarii, Mostaza i-a expus detaliile afacerii în timp ce răspundea la întrebările puse din când în când de Max, care, în ciuda faptului că lucrurile păreau clare, continua să fie prudent.

— Pe scurt, vă vom plăti mai mult decât fasciștii... Pe lângă logica recunoștință a Republicii.

— Indiferent cât valorează asta, și-a permis o ironie Max.

Mostaza a râs ușor, printre dinți. Aproape blând. Cicatricea de sub maxilar făcea ca tonul acelui râs să fie unul echivoc.

— Nu fiți malițios, domnule Costa! La urma urmei, reprezint guvernul legitim al Spaniei. Democrația împotriva fascismului, cum știți foarte bine.

Legănându-și bastonul, fostul dansator monden îl urmărea cu coada ochiului. Dacă n-ar fi fost ochelarii, agentul spaniol ar fi avut înfățișarea unui jocheu îmbrăcat în haine de stradă. Părea și mai mărunțel și mai fragil când era în picioare și mergea. Cu toate acestea, unul din reflexele automate ale profesiei lui Max includea clasificarea bărbaților și a femeilor după detalii care nu sunt evidente sau nu sunt formulate explicit. În lumea lui alunecoasă un gest sau o vorbă obișnuită aveau tot atâta valoare în ceea ce privea informația utilă ca și

gestul unui jucător de cărți experimentat care ghicea jocul ascuns al adversarului. Altele erau codurile de lectură pe care Max le dobândise prin experiență proprie. Și cele trei sferturi de oră în care a stat cu Fito Mostaza i-au fost de ajuns ca să remarce că tonul lui blajin și acel aer simpatic și natural al celui ce spunea că este de partea celor buni puteau fi mai periculoase decât morocănoasa pereche de agenți ai guvernului italian. Pe care, pe de altă parte, se mira că nu-i descoperă ascunși în spatele câte unui ziar, pe o bancă de pe promenadă, urmărindu-l și constatând, cu o neplăcere logică, că Fito Mostaza le complica viața.

— De ce nu furați dumneavoastră scrisorile?

A mers câțiva pași Mostaza fără să-i răspundă. În cele din urmă a făcut un gest nonșalant.

— Știți ce obișnuiește să spună Tomás Ferriol? Că pe el nu-l interesează să cumpere politicienii înainte de alegeri, fără să știe dacă ajung sau nu la putere. Te costă mai ieftin să-i cumperi când guvernează.

A tras cu putere din pipă, tăcut și lăsând în urmă o dâră de fum.

— Situația actuală e asemănătoare, a adăugat în cele din urmă. De ce să organizăm o întreagă operațiune, cu cheltuielile și riscurile aferente, când putem profita de una care se desfășoară deja?

După ce a spus asta, Mostaza a făcut câțiva pași, râzând încetișor, la fel ca înainte. Schimbarea subiectului conversației părea să îl distreze.

— Republica nu are mulți bani, domnule Costa. Iar *peseta* noastră se devalorizează puternic. Există o anumită justiție poetică în faptul că Mussolini vă plătește cea mai mare parte a onorariilor.

Privea Max Rolls-Royce-urile și Cadillacurile staționate în fața impunătoarei fațade a cazinoului Palais Méditerranée, laolaltă cu șirul de hoteluri mari ce păreau că se aliniază până la infinit, urmând curba ușoară a Golfului Îngerilor. În partea aceea a Nisei banii șterseseră în ochiul vizitatorului orice element susceptibil să altereze o viziune confortabilă asupra lumii. Acolo erau numai hoteluri, cazinouri, baruri americane, magnifica plajă, apropiatul centru al orașului, cu cafenelele și restaurantele lui, și toate vilele luxoase de pe colinele rezidențiale. Nici o fabrică, nici un spital. Atelierele, casele angajaților și ale muncitorilor, închisoarea și cimitirul, ba chiar și manifestanții care ieșeau în ultima vreme pe străzi cântând „Internaționala“ sau „Marseilleza“, distribuind ziarul *Le Cri des Travailleurs* sau strigând „Moarte jidanilor!“ sub privirea complice a jandarmilor, erau departe de aici, în cartierele unde cea mai mare parte a oamenilor ce frecventau Promenada Englezilor n-ar pune niciodată piciorul.

— Și ce mă împiedică să refuz oferta? Sau să le spun italienilor despre propunerea dumneavoastră?

— Nimic, a recunoscut obiectiv Mostaza. Puteți să vă dați seama cât de dispuși suntem să jucăm corect – în limita posibilităților. Fără amenințări ori șantaje. Dumneavoastră decideți dacă veți colabora cu noi.

— Și dacă nu?

— A, asta e altă chestiune! În cazul acesta, înțelegeți că vom face tot posibilul ca să schimbăm cursul lucrurilor.

Max și-a dus mâna la borul pălăriei, salutând două figuri cunoscute ce tocmai trecuseră pe lângă ei – o pereche de unguri, vecini de cameră cu el la Negresco.

— Dacă asta nu se numește amenințare… a spus el încet, pe un ton ironic.

Mostaza a răspuns cu un gest de resemnare exagerată.

— Acesta e un joc complicat, domnule Costa. N-avem nimic împotriva dumneavoastră atâta timp cât acțiunile dumneavoastră nu vă plasează în tabăra adversă. Cât timp nu se va întâmpla asta, veți beneficia de toată bunăvoința noastră.

— Materializată în mai mulți bani decât plătesc italienii, așa ați spus mai înainte.

— Exact. Dacă nu cereți luna de pe cer.

Continuau să meargă încet pe promenadă. Tot timpul se întâlneau cu lume elegantă: bărbați cu haine de toamnă bine croite și femei frumoase care plimbau apatice câini cu pedigri.

— Curios, orașul acesta, a comentat Mostaza când a văzut două doamne foarte bine îmbrăcate, cu un ogar rusesc în lesă. Plin de femei la care bărbații obișnuiți nu pot ajunge. Deși noi da, firește… Diferența este că pe mine mă costă bani, iar pe dumneavoastră dimpotrivă.

S-a uitat Max în jur: femei, bărbați, nu conta. Era, în fond, o lume pentru care cinci bancnote de o mie de franci în portofel nu însemna mare lucru. Automobile cu strălucitoare ornamente cromate circulau pe șoseaua alăturată, bucurându-se de peisajul luminos, la a cărui frumusețe contribuiau. Bunăstare

costisitoare și pașnică. M-a costat mult să ajung aici, s-a gândit el cu amărăciune. Să mă mișc prin acest peisaj confortabil, departe de mahalalele cu miros de mâncare stricată, pe care locuri precum cel de aici le-au surghiunit departe de ele. Și voi face tot ce-mi stă în puteri ca nimeni să nu mă oblige să mă mai întorc acolo.

— Dar să nu credeți că totul e doar o chestiune de bani mai mulți sau mai puțini, îi zise Mostaza. După părerea șefilor mei, contează și… să zicem farmecul, presupun, și șarmul meu personal. Trebuie să fiu persuasiv cu dumneavoastră. Să vă conving că nu e același lucru să lucrați pentru niște canalii ca Mussolini, Hitler sau Franco ori pentru guvernul legitim al Spaniei.

— Scutiți-mă de partea asta.

A râs Mostaza din nou, la fel ca înainte. Blând și printre dinți.

— De acord. Să lăsăm deoparte ideologia… Să ne limităm la farmecul meu personal.

Se oprise ca să-și golească pipa cu lovituri ușoare în balustrada ce despărțea promenada de plajă. Apoi și-a pus-o într-un buzunar al hainei.

— Îmi sunteți simpatic, domnule Costa. În limitele posibilului în meseria dumneavoastră tulbure, sunteți ceea ce englezii numesc *a decent chap*[3]. Sau cel puțin așa păreți. V-am cercetat biografia mult timp și mi-am aruncat o privire și asupra comportamentului dumneavoastră. Va fi plăcut să lucrăm împreună.

— Și ce se întâmplă cu concurența? a obiectat Max. Italienii s-ar putea supăra. Și pe bună dreptate.

Acum celălalt a zâmbit într-un dinte. O clipă, nu mai mult – o străfulgerare de fiară, aproape neplăcută. Cicatricea de pe gât păru că se adâncește în lumina crudă de pe promenadă.

— Nu pot să vă dau un răspuns pe loc, a spus Max. Trebuie să mă mai gândesc.

Au scânteiat de două ori lentilele în umbra pălăriei panama. Mostaza încuviință înțelegător.

— Îmi dau seama. Gândiți-vă liniștit în timp ce mergeți în continuare cu prietenii dumneavoastră fasciști. Eu voi supraveghea cu interes discret progresele dumneavoastră, fără să vă sufoc cu prezența mea. Departe de noi gândul să forțăm lucrurile, după cum am spus și mai înainte. Preferăm să ne încredem în bunul dumneavoastră simț și în conștiința dumneavoastră… Puteți accepta propunerea mea în orice moment, chiar și la final. Nu e nici o grabă.

— Unde vă pot găsi la nevoie?

Mostaza a făcut un gest larg și vag, care se putea referi la fel de bine la locul unde se aflau sau la sudul Franței în general.

— În aceste zile, cât timp dumneavoastră luați o decizie, eu voi fi nevoit să mă ocup de o altă chestiune, pe care trebuie s-o rezolv la Marsilia. Prin urmare, voi pleca și mă voi întoarce… Dar nu vă faceți griji. O să ținem legătura.

Întinse mâna dreaptă, așteptând-o pe cea a lui Max, care, când i-a dat-o, a simțit o strângere puternică și sinceră. Prea puternică, și-a zis el. Prea sinceră. Apoi Fito Mostaza a plecat cu pas vioi. Timp de câteva momente Max i-a putut vedea figura

măruntă și agilă, care se ferea de trecători cu deosebită ușurință. Apoi a mai văzut doar pălăria de culoare deschisă care se mișca printre lume și, după puțin timp, l-a pierdut din ochi.

Dimineața este senină și însorită, la fel ca toate cele dinainte, iar golful napolitan strălucește în tonuri de albastru și cenușiu. Chelnerii se mișcă pe terasa hotelului Vittoria cu tăvi încărcate cu cafetiere, pâinișoare, dulceață și unt, trecând printre mesele de fier acoperite cu fețe de masă albe. La cea aflată în colțul dinspre apus al balustradei de piatră iau micul dejun Max Costa și Mecha Inzunza. Ea e îmbrăcată cu o jachetă din piele de căprioară, o fustă de culoare închisă și pantofi *trotteur* belgieni. El, toaleta lui obișnuită de dimineață de când stă la hotel: pantaloni de flanel, blazer bleumarin și un fular de mătase la gât. Părul cenușiu, încă umed, pieptănat cu grijă după duș.

— Se poate rezolva problema? se interesează Max.

Sunt singuri la masă, iar mesele din jur – libere. Cu toate astea, ea coboară vocea:

— S-ar putea… Astăzi după-masă o să vedem dacă funcționează.

— Nici Irina, nici Karapetian nu bănuiesc nimic?

— Absolut nimic. Scuza de a nu se influența unul pe altul funcționează… deocamdată.

Întinde Max gânditor puțin unt pe o felie de pâine prăjită triunghiulară. Întâlnirea cu femeia a fost întâmplătoare. Ea citea o carte care acum e pe masă – *The Quest for Corvo*, titlul nu-i spune nimic –, între ceașca ei de cafea goală și o scrumieră

cu emblema hotelului și două mucuri stinse de Muratti în ea. Închisese cartea și stinsese a doua țigară când el a intrat pe ușa cu geamuri a salonului Liberty, s-a apropiat s-o salute, iar ea l-a invitat să stea la masa ei.

— Ai spus că o să am ceva de făcut.

Îl privește atentă câteva secunde, încercând să-și amintească. În sfârșit se lasă pe spătarul scaunului, zâmbitoare.

— Varianta Max? Fiecare lucru la timpul lui.

Max mușcă din felia de pâine și bea o gură de cafea cu lapte.

— Karapetian și Irina lucrează deja pe baza ideilor fiului tău? întreabă el după ce își tamponează buzele cu șervețelul. La momeala de care mi-ai vorbit?

— Asta fac. Fiecare separat, așa cum am plănuit. Amândoi cred că analizează aceeași situație, dar nu e așa… Jorge continuă să le ceară să nu vorbească între ei, sub pretextul că nu vrea să se influențeze unul pe altul.

— Cine a avansat mai mult?

— Irina. Și asta e bine pentru Jorge, fiindcă ideea că ar fi ea îi place cel mai puțin… Așa că următoarea partidă va juca această noutate teoretică, ca să scape cât mai repede de îndoieli.

— Și ce se întâmplă cu Karapetian?

— Lui Emil i-a spus să continue cu analiza situației mai mult timp și cât mai profund, pentru că vrea să o păstreze pentru Dublin.

— Crezi că Sokolov va cădea în cursă?

— Probabil. E vorba de exact ceea ce așteaptă de la Jorge: sacrificarea pieselor și atacuri în adâncime, riscante și sclipitoare… Marca lui Keller.

În acest moment Max îl vede, ceva mai departe de ei, pe Emil Karapetian, care merge spre salon cu niște ziare în mână. I-l arată Mechei și ea îl urmărește pe marele maestru cu o privire inexpresivă.

— Ar fi trist să fie el, comentează.

Max nu-și poate stăpâni un gest de surpriză.

— Ai prefera să fie Irina?

— Emil lucrează cu Jorge de când era copil. Îi datorează mult. Îi datorăm mult.

— Dar cei doi tineri… În fine. Iubirea și toate celelalte…

Privește Mecha pardoseala tapisată de scrumul țigărilor ei.

— Oh, asta! zice ea.

Apoi, fără vreo pauză, începe să discute următorul pas, în caz că Sokolov mușcă nada. Nu au intenția să-l alerteze pe informator dacă se dovedește că e unul din cei doi. Din perspectiva confruntării pentru titlul mondial, e mai convenabil ca sovieticii să rămână siguri pe ei, pentru ca Sokolov să nu bănuiască defel că a căzut în plasă încă de la Sorrento. După Dublin, bineînțeles, indiferent cine ar fi, spionul nu va mai lucra cu Jorge. Există modalități de a scăpa de el cu sau fără scandal – cum va fi mai convenabil. S-a mai întâmplat și altădată. Un analist francez a vorbit mai mult decât trebuia la turneul candidaților din Curaçao, când tânărul s-a înfruntat cu Petrosian, Tal și Korcinoi. Atunci Emil Karapetian a fost cel care și-a dat seama și l-a dat în vileag pe spion. În cele din urmă s-a aranjat să fie exclus din echipă fără ca nimeni să bănuiască motivul.

— Putea fi vorba și de un țap ispășitor, observă Max. O manevră a lui Karapetian, pentru ca suspiciunile să cadă asupra altuia.

— M-am gândit la asta, răspunde ea sumbră. Și Jorge la fel.

Cu toate acestea, fiul ei îi datorează mult maestrului, adaugă după câteva clipe. Avea treisprezece ani când ea l-a convins pe Karapetian să lucreze cu el. Cincisprezece ani împreună, șahuri de buzunar peste tot, partide în trenuri, aeroporturi, hoteluri. Pregăteau partide, studiau deschideri, variante, atacuri și apărări.

— Mai bine de jumătate din viața lui Jorge i-am văzut luând micul dejun împreună înainte de un turneu, discutând diverse mutări și poziții fără tablă în față și repetând planurile făcute în timpul nopții sau improvizate din mers.

— Preferi să fie ea, remarcă blând Max.

Mecha pare că nu i-a auzit comentariul.

— Nu a fost niciodată un copil special… Sau nu prea tare. Lumea crede că marii șahiști au mai multă inteligență decât restul ființelor omenești, dar nu este adevărat. Jorge a demonstrat de foarte devreme că are doar o abilitate excepțională de a fi atent la mai multe lucruri deodată, ceva ce nemții numesc cu un cuvânt lung, care se termină cu *verteilung*, și că are o excelentă abilitate de judecată abstractă în cazul seriilor numerice.

— Unde s-au cunoscut Irina și el?

— La turneul de la Montreal, acum un an și jumătate. Ea ieșea cu Henry Trench, un șahist canadian.

— Și ce s-a întâmplat?

— După ce s-au întâlnit la o petrecere oferită de organizatori, Irina și Jorge și-au petrecut o noapte pe o bancă în parc și au vorbit despre șah până dimineața… Pe urmă ea l-a părăsit pe Trench.

— Lasă impresia că îi e bine, nu?… Îl readuce la normal în situații ca asta.

— Contribuie la asta, admite Mecha. Oricum, el nu e un jucător obsesiv. Nu e dintre cei care se lasă copleșiți de incertitudini și tensiuni într-o partidă lungă. Îl ajută simțul umorului și o anumită degajare. Una din vorbele lui favorite este „Nu sunt dispus să înnebunesc din cauza asta“… Această atitudine limitează mult aspectele patologice ale problemei. Cum spui tu, îl readuce la normal.

Se oprește o clipă, gânditoare, cu capul înclinat.

— Bănuiesc că da… conchide în sfârșit. Că Irina contribuie și ea la asta.

— Dacă logodnica lui e cea care le pasează informații rușilor, asta ar putea avea influență asupra concentrării lui, cred eu. Asupra randamentului.

Pe Mecha nu o preocupă acest aspect al problemei. Fiul ei, explică ea, e în stare să lucreze cu aceeași concentrare la diverse chestiuni, aparent simultan, dar niciodată nu pierde controlul asupra celei esențiale. Șahul. Capacitatea lui de a se concentra în fiecare moment în funcție de ordinea priorităților este uimitoare. Pare cufundat în năluciri îndepărtate, apoi, brusc, clipește, își revine, surâde și e iar prezent. Această însușire de a se îndepărta și de a reveni este trăsătura lui cea mai caracteristică. Fără aceste scurtcircuite ale normalității,

viața lui ar fi foarte diferită. Ar deveni un individ excentric sau nefericit.

— De aceea, adaugă după un moment de tăcere, la fel cum se poate concentra dincolo de limitele omenescului, este în stare să se cufunde și în divagații care n-au nici o legătură cu partida pe care o joacă. Să joace în minte alte partide în timp ce așteaptă. Să analizeze la rece problema informatorului, să se gândească la o călătorie sau la un film... Să rezolve altă problemă sau s-o relativizeze. Odată, când era mic, a stat douăzeci de minute nemișcat și tăcut în fața tablei de șah, analizând o mutare. Iar când adversarul lui a dat semne de nerăbdare, a ridicat privirea și a spus: „A, era rândul meu să mut?“

— Încă nu mi-ai povestit ce e în mintea ta... Dacă tu crezi că ea e cea care transmite informațiile.

— Ți-am spus: sunt aceleași șanse să fie Irina câte sunt să fie Karapetian.

Ridică el din sprâncene, acordând statut legal evidenței.

— Pare îndrăgostită.

— Doamne, Max! îl studiază ea batjocoritoare, aproape mirată. Tu spui așa ceva?... De când iubirea a fost un obstacol în calea trădării?

— Dă-mi un motiv concret. De ce l-ar vinde ea rușilor?

— Nici întrebarea asta nu se potrivește cu tine. De ce l-ar vinde Emil?

Ridică ea privirea, inexpresivă, iar Max i-o urmărește. Cu trei etaje mai sus, sub arcadele teraselor de pe clădirea de alături, Jorge Keller și fata se apropie ca să admire peisajul. Au

halate de baie albe și par proaspăt treziți. Fata îl ține de braț pe tânăr și se sprijină de umărul lui. După un moment cei doi observă prezența lui Max și a Mechei și le fac semn cu mâna. Răspunde el, în timp ce femeia rămâne nemișcată, privindu-i.

— Cât timp a durat căsătoria ta cu tatăl lui, diplomatul?

— Nu mult, spune ea după o clipă de tăcere. Și te asigur că am încercat. Presupun că faptul că aveam un copil m-a făcut să mă gândesc la asta. La urma urmelor, într-un moment sau altul al vieții orice femeie cade temporar victimă uterului sau inimii ei. Dar cu el nu era posibil nimic din toate astea… Era doar un om cumsecade, pe care nu excesul calităților, ci insistența lui de a nu renunța la nici una îl făcea insuportabil. Ca și faptul că se mândrea cu asta.

Se întrerupe și un surâs straniu îi alunecă pe buze. Își pune mâna dreaptă pe fața de masă, lângă o pată mică, de la o picătură de cafea. Are pete asemănătoare pe dosul palmei. Urme ale anilor, ale bătrâneții, pe pielea vestejită. Pe neașteptate, amintirea pielii aceleia întinse și calde de acum treizeci de ani devine insuportabilă pentru Max. Ca să-și ascundă agitația, se înclină peste masă și se uită să vadă câtă cafea mai e în cafetieră.

— N-a fost niciodată cazul tău, Max. Tu întotdeauna ai știut… O, fir-ar al dracului! De multe ori m-am întrebat unde găseai atâta seninătate. Și toată prudența aia.

El vrea să-i mai toarne cafea și ea refuză, clătinând din cap.

— Așa de frumos erai! adaugă. Dumnezeule! Erai așa de frumos… Așa de prudent, așa de canalie și așa de frumos…

Stingherit, el se uită atent la ceașca goală.

— Mai povestește-mi despre tatăl lui Jorge.

— Ți-am spus că l-ai cunoscut la Nisa, la cina din casa lui Suzi Ferriol… Nu-l mai ții minte?

— Vag.

Cu un gest obosit, Mecha își retrage mâna de pe fața de masă.

— Ernesto era foarte educat și distins, dar îi lipseau talentul și imaginația lui Armando. Era unul din bărbații care stau lângă tine și nu vorbesc decât despre ei, folosindu-te ca pretext. S-ar putea să te intereseze cu adevărat ce spun, dar ei nu trebuie s-o știe.

— Asta se întâmplă frecvent.

— Cu tine nu s-a întâmplat niciodată. Tu ai știut întotdeauna să asculți.

Max adoptă o expresie mondenă, de modestie profesională.

— Tactici ale meseriei, recunoaște el.

— Chestia e că lucrurile s-au stricat, continuă ea, și am ajuns la acea meschină ranchiună de care suntem capabile noi, femeile, când suferim… În realitate eu sufeream foarte puțin, dar el nici asta nu trebuia s-o știe. A încercat în mai multe rânduri să scape de ceea ce numea mediocritatea și eșecul relației noastre și, la fel ca majoritatea bărbaților, cel mai îndepărtat loc în care a ajuns a fost vaginul altor femei.

Nu suna vulgar în gura ei, a observat Max. Ca atâtea alte lucruri întipărite în memoria lui. În alte vremuri o auzise spunând vorbe mai grosolane, cu aceeași indiferență aproape științifică.

— Eu, în schimb, ajunsesem foarte departe, după cum știi, continuă Mecha. Mă refer la un anumit nivel de imoralitate. Imoralitatea ca o concluzie… Ca o conștientizare a sterilității și a injustiției pasive a moralității.

Privește iar, indiferentă, scrumul de pe jos. Apoi ridică ochii spre chelnerul care, după ce i-a informat că micul dejun e pe punctul de a se încheia, îi întreabă dacă mai doresc ceva. Mecha se uită la el ca și cum nu ar înțelege ce spune sau ar fi undeva departe. Până la urmă clatină din cap că nu.

— De fapt am dat greș de două ori, spune când chelnerul se îndepărtează. Ca femeie imorală cu Armando și ca femeie morală cu Ernesto. Fiul meu a fost cel care, din fericire pentru mine, a schimbat complet lucrurile. Existența lui mi-a oferit o altă posibilitate. O a treia cale.

— Îți amintești mai mult de primul tău soț?

— De Armando?… Cum aș putea să-l uit? Celebrul lui tangou m-a urmărit toată viața. La fel ca pe tine, într-un fel. Și continuă să fie prezent.

Max își ridică iar privirea de la ceașca goală.

— Între timp am aflat ce nu știam la Nisa, spune el. Că a fost asasinat.

— Da. Într-un loc numit Paracuellos, în apropiere de Madrid. L-au scos din închisoare ca să-l execute acolo, ridică ea din umeri aproape imperceptibil, acceptând împăcată tragedii petrecute cu prea mult timp în urmă și cicatrizate atât cât se cuvine. O bandă l-a scos în procesiune pe bietul García Lorca, martirizându-l, și cealaltă pe soțul meu… Asta a dat și mai multă strălucire legendei, firește. I-a consacrat muzica.

— Nu te-ai întors în Spania?

— În locul acela trist, meschin și mirosind a sacristie, guvernat de speculanți și pleavă mediocră? Niciodată.

Mecha privește spre golf și zâmbește sarcastic.

— Armando era un bărbat cult, educat și liberal. Un creator de lumi miraculoase... Dacă ar fi fost în viață, i-ar fi disprețuit pe acei militari măcelari și pe acei ucigași cu cămăși albastre și pistol la brâu, ca și pe analfabeții care l-au asasinat.

După o pauză se întoarce spre el și întreabă:

— Și tu? Care a fost viața ta în toți anii ăștia?... E adevărat că te-ai întors în Spania?

Adoptă Max o expresie de circumstanță, care zboară peste timpuri intense, oportunități printre noii îmbogățiți avizi de lux, sate și orașe reconstruite, hoteluri înapoiate vechilor proprietari, afaceri înfloritoare sub aripa noului regim și multe alte ocazii pentru cine știe să le miroasă. Și această expresie discretă este maniera lui de a rezuma ani de acțiuni și posibilități, tone de bani circulând dintr-o parte în alta, la îndemâna oricui avea talent și curaj să-i urmărească, piața neagră, femei, hoteluri, trenuri, granițe, refugiați, lumi care se prăbușeau între ruinele vechii Europe, de la un conflict la altul și mai înfiorător, cu certitudinea febrilă că, atunci când totul se va sfârși, nimic nu va mai fi la fel.

— Din când în când. În timpul Războiului Mondial am umblat dintr-o parte în alta, în Spania și în America.

— Fără să-ți fie frică de submarine?

— Cu o frică nebună, dar nu aveam de ales. Știi tu. Afacerile.

Ea zâmbește din nou, aproape complice.

— Da, știu… Afacerile.

Înclină el capul cu o simplitate calculată, conștient de privirea femeii. Amândoi știu că acel cuvânt, „afaceri“, e un fel de a rezuma lucrurile, deși Mecha nu are cum să știe cât de mult. În realitate, în anii războiului din Europa, Peninsula Iberică a fost pentru Max Costa un teren de vânătoare profitabil. Cu pașaportul lui venezuelean – a cheltuit mulți bani ca să obțină acea cetățenie, care îl apăra de aproape orice –, și-a utilizat dezinvoltura socială în restaurante, dancinguri, ceaiuri de după-masă cu orchestră, în baruri americane și cabarete, în stațiuni de iarnă și sezoane de vară, în locuri cu o viață socială intensă, frecventate de femei frumoase și bărbați cu portofele pline. Pe atunci aplombul lui profesional ajunsese să se cizeleze până la un grad de maxim rafinament, având ca rezultat o serie de succese formidabile. Vremurile eșecului și ale prăbușirii, dezastrele care aveau să-l arunce în adâncul unui puț negru, erau încă departe. Acea nouă Spanie franchistă era darnică: o serie de operațiuni profitabile la Madrid și Sevilla, o elaborată escrocherie triunghiulară la Barcelona, Marsilia și Tanger, o văduvă foarte bogată la San Sebastián și o afacere cu bijuterii la cazinoul de la Estoril, cu un final foarte satisfăcător într-o vilă din Sintra. În acest ultim episod, în care femeia, nu prea atrăgătoare, era verișoara pretendentului la coroana Spaniei, *don* Juan de Borbón, Max dansase din nou – și mult. Inclusiv „Boleroul“ lui Ravel și „Tangoul Vechii Gărzi“. Și probabil că le dansase al dracului de bine, pentru că, după ce totul s-a sfârșit, victima a fost cea dintâi care l-a apărat în fața poliției

portugheze. E imposibil să vă îndoiți de Max Costa. De acest gentleman perfect.

— Da, reia Mecha gânditoare, privind iar terasa, de unde cei doi tineri se retrăseseră. Armando era deosebit.

Max știa că nu se referă la el. Că femeia continuă să se gândească la Spania aceea care l-a ucis pe Armando de Troeye, cea în care ea n-a vrut să se mai întoarcă niciodată. Și totuși simte o anumită ranchiună. O urmă a vechii iritații provocate de acel bărbat, cu care în realitate a petrecut doar câteva zile, la bordul transatlanticului Cap Polonio și la Buenos Aires.

— Ai spus-o mai înainte. Era cult, imaginativ și liberal… Îmi mai amintesc și vânătăile de pe corpul tău după bătăile lui.

Ea, care i-a simțit tonul, îl studiază cu reproș. Apoi întoarce capul spre golf, spre conul negricios al Vezuviului.

— A trecut mult timp, Max… Nu-ți stă în caracter.

Nu răspunde. Se mărginește s-o privească. Ochii femeii, pe jumătate închiși din cauza luminii soarelui, fac să se înmulțească micile riduri din jurul ochilor.

— M-am măritat foarte tânără, adaugă Mecha. Și el m-a făcut să mă apropii de hăurile negre ale propriei mele ființe.

— Te-a corupt, într-un fel.

Ea clatină din cap înainte de a răspunde.

— Nu. Deși poate că nuanța o conțin cuvintele „într-un fel“. Totul exista în mine înainte de a-l cunoaște… Armando n-a făcut decât să-mi pună o oglindă în față. Să mă călăuzească prin propriile mele unghere întunecoase. Sau, poate, nici asta. Poate că rolul lui s-a redus doar la a mi le arăta.

— Și tu ai făcut la fel cu mine.

— Îți plăcea să te uiți, așa cum îmi plăcea și mie. Amintește-ți de oglinzile acelea de la hotel.

— Nu. Îmi plăcea să te privesc în timp ce priveai.

Un râs brusc, sonor, pare că întinerește ochii aurii ai femeii. Ea stă tot cu fața întoarsă spre golf.

— Nu te-ai lăsat, dragă prietene… Niciodată n-ai fost unul din ei. Dimpotrivă. Mereu atât de curat, în ciuda josniciilor tale. Atât de sănătos. Atât de loial și de corect în minciunile și trădările tale. Un bun soldat.

— Pentru Dumnezeu, Mecha! Erai…

— Acum nu mai contează ce eram, se întoarce ea spre el, brusc serioasă. Dar tu continui să fii un șarlatan. Și nu te mai uita așa la mine. Cunosc privirea asta foarte bine. Mai bine decât îți imaginezi.

— Îți spun adevărul! protestează Max. N-am crezut niciodată că o să-ți pese vreun pic.

— De-asta ai plecat așa de la Nisa? Fără să aștepți rezultatul?… Dumnezeule mare! Stupid ca toți bărbații. Asta a fost greșeala ta.

S-a lăsat pe spătarul scaunului. Rămâne așa un moment, ca și cum ar căuta amintirea exactă în trăsăturile îmbătrânite ale bărbatului din fața ei.

— Trăiai într-un teritoriu inamic, spune ea într-un sfârșit. În plin și permanent război. Trebuia doar să-ți vadă cineva ochii. În astfel de situații noi, femeile, ne dăm seama că voi, bărbații, sunteți muritori și în trecere spre un front oarecare. Și ne simțim dispuse să ne îndrăgostim de voi un pic mai mult.

— Niciodată nu mi-au plăcut războaiele. Tipii ca mine de obicei le pierd.

— Acum nu mai contează, încuviințează ea cu răceală. Dar îmi place că nu ți-ai pierdut zâmbetul tău de băiat cumsecade… Această eleganță pe care o conservi ca ultimul escadron de la Waterloo. Îmi amintești mult de bărbatul pe care l-am uitat. Ai îmbătrânit – și nu mă refer la înfățișare. Presupun că așa se întâmplă cu toți cei care ajung la un anumit soi de certitudine… Ai multe certitudini, Max?

— Puține. Doar că oamenii au îndoieli, își amintesc și mor.

— Asta trebuie să fie. Îndoiala îi menține tineri pe oameni. Certitudinea e ca un virus malign. Transmite bătrânețea.

Și-a pus din nou mâna pe fața de masă. Pielea cu urme de viață și ani.

— Amintiri, ai spus. Oamenii își amintesc și mor.

— La vârsta mea, da, confirmă el. Numai atât.

— Și cu îndoielile cum rămâne?

— Sunt puține. Doar incertitudini – și nu e același lucru.

— Și ce îți amintesc eu?

— Femei pe care le-am uitat.

Ea pare că și-a dat seama de iritarea lui, fiindcă își lasă puțin capul într-o parte și-l studiază curioasă.

— Minți, spune în cele din urmă.

— Demonstreaz-o.

— O s-o fac… Fii sigur că o s-o fac. Așteaptă doar câteva zile.

Și-a muiat buzele în paharul cu *gin-fizz* și a studiat restul invitaților. Veniseră aproape toți și nu erau mai mult de

douăzeci. Era o petrecere de gală: domnii în smoching, majoritatea femeilor cu spatele gol. Bijuterii puține și discrete aproape în toate cazurile, conversații rafinate, purtate în general în franceză sau spaniolă. Erau prieteni și cunoscuți de-ai Susanei Ferriol. Erau și câțiva refugiați din calea războiului, dar nu de genul celor pe care obișnuiesc să îi arate imaginile de la jurnale. Restul erau membri ai clasei internaționale, inși stabiliți permanent la Nisa și în împrejurimile ei. La acel dineu amfitrioana îi prezenta pe prietenii ei localnici soților Coll, o pereche de catalani care reușise să fugă din zona roșie. Din fericire pentru ei, pe lângă un apartament într-o clădire din Barcelona construită de Gaudí, o fermă la Palamós și câteva fabrici și magazine de care acum se ocupau angajații lor, familia Coll avea în băncile din Europa suficienți bani ca să aștepte liniștită ca lucrurile să revină la normal. Cu câteva minute în urmă Max asistase la o conversație însuflețită, în care doamna Coll – șolduri late, ochi mari, mărunțică și fâșneață – le povestea mai multor invitați cum la început ea și soțul ei au oscilat între Biarritz și Nisa și au optat pentru Nisa datorită climei blânde de aici.

— Drăguța de Suzi a fost foarte amabilă și ne-a căutat o vilă de închiriat. Chiar aici, în Boron… Savoy e foarte bun, dar nu e același lucru. O casă proprie e totuși o casă proprie… În plus, cu Trenul Albastru, Parisul e doar la un pas.

A lăsat Max paharul gol pe o masă, lângă una din imensele ferestre prin care se putea vedea exteriorul iluminat al casei: aleea cu pietriș mărunt, rotonda cu plante mari și verzi din fața intrării principale, automobilele aliniate sub palmieri și

chiparoși, strălucind în lumina felinarelor electrice, cu șoferii strângându-se în jurul țigărilor aprinse într-o parte a scării de piatră. Max venise în Chryslerul Imperial al baronesei Schwarzenberg, care acum stătea pe un scaun din salonul de alături și pălăvrăgea cu un actor de film brazilian. Dincolo de copacii din grădină, Nisa se apleca peste golf, într-un arc de lumină, în jurul petei întunecoase a mării, cu micul vârf lucitor al promenadei Jetée încrustat în ea ca o bijuterie.

— Mai doriți un cocteil, domnule?

A dat din cap că nu și, în timp ce chelnerul se îndepărta, a aruncat o privire în jur. O mică trupă de jazz cânta în salon, întâmpinând invitații, în aroma buchetelor de flori așezate în vaze din sticlă albastră și roșie. Mai erau douăzeci de minute până la cină. În sufragerie, care se putea vedea prin ușa cu geamuri, erau aranjate farfurii și tacâmuri pentru douăzeci și două de persoane. Potrivit cartonașului aflat pe un pupitru de la intrare, domnului Costa îi corespundea un loc aproape la capătul mesei. La urma urmei, acolo singura sa acreditare o reprezenta faptul că o însoțea pe baroneasa Schwarzenberg, iar asta nu însemna mare lucru din punct de vedere social. Când i-a fost prezentat, Susana Ferriol i-a dedicat surâsul de rigoare și cuvintele obligatorii ale unei amfitrioane eficiente și conștiente de îndatoririle ei – e o plăcere să vă avem printre noi, îmi face deosebită plăcere – înainte de a-l invita să intre, de a-l prezenta câtorva invitați, de a-l lăsa în apropierea chelnerilor și de a-l uita pentru moment. Susana Ferriol – Suzi pentru cei apropiați – era o femeie brunetă și foarte zveltă, aproape la fel de înaltă ca Max și cu niște trăsături colțuroase, dure, pe care se detașau

niște ochi de un negru profund. Nu era îmbrăcată de seară în mod convențional. Purta un taior elegant, cu pantaloni albi cu dungi argintii, care îi evidenția trupul extrem de suplu, și Max ar fi pariat unul din butonii lui de sidef că undeva pe căptușeala acestuia era cusută o etichetă Chanel. Sora lui Tomás Ferriol se mișca printre prietenii ei cu o afectare lâncedă și rafinată de care, fără îndoială, era peste măsură de conștientă. După cum spusese pe drum baroneasa Schwarzenberg, întinsă pe bancheta din spate a automobilului, eleganța se poate dobândi cu bani, educație, sârguință și inteligență, dar ca să o afișezi cu deplină naturalețe, dragule – strălucirea farurilor luminase zâmbetul ei malițios –, trebuie să fi umblat de-a bușilea de mic pe covoare orientale autentice. Cel puțin două generații. Iar cei din familia Ferriol – tatăl a strâns primii bani în timpul Războiului cel Mare făcând contrabandă cu tutun în Mallorca – erau foarte bogați doar de o generație.

— Există și excepții, desigur. Tu ești una dintre ele, dragul meu prieten. Am văzut puțini oameni care să străbată holul unui hotel, să aprindă țigara unei doamne sau să-i comande vin unui *sommelier*[4] așa cum o faci tu. Și m-am născut pe vremea când Leningradul se numea Sankt Petersburg… Numai închipuie-ți câte am văzut – și câte văd.

A făcut câțiva pași Max, străbătând salonul cu precauția unui vânător. Deși vila era una din acele construcții tipice de la începutul secolului, interiorul era mobilat funcțional și sobru, după cea mai recentă modă: linii drepte și curate, pereți goi – cu excepția câte unui tablou modern –, mobile de oțel, lemn lustruit, piele și sticlă. Ochii vioi ai fostului dansator monden,

antrenați să se descurce, nu pierdeau nici un amănunt legat de loc și de invitați. Haine, bijuterii, gablonzuri, conversații. Fum de tutun. Sub pretextul că își scoate o țigară, s-a oprit între salon și hol ca să arunce o privire scării care ducea la etajul de sus. Potrivit planurilor pe care le studiase în camera lui de la Negresco, ceva mai încolo se aflau biblioteca și biroul pe care îl folosea Ferriol când venea la Nisa. Nu-i era greu să se apropie de bibliotecă: ușa era deschisă și în fund lucea auriul cărților de pe rafturi. A făcut câțiva pași cu tabachera deschisă în mână și s-a oprit din nou, de data asta prefăcându-se că este atent la cei cinci instrumentiști îmbrăcați de seară, care interpretau un *swing* lent – *„I Can't Get Started“* – între glastrele cu plante, aproape de un vitraliu ce dădea spre grădină. Sprijinindu-se de ușa bibliotecii, aproape de o pereche de francezi care vorbeau cu glas scăzut – femeia era blondă și atrăgătoare, cu prea mult fard pe pleoape –, și-a aprins în sfârșit țigara, s-a uitat înăuntru și a văzut ușa biroului, care, potrivit informațiilor primite, de obicei era încuiată cu cheia. Accesul nu era dificil, a tras el concluzia. Totul era la parter și nu existau gratii. Seiful era plasat într-un dulap din perete, aproape de o fereastră. Deși n-o putea vedea de afară, acea fereastră era o posibilă cale de acces. O alta – vitraliul lângă care cântau instrumentiștii, ce dădea înspre o terasă. Diamant sau șurubelniță pentru fereastră, șperaclu pentru broasca de la birou. O oră înăuntru, un strop de noroc și treaba era gata. Cel puțin în această fază.

Stătea singur în hol de prea mult timp și asta nu era convenabil. A tras un fum din țigară în timp ce se uita în jur cu un aer indiferent. Soseau ultimii invitați. Stabilise mai înainte

câteva contacte: surâsuri adecvate, cuvinte amabile. Expresii potrivite pentru doamnele cărora le erau destinate, simpatie aparent sinceră pentru soți și însoțitori. După cină vor fi perechi care vor vrea să danseze. În general asta îi oferea lui Max ocazii de neratat, mai ales cu femeile căsătorite – de obicei aveau probleme, ceea ce ușura treaba și îl scutea de conversație –, dar în noaptea aceea nu era dispus să pășească pe un teren atât de periculos. Nu avea voie să atragă atenția. Nu acolo, în nici un caz, nu la o miză așa de mare. Cu toate acestea, când se mișca, simțea din când în când privirile lor. Câte un comentariu șoptit: cine e bărbatul acesta atât de bine *et cetera*. La vremea aceea Max avea treizeci și cinci de ani și interpreta privirile de cincisprezece. Toți își explicau prezența lui acolo printr-o vagă *liaison*[5] cu Asia Schwarzenberg și pentru el era convenabil să se creadă asta. A decis să se apropie de un grup format din doi bărbați și o femeie care conversau pe o sofa de piele și oțel, femeia și unul din bărbați stând așezați, iar celălalt bărbat, în picioare. Glumise cu cel ce stătea jos la puțin timp după ce sosise. Era un tip înalt și solid, cu o mustăcioară blondă, părul tuns scurt și o față simpatică, care îi dăduse cartea lui de vizită: Ernesto Keller, viceconsul al statului Chile la Nisa. Și femeia i se părea cunoscută, dar nu din seara aceea. O actriță, i s-a părut lui Max că își amintește. Spaniolă. Frumoasă și serioasă. Conchita nu știu cum. Monteagudo, poate. Sau Montenegro. Preț de o clipă, încă nemișcat, s-a văzut într-o oglindă mare, cu o ramă simplă și ovală, aflată pe o masă îngustă de cristal: albeața strălucitoare a cămășii între reverele de atlaz negru, a batistei ce-i ieșea din buzunarul de sus al hainei, a fâșiei exacte

de manșetă scrobită ce ieșea din fiecare mânecă a hainei de smoching ajustate pe talie, o mână vârâtă neglijent în buzunarul drept al pantalonilor, iar cealaltă pe jumătate ridicată, cu țigara aprinsă, dezvelind o parte din cureaua și carcasa de aur a unui cronometru extraplat Patek Philippe, care costa opt mii de franci. Apoi s-a uitat la covorul cu romburi mari, albe și maronii, de sub lacul pantofilor săi și s-a gândit – continua s-o facă adesea – la prietenul lui, caporalul legionar Boris Dolgoruki-Bragation. Ce-ar fi spus sau cum ar mai fi râs, între două pahare de coniac, dacă ar fi trăit și l-ar fi văzut acolo, într-o asemenea ținută. De la copilul care se juca pe malurile râului Riachuelo din Buenos Aires sau de la soldatul care urca sub soarele arzător, cu pușca în mână, printre cadavrele mumificate, povârnișul calcinat de pe Monte Arruit, Max Costa străbătuse un drum lung până să ajungă să pășească pe covorul acestei vile de pe Coasta de Azur. Și mai rămânea o bucată dificilă până la ușa biroului, care aștepta încuiată în fundul bibliotecii, insondabilă precum destinul. A mai tras un fum scurt din țigară, timp în care a ajuns la concluzia că întâmplările și anumite riscuri nu dispar niciodată de tot – amintirea lui Fito Mostaza, suprapusă peste cea a spionilor italieni, l-a tulburat din nou – și că, în esență, unica zi cu adevărat ușoară din viața lui era cea pe care reușea s-o lase în urmă în fiecare seară, atunci când se cufunda într-un somn veșnic nesigur și neliniștit.

Atunci a mirosit un parfum suav, apropiat, de femeie. Arpège, l-a identificat el instinctiv. Și când s-a întors – trecuseră

nouă ani de la întâmplările din Buenos Aires –, a văzut-o lângă el pe Mecha Inzunza.

1. Orașul Nisa, fiilor săi căzuți pentru Franța (în fr., în orig.).
2. Peninsula Iberică.
3. Un ins agreabil (în engl., în orig.).
4. Chelner specializat în servirea vinurilor și a băuturilor într-un restaurant (în fr., în orig.).
5. Legătură amoroasă (în fr., în orig.).

8. *La vie est brève*[1]

— Fumezi tot țigările acelea turcești, a comentat ea.

Îl privea mai degrabă curioasă decât surprinsă, ca și cum ar fi încercat să așeze la locul lor niște piese risipite: hainele lui de seară bine croite, trăsăturile lui. Luciri de lumină electrică păreau suspendate de genele femeii. Același efect luminos produs de lămpile din apropiere aluneca și pe satinul de culoarea fildeșului al rochiei ei de seară, ce îi scotea în relief umerii și șoldurile, brațele goale și adâncimea profundă a decolteului din spate. Era bronzată și coafată după ultima modă, cu părul ceva mai lung decât la Buenos Aires, cu onduleuri mari, cu cărare și cu fruntea dezvelită.

— Ce faci aici, Max?

A spus asta după o clipă de tăcere. Nu era o întrebare, ci o concluzie, iar sensul era evident: în nici un caz așa ceva nu se putea întâmpla. Nici un traseu al vieții bărbatului pe care Mecha Inzunza îl cunoscuse la bordul vasului Cap Polonio nu putea să-l fi condus în mod firesc până la această casă.

— Răspunde-mi… Ce faci aici?

Se simțea acum duritate în insistența ei. Iar Max, care, după stupoarea inițială – cu urme de panică –, începea să-și recapete sângele-rece, a înțeles că ar fi o greșeală să continue să tacă. Reprimându-și dorința de a da înapoi și de a se proteja – se simțea ca o stridie crudă stropită cu câteva picături de lămâie –,

a privit reflexele gemene de miere în timp ce încerca să dezmintă totul cu un zâmbet.

— Mecha, a spus.

Era doar un mod de a câștiga timp. Numele ei și zâmbetul. Cumpănea în mare viteză – sau încerca s-o facă. Fără rezultat. A aruncat o privire scurtă și precaută, aproape imperceptibilă, într-o parte și în alta, în cazul că dialogul lor ar fi atras atenția vreunui alt invitat. Femeia a observat gestul, căci reflexele aurii din ochii ei, de sub sprâncenele epilate și desenate cu două linii fine de dermatograf maroniu, au devenit mai dure. E la fel de splendidă, s-a gândit el, cu totul absurd. Mai împlinită și mai femeie. Apoi s-a uitat la gura ei ușor întredeschisă, cu buzele rujate într-un roșu intens – așteptându-i răspunsul, dar arătându-se totuși mai puțin furioasă –, și privirea lui a sfârșit prin a aluneca până la gât. Atunci a văzut colierul: frumoasele perle, cu ușoara lor strălucire aproape mată, înfășurate de trei ori. De astă dată stupefacția i s-a zugrăvit pe chip. Sau era identic cu cel pe care îl vânduse el cu nouă ani în urmă, sau era același.

Poate că asta l-a salvat, avea să conchidă Max mai târziu. Expresia lui de uimire la vederea șiragului. Sclipirea triumfătoare apărută subit în ochii ei, când a dat impresia că îi citește gândurile ca printr-un geam. Mai întâi privirea ironică înlocuind disprețul, apoi râsul voalat, stăpânit, ce i-a urcat în gât și până la buze, terminându-se aproape într-un hohot. Ridicase o mână – în cealaltă avea o mică poșetă plic din piele de șarpe – și degetele ei lungi și fine, cu unghii date cu o ojă în

același ton cu buzele, fără nici o altă bijuterie în afară de verigheta de aur, pipăiau șiragul.

— L-am recuperat după o săptămână, la Montevideo. Armando l-a căutat pentru mine.

Imaginea soțului a trecut fugar printre amintirile lui Max. După Buenos Aires îi văzuse fotografia în reviste ilustrate, ba chiar, de două ori, la jurnalele de actualități, pe fondul muzical al celebrului său tangou.

— Unde e?

A privit în jur când a spus asta, întrebându-se în ce măsură prezența lui Armando de Troeye putea să agraveze situația, dar s-a liniștit văzând-o că ridică întristată din umeri.

— Nu-i aici… Acum e departe.

Max era un ins ingenios, căci anii îi căliseră caracterul în împrejurări încurcate. Menținerea controlului asupra emoțiilor însemna adesea salvarea – aproape la limită – de la un dezastru. În acel moment, în timp ce încerca să gândească rapid și exact, certitudinea că etalarea vreunui semn de îngrijorare l-ar putea apropia mai mult decât era convenabil de o închisoare franceză a fost suficientă ca să-i insufle sprijinul profesional necesar. O cale de a redobândi controlul asupra situației – sau de a reduce dezastrul. În mod paradoxal, i-a spus instinctul, colierul este cel care mă poate salva.

— Șiragul, a zis el.

A făcut-o fără să știe ce va spune în continuare, doar ca să câștige timp și să își creeze o linie defensivă. Dar a fost suficient. Ea a pipăit iar perlele. De data asta n-a mai râs, ca înainte, dar și-a reluat privirea sfidătoare. Surâsul triumfal.

— Polițiștii argentinieni s-au purtat foarte frumos cu noi. S-au ocupat de soțul meu când el s-a prezentat să anunțe dispariția perlelor și l-au pus în contact cu colegii lor uruguayeni… Armando s-a dus la Montevideo și a recuperat colierul de la omul căruia i l-ai vândut.

El își terminase țigara și acum se uita în jur, cu mucul aprins între degete, căutând un loc unde să-l arunce, ca și cum treaba asta necesita întreaga lui atenție. În cele din urmă l-a stins într-o scrumieră de cristal gros, șlefuit, plasată pe o măsuță din apropiere.

— Nu mai dansezi, Max?

S-a uitat în sfârșit la ea. A privit-o în ochi cu toată seninătatea de care era în stare. Și probabil că a făcut-o cu aplombul adecvat, deoarece după întrebare, pusă pe un ton tăios, ea s-a uitat la el meditativă înainte de a da din cap aprobator, răspunzând fără cuvinte vreunui gând pe care el nu i l-a putut citi. Parcă uluită și, totodată, amuzată de calmul bărbatului. De calma lui neobrăzare.

— Duc alt tip de viață, a spus el.

— Riviera nu-i un loc rău pentru așa ceva… De unde o cunoști pe Suzi Ferriol?

— Am venit cu o prietenă.

— Cu cine?

— Cu Asia Schwarzenberg.

— Aha.

Invitații începeau să se îndrepte spre sufragerie. Tânăra blondă care conversase în franceză a trecut pe lângă ei, urmată

de partener, ea lăsând în urmă o dâră de parfum vulgar, iar el uitându-se la un ceas de buzunar.

— Mecha. Ești…

— Las-o baltă, Max.

— Am ascultat tangoul. De mii de ori.

— Da. Presupun că da.

— Aș vrea să-ți explic unele lucruri.

— Să-mi explici?

Altă dublă scânteiere aurie.

— Nu se potrivește cu tine… Când te-am văzut, m-am gândit că în anii din urmă te-ai schimbat puțin în bine. Prefer cinismul în locul explicațiilor tale.

A considerat Max mai convenabil să evite comentariile. Rămăsese lângă femeie, țeapăn și aparent liniștit, cu patru degete de la mâna stângă în buzunarul hainei. Atunci a văzut-o zâmbind vag, ca și cum s-ar fi luat în râs pe ea însăși.

— Te-am observat un timp de la distanță înainte de a mă apropia de tine, a spus ea.

— Nu te-am văzut. Îmi pare rău.

— Știu că nu m-ai văzut. Erai concentrat, gânditor… M-am întrebat la ce te gândești. Ce faci aici și la ce te gândești.

N-o să mă denunțe, a conchis Max. Cel puțin nu în seara asta. Sau nu înainte de cafea și țigări. Cu toate acestea, în ciuda acestei siguranțe de moment, era conștient că pășește pe nisipuri mișcătoare. Avea nevoie de timp ca să reflecteze. Ca să stabilească dacă intrarea în scenă a Mechei Inzunza complica lucrurile.

— Te-am recunoscut imediat, a continuat ea. Voiam doar să mă hotărăsc ce să fac.

A arătat spre cealaltă parte a holului, către o scară ce ducea la etajul de sus. La picioarele ei erau niște glastre cu ficuși mari și o masă de pe care un chelner strângea paharele goale.

— M-am uitat la tine în timp ce coboram scările, fiindcă nu stăteai jos. Ești unul dintre puținii care n-a făcut-o… Există bărbați care stau jos și bărbați care rămân în picioare. N-am încredere în cei din urmă.

— De când?

— De când te-am cunoscut… Nu-mi amintesc să te fi văzut stând jos aproape niciodată. Nici pe Cap Polonio, nici la Buenos Aires.

Au făcut câțiva pași, îndreptându-se spre sufragerie și oprindu-se la ușă, ca să-și verifice locurile pe cartonașul de pe pupitru. Max și-a reproșat că nu s-a uitat dinainte la toate numele celor ce urmau să stea în jurul mesei. Al ei era totuși acolo: „Dna Inzunza“.

— Și tu ce faci aici? a întrebat.

— Locuiesc pe-aproape, din cauza situației din Spania… Am închiriat o casă în Antibes și uneori o vizitez pe Suzi. Ne cunoaștem din școala primară.

În sufragerie invitații își ocupau scaunele în jurul mesei, unde tacâmurile de argint străluceau pe fața de masă, lângă sfeșnice de cristal în formă de spirale roșii, verzi și albastre. Susana Ferriol, care se ocupa de invitați, i-a remarcat pe Mecha și Max, parcă ușor deconcertată – el era sigur că amfitrioana

nici măcar nu-și amintea numele lui –, cumva surprinsă să-l vadă purtând o conversație intimă cu prietena ei.

— Și tu, Max?… Încă nu mi-ai spus ce faci la Nisa. Deși pot să presupun.

El a zâmbit. Oboseală mondenă, simpatică. Calculată la milimetru.

— Poate că presupunerile tale sunt greșite.

— Văd că ți-ai perfecționat zâmbetul, zise ea, care îl studia acum din cap până-n picioare, cu o admirație ironică. Ce ți-ai mai perfecționat în anii din urmă?

O vede de departe pe Irina Jasenovici în apropiere de catedrala din Sorrento: ochelari de soare, rochie scurtă, cu imprimeu, sandale fără toc. Fata se uită în vitrina unui magazin de confecții de pe *corso* Italia și Max rămâne prin preajmă, pândind-o de pe cealaltă parte a străzii, până când ea își continuă drumul spre piața Tasso. În realitate nu o urmărește dintr-un motiv anume. Simte doar dorința de a o observa discret acum, când știe că există posibilitatea unei legături clandestine între ea și oamenii jucătorului rus. Curiozitate, poate. Dorința de a se apropia mai tare de miezul intrigii. Avusese ocazia s-o facă și cu Emil Karapetian după micul dejun, când l-a întâlnit într-unul din salonașele hotelului, cu trupul lui masiv așezat într-un fotoliu și înconjurat de ziare. Totul s-a terminat cu un schimb de saluturi politicoase, câteva replici despre vremea frumoasă și o scurtă conversație despre mersul partidelor, care l-a făcut pe celălalt să lase pe genunchi ziarul deschis și să vorbească puțin, fără prea mult entuziasm – chiar

și în probleme de șah, Karapetian pare prea puțin înclinat spre conversații care includ altceva decât monosilabe –, cu domnul bine-crescut, elegant, cu păr grizonant și surâs amabil, pe care, după toate aparențele, îl leagă o veche prietenie de mama elevului său. Iar la sfârșit, când Max s-a ridicat și l-a lăsat pe celălalt în pace, cu ziarul deschis din nou și nasul afundat în el, singura concluzie la care ajunsese a fost că armeanul are o încredere oarbă în superioritatea fostului său discipol în fața adversarului rus și că, oricare ar fi rezultatul întâlnirii de la Sorrento, Karapetian este convins că peste câteva luni Jorge Keller va fi campion mondial.

— Reprezintă șahul viitorului, și-a rezumat el ideile pentru Max în fraza cea mai lungă a conversației. După trecerea lui prin fața tablei de șah, stilul defensiv al rușilor o să miroasă a naftalină.

Karapetian nu pare un trădător, conchide Max. Oricum, nu o persoană care îl vinde pe fostul său discipol pe treizeci de ruble de argint. Cu toate astea, viața l-a învățat pe șoferul doctorului Hugentobler, pe pielea lui și a semenilor lui, cât de subțiri sunt firele care țin ființa umană departe de trădare sau de înșelăciune. Și mai ales cât de ușor e ca trădătorul care încă mai șovăie asupra deciziei sale să primească un impuls decisiv, sub forma unui ajutor suplimentar, chiar din partea victimei trădării lui. Nimeni nu e ferit de asta, se gândește Max cu o ușurare aproape profesională în timp ce merge pe *corso* Italia în urma logodnicei lui Jorge Keller, păstrând distanța. Cine poate spune, privindu-se în ochi în oglindă, „N-am trădat niciodată“ sau „N-o s-o fac niciodată“?

Fata s-a așezat la una din mesele de la Fauno. După ce s-a gândit o clipă, Max se apropie ca din întâmplare și intră în vorbă cu ea. Mai înainte de asta, din instinct, aruncă o privire discretă în jur. Nu pentru că s-ar aștepta să vadă agenți sovietici ascunși după palmierii din piață, ci pentru că astfel de măsuri de precauție fac parte din vechile și utilele lui tactici și automatisme. Faptul că un lup bătrân și-a pierdut colții, iar părul de pe coadă i-a căzut, decide el cu un umor particular și cam întortocheat, nu înseamnă că terenul unde vânează e mai sărac în ocazii.

Amintirile despre femei tinere, se gândește el când ia loc. Cu ce a rămas. Ce știe. E altă generație – sau mai multe, își spune, remarcând fusta scurtă a fetei și genunchii ei goi în timp ce comandă un *negroni* și vorbește nimicuri.

— Sorrento e plăcut… Ați fost la Amalfi? Și la Capri?

Vechi zâmbete eficiente, gesturi politicoase repetate și testate de mii de ori.

— În perioada asta sunt mai puțini turiști… Vă asigur că merită.

Nu extraordinar de drăguță, constată el încă o dată. Nici urâtă. În esență, tânără. Nimic altceva, în fond: o piele și o înfățișare proaspete, ca într-una din reclamele firmei Peggy Sage. Pe scurt, atracția celor douăzeci și ceva de ani – pentru cei cărora vârsta de douăzeci și ceva de ani li se pare atrăgătoare. Irina și-a scos ochelarii de soare – exagerat de mari, cu rame albe –, iar machiajul ei se reduce la negrul dens din jurul ochilor mari, expresivi. Are părul strâns cu o panglică lată, imprimată cu aceleași desene *op art* ca și rochia ei scurtă. O

figură obișnuită, acum amabilă. Șahul nu imprimă personalitate, își spune Max în sinea lui. Nici la bărbați, nici la femei. Un intelect superior, o minte matematică, o memorie prodigioasă se pot adapta firesc la un surâs convențional, la un cuvânt anodin, la un gest vulgar. Aspecte comune cu alți bărbați și femei, ca însăși curgerea vieții. Nici măcar jucătorii de șah nu sunt mai inteligenți decât restul muritorilor, a auzit-o spunând pe Mecha Inzunza acum două zile. E vorba doar de un alt tip de inteligență. Aparate de radio care emit pe alte lungimi de undă.

— Niciodată nu mi-am închipuit-o pe Mecha având grijă de fiul ei în felul acesta, printre șahiști, comentează Max, tatonând terenul. Mi-o amintesc cu totul altfel. De dinainte de toată povestea asta.

Irina pare interesată. Se înclină până își sprijină coatele pe masă, lângă un pahar de Coca-Cola în care plutesc cuburi de gheață.

— Nu v-ați văzut de mult timp?

— De ani buni, răspunde el. Și prietenia noastră e și mai veche.

— Atunci e-o coincidență fericită. Sorrento.

— Da. Foarte fericită.

Un chelner îi aduce băutura. Tânăra îl studiază curioasă pe Max în timp ce el își duce paharul la gură.

— L-ați cunoscut pe tatăl lui Jorge?

— Nu foarte bine. Cu puțin înainte de război.

Lasă paharul încet pe masă.

— De fapt l-am cunoscut mai bine pe primul ei soț.

— Pe De Troeye? Muzicianul?

— Chiar el. El a compus acel faimos tangou.

— Aha, desigur. Tangoul.

Ea privește trăsurile cu cai oprite în piață, în așteptarea clienților. Birjari plictisiți sub palmieri, la umbră.

— Cred că era o lume fascinantă. Toaletele acelea și muzica de-atunci… Mecha zicea că erați un dansator excepțional.

Face Max un gest dezinvolt, pe jumătate protest politicos și pe jumătate modestie distinsă. Îl învățase cu treizeci de ani în urmă, dintr-un film al lui Alessandro Blasetti.

— Mă descurcam.

— Și ea cum era pe atunci?

— Elegantă. Foarte frumoasă. Una dintre femeile cele mai fermecătoare din câte am cunoscut.

— Mi se pare ciudat să mi-o imaginez așa. E mama lui Jorge.

— Și cum e când se poartă ca o mamă?

Tăcere. Irina atinge cu un deget gheața din paharul ei, fără să bea.

— Nu sunt cea mai indicată, cred. Să spun asta.

— Prea acaparatoare?

— Ea l-a dăltuit, într-un fel.

Tânăra a rămas iar tăcută o clipă.

— Fără eforturile ei, Jorge n-ar fi cine e. Nici ce poate ajunge să fie.

— Ar fi mai fericit, vreți să spuneți?

— O, nu, vă rog! Nici vorbă de așa ceva! Jorge e un om fericit.

Încuviințează Max politicos în timp ce-și umezește din nou buzele în băutură. N-are nevoie să facă vreun efort ca să-și

aducă aminte de bărbați fericiți ale căror neveste i-au înșelat cu el.

— Ea n-a vrut niciodată să creeze un monstru, ca alte mame, adaugă Irina după un moment. Întotdeauna s-a străduit să-l crească ca pe un copil normal. Sau să încerce ca traiul ăsta să fie compatibil cu șahul. Și a reușit – parțial.

A spus asta uitându-se la piață și rostind ultimele cuvinte în grabă, cu un aer preocupat, ca și cum Mecha Inzunza ar fi putut apărea acolo dintr-o clipă în alta.

— A fost într-adevăr un copil excepțional?

— Trageți concluzia și singur. La patru ani a învățat să scrie uitându-se cum o face mama lui, iar la cinci știa pe dinafară toate țările și capitalele lumii… Ea a înțeles foarte repede nu numai ce putea el ajunge să fie, ci și ce nu trebuia să fie cu nici un chip. Și a muncit din greu pentru asta.

Cuvântul „greu“ pare că îi încordează trăsăturile preț de o clipă.

— Și continuă s-o facă, adaugă ea. Tot timpul… De parcă i-ar fi frică să nu cadă în prăpastie.

Nu a spus „o prăpastie“, observă Max, ci „prăpastie“. Zgomotul unei Lambretta care trece huruind pe lângă ei pare să o sperie.

— Și are dreptate, adaugă cu voce mai joasă, posomorându-se. Am văzut mulți inși prăbușindu-se în meseria asta.

— Exagerați. Dumneavoastră sunteți tânără.

Ea schițează un surâs care pare că o îmbătrânește cu zece ani – rapid și aproape brutal. Apoi se relaxează din nou.

— Joc de la șase ani, punctează fata. Am văzut mulți jucători clacând. Devenind propriile lor caricaturi atunci când nu sunt în fața tablei de șah. Să fii primul cere o muncă infernală. Mai ales când nu ajungi niciodată să fii.

— Ați visat să fiți prima?

— De ce vorbiți la trecut?… Continui să joc șah.

— Scuzați-mă. Nu știam. Credeam că un analist e la fel ca unul din acei subalterni ai toreadorilor din Spania. Persoane care n-au reușit să fie primii și rămân asistenți. Dar nu mi-a trecut prin cap să vă jignesc.

Ea se uită la mâinile lui Max. Pete de bătrânețe pe dosul palmelor. Unghii tăiate rotund – și îngrijite.

— Dumneavoastră nu știți ce e înfrângerea.

— Pardon? își stăpânește el ceva ce aduce a hohot de râs. Nu știu ce?

— E de-ajuns să se uite cineva la dumneavoastră. La felul cum arătați.

— Ah.

— Să stai în fața unei table de șah și să vezi consecințele unei erori tactice. Să constați cât de ușor se duc de râpă talentul și viața ta.

— Înțeleg… Dar nu pariați pe asta. Șahiștii nu dețin exclusivitatea în materie de înfrângeri.

Fata parcă nici nu l-a auzit.

— Și eu știam pe dinafară toate țările și capitalele lumii, zice ea. Sau pe-aproape. Dar lucrurile nu ies întotdeauna cum trebuie.

Acum surâde, aproape eroică. Pentru distinsul public. Numai o fată poate surâde așa, se gândește Max. Mizând pe efect.

— E greu când ești femeie, adaugă ea și surâsul dispare. Încă mai e.

Soarele, ale cărui raze s-au deplasat de la o masă la alta, îi cade pe față. Mijind ochii deranjată, fata își pune ochelarii de soare.

— Când l-am cunoscut pe Jorge, pentru mine s-a ivit o nouă șansă. Să trăiesc toate astea de foarte aproape.

— Îl iubiți?

— Sunteți impertinent… Vă dă dreptul vârsta?

— Bineînțeles. Trebuie să aibă și unele avantaje.

Tăcere. Zgomotul circulației. Un claxon în depărtare.

— Mecha spune că erați un bărbat bine.

— Cu siguranță am fost. Dacă spune ea.

Lumina soarelui ajunge acum la Max, care se vede reflectat în lentilele mari, fumurii, ale ochelarilor fetei.

— O, da, comentează ea pe un ton neutru. Sigur că îl iubesc pe Jorge.

Se așază picior peste picior și Max îi privește o clipă genunchii tineri și goi. Sandalele de piele, fără toc, îi descoperă laba piciorului, cu unghiile date cu o ojă de un roșu-închis, aproape vinețiu.

— Uneori îl urmăresc în fața tablei de șah, continuă să vorbească ea, mutând o piesă, riscând așa cum riscă el, și mă gândesc că îl iubesc foarte mult… Alteori îl văd făcând o greșeală, ceva ce am pregătit împreună, dar el hotărăște în

ultimul moment să schimbe strategia sau șovăie să o pună în practică… Și în momentul acela îl detest din tot sufletul.

Tace o clipă și pare că reflectează la exactitatea celor spuse.

— Cred că îl iubesc mai mult când nu joacă șah.

— E normal. Sunteți tineri.

— Nu. Tinerețea n-are nici o legătură.

Acum tăcerea este atât de lungă, încât el crede că discuția s-a încheiat. Îi face semn chelnerului și, ridicând două degete în aer, le flutură ca și cum ar semna, cerând nota.

— Știți ceva? spune brusc Irina. În fiecare dimineață, când Jorge este într-un turneu, maică-sa coboară cu zece minute înainte de micul dejun, ca să verifice dacă totul e în ordine când vine el.

Crede că simte în tonul ei o anumită dezamăgire. O urmă de ranchiună. El știe multe despre aceste ecouri.

— Și ce? întreabă cu blândețe.

— Și nimic, clatină Irina din cap și imaginea lui Max se leagănă în lentilele fumurii. El coboară și ea e acolo, cu totul pregătit: suc de portocale, fructe, cafea și pâine prăjită. În așteptare.

Luminile roșii și verzi ale unui vapor care pleca din portul Nisa se mișcau lent între petele întunecoase ale mării și cerului, pe fundalul străfulgerărilor farului. Despărțit de port prin forma sumbră a colinei cu castelul, orașul se întindea de cealaltă parte, urmând conturul Golfului Îngerilor ca o linie luminoasă, puțin curbată spre sud, din care păreau să se fi

desprins niște puncte izolate, ce se cățărau pe invizibile înălțimi apropiate.

— Mi-e frig, s-a înfiorat Mecha Inzunza.

Stătea la volanul automobilului pe care îl condusese ea însăși până acolo, cu o pată de culoare deschisă, cea a eșarfei de mătase brodată, cu ciucuri lungi, pe care o avea pe umeri. Din scaunul de alături, Max s-a aplecat spre bord, și-a scos haina și a pus-o pe umerii femeii. Rămas în cămașă și cu vesta subțire de la smoching, a simțit și el frigul zorilor, care începea să se strecoare prin interstițiile capotei închise.

Mecha căută ceva pe întuneric în poșetă. El o auzi mototolind un pachet de țigări gol. Le terminase după cină, fumând în automobil după ce veniseră acolo. Și parcă a trecut o veșnicie, și-a zis Max. De când și-a ocupat locul la masă, între o franțuzoaică foarte slabă, matură și elegantă, creatoare de bijuterii pentru firma Van Cleef & Arpels, și tânăra blondă cu parfum vulgar, o cântăreață și actriță pe nume Eva Popescu, care s-a dovedit a fi o vecină de masă simpatică. În timpul cinei Max s-a purtat foarte galant și a conversat cu cele două femei, deși a sfârșit prin a vorbi mai mult cu tânăra blondă, care era foarte încântată că frumosul și chipeșul domn din stânga ei este de origine argentiniană – mă înnebunește tangoul, a declarat ea. Râdea des tânăra, mai ales când Max a imitat în mod discret și cu mult talent diversele moduri în care își aprindeau țigara sau țineau un pahar în mână diverși actori, cum ar fi Leslie Howard sau Laurence Olivier, ori când a plasat câteva anecdote reușite – era un povestitor bun, iar franceza lui cu accent spaniol le plăcea doamnelor –, care au făcut-o să zâmbească și

să se aplece spre ei cu interes pe creatoarea de bijuterii. Și la fiecare hohot al tinerei Popescu, ca și în alte momente din timpul cinei, Max își ascundea neliniștea atunci când simțea privirea Mechei Inzunza de la celălalt capăt al mesei, unde era așezată lângă chilianul cu mustață blondă. Iar la desert a văzut-o bând două cafele și fumând patru țigări.

Apoi totul s-a petrecut așa cum trebuia. Fără să forțeze lucrurile, din momentul în care au părăsit cu toții sufrageria, ea și Max s-au evitat. Iar mai târziu, când el stătea de vorbă cu soții Coll, tânăra Popescu și diplomatul chilian, stăpâna casei s-a apropiat de grup și i-a spus baronesei că o prietenă foarte bună de-a ei venise singură de la Antibes, unde locuiește, dar acum voia să plece, fiindcă nu se simte prea bine, și că i-ar fi foarte recunoscătoare Asiei Alexandrovna dacă i-ar permite lui Max s-o conducă pe prietena ei, căci tocmai aflase că sunt cunoștințe vechi. Max a fost de acord, și-a arătat disponibilitatea, iar baroneasa Schwarzenberg, după o scurtă și aproape imperceptibilă ezitare inițială, a acceptat și ea. Firește că nu avea nimic împotrivă, a declarat ea cu o amabilitate încântătoare. De altfel, a adăugat cu mondenă malițiozitate, Max este compania ideală pentru orice doamnă care se simte rău – sau chiar bine. Au urmat zâmbete pline de înțelegere, scuze, mulțumiri și, după o privire lungă și apreciativă a baronesei adresată lui Max – e extraordinar cum reușești să faci chestiile astea, părea că îi spune ea, uimită –, acesta a plecat, condus de Susana Ferriol, care îl studia cu coada ochiului, cuprinsă brusc de curiozitate, spre holul unde Mecha Inzunza îl aștepta înfășurată în eșarfa ei. După despărțirea politicoasă, au

ieșit afară, unde, spre surprinderea lui, nu îi aștepta un automobil mare, cu șofer, ci un mic Citroën 7C de două locuri, cu motorul pornit, pe care un băiat tocmai îl parcase. Mecha s-a oprit în fața portierei deschise ca să-și retușeze buzele cu ruj într-o oglinjoară pe care a scos-o din geantă, la lumina lămpilor ce luminau treptele și rotonda. Apoi au urcat în mașină și ea a condus în tăcere cinci minute, timp în care Max a privit-o din profil la lumina farurilor, reflectată pe pereții vilelor, până când automobilul s-a oprit lângă mare, la o belvedere din apropiere de Lazareto, între pini și agave, de unde se zăreau sclipirile farului, intrarea în port, pata întunecoasă a colinei cu castelul și, în spate, Nisa luminată. Acolo ea a oprit motorul și au stat de vorbă. Continuau s-o facă, între lungi tăceri, în timp ce fumau în întuneric. Aproape fără să se vadă, în semiîntuneric, doar cu luminile din depărtare și strălucirea țigărilor. Fără să se privească.

— Dă-mi una din țigările tale turcești, te rog.

Păstra urme din tonul și manierele dezinvolte pe care le apreciase Max la bordul transatlanticului Cap Polonio, caracteristice tinerelor din generația ei, alimentate de filme, romane și reviste ilustrate pentru femei. Dar acum, după nouă ani, nu mai era o tinerică. Probabil că are treizeci și doi sau treizeci și trei de ani, a socotit Max, apelând la amintiri. Câțiva mai puțin decât el.

— Imediat. Scuză-mă.

A scos tabachera din buzunarul interior al hainei, a căutat o țigară pe pipăite și a aprins-o cu Dunhillul său. Apoi, fără să stingă bricheta, a tras primul fum și i-a dat țigara direct,

punându-i-o între buze. Înainte de a stinge bricheta, a întrezărit încă o dată profilul ei nemișcat, întors spre mare, ca de fiecare dată când străfulgerarea farului o lumina în penumbră.

— Nu mi-ai spus unde e soțul tău.

Toată seara se gândise la această întrebare. În ciuda timpului scurs, erau prea multe amintiri care se îngrămădeau în mintea lui. Prea multe imagini intense. Absența lui Armando de Troeye mutila într-un fel lucrurile. Făcea ca totul să fie incomplet. Și chiar mai ireal.

Capătul aprins al țigării a mai strălucit de două ori înainte ca Mecha să vorbească din nou.

— E în închisoare, la Madrid… A fost arestat la câteva zile după rebeliunea militară.

— În ciuda celebrității lui?

S-a auzit un râs amar. Aproape inaudibil.

— Zi mai bine din cauza ei. Acolo e Spania, ai uitat? Paradisul invidiei, al barbariei și al josniciei.

— Chiar și-așa, mi se pare o prostie. De ce el? Nu știam că făcea politică.

— Niciodată nu a luat o poziție anume. Dar, așa cum are prieteni republicani și de stânga, are și prieteni monarhiști și de dreapta. Adaugă la asta invidiile stârnite de succesul lui internațional… Și, pe deasupra, niște declarații date în *Le Figaro* despre dezordinea și lipsa de autoritate a guvernului i-au mai creat câțiva dușmani. Apoi, ca și cum asta n-ar fi fost de-ajuns, șeful Serviciilor de Informații ale Republicii e un comunist, tot compozitor – și mediocru cât cuprinde. Cu asta ți-am spus tot.

— Credeam că prestigiul lui o să vă salveze. Prietenii influenți, faima lui în străinătate…

— Așa credea și el. Și eu. Dar ne-am înșelat.

— Erai acolo?

A încuviințat Mecha. Rebeliunea militară îi surprinsese la San Sebastián, iar când Armando de Troeye a văzut încotro merg lucrurile, a convins-o să treacă granița. Aveau de gând să se întâlnească amândoi la Biarritz, dar el a vrut să se ducă mai înainte cu mașina la Madrid, ca să își rezolve anumite afaceri de familie. L-au arestat de cum a sosit. L-a denunțat portăreasa.

— Ai vești de la el?

— Doar o scrisoare scrisă acum trei luni în închisoarea Modelo. Se pare că e tot acolo. Am făcut demersuri prin prieteni și se ocupă de asta și Picasso, și Crucea Roșie Internațională… Încercăm să aranjăm un schimb cu un alt deținut din tabăra franchistă, dar deocamdată fără nici un rezultat. Și sunt îngrijorată. Veștile despre execuțiile din cele două tabere sunt numeroase.

— Ai cu ce să îți păstrezi acest stil de viață?

— Povestea cu Spania era de așteptat, așa că Armando și-a luat niște măsuri de precauție. Și eu cunosc oamenii potriviți pentru ca totul să meargă cum trebuie până ce-o să se termine nebunia asta.

A privit Max străfulgerările farului fără să spună nimic. Reflecta la „oamenii potriviți“ pe care banii îi puneau la adăpost și, de asemenea, la ce însemna „să meargă totul cum trebuie“ din punctul de vedere al invitaților la dineul Susanei Ferriol. A încetat să se gândească la asta atunci când rezultatul a fost o

împunsătură familiară și foarte veche – de vagă invidie. În realitate, a tras el concluzia, un Armando de Troeye denunțat de portăreasă și dus la închisoare de milițienii republicani nu era ceva absurd dacă te gândeai cum mergeau lucrurile în lume. Din când în când cineva trebuia să plătească, în numele sau în contul „oamenilor potriviți“. Și scăpau chiar foarte ieftin. Dar chiar și-așa, cuvântul „nebunie“ prin care Mecha definise situația din Spania nu era lipsit de precizie. Folosindu-se de pașaportul lui venezuelean, Max făcuse o călătorie de afaceri la Barcelona cu câteva luni în urmă. Cinci zile i-au fost de ajuns ca să-și dea seama de tristul spectacol oferit de Republica scufundându-se în haos: separatiști catalani, comuniști, anarhiști, agenți sovietici, fiecare pe cont propriu și toți omorându-se între ei departe de frontul unde se purta războiul. Plătindu-și polițe interne cu mai multă înverșunare decât în lupta contra franchiștilor. Invidie, barbarie și josnicie, subliniase Mecha cu lucidă precizie. Era un diagnostic bun.

— Din fericire, n-am copii, a spus ea. E neplăcut să alergi cu ei în brațe când arde Troia… Tu ai copii?

— Nu, din câte știu.

O tăcere scurtă. Aproape precaută, i s-a părut lui. Ghici următoarea întrebare.

— Și nici nu te-ai însurat?

A zâmbit în sinea lui. Mecha nu putea să-i vadă fața.

— Nici. Din câte știu.

Ea n-a făcut haz de gluma lui și a urmat o nouă tăcere. Luminile Nisei tremurau în apa neagră și liniștită cu zece metri mai jos de parapetul de piatră al belvederii.

— Odată mi s-a părut că te-am văzut de departe. Pe hipodromul Longchamps, acum trei ani… E posibil?

— E posibil, a mințit el, căci nu fusese niciodată la Longchamps.

— I-am cerut binoclul soțului meu, dar n-am reușit să te mai văd. Te pierdusem.

Privea Max întunericul din direcția stâncilor – acum invizibile – de la Lazareto. Vila Susanei Ferriol se decupa pe fundalul negru și îndepărtat printre umbrele pinilor. Ar trebui să treacă pe acolo în ziua când va încerca, și-a zis el. Dacă venea pe malul mării, nu părea greu să sară zidul într-un loc discret. În orice caz, trebuia să cerceteze totul pe îndelete, la lumina zilei. Să studieze terenul în amănunțime. Modul de a intra – și mai ales de a ieși.

— E ciudată amintirea pe care o am despre tine, Max. „Tangoul Vechii Gărzi“. Scurta noastră aventură.

A revenit încet la cuvintele femeii. La profilul ei imobil din penumbră.

— De ani de zile aud această melodie, spuse ea. Peste tot.

— Presupun că soțul tău a câștigat pariul cu Ravel.

— Îți aduci aminte de asta? păru ea surprinsă. De pariul cu tangoul contra boleroului?… A fost foarte amuzant. Și Ravel s-a purtat ca un tip stilat. Chiar în seara premierei, care a avut loc la sala Pleyel din Paris, și-a recunoscut înfrângerea și a plătit o cină la Le Grand Véfour, cu Stravinski și cu alți amici.

— Soțul tău a compus un tangou magnific. E perfect.

— De fapt l-am compus toți trei… Ai apucat să-l dansezi?

— De multe ori.

— Cu alte femei, firește.

— Firește.

Mecha și-a sprijinit capul de spătar.

— Ce s-a întâmplat cu mănușa mea? Cea albă… ți-aduci aminte? Cea pe care ai folosit-o ca batistă la buzunarul hainei tale. Am recuperat-o până la urmă?

— Cred că da. Nu țin minte să fi rămas la mine.

— Păcat.

O mână sprijinită pe volan ținea țigara, deasupra căreia, la fiecare sclipire a farului, ondulau spirale de fum.

— Ți-e dor de soțul tău? a întrebat Max.

— Uneori.

Mecha întârziase cu răspunsul.

— Dar Riviera e un loc bun. Un soi de legiune străină unde sunt primiți numai oamenii cu bani: spanioli care au fugit de o tabără sau de alta – sau de amândouă –, italieni cărora nu le place Mussolini, nemți bogați care fug să scape de naziști… Singurul lucru care mă deranjează este că n-am mai fost în Spania de mai bine de un an. Războiul ăsta stupid și sângeros…

— Nimic nu te împiedică să te duci în zona franchistă, dacă vrei. Granița cu Hendaye e deschisă.

— Ideea că sunt „stupizi și sângeroși“ e valabilă și pentru unii, și pentru alții.

Capătul aprins al țigării a mai strălucit o dată. Apoi ea a învârtit manivela, coborând geamul, și a aruncat mucul în noapte.

— Oricum, niciodată n-am depins de Armando.

— Te referi numai la bani?

— Văd că hainele scumpe nu ascund impertinența, dragule.

Și-a dat seama că femeia se uită la el, dar a continuat să privească țintă clipirile îndepărtate ale farului. Mecha s-a mișcat puțin și Max a simțit din nou apropierea corpului ei. Cald, și-a amintit el. Zvelt, delicat și cald. Îi admirase spatele gol acasă la Susana Ferriol: decolteul din satin de culoarea fildeșului, brațele goale, linia gâtului când înclina capul, mișcările ei când conversa cu ceilalți invitați, surâsul amabil. Seriozitatea neașteptată din clipele când, stând la capătul sufrageriei sau al salonului, devenea conștientă că o studiază și își fixa asupra lui reflexele aurii.

— L-am cunoscut pe Armando când eram o copilă. El avea experiența vieții – și avea și imaginație.

Memoria lui Max se zbătea dezordonată, cu o violență supărătoare. Exces de senzații, s-a gândit el. Prefera acest cuvânt celuilalt, sentimente. A făcut un efort ca să-și recapete controlul. Ca să fie atent la ce spune ea.

— Da, a insistat Mecha. Cea mai mare calitate a lui Armando era imaginația lui… La început așa era.

Lăsase deschisă fereastra, ca să intre aerul nopții. După o clipă a învârtit manivela și a închis geamul.

— A început să-mi povestească despre alte femei pe care le-a cunoscut, a continuat ea. Pentru mine era ca un joc… Mă excita. O provocare.

— Te și bătea. Era un ticălos.

— Nu spune asta… Nu înțelegi. Totul făcea parte din joc.

S-a mișcat iar. Și Max a auzit atingerea foarte suavă a rochiei pe pielea scaunului. Când plecaseră din casa Susanei Ferriol, el

îi atinsese talia cu un scurt gest politicos, lăsând-o să iasă prima pe ușă, după care coborâse scările înaintea ei. În momentul acela, cum era tensionat, atent la situația ieșită din comun, senzațiile – deși poate că erau sentimente, a conchis – trecuseră neobservate. Acum, în penumbra aproape intimă a automobilului, amintirea rochiei de seară care se mula pe șoldurile ei l-a făcut să simtă o poftă reală, extrem de concretă. O poftă uluitoare pentru acea piele și acea carne.

— Am sfârșit prin a trece de la vorbe la fapte, spuse ea. Să privim și să ne lăsăm priviți.

A revenit Max la vorbele ei ca și cum s-ar fi întors de departe și i-a trebuit câtva timp ca să-și dea seama că ea continua să vorbească despre Armando de Troeye. Despre strania relație la care, cel puțin în vreo două episoade, Max însuși fusese martor și participant surprins la Buenos Aires.

— Mi-am descoperit – sau m-a ajutat el s-o fac – excese tulburi. Dorințe din adâncul meu pe care nici măcar nu mi le-aș fi imaginat… Și asta le stimula pe ale lui.

— De ce îmi povestești asta?

— Vrei să spui, de ce acum? Azi?

A rămas tăcută o bună bucată de vreme. Părea surprinsă de întrerupere – sau de întrebare. Vocea ei răsună opac în momentul când vorbi din nou.

— Acea ultimă noapte de la Buenos Aires…

S-a întrerupt dintr-odată, cu bruschețe. A deschis portiera și a ieșit din mașină, traversând întunecimea pinilor până ce a ajuns la parapetul de piatră, deasupra stâncilor și a mării. Max

a așteptat nedumerit un moment și în cele din urmă s-a dus după ea.

— Promiscuitate, a auzit-o spunând. Ce cuvânt urât.

În aer liber, noaptea, luminile Nisei păreau că pâlpâie în zare, înăbușite la intervale regulate de străfulgerarea farului. Mecha s-a ghemuit în haina neagră de smoching, lăsând la vedere pe dedesubt ciucurii de culoare deschisă ai eșarfei. În vestă și cămașă, lui Max i s-a făcut frig. Fără să-i spună nimic femeii, s-a apropiat un pic mai mult și i-a dat la o parte mâinile, care țineau reverele hainei, căutând tabachera din buzunarul interior. Când a făcut acest gest, a atins o clipă, fără să vrea, pieptul gol pe sub mătasea eșarfei și satinul rochiei. Mecha, docilă, l-a lăsat să caute.

— Banii făceau ca totul să fie ușor. Armando putea să-mi cumpere orice lucru. Orice situație.

A lovit Max ușor ultima țigară de tabachera închisă și și-a dus-o la gură. Își imagina fără prea mult efort la ce situații se referea ea – văzuse și făcuse destule în ultima noapte de la Buenos Aires. Scurta sclipire a brichetei a luminat foarte de aproape perlele colierului dincolo de palmele cu care apăra el flacăra.

— Datorită lui am descoperit plăceri care prelungeau plăcerea, a adăugat ea. Care o făceau mai consistentă și mai intensă… Poate și mai murdară.

S-a foit Max, stânjenit. Nu-i plăcea ce auzea. Cu toate acestea, și-a zis, el însuși participase la asta. Fusese un colaborator necesar și complice. La Ferroviaria, Casa Margot, dansatoarea blondă, Armando de Troeye îmbibat cu alcool și cocaină și

trântit pe sofaua din apartamentul de la hotelul Palace în timp ce ei doi se împerecheau impudici sub privirea lui tulbure.

— Și atunci ai apărut tu, continuă să vorbească Mecha, pe acel ring de dans ce se mișca în legănările transatlanticului… Cu zâmbetul tău de băiat de treabă. Cu tangourile tale. Exact în momentul când trebuia să apari. Și totuși…

S-a deplasat puțin, ferindu-se de raza farului, a cărui lumină s-a îndreptat spre stâncile de la Lazareto și zidurile vilelor de lângă mare.

— Ce stupid ai fost, dragule.

Max s-a sprijinit de parapet. Nu aceasta era conversația pe care o aștepta în noaptea aceea. Nici reproșuri, nici amenințări, a constatat el. Își petrecuse o bună parte din timp cumpănind cum să facă față la altceva, nu la asta. Pregătindu-se să înfrunte reproșul și ranchiuna, firești la o femeie înșelată și, prin urmare, periculoasă, dar nu ciudata melancolie ce se distila în vorbele și tăcerile Mechei Inzunza. Dintr-odată și-a dat seama că un cuvânt ca „înșelată“ era deplasat. Mecha nu se simțise înșelată nici o clipă. Nici măcar în acea dimineață, la hotelul Palace din Buenos Aires, atunci când s-a trezit și a constatat că el plecase și că șiragul de perle dispăruse.

— Colierul… a început el, dar a tăcut brusc, conștient de propria stângăcie.

— Oh, pentru Dumnezeu!

Disprețul femeii era infinit.

— L-aș arunca chiar acum în mare dacă ar mai merita să-ți demonstrez ceva.

Dintr-odată gustul tutunului devenise amar în gura lui Max. Întâi a rămas descumpănit, cu gura întredeschisă, parcă la jumătatea unui cuvânt, iar după aceea l-a podidit o ciudată și neașteptată duioșie. Foarte asemănătoare cu remușcarea. S-ar fi apropiat de Mecha, ca s-o mângâie pe păr, dacă ar fi putut. Dacă i-ar fi îngăduit-o ea. Și știa că nu i-o va îngădui.

— Ce-ți propui, Max?

Un ton diferit, cel de acum. Mai dur. Momentul ei de vulnerabilitate se întinsese preț de câteva cuvinte, s-a gândit el. Cu o neliniște diferită de cea obișnuită, pe care până în clipa aceea o credea imposibilă la el, s-a întrebat cât va dura al lui. Zvâcnirea caldă pe care tocmai o simțise cu o clipă mai înainte.

— Nu știu. Noi…

— Nu vorbesc de noi.

Neîncrederea apăruse iar.

— Te întreb încă o dată ce faci aici, la Nisa… Acasă la Suzi Ferriol.

— Asia Schwarzenberg…

— Știu cine e baroneasa. Nu puteți fi împreună. Nu se potrivește cu tine.

— E o veche cunoștință. Sunt niște coincidențe.

— Ascultă, Max! Suzi e prietena mea. Nu știu ce vrei, dar sper să nu aibă legătură cu ea.

— Nu vreau nimic. De la nimeni. Ți-am spus că duc alt gen de viață.

— Mai bine. Fiindcă sunt dispusă să te denunț la cea mai mică bănuială.

Râse el strâmb. Nesigur.

— N-ai face așa ceva, s-a aventurat să zică.

— Nu risca să mă pui la încercare. Aici nu e ringul de dans de pe Cap Polonio.

A făcut un pas spre femeie. Nu calculase – nu de data asta. O făcuse dintr-un impuls sincer.

— Mecha…

— Nu te apropia.

Își scoase haina pe care i-o dăduse Max și o lăsă apoi să cadă pe jos. O pată neagră la picioarele lui. Eșarfa albă se retrăgea foarte lent, fantomatic, printre umbrele pinilor.

— Vreau să dispari din viața mea și din viețile cunoscuților mei. Acum.

În timp ce el se ridica, ținând haina în mână, a auzit cum pornește motorul Citroënului și farurile l-au orbit, proiectându-i silueta pe parapetul de piatră. Apoi pneurile au scârțâit pe pietrișul drumului și automobilul s-a îndepărtat, luând-o spre Nisa.

Drumul de întoarcere până la hotel, urmând șoseaua de la Lazareto spre port, cu gulerul hainei ridicat, ca să se apere de frigul din zori, a fost unul lung și incomod. În umbra cheiului Cassini Max, a avut norocul să găsească o trăsură cu birjarul dormind pe capră și a urcat coasta de la Rauba-Capèu sub coviltirul de pânză, moțăind în legănările birjei și ascultând cum răsună copitele calului pe asfaltul șoselei, în timp ce o fâșie violetă începea să despartă petele întunecate ale mării și cerului. Asta este povestea vieții mele, s-a gândit el, sau o parte din ea: să cauți un taxi în zori, mirosind a femeie sau a noapte

pierdută, fără ca una s-o contrazică pe cealaltă. În contrast cu puținele felinare publice care luminau portul și împrejurimile orașului, când au ocolit dealul castelului, în fața ochilor săi s-a ivit curba îndepărtată a lămpilor aprinse de pe Promenada Englezilor, ce părea că se prelungește la nesfârșit. Când a ajuns la Ponchettes, i s-a făcut foame și i-a venit chef să fumeze, așa că i-a dat drumul birjarului, a trecut pe sub arcadele promenadei Saleya și a înaintat prin mirosul de cimitir răspândit de gunoiul din piața de flori și pe sub coroanele negre ale platanilor tineri, căutând o cafenea din cele care se deschideau acolo foarte devreme.

A plătit doisprezece franci pe un pachet de Gauloises și trei pe o ceașcă de cafea și o felie de pâine cu caimac de lapte proaspăt fiert, apoi a rămas lângă o fereastră ce dădea spre stradă, fumând, în timp ce umbrele negre de afară deveneau cenușii, iar doi salariați ai primăriei, după ce au măturat florile, tulpinile și petalele uscate, au pornit un furtun cu o duză mare de aramă și s-au apucat să ude pe jos. A reflectat Max la evenimentele din noaptea aceea și la ce avea să se întâmple în zilele următoare, încercând să confere dimensiuni rezonabile factorului neprevăzut pe care Mecha Inzunza tocmai îl introdusese, în mod surprinzător, în planurile și în viața lui. Ca să redobândească controlul asupra faptelor și sentimentelor sale, a încercat să se concentreze asupra detaliilor tehnice ale viitoarei acțiuni, asupra domeniului riscurilor și variantelor posibile. Numai așa va reuși, și-a zis. Numai în felul ăsta o să facă față dezorientării și riscului de a comite greșeli ce l-ar putea duce la un dezastru. S-a gândit la agenții italieni, la

bărbatul care își spunea Fito Mostaza, și s-a mișcat stângaci pe scaun, ca și cum frigul zorilor i-ar fi pătruns în corp prin sticla ferestrei. Erau prea multe în joc pentru ca Mecha Inzunza, amintirea ei și cele ce au urmat să-i tulbure mintea, a conchis el. Pentru ca lucrurile întâmplate cu nouă ani în urmă și cele întâmplate în noaptea asta, într-o combinație neavenită, să-i tulbure siguranța fermă, ce-i era necesară pentru atâtea alte lucruri.

Timp de cinci minute s-a gândit la varianta fugii. Să se ducă la hotel, să-și facă bagajele și să o șteargă spre alte locuri de vânătoare, în așteptarea unor vremuri mai bune. Cu gândul la această variantă, s-a uitat în jur, căutând idei. Căutând vechi garanții, certitudini utile în pitoreasca lui profesiune și în riscanta sa viață. Pe pereți erau prinse cu piuneze două afișe turistice, unul al căilor ferate franceze și altul cu Coasta de Azur. Max s-a uitat la ele gânditor, cu țigara atârnându-i între buze și cu ochii pe jumătate închiși. Îi plăceau mult trenurile – mai mult decât transatlanticele sau clientela elitistă a avioanelor comerciale –, cu eterna lor ofertă de aventuri: viața suspendată între o gară și alta, posibilitatea de a stabili contacte profitabile, clientela distinsă din vagoanele restaurant. Să fumeze întins pe bancheta îngustă a unui compartiment dintr-un vagon de dormit, singur sau în compania unei femei, ascultând cum țăcăne roțile la îmbinările dintre șine. Dintr-unul din ultimele vagoane de dormit de care își amintea – în Orient Expressul de la Istanbul la Viena – coborâse la ora patru, într-o dimineață friguroasă, în gara București, după ce se îmbrăcase pe furiș și închisese fără zgomot ușa

compartimentului, ieșind pe culoar și lăsând în urma lui valiza și un pașaport fals în compartimentul conductorului, dar având buzunarele paltonului burdușite cu bijuterii în valoare de două mii de lire sterline. Cât despre al doilea afiș, a schițat un zâmbet în timp ce se uita la el. Recunoștea locul de unde artistul făcuse fotografia: o belvedere dintre pini ce dădea spre golful Juan, unde se zărea o bucată dintr-un teren pe care Max îl vânduse acum un an și jumătate, încasând un comision gras ca intermediar și cu complicitatea unui vechi prieten maghiar pe nume Sándor Esterházy, unei nord-americance bogate, doamna Zundel, proprietara firmei Zundel Strauss din Santa Barbara, California, pe care o convinsese, în cursul unei relații intime alimentate cu ruleta de la cazinou, tangouri și clar de lună, să profite de ocazia de a investi patru milioane de franci în acel lot de lângă mare. Trecuse peste amănuntul – important – că o fâșie de coastă de o sută de metri lățime, care separa parcela de plajă, aparținea altor proprietari și nu era inclusă în lot.

N-o să plece, a decis Max. Lumea se făcea mult prea mică și expresia „a pleca departe“ avea tot mai puțin sens. Acesta era un loc la fel de bun ca oricare altul, ba chiar mai bun: climă plăcută și vecini minunați. Dacă în Europa izbucnea un război, ar fi un loc bun ca să aștepți să treacă furtuna sau să profiți de pe urma ei. Max cunoștea perfect terenul, aici nu avea antecedente, iar în orice alt colț al lumii ar fi dat peste aceiași polițiști, aceleași amenințări și aceleași pericole. Orice șansă are un preț, și-a spus el. Ruleta lui aștepta. Asta includea scrisorile contelui Ciano adresate lui Tomás Ferriol, surâsul periculos al lui Fito Mostaza și îngrijorătoarea seriozitate a spionilor

italieni. Și, de câteva ceasuri, în chip de problemă nerezolvată, apăruse și Mecha Inzunza.

La vie est brève:
Un peu de rève,
Un peu d'amour.
Fini! Bonjour![2]

A fredonat printre dinți, dus pe gânduri. Fatalist. Nimeni n-a spus că i-a fost ușor să lase în urmă umila casă de raport din mahalaua Barracas ori coasta africană înțesată de cadavre uscate în soare, unde nici măcar hienele nu aveau suficient umor ca să râdă. O anumită categorie de oameni – și el era unul dintre ei – nu are altă alternativă decât drumurile fără întoarcere. Călătoriile incerte, fără bilet de întors. Cu aceste gânduri și-a terminat restul de cafea și s-a ridicat, în timp ce vechiul aplomb profesional, plămădit în însăși ființa lui, îi revenea din nou. Odată, demult, Maurizio, recepționerul de la hotelul Danieli din Veneția, care îi văzuse timp de patruzeci de ani pe femeile și bărbații cei mai bogați din lume oprindu-se în fața tejghelei sale și cerând cheia, îi spusese în vreme ce băga în buzunar generosul bacșiș pe care tocmai i-l dăduse Max: „Singura ispită serioasă este femeia, domnule Costa. Nu sunteți de-aceeași părere? Toate celelalte sunt negociabile".

Un strop de visare,
Un strop de iubire…

A ieșit din cafenea fără să se grăbească, cu mâinile în buzunare și o nouă țigară în gură, și a pornit-o spre stația de tramvai pe trotuarul ud, care reflecta lumina cenușie a zorilor. E plăcut să fii fericit, s-a gândit el. Și să o știi cât timp ești fericit. Promenada Saleya nu mai mirosea a flori ofilite, ci a caldarâm umed și a copaci tineri, din care picura roua dimineții.

Așezat în rândurile publicului, sub îngerașii și cerul albastru pictați pe tavanul hotelului Vittoria, Max urmărește evoluția partidei pe tabla de șah de pe perete, unde sunt reproduse mutările jucătorilor. De când s-a auzit ultimul țăcănit al ceasului – a treisprezecea mutare a lui Jorge Keller –, tăcerea este absolută. Plăcuta lumină centrală, care cade pe estrada unde se află masa, două scaune, tabla de șah și șahiștii, lasă aproape în semiîntuneric restul sălii. Afară se înserează și crengile copacilor de pe șoseaua care coboară spre portul Sorrento, ce se văd pe faleză prin ferestrele mari, se colorează într-o lumină roșiatică.

Max nu a reușit să priceapă amănuntele partidei ce se joacă în fața ochilor lui. Știe – fiindcă i-a povestit Mecha Inzunza – că Jorge Keller, care joacă acum cu negrele, trebuie să facă anumite mutări cu pionul și nebunul, ca preludiu al altor mutări mai riscante și mai complexe. Atunci vor începe posibilele reacții anticipate, dependente de informațiile de care dispune Sokolov – în caz că acestea i-au parvenit în urma analizei făcute de Irina. După sacrificarea pionului de către Keller, adversarul lui va trebui să se aștepte ca acesta să atace cu nebunul unul din cai – pe care Max crede că l-a identificat

drept cel situat în partea stângă a tablei, tabăra pieselor albe –, caz în care răspunsul ce ar preveni și contracara manevra ar fi ca unul din pionii albi să avanseze două careuri.

— Aceste două careuri ar da-o de gol pe Irina, a rezumat Mecha după-amiază, când s-au întâlnit în hol, înainte de începerea partidei. Și orice altă mutare l-ar da de gol pe Karapetian.

În dreapta lui Max, cu singurul lui ochi ațintit pe panoul cu poziția pieselor, *capitano* Tedesco fumează, folosind un cornet de hârtie drept scrumieră. Din când în când, la cererea lui Max, se apleacă spre el ca să comenteze în șoaptă câte o poziție sau o mutare. Lângă el, cu mâinile împreunate și rotindu-și degetele mari, Lambertucci – care pentru acest eveniment și-a pus haină și cravată – urmărește cu profundă atenție detaliile partidei.

— Sokolov domină în mod categoric centrul, spune foarte încet Tedesco. Doar dacă Keller degajează nebunul, am impresia că are șanse să schimbe situația.

— Și o s-o facă?

— Asta nu mai știu. Tipii ăștia sunt capabili să gândească dinainte mult mai multe mutări decât îmi pot eu imagina.

Lambertucci, care îl ascultă pe prietenul lui, confirmă cu un alt murmur:

— Se vede că urmează o lovitură tipică de-a lui Keller. Da, da… Dacă reușește să înainteze, nebunul acela miroase a praf de pușcă.

— Și ce face pionul negru? se interesează Max.

Cei doi privesc tabla de șah și se uită nedumeriți la el.

— Care pion? întreabă *capitano*.

Nu atât tabla de șah, unde se înfruntă forțe necunoscute, ale căror mecanisme le ignoră, ci pe jucători îi studiază Max. Sokolov, cu o țigară care se consumă singură între degetele lui îngălbenite de nicotină, își înclină capul blond și trist, în timp ce ochii lui umezi și albaștri studiază poziția pieselor. În ceea ce îl privește, Jorge Keller nu se află în fața tablei de șah. Cu nodul cravatei slăbit, cu haina pusă pe spătarul scaunului, el tocmai s-a ridicat – Max a observat că obișnuiește s-o facă în timpul așteptărilor îndelungate, ca să se mai dezmorțească – și face câțiva pași, cu mâinile în buzunare și cu un aer distrat, fixând pardoseala de parcă ar fi măsurat-o cu tălpile mari ale pantofilor lui sport. La începutul partidei a intrat hotărât, fără să se uite la nimeni, cu obișnuita lui sticlă cu suc de portocale. I-a strâns mâna adversarului, a pus sticla pe masă, a observat deschiderea lui Sokolov și a mutat un pion. În cea mai mare parte a timpului stă nemișcat, cu capul aplecat atât de tare, încât își sprijină fruntea pe brațele încrucișate în fața tablei, bea o înghițitură de suc direct din sticlă sau se ridică și face câțiva pași, așa cum face acum. Rusul în schimb nu s-a ridicat niciodată de pe scaun. Rezemat de spătarul scaunului și privindu-și des mâinile, ca și cum nici n-ar avea nevoie de tabla de șah, el joacă extrem de calm, încet și senin, justificând porecla de Zidul Sovietic.

O delicată atingere a fetrului pe lemn, urmată de țăcănitul ceasului atunci când Sokolov apasă pe butonul care declanșează scurgerea timpului pentru adversarul său, îl aduc pe Keller înapoi pe scaun. Un murmur reținut, aproape de neauzit, străbate sala. Tânărul se uită la pionul negru pe care

adversarul său tocmai i l-a luat, pion ce stă acum alături de celelalte piese capturate. Reprodusă imediat pe panou de asistentul arbitrului, mutarea rusului pare a lăsa cale liberă unuia dintre nebunii lui Keller, până atunci blocat.

— Stă cam prost, șușotește *capitano*. Cred că rusul a făcut o greșeală.

Max se uită la Mecha, care șade în primul rând, fără a reuși să-i vadă fața, ci doar părul scurt și argintiu și capul imobil. Lângă ea zărește profilul Irinei. Ochii fetei nu sunt atenți la panou, ci la tabla de șah și la jucători. Pe scaunul de alături, Emil Karapetian privește cu gura întredeschisă și cu o expresie îngândurată. La capătul primului rând și ocupând și o parte din al doilea, delegația sovietică e prezentă în plen: o duzină și jumătate de indivizi, numără Max. Dacă îi studiezi unul câte unul – haine demodate în Occident, cămăși albe, cravate înguste, țigări aprinse, chipuri de piatră –, nu poți să nu te întrebi câți dintre ei lucrează pentru KGB. Sau dacă e vreunul care nu o face.

N-au trecut nici cinci minute de la ultima mutare a rusului când Keller avansează cu nebunul până aproape de un pion și un cal albi.

— Asta e, șoptește Tedesco, așteptând.

— Merge la risc, murmură Lambertucci. Dar fiți atenți ce sânge-rece are rusul. Nici nu clipește.

În public se aude un nou murmur scurt, urmat de o tăcere totală. Meditează Sokolov imperturbabil, doar că și-a aprins o țigară și acum privește tabla de șah cu mai multă atenție. Poate se uită la pionul alb, care, așa cum știe Max, este cheia a ceea ce

poate să se întâmple. Și în clipa când Keller, după ce bea o gură de suc de portocale, dă să se ridice din nou, celălalt avansează cu pionul două pătrate. O face brusc, agresiv, și lovește butonul ceasului aproape violent. De parcă ar fi făcut-o intenționat, ca să-și oblige adversarul să rămână pe scaun. Și așa se și întâmplă. Tânărul rămâne pe jumătate ridicat, îl privește pe rus – pentru prima dată în această partidă, privirile lor se încrucișează – și se așază iar, foarte lent.

— Acum e-acum, șoptește admirativ Tedesco, înțelegând în sfârșit anvergura mutării.

— Ce se întâmplă? întreabă Max.

Capitano nu răspunde imediat, căci e atent la schimburile rapide, aproape provocatoare, de piese pe care le fac acum jucătorii. Nebun contra pion, cal contra nebun, pion contra cal. Țac, țac, țac. O țăcănitură de ceas la fiecare trei-patru secunde, ca și cum totul ar fi fost prevăzut dinainte. Și e posibil să fi fost așa, conchide Max.

— Pionul acela alb a forțat toate schimburile, oprind atacul nebunului, zice în sfârșit Tedesco.

— Oprindu-l brusc, confirmă Lambertucci.

— Și l-a văzut repede. Ca un trăsnet.

Keller mai ține încă în mână ultima piesă capturată de la adversar. O pune deoparte, lângă celelalte, bea o înghițitură lungă de suc și apleacă puțin capul, ca și cum ar simți o oboseală după un efort îndelungat. Apoi, parcă întâmplător, se întoarce o clipă, cu un chip inexpresiv, spre maică-sa, Irina și Karapetian. Fără să-și piardă aerul său melancolic, Sokolov se

sprijină puțin mai mult cu coatele pe masă și își mișcă buzele în direcția tânărului, vorbindu-i cu voce scăzută.

— Ce se întâmplă? se interesează Max.

Dă din cap Tedesco, ca și cum totul s-ar fi rezolvat.

— Presupun că îi oferă *niciá*… Remiză.

Keller studiază jocul. Nu pare că ascultă ce îi spune rusul și pe chip nu i se citește nimic. S-ar putea să se gândească dacă mai e vreo mutare de făcut, conchide Max. Sau să se gândească la altceva. La femeia care l-a trădat, de pildă, și la motivul trădării. În cele din urmă se așază și, fără să-și privească adversarul, îi strânge mâna și se ridică amândoi. La cinci pași de fiul ei, în primul rând, Mecha Inzunza nu s-a mișcat în ultimele minute. La rândul lui, maestrul Karapetian rămâne cu gura întredeschisă și pare descumpănit. Între ei, Irina privește fix, impasibilă, tabla de șah și scaunele goale.

1. Viața e scurtă (în fr., în orig.).

2. „Viața este scurtă, / Un strop de visare, / Un strop de iubire / Și gata! Salutare!“ (în fr., în orig.), versuri din poezia „Peu de chose“ („Puțin“) a scriitorului și caricaturistului englez George du Maurier (1834-1896). Personajul combină versuri din cele două strofe ale poeziei.

9. Varianta Max

Mecha Inzunza se oprește la un chioșc de pe *via* San Cesareo și cumpără ziarele. Max e lângă ea, cu o mână în buzunarul sacoului său gri, și o privește în timp ce ea caută paginile unde e relatată partida din ziua anterioară. Sub titlul „Remiză în a șasea“, cu un text pe patru coloane, *Il Mattino* publică o fotografie a jucătorilor în momentul când părăsesc tabla de șah: rusul serios, studiind atent fața lui Keller, iar acesta cu capul întors într-o parte, ca și cum s-ar gândi la altceva, nu la joc, sau s-ar uita la cineva aflat dincolo de fotograf.

— E o dimineață complicată, comentează Mecha când închide ziarul. S-au strâns laolaltă și discută toți trei: Emil, Jorge și Irina.

— Ea nu bănuiește nimic?

— Absolut nimic. De aceea discută. Emil n-a înțeles ieri de ce fiul meu a jucat așa cum a jucat. Stau cu șahul în față, făcând și desfăcând… Când i-am lăsat, Irina îi reproșa lui Jorge că a acceptat remiza.

— O mostră de cinism?

Merg pe stradă în jos. Mecha a pus ziarele într-o geantă mare de pânză și piele, pe care o duce pe umăr, peste jacheta de antilopă și un fular de mătase imprimat în tonuri autumnale.

— Nu sută la sută, răspunde ea. După cum evolua partida, el putea să continue, dar n-a vrut să rișt și mai mult. Confirmarea

faptului că Irina lucrează pentru Sokolov l-a tulburat puțin… Poate că n-ar fi putut face față presiunii până la sfârșit. De aceea a acceptat propunerea rusului.

— A suportat bine, oricum. Pe estradă era impasibil.

— E un băiat cu multă stăpânire de sine. Era pregătit pentru asta.

— Și cu fata… Se preface bine?

— Mai bine decât ea. Și știi ceva? În cazul lui nu e nici prefăcătorie, nici ipocrizie. Tu și cu mine am fi dat-o afară pe Irina în șuturi după ce am fi supus-o la un interogatoriu pe cinste. Ba eu, drept să zic, aș fi strâns-o de gât. Chiar am chef s-o fac. Dar Jorge e acolo, cu ea, în fața tablei de șah, analizând mutările, comentându-le și consultând-o cu toată naturalețea.

Strada, lungă și îngustă în unele locuri, se îngustează și mai mult acolo unde prăvăliile își expun marfa afară. Din când în când Max rămâne în urmă, ca să-i lase să treacă pe cei ce vin din sens opus.

— Nu e o lovitură prea dură? întreabă el. Va putea continua să se concentreze și să joace ca de obicei?

— Nu-l cunoști. În cazul lui această indiferență e de înțeles. El continuă să joace. Toată povestea asta nu e decât o partidă care uneori se decide în sala de la hotel, iar alteori în alte locuri.

Trec prin spații însorite și umbroase, luminate din loc în loc de limpezimea gălbuie ce se reflectă pe fațadele înalte ale caselor. Magazine de marochinărie și suveniruri alternează cu băcănii, magazine de fructe și legume, de pește și mezeluri, care își amestecă mirosurile cu cele de marochinărie și de condimente. În balcoane sunt întinse rufe.

— N-a spus nimic, adaugă Mecha după un moment de tăcere, dar sunt sigură că acum în mintea lui joacă împotriva a doi adversari. A rusului și a Irinei… Un fel de simultan.

Tace din nou și își oprește privirea la un magazin de confecții de damă – tendință *hippie*, haine din in de Positano –, fără să se arate prea atentă.

— Mai târziu, continuă ea, când povestea de aici, de la Sorrento, se va sfârși, Jorge își va ridica ochii de pe tabla de șah și va analiza cu adevărat ce s-a întâmplat. Partea afectivă. Acela va fi pentru el momentul dificil. Până atunci nu mă îngrijorează.

— Acum înțeleg siguranța lui Sokolov, spune Max. Acel gen de aroganță de la ultimele partide.

— A făcut o greșeală. Trebuia să aștepte mai mult înainte de a muta. Să joace puțin teatru. Nici măcar campionul mondial nu poate să nu mediteze măcar douăzeci de minute ca să înțeleagă extrema complexitate a acelei poziții și să ia decizia adecvată… Și lui i-au trebuit numai șase.

— Grabă?

— Vanitate, presupun. Exista posibilitatea ca, după o analiză mai lungă, Sokolov să fi ajuns și singur la acea concluzie, ceea ce ne-ar fi făcut să ne îndoim de vinovăția Irinei. Dar presupun că Jorge l-a scos din sărite.

— Se ridica mereu de pe scaun doar ca să-l provoace?

— Firește.

Au ajuns aproape de *loggia* de la Sedile Dominova, unde vreo jumătate de duzină de turiști ascultă explicațiile unui ghid care vorbește în germană. După ce ocolesc grupul, o iau la

stânga și intră în îngusta umbră de pe *via* Giuliani. Clopotnița roșie cu alb de lângă dom se înalță la capăt, într-un intens *contre-jour*, cu ceasul ce arată ora unsprezece și douăzeci dimineața.

— Nu-mi închipuiam că un campion al lumii comite asemenea greșeli, comentează Max. Îi credeam mai puțin…

— Umani?

— Da.

Toată lumea comite greșeli, răspunde ea. Și, după câțiva pași, subliniază gânditoare: „Fiul meu îl enervează foarte tare“. Tensiunea dinaintea campionatului mondial este enormă, îi explică apoi lui Max. Enormă. Acei pași făcuți de Jorge în jurul mesei, stilul lui de a juca, de parcă asta n-ar presupune nici un efort pentru el… Toată această frivolitate aparentă în comportament. Rusul este exact opusul lui: conștiincios, sistematic, prudent. Unul dintre cei ce știu să îndure. Și ieri după-amiază, în ciuda tradiționalului său calm, campionul susținut de titlul lui, de guvern și de Federația Internațională de Șah nu și-a putut stăpâni cheful de a-i da o lecție candidatului la titlu, copilului răsfățat al capitalismului și al presei occidentale. De a-l pune la locul lui. A mișcat pionul exact în clipa când Jorge se ridica din nou de la masă. Stai aici, spunea gestul lui. Pe scaun, cuminte. Și gândește.

— La urma urmei, toți sunt supuși greșelii, spune ea într-un târziu, ca și cum ar fi vorbit singură. Urăsc și iubesc, ca toți oamenii.

Max și Mecha merg unul lângă altul. Uneori umerii lor se ating.

— Sau poate că nu.

Mecha își apleacă o clipă capul, ca și cum ar fi văzut o fisură în propriul ei raționament.

— Poate că nu la fel ca toți oamenii.

— Și ce-i cu Irina? Se poartă normal?

— Cu o absolută neobrăzare, râde ea sarcastic, brusc împietrită. Foarte liniștită, jucându-și rolul de colaboratoare fidelă și tânără iubitoare. Dacă n-aș ști ce știu, aș crede în inocența ei… Nu-ți imaginezi cum poate să se prefacă o femeie când e în joc ceva ce o interesează!

Max își imaginează perfect, dar nu-și dezlipește buzele. Se limitează la o grimasă tăcută în timp ce-și amintește: femei vorbind la telefon cu soții sau amanții lor dintr-o cameră de hotel, goale și întinse sub sau pe cearșafuri, sprijinite de perna unde în acea clipă își sprijină el capul și le ascultă uluit. Cu un sânge-rece perfect și fără să li se schimbe vocea, în timpul unor aventuri clandestine ce durau zile, luni sau ani întregi. În condiții similare, orice bărbat s-ar fi dat de gol după câteva vorbe.

— Mă întreb dacă acest tip de trădare nu poate fi denunțată, comentează Max.

— Cui? râde iarăși ea, sceptică. Poliției italiene? Federației Internaționale de Șah?… Ne mișcăm pe un teren foarte alunecos. Dacă am avea dovezi concrete, am putea face scandal și, eventual, am putea anula competiția în caz că Jorge o pierde. Dar nici dacă am prezenta dovezi, n-am câștiga nimic. Am învenina doar atmosfera, cu cinci luni înainte de meciul pentru titlul mondial. Și Sokolov ar rămâne acolo unde este.

— Și cu Karapetian ce-i? Știe de chestia cu Irina?

Jorge a vorbit cu maestrul lui aseară, îi confirmă Mecha. Nu s-a arătat foarte surprins. Lucruri din astea se întâmplă, a zis. Pe de altă parte nici nu e primul caz de spionaj cu care are de-a face. Armeanul e un om calm. Practic. Și nu e de părere s-o dăm afară pe fată imediat.

— El crede – iar fiul meu e de acord cu el – că e mai bine să-i lăsăm pe Irina și pe ruși să-și închipuie că nu știm nimic. Să-i dăm informații trucate, să pregătim deschideri false… S-o folosim ca agent dublu fără ca ea să știe.

— Dar până la urmă își vor da seama, spune Max.

— Înșelătoria asta poate să mai dureze câteva partide. S-au jucat șase: două câștigate de Sokolov, una de Jorge și trei terminate cu remiză. Asta înseamnă o diferență de numai un punct. Și mai sunt de jucat patru. Ceea ce oferă posibilități interesante.

— Și ce se poate întâmpla?

— Dacă pregătim capcanele adecvate și rusul cade în ele, înșelătoria poate funcționa de vreo două ori. Prima dată poate o vor pune pe seama unei greșeli, a unei mutări negândite sau a unor schimbări de ultimă oră. A doua sau a treia oară vor avea bănuieli. Dacă totul devine foarte evident, vor sfârși prin a crede că Irina lucrează mână în mână cu Jorge sau că o manipulăm noi… Dar există și o altă posibilitate: să nu ne folosim acum de ceea ce știm. Să dozăm intoxicarea cu ajutorul Irinei și să mergem la Dublin cu ea în echipă, utilizând-o.

— Se poate face așa ceva?

— Bineînțeles. Ăsta e șahul. Arta minciunii, a asasinatului și a războiului.

Traversează prin traficul de pe *corso* Italia. Motociclete și automobile, fum de la țevile de eșapament. Ca să ajungă pe trotuarul celălalt, Max o ia de mână pe femeie. Când urcă pe trotuar, Mecha rămâne lângă el, sprijinindu-se cu un gest familiar de brațul lui. Se văd în această postură în sticla unei vitrine pline cu televizoare. După un moment, cu o delicatețe naturală, Mecha îi eliberează brațul lui Max.

— Important este titlul mondial, continuă foarte calmă femeia. Asta nu e decât o hărțuială preliminară, o tatonare sub forma unei finale neoficiale cu pretendentul la titlu. Ar fi splendid să ajungem la Dublin cu rușii contând pe Irina. Imaginează-ți-l pe Sokolov descoperind abia acolo că spioana lui e sub controlul nostru încă de la Sorrento… Lovitura poate fi superbă. Mortală.

— Jorge va suporta tensiunea asta? Cu fata lângă el timp de încă cinci luni?

— Nu-l cunoști pe fiul meu, nici ce sânge-rece are când e vorba de șah… Acum Irina nu mai e decât o piesă pe tabla de șah.

— Și ce-o să faceți pe urmă cu ea?

— Nu știu – din nou se simte o duritate metalică în vocea ei. Și nici nu-mi pasă. Când o să se termine campionatul, firește, o să punem capăt întregii povești. O să vedem dacă în public sau în privat. Dar ca șahistă internațională Irina e terminată. Cel mai bine ar fi să se ascundă pentru totdeauna într-o gaură de

șarpe. Aș da tot ce am pentru asta… S-o afum pe vulpița asta în vizuina ei, oriunde s-ar băga!

— Mă întreb ce-o fi determinat-o să facă așa ceva. Și de când lucrează pentru Sokolov.

— Dragule… Cu rușii și cu femeile nu se știe niciodată.

A spus-o cu un râs forțat, aproape dezagreabil. Drept răspuns, el adoptă o expresie elegantă, de om binedispus.

— Rușii sunt cei care îmi stârnesc mie curiozitatea, precizează el. Cu ei am avut de-a face mai puțin decât cu femeile.

Când aude asta, ea scoate un hohot de râs.

— Pentru Dumnezeu, Max! Deși nu mai ai vârsta pentru așa ceva și nici nu-ți mai dai cu briantină pe păr, continui să fii un codoș insuportabil… Un *maquereau* dansator de tangou.

— Ce bine ar fi să mai fiu, râde și el acum, aranjându-și fularul de mătase al doctorului Hugentobler, pe care îl poartă pe sub gulerul descheiat al cămășii.

— Pe Irina e posibil s-o fi infiltrat chiar de la început, ca mutare cu bătaie lungă, e de părere Mecha, revenind la subiect. Sau s-o fi recrutat mai târziu, din o mie de motive: bani, promisiuni… O tânără ca ea, cu talent la șah și cu sprijinul rușilor, care controlează Federația Internațională, ar avea tot viitorul în față. Și e la fel de ambițioasă ca oricare altul.

Au ajuns în fața grilajului de fier al catedralei, care e deschisă.

— E greu să fii mereu al doilea, adaugă ea. Și e tentant să nu mai fii.

Răsună clopotele în turnul de piatră. Mecha ridică privirea și apoi intră pe poartă, acoperindu-și capul cu baticul. El o urmează și pătrund amândoi în marea navă goală, unde pantofii lui Max reverberează lent pe pardoseala de marmură.

— Și ce-o să faci?

— O să-l ajut pe Jorge, la fel ca întotdeauna… O să-l ajut să joace. Să câștige aici și la Dublin.

— O să existe și un sfârșit, presupun.

— Al cui?

— Al prezenței tale lângă el.

Mecha privește tavanul decorat al bisericii. Lumina ce intră pe ferestrele laterale face să lucească tonuri aurii și albastre în jurul scenelor biblice. În fund, în penumbră, strălucește candela chivotului.

— O să știu unde este acest sfârșit când o să ajungem la el.

Ocolesc coloanele și rătăcesc fără țintă prin una din navele laterale, privind capelele și icoanele. Miroase a închis și a ceară călduță. Într-o nișă, deasupra lumânărilor aprinse, se află *ex-voto*-uri și ofrande de alamă și de ceară aduse de marinari.

— Cinci luni de prefăcătorie înseamnă mult, insistă Max. Crezi că fiul tău va fi în stare să se prefacă atâta?

— Și de ce nu? îl privește ea cu o surprindere ce pare autentică. Irina n-a făcut același lucru?

— Mă refer și la sentimente. Dorm în aceeași cameră. Fac amor împreună.

O grimasă stranie și distantă. Aproape crudă.

— El nu e ca noi. Ți-am mai spus. Trăiește în lumi etanșe.

Iese un preot din sacristie, traversează naosul și, după ce îi privește curios, se închină în fața altarului principal. Mecha coboară vocea până i se transformă într-un susur în timp ce se întorc pe unde au venit, îndreptându-se spre stradă.

— Când intervine șahul, Jorge se poate judeca pe sine cu un echilibru psihic uluitor… Ca și cum ar intra și ar ieși din camere diferite fără să ducă nimic cu el din una în alta.

Când ies pe poartă, soarele îi orbește. Mecha lasă baticul să-i cadă pe umeri și îl leagă într-un nod larg la gât.

— Cum se vor purta rușii cu Irina când se va descoperi totul? întreabă Max.

— Asta mă lasă rece… Dar mi-ar plăcea s-o bage la Lubianka sau într-un loc la fel de oribil, iar apoi s-o deporteze în Siberia.

A trecut dincolo de grilaj, luând-o înainte, și pășește repede pe trotuarul de pe *corso* Italia, de parcă și-ar fi amintit de o problemă urgentă. Mărind pasul, el o ajunge din urmă.

— Ceea ce am impresia că ne conduce, o aude comentând când ajunge în dreptul ei, la varianta Max.

După ce spune asta, se oprește atât de brusc, încât el o privește derutat. Apoi, în mod surprinzător, ea își apropie fața de a bărbatului până ce aproape o atinge. Pupilele ei au acum duritatea chihlimbarului.

— Vreau să faci ceva pentru mine, spune cu un glas foarte scăzut. Sau, ca să fim mai exacți, pentru fiul meu.

Fiatul negru s-a oprit în piața Rossetti, lângă turnul catedralei Sainte-Réparate, și din el au coborât trei bărbați. Max, care, la auzul motorului, ridicase ochii de pe paginile

ziarului *L'Éclaireur* – manifestații muncitorești în Franța, procese și execuții la Moscova, lagăre de concentrare în Germania –, s-a uitat la ei pe sub borul pălăriei și i-a văzut apropiindu-se încet, cu cel mai înalt și mai slab încadrat de ceilalți doi. În timp ce indivizii tocmai ajungeau la masa lui, situată la colțul cu *rue* Centrale, a împăturit ziarul și l-a chemat pe chelner.

— Două Pernod cu apă.

S-au oprit în fața lui, fixându-l cu privire. Bărbatul înalt și slab, flancat de Mauro Barbaresco și Domenico Tignanello, era îmbrăcat cu un elegant costum castaniu la două rânduri și avea pe cap o borsalină gri-șoarece, pusă pe o sprânceană cu bizară neobrăzare. Sub cravată, cămașa cu dungi late, albastre și albe, avea vârfurile gulerului prinse cu un ac de aur. Într-o mână avea o valijoară de piele precum cele pe care le poartă medicii. Max și bărbatul s-au studiat îndelung, cu un aer foarte grav. Au rămas așa toți patru, unul pe scaun și ceilalți în picioare, fără să scoată vreun cuvânt, și când a venit chelnerul cu băuturile, a luat paharul gol și a pus pe masă două pahare de *pastis*[1], două pahare cu apă rece, lingurițe și zahăr cubic. Max a așezat o linguriță de-a curmezișul unui pahar, a pus o bucățică de zahăr în ea și a turnat apă, care s-a scurs împreună cu zahărul dizolvat în lichidul verzui. Apoi a pus paharul în dreptul bărbatului înalt și slab.

— Presupun că îl vrei ca de obicei, a spus el.

Chipul celuilalt păru să devină și mai supt când un zâmbet i-a deschis fața ca o tăietură bruscă, dând la iveală un șir de dinți

îngălbeniți, cu gingiile retrase. Apoi bărbatul și-a dat pălăria pe spate, s-a așezat și a dus paharul la gură.

— Nu știu ce beau prietenii tăi, a spus Max în timp ce repeta gesturile cu al doilea pahar. Pe ei nu i-am văzut niciodată bând Pernod.

— Eu nu vreau nimic, a zis Barbaresco, luând și el loc.

Max savura lichiorul de anason tare și dulce. Al doilea italian, Tignanello, rămăsese în picioare și scruta împrejurimile cu obișnuita lui suspiciune melancolică. Ca răspuns la o privire a colegului său, s-a îndepărtat de masă și a pornit spre chioșcul de ziare, de unde, a presupus Max, putea să supravegheze discret piața.

L-a studiat din nou pe bărbatul înalt și slab. Avea nasul lung și ochii mari, foarte adânciți în orbite. Mai bătrân decât ultima dată, și-a zis el. Dar zâmbetul era același.

— Se zice că te-ai făcut fascist, Enrico, a spus cu blândețe.

— În vremurile astea trebuie să te faci ceva.

Mauro Barbaresco s-a lăsat mai pe spate în scaun, ca și cum ar fi fost sigur că o să-i placă dialogul ăsta.

— Să trecem la subiect, a sugerat el.

Max și Enrico Fossataro continuau să se uite unul la altul în timp ce beau. La ultima înghițitură italianul a ridicat puțin paharul, în chip de toast, înainte de a bea ce mai rămăsese în el. Max a făcut la fel.

— Dacă ești de acord, a spus, hai să sărim comentariile cu timpul care a trecut, cât am îmbătrânit și toate chestiile astea.

— De acord, a încuviințat Fossataro.

— Cu ce te ocupi acum?

— Nu-mi merge rău. Am un post oficial la Torino. Funcționar al guvernului piemontez.

— Politică?

Italianul a adoptat o expresie ofensată teatrală. Complice.

— Securitate publică.

— Aha.

A surâs Max, imaginându-și scena. Fossataro într-un birou. Lupul paznic la oi. Ultima oară se văzuseră în urmă cu trei ani, în timpul unei operațiuni comune realizate în două faze: o vilă pe colinele Florenței și un apartament la hotelul Excelsior, cu vedere spre Arno și spre escadroanele cămășilor negre, care defilau prin piața Ognissanti cântând *„Giovinezza“* după ce îi ciomăgiseră de moarte pe câțiva nefericiți. Max contribuise cu farmecul preliminar la hotel și Fossataro cu tehnica nocturnă la vilă.

— O Schützling, a explicat el simplu. Din o mie nouă sute treisprezece.

— Mi-au spus. Seif elegant, imită lemnul, cu mulură falsă, care maschează broasca… Ții minte casa de pe *rue* de Rivoli? A englezoaicei cu păr roșu pe care ai dus-o la masă la Procope?

— Da. Dar atunci de fierărie te-ai ocupat tu. Eu m-am dedicat doamnei.

— Tot aia e. E ușor.

— Să-ți sugerez să te ocupi tu ar fi inutil, mi se pare. La poziția ta…

Și-a descoperit iar dinții celălalt. Ochii negri, înfundați în orbite, păreau să ceară înțelegere.

— Îți spun că nu sunt seifuri complicate. Mecanism de închidere cu piedici, nu cu ciocănele. Trei cadrane și cheie.

A scotocit printr-un buzunar de la haină și a scos niște desene copiate la heliograf.

— Am adus niște planuri. În câteva momente te prinzi cum merge treaba… O s-o faci ziua sau noaptea?

— Noaptea.

— Cât timp ai la dispoziție?

— Nu prea mult. Ar trebui să fie ceva rapid.

— Poți să găurești cu bormașina?

— Nu pot folosi unelte. E lume în casă.

Fossataro s-a încruntat.

— Cu metoda tactilă o să ai nevoie de minimum o oră. Ți-aduci aminte de casa aia de bani Panzer din Praga? Ne-a înnebunit.

A zâmbit Max. Septembrie 1932. Jumătate de oră transpirase în patul unei femei, lângă o fereastră prin care se vedea cupola bisericii Sfântului Nicolae, până ce femeia a adormit. Cu Fossataro lucrând în tăcere la etajul de jos, în biroul soțului absent, la lumina unei lanterne electrice.

— Sigur că-mi aduc aminte, a surâs.

— Am adus o listă de combinații originale ale acestui model, care ar putea să-ți economisească timp și muncă.

S-a aplecat să ia valijoara pe care o ținea între picioare și i-a dat-o.

— Și ți-am adus și un set de o sută treizeci de chei plate, „mână de copil“, ștanțate în fabrică.

— Minunat.

Valijoara era foarte grea. Max a pus-o jos, la picioarele lui.

— Cum ai făcut rost de ele?

— Habar n-ai ce avantaje îți oferă o funcție oficială în Italia.

Max și-a scos din buzunar tabachera de baga și a pus-o pe masă. Fossataro a deschis-o dezinvolt și și-a băgat o țigară în gură.

— Arăți bine.

A pus tabachera la loc și a făcut un gest spre Barbaresco, care urmărea conversația fără să-și dezlipească buzele.

— Amicul Mauro zice că îți merg bine afacerile.

— Nu pot să mă plâng, zise Max, care se înclinase ca să-i aprindă țigara cu bricheta lui. Sau, mai bine zis, nu mă plângeam până nu demult.

— Trăim vremuri complicate, dragă prietene.

— Mie-mi zici?

Fossataro a tras de câteva ori din țigară și s-a uitat la ea mulțumit, apreciind calitatea tutunului.

— Nu sunt băieți răi, a arătat el spre Tignanello, care era tot lângă chioșcul de ziare, și apoi a făcut un gest care îl includea și pe Barbaresco. Pot fi periculoși, firește. Dar cine nu e...? Pe acel *terrone*[2] trist nu-l știu prea bine, dar cu Mauro am avut pe vremuri relații profesionale... Nu-i așa?

Celălalt n-a spus nimic. Își scosese pălăria și-și trecea o palmă pe țeasta cheală și măslinie. Părea obosit, dornic să se termine cu conversația asta. El și colegul lui, s-a gândit Max, păreau veșnic obosiți. Poate că asta e o caracteristică a spionilor italieni, a tras el concluzia. Oboseala. Sau, poate, colegii lor englezi, francezi sau nemți se arătau mai entuziasmați de

meseria lor. Poate că da. Credința mișcă munții din loc, așa se spune. Să ai credință e, probabil, util în anumite meserii.

— De-asta a venit să mă consulte pe mine când s-a luat în calcul numele tău pentru afacerea asta, continuă Fossataro. Le-am spus că ești băiat de treabă și că placi femeilor. Că te îmbraci mai elegant decât oricine și că pe un ring de dans îi eclipsezi pe profesioniști… Am mai spus și că dacă aș fi arătat ca tine și aș fi avut papagalul tău, m-aș fi retras de-acum un secol. Nu m-ar deranja deloc să plimb canișul unei milionare.

— S-ar părea că ai vorbit mai mult decât trebuia, a zâmbit Max.

— E posibil. Dar înțelege și tu situația mea. Datoria față de patrie. *Credere, obbedire, combattere*[3]… Tot tacâmul.

A urmat o pauză, pe care Fossataro a folosit-o ca să scoată un colac de fum perfect rotund.

— Presupun că știi – sau bănuiești – că pe Mauro nu-l cheamă Barbaresco.

Max s-a uitat la tip, care îi asculta impasibil.

— Nu contează cum mă cheamă, a spus acesta.

— Așa este, l-a aprobat cu obiectivitate Max.

Fossataro a mai scos un rotocol de fum, de data asta nu tocmai perfect.

— Țara noastră e o țară complicată, a apreciat el. Partea pozitivă este că întotdeauna găsim un mod de-a ne înțelege între noi, italienii. *Guardie e ladri*[4]… Și înainte de Mussolini, și cu el sau după el, dacă o să plece vreodată de la putere.

Barbaresco asculta în continuare, inexpresiv, iar lui Max a început să-i placă de el ceva mai mult. Revenind la comparațiile

între spioni, și-a închipuit aceeași șuetă de față cu alții: un agent englez s-ar fi indignat patriotic, un neamț i-ar fi privit derutat și disprețuitor, iar un spaniol, după ce i-ar fi dat întru totul dreptate lui Fossataro, s-ar fi dus imediat să-l denunțe, ca să se pună bine cu careva – sau fiindcă îl invidia pentru cravata lui. A deschis tabachera și i-a întins-o lui Barbaresco, dar acesta a clătinat din cap. În spatele lui, Tignanello se dusese să se așeze cu un ziar pe una din băncile de lemn din piață, ca și cum l-ar fi durut picioarele.

— Sunt bune relațiile pe care ți le-ai făcut, Max, spuse Fossataro. Dacă totul iese bine, o să ai niște prieteni noi… Tabăra corectă. E bine să te gândești la viitor.

— Ca tine.

A spus-o fără vreo intenție evidentă, ocupat să-și aprindă o țigară, dar Fossataro l-a privit fix. După patru secunde italianul a schițat surâsul melancolic al celui ce are o credință nezdruncinată în nelimitata prostie a rasei omenești.

— Îmbătrânesc, dragă prietene. Lumea pe care am cunoscut-o, cea care ne dădea o pâine de mâncare, e condamnată la moarte. Și dacă izbucnește un nou război european, acesta o să mănânce tot. Crezi și tu asta?

— Cred.

— Atunci pune-te în locul meu. Am cincizeci și doi de ani – prea mulți ca să mai sparg seifuri și să umblu pe întuneric prin case străine… În plus, șapte din ei mi i-am petrecut la pușcărie. Sunt văduv, cu două fete nemăritate. Nimic nu-ți stârnește mai tare patriotismul. Și să întinzi brațul ca romanii, salutând orice ți se pune în față… Italia are viitor. Suntem de partea bună a

lumii. Avem de lucru, se construiesc clădiri, stadioane și cuirasate, iar comuniștilor le dăm ulei de ricin și șuturi în cur.

După ce a spus asta, schimbând un pic tonul serios al discursului, Fossataro i-a făcut cu ochiul lui Barbaresco, care continua să asculte imperturbabil.

— Și, ca să rămânem la idee, e comod și să-i ai pe *carabinieri* de partea ta.

Au trecut două femei bine îmbrăcate, ce mergeau spre *rue* Centrale: pălării, genți și fuste strâmte. Una din ele era foarte frumoasă și pentru o clipă ochii ei i-au întâlnit pe cei ai lui Max. Fossataro le-a urmărit cu privirea până au luat colțul. Niciodată nu trebuie să amesteci sexul cu afacerile, îl auzise Max spunând deseori pe vremuri. Cu excepția cazului în care sexul ușurează afacerile.

— Îți amintești de Biarritz? l-a întrebat Fossataro. De afacerea de la hotelul Miramar?

Surâdea amintirii de-atunci. Asta păru că îi întinerește fața, dând viață privirii ochilor lui înfundați în orbite.

— Cât timp a trecut? a adăugat. Cinci ani?

A încuviințat Max. Expresia satisfăcută a italianului evoca pasarele de lemn lângă mare, baruri pe plajă, chelneri impecabili, femei cu salopete de plajă ajustate, cu pantaloni evazați, corpuri goale, bronzate, figuri cunoscute, petreceri cu actori de film, cântăreți, oameni din lumea afacerilor și a modei. La fel ca Deauville și Cannes, vara Biarritz era un teren de vânătoare bun, cu ocazii nenumărate pentru cine știa să le caute.

— Actorul și logodnica lui, și-a amintit Fossataro, încă surâzând.

Apoi i-a povestit cu multă dezinvoltură lui Barbaresco cum în vara anului 1933 Max și el pregătiseră o operațiune rafinată, în centrul căreia se afla o actriță de film numită Lili Damita, pe care Max o cunoscuse în golful Chiberta și îi dedicase trei zile de plajă, seri la baruri și dans. Asta până în noaptea crucială, când totul era pregătit ca să o ducă la dancingul hotelului Miramar, în timp ce Fossataro intra în vila ei, ca să pună mâna pe bijuterii și bani, în valoare de vreo cincisprezece mii de dolari, iar logodnicul ei, un cunoscut actor de la Hollywood, a apărut pe neașteptate la intrarea în hotel după ce părăsise brusc platoul unui film. Însă Max a beneficiat de două întâmplări fericite. În primul rând logodnicul gelos ingurgitase mult alcool în timpul călătoriei, așa că atunci când logodnica lui a coborât dintr-un taxi la brațul lui Max, echilibrul acestuia nu era tocmai bun, iar pumnul pe care l-a lansat spre maxilarul elegantului seducător s-a pierdut în aer, fiindcă insul se împiedicase. Pe de altă parte Enrico Fossataro se afla la zece metri de scenă, la volanul unui automobil închiriat, pregătindu-se să jefuiască vila. Prin urmare, văzând incidentul, a coborât din mașină, s-a apropiat de grup și, în vreme ce Lili Damita țipa ca o găină căreia îi omoară cineva puii, Fossataro și Max i-au tras nord-americanului o chelfăneală așezată, sistematică, sub privirile satisfăcute ale băieților de serviciu de la hotel – actorul, care obișnuia să bea peste măsură, nu era prea popular printre angajați –, în contul celor cincisprezece mii de dolari care tocmai le scăpaseră printre degete.

— Și știi cum se numea individul?

Fossataro continua să i se adreseze lui Barbaresco, care, ajuns la acest moment al povestirii, asculta cu mult interes.

— Nici mai mult nici mai puțin decât Errol Flynn! a hohotit el, dându-i câteva palme peste braț lui Max. Uite-așa cum ne vezi, tipul ăsta și cu mine i-am spart nasul faimosului căpitan Blood!

— Știi ce este cartea, Max?… La șah. Nu o carte, ci „cartea“.

Sunt în grădina hotelului Vittoria și se plimbă pe aleea laterală ce trece, ca un tunel, pe sub numeroasele specii de copaci, printre ale căror ramuri pătrund razele agresive ale soarelui. Dincolo de plantele agățătoare care învăluie pergolele, pescărușii planează peste faleza din Sorrento.

— Un jucător este dosarul său, continuă să povestească Mecha Inzunza. Partidele și analizele lui. În spatele fiecărei mișcări de pe tablă se află sute de ore de studiu, infinite deschideri, mutări și variante – rod al muncii în echipă sau individuale. Un mare maestru știe pe dinafară mii de lucruri: mutări ale predecesorilor, partide ale adversarilor… Toate astea, în afară de memorie, se sistematizează ca material de lucru.

— Un fel de vademecum? spune Max interesat.

— Exact.

Merg fără grabă, întorcându-se spre hotel. Câteva albine zumzăie printre leandri. Pe măsură ce înaintează prin grădină, în urma lor se stinge zgomotul circulației din piața Tasso.

— E imposibil ca un jucător să călătorească și să lucreze fără arhiva lui personală, continuă ea. Cea pe care o poate duce cu el

dintr-un loc în altul… Cartea unui mare maestru conține munca lui de o viață: deschideri și variante, studii asupra adversarilor, analize… De obicei sunt caiete sau fișe. A lui Jorge e formată din opt caiete groase, legate în piele, elaborate de el în ultimii șapte ani.

Se opresc pe aleea cu trandafiri, unde o bancă placată cu faianță înconjoară o masă acoperită cu frunze uscate. Fără carte, adaugă Mecha în timp ce-și lasă poșeta pe masă și se așază, un jucător e lipsit de apărare. Nici măcar oamenii cu cea mai bună memorie nu pot ține minte tot. Cartea lui Jorge conține informații fără de care cu greu ar putea să-i facă față lui Sokolov: partide, analize de atacuri și apărări. O muncă de ani de zile.

— Imaginează-ți, de pildă, că pe rus îl deranjează foarte tare gambitul regelui, care e o deschidere bazată pe sacrificarea unui pion. Și că Jorge, care n-a recurs niciodată la gambitul regelui, se gândește să-l folosească la campionatul de la Dublin.

Max stă în picioare în fața ei și ascultă cu atenție.

— Toate astea sunt în carte?

— Bineînțeles. Dă-ți seama ce dezastru ar fi dacă această carte a lui Jorge ar cădea în mâinile altcuiva. Atâta muncă în zadar! Secretele și analizele lui, în puterea lui Sokolov…

— Și cartea asta nu se poate rescrie?

— I-ar mai trebui o viață. Fără să punem la socoteală lovitura psihologică: să fii conștient că adversarul îți cunoaște planurile și știe ce ai în cap.

Ea privește dincolo de Max, care se întoarce pe jumătate, în direcția spre care se îndreaptă ochii femeii. Clădirea cu mai

multe apartamente ocupată de delegația sovietică este foarte aproape, la treizeci de pași.

— Să nu-mi spui că Irina le-a dat rușilor cartea lui Jorge…

— Din fericire, nu. Dacă ar fi așa, fiu-meu ar fi terminat în fața lui Sokolov și aici, și la Dublin. Problema e alta.

O scurtă tăcere. Pupilele aurii, mai deschise la culoare din cauza luminii ce pătrunde prin frunzișul pergolei, se fixează asupra lui Max.

— Și aici intervii tu, zice ea.

Spune asta cu un surâs vag, straniu. De nepătruns. Ridică mâna Max, ca și cum ar cere să se facă liniște, ca să audă o notă muzicală sau un sunet nedefinit.

— Mă tem că…

E pe punctul de a se întrerupe la ultimul cuvânt, incapabil să continue, dar Mecha, nerăbdătoare, i-o ia înainte. A deschis poșeta și caută ceva în ea.

— Vreau să obții cartea rusului pentru fiul meu.

Max rămâne cu gura căscată. În sens literal.

— Cred că n-am înțeles bine.

— O să-ți explic.

Scoate din poșetă un pachet de Muratti și își duce o țigară la gură.

— Vreau să furi cartea de deschideri a lui Sokolov.

A spus-o pe un ton extrem de calm. Max face o mișcare reflexă, dând să-și caute bricheta, dar rămâne cu mâna în buzunar, înțepenit, stupefiat.

— Și cum fac asta?

— Intrând în apartamentul rusului și luând-o.

— Pur și simplu?

— Exact.

Alt bâzâit de albine în apropiere. Fără să-l ia în seamă, Max continuă să se uite la femeie. Simte o dorință bruscă de a se așeza.

— Și de ce trebuie s-o fac eu?

— Pentru că ai mai făcut asta și înainte.

Se așază lângă ea, încă descumpănit.

— N-am furat niciodată o carte de șah rusească.

— Dar ai furat multe alte lucruri.

Mecha a scos din poșetă o cutie de chibrituri și-și aprinde singură țigara.

— Iar unul din ele era al meu.

Își scoate el mâna din buzunar și își trece palma peste bărbie. Ce-i cu tâmpenia asta? se gândește, complet derutat. În ce dracu' se bagă – sau vor alții să-l bage?

— Erai un gigolo și un hoț, adaugă sec Mecha, scoțând fumul pe nas.

— Nu mai sunt… Acum nu mai fac așa ceva.

— Dar știi cum se face. Adu-ți aminte de Nisa.

— Ce prostie! Au trecut aproape treizeci de ani de la povestea cu Nisa.

Femeia nu spune nimic. Fumează și se uită la el cu mult calm, ca și cum totul ar fi fost deja spus și lucrurile nu mai depindeau de ea. Se distrează, își zice el, cuprins brusc de teamă. Situația asta și buimăceala mea o distrează. Dar e clar că nu e o glumă.

— Vrei să intru în apartamentele delegației sovietice, să caut cartea de șah a lui Sokolov și să ți-o aduc ție? Și cum să fac asta?... Pentru Dumnezeu, cum vrei s-o fac?

— Cunoști meseria și ai experiență. Știi să te descurci.

— Uită-te la mine! se apleacă el și își pune mâna pe față, de parcă acolo s-ar fi citit tot. Nu sunt cel pe care ți-l amintești. Nici cel de la Buenos Aires, nici cel de la Nisa. Acum am...

— Ceva de pierdut? îl privește de la o distanță infinită, disprețuitoare și rece. Asta vrei să-mi spui?

— Demult nu-mi mai asum anumite riscuri. Aici trăiesc liniștit, fără probleme cu poliția. M-am retras definitiv.

Se ridică brusc, stânjenit, și face câțiva pași prin pavilion. Privește cu spaimă pereții de culoare ocru ai clădirii ocupate de ruși – ce i se par dintr-odată siniștri.

— Și pe deasupra, sunt prea bătrân pentru astfel de treburi, adaugă el, sincer deprimat. Nu mai am putere și nici tărie sufletească.

S-a întors spre Mecha. Ea stă în continuare pe bancă, privindu-l, în timp ce fumează imperturbabilă.

— De ce ar trebui s-o fac? protestează el. Spune-mi! De ce trebuie să risc – la anii mei?

Femeia deschide gura, dă să spună ceva, dar o închide imediat. Rămâne câteva clipe așa, gânditoare, cu țigara arzând între degete, și-l studiază pe Max. Într-un sfârșit, cu nemăsurat dispreț și o răbufnire subită, ca și cum și-ar descărca furia înfrânată multă vreme, strivește țigara cu violență pe masa de marmură.

— Pentru că Jorge este fiul tău. Imbecilule.

Se dusese s-o vadă la Antibes, deghizând în precauție impulsul de a se justifica față de el însuși. Era primejdios ca ea să-și piardă controlul în acele zile, și-a zis în cele din urmă. Și vreun comentariu sau vreo confidență făcută Susanei Ferriol să ajungă să-l pună în pericol. Nu i-a fost greu să obțină adresa. Au fost de-ajuns un telefon dat Asiei Schwarzenberg și o scurtă cercetare a acesteia pentru ca, după două zile de la întâlnirea cu Mecha Inzunza, Max să coboare dintr-un taxi în fața porții din fier forjat a unei vile înconjurate de dafini, salcâmi și mimoze, în apropiere de La Garoupe. A traversat grădina pe o alee de pământ albicios, unde era parcat Citroënul de două locuri, între chiparoșii ale căror coroane împleteau un *contre-jour* de umbre pe suprafața calmă și strălucitoare a mării apropiate, ajungând la casa aflată pe un mic povârniș al falezei, un bungalow cu o terasă amplă și o verandă-solar sub niște arcade mari, deschise spre grădină și golf.

Ea nu s-a arătat surprinsă. L-a primit cu o deconcertantă naturalețe după ce o servitoare a deschis ușa și a dispărut în tăcere. Avea pe ea o pijama japoneză de mătase, strânsă pe talie, care îi prelungea liniile zvelte, modelându-le cu suavitate pe șolduri. Udase plantele din glastrele aflate într-o curte interioară și picioarele ei desculțe lăsau urme umede pe dalele albe și negre când l-a condus pe Max în salonul mobilat în acel *style camping* care făcea furori pe Riviera în ultimii ani: scaune pliante, mese demontabile, mobile încastrate în pereți, sticlă, crom și două tablouri solitare pe pereții goi și albi, într-o casă frumoasă, aerisită, cu acea simplitate a liniilor în care numai

banii mulți își permiteau să locuiască. Mecha l-a servit cu o băutură, au fumat și, într-un acord tacit, au discutat civilizat lucruri banale, ca și cum recenta lor întâlnire și despărțirea de după cina din casa Susanei Ferriol s-ar fi desfășurat în modul cel mai formal din lume: vila închiriată pe timpul cât situația se va menține la fel în Spania, ce loc potrivit să-ți petreci iarna era aici, mistralul care lăsa cerul albastru și fără nori. Apoi, când locurile comune s-au epuizat și șueta superficială a început să devină stânjenitoare, Max i-a propus să meargă să mănânce undeva prin apropiere, la Juan-les-Pins sau Eden Roc, ca să mai stea la taclale. După această propunere Mecha a păstrat o tăcere prelungă, a repetat cu o voce scăzută și o expresie meditativă ultimul cuvânt, iar în cele din urmă i-a spus lui Max să se servească singur cu ceva până se schimbă ea, ca să iasă. Nu mi-e foame, a spus, dar o plimbare o să-mi prindă bine.

Și asta făceau acum: se plimbau printre pinii deși, cu rădăcinile înfipte adânc în nisip, printre stâncile și fuioarele de alge de pe malul unde soarele lucea la zenit, în fața golfului turcoaz, deschis spre infinit, și a plajei ce ajungea până la vechiul zid al orașului Antibes. Mecha își schimbase pijamaua cu o pereche de pantaloni negri și un tricou marinăresc cu dungi albastre și albe, avea ochelari de soare – cu o urmă vagă de machiaj pe pleoape, sub lentilele fumurii – și sandalele ei pășeau pe pietrișul cărării lângă pantofii de piele maronie, cu perforații, ai lui Max, care era în cămașă, cu părul dat cu briantină și fără pălărie, cu haina împăturită pe braț și manșetele suflecate de două ori deasupra încheieturilor bronzate.

— Mai dansezi tangou, Max?

— Uneori.

— Și pe cel al Vechii Gărzi?… Ești la fel de bun, presupun.

El și-a întors privirea, deranjat.

— Nu ca odinioară.

— Nu mai ai nevoie să-ți câștigi traiul așa. Asta vrei să spui?

A preferat să nu-i răspundă. Și-o reamintea mișcându-se în brațele lui atunci, prima dată, în salonul de pe Cap Polonio. La soarele ce-i lumina trupul în camera de la pensiunea de pe Almirante Brown. La gura și la limba ei impudică și violentă atunci când a dat-o la o parte de lângă el pe dansatoarea de tangou în bomba aceea ordinară din Buenos Aires, ca să treacă în locul ei. La privirea buimăcită a soțului și la râsul lui murdar în timp ce ei doi se împerecheau în fața ochilor lui tulburi de alcool și droguri, acolo și mai târziu, în camera de hotel, când s-au năpustit cu lăcomie unul asupra celuilalt, obscen de goi și complet dezlănțuiți. S-a gândit și la sutele de momente când și-a amintit acele lucruri, în timpul celor nouă ani scurși de atunci, de fiecare dată când o orchestră aborda acordurile melodiei compuse de Armando de Troeye sau Max o auzea răsunând la radio ori la un patefon. Acel tangou – ultima dată îl dansase cu cinci săptămâni în urmă, la hotelul Carlton din Cannes, cu fata unui neamț din industria oțelului – îl urmărise pe Max peste tot în lume, provocându-i întotdeauna o senzație de vid, de absență sau de pierdere, o nostalgie feroce, fizică în mod acut, a corpului Mechei Inzunza. A ochilor ei aurii privindu-l de foarte aproape și foarte deschiși, înmărmuriți de plăcere. A cărnii delicioase, care în mintea lui continua să fie călduță și umedă,

pe care și-o amintea atât de intens și care era acum iarăși aproape de el – și încă neașteptat de aproape! – într-un mod atât de ciudat.

— Povestește-mi despre tine, a spus ea.

— Despre care parte din mine?

— Asta, a arătat femeia spre el cu un gest ce părea că îl cuprinde tot. Pe care ți-ai construit-o în acești ani.

A vorbit Max prudent, fără scăpări ori exagerări. Împletea cu abilitate realitatea și ficțiunea, înșirând în mod agreabil istorioare amuzante și situații pitorești, ce ascundeau amănuntele scabroase ale vieții lui. Adapta cu ușurința lui naturală istoria autentică la cea a personajului pe care îl reprezenta în acel moment: un om de afaceri cu bani, monden, client obișnuit al căilor ferate, transatlanticelor și hotelurilor scumpe din Europa și America de Sud, rafinat de trecerea timpului și grație relațiilor sale cu o societate distinsă sau bogată. Vorbea fără să știe dacă ea îl crede sau nu, dar, oricum, se străduia să evite orice aluzie la aspectul clandestin sau la consecințele activităților lui reale: o scurtă internare într-o închisoare din La Habana, încheiată în mod fericit, un incident fără urmări importante cu poliția din Cracovia după sinuciderea surorii unui blănar polonez bogat sau o împușcătură care și-a greșit ținta la ieșirea dintr-un tripou din Berlin, în urma unei povești legate de jocul clandestin și care cocheta cu escrocheria. N-a vorbit nici despre banii pe care i-a câștigat și i-a cheltuit cu aceeași ușurință în anii din urmă, de economiile pe care le păstra pentru cazuri de urgență la Monte-Carlo ori de vechea și utila lui relație cu spărgătorul de case de

bani Enrico Fossataro. Și, bineînțeles, n-a menționat nici perechea de hoți profesioniști, bărbat și femeie, pe care îi cunoscuse la barul Chambre d'Amour din Biarritz în toamna lui '31, asocierea lui temporară cu ei sau ruptura intervenită când femeia – o englezoaică melancolică și atrăgătoare pe nume Edith Casey, specializată în jefuirea celibatarilor cu bani – a strâns pe cont propriu legăturile de afaceri cu Max până la o intimitate prost văzută de tovarășul ei, un scoțian rafinat, dar brutal, care își spunea în egală măsură McGill și McDonald și a cărui gelozie, mai mult sau mai puțin justificată, a pus capăt unui an de bănoasă activitate în comun în urma unei scene neplăcute, când Max, spre surprinderea perechii – căci cei doi îl consideraseră întotdeauna un tânăr politicos și pașnic –, s-a văzut obligat să recurgă la câteva trucuri murdare învățate în Africa, în Legiune, trucuri care l-au lăsat pe respectivul McGill, McDonald sau cum s-o fi numit cu adevărat întins pe covorul unei camere de la hotelul Golf de Deauville, cu nasul plin de sânge, și pe Edith Casey insultându-l în gura mare pe Max, în timp ce acesta ieșea pe culoar, dispărând astfel din viețile lor.

— Și tu?

— Oh… Eu.

Ascultase tăcută și atentă. După întrebarea lui Max, a adoptat o expresie evazivă, surâzând în spatele ochelarilor de soare.

— Lumea bună. Așa se spune în revistele ilustrate, nu?

El ar fi întins mâna, ca să-i scoată ochelarii de soare și să-i vadă expresia ochilor, dar n-a îndrăznit.

— Niciodată n-am înțeles de ce soțul tău…

A tăcut imediat, dar ea n-a spus nimic. Lentilele fumurii îl reflectau interogatoare pe Max. Îl așteptau să termine fraza.

— Modul acela al lui de… a început el să spună, dar s-a întrerupt iar, jenat. Nu știu. Tu și el.

— Și câte un al treilea, vrei să spui?

O tăcere. Lungă. La poalele pinilor se auzea țârâitul cicadelor.

— La Buenos Aires n-a fost nici prima, nici ultima dată, a continuat în sfârșit Mecha. Armando are felul lui de a vedea viața. Și relațiile între sexe.

— Un mod special, în orice caz.

Un râs fără umor. Sec. Ea a ridicat un pic mâinile, exprimându-și astfel surpriza.

— Niciodată nu mi te-am închipuit puritan în privința asta, Max… Nimeni n-ar fi crezut așa ceva la Buenos Aires.

Desena ceva cu piciorul pe nisip. Putea fi o inimă, a dedus el. Dar femeia a șters-o când părea că face o săgeată care s-o străpungă.

— La început a fost un joc. Provocator. O sfidare a educației și a moralei. Apoi a devenit o parte din tot restul.

A făcut câțiva pași spre mal, printre fuioarele de alge, până ce orbitorul turcoaz al apei a părut că o încadrează.

— S-a întâmplat încetul cu încetul, încă de la început. În dimineața de după noaptea nunții noastre Armando a aranjat în așa fel încât femeia care ne-a adus micul dejun să ne găsească goi în pat, făcând amor. Am râs ca nebunii.

Orbit de soare și străduindu-se să-i vadă fața, Max și-a dus palma la ochi. Dar tot nu izbutea să distingă expresia femeii.

Doar o umbră în strălucirea golfului – în vreme ce ea continuă să povestească monoton. Aproape indiferentă.

— O dată, după o cină, ne-am întors acasă. A venit cu noi un prieten, un muzicant italian foarte frumos, cu părul ondulat și un aer obosit. D'Ambrosio, așa se numea. Armando a aranjat ca italianul și cu mine să facem amor în fața lui. A participat și el, dar numai după ce a privit atent o bună bucată de timp, cu un surâs și o scânteiere stranie în ochi. Cu acea deosebită înclinație a lui spre eleganța matematică.

— Întotdeauna a fost… plăcut?

— Nu întotdeauna. Mai ales la început. E imposibil să uiți, de pe o zi pe alta, o educație convențională, catolică, morală. Dar lui Armando îi plăcea să treacă dincolo de anumite limite…

Lui Max i se lipea limba de cerul gurii. Soarele era puternic și lui i se făcuse o sete cumplită. Simțea și o neplăcere stranie, o indispoziție aproape fizică. S-ar fi așezat chiar acolo, pe jos, cu riscul de a-și murdări pantalonii. A regretat că și-a lăsat pălăria la vilă. Dar știa că nu e din cauza soarelui, nici a căldurii.

— Eu eram foarte tânără, a continuat Mecha. Mă simțeam ca o actriță care iese pe scenă și caută aprobarea publicului, sperând să audă aplauze.

— Erai îndrăgostită. Asta explică multe.

— Da… Cred că pe vremea aceea îl iubeam. Mult.

Își înclinase capul meditativă atunci când spusese asta. Apoi a privit în jur, căutând parcă o imagine sau un cuvânt. Poate o explicație. Până la urmă, ca și cum ar fi renunțat, a schițat o expresie de resemnare.

— Mi-a trebuit un timp ca să înțeleg că era vorba și de mine, nu numai de el. De propriile mele unghere obscure. Uneori mă și bătea. Sau eu pe el. Niciodată n-aș fi ajuns atât de departe dacă n-ar fi fost așa. Nici măcar ca să-i fac pe plac… Odată, la Berlin, m-a pus să mă culc cu doi chelneri tineri de la un bar de pe Tauentzienstrasse. În noaptea aia nici măcar nu s-a atins de mine. De obicei venea să facă amor cu mine după ce terminau ceilalți, dar atunci a rămas nemișcat, fumând și uitându-se, până s-a sfârșit totul… A fost prima oară când mi-a plăcut cu adevărat că mă simt studiată.

Povestise fără inflexiuni, pe un ton neutru. Parcă ar fi citit prospectul unui medicament, și-a zis Max. Părea în schimb atentă la impresia pe care cuvintele ei o produceau asupra lui. Era o curiozitate tehnică și rece, a tras el concluzia, mirat. Aproape antropologică. Contrastul cu propriile lui sentimente – în momentul acela confuze – era la fel de violent ca toată acea lumină înfruntând conturul negru al unei umbre. Era gelos pe femeia aceea, și-a dat el seama, mai mult speriat decât surprins. Simțea o dezolare ciudată, nouă, necunoscută până în ziua aceea. O bruscă dorință nesatisfăcută. Ură animalică și furie.

— Armando m-a pregătit în acest domeniu, continuă ea. Cu o răbdare metodică, foarte caracteristică la el, m-a învățat să-mi folosesc mintea pentru a face sex. Imensele posibilități pe care le oferă. Aspectul fizic e doar o parte, zicea Armando. O materializare necesară și inevitabilă a restului. O problemă de armonii.

S-au oprit o clipă. Se întorceau spre drumul de pământ ce se întindea între plajă și pini, iar Mecha și-a scos sandalele ca să se

scuture de nisip, sprijinindu-se cu naturalețe de brațul bărbatului.

— Pe urmă eu mă duceam să mă culc și îl auzeam lucrând la pian, în biroul lui, până dimineața. Și îl admiram și mai mult.

El a reușit să-și dezlipească limba de cerul gurii.

— Continui să-ți folosești mintea?

Vocea lui a sunat răgușit. Sec. Aproape că l-a durut când a rostit cuvintele.

— De ce întrebi?

— Soțul tău nu e aici, a făcut el un gest larg, arătând golful, Antibes și restul lumii. Și nu se va întoarce curând, am impresia. Cu eleganța lui matematică.

Îl privea Mecha fix, cu o precauție ostilă.

— Vrei să știi dacă mă culc cu alți bărbați? Sau cu femei? Chiar dacă el nu e cu mine? O fac, Max.

Nu vreau să fiu aici, s-a gândit el, mirându-se de sine însuși. Nu cu lumina asta care îmi întunecă judecata. Care îmi seacă mințile și gura.

— Da, a repetat ea. Uneori o fac.

Se oprise din nou în strălucirea orbitoare a plajei. Suava briză marină făcea să-i fluture părul pe pielea ușor bronzată de soarele Rivierei.

— Ca Armando, a adăugat pe un ton opac. Sau ca tine.

În lentilele ochelarilor ei fumurii se reflecta linia coastei, masa verde a pădurii de pini și plaja tivită de un albastru-turcoaz. Max a studiat-o cu minuțiozitate, oprindu-se la linia umerilor și la torsul ei în tricoul dungat, umed la subsuori, cu urme vagi de transpirație. E mai frumoasă ca la Buenos Aires, s-

a gândit el, aproape disperat. Atât de frumoasă, că pare ireală. Trebuie să fi împlinit deja treizeci și doi de ani, vârsta perfectă, deplină, de femelă absolută. Mecha Inzunza făcea parte din acea categorie de femei aparent intangibile, pe care le visai pe puntea inferioară a vapoarelor sau în tranșeele de pe front. Timp de mii de ani bărbații se războiseră, incendiaseră orașe și uciseseră pentru femei ca ea.

— E un loc aici, aproape, a spus ea pe neașteptate. Se numește pensiunea Semaphore… Aproape de far.

A privit-o, la început nedumerit. Mecha indică un drumeag undeva la stânga, care mergea printre pini, trecând pe lângă o vilă albă, înconjurată de palmieri și agave.

— E un loc foarte ieftin pentru turiștii în trecere. Cu un mic restaurant la poartă, sub o magnolie. Închiriază camere.

Max era un bărbat călit. Caracterul și viața făcuseră din el ceea ce era. Această stăpânire de sine a fost cea care i-a împiedicat genunchii să tremure și gura să i se deschidă, iar el a rămas încremenit în fața femeii. Temându-se să nu rupă, cu vreo vorbă stângace ori vreun gest nepotrivit, nu știu ce fir subțire de care atârna totul.

— Vreau să mă culc cu tine, a spus concis Mecha ca răspuns la tăcerea lui. Și vreau să o fac acum.

— De ce? a îngăimat el într-un sfârșit.

— Pentru că în acești nouă ani ai fost adesea cu mine atunci când îmi foloseam mintea.

— În ciuda celor întâmplate?

— În ciuda celor întâmplate, a zâmbit ea. Inclusiv colierul de perle.

— Ai mai fost la pensiunea asta?

— Pui prea multe întrebări. Și toate sunt stupide.

A ridicat o mână și și-a pus degetele pe buzele uscate ale lui Max. O atingere suavă, plină de promisiuni deosebite.

— Sigur că am mai fost, a spus ea după un moment. Și are o cameră cu o oglindă mare pe perete. Perfectă ca să te privești în ea.

Storul era din șipci de lemn orizontale, cu spații între ele. Printre aceste interstiții pătrundea soarele după-amiezii, proiectând o succesiune de fâșii de lumini și umbre pe pat și pe corpul adormit al femeii. Întins lângă ea și având grijă să n-o trezească, Max și-a întors capul ca să studieze de aproape profilul ei tăiat de o rază de soare, gura întredeschisă, nările fremătând la intervale regulate din cauza respirației, sânii goi, cu areole întunecate și minuscule picături de transpirație între ei, pe care fâșiile de lumină le făceau să strălucească. Și suprafața de piele netedă ce se îngusta pe pântece, ca să se bifurce apoi pe coapsele adăpostind sexul, din care picura încă încet – pe cearșaful ce păstra mirosul plăcut al cărnii și sudorii de după lungile lor îmbrățișări – sperma bărbatului.

Ridicând un pic capul pe pernă, Max a privit pe deasupra ei, contemplând cele două trupuri nemișcate în oglinda de pe perete, care era mare, cu luciul pătat de timp și delăsare, în ton cu încăperea și mobilierul mediocru: o comodă, un bideu, un lighean, o lampă prăfuită și cabluri electrice răsucite și fixate în suporturi de porțelan pe perete, unde un afiș turistic decolorat – un apus de soare galben printre pini de culoare violet – te invita

fără prea multă convingere să vizitezi Villefranche. În fine, era una din acele camere ce păreau rezervate anume comis-voiajorilor, celor ce se ascundeau de justiție, sinucigașilor sau amanților. Dacă n-ar fi fost femeia adormită de lângă el și dungile de soare ce pătrundeau prin stor, l-ar fi deprimat pe Max, care își amintea de locurile asemănătoare pe care le frecventase nu din capriciu, ci de nevoie. Cu toate acestea, de cum au trecut pragul încăperii, Mecha se arătase mulțumită, satisfăcută de camera sordidă, fără apă curentă, și de proprietăreasa adormită, care le-a dat cheia după ce le-a luat patruzeci de franci, fără să le ceară vreun act de identitate și fără să pună întrebări. Vocea ei devenise mai răgușită și pielea, mai caldă de cum au închis ușa, iar Max a fost surprins când ea, la jumătatea unui comentariu de-al lui despre vederea plăcută care, dacă deschizi fereastra, compensează aspectul jalnic al încăperii, s-a apropiat tare de el, cu gura întredeschisă, de parcă i s-ar fi tăiat respirația, și a întrerupt conversația lui strategică scoțându-și tricoul în dungi, cu mâinile ridicate, și descoperindu-și în mișcare sânii mai albi decât restul pielii expuse la soare.

— Ești așa de frumos, că simt o durere când mă uit la tine.

Era complet goală până la brâu și, ridicând mâna, i-a întors capul într-o parte, împingându-i bărbia cu un deget, ca să-l poate privi mai bine.

— Azi nu am nici un colier, a adăugat după o clipă cu o voce foarte scăzută.

— Păcat, a reușit el să îngaime.

— Ești o canalie, Max.

— Da… Uneori.

Totul s-a petrecut apoi cumva sistematic, într-o complexă succesiune de carne, salivă, mângâieri și umezeală adecvată. Din clipa când ea a azvârlit departe, cu o mișcare bruscă a picioarelor, ultimul articol de îmbrăcăminte și s-a întins pe patul de pe care Max tocmai dăduse cuvertura la o parte, bărbatul și-a dat seama că este extraordinar de excitată și că e dispusă să-l primească în ea imediat. Acea cameră de pensiune părea să facă minuni, și-a zis el. Dar nu se grăbeau nicăieri, s-a gândit, cramponându-se de restul de luciditate care îi mai rămăsese. Așa că a încercat să prelungească etapele premergătoare, conștient că dorința ce zvâcnea cu spasme dureroase în nervii și mușchii lui – strângea din dinți până ce îi scrâșneau, gâfâind de plăcere și furie stăpânită – putea să-i joace un renghi. Nouă ani nu se puteau șterge în treizeci de minute. Așa că și-a folosit sângele-rece și experiența ca să prelungească situația, mângâierile, atacurile, violența aproape sălbatică pe care ea o impunea din când în când – a pălmuit-o de două ori în timp ce încerca s-o domine –, gemetele de plăcere și răsuflările icnite cu care căutau aerul între două mângâieri, două sau douăzeci de feluri de a săruta, a linge și a mușca. Max uitase de oglinda de pe perete, dar ea nu, și până la urmă i-a surprins privirile îndreptate spre ea, cu fața într-o parte, în timp ce el se ostenea la gura și trupul ei, privindu-se și privindu-l, până când Max a întors și el capul și s-a văzut, încrâncenat într-o luptă cumplită, cu torsul încordat peste trupul femeii și cu brațele atât de crispate, că mușchii și tendoanele păreau gata să-i explodeze în timp ce încerca s-o

imobilizeze și s-o stăpânească, iar ea se zbătea cu ferocitatea unui animal, mușcând și lovind, până când, brusc, cu ochii țintă asupra lui în oglindă, atentă la reacția lui, se dărui supusă, ascultătoare, primindu-l în sfârșit – sau din nou – în carnea revigorată de plăcere, cu capitulări tot mai lungi, lăsându-se în voia unui foarte antic ritual de dăruire absolută. Și după ce Max s-a privit și a privit-o în oglindă, a întors capul ca să o studieze iarăși de aproape, imaginea reală, de la câțiva centimetri de ochii și buzele ei, observând în pupilele de culoarea mierii o strălucire ironică și pe buze un zâmbet sfidător, care dezmințea totul: aparenta dominare a bărbatului și propria ei dăruire. Atunci pe Max l-a părăsit în sfârșit voința și, la fel ca un gladiator învins, și-a sprijinit fața pe gâtul femeii, a uitat de tot ce îl înconjura și s-a revărsat lent, intens, rămas până la urmă fără apărare, în pântecele întunecat și cald al Mechei Inzunza.

1. Băutură alcoolică cu aromă de anason, care se bea cu apă îndulcită (în fr., în orig.).
2. În traducere literală, „mâncător de pământ“, poreclă peiorativă și glumeață dată locuitorilor din sudul Italiei; generic, în română, „broscar“ (în it., în orig.).
3. „Credem, ne supunem, luptăm“, lozincă mussoliniană inclusă în statutul Partidului Național Fascist în 1932 (în it., în orig.).
4. Hoții și vardiștii (în it., în orig.).

10. Sunet de fildeș

Max n-a avut o noapte liniștită. Am avut altele mai bune, și-a zis el dimineața, când s-a trezit din toropeala care i-a tulburat somnul. A continuat să se gândească în timp ce își trecea mașina electrică de ras Braun peste bărbie, privind în oglinda din baia camerei de hotel cearcănele de pe chipul lui obosit, semne de îngrijorare recentă adăugate la ravagiile provocate de vârstă și de viață. Ele adunau laolaltă, în mod inoportun, eșecurile și nereușitele, surprizele de ultimă oră și incertitudinile recente tocmai când totul părea – sau i se părea lui – că se amortizase, când era prea târziu să mai pui etichete noi momentelor deja trăite. În timpul somnului agitat din noaptea trecută, pe când se răsucea în pat, între toropeală și luciditate, i s-a părut de mai multe ori că aude cum vechile certitudini se dărâmă cu zgomotul unui morman de farfurii ce se răstoarnă pe jos. Toate roadele vieții lui aventuroase, toate câte credea până în urmă cu câteva ore că le salvase de la succesive naufragii, se bazau pe o anumită indiferență mondenă, asumată în chip de galantă seninătate. Dar acest fatalism calm, redută ultimă, acea stare sufletească ce până abia ieri fusese singura lui avere, dispăruse, prefăcută în țăndări. Tihna unui somn fără griji, somnul unui alergător veteran istovit, era ultimul privilegiu de care, până la ultima conversație cu Mecha Inzunza din grădina hotelului, Max

crezuse că se poate bucura la vârsta lui, singurul pe care viața nu i-l contestase.

Primul lui impuls, vechiul instinct din momentele când adulmeca pericolul, a fost să fugă, să pună capăt imediat acestei aventuri absurde și fără sens – refuză s-o numească romantică, căci întotdeauna a urât acest cuvânt – și să se întoarcă la slujba lui de la Villa Oriana înainte ca totul să se complice și să se trezească iar că-i fuge pământul de sub picioare. Să uite, cu o grimasă de om care știe să piardă elegant, cine a fost altădată, să accepte cine e acum și să recunoască ce nu va putea fi niciodată. Cu toate acestea, există impulsuri, conchide Max. Există instincte și curiozități care uneori te distrug și alteori fac ca bila să cadă în căsuța potrivită la ruletă. Drumuri pe care, în ciuda îndemnurilor stârnite de cea mai elementară prudență, e imposibil să le eviți când ți se deschid în fața ochilor. Când te ispitesc cu răspunsuri la întrebări pe care nu ți le-ai mai pus niciodată.

Unul din aceste răspunsuri s-ar putea găsi în salonul de biliard al hotelului Vittoria. Îl caută de ceva vreme și se miră că tocmai acolo se găsește. Emil Karapetian este cel ce l-a trimis aici atunci când Max l-a întrebat dacă îl văzuse pe Jorge Keller. Se întâlniseră cu o clipă înainte pe terasă. Armeanul lua micul dejun cu Irina cu un aer atât de firesc – ea l-a salutat pe Max cu un surâs amabil –, încât este clar că tânăra analistă habar n-are că legătura ei cu rușii a fost descoperită.

— Biliard? s-a arătat Max surprins.

Asta nu prea avea legătură cu imaginea pe care și-o făcuse despre un jucător de șah.

— Face parte din antrenamentul lui, i-a explicat Karapetian. Uneori aleargă sau înoată. Alteori se retrage să se antreneze făcând caramboluri.

— Nu mi-aș fi închipuit niciodată.

— Nici noi, ridică armeanul fără prea mult chef din umerii lui solizi.

Max observă că evită să se uite prea mult timp la Irina.

— Dar așa e Jorge.

— Și joacă singur?

— Aproape întotdeauna.

Salonul de biliard se află la parter, dincolo de sala de lectură: o oglindă care amplifică lumina venită pe o fereastră mare, ce dă spre terasă, o tăbliță cu un suport pentru tacuri și o masă de biliard francez sub o lampă de alamă lungă, îngustă și orizontală. Aplecat peste masă, Jorge face carambol după carambol. Nu se aude nici un alt sunet în afară de cel al vârfului acoperit cu pâslă al tacului, mult mai stins, și cel al bilelor care se izbesc între ele cu o precizie aproape monotonă. Oprit în ușă, Max îl studiază pe șahist: e concentrat și dă câte o lovitură precisă în fiecare moment, înlănțuind jocul în mod automat, ca și cum fiecare triplă ciocnire a fildeșului ar pregăti-o pe următoarea pe postavul verde, într-o succesiune care, dacă ar fi vrut el, s-ar fi putut prelungi la nesfârșit.

Max îl scrutează pe tânăr cu aviditate, înregistrând și cel mai mic amănunt, atent să vadă tot ce îi va fi scăpat în ocaziile anterioare. La început, dintr-un banal instinct de apărare, scormonește în memoria lui trăsăturile îndepărtate și estompate ale lui Ernesto Keller, diplomatul chilian pe care l-a

cunoscut în acea toamnă a anului 1937 în timpul cinei din casa Susanei Ferriol – și-l amintește ca pe un ins blond, distins și agreabil –, și încearcă să le suprapună peste chipul celui care, cel puțin oficial, este fiul acestuia. Apoi încearcă să combine această amintire cu cea a Mechei Inzunza, cu felul cum arăta ea acum douăzeci și nouă de ani, transmis prin genele ei fiului care acum stă nemișcat în fața mesei, studiind poziția bilelor în timp ce freacă vârful tacului cu cretă. Zvelt, înalt, cu ținută semeață. Ca maică-sa, firește. Dar și ca Max în alte vremuri. Seamănă la înfățișare și la înălțime. Și e adevărat, trage el concluzia, simțind brusc un gol în stomac, că părul negru și des, care îi cade tânărului pe frunte când se apleacă pe marginea mesei de biliard, seamănă foarte puțin cu cel al Mechei Inzunza – Max și-l amintește din zilele de pe Cap Polonio ca fiind de un șaten foarte deschis, aproape blond – ori cu cel al bărbatului al cărui nume îl poartă. Dacă șahistul și-ar pieptăna părul pe spate și l-ar da cu briantină, cum făcea Max pe vremea când îl avea la fel de negru și des ca el, acest păr ar fi identic cu al lui. Părul pe care îl avea la aceeași vârstă, când își trecea palma peste tâmple, netezindu-și-l, înainte de a păși agale în acordurile orchestrei, de a bate ușor din călcâie și de a invita, cu un surâs pe buze, o femeie pe ringul de dans.

Nu se poate, conchide Max enervat, respingând ideea. El nici măcar nu știe să joace șah. E furios pe el însuși că a rămas încremenit acolo, în pragul salonului de biliard, studiindu-se în trăsăturile celuilalt. Asemenea lucruri nu se întâmplă decât în filme, la teatru și în serialele radiofonice. Dacă ar fi adevărat, ar fi simțit ceva de prima dată când l-a văzut pe tânăr sau a stat de

vorbă cu el. Ar fi simțit vibrând ceva înăuntrul lui: un semn, un fior. O afinitate, poate. Sau o simplă amintire. E greu de crezut că instinctele naturale rămân insensibile la realități de asemenea calibru. La presupuse evidențe. Glasul sângelui, așa se numea asta în vechile melodrame cu milionarul și fetița orfană. Dar Max nu auzise nici un moment un astfel de glas. Nici măcar acum nu-l aude, zdruncinat de dezolanta certitudine a unei erori inexplicabile, de o îngrijorare enervantă, care îl tulbură ca niciodată până acum. Nimic nu poate fi adevărat. Fie că Mecha Inzunza minte sau nu – cel mai probabil că da –, povestea asta nu este decât o enormă și primejdioasă prostie.

— Bună ziua.

Îi vine ușor să înfiripe o conversație, în ciuda situației. Niciodată nu i-a venit greu, în nici o împrejurare, iar biliardul nu e un subiect rău. Max se descurcă destul de bine la joc de pe vremea când trăia la Barcelona, era băiat de serviciu la hotel și paria câte trei *pesetas* din bacșișuri la treizeci și unu și la *chapó*[1] în salonul unui tripou din cartierul chinezesc, cu femei în fața porții, pești cu ace de cravată sau bretele, trupuri unsuroase de la sudoare și fum de țigară sub lumina verzuie pe care abajururile murdărite de muște o proiectau pe mese, țigări aprinse în mâini ce țineau tacuri, sunet de caramboluri și câte un blestem sau o înjurătură care uneori nu aveau nici o legătură cu jocul, ci cu zgomotele de afară, când tot localul rămânea tăcut și asculta goana picioarelor în espadrile, fluierele polițiștilor, împușcături de pistoale sindicaliste, zăngănit de arme lăsate pe caldarâm.

— Jucați biliard, Max?

— Puțin.

Jorge Keller are un profil simpatic, accentuat de șuvița de păr care îi cade pe frunte și îi dă un aer dezinvolt, relaxat. Cu toate acestea, zâmbetul cu care îl privește pe nou-venit contrastează cu privirea lui distantă, concentrată asupra loviturilor și a succesivelor combinații ale celor trei bile de fildeș.

— Luați un tac, dacă vreți.

E jucător bun, constată Max. Sistematic și sigur pe el. Poate că șahul are ceva de-a face cu asta: viziune de ansamblu sau asupra spațiului și alte lucruri ce caracterizează de obicei categoria asta de oameni. Cert este că tânărul face carambol după carambol cu o ușurință derutantă, de parcă ar fi în stare să calculeze pozițiile cele mai bune înainte de a se produce, cu multe lovituri în avans.

— Nu știam că sunteți bun și la asta.

— Prefer să mă tutuiți, răspunde Keller.

— Nu știam că ești bun la biliard.

— Adevărul e că nu sunt. Nu e totuna să joci ca mine acum și s-o faci cu un adversar, la carambol.

Max se duce la suport și ia un tac.

— Continuăm cu o serie americană la trei bile? întreabă tânărul.

— Cum vrei.

Celălalt încuviințează și continuă să joace. Cu lovituri ușoare ale tacului, înlănțuiește carambol după carambol la o bandă, încercând să lase bilele cât mai aproape una de alta.

— E un mod de a te concentra, comentează el fără să-și ia ochii de la joc. De a gândi.

Max îl urmărește cu interes.

— Câte caramboluri vezi?

— E nostim că mă întrebați asta, zâmbește Keller. Se vede foarte tare?

— Nu știu șah, dar trebuie să fie ceva asemănător. Vezi mutări sau caramboluri.

— Văd cel puțin trei, îi arată tânărul bilele, colțurile și benzile. Acolo și acolo… Poate cinci.

— Seamănă într-adevăr cu șahul?

— De fapt nu seamănă. Dar au ceva în comun. Pentru fiecare situație există mai multe posibilități. Încerc să prevăd următoarele mișcări și să le înlesnesc. E o problemă de gândire logică, la fel ca la șah.

— Te antrenezi așa?

— Antrenament este exagerat spus… Îmi prinde bine. Mă ajută să-mi pun mintea în mișcare cu un efort minim.

Se oprește când ratează un carambol ușor. E evident că a făcut-o din politețe: bilele nu sunt foarte depărtate una de alta. Max întinde tacul, se apleacă peste masă, lovește și face fildeșul să sune stins. De cinci ori bila din mijloc se duce și se întoarce, lovind banda elastică și trasând un unghi precis la fiecare lovitură.

— Nici dumneavoastră nu sunteți un novice, comentează tânărul. Ați jucat mult?

— Un pic. Mai mult când eram tânăr decât acum.

Max tocmai a ratat al șaselea carambol. Keller freacă vârful tacului cu cretă și se apleacă peste masă.

— Trecem la carambol?

— De acord.

Bilele se ciocnesc cu mai multă forță. Tânărul face patru caramboluri unul după altul, iar la ultimul trimite în mod intenționat bila cu care joacă Max într-o zonă dificilă în raport cu celelalte.

— L-am cunoscut pe tatăl tău, zice Max, studiind cu un ochi critic pozițiile celor trei bile. Demult, pe Riviera.

— Am stat puțin timp cu el. Mama a divorțat repede.

Max dă o lovitură scurtă cu tacul, încercând să își joace bila în sens invers, pe partea opusă celorlalte.

— Când l-am cunoscut, încă nu te născuseși.

Celălalt nu răspunde. Rămâne tăcut, timp în care Max reușește un al doilea carambol și, văzând cât de dificil ar fi un al treilea, trimite bila lui Keller într-o poziție proastă, într-un colț.

— Irina… începe să spună Max.

Celălalt, care înclină tacul cu coada în sus pentru un *piqué*[2], își întrerupe mișcarea și se uită la Max, parcă întrebându-se ce știe.

— O cunosc pe mama ta de mulți ani, se justifică acesta.

Keller mișcă tacul de mai multe ori de sus în jos, aproape atingând bila, ca și cum n-ar fi decis dacă să lovească sau nu.

— Știu, răspunde el. De la Buenos Aires, cu primul ei soț.

Lovește în cele din urmă bila și ratează. Studiază o clipă masa și apoi se întoarce spre Max cu o mină gravă. Aproape

făcându-l răspunzător pentru greșeala lui.

— Nu știu ce v-a povestit mama despre Irina.

— Foarte puțin… Sau atât cât era nevoie.

— Probabil că are motivele ei. Dar în ceea ce privește persoana mea, nu e treaba dumneavoastră. Conversațiile dumneavoastră cu maică-mea nu intră în atribuțiile mele.

— Nu voiam…

— Evident. Știu că nu voiați.

Max studiază mâinile tânărului: fine, cu degete lungi. Unghia arătătorului puțin rotunjită, la fel ca a lui.

— Când erai mic, ea…

A ridicat tacul Keller, întrerupându-l.

— Pot fi sincer cu dumneavoastră, Max? Aici e în joc viitorul meu. Am propriile mele probleme profesionale și personale. Și dintr-odată apăreți dumneavoastră, o persoană de care mama nu mi-a vorbit niciodată. Și cu care ea, dintr-un motiv pe care îl ignor, are niște legături surprinzătoare.

Lasă ultimele cuvinte să plutească în aer și privește masa de biliard ca și cum abia acum și-ar fi dat seama că e acolo. Max ia bila roșie, care e mai aproape de el, o cântărește distrat în mână și o pune la loc.

— Nu ți-a spus nimic altceva despre mine?

— Foarte puține: un vechi prieten, epoca tangoului… Toate chestiile astea. Nu știu dacă ați avut sau nu o aventură cu ea la vremea aceea. Dar o cunosc și știu când cineva înseamnă ceva special pentru ea. Asta nu se întâmplă foarte des.

Deși nu e rândul lui, Keller se apleacă peste masă, lovește cu tacul și bila atinge trei benzi înainte de a face un carambol

perfect.

— În ziua când s-a întâlnit cu dumneavoastră, maică-mea n-a închis ochii toată noaptea. Am auzit-o umblând prin camera ei... A doua zi dimineața camera mirosea a tutun ca niciodată, iar scrumierele erau pline de mucuri.

Se izbesc încetișor bilele de fildeș. Concentrat, Keller își dă părul pe spate, face să alunece vârful tacului pe dosul palmei sprijinite de postav și dă o nouă lovitură. Nu se enervează niciodată, a spus Mecha ultima dată când au vorbit despre el. Nu are sentimente negative și nu este niciodată trist. Pur și simplu joacă șah. Și asta îi vine de la tine, Max, nu de la mine.

— Cred că îmi înțelegeți suspiciunile, comentează tânărul. Am deja mai multe probleme decât pot duce.

— Ascultă. Eu n-am pretins niciodată... Locuiesc aici și nimic mai mult. E o coincidență extraordinară.

Keller nu pare să asculte. Studiază bila cu care joacă, aflată într-o poziție dificilă.

— Nu vreau să fiu nepoliticos... Dumneavoastră sunteți amabil. Le sunteți simpatic tuturor. Și, cum am spus, mama pare că vă apreciază foarte mult, deși într-un mod bizar. Dar aveți ceva care nu mă convinge. Care nu îmi place.

Lovitura tacului, de data asta violentă, îl sperie pe Max. Bilele se împrăștie, izbindu-se de mai multe benzi și oprindu-se într-o poziție imposibilă.

— Poate e vorba de felul în care zâmbiți, adaugă Keller. Mă refer la gură. Ochii par să spună altceva.

— Tu zâmbești la fel.

Max regretă imediat că a spus asta. Ca să-și ascundă enervarea produsă de acea stângăcie, se face că studiază cu multă atenție bilele.

— De-asta am și spus-o, îi răspunde obiectiv Keller. E ca și cum aș mai fi văzut zâmbetul ăsta și înainte.

Rămâne un moment tăcut, gândindu-se serios la ceea ce a spus.

— Sau, poate, adaugă el, e din cauza felului în care vă privește mama uneori.

Ascunzându-și tulburarea, Max se înclină peste masă, dă o lovitură la carambol și ratează.

— Melancolie? zice Keller, frecând cu cretă vârful tacului. Tristețe complice?... Am putea să le spunem așa?

— Poate. Nu știu.

— Nu-mi place privirea asta a mamei. Cum poate fi tristețea complice?

— Nici asta nu știu.

— Mi-ar plăcea să știu ce a fost între dumneavoastră și ea. Deși nu e nici locul, nici momentul potrivit.

— Întreab-o pe ea.

— Am făcut-o... „Ah, Max“, asta-i tot ce spune. Când se hotărăște să se închidă în ea, e ca o stâncă pe un vârf de munte.

Brusc, ca și cum dintr-odată nu l-ar mai interesa jocul, tânărul lasă creta pe marginea mesei. Apoi se apropie de suportul de pe perete și pune tacul la loc.

— Adineauri am vorbit despre felul cum anticipez carambolurile sau mișcările, spune după un moment de tăcere. Și asta mi se întâmplă cu dumneavoastră de când v-am văzut

venind. E ceva în jocul dumneavoastră care mă face să am suspiciuni. Mă înconjoară destule amenințări… V-aș ruga să dispăreți din viața mamei mele, dar asta ar însemna să întrec măsura. Și nu am dreptul. Așa că o să vă rog să vă îndepărtați de a mea.

Max, care a pus și el tacul deoparte, face un gest de protest politicos:

— N-am vrut nici o clipă…

— Vă cred. Da. Dar e totuna. Stați departe de mine, vă rog! arată Keller spre masa de biliard, ca și cum duelul lui cu Sokolov s-ar decide chiar acolo. Cel puțin până se termină toată povestea asta.

Spre răsărit, dincolo de farul din portul Nisa și de muntele Boron, se vedeau nori răzleți care se strângeau încet deasupra mării. Aplecându-se să-și aprindă pipa la adăpost de vânt, Fito Mostaza a scos câteva rotocoale de fum, a aruncat o privire spre orizontul cețos și i-a făcut cu ochiul lui Max pe sub lentilele ochelarilor lui cu rame de baga.

— O să se schimbe vremea, a zis el.

Stau sub statuia regelui Carlo Felice al Sardiniei, aproape de balustrada de fier care mărginește șoseaua de unde se vede portul. Mostaza îi dăduse întâlnire lui Max într-o cafenea mititică pe care acesta o găsise închisă atunci când a ajuns, așa că a așteptat pe stradă, uitându-se la vapoarele amarate la cheiuri, clădirile înalte din fund și imensul panou publicitar al galeriilor Lafayette. L-a văzut pe Mostaza venind după un sfert de oră: silueta lui măruntă și agilă se apropia fără grabă pe

coasta Rauba-Capeù, cu pălăria lăsată cu dezinvoltură pe ceafă, haina descheiată peste cămașa cu papion și mâinile în buzunarele pantalonilor. Văzând cafeneaua închisă, Mostaza a făcut un gest de resemnare tăcută, și-a scos din buzunar punga de pânză cauciucată și s-a apucat să-și umple pipa în timp ce se apropia de Max, privind în jur cu o curiozitate vagă, de parcă ar fi verificat la ce se uitase acesta în timp ce aștepta.

— Italienii își pierd răbdarea, i-a spus Max.

— V-ați întâlnit din nou cu ei?

Max era sigur că Mostaza știa dinainte răspunsul la întrebare.

— Ieri am pălăvrăgit nițel.

— Da, a încuviințat celălalt după o clipă, între două fumuri de pipă. Am auzit ceva.

Max privea gânditor vapoarele amarate, baloturile, butoaiele și lăzile stivuite de-a lungul căii ferate care străbătea cheiurile. Apoi, fără să-și ia ochii de la port, s-a întors pe jumătate.

— Ați luat o hotărâre?

— N-am făcut decât să le vorbesc despre dumneavoastră. Despre propunerea dumneavoastră.

— E firesc.

Pe chipul lui Mostaza se ivi un surâs filozofic în jurul mușiucului pipei.

— Vă acoperiți spatele cum puteți. Vă înțeleg.

— Mă bucur că sunteți atât de înțelegător.

— Toți suntem umani, amice. Cu temerile noastre, ambițiile noastre și măsurile noastre de prevedere… Cum au reacționat?

— Nu m-au informat. Au ascultat cu atenție, s-au privit unul pe altul și am trecut la alt subiect.

A încuviințat celălalt.

— Băieți buni. Profesioniști, bineînțeles. Se așteptau la așa ceva… E o plăcere să lucrezi cu asemenea oameni. Sau împotriva lor.

— Vă felicit pentru *fair-play*, l-a ironizat Max. Ați putea să vă întâlniți toți trei și să vă puneți de acord sau să vă dați câteva lovituri prietenești de pumnal, așa, ca între colegi. Mi-ați ușura foarte mult viața.

Mostaza a început să râdă.

— Fiecare lucru la vremea lui, dragă prietene… Între timp, spuneți-mi ce ați ales dumneavoastră până la urmă. Fascismul sau Republica.

— Încă mă mai gândesc.

— Logic. Doar că timpul se epuizează. Când aveți de gând să intrați în casă?

— Peste trei zile.

— Dintr-un motiv anume?

— O cină în casa cuiva. Am aflat că Susana Ferriol va fi plecată de acasă câteva ore.

— Și servitorii?

— O să mă descurc eu.

Mostaza îl privea, trăgând din pipă și evaluând parcă exactitatea fiecărui răspuns. În cele din urmă și-a scos ochelarii, a luat batista din buzunarul de sus al sacoului și s-a apucat să-i șteargă cu multă sârguință.

— Vreau să vă rog ceva, domnule Costa… Indiferent ce hotărâre luați, spuneți-le prietenilor dumneavoastră italieni că până la urmă v-ați decis să lucrați pentru ei. Dați-le toate amănuntele posibile despre mine.

— Vorbiți serios?

— Foarte.

Mostaza și-a privit ochelarii în lumină și i-a pus satisfăcut din nou pe nas.

— Și încă ceva, a adăugat. Vreau să vă rog să lucrați cu adevărat pentru ei. Joc cinstit.

Max, care își scosese tabachera și o deschisese, a încremenit la jumătatea mișcării.

— Vreți să spuneți să le dau documentele italienilor?

— Exact.

Spionul îi înfruntă cu naturalețe privirea uimită.

— La urma urmei, ei au organizat operațiunea. Și ei suportă cheltuielile. Mi se pare corect. Nu sunteți de aceeași părere?

— Și dumneavoastră ce-o să faceți?

— O, nu vă faceți griji! Eu știu să îmi port de grijă.

Max și-a pus tabachera la loc, fără să scoată nici o țigară. Îi trecuse cheful de fumat – și chiar de a mai rămâne la Nisa. Care e cea mai periculoasă capcană? se gândi el. În ce punct al acestei pânze de păianjen mă prind pe mine? Sau mă devorează?

— Mi-ați dat întâlnire ca să-mi spuneți asta?

Mostaza l-a apucat ușor de cot, invitându-l să se apropie mai tare de balustrada de fier care îngrădea hăul abrupt dinspre port.

— Veniți aici. Priviți.

Tonul lui era aproape afectuos.

— Cel de jos e cheiul Infernet… Știți cine era acest Infernet? Un marinar din Nisa care a luptat la Trafalgar. A comandat corabia Intrépide. A refuzat să fugă cu amiralul Dumanoir și a luptat până la capăt… Vedeți cargoul acela amarat la chei?

Max a răspuns că da, îl vede: era un cargou cu coca neagră și un coș cu două benzi albastre. Și imediat, cu puține cuvinte, Mostaza a făcut rezumatul poveștii acelui vapor. Se numea Luciano Canfora și transporta în magaziile sale materiale militare pentru trupele lui Franco: sare de amoniu, vată și lingouri de alamă și cupru. Era programat să plece peste câteva zile spre Palma de Mallorca și era foarte probabil ca încărcătura s-o fi plătit Tomás Ferriol. Totul era organizat, a adăugat Mostaza, de un grup de agenți franchiști care își aveau baza de operațiuni la Marsilia și un post de radio de unde scurte la bordul unui iaht ancorat în Monte-Carlo.

— De ce îmi spuneți toate astea?

— Pentru că vaporul acesta și dumneavoastră aveți ceva în comun. Navlositorii lui cred că va naviga până la destinație, în Baleare, ignorând faptul că, dacă lucrurile nu se încurcă prea tare, portul său de debarcare va fi Valencia. Chiar acum duc tratative ca să-i conving pe căpitan și pe mecanicul șef că pentru ei e mai rentabil, din toate punctele de vedere, să treacă de partea Republicii… După cum vedeți, domnule Costa, dumneavoastră nu sunteți cauza exclusivă a grijilor mele.

— Tot nu înțeleg de ce îmi spuneți chestia asta.

— Pentru că e adevărat. Și pentru că sunt sigur că, într-unul din accesele dumneavoastră de sinceritate, o să le-o spuneți și prietenilor dumneavoastră italieni de îndată ce veți avea ocazia.

Max și-a scos pălăria și și-a trecut o mână prin păr. În ciuda norilor ce se strângeau deasupra mării și a vântului ce bătea dinspre est, simțea că îi este excesiv de cald. O căldură bruscă și incomodă.

— Glumiți, bineînțeles.

— Deloc.

— Asta n-ar pune în pericol operațiunea dumneavoastră?

Mostaza a arătat cu mușțiucul pipei spre pieptul lui.

— Dragă prietene, asta face parte din operațiune. Dumneavoastră luați-vă măsurile de prevedere necesare și lăsați-mi mie partea cu aranjamentele… Vă rog doar să vă purtați în continuare la fel: să fiți un băiat de treabă, onest cu toți cei care intră în legătură cu dumneavoastră și dornic să scape din această încurcătură cât mai bine cu putință. Nimeni nu va putea să vă reproșeze nimic. Sunt sigur că italienii vor aprecia sinceritatea dumneavoastră la fel de mult cum o apreciez și eu.

L-a studiat Max cu neîncredere.

— V-a trecut prin cap că s-ar putea să vă asasineze?

— Sigur că mi-a trecut, râse celălalt printre dinți, ca și cum ar fi fost ceva evident. În meseria mea ăsta e un factor de risc implicit.

Apoi a rămas locului, tăcut. Aproape visător. A privit un moment spre vasul Luciano Canfora și s-a întors spre Max. În

contrast cu papionul, zâmbetul lui amintea de imaginea unui dihor experimentat, ce se pricepea să adulmece orice soi de vizuină.

— Problema e că în acest tip de încâlceli, a adăugat el, pipăindu-și cicatricea de sub falcă, ceilalți sunt cei care mor. Iar eu însumi – o spun cu toată modestia – pot fi la fel de periculos ca oricare altul... Dumneavoastră, de exemplu, nu v-ați gândit niciodată să fiți periculos?

— Nu prea.

— Păcat.

Mostaza îl studia cu și mai multă curiozitate, de parcă ar fi descoperit un amănunt ce-i scăpase înainte.

— Întrezăresc ceva în caracterul dumneavoastră, știți? Anumite calități.

— Poate că n-am nevoie să fiu astfel. Mă descurc destul de bine așa, pașnic.

— Întotdeauna ați fost așa?

— E de-ajuns să vă uitați la mine.

— Vă invidiez. Zău că da. Mi-ar plăcea și mie să fiu așa.

Mostaza a mai tras de câteva ori din pipă, dar fără succes, și, scoțând-o din gură, s-a uitat contrariat la găvan.

— Știți ceva? a continuat în timp ce își pipăia buzunarele. Odată am stat de vorbă o noapte întreagă într-un vagon de tren de clasa întâi cu un domn distins. Și pe deasupra, un tip foarte simpatic. Dumneavoastră îmi amintiți de el. Ne-am împrietenit. La cinci dimineața m-am uitat la ceas și am considerat că știu suficient. Atunci am ieșit pe culoar să fumez o pipă, iar cineva

care aștepta afară a intrat în compartiment și l-a împușcat în cap pe domnul cel distins și simpatic.

Scosese o cutie de chibrituri și își aprindea din nou pipa, concentrându-se asupra operațiunii.

— Trebuie să fie minunat, nu-i așa? a comentat, agitând chibritul ca să-l stingă.

— Nu știu la ce vă referiți.

Celălalt îl privi cu interes, scoțând norișori groși de fum.

— Știți ceva despre Pascal? a întrebat pe neașteptate.

— Cât știu și despre spioni, a admis Max. Sau chiar mai puțin.

— Era un filozof. Puterea mușchilor, a scris el. Câștigă bătălii.

— Nu înțeleg ce vreți să spuneți.

Mostaza a adoptat un surâs apreciativ, ironic și, în același timp, melancolic.

— Credeți-mă că vă invidiez. Serios… Trebuie să fie liniștitor să știi că ești acel al treilea om, care privește indiferent peisajul. Să-ți închipui că ești mai presus de prietenii tăi fasciști și de mine. Să ai pretenția că ești sincer cu toată lumea, fără să iei partea nimănui, și pe urmă să dormi neîntors. Singur sau cu cineva, asta nu mă privește… Dar neîntors.

Max tremura de nervi. Avea chef să trântească un pumn în acel zâmbet înghețat, complice în mod absurd, aflat la trei palme de fața lui. Dar știa că, în ciuda înfățișării fragile a proprietarului, zâmbetul acela nu era unul din cele ce se lasă lovite cu ușurință.

— Știți care e chestia? a zis. Acum o să fiu prost-crescut.

— Nu vă faceți griji. Dați-i drumul.

— Mă doare-n cur de războiul dumneavoastră, de vapoare și de scrisorile contelui Ciano.

— Apreciez sinceritatea dumneavoastră, a încuviințat Mostaza.

— Mi se fâlfâie că o apreciați. Vedeți ceasul acesta? Vedeți costumul acesta făcut la Londra? Vedeți cravata mea cumpărată la Paris?... Am făcut multe eforturi ca să obțin toate aceste lucruri. Ca să le port cu naturalețe. Am îndurat multe ca să ajung aici. Iar acum, când am ajuns, o grămadă de lume vrea să îmi pună piedică, într-un fel sau altul.

— Înțeleg. Europei dumneavoastră mult visate și profitabile îi cad petalele ca unui crin ofilit.

— Lăsați-mi un pic de timp, fir-ar al dracului! Să mă bucur și eu puțin.

Mostaza păru că meditează imparțial la toate acestea.

— Da, a spus apoi. Poate că aveți dreptate.

Cu mâinile pe balustradă, Max se aplecă în afară, deasupra portului, ca și cum ar fi căutat să respire cât mai mult briza mării. Să-și curețe plămânii. În depărtare, dincolo de La Réserve, casa Susanei Ferriol se putea distinge pe stâncile de pe mal, printre vilele albe și ocru ce presărau costișa verde a muntelui Boron.

— Dumneavoastră – toți trei – m-ați vârât într-o poveste care nu îmi place, a adăugat după o clipă. Și singurul lucru pe care mi-l doresc e să termin odată cu ea. Să nu vă mai văd pe nici unul.

A plescăit Mostaza din limbă, compătimitor.

— Păi, am vești proaste pentru dumneavoastră, a replicat el. Pentru că o să vă fie imposibil să nu ne mai vedeți pe nici unul. Noi suntem viitorul, la fel ca motoarele, avioanele, steagurile roșii, cămășile negre, albastre sau brune… Dumneavoastră ați ajuns prea târziu la o petrecere condamnată la pieire, a arătat el cu pipa spre norii ce continuau să se adune deasupra mării. Undeva acolo, foarte aproape, s-a format o furtună. Și furtuna asta o să mănture tot, iar când se va termina, nimic n-o să mai fie la fel. Și-atunci cravatele cumpărate la Paris n-or să vă mai fie de nici un folos.

— Nu știu dacă Jorge e fiul meu, zice Max. Adevărul e că n-am cum să știu.

— Bineînțeles că nu, răspunde Mecha Inzunza. Te bazezi doar pe cuvântul meu.

Stau la masă la o terasă, în *piazzeta* din Capri, lângă treptele bisericii și turnul cu ceas care se înalță pe trotuarul ce urcă dinspre port. Au ajuns pe la mijlocul după-amiezii, cu vaporașul care face drumul de la Sorrento până aici într-o jumătate de oră. A fost ideea Mechei. Jorge se odihnește, a spus ea, și eu n-am mai fost pe insulă de ani de zile. Și l-a invitat pe Max s-o însoțească.

— În epoca aceea, tu… începe el să spună.

— Au mai fost și alți bărbați… Asta vrei să întrebi?

Max nu-i răspunde imediat. Privește lumea care stă la mesele apropiate sau se plimbă alene pe fundalul soarelui la apus. De la mesele vecine se aud frânturi de conversație în engleză, italiană, germană.

— Chiar și celălalt Keller era acolo, remarcă el, parcă punând punct unui lung și complex raționament. Tatăl oficial.

Mecha râde disprețuitor. Își face de lucru cu vârfurile baticului de mătase pus la gât, peste puloverul gri și pantalonii negri, care îi conturează picioarele lungi și mai subțiri decât acum douăzeci și nouă de ani. E încălțată cu niște pantofi negri cu toc mic și fără cataramă, iar de spătarul scaunului atârnă geanta ei de pânză și piele.

— Ascultă, Max. N-am nici un interes să îți asumi paternitatea – la anii pe care-i avem.

— Nu pretind…

Ea ridică mâna, întrerupându-l.

— Îmi închipui ce pretinzi și ce nu. M-am limitat să-ți răspund la întrebare… M-ai întrebat de ce ar trebui s-o faci. De ce să riști furându-le rușilor cartea.

— Nu mai sunt în stare de treburi din astea.

— Poate.

Întinde mâna Mecha, cu un gest distrat, spre paharul de vin aflat pe masă, lângă cel al lui Max. El observă din nou pielea ofilită din cauza vârstei, la fel ca a lui. Petele de bătrânețe de pe dosul palmelor.

— Erai mai interesant când îți asumai riscul, adaugă ea gânditoare.

— Și mult mai tânăr, răspunde Max fără să șovăie.

Îl privește ironică.

— Te-ai schimbat așa de mult? Sau ne-am schimbat?… N-a mai rămas nimic din acea furnicătură în buricele degetelor? Din bătăile inimii tale, mai repezi decât de obicei?

Studiază expresia de elegantă resemnare pe care o adoptă el în chip de răspuns: o expresie asortată cu sveterul albastru, pus cu o neglijență calculată pe umerii tricoului de bumbac alb, cu pantalonii gri de in, cu părul cărunt, pieptănat pe spate, ca pe vremuri, cu cărarea înaltă impecabilă.

— Mă întreb cum ai reușit, adaugă femeia. Ce șansă ți-a permis să-ți schimbi viața. Și cum se numește ea. Sau ele. Cele care ți-au plătit cheltuielile.

— N-a existat nici o ea, își apleacă Max un pic capul, deranjat. Norocul, atâta tot. Ai spus-o chiar tu.

— O viață aranjată.

— Exact.

— Așa cum visai.

— Nu chiar. Dar nu mă plâng.

Mecha se uită la scara ce urcă din *piazzeta* la palatul Cerio, ca și cum ar căuta o față cunoscută în mulțimea ce trece pe acolo.

— E fiul tău, Max.

Tăcere. Femeia își bea restul de vin cu sorbituri mici, aproape meditative.

— Nu vreau să te pun să plătești nimic, spune după o clipă. Nu ești răspunzător pentru viața lui. Nici pentru a mea… M-am limitat doar să-ți dau un motiv ca să-l ajuți. Ceva serios.

Max se preface că se ocupă de cutele pantalonilor, ca să nu se vadă că este tulburat.

— O s-o faci, nu-i așa? întreabă Mecha.

— Poate mâinile, admite el în cele din urmă. Și părul seamănă cu al meu… Și, poate, are ceva și în felul de a se mișca.

— Nu mai despica firul în patru, te rog. Decide-te: da sau nu. Dar nu mai fi patetic.

— Nu sunt patetic.

— Ba ești. Un bătrân patetic care caută să scape de o sarcină târzie și neașteptată. Când de fapt nu e vorba de nici o sarcină.

S-a ridicat și, luându-și geanta, se uită la ceasul din turn.

— Avem un *vaporetto* la șapte și un sfert. Hai să facem o ultimă plimbare.

Max își pune ochelarii ca să citească nota. Apoi îi bagă în buzunarul pantalonilor, scoate portofelul și lasă pe masă două hârtii de o mie de lire.

— Jorge n-a avut niciodată nevoie de tine, zice Mecha. M-a avut pe mine.

— Și banii tăi. O viață aranjată.

— Asta sună a reproș, iubitule. Deși, dacă îmi amintesc eu bine, tu ai umblat întotdeauna după bani. Pentru tine aveau prioritate în fața tuturor celorlalte lucruri posibile. Și nici acum, când se pare că ai bani, nu te lepezi de ei.

Merg spre parapetul de piatră. Se văd livezi de lămâi și podgorii ce coboară spre faleză, luând o culoare arămie în lumina ce scaldă golful Napoli. Discul soarelui începe să se scufunde în mare și conturează silueta îndepărtată a insulei Ischia.

— Cu toate astea, de două ori ai lăsat să-ți scape ocazia… Cum ai putut fi atât de stupid cu mine? Atât de josnic și de orb?

— Eram prea ocupat, cred. Mă străduiam să supraviețuiesc.

— N-ai avut răbdare. Nu erai în stare să aștepți.

— Tu mergeai pe alt drum, își alege Max cu grijă cuvintele. În locuri nepotrivite pentru mine.

— Ai fi putut schimba asta. Ai fost laș… Deși până la urmă ai obținut ce voiai fără să te străduiești.

Se înfioară o clipă, de parcă i-ar fi răcoare. Max, care observă gestul, îi oferă sveterul său, dar ea refuză, clătinând din cap. Își pune baticul de mătase, își acoperă cu el părul scurt și cărunt și îl înnoadă sub bărbie. Apoi se sprijină de parapetul de piatră, alături de bărbat.

— M-ai iubit vreodată, Max?

El, derutat, nu-i răspunde. Privește cu încăpățânare marea roșiatică în timp ce încearcă să separe în forul său interior cuvântul „remușcări“ de cuvântul „melancolie“.

— Of, ce toantă sunt! îl mângâie ea pe mână cu o atingere fugară. Sigur că da. Sigur că m-ai iubit.

„Dezolare“ e un alt cuvânt potrivit, își spune el. Un soi de lamentație umedă, intimă, pentru amintirea a ceea ce a fost și nu mai este. Pentru căldura și carnea de-acum imposibile.

— Nu știi ce-ai pierdut în toți anii aceștia, continuă Mecha. Să vezi cum crește fiul tău. Să vezi lumea cu ochii lui pe măsură ce el îi deschidea.

— Dacă ar fi adevărat, de ce eu?

— De ce l-am făcut cu tine? Asta vrei să spui?

Nu răspunde imediat. Clopotul bisericii a bătut cu un dangăt ce se prelungește în ecouri pe povârnișurile insulei. Femeia se uită din nou la ceas, se îndepărtează de parapet și pornește spre stația funicularului care face legătura între *piazzeta* și port.

— S-a întâmplat, spune când el se așază lângă ea pe bancheta din cabină, unde sunt singurii pasageri. Asta-i tot. Apoi a trebuit să iau o hotărâre și am luat-o.

— Să-l păstrezi.

— E bine spus. Să-l păstrez, da. Numai pentru mine.

— Tatăl…

— Ah, da. Tatăl. După cum ai spus, a fost ceva bine-venit. Util, în prima perioadă. Ernesto era un om cumsecade. Potrivit pentru copil… Apoi această nevoie s-a estompat.

Cu o ușoară trepidație, funicularul coboară printre ziduri de vegetație și imagini ale amurgului în golf. Restul scurtului drum trece într-o tăcere întreruptă în cele din urmă de Max.

— Azi-dimineață am stat de vorbă cu fiul tău.

— Ciudat.

Ea pare cu adevărat surprinsă.

— Am mâncat împreună și nu mi-a spus nimic.

— M-a rugat să stau departe de el.

— La ce te așteptai? E un băiat inteligent. Instinctul lui funcționează nu numai când e vorba de șah. Simte ceva dubios. Prezența ta aici și toate celelalte. De fapt bănuiesc că simte prin mine. Tu îi ești indiferent. Atitudinea mea față de tine e cea care îl pune în gardă.

Când ajung în port, soarele s-a ascuns deja și debarcaderul începe să se coloreze în tonuri și umbre cenușii. Merg de-a lungul lui, uitându-se la bărcile pescărești ancorate aproape de mal.

— Jorge intuiește că există o legătură specială între noi, zice Mecha.

— Specială?

— Veche. Greșită.

După ce spune asta, rămâne tăcută o vreme. Max o pândește, dar nu îndrăznește să scoată nici o vorbă.

— Mai înainte mi-ai pus o întrebare, adaugă ea în sfârșit. De ce crezi că am vrut să am copilul ăsta?

Acum Max e cel ce rămâne tăcut. Se întoarce într-o parte și în alta, iar în cele din urmă surâde confuz, dându-se bătut. Dar ea rămâne atentă, așteptând un răspuns.

— În realitate tu și cu mine… se hazardează el șovăitor.

Un nou moment de tăcere. Mecha se uită la el, în timp ce lumina e tot mai slabă și lumea pare că moare lent în jur.

— De la primul tangou în salonul vaporului, spune Max în chip de concluzie, relația noastră a fost una stranie.

Ea continuă să-l privească fix, acum cu un dispreț atât de absolut, încât el trebuie să facă un efort aproape fizic ca să nu-și îndepărteze privirea.

— Asta e tot? Stranie, zici?… Pentru Dumnezeu! Am fost îndrăgostită de tine de când am dansat tangoul acela. Aproape toată viața mea.

Se înnsera și cu douăzeci și nouă de ani în urmă în golful Nisei, în vreme ce Max Costa și Mecha Inzunza se plimbau pe Promenada Englezilor. Cerul se acoperise aproape complet și ultima rază de soare se stingea repede printre norii negri, contopind într-o singură tonalitate linia joasă a cerului și marea agitată, ce se izbea cu zgomot de pietrele de pe plajă. Picături mari și rare, vestitoare ale unei ploi mai intense, stropeau

pământul, conferind un aspect trist frunzelor nemișcate ale palmierilor.

— Plec din Nisa, a spus Max.

— Când?

— Peste trei-patru zile. Imediat ce închei o afacere.

— O să te mai întorci?

— Nu știu.

Ea n-a mai spus nimic. Mergea cu pași siguri pe tocurile înalte, în ciuda pământului umed, cu mâinile vârâte în buzunarele unui impermeabil gri cu cordon, foarte strâns pe corp, care îi sublinia talia zveltă. Cu părul strâns sub o bască neagră.

— Tu rămâi în Antibes? s-a interesat Max.

— Da. Probabil toată iarna. Cel puțin cât durează povestea asta din Spania. Și aștept vești de la Armando.

— Ai mai aflat ceva?

— Nimic.

Max și-a agățat umbrela de braț. Apoi și-a scos pălăria ca s-o scuture de picăturile de ploaie și și-a pus-o din nou.

— Cel puțin e în viață.

— Era, cu câteva săptămâni în urmă. Acum nu mai știu.

La Palais Méditerranée tocmai se aprindeau luminile. Parcă răspunzând unui semnal general, felinarele electrice s-au aprins brusc de-a lungul amplei curbe a promenadei, făcând să alterneze umbre și lumini pe fațadele hotelurilor și restaurantelor. În dreptul cazinoului Ruhl, sub cortul de pe pasarela de la Jetée-Promenade, unde stătea de veghe un portar în uniformă, trei tineri îmbrăcați de seară își încercau norocul,

pândind sosirea automobilelor și a femeilor care coborau din ele ca să intre înăuntru, unde răsuna muzica. Era evident că nici unul din ei nu avea o sută de franci, cât costa intrarea. Toți trei s-au uitat la Mecha cu o lăcomie pașnică, iar unul din ei s-a apropiat de Max ca să-i ceară o țigară. Mirosea a apă de colonie ieftină. Era foarte tânăr și destul de frumos, cu părul foarte negru, ochi de cărbune și aspect de italian. Era îmbrăcat la fel ca și ceilalți: costum la două rânduri, cambrat pe talie, guler tare și papion. Smochingul părea închiriat și pantofii erau cam uzați, dar tânărul avea un aer elegant și insolent, care friza nerușinarea, și asta l-a făcut pe Max să zâmbească. S-a oprit, și-a descheiat gabardina Burberry, a scos tabachera de baga și i-a întins-o deschisă.

— Mai luați două pentru prietenii dumneavoastră, l-a invitat el.

L-a privit celălalt, ușor derutat. Apoi a luat trei țigări, a mulțumit, i-a aruncat o ultimă privire Mechei și s-a întors la ceilalți. Max și-a continuat drumul. A văzut cu coada ochiului că femeia îl studiază amuzată.

— Amintiri de demult, a spus ea.

— Desigur.

În timp ce se îndepărtau, melodia care se auzea de la Jetée-Promenade a ajuns la ultimele acorduri și orchestra a atacat alta.

— Nu-mi vine să cred, a râs Mecha, luându-l de braț pe Max. Ai pregătit asta pentru mine. Inclusiv acești gigolo.

A râs și Max, la fel de mirat ca și ea: acordurile „Tangoului Vechii Gărzi“ alunecau dinspre salonul de dans al cazinoului,

acoperind zgomotul valurilor ce se izbeau de pietrișul de pe plajă.

— Vrei să intrăm să-l dansăm? a glumit el.

— Nici să nu-ți treacă prin cap.

Mergeau foarte încet. Ascultând.

— E frumos, a spus ea când tangoul nu s-a mai auzit. Mai frumos decât piesa lui Ravel.

Au mers tăcuți o bucată de drum. După un timp Mecha l-a strâns puțin de braț pe Max.

— Fără ajutorul tău, acest tangou n-ar fi existat.

— Mă îndoiesc, a contrazis-o el. Sunt sigur că soțul tău n-ar fi reușit niciodată să-l compună fără tine. E tangoul tău, nu al lui.

— Nu mai spune prostii.

— Am dansat cu tine, nu uita. În magazia aceea din Buenos Aires. Țin minte cum se uita la tine. Cum ne uitam toți.

Se înnoptase complet când ei doi au trecut pe podul peste Paillon. La stânga lui, dincolo de grădină, felinarele publice luminau piața Masséna. Un tramvai a trecut în depărtare, printre copacii deși și întunecați, aproape invizibil, cu excepția scânteilor făcute de troleu.

— Spune-mi ceva, Max, începu ea, pipăindu-și gâtul pe sub impermeabil. Ai avut de la început intenția să iei colierul sau ai improvizat pe loc?

— Am improvizat, a mințit el.

— Minți.

A privit-o în ochi cu o sinceritate perfectă.

— Deloc.

Circulația era aproape inexistentă: câteva trăsuri cu cai care treceau cu coviltirul tras și felinarele aprinse, strivind frunze ude, și faruri de automobil care te orbeau din timp în timp cu lumina lor umedă și cețoasă. Au traversat nepăsători strada, lăsând în urmă promenada, și au intrat pe străzile din apropierea aleii Saleya.

— Cum se numea bomba aia? a întrebat Mecha. Aia cu tangoul.

— La Ferroviaria. Lângă gara Barracas.

— O mai exista?

— Nu știu. N-am mai fost pe-acolo de-atunci.

Picături grele de ploaie cădeau din nou pe pălăria lui Max. Nu avea rost să deschidă încă umbrela. Au grăbit pasul.

— Mi-ar plăcea să mai ascult o dată muzică într-un astfel de loc, împreună cu tine… La Nisa sunt asemenea locuri?

— Locuri sordide, vrei să spui?

— Speciale, vreau să spun, tontule! Un pic mai rău famate.

— Ca pensiunea de la Antibes?

— De pildă.

— Cu sau fără oglindă?

În chip de răspuns, ea l-a obligat să se oprească și să-și aplece capul. Atunci l-a sărutat pe gură. A fost o sărutare scurtă și apăsată, încărcată de amintiri și de intenții imediate. Max a simțit că îl tulbură urgența dorinței.

— Bineînțeles, a spus el calm. Locuri din astea sunt peste tot.

— Spune-mi unul.

— Aici știu doar de Lions at the Kill. Un cabaret din orașul vechi.

— Mă încântă numele.

Mecha a bătut din palme încet, complice.

— Hai să mergem chiar acum.

Max a prins-o de braț, ca s-o oblige să reia plimbarea.

— Credeam că mergem să mâncăm. Am rezervat o masă la Bouttau, lângă catedrală.

Mecha și-a lăsat capul pe umărul lui, aproape împiedicându-l să înainteze.

— Detest restaurantul ăsta, a spus. Proprietarul vine întotdeauna să salute clienții.

— Și ce e rău în asta?

— E foarte rău. Totul a început în momentul când modiștii, coaforii și bucătarii s-au amestecat cu clienții.

— Și dansatorii de tangou, a remarcat Max, râzând.

— Am o ideea mai bună, a propus ea. Să gustăm ceva repede la La Cambouse. Niște stridii și o sticlă de Chablis. Și pe urmă mă duci acolo.

— Cum vrei. Dar pune-ți colierul și brățara în poșetă înainte de a intra. Să nu ne băgăm în bucluc cu bună știință.

Stăteau lângă un felinar public de pe aleea Saleya când ea a ridicat capul. Ochii îi luceau de parcă ar fi fost de alamă sau de cupru.

— Or să vină acolo și băieții de altădată?

— Mă tem că nu, zâmbește fatalist Max. Dar vor fi acolo băieții de acum.

Lions at the Kill nu era un nume rău, dar promitea mai multe decât oferea. Avea șampanie ieftină în frapiere cu gheață,

colțișoare întunecoase și prăfuite, o dizeuză de sex imprecis, îmbrăcată în negru și cu o voce răgușită, care o imita pe Édith Piaf, și mai multe numere de striptease ce începeau la ora zece seara. Atmosfera era una voit artificială, o combinație de stil apaș târziu și suprarealism rânced. Mesele erau ocupate de câțiva turiști americani și nemți avizi de emoții iluzorii, câțiva marinari sosiți de la Villefranche și trei sau patru indivizi cu mutre de bandiți de cinema, cu perciunii tăiați în unghi ascuțit și costume de culoare închisă, cu dungi, care, după cum bănuia Max, erau angajați de proprietar să creeze atmosferă. Mecha, plictisită, n-a suportat să stea decât până la jumătatea celui de-al doilea număr de striptease – o egipteancă opulentă, cu sâni mari, albi și tremurători –, așa că Max a cerut nota, a plătit două sute de franci pentru sticla de care de-abia se atinseseră și au ieșit din nou afară.

— Asta-i tot?

Mecha părea decepționată.

— Pentru Nisa, da. Sau aproape.

— Atunci du-mă la acest aproape.

În loc de răspuns, Max a deschis umbrela și a arătat spre capătul străzii. Apa șiroia din streșini. Erau pe strada Saint-Joseph, aproape de intersecția cu strada ce urca spre castel. Lângă singurul stâlp cu felinar stăteau două femei ce se adăposteau sub copertina unei florării închise. S-au îndreptat încet spre ele, braț la braț, învăluiți de răpăitul ploii. Când i-a văzut venind, una din femei s-a retras spre o poartă de alături, dar cealaltă a rămas pe loc în timp ce se apropiau. Era slabă și înaltă. Avea un bluzon cu guler de astrahan și o fustă de culoare

închisă, foarte strâmtă și lungă până la jumătatea coapsei. Fusta îi contura foarte clar șoldurile, evidențiindu-i picioarele lungi, ce păreau că se prelungesc și mai mult cu pantofii cu talpă groasă și cu toc cui înalt.

— E frumoasă, a zis Mecha.

Max a privit chipul femeii. La lumina felinarului părea tânără, în ciuda petei întunecate a gurii rujate. Pleoapele erau machiate cu un fard gros sub sprâncenele reduse la o linie trasată cu creionul dermatograf și i se vedeau clar de sub borul îngust al pălăriei îmbibate de apă. Avea mici picături pe față.

— Poate că e frumoasă, a fost el de acord.

— Are un corp frumos, mlădios… aproape elegant.

Ajunseseră în dreptul femeii și aceasta s-a uitat la ei – o privire rapidă și profesională, adresată lui Max, ce a devenit opacă și indiferentă când a văzut că el și însoțitoarea lui merg la braț. Apoi o privire curioasă, ce o evalua pe Mecha după haine și înfățișare. Impermeabilul și basca nu păreau să spună prea multe, dar Max a observat că femeia s-a uitat imediat la pantofi și la geantă, parcă reproșându-i că nu-i pasă că și-i strică pe ploaia aceea.

— Întreab-o cât cere, a șoptit Mecha.

Când vorbise, se aplecase spre Max aproape cu pasiune, fără să-și dezlipească privirea de pe femeie. El se uită dezorientat la Mecha.

— Nu e treaba noastră.

— Tu întreab-o.

Femeia ascultase dialogul lor – în spaniolă – sau așa i se păru lui. Ochii ei se plimbau de la el la ea, crezând că înțelege. Un

început de zâmbet, disprețuitor și încurajator, i s-a desenat pe carminul purpuriu al gurii. Geanta și pantofii Mechei nu mai aveau importanță. Nu mai impuneau limite și distanțe.

— Cât? a întrebat-o Mecha, trecând la franceză.

Cu prudență profesională, femeia i-a răspuns că asta depinde de ei. De timpul cât durează serviciul și de gusturile domnului. Sau ale doamnei. Se trăsese într-o parte, ca să se adăpostească mai bine de ploaie, îndepărtându-se de lumină, după ce a aruncat o privire peste umerii perechii, ținând o mână în șold.

— Faci amor cu el și eu mă uit, a zis foarte sec Mecha.

— Nici nu te gândi! a protestat Max.

— Taci.

Femeia a spus o sumă. Max a contemplat din nou picioarele lungi, subțiri, conturate de fusta lungă și dreaptă. Împotriva voinței lui, se simțea excitat. Dar nu datorită prostituatei, ci atitudinii Mechei. Pentru o clipă și-a imaginat o cameră închiriată cu ora în apropiere și un pat cu cearșafuri murdare, unde el pătrundea în acel trup zvelt și flexibil, în timp ce Mecha, goală, îi studia atentă. Apoi se întorcea, umed de seva celeilalte femei, ca s-o penetreze și pe ea. Ca să se adăpostească iar în acea carne proaspătă, armonioasă, perfectă din punct de vedere genetic, pe care acum o simte palpitând avidă la brațul lui.

— Ia-o cu noi, i-a cerut brusc Mecha.

— Nu, a spus Max.

La Negresco, în timp ce ploaia se întețea, răpăind cu putere în geamuri, s-au năpustit unul asupra celuilalt cu o pasiune disperată și intensă, asemănătoare unei lupte, cu o lăcomie mută – dacă lăsăm la o parte icnetele, loviturile sau gemetele –, plămădită din carne arzătoare și încordată, din salivă caldă, alternând cu imprecații subite, nerușinate, pe care Mecha le înșira la urechea bărbatului cu o încrâncenare obscenă. Amintirea femeii înalte și slabe i-a însoțit tot timpul cu o asemenea intensitate, de parcă ea ar fi fost chiar acolo, privindu-i sau lăsându-se privită, supusă în fața corpurilor lor scăldate de sudoare și dorință, înlănțuite cu sistematică ferocitate.

— Aș biciui-o în timp ce te-ai mișca înăuntrul ei, susura Mecha cu respirația tăiată, lingând transpirația de pe gâtul lui Max. Aș mușca-o de spate, aș tortura-o… Da. Ca s-o fac să țipe.

Într-un moment de violență extremă, l-a pocnit pe Max în față până a început să-i curgă sânge din nas, iar când bărbatul a încercat să oprească șiroirea picăturilor roșii ce stropeau cearșafurile, a continuat să-l sărute cu furie, ieșită din minți, făcându-i și mai mult rău, cu nasul și gura mânjite de sânge, ca o lupoaică ce-și sfâșie prada cu mușcături nemiloase, în vreme ce el, ținându-se de barele patului, căuta un punct de sprijin, ca să se controleze pe marginea prăpastiei, silit să strângă din dinți și să-și înăbușe urletul de anxietate animalică – vechi de când lumea – ce îi țâșnea din pântece. Să amâne cum putea dorința irezistibilă, întoarcerea imposibilă, pofta nesățioasă de a se scufunda până la pierderea cunoștinței în puțul fără suflet, fără

lume, fără ființă, al acelei femei care îl târa spre nebunie și uitare.

— Am chef să beau ceva, a spus ea ceva mai târziu, stingându-și țigara.

Lui Max i s-a părut o idee bună. Și-au pus hainele direct pe pielea ce le mirosea puternic a carne și sex și au coborât scara largă până în holul circular, cu barul lambrisat în lemn, unde Adolfo, barmanul spaniol, tocmai se pregătea să închidă. Încruntarea acestuia a dispărut când a văzut cine vine: pentru Adolfo, Max făcea parte de ani de zile din acea confrerie selectă, nedefinită în mod oficial nici măcar de statutul economic al clientului, pe care chelnerii, taximetriștii, recepționerii, florăresele, lustragiii, portarii de hotel și restul personalului indispensabil pentru funcționarea angrenajelor lumii bune știau s-o identifice dintr-o privire, din obișnuință sau din instinct. Și acea îngăduință nu era întâmplătoare. Conștient de utilitatea complicității subalternilor într-o viață ca a lui, Max încerca să strângă aceste legături în orice ocazie, printr-o abilă combinație – ce, de altfel, făcea parte din caracterul lui – de elegantă camaraderie și bacșișuri pe măsură.

— Trei *west-indian*[3], Adolfo. Două pentru noi și unul pentru tine.

Deși barmanul s-a oferit să le pregătească o masă – aprinsese din nou pentru ei aplicele de bronz de pe perete –, s-au așezat pe scaunele înalte de la tejghea, sub balustrada de lemn de la etajul superior, și au băut în tăcere, foarte aproape unul de altul, privindu-se în ochi.

— Miroși a mine, a spus ea. A noi.

Era adevărat. Un miros intens, foarte fizic. A zâmbit Max, plecând capul: o linie albă și groasă apărută brusc pe pielea lui bronzată, unde începea să-i crească barba. Deși se pudrase înainte de a coborî, Mecha avea pete roșiatice pe bărbie, pe gât și pe gură, căci se frecase de fața lui.

— Ce frumos ești, fir-ai să fii.

I-a atins nasul, care încă mai sângera puțin, și apoi și-a lăsat amprenta roșie a degetului pe unul din micile șervețele brodate aflate pe tejghea.

— Iar tu ești un vis, a spus el.

A băut o înghițitură din paharul lui – rece, perfect. Adolfo avea o mână extraordinară la *shaker*.

— Te-am visat când eram mic, a adăugat el gânditor.

Suna sincer – și chiar așa și era. Mecha l-a privit atentă, cu gura ușor întredeschisă, respirând cu o suavitate agitată. Max își pusese o mână pe talia ei și simțea sub creponul liliachiu curba perfectă a șoldului.

— Totul se plătește, a glumit ea, punându-și deoparte șervețelul pătat de sânge.

— Sper ca eu să fi plătit deja înainte. Dacă nu, factura o să mă ruineze.

Ea i-a pus degetele pe buze, făcându-l să tacă.

— *Goûtons un peu ce simulacre de bonheur*[4], a spus.

Au tăcut iarăși. Max se bucura de cocteil și de prezența femeii, de conștiința fizică a pielii și cărnii ei. De tăcerea legată de plăcerea recentă. Nu era un simulacru de fericire, și-a spus în sinea lui. Se simțea cu adevărat fericit, fericit că trăiește, că nimic nu-l oprise din drum până acum. Acel drum lung,

aventuros și interminabil. Gândul de a se îndepărta de ea îi producea o sfâșiere insuportabilă. Aproape că îl înfuria. Și-a dorit să fie foarte departe de cei doi italieni și de Fito Mostaza. Și-a dorit să-i vadă morți pe toți.

— Mi-e foame, a spus Mecha.

Se uita la Adolfo cu obișnuința cuiva deprins să aibă lumea, cu toate facilitățile sale, la discreția ei. Și-a cerut scuze barmanul pe un ton profesional. La ora asta e închis peste tot, a zis. Totuși, a adăugat după ce s-a gândit o clipă, dacă domnii îl însoțesc, ar putea face ceva pentru ei. Apoi a stins luminile și, aruncându-le o privire de conspirator, i-a poftit să-l urmeze pe ușa din spate și a coborât pe o scară slab luminată, ce ducea la subsol. S-au luat după el, ținându-se de mână, amuzați de neașteptata aventură, și au străbătut un culoar lung și o bucătărie pustie, ajungând la o masă unde, alături de un enorm vraf de cratițe strălucitoare, se afla un autentic jambon de Alpujarra, cum a precizat cu mândrie Adolfo în timp ce dădea la o parte șervetul care îl acoperea, doar că pe jumătate consumat.

— Sunteți cuțitar bun, *don* Max?

— Foarte… M-am născut în Argentina, așa că îți poți da seama…

— Păi, atunci începeți să tăiați, dacă vreți. Eu mă duc să caut o sticlă de vin de Burgundia.

De cum s-au întors în cameră, Max și Mecha s-au dezbrăcat din nou înfrigurați și au făcut dragoste cu o dorință reînnoită, ca și cum ar fi fost pentru prima oară. Au petrecut restul nopții între somn și trezie, mângâindu-se de fiecare dată când

deschideau ochii și atenți amândoi la dorințele solicitante ale celuilalt. Pe urmă, când prima lumină a zorilor s-a strecurat pe fereastră, au adormit, de astă dată într-un fel diferit: au căzut într-un somn profund, născut din epuizare, care i-a făcut să zacă liniștiți până când Max a deschis ochii și, fără să se uite la ceas, s-a dus la fereastră, printre ale cărei draperii pătrundea lumina cenușie și zgomotul ploii ce continua să cadă afară. Un câine singuratic alerga în depărtare pe pietrișul de pe plajă. În spatele geamurilor stropite de picături ce se risipeau în minuscule firișoare de apă, marea era o întindere de ceață plumburie, iar coroanele ude ale palmierilor se aplecau melancolice deasupra asfaltului lucitor de pe promenadă. Atunci Max s-a întors ca s-o privească din nou pe femeia goală, splendidul corp ce dormea pe burtă între cearșafurile răvășite, și a înțeles că lumina aceea albăstruie și gri, murdară de la ploaia de toamnă, prevestea că în curând o va pierde pentru totdeauna.

După cum Max știe deja, delegația sovietică nu este cazată în clădirea hotelului Vittoria din Sorrento, ci în niște apartamente de lângă grădină. Întreaga clădire anexă e ocupată de ruși, l-a informat recepționerul Spadaro. Mihail Sokolov ocupă apartamentul de la etajul superior, o încăpere spațioasă, cu balcon, de unde se poate vedea, pe deasupra marilor pini seculari și dincolo de clădirile principale de pe cornișa falezei, panorama golfului Napoli. Acolo stă campionul mondial și acolo își pregătește el partidele împreună cu asistenții săi.

Sub o pergolă acoperită de iederă, cu un vechi *Dienstgläser*[5] al Wehrmachtului împrumutat de la *capitano* Tedesco, Max studiază clădirea anexă, prefăcându-se că observă păsările. Iar concluzia nu este prea încurajatoare: pare imposibil să ajungi acolo pe drumul normal. Și-a petrecut după-amiaza de ieri încercând să se convingă de asta și i-a spus-o și Mechei Inzunza seara, după cină, pe când stăteau în același loc din grădină. Oamenii rusului ocupă etajele de jos, a explicat Max în timp ce îi arăta ferestrele luminate. Dintr-un vestibul comun pleacă o scară și un ascensor care fac legătura între etaje. M-am informat și tot timpul stă cineva de pază. Nimeni nu poate ajunge la apartamentul lui Sokolov fără să fie văzut.

— Trebuie să existe o posibilitate, l-a contrazis Mecha. Astă-seară joacă o partidă.

— Mă tem că e prea din scurt. Încă nu știu cum o să procedez.

— Poimâine joacă din nou și până termină, o să se înnopteze. Atunci ai avea timp. Și întotdeauna ai știut să te descurci cu încuietorile. Ai…? Nu știu… Scule? Un șperaclu?

Anii de aplomb profesional au marcat felul în care Max a strâns din umeri.

— Broaștele nu sunt o problemă. Cea dinspre stradă e o yală modernă, ușor de descuiat. Cea de la apartament e și mai simplă – clasică, veche.

A rămas tăcut, aruncând priviri îngrijorate la clădirea aflată în întuneric. Ca un alpinist care studiază versantul dificil al unui munte.

— Problema e să ajung acolo, a conchis el. Să urc fără să mă observe vreun blestemat de bolșevic.

— Bolșevic, a râs ea. Nimeni nu mai folosește cuvântul ăsta.

O strălucire. Mecha își aprinde o țigară. A treia de când sunt în grădină.

— Trebuie să încerci, Max. Ai mai făcut-o și altădată.

Tăcere. Plutea prin aer mirosul suav de tutun.

— Adu-ți aminte de Nisa, a adus ea vorba. Casa lui Suzi Ferriol.

Era distractiv, s-a gândit el. Sau paradoxal. Ea folosea asta ca argument.

— Nu numai Nisa, a răspuns el calm. Dar aveam jumătate din anii pe care îi am acum.

A rămas tăcut un moment, calculând probabilități improbabile. În liniștea din grădină se putea auzi o muzică îndepărtată, ce venea de la vreun bar din piața Tasso.

— Dacă mă prind…

S-a oprit mohorât la jumătatea frazei. În realitate aproape că nici nu și-a dat seama că pronunțase acele cuvinte cu voce tare.

— O să ai mult de suferit, a admis ea. Fără îndoială.

— Nu-mi pasă prea mult că o să sufăr, a surâs el neliniștit, ca pentru sine. Dar m-am gândit. Mă tem să ajung la pușcărie.

— Ce ciudat că spui asta!

Părea cu adevărat mirată. El a adoptat o expresie indiferentă.

— M-am speriat și în alte ocazii. Dar acum am șaizeci și patru de ani.

Muzica se auzea în continuare în depărtare. Rapidă, modernă. Prea departe pentru ca Max să poată identifica melodia.

— Aicea nu-i ca-n filme, a continuat. Eu nu sunt Cary Grant, din filmul acela absurd cu hoțul din hoteluri… Viața adevărată nu are niciodată un final fericit.

— Ești un prost. Tu ai fost mult mai atrăgător decât Cary Grant.

Îl luase de mână și i-o strângea cu duioșie între ale ei – fine, osoase. Și calde. Max era atent la muzica din depărtare. Evident că nu-i un tangou, și-a spus cu o grimasă.

— Știi? Tu semănai cu fata aceea, actrița. Sau poate că ea semăna cu tine… Întotdeauna mă făcea să mă gândesc la tine. Zveltă, elegantă. Tot mai semeni cu ea. Da, da… Sau ea seamănă cu tine.

— E fiul tău, Max. Cel puțin de asta să fii sigur.

— S-ar putea, a răspuns el. Dar uită-te.

Ridică mâna femeii în dreptul feței lui, invitând-o să-i pipăie trăsăturile. Să simtă trecerea timpului.

— Poate că există și o altă soluție…

Atingerea ei părea o mângâiere.

— Poate că ar trebui să studiezi totul mâine, la lumina zilei. Și poate îți vine altă idee.

— Dacă ar exista alt mod…

El de-abia dacă o asculta.

— Dacă aș fi mai tânăr și mai sprinten… Prea mulți „dacă“, mă tem.

Mecha și-a retras mâna de pe obrazul lui.

— O să-ți dau tot ce am, Max. Tot ce-mi ceri.

S-a întors s-o privească, brusc surprins. Vedea un profil în penumbră, desenat de luminile din depărtare și de capătul aprins al țigării.

— Evident, e un fel de-a spune, a comentat el.

Profilul s-a mișcat. Acum era o dublă scânteiere arămie, ce îl privea pe Max. Ochii femeii ațintiți asupra lui.

— Da, e un fel de-a spune.

Strălucirea țigării s-a intensificat de două ori.

— Dar îți voi da totul. O să-ți dau tot ce îmi ceri.

— Inclusiv o ceașcă de cafea acasă la tine, la Lausanne?

— Bineînțeles.

— Inclusiv colierul de perle?

Altă tăcere. Lungă.

— Nu fi prost.

A căzut scrumul pe jos, stingându-se. Ea îl apucase iar de mână. Muzica îndepărtată se întrerupsese și ea în piață.

— Fir-ar să fie, ce suflet am! a spus el. Mă faci să mă simt galant ca un idiot. Mă întinerești.

— Asta încerc.

A șovăit un pic. Doar un pic. Îl durea gura din pricina efortului de a ține în el tot ceea ce era pe punctul de a mărturisi.

— N-am nici un sfanț, Mecha.

Ea a lăsat să se scurgă două secunde.

— Știu.

Lui Max i s-a tăiat răsuflarea. Era speriat și stupefiat.

— Cum adică știi?

În sfârșit explozia interioară s-a produs și era una de panică.

— Ce știi?

A vrut să-și desprindă mâna, să se ridice. Să fugă de-acolo. Dar ea l-a reținut cu blândețe.

— Că nu stai în Amalfi, ci aici, la Sorrento. Că lucrezi ca șofer într-o casă numită Villa Oriana. Că în ultimii ani nu ți-a mers tocmai bine.

Noroc că stau jos, și-a zis Max, sprijinindu-se cu mâna liberă de bancă. Aș fi căzut lat. Ca un imbecil.

— Am făcut cercetări de când ai apărut la hotel, a încheiat Mecha.

Zăpăcit, el încerca să-și ordoneze ideile și senzațiile: umilința, rușinea. Frământarea. Toate zilele acelea de impostură inutilă, în care făcuse pe caraghiosul! Se împăunase ca o paiață!

— Ai știut asta tot timpul?

— Aproape tot timpul.

— Și de ce mi-ai făcut jocul?

— Din diferite motive. Din curiozitate, în primul rând. Era fascinant să-l recunosc pe acel Max dintotdeauna, elegant, șarlatan și amoral.

A tăcut o clipă. Continua să-i țină mâna între ale ei.

— Și pentru că mă simt bine cu tine, a adăugat în cele din urmă. Întotdeauna m-am simțit așa.

Max și-a retras mâna și s-a ridicat în picioare.

— Știu și ceilalți?

— Nu. Doar eu.

Avea nevoie de aer. Să respire profund, să scape de emoțiile contradictorii. Sau, poate, avea nevoie să bea ceva. Ceva tare.

Ceva care să-i răscolească măruntaiele până i se întorc pe dos.

Mecha stătea în continuare jos, foarte liniștită.

— Dacă n-ar fi vorba de Jorge, în alte împrejurări… În fine. Ar fi fost amuzant. Să fiu cu tine. Să văd ce vrei. Până unde vrei să ajungi.

A rămas tăcută un moment.

— Ce ți-ai propus?

— Acum nu mai sunt sigur. Poate să retrăiesc vremurile de altădată.

— În ce sens?

— În toate, eventual.

Ea s-a ridicat lent. Aproape cu efort, i s-a părut lui Max.

— Vremurile de altădată au murit. Nu mai sunt la modă. La fel ca tangoul nostru. Moarte, ca prietenii tăi de demult. Sau ca tine însuți… Ca noi.

Se agăța de brațul lui la fel ca în urmă cu douăzeci și nouă de ani, în seara când fuseseră la Lions at the Kill, în Nisa.

— E măgulitor, a adăugat. Să văd că ai reînviat datorită mie.

Îi luase mâna și și-a dus-o la buze cu gingășie. O răsuflare plăcută. Glasul ei suna ca un surâs.

— Să vrei să te privesc din nou așa cum te-am privit odată.

Soarele e deja sus. Cu binoclul lipit de ochi, Max continuă să studieze clădirea de apartamente de lângă hotelul Vittoria. Se plimbase în jurul ei, observând cu atenție ușa care dă spre aleea principală, iar acum s-a postat între niște arbori de *bougainvillea* și niște lămâi, ca să cerceteze cealaltă latură. În apropiere se află un mic helește și un chioșc cu o bancă. Se

apropie de chioșc și de acolo spionează partea care înainte era ascunsă privirii. Acum toata fațada estică e la vedere, inclusiv balconul lui Sokolov și streașina cu țigle roșii, mărginită de un jgheab pe unde se scurge apa de ploaie, deasupra căruia se vede un paratrăsnet. Jgheab și paratrăsnet, se gândește Max. E nevoie de cineva care să urce acolo, ca să le întrețină. Cu un strop de speranță, studiază fiecare metru al fațadei. Iar ce vede acolo îi smulge un zâmbet vechi, ce-l întinerește și pare că șterge ravagiile timpului de pe chipul lui: o scară de fier fixată de zid urcă pe partea dinspre grădină.

După ce pune binoclul în toc, Max se apropie de casă ca și cum s-ar plimba. Când ajunge în dreptul treptelor scării, ridică ochii. Sunt oxidate, cu pete ruginii în locurile unde se prind de perete, dar par solide. Prima e aproape de pământ, deasupra unei glastre cu flori. Distanța până la acoperiș e de vreo patruzeci de metri și treptele nu sunt foarte depărtate una de alta. Efortul pare acceptabil: zece minute de ascensiune pe întuneric, cu tot cu măsurile de precauție. N-ar strica, se gândește Max, să ia cu el și o carabinieră, care să-i permită să se asigure la jumătatea urcușului și să se odihnească în caz că obosește prea tare. Restul echipamentului n-o să fie prea voluminos: un rucsac ușor, o coardă de alpinism, câteva scule, o lanternă și hainele adecvate. Se uită la ceas. La ora asta magazinele din centru, inclusiv fierăria Porta Marian, mai sunt deschise. O să aibă nevoie și de niște tenișI și de cremă de ghete, ca să vopsească totul în negru.

La fel ca în cele mai bune momente ale lui, își zice Max în timp ce se întoarce cu spatele la clădire și se îndepărtează prin

grădină. Îl excită ideea de a intra din nou în acțiune – sau iminența acțiunii: vechiul și familiarul freamăt al incertitudinii, potolit de un pahar sau o țigară, din anii când lumea mai era încă un teren de vânătoare rezervat celor inteligenți și îndrăzneți. Când viața avea aromă de tutun turcesc, de cocteiluri dintr-un bar elegant al vreunui hotel Palace, de parfum de damă. De plăcere și pericol. Iar acum, în timp ce Max rememorează toate aceste lucruri, fiecare pas pe care îl face îi creează impresia că pășește iarăși ușor, cu aceeași sprinteneală de odinioară. Dar cel mai bun lucru dintre toate nu este acesta. Când privește în fața lui, constată că umbra sa a revenit. Soarele care pătrunde prin coroanele înalte ale pinilor o proiectează pe jos, din nou fermă și alungită, la fel ca înainte. Cusută de picioarele lui, unde stătea pe vremuri. Fără vârstă, fără semne de bătrânețe ori de oboseală. Fără minciuni. Și, redobândindu-și umbra pierdută, vechiul dansator monden începe să râdă cum n-a mai râs de multă vreme.

1. Treizeci și unu – joc de cărți în care câștigătorul trebuie să însumeze treizeci și unu de puncte. *Chapó* (fr.) – joc de biliard ce include și niște popice mici plasate pe masă.
2. Lovitură de sus, cu coada tacului ridicată (în fr., în orig.).
3. Cocteil pe bază de gin, suc de lămâie, zahăr și gheață, asemănător cu ginul tonic (în engl., în orig.).
4. Să savurăm puțin acest simulacru de fericire (în fr., în orig.).
5. Binoclu militar, de campanie (în germ., în orig.).

11. Obiceiuri de lup bătrân

Deasupra Nisei continua să plouă. În lumina sumbră și gri care învăluia orașul vechi, rufele întinse în balcoane atârnau ca niște zdrențe de vieți triste. Cu nasturii de la gabardină încheiați până sus și umbrela deschisă, Max Costa a traversat piața Gesù, ocolind băltoacele în care răpăie apa, și s-a îndreptat spre treptele bisericii. Mauro Barbaresco aștepta acolo, sprijinit de poarta închisă, cu mâinile în buzunarele unui impermeabil strălucind de ud ce era și privindu-l inchizitorial pe sub borul leoarcă al pălăriei.

— Va fi la noapte, îi zise Max.

Fără să spună nimic, italianul o porni spre strada Droite, urmat de Max. La colț era un bar, iar cu două porți mai încolo, un coridor strâmt și întunecos în formă de tunel. Au traversat în tăcere o curte interioară neacoperită și au urcat două etaje pe o scară ale cărei trepte de lemn au scârțâit sub pașii lor. La al doilea palier Barbaresco a deschis o ușă și l-a invitat pe Max să intre. Acesta și-a lăsat umbrela sprijinită de perete, și-a scos pălăria și a scuturat-o de picăturile de ploaie. Casa, întunecoasă și lipsită de confort, mirosea a legume fierte și a rufe murdare puse la muiat. Culoarul ducea la ușa bucătăriei, la o altă ușă, întredeschisă, prin care se vedea un dormitor cu patul nefăcut, și la un salon cu două fotolii vechi, o comodă, scaune și o masă de sufragerie cu resturile micului dejun pe ea. Așezat la masă,

descheiat la vestă și cu mânecile suflecate până la cot, Domenico Tignanello aștepta și citea pagina cu benzi desenate din săptămânalul *Gringoire*.

— Zice că o să fie în noaptea asta, spuse Barbaresco.

Expresia melancolică a celuilalt păru că se înviorează un pic. A încuviințat, dând din cap, a lăsat revista pe masă și i-a indicat lui Max cu un gest cafetiera care se afla lângă două cești murdare, un serviciu de ulei și oțet și o farfurie cu resturi de pâine prăjită. Max a refuzat invitația, descheindu-se între timp la gabardină. Prin fereastra deschisă intra o lumină cenușie, ce făcea colțurile odăii să pară și mai întunecoase. Scoțându-și impermeabilul, Barbaresco s-a uitat pe fereastra al cărei dreptunghi de lumină tulbure îi încadra silueta.

— Ce mai face amicul dumneavoastră spaniol? a întrebat el după ce a aruncat o privire afară.

— Nici nu e amic cu mine și nici nu l-am mai văzut, a răspuns calm Max.

— De la întâlnirea din port?

— Exact.

Italianul pusese impermeabilul pe spătarul unui scaun, fără să-i pese de picăturile de apă ce se adunau pe parchet.

— Am făcut investigații, a zis el. Tot ce v-a spus este exact: stația de radio pe care franchiștii o au la Monte-Carlo, tentativa de a duce vaporul Luciano Canfora într-un port al Republicii… Singurul lucru pe care deocamdată nu-l putem stabili este adevărata lui identitate. Serviciul nostru nu are nici o fișă pe numele Rafael Mostaza.

A adoptat Max o expresie neutră. De crupier impasibil.

— Ați putea să-l urmăriți, presupun. Nu știu… Să-l fotografiați.

— Poate că o s-o facem, surâse Barbaresco cumva ciudat. Dar pentru asta trebuie să știm când se va întâlni cu dumneavoastră.

— Nu avem nimic stabilit. Apare și îmi dă întâlnire când vrea… Ultima dată mi-a lăsat un bilet la recepția hotelului Negresco.

Italianul l-a privit cu respect.

— Nu știe că o să intrați azi în casa Susanei Ferriol?

— Știe, dar n-a făcut nici un comentariu.

— Atunci cum are de gând să obțină documentele?

— N-am nici cea mai vagă idee.

Italianul a schimbat o privire perplexă cu colegul său, apoi s-a uitat din nou la Max.

— Ciudat, nu-i așa? Că nu-i pasă că ne povestiți tot. Ba chiar vă și încurajează s-o faceți. Și nu apare azi.

— Poate, a aprobat senin Max. Dar rolul meu nu e să fac asemenea deducții. Dumneavoastră sunteți spionii.

Și-a scos tabachera, a deschis-o și s-a uitat la ea lung, ca și cum alegerea unei țigări anume ar fi avut vreo importanță în momentul acela. După un timp și-a dus una la gură și a pus tabachera la loc, fără să le-o ofere și celor doi.

— Bănuiesc că știți ce treburi învârtește, a conchis în timp ce își aprindea bricheta.

Barbaresco s-a îndreptat spre lumina ferestrei și s-a uitat din nou afară. Părea îngrijorat. Împovărat de noi motive de neliniște.

— Nu e ceva obișnuit, bineînțeles. Să se dea în vileag în felul ăsta.

— Poate că vrea să vă protejeze, a sugerat colegul lui.

— Pe mine…? De cine?

Domenico Tignanello își privea încruntat părul de pe brațe. Devenise iar tăcut, de parcă efortul de a deschide gura l-ar fi epuizat.

— De noi, a răspuns Barbaresco în locul lui. De ai lui. De dumneavoastră.

— Când o să aflați ceva, anunțați-mă, a zis Max, trăgând calm un fum din țigară. Eu am alte treburi la care să mă gândesc.

Italianul s-a așezat pe unul din fotolii. Gânditor.

— N-o să ne faceți vreo figură, nu? a spus în cele din urmă.

— Vă referiți la Mostaza sau la mine?

— La dumneavoastră, firește.

— Spuneți-mi cum. N-am de ales. Dar dacă aș fi în locul dumneavoastră, aș încerca să-l găsesc pe tipul ăsta. Să lămurim lucrurile.

Barbaresco a schimbat iar o privire cu camaradul său. Apoi a aruncat o alta, plină de invidie, la hainele care se vedeau de sub gabardina descheiată a lui Max.

— Să lămurim lucrurile… În gura dumneavoastră sună elegant.

Ăștia doi, s-a gândit Max, cu hainele lor mototolite, cu cearcănele de sub ochii înroșiți și barba prost rasă, parcă sunt mereu după o noapte nedormită. Și probabil că așa și este.

— Și, apropo de asta, ajungem acum la problema esențială, a adăugat Barbaresco. Cum aveți de gând să intrați în casă?

Max a observat pantofii uzi ai italianului, ale căror pingele erau desprinse la vârfuri. Cu ploaia aceea, probabil că avea ciorapii îmbibați de apă ca niște bureți.

— Asta e problema mea, a răspuns el. Ce trebuie să știu este unde o să ne vedem ca să vă dau scrisorile, în caz că pun mâna pe ele. În caz că totul merge bine.

— Ăsta e un loc bun. O să vă așteptăm aici toată noaptea. Iar la barul de jos au telefon. Unul din noi poate aștepta acolo până se închide dacă intervine ceva sau apar unele noutăți… O să puteți intra în casă fără probleme?

— Bănuiesc că da. S-a organizat un dineu la Cimiez, aproape de vechiul hotel Regina. Susana Ferriol este printre invitați. Asta îmi lasă o marjă de timp rezonabilă.

— Aveți tot ce vă trebuie?

— Tot. Setul de chei pe care l-a adus Fossataro e perfect.

Tignanello a ridicat încet privirea, fixându-l pe Max.

— Mi-ar plăcea să văd ce faceți, a spus el dintr-odată. Cum deschideți seiful ăla.

Max a ridicat din sprâncene, surprins. O scânteie de interes părea să lumineze chipul taciturn și meridional al italianului. Îl făcea chiar să pară simpatic.

— Și mie, l-a susținut camaradul său. Fossataro ne-a spus că erați foarte bun la asta… Liniștit și calm, astea au fost cuvintele lui. Cu seifurile și cu femeile.

Mă fac să mă gândesc la ceva, și-a zis Max. Cei doi se asociau în mintea lui cu o imagine pe care nu reușea să și-o reprezinte

exact. Care reflecta înfățișarea și manierele lor. Dar nu izbutea s-o vadă clar.

— V-ați plictisi privind, a spus. Și cu unele, și cu celelalte e nevoie de o trudă lentă și de rutină. Ține de răbdare.

Lui Barbaresco i s-a desenat un zâmbet pe chip. Părea că apreciază răspunsul.

— Vă dorim succes, domnule Costa.

Max i-a privit îndelung. Găsise în sfârșit imaginea pe care o căuta: câini uzi în ploaie.

— Presupun că sunteți sinceri, a zis el, scoțându-și iarăși tabachera din buzunar și întinzându-le-o celor doi, gata deschisă. Că doriți să am succes.

Ea apare pe la mijlocul după-amiezii, în timp ce Max își pregătește echipamentul pentru incursiunea nocturnă. Când aude bătaia în ușă, se uită pe vizor, își pune o haină și deschide. Mecha Inzunza e în prag, cu un surâs pe buze și cu mâinile în buzunarele puloverului. Un gest care lui, de parcă timpul nici n-ar fi trecut – deși poate că Mecha e cea care amestecă în felul acesta trecutul și prezentul –, îi amintește de acea dimineață îndepărtată de acum aproape patruzeci de ani, de la pensiunea Caboto din Buenos Aires, când ea venise să-l vadă, sub pretextul că voia să-și recupereze mănușa pe care tot ea i-o pusese în buzunarul hainei, în chip de insolită floare albă, înainte de a dansa cu el un tangou în La Ferroviaria. Până și modul în care intră și în care se mișcă acum prin cameră – liniștită, curioasă, privind totul pe îndelete – seamănă mult cu acea manieră, cu acel fel de altădată de a înclina capul, ca să studieze sobra și

ordonata lume a lui Max, ca și felul în care se oprește în fața ferestrei deschise spre panorama orașului Sorrento sau în care i se stinge zâmbetul pe buze când vede obiectele pe care el, cu minuțiozitatea metodică a unui militar care își pregătește echipamentul de luptă – și cu plăcerea echivocă de a redobândi, prin acest vechi ritual de campanie, furnicătura incertitudinii dinaintea acțiunii apropiate –, le-a așezat pe pat: un rucsac mic și ușor, o lanternă electrică, o coardă de nailon cu noduri pentru alpinism, de treizeci de metri lungime, o geantă cu scule, îmbrăcăminte de culoare închisă și niște tenișI pe care i-a vopsit chiar în după-amiaza aceasta cu cremă de ghete.

— Dumnezeule mare! spune ea. Chiar o faci!

A spus-o meditativă, uimită, ca și cum până în clipa asta n-ar fi crezut cu adevărat promisiunile lui Max.

— Firește, îi răspunde el simplu.

În tonul lui nu e nimic artificial ori prefăcut. Nici nu vrea să se împopoțoneze azi cu decorații de erou. De când a luat hotărârea și a găsit modul de a acționa – sau a crezut că l-a găsit –, e cuprins de o senzație de calm interior. De fatalism practic. Vechile obiceiuri, gesturile care pe vremuri se asociau cu tinerețea și vigoarea, i-au redat în ultimele ceasuri o uimitoare siguranță de sine. O liniște plăcută, veche, reîmprospătată, în care riscurile aventurii, pericolul unei greșeli sau al unui ghinion se pierd în intensitatea acțiunii iminente. Nici măcar Mecha Inzunza, Jorge Keller sau cartea de șah a lui Mihail Sokolov nu mai ocupă locul central în gândurile lui. Importantă e provocarea pe care Max – sau cel care ajunsese să fie în alte

timpuri – o trântește în fața îmbătrânită și cu păr cărunt care îl privește din timp în timp, sceptică, din oglindă.

Ea continuă să-l studieze cu atenție. Cu o privire nouă, i se pare lui Max. Sau, poate, cu o privire pe care el o considera imposibilă.

— Partida începe la șase, spune ea în cele din urmă. O să ai două ore de întuneric – asta dacă totul merge bine. Dacă ai noroc, poate ceva mai mult.

— Sau, poate, mai puțin?

— E posibil.

— Fiul tău știe ce o să fac?

— Nu.

— Nici Karapetian?

— Nici.

— Ce-i cu Irina?

— Au pregătit împreună cu ea o deschidere pe care apoi nu o va mai juca – sau nu chiar așa. Rușii vor crede că Jorge și-a schimbat planurile în ultimul moment.

— N-or să bănuiască nimic?

— Nu.

Ea pipăie coarda de alpinist, ca și cum i-ar sugera situații nemaiîntâlnite, pe care nu și le-a imaginat până acum. Brusc, pare îngrijorată.

— Ascultă, Max… Ce-ai spus mai înainte e adevărat. Partida se poate termina și mai devreme. O remiză neașteptată după un atac continuu la rege, un abandon… Asta înseamnă că ai putea fi încă acolo când se întorc Sokolov și oamenii lui.

— Înțeleg.

Mecha pare că șovăie și mai tare.

— Dacă vezi că lucrurile se complică, renunță la carte, zice în cele din urmă. Pleacă de-acolo cât mai repede.

El o privește cu recunoștință. Îi place ce aude. De data asta spiritul său de vechi farsor nu evită tentația de a adopta un zâmbet adecvat, stoic.

— Sper să fie o partidă lungă, spune. Cu analiză post-mortem, cum ziceți voi.

Ea se uită la geanta cu scule. Conține o jumătate de duzină de unelte utile, inclusiv un diamant pentru tăiat sticla.

— De ce o faci, Max?

— E fiul meu, răspunde el fără să se gândească. Tu ai spus-o.

— Minți. Nu-ți pasă nici cât negru sub unghie dacă e sau nu.

— Poate că ți-o datorez.

— Să datorezi ceva? Tu?

— Poate că te iubeam… atunci.

— La Nisa?

— Dintotdeauna.

— Ciudat mod, dragă prietene… Ciudat atunci – și acum.

Mecha se așază pe pat, lângă echipamentul lui Max. Brusc, el simte impulsul de a-i explica din nou ceea ce ea știe foarte bine. De a-și îngădui să iasă la lumină un strop din vechea lui ranchiună.

— Nu te-ai întrebat niciodată cum văd lumea oamenii fără bani, nu-i așa? Cum deschid ochii în fiecare dimineață și înfruntă viața.

Îl privește surprinsă. În tonul lui Max nu se simte asprime, ci o certitudine rece. Obiectivă.

— Tu n-ai simțit niciodată, continuă să vorbească el, tentația de a duce un război personal împotriva celor care dorm liniștiți, fără să se frământe gândindu-se la ce vor mânca mâine… Împotriva celor care te abordează când au nevoie de tine și apoi nu te lasă să-ți ții capul sus.

Max merge la fereastră și arată panorama orașului Sorrento și vilele în trepte de pe costișa verde de la Capo.

— Eu am simțit tentația asta, adaugă apoi. Și a fost o vreme când credeam că pot câștiga. Că n-o să mai umblu brambura în mijlocul acestui carnaval absurd… Că o să stau pe banchete de piele de calitate în automobile de lux, o să beau șampanie din cupe de cristal fin, o să mângâi femei frumoase… Tot ceea ce ambii tăi soți și cu tine ați avut de la bun început, dintr-o simplă și stupidă întâmplare.

Se întrerupe o clipă, se întoarce și se uită la ea. De acolo, cum stă pe pat în lumina aceea, aproape că i se pare iar frumoasă.

— De aceea n-a avut niciodată nici cea mai mică importanță dacă te iubeam sau nu.

— Pentru mine ar fi avut.

— Puteai să-ți permiți acest lux. Și pe acesta. Eu aveam alte lucruri de care trebuia să mă ocup. Iubirea nu era cel mai urgent dintre ele.

— Și acum?

Se apropie de ea cu un aer resemnat.

— Ți-am spus-o acum două zile. Sunt un ratat. Acum am șaizeci și patru de ani, sunt obosit și mi-e frică.

— Înțeleg… Sigur, bineînțeles. O faci pentru tine. Din același motiv pentru care ai venit la acest hotel. Nici măcar nu sunt eu. Motivul.

Max s-a așezat lângă femeie, pe marginea patului.

— Ba da, o contrazice el. Indirect, poate. E vorba de ce ai fost și ce am ajuns să fim… Ce am fost eu.

Ea îl privește aproape cu gingășie.

— Cum ai dus-o în toți anii ăștia?

— Cei ai ratării? Retrăgându-mă încet până unde mă vezi acum. Ca o armată înfrântă, care încă mai luptă în timp ce se dezintegrează încetul cu încetul.

Pentru o clipă, din simplă obișnuință, Max simte impulsul de a însoți aceste cuvinte cu un simulacru de zâmbet eroic, dar renunță. Nu e nevoie. Pe de altă parte, tot ce a spus e adevărat. Și știe că și ea știe asta.

— După război am avut o perioadă bună, continuă el. Peste tot se făceau afaceri, se reconstruia, apăreau posibilități noi. Dar a fost o nălucire. Intra în scenă un alt tip de oameni. O altă categorie de canalii. Nu mai buni, ci mai grosolani. Devenise chiar rentabil să fii mitocan, în funcție de loc… Mi-a venit greu să mă adaptez și am făcut unele greșeli. Am avut încredere în cine nu trebuia.

— Ai fost la închisoare?

— Da, dar asta n-a avut importanță. Lumea mea era cea care dispărea. Mai bine zis, deja dispăruse când eu de-abia o atingeam cu degetul. Și nu mi-am dat seama.

Mai vorbește un timp despre asta, stând foarte aproape de femeia care îl ascultă atentă. Zece-cincisprezece ani rezumați în

câteva vorbe. Povestea obiectivă și succintă a unui crepuscul. Regimurile comuniste, adaugă el, au sfârșit cu vechile scene familiare din Europa Centrală și din Balcani, așa că și-a încercat iar norocul în Spania și America de Sud, însă fără succes. A mai avut o șansă la Istanbul, unde s-a asociat cu proprietarul unor baruri, cafenele și cabarete, dar nu s-a terminat cu bine. Apoi a stat un timp la Roma, în chip de matur companion al doamnelor, un soi de cârlig elegant pentru turistele americane și actrițele străine de mâna a doua în restaurante ca Strega și Doney de pe *via* Veneto, Da Fortunato de lângă Panteon, Rugantino din Trastevere, sau însoțindu-le la cumpărături pe via Condotti, totul contra unui comision.

— Ultima lovitură relativ norocoasă am dat-o acum câțiva ani, la Portofino, încheie Max. Sau așa am crezut. Am scos trei milioane și jumătate de lire.

— De la o femeie?

— Le-am scos și cu asta, basta. După două zile am ajuns la Monte-Carlo și m-am instalat într-un hotel ieftin. Aveam o presimțire. Chiar în seara respectivă m-am dus la cazinou și mi-am umplut buzunarele cu fise. Am început să câștig și am vrut să joc tare. Am pierdut de douăsprezece ori la rând și m-am ridicat de la masă tremurând.

Mecha îl observă atentă. Uluită.

— Ai pierdut totul la joc?

În ajutorul lui Max vine vechiul lui surâs de om de lume, evocator și complice față de sine însuși.

— Mai aveam două fise de cincisprezece mii de franci, așa că am trecut la o ruletă din altă sală, încercând să recuperez. Bila

se învârtea deja și eu stăteam cu fisele în mână, fără să mă pot hotărî. Până la urmă m-am decis și am lăsat totul acolo... După șase luni eram la Sorrento, lucrând ca șofer.

Surâsul i s-a șters încet. Acum își simte buzele reci din cauza unei dezolări infinite.

— Sunt obosit. Ți-am spus-o și mai înainte. Dar nu ți-am spus cât de obosit.

— Ai spus și că ți-e frică.

— Acum mi-e mai puțin. Sau așa cred.

— Știi că vârsta ta coincide perfect cu numărul de pătrățele de pe o tablă de șah?

— Nu mi-am dat seama.

— Dar e adevărat. Ce părere ai?... S-ar putea să fie un semn bun.

— Sau rău. Ca în povestea cu ultimul meu joc la ruletă.

Mecha rămâne un moment tăcută. Apoi înclină capul și își privește mâinile pătate de timp.

— Odată, acum cincisprezece ani, când eram la Buenos Aires, am văzut un tip care semăna cu tine. Mergea și se mișca la fel. Eram cu niște prieteni la barul Alvear și l-am văzut ieșind din ascensor. Timp de un sfert de oră am crezut că erai într-adevăr tu. L-am urmărit până la Recoleta și l-am văzut intrând la Biela, cafeneaua șoferilor de pe colț. Am intrat după el. Stătea pe scaun, lângă una din ferestre, și când m-am apropiat, a ridicat privirea și s-a uitat la mine... Atunci mi-am dat seama că nu erai tu. Am trecut pe lângă el, am ieșit pe cealaltă ușă și m-am întors la hotel.

— Asta-i tot?

— Tot. Dar aveam impresia că inima o să-mi spargă pieptul.

Se privesc de aproape, cu o intensitate potolită. În alte vremuri și într-o viață anterioară, se gândește el, ar sta sprijiniți în coate pe tejgheaua unui bar elegant și ar fi fost momentul să comande încă o băutură sau să se sărute. Ea îl sărută. Cu multă gingășie, apropiindu-și fața încet. Pe obraz.

— Ai grijă în seara asta, Max.

Arcul felinarelor electrice de pe Promenada Englezilor se îndepărta în oglinda retrovizoare, delimitând întunericul cețos din golful Nisei. După ce a trecut de Lazareto și La Réserve, Max a oprit mașina la miradorul de lângă mare, a oprit și ștergătoarele de parbriz și a stins farurile. Apa care cădea printre coroanele pinilor răpăia pe capota automobilului Peugeot 201, pe care îl închiriase chiar în acea după-amiază. După ce s-a uitat la ceasul de mână în lumina unui chibrit aprins, a rămas nemișcat și a fumat o țigară în timp ce ochii i se obișnuiau cu întunericul. Șoseaua care mărginea muntele Boron era pustie.

În cele din urmă s-a hotărât. A aruncat țigara și a ieșit din mașină, cu geanta grea cu scule atârnată pe umăr și un pachet sub braț, cu apa scurgându-i-se din pălărie și impermeabilul negru, din pânză cauciucată, închis până la gât peste hainele complet negre, jerseu și pantaloni, cu excepția pantofilor Keds de cauciuc, în mod normal comozi, dar care s-au udat de la primii pași. A mers pe șosea, aplecat în bătaia ploii, și când s-a apropiat de vilele care se ghiceau în întuneric, s-a oprit ca să se orienteze. În apropiere era o singură lumină, haloul umed al

unei lămpi electrice aprinse în fața unei case cu ziduri înalte. Ca s-o evite, a ieșit de pe șosea și a apucat-o pe o cărare ce șerpuia mai la vale, printre agave și arbuști, pipăind în jur cu mâinile, ca să nu facă vreun pas greșit și să cadă în apa pe care valurile o izbeau de stânci la picioarele lui. De două ori s-a înțepat la degete în niște spini și când și-a supt micile răni, a simțit gustul sângelui. Ploaia îl incomoda foarte mult, dar s-a mai potolit puțin când Max a părăsit cărarea și a început să urce iar spre șosea. Lumina rămăsese acum în spate, slabă și desenând în fundal colțul unui perete stâncos. Iar la treizeci de pași se înălța, întunecată, casa Susanei Ferriol.

S-a așezat pe vine lângă zidul de cărămidă, sub contururile întunecate ale unor palmieri. Apoi a desfăcut pachetul, care era o pătură groasă de lână, și după ce și-a legat de mijloc pătura și geanta cu scule, ca să nu-l incomodeze, s-a cățărat pe un trunchi umed. Distanța dintre acesta și zid era mai mică de un metru, dar înainte de a sări, a aruncat pătura îndoită pe creasta zidului, care era presărată cu cioburi de sticlă. Apoi a sărit, a simțit sub palme cioburile de sticlă, acum inofensive, și s-a lăsat să alunece de partea cealaltă, rostogolindu-se pe sol, ca să atenueze forța căzăturii și să nu-și scrântească picioarele. S-a ridicat ud leoarcă, scuturându-se de apă și noroi. O mică licărire strălucea în depărtare, printre copacii și plantele din grădină, luminând grilajul porții care dădea spre șosea, spre ghereta paznicului și aleea de pietriș ce ducea la rotonda de la intrarea principală. Menținându-se departe de acea zonă luminată, Max a ocolit cu grijă casa, deoarece nu voia să facă prea mult zgomot călcând în bălțoace sau împiedicându-se de

straturile de flori ori de glastrele mari cu plante. Cu toată ploaia și noroiul de-aici, și-a zis el, o să las urme peste tot, afară și în casă – inclusiv cele ale roților Peugeotului de la miradorul din apropiere. Continua să se gândească la asta, cuprins de neliniște, în timp ce-și scotea impermeabilul și pălăria la adăpostul unui mic portic, sub fereastra pe care plănuise s-o forțeze. Oricât de mult ar fi stat Susana Ferriol la cina de la Cimiez, intruziunea lui nu putea cu nici un chip să treacă neobservată. Totuși, calculă el, cu un pic de noroc, atunci când va sosi poliția și va studia urmele, el o să fie departe.

La Sorrento tocmai s-a lăsat înserarea. Luna încă nu a răsărit, iar asta favorizează planurile lui Max. Când coboară din camera lui de la hotelul Vittoria, cu o geantă de voiaj mare și o haină de seară peste îmbrăcămintea neagră, portarul de serviciu, ocupat să clasifice corespondența și să o pună în căsuțele panoului cu chei, de-abia dacă se uită la el. Holul și scara ce duce spre grădină sunt pustii, căci atenția tuturor e concentrată asupra partidei pe care Keller și Sokolov o joacă în salon. Ajuns afară, Max trece pe lângă o furgonetă de la RAI, ajunge în grădină și se îndepărtează dezinvolt pe aleea ce duce la poarta mare de la intrare și la piața Tasso. La mijlocul drumului, când ajunge să vadă luminile farurilor și pe cele din piață, se retrage într-o parte, căutând chioșcul de unde supraveghease acum două zile apartamentele ocupate de delegația rusă. Acum casa este aproape în întuneric: un singur bec aprins deasupra intrării principale și o fereastră luminată la etajul al doilea.

Inima îl deranjează, bate prea repede. A luat-o razna, de parcă Max tocmai ar fi băut zece cafele. În realitate, cu o jumătate de oră în urmă luase două pastile de Maxiton, cumpărate fără rețetă, dar cu zâmbetul politicos de rigoare, la o farmacie de pe *corso* Italia, convins că în următoarele ceasuri nu-i vor prinde rău o doză suplimentară de energie și o minte limpede. Dar chiar și-așa, în timp ce respiră adânc și așteaptă nemișcat în întunericul din jur, încercând să-și potolească bătăile inimii, încercarea la care se supune și conștiința acută a vârstei care îi apasă bronhiile și îi îngroașă arterele îi produc o neliniște vecină cu angoasa. O nesiguranță care frizează frica. În întuneric și printre umbrele grădinii, fiecare pas prevăzut de el i se pare acum o nesăbuință. Rămâne un timp nemișcat, copleșit, până ce bătăile neregulate ale inimii par să i se mai potolească. Trebuie să mă hotărăsc, își spune într-un sfârșit. Să mă întorc sau să merg mai departe. Pentru că n-am prea mult timp. Cu un gest resemnat, desface fermoarul genții și scoate rucsacul dinăuntru. Îl deschide, își scoate pantofii de stradă și își pune tenișii vopsiți cu cremă neagră. Își scoate și haina, o vâră în geantă, împreună cu pantofii, și ascunde geanta în tufe. Acum e îmbrăcat complet în negru și își acoperă pata deschisă la culoare a părului cărunt cu un batic de mătase neagră, pe care și-l pune pe cap. De asemenea, își petrece în jurul mijlocului frânghia de nailon cu carabiniera de oțel, ca să se asigure în caz că obosește în timpul escaladării. Ce aspect ridicol trebuie să am! se gândește el cu o strâmbătură sarcastică. La anii mei, eu fac pe marele *cambrioleur* de elită! Sfinte Dumnezeule! Dacă m-ar vedea doctorul Hugentobler:

stimatul lui șofer escaladând ziduri! Apoi, resemnat în fața inevitabilului, își pune rucsacul în spinare, se uită în dreapta și-n stânga, iese din chioșc și se apropie de casă, căutând umbra mai deasă a lămâilor și palmierilor. Pe neașteptate, farurile unui automobil care tocmai a intrat în grădină și se îndreaptă spre clădirea principală îl luminează printre arbuști. Asta îl face să se retragă spre umbra protectoare. După puțin timp, revenit în întuneric și redobândindu-și calmul, iese de la adăpost și ajunge la clădirea rușilor. Acolo, la baza peretelui, bezna este totală. Max caută pe pipăite prima treaptă de fier. Când o găsește, își potrivește mai bine rucsacul în spate, se ridică, sprijinindu-și picioarele de perete, și, foarte încet, odihnindu-se la fiecare treaptă, încercând să nu facă eforturi prea mari, care să-l epuizeze, se cațără spre acoperiș.

La Nisa casa de bani Schützling – mare și maronie – era exact așa cum o descrisese Enrico Fossataro. Era încastrată într-un dulap de mahon de pe un perete din birou, pusă direct pe pardoseală și înconjurată de rafturi cu cărți, bibliorafturi și dosare. Avea o înfățișare impunătoare: o placă netedă de oțel, fără broaște ori mecanisme la vedere. Max a studiat-o o clipă la lumina lanternei. Lângă soclul seifului era un covor gros, cu motive orientale, care îi va prinde foarte bine la amortizarea zgomotului metalic al legăturii de chei atunci când va trebui să le încerce una câte una. A îndreptat lanterna spre ceasul de la încheietura mâinii stângi, ca să verifice ora. Urma să fie o muncă migăloasă, care cerea un simț tactil fin și multă răbdare. A deplasat iar raza lanternei, luminând urmele de apă și noroi

de pe parchet și covor, care îi marcau drumul de la fereastra pe care o închisese din nou după ce o deschisese cu o șurubelniță. Murdăria aceea era o problemă – deși, din fericire, fereastra era în birou și totul rămânea în perimetrul aceleiași încăperi, inclusiv urmele de noroi. N-o să aibă probleme atâta timp cât ușa care dădea spre bibliotecă rămânea închisă. Așa că s-a dus până acolo și, mișcându-se cu grijă, s-a asigurat că e încuiată cu cheia.

A rămas nemișcat, ascultând foarte atent preț de o jumătate de minut, până când zvâcnetul pulsului în timpane s-a potolit și a putut auzi mai clar. Răpăielile ploii vor acoperi parțial zgomotul pe care probabil că avea să-l facă în timp ce se ocupa de casa de bani, dar puteau să-i ascundă și lui, până când ar fi prea târziu, alte zgomote, care l-ar alerta în caz că s-ar apropia cineva de birou. Totuși la ora aceea riscurile erau minime: bucătăreasa și grădinarul nu dormeau în casă, guvernanta stătea la etajul de sus, iar șoferul probabil că era la volanul automobilului și o aștepta pe Susana Ferriol la Cimiez. Doar camerista era la parter și pândea întoarcerea doamnei. De obicei, potrivit informațiilor obținute de Max, rămânea într-o cameră de lângă bucătărie și asculta radioul.

Și-a scos pălăria și impermeabilul, a pus geanta cu scule pe covor și a atins metalul rece al seifului. Casele de bani Schützling nu aveau mecanismul de deschidere la vedere, ci ascuns sub o mulură care încadra ca o ramă ușa seifului. După ce a apăsat unde trebuia, o parte a mulurii s-a deplasat, lăsând să se vadă mecanismul: patru încuietori cu chei, așezate pe verticală, prima de tip clasic și celelalte cu câte o combinație de

numere. Max trebuia să le deschidă mai întâi pe cele trei de jos, iar asta cerea timp. Așa că s-a apucat de treabă. A potrivit lanterna, a ales o cheie din legătura pe care o avea în geanta cu scule și a început să încerce, verificând cu aceeași cheie cele trei încuietori, ca să vadă care din ele „cântă“ mai bine – care era mai sensibilă și transmitea cu mai multă intensitate sunetele mecanismului interior. Pantalonii și pantofii uzi îl făceau să tremure de frig, incomodându-l foarte tare, iar mâinile lui, rănite de spinii de pe drum, întârziau să-și recapete calmul necesar. A încercat la fiecare mecanism toate pozițiile de la 0 la 19 și s-a decis în cele din urmă pentru cel de jos. Apoi a răsucit cheia puțin câte puțin, de la stânga la dreapta, și a repetat operațiunea la toate celelalte cadrane. După ce a fixat zonele unde avea șanse să fi aflat poziția corectă, a revenit la prima încuietoare. Acum avea nevoie de și mai multă precizie, iar uneori degetele rănite îl împiedicau, murdărind cheia cu sânge. Asta continua să-l întârzie și s-a blestemat fiindcă nu se gândise să-și pună mănuși cât era pe-afară: ca să simtă acele vibrații imperceptibile, avea nevoie de un simț tactil fin. În sfârșit a pus primul mecanism pe numărul de deschidere și a reușit. S-a uitat din nou la ceas. Douăzeci și patru de minute pentru cel mai dificil cadran. Enrico Fossataro ar fi făcut-o de trei ori mai repede, dar totul mergea mai bine decât prevăzuse. Cu un surâs de satisfacție, și-a odihnit puțin degetele, și-a masat buricele îndurerate și a introdus cheia în a doua broască. După încă un sfert de oră fiecare din cele trei mecanisme se afla în poziția potrivită. Atunci a stins lanterna și s-a odihnit. A stat câteva minute nemișcat, întins pe spate pe covor, profitând de moment

ca să asculte liniștea din casă. În tot acest timp a încercat să nu se gândească la nimic altceva în afară de seiful pe care îl avea în față. Afară nu se mai auzea răpăitul ploii și în casă nu era nici o mișcare. Ar fi fumat cu multă plăcere o țigară, dar nu era momentul potrivit. Ridicându-se cu un oftat, și-a frecat picioarele înțepenite de frig sub pantaloni și în pantofii uzi și s-a întors la treabă.

Acum totul era o problemă de răbdare. Dacă cheile erau bune, dintre cele o sută treizeci pe care le adusese Fossataro la Nisa o să se găsească una care să deschidă broasca de deasupra mecanismelor. Ca s-o găsească, trebuia să stabilească din ce grup face parte, iar apoi să încerce cheile din acel grup, una câte una. Asta însemna, ca timp aproximativ, între un minut și o oră. Max s-a uitat din nou la ceas. Dacă nu se întâmpla nimic rău, marja de timp era rezonabilă. Așa că a început să introducă cheile.

Broasca s-a deschis la cheia cu numărul 107, după aproape o jumătate de oră. S-a auzit un țăcănit lent de angrenaje interioare și când Max a tras spre el, ușa grea de oțel s-a deschis cu o tăcută ușurință. Fasciculul de lumină al lanternei a luminat rafturi cu cutii de carton gros și dosare. În cutii erau câteva bijuterii și bani, iar în dosare, documente. Și-a concentrat atenția asupra acestora. Barbaresco și Tignanello îi arătaseră câteva scrisori asemănătoare cu cele pe care le căuta, cu antetul oficial al Ministerului Afacerilor Externe din Italia, ca să le poată recunoaște. Le-a găsit într-unul din dosare: trei scrisori dactilografiate, puse în plicuri de hârtie, cu dată și număr de ordine. Apropiind mai tare lanterna, a verificat anteturile,

textele și semnăturile, precum și numele dactilografiat în josul colii, G. Ciano. Astea erau, fără îndoială, scrisorile. Adresate lui Tomás Ferriol, cu datele de 20 iulie și 1 și 14 august 1936.

A luat scrisorile și a pus dosarul la loc. Barbaresco și Tignanello îi spuseseră să încerce să lase totul așa cum era, pentru ca familia Ferriol să nu-și dea seama prea repede de cele întâmplate. Înainte de a începe să deschidă seiful, Max își notase chiar și pozițiile mecanismelor, în ideea că, poate, era mai bine să le lase așa cum fuseseră la început – existau proprietari care obișnuiau să le verifice înainte de a deschide seiful. Dar acum, în timp ce plimba fasciculul de lumină al lanternei prin birou, de la fereastra forțată la urmele de apă și noroi aflate peste tot, a înțeles că era imposibil să șteargă urmele spargerii. I-ar fi trebuit ore întregi ca să curețe tot – și nici nu avea cu ce. Pe de altă parte, nu mai avea nici timp. Susana Ferriol putea fi pe punctul de a se despărți de amfitrionii ei de la Cimiez.

Cutiile de carton nu conțineau mare lucru. În una erau treizeci de mii de franci și un teanc gros de bancnote emise de Republica Spaniolă, care, spre deosebire de cele tipărite în zona franchistă, aveau tot mai puțină valoare. În ceea ce privea bijuteriile, Max a dedus că Susana Ferriol mai avea un seif în dormitorul ei, pentru că în Schützling păstra doar câteva obiecte: un medalion de aur, un ceas vânătoresc Losada și un ac de cravată cu o perlă mare. Mai erau acolo și o cutiuță cu cincizeci de lire sterline de aur și o broșă veche, în formă de libelulă, cu smaralde, rubine și safire. Cu o expresie dubitativă, Max a luminat iar urmele pe care le lăsase în birou. La

asemenea urme și în situația dată, a conchis el, zău că nu mai contează. Broșa și monedele erau periculoase, erau ușor de identificat dacă poliția le găsea asupra lui. Dar banii erau doar bani. Urma lor se pierde de îndată ce trec în alte mâini, nu au identitate și nici vreun alt proprietar în afară de cel care îi are în buzunar. Așa că, înainte să închidă seiful, să șteargă amprentele cu o batistă și să-și strângă sculele, a luat cei treizeci de mii de franci.

Cerul este o puzderie de stele. Panorama nocturnă a orașului Sorrento și a golfului de pe acoperișul blocului de apartamente este una splendidă, dar Max nu e într-o situație care să-i permită să admire peisajul. Obosit de efortul făcut și înțepenit din cauza rucsacului din spinare, rămâne întins lângă cornișă, încercând să-și recapete suflarea. Dincolo de clădirile cu ferestre luminate ale hotelului Vittoria, marea este o imensă pată întunecată, tivită de luminile minuscule ce mărginesc țărmul până la strălucirea îndepărtată a orașului Napoli.

Ceva mai odihnit după ce i s-au potolit un pic zvâcnetele nebunești ale sângelui în inimă – în noaptea asta se felicită mai mult ca oricând că s-a lăsat de fumat acum unsprezece ani –, Max își reia activitatea. Își dă jos rucsacul din spate, scoate din el coarda de alpinist cu noduri la fiecare jumătate de metru și caută ceva solid de care s-o lege. Strălucirea estompată a luminilor apropiate dinspre hotel îi permite să se miște cu o oarecare siguranță în timp ce explorează acoperișul, încercând să nu facă vreun pas greșit și să cadă în gol. În cele din urmă leagă frânghia cu un nod marinăresc de baza de ciment a

paratrăsnetului și, pentru siguranță, o mai trece o dată în jurul cilindrului metalic al unui horn. Apoi își pune din nou rucsacul în spate, numără șase pași la stânga și, întins pe cornișă, ținându-se cu o mână de coardă, se uită în jos. La șase sau șapte metri sub locul unde se află el, exact în linie dreaptă, e camera șahistului rus. Înăuntru nu vede nici o lumină. Privind golul negru ce se deschide sub balcon, Max rămâne nemișcat, înfiorându-se de teamă, iar pulsul începe să i-o ia din nou razna. Astea nu sunt vremuri bune pentru asemenea acțiuni, se gândește. În orice caz, nu pentru el. Ultima dată când se aflase într-o situație asemănătoare avea cu cincisprezece ani mai puțin. Până la urmă respiră adânc și se prinde de coardă. Apoi, după ce trece de cornișă și de burlanul de la streașină și se rănește puțin la genunchi și la coate, coboară foarte încet, din nod în nod.

Lăsând la o parte frica – tot timpul se teme că or să-l lase puterile sau că o să-l apuce amețeala –, coborârea e mai ușoară decât se aștepta. După cinci minute e pe balcon, pe teren sigur, și pipăie ușa cu geam care dă spre camera întunecată. Ar fi fost mai mare norocul s-o găsească deschisă, se gândește în timp ce își pune niște mănuși fine de cauciuc. Dar n-a fost să fie. Așa că recurge la un diamant care pe vremuri a dat rezultate bune: pune o ventuză de cauciuc, care să țină bucata de sticlă pe care vrea s-o taie, și trasează un semicerc cu o rază de o palmă în jurul punctului unde se află cremona interioară a ușii. Apoi dă o lovitură ușoară, scoate încet bucata tăiată, o pune cu grijă jos, strecoară mâna înăuntru, încercând să nu se taie în geam, și

deschide foraibărul. Ușa se deschide fără greutate, lăsând cale liberă spre încăperea întunecată și pustie.

Acum Max acționează cu rapiditate și după vechea metodă. Spre surprinderea lui, inima îi bate regulat și calm, ca și cum în această fază a acțiunii anii n-ar mai conta și vechile lui obiceiuri, proaspăt redobândite, i-ar da o vigoare și un calm profesional care acum un minut păreau imposibile. Așa că, mișcându-se cu extremă precauție, ca să nu se izbească de nimic, trage draperiile ferestrelor și scoate o lanternă. Camera e foarte mare, dar miroase a închis, a tutun stătut. Vede într-adevăr o scrumieră plină cu mucuri pe o măsuță scundă, lângă niște cești de cafea goale și o tablă de șah cu piesele nearanjate. Mișcându-se roată, fasciculul lanternei luminează fotolii, covoare, tablouri și o ușă care dă înspre dormitor și baie. Se vede și suprafața unei oglinzi în care Max, apropiindu-se, distinge reflectată în *contre-jour* propria figură îmbrăcată în negru, clandestină și nemișcată. Aproape dezorientată de apariția bruscă a unui străin.

Îndepărtând lumina lanternei, de parcă ar renunța să se recunoască în oglindă, Max redă tenebrelor imaginea sa. Lumina se oprește acum pe biroul acoperit de cărți și hârtii. Atunci bărbatul se apropie de el și începe să caute.

Era încă noapte și continua să plouă peste Nisa când Max a oprit Peugeotul lângă biserica Gesù și a traversat piața, în impermeabil și cu pălăria pe cap, călcând nepăsător în băltoacele în care cădeau picăturile de apă. Nu se vedea nici țipenie de om. Ploaia părea că se materializează în voaluri

cețoase și gălbui la colțul de pe *rue* Droite, în jurul unui felinar public aprins lângă intrarea unui bar închis. Max a ajuns la a doua ușă, care era deschisă. A intrat prin curtea interioară și a lăsat în urmă zgomotul apei ce cădea afară.

Era slabă lumina pe culoar: un bec murdar și fără abajur lumina doar atât cât era nevoie ca să vezi unde pui piciorul. Mai era unul aprins pe palierul de sus. Când a urcat scara, treptele de lemn au scârțâit sub pantofii lui uzi, ce mai aveau încă urme de noroi din timpul recentei sale incursiuni. Se simțea murdar, ud leoarcă și epuizat, și-și dorea să se termine totul. Să rezolve toată povestea, să se trântească și să doarmă un timp înainte de a-și lua geamantanul și de a dispărea. Să se gândească la rece la viitorul lui. Când a ajuns pe palier, s-a descheiat la impermeabil și și-a scuturat pălăria de apă. Apoi a răsucit butonul de alamă al soneriei și a așteptat, dar fără rezultat. Asta l-a deconcertat un pic. A mai sunat o dată și a ascultat țârâitul din interior. Nimic. Normal ar fi fost ca italienii să fie nerăbdători, să-l aștepte. Dar nu venea nimeni.

— Mă bucur că vă văd, a spus o voce din spatele lui.

Surprins, lui Max i-a căzut pălăria pe jos. Fito Mostaza stătea așezat pe treptele scării care urca la etajul al doilea, cu o înfățișare relaxată. Era îmbrăcat într-un costum reiat de culoare închisă, cu umeri lați, și purta obișnuitul lui papion. Nu avea nici gabardină, nici pălărie.

— Recunosc că sunteți un om serios, a adăugat. Un om de cuvânt.

Vorbea cu un aer meditativ, distras, ca și cum s-ar fi gândit la altceva. Fără să-i pese de descumpănirea lui Max.

— Ați găsit ce căutați?

Max l-a privit o bucată de vreme fără să-i răspundă. Încerca să-și dea seama care era poziția lui Mostaza și care era poziția lui în toată povestea.

— Unde sunt? a întrebat în cele din urmă.

— Cine?

— Barbaresco și Tignanello… Italienii.

— Oh, ăia…

Celălalt și-a frecat bărbia cu o mână în timp ce surâdea aproape imperceptibil.

— A avut loc o schimbare de planuri, a spus el.

— Eu nu știu nimic de nici o schimbare. Trebuie să-i văd. Așa era prevăzut.

Lentilele ochelarilor lui Mostaza au strălucit când și-a înclinat puțin capul, cu o expresie gânditoare, apoi l-a ridicat iar. Părea să reflecteze la spusele lui Max.

— Bineînțeles… Prevederi și îndatoriri, firește.

S-a ridicat în picioare aproape fără chef, scuturându-și turul pantalonilor. Apoi și-a aranjat papionul și a coborât la Max. În mâna lui dreaptă lucea o cheie.

— Firește, a repetat, deschizând ușa.

S-a dat la o parte politicos, ca să-l lase pe Max să intre. Acesta a intrat și primul lucru pe care l-a văzut a fost sângele.

Le are. I-a fost așa de ușor să găsească caietele cu partidele lui Mihail Sokolov, încât pentru o clipă Max a avut îndoieli că sunt într-adevăr cele pe care le caută. Dar nu încăpea nici o îndoială. O verificare minuțioasă, la lumina lanternei, cu

ochelarii de citit pe nas, îi alungă orice incertitudine. Totul coincide cu descrierea aproximativă făcută de Mecha Inzunza: patru volume groase, legate în pânză și cartonate, asemănătoare cu registrele mari de contabilitate, foarte uzate și pline cu însemnări scrise de mână în chirilice, cu litere înghesuite și mici: diagrame de partide, însemnări, referințe. Secretele profesionale ale campionului mondial. Cele patru caiete erau la vedere, unul peste altul, între hârtiile și cărțile de pe birou. Max nu știe rusește, dar i-a fost ușor să identifice ultimele însemnări din al patrulea caiet: o jumătate de duzină de rânduri cu o scriere criptică – D4T, P3TR, A4T, CxPR –, împreună cu o tăietură de ziar din *Pravda* despre una dintre partidele jucate între Sokolov și Keller la Sorrento.

Cu caietele – cartea, cum i-a spus Mecha – în rucsac și rucsacul din nou în spinare, Max iese pe balcon și se uită în sus. Coarda e tot acolo, nemișcată. Trage de ea, ca să vadă dacă e în continuare bine legată, apoi o apucă, pregătindu-se să se cațăre până pe acoperiș – dar încă de la primul efort își dă seama că n-o să fie în stare. Că, poate, o să aibă energia necesară ca să ajungă la nivelul acoperișului, dar că îi va fi greu să treacă de cornișă și de burlan, unde mai înainte, la coborâre, se rănise la genunchi și la coate. Aici își calculase greșit posibilitățile. Sau forțele. Un acces de slăbiciune l-ar face să cadă în gol. Ca să nu mai vorbim de dificultatea de a face restul drumului înapoi, pe treptele de fier fixate în perete, coborând pe întuneric, fără să vadă unde pune picioarele. Fără alt sprijin sigur decât propriile lui mâini.

Certitudinea îi provoacă un atac de panică și își simte gura uscată. Mai rămâne un moment așa, încremenit, ținându-se de coardă. Incapabil să ia o hotărâre. Apoi lasă coarda din mâini, învins. Acceptând că a căzut în propria-i capcană. Exces de încredere, refuzul de a accepta semnele evidente ale bătrâneții și oboselii. Nu va putea ajunge niciodată la acoperiș pe drumul acesta. Și o știe.

Gândește-te, își zice el, serios îngrijorat. Gândește-te bine și fă-o repede, altfel n-o să mai ieși de aici. Lasă coarda la locul ei – îi e imposibil s-o strângă de-acolo, de jos – și se întoarce în cameră. Nu există decât o ieșire, iar această convingere îl ajută să se concentreze asupra următorilor pași pe care trebuie să-i facă. Totul ține de abilitatea lui de a se furișa, își spune Max. Și de noroc. De câte persoane sunt în clădire și unde se află ele. Dacă paznicul pe care rușii obișnuiesc să-l lase la parter o să fie sau nu plasat între apartamentul lui Sokolov și ieșirea ce dă în grădină. Așa că, încercând să nu facă zgomot, călcând mai întâi pe călcâie și apoi cu restul tălpii de cauciuc, Max traversează camera, iese pe culoar și închide cu grijă ușa în urma lui. Acolo e lumină, iar un covor lung, care duce până la lift și la scară, îl ajută să înainteze fără zgomot. Ajuns pe palier, ciulește urechile, apropiindu-se de casa scării. Totul este liniștit. Coboară cu aceeași precauție, aruncând câte o privire peste balustradă, ca să se asigure că are cale liberă. Nu mai e în stare să audă zgomotele, fiindcă inima lui bate din nou foarte tare și zvâcnetul sângelui în timpane devine asurzitor. De mult timp n-a mai transpirat cu adevărat, se gândește Max. Pielea lui n-a

suferit niciodată de transpirație abundentă. Cu toate acestea, își simte chiloții uzi pe sub pantaloni și sveterul negru.

Se oprește la ultimul palier, încercând încă o dată să se liniștească. Printre pulsațiile sângelui, care îi răsună în cap, i se pare că distinge un zgomot îndepărtat, înfundat. Poate un aparat de radio sau un televizor deschis. Vine iar lângă palier, coboară ultimele trepte și se apropie cu grijă de colțul vestibulului. De cealaltă parte este o ușă – fără îndoială, cea care dă în grădină. La stânga se întinde un culoar aflat în semiîntuneric, iar la dreapta e o ușă dublă cu geamuri, prin a căror sticlă aproape mată se poate vedea că înăuntru e lumină. De acolo vine sonorul de la radio sau televizor, care acum se aude mai tare. Max își scoate baticul pe care încă îl mai are pe cap, îl folosește ca să-și șteargă transpirația și îl vâră în buzunar. Are gura atât de uscată, că limba aproape că-i zgârie cerul gurii. Închide ochii câteva secunde, respiră de trei ori, traversează vestibulul, deschide în liniște ușa și iese. Aerul răcoros al nopții și mirosul vegetal al grădinii îl primesc sub frunzișul copacilor ca o explozie optimistă de energie și viață. Ținând strâns rucsacul, Max o ia la fugă în întuneric.

— Scuzați deranjul, a spus Fito Mostaza în timp ce închidea ușa.

Max nu i-a răspuns. Privea speriat corpul lui Mauro Barbaresco. Italianul în cămașă stătea pe spate, întins pe jos, într-o baltă mare de sânge pe jumătate închegat. Avea fața de culoarea cerii, ochii pe jumătate deschiși și sticloși, buzele întredeschise și gâtul secționat de o tăietură profundă.

— Treceți în spate, a sugerat Mostaza. Și încercați să nu călcați în sânge. Alunecă foarte tare.

Au străbătut culoarul până la camera din fund, unde se afla cadavrul celui de-al doilea italian. Era în pragul bucătăriei, cu fața în jos, un braț întins în unghi drept, celălalt sub corp și fața cufundată într-o baltă de sânge brun-roșiatic, ce se scursese într-o dâră lungă pe sub masă și scaune. În încăpere se simțea un miros vag și, în același timp, dens, aproape metalic.

— Cinci litri într-un corp. Mai mult sau mai puțin, a comentat Mostaza cu o răceală neplăcută, de parcă ar fi regretat cu adevărat cele întâmplate. În total, zece. Gândiți-vă cât a curs.

Max s-a lăsat să cadă pe primul scaun pe care l-a văzut. Celălalt s-a uitat cu atenție la el. Apoi a luat de pe masă o sticlă de vin, a umplut un pahar pe jumătate și i l-a oferit. Max a refuzat, clătinând din cap. Ideea că ar putea bea cu acea priveliștea sub ochi îl făcea să vomite.

— Beți măcar o înghițitură, a insistat Mostaza. O să vă facă bine.

Până la urmă Max a acceptat, și-a umezit ușor buzele și a pus paharul pe masă. Mostaza, care stătea în picioare lângă ușă – sângele lui Tignanello ajungea la două palme de pantofii lui –, și-a scos pipa din buzunar și a umplut-o calm cu tutun.

— Ce s-a întâmplat? a reușit să îngaime Max.

Celălalt a ridicat din umeri.

— Riscurile meseriei, a arătat el spre cadavru cu pipa. A lor.

— Cine a făcut asta?

Mostaza l-a privit ușor surprins, ca și cum întrebarea îl descumpănea puțin.

— Eu, bineînțeles.

Max a sărit în picioare, răsturnând scaunul, dar apoi a încremenit imediat, fiindcă vederea obiectului pe care celălalt tocmai îl scosese dintr-un buzunar al hainei îl paralizase. Cu pipa încă neaprinsă în mâna stângă, Mostaza ținea în dreapta un pistol mic, strălucitor și nichelat. Cu toate acestea, gestul nu era unul amenințător. Se mărginea să-l țină în mână cu un aer pașnic, aproape scuzându-se. Arma nu era îndreptată spre Max și Mostaza nici măcar nu ținea degetul pe trăgaci.

— Ridicați scaunul și așezați-vă din nou, vă rog… Să nu dramatizăm.

Max a făcut ce i se spusese. Când s-a așezat din nou, pistolul dispăruse în buzunarul din dreapta al lui Mostaza.

— Ați găsit ce căutați? a întrebat acesta.

Privea Max cadavrul lui Tignanello, căzut cu fața în jos în băltoaca mare de sânge pe jumătate închegat. Dintr-un picior îi căzuse pantoful, care zăcea pe jos, ceva mai încolo. Ciorapul rămas la vedere avea o gaură în călcâi.

— Nu i-ați omorât cu pistolul, a spus Max.

Mostaza, care tocmai își aprindea pipa, l-a privit pe deasupra unui rotocol de fum în timp ce scutura chibritul ca să-i stingă flacăra.

— Nu, evident, a încuviințat el. Un pistol, fie și de calibru mic, ca acesta, face zgomot… Nu puteam să sperii vecinii.

Și-a descheiat puțin haina, lăsând să se vadă într-o parte, lângă bretele, mânerul unui cuțit.

— Ăsta-i mai murdar, e-adevărat. Dar mai discret.

A aruncat o privire meditativă spre băltoaca de sânge de la picioarele lui. Părea că se gândește cât de potrivit este cuvântul „murdar“.

— Vă asigur că n-a fost plăcut, a adăugat după o clipă.

— De ce? a insistat Max.

— Mai târziu putem vorbi și despre asta, dacă aveți chef. Acum spuneți-mi dacă ați găsit scrisorile contelui Ciano… Le aveți la dumneavoastră?

— Nu.

Mostaza și-a potrivit ochelarii cu un deget și l-a studiat câteva secunde, cântărindu-l din priviri.

— Ca să vezi! a spus în cele din urmă. Precauție sau eșec?

Max a rămas tăcut. În acel moment calcula cât ar valora viața lui după ce i-ar da scrisorile. Probabil că tot atât cât cea a nefericiților ce zăceau pe jos, în propriul lor sânge.

— Ridicați-vă și întoarceți-vă cu spatele, a ordonat Mostaza.

În tonul lui se simțea o ușoară iritare, deși nici acum nu dădea impresia că ar fi amenințător. Doar ocupat cu o treabă neplăcută și inevitabilă. S-a supus Max și celălalt l-a învăluit într-un norișor de fum când s-a apropiat prin spate ca să-l percheziționeze, doar că fără nici un rezultat, timp în care Max se felicita că fusese prevăzător și lăsase scrisorile ascunse sub unul din scaunele mașinii.

— Vă puteți întoarce… Unde sunt?

Cu pipa între dinți și, astfel, stâlcind cuvintele, Mostaza își șterse de haină mâinile ude de la impermeabilul lui Max.

— Spuneți-mi măcar dacă le aveți.

— Le am.

— Excelent. Mă bucur să aud asta. Acum spuneți-mi unde și hai să terminăm odată.

— Ce înțelegeți prin „a termina“?

— Nu fiți suspicios, domnule. Și nici așa de retoric. Nimic nu ne împiedică să ne despărțim ca niște oameni civilizați.

Max s-a uitat din nou la cadavrul lui Tignanello. Și-a amintit de expresia lui taciturnă și melancolică. Un om trist. Era aproape emoționant să-l vezi acolo, cu fața în propriul lui sânge. Nemișcat și așa de neajutorat.

— De ce i-ați omorât?

Mostaza s-a încruntat, deranjat, și acest gest a părut că îi accentuează cicatricea de sub maxilar. A deschis gura ca și cum ar fi vrut să spună ceva dezagreabil, dar apoi a părut să se răzgândească. A aruncat o privire rapidă la găvanul pipei, verificând dacă tutunul arde bine, și s-a uitat la cadavrul italianului.

— Ăsta nu-i un roman polițist, a zis pe un ton aproape răbdător. Așa că n-am de gând să scriu ultimul capitol, ca să explic cum s-au întâmplat toate. Nici dumneavoastră nu aveți nevoie să știți nimic despre asta, nici eu n-am timp de conversații de detectivi… Spuneți-mi unde sunt scrisorile și haideți să rezolvăm chestia asta odată pentru totdeauna.

Max a arătat spre cadavru:

— Și pe mine tot așa o să mă rezolvați după ce vi le dau?

Mostaza păru să ia foarte în serios întrebarea.

— Aveți dreptate, s-a arătat el de acord. Nimeni nu vă garantează nimic, bineînțeles. Și nu cred că e de-ajuns cuvântul meu… Nu-i așa?

— Credeți bine.

— Da.

A tras Mostaza din pipă cu zgomot, meditativ.

— Trebuie să fac câteva modificări la biografia mea, a spus el într-un sfârșit. În realitate nu lucrez pentru Republica Spaniolă, ci pentru guvernul de la Burgos. Pentru cealaltă tabără.

A făcut mucalit cu ochiul din dosul lentilelor. Era evident că savura buimăceala interlocutorului său.

— Într-un fel sau altul, a adăugat, totul rămâne în familie.

Max se uita la el, încă stupefiat.

— Dar ei sunt italieni… Agenți fasciști. Erau aliații dumneavoastră!

— Ascultați-mă. Mi se pare că dumneavoastră sunteți un pic cam naiv. În astfel de acțiuni nu există cu adevărat aliați. Ei voiau scrisorile pentru șefii lor, eu le vreau pentru ai mei… Iisus Hristos a spus să fim frați, dar niciodată n-a spus să ne purtăm ca niște veri. Scrisorile în care se cere un comision pentru avioane ar fi un atu foarte bun în mâinile șefilor mei, zic eu. Un mod de a-i strânge un pic cu ușa pe italieni. Sau pe ministrul lor de Externe.

— Și de ce nu i le-au cerut direct lui Ferriol, care e bancherul lor?

— Habar n-am. Mie mi se prezintă ordine, nu confidențe. Presupun că Ferriol își vede și el de interesele lui. O fi vrând, poate, să pună mâna pe toți banii prin alte mijloace. Și de la spanioli, și de la italieni. La urma urmei, e om de afaceri.

— Și ce-a fost povestea aceea ciudată cu vaporul?

— Cu Luciano Canfora?... O afacere în curs, pe care dumneavoastră m-ați ajutat s-o rezolv. E adevărat că și căpitanul, și mecanicul-șef voiau să ducă încărcătura într-un port al republicanilor. Eu însumi i-am convins, după ce m-am prezentat ca agent al Republicii. Erau suspecți și fusesem însărcinat să verific dacă sunt loiali... Apoi m-am folosit de dumneavoastră ca să le pasez informația italienilor, care au acționat rapid. Trădătorii au fost arestați, iar vaporul navighează acum pe ruta prevăzută anterior.

Arătă Max spre trupul lui Tignanello:

— Și ei... Era necesar să-i omorâți?

— Practic, da. Nu puteam controla o situație ce implica trei oameni în același timp – și, pe deasupra, doi dintre ei, profesioniști... Singura soluție era să mai eliberez decorul.

Și-a scos pipa din gură. Părea stinsă. A lovit ușor găvanul de masă, cu gura în jos, ca să-l golească. Apoi a tras aer prin țeavă și și-a pus pipa în buzunarul opus celui cu pistolul.

— Haideți să terminăm odată, a zis. Dați-mi scrisorile.

— Ați văzut că nu le am la mine.

— Și dumneavoastră ați văzut argumentele mele. Unde sunt?

Era absurd să continue să nege, a decis Max. Și periculos. Putea să riște doar ca să câștige puțin timp.

— Într-un loc sigur.

— Atunci să mergem acolo.

— Și pe urmă? Ce-o să se întâmple cu mine?

— Nimic deosebit, zise celălalt, privindu-l, jignit de bănuielile lui. Cum am spus, dumneavoastră vă vedeți de drumul dumneavoastră și eu, de al meu. Fiecare cu ale lui.

S-a cutremurat Max, simțindu-se atât de lipsit de apărare, încât i s-a făcut milă de el însuși, și pentru o clipă i s-au muiat picioarele. De-a lungul vieții minținse prea mulți bărbați și femei ca să nu recunoască semnele. În ochii lui Mostaza citea sumbrul lui viitor.

— N-am încredere în cuvântul dumneavoastră, a protestat el fără convingere.

— Nu contează, fiindcă n-aveți de ales, s-a bătut celălalt cu palma peste buzunar, amintindu-i de pistolul ce se contura acolo. Chiar dacă sunteți convins că o să vă omor, nu puteți face altceva decât să decideți dacă vă omor acum sau vă omor mai târziu… Deși vă repet că intenția mea nu este asta. Odată scrisorile ajunse în puterea mea, n-ar avea sens. Ar fi o faptă fără rost. Superfluă.

— Și cu banii mei cum rămâne?

Nu era decât o altă încercare disperată de a câștiga timp. De a prelungi povestea. Dar Mostaza considera discuția încheiată.

— Asta nu mă privește.

Și-a luat gabardina și pălăria, care erau pe un scaun.

— Haideți.

S-a bătut iar cu palma peste buzunar în timp ce îi indica ușa cu cealaltă mână. Arăta dintr-odată mai încordat și mai serios. Max a luat-o înainte, ocolind balta de sânge și trupul lui Tignanello, și a mers pe culoar până a ajuns la cadavrul lui Barbaresco. În timp ce întindea o mână spre clanța ușii, cu Mostaza în spatele lui, a aruncat o ultimă privire spre ochii sticloși și gura întredeschisă a italianului, simțind din nou acea stranie senzație de dezolare, de compătimire, pe care o simțise

și mai înainte. Începuseră să-i placă cei doi, și-a zis. Câini uzi în ploaie.

Ușa era puțin înțepenită. Max a tras de ea ceva mai tare și când s-a deschis dintr-odată, mișcarea bruscă l-a făcut să se retragă puțin. Mostaza, care tocmai își punea gabardina în spatele lui, s-a dat și el un pas în spate, precaut, cu un braț pe mânecă și cealaltă mână vârâtă pe jumătate în buzunarul cu pistolul. Când a făcut asta, a călcat în sângele pe jumătate închegat de pe podea și a alunecat. Nu prea tare – doar un mic pas greșit pe când încerca să-și recapete echilibrul. Într-o clipă, Max și-a dat seama cu o sumbră certitudine că aceasta era unica ocazie care i se oferea în noaptea aceea. Atunci, cu un impuls de disperare oarbă, s-a aruncat asupra lui.

Au alunecat amândoi în balta de sânge și au căzut pe jos. Dorința lui Max era să-l împiedice pe celălalt să scoată pistolul, dar când au început să se lupte, și-a dat seama că adversarul lui voia să pună mâna pe cuțit. Din fericire, celălalt braț al lui Mostaza era vârât în mâneca gabardinei. Max a profitat de ocazie ca să obțină un mic avantaj și l-a lovit în față, peste ochelari. Aceștia s-au rupt cu un trosnet, făcându-l să geamă pe Mostaza, care s-a agățat de Max cu toată forța, încercând să cadă peste el. Corpul lui slab și puternic, doar aparent fragil, se dovedea a fi extrem de periculos. Cuțitul în mâna lui ar fi echivalat cu o condamnare la moarte. L-a lovit pe Max cu oarecare succes, oprindu-i atacul, și s-au încleștat iar, încercând unul să țină și să lovească, celălalt să-și elibereze brațul prins în gabardină, în vreme ce alunecau iar și iar în sângele lui Barbaresco. Disperat, Max simți că leșină de oboseală, conștient

că atunci când Mostaza o să-și elibereze brațul, se poate considera mort. Dar în ajutorul lui s-au ivit vechi reflexe uitate: băiatul din mahalaua Vieytes și soldatul care se apăra uneori cu pumnalul în bordelurile legionarilor. Ce făcuse el personal și ce văzuse la alții. Așa că, adunându-și toate puterile, și-a înfipt degetul mare în ochiul dușmanului său. Degetul s-a înfipt foarte adânc, iscând un pocnet moale și un răcnet animalic al lui Mostaza, care a slăbit încleștarea. Max a încercat să se ridice, dar a alunecat din nou în sânge. A încercat iar, până a izbutit să se urce deasupra adversarului, care gemea ca un animal torturat. Atunci, folosind cotul drept armă, Max l-a lovit pe Mostaza în față de mai multe ori și din toate puterile, până când durerea din cot a devenit insuportabilă. Celălalt a încetat să se mai zbată și fața lui a căzut pe o parte, umflată și spartă.

Max s-a lăsat să se prăbușească, epuizat. A stat așa mult timp, încercând să-și redobândească puterile, și după o vreme a simțit că își pierde cunoștința și că totul se întunecă în jurul lui. A leșinat încet, ca și cum ar fi căzut într-un puț fără fund. Iar când și-a venit în fire, ferestruica vestibulului încadra o penumbră murdară și cenușie, care anunța, poate, zorile. S-a îndepărtat de trupul nemișcat și s-a târât spre palierul scării. Lăsa în urma lui o dâră de sânge propriu, căci – după cum și-a dat seama pipăindu-se cu dureroasă stângăcie – avea o rană superficială de cuțit într-o coapsă, aproape de artera femurală, care abia scăpase neatinsă. Într-un fel sau altul, în ultima clipă Fito Mostaza reușise să scoată cuțitul.

12. Trenul Albastru

Sună telefonul în camera de la hotelul Vittoria. Asta îl neliniștește pe Max. Este a doua oară în ultimele cincisprezece minute – și e ora șase dimineața. Prima dată când a ridicat receptorul, la celălalt capăt al firului nu s-a auzit nimeni, doar tăcerea, urmată de clicul comunicării întrerupte. De data asta nu ridică receptorul, ci lasă telefonul să sune până ce se face iar liniște. Știe că nu e Mecha Inzunza, pentru că stabiliseră să stea departe unul de altul. O hotărâseră aseară, pe terasa de la Fauno. Partida de șah se terminase la zece și jumătate. Puțin după aceea, rușii probabil că au descoperit furtul, geamul tăiat și coarda atârnând pe acoperiș. Cu toate acestea, când era trecut de ora unsprezece, după ce făcuse un duș și se schimbase, Max a trecut tensionat prin grădină ce ducea spre piața Tasso, iar clădirea ocupată de delegația sovietică nu prezenta semne de agitație. Unele ferestre erau luminate, dar totul părea liniștit. Poate că Sokolov nu s-a întors în apartamentul lui, a conchis el în timp ce se îndrepta spre poarta hotelului. Sau, poate – deși așa ceva putea să fie mai îngrijorător decât niște mașini de poliție oprite la poartă –, rușii hotărâseră să trateze incidentul cu discreție. În stilul lor.

Mecha stătea la una din mesele din fund, cu jacheta de antilopă pusă pe spătarul scaunului. S-a așezat Max alături de ea fără să scoată o vorbă, i-a cerut chelnerului un *negroni* și a

aruncat o privire în jur cu o satisfacție calmă, evitând privirea interogativă a femeii. Avea părul încă umed, pieptănat cu deosebită cochetărie, și un fular de mătase i se ivea de sub gulerul cămășii între reverele blazerului bleumarin.

— În seara asta a câștigat Jorge, a spus ea după câteva clipe.

A admirat Max stăpânirea ei de sine. Atitudinea ei destinsă.

— E o veste bună, a zis.

Într-un sfârșit s-a întors și a privit-o. Zâmbea, iar Mecha a ghicit semnificația acelui zâmbet.

— Le ai, a spus.

Nu era o întrebare. Zâmbise un pic prea tare. De ani de zile nu i se mai desenase pe buze acea expresie a triumfului.

— Oh, iubitule! a spus ea.

A sosit chelnerul cu paharul. Max a băut o înghițitură din cocteil, savurându-l cu adevărat. Ceva mai mult gin, a observat el satisfăcut. Exact ce îi trebuia.

— Cum a fost? a vrut să știe Mecha

— Neplăcut, a zis el, punând paharul pe masă. La anii mei, nu-mi mai pot permite anumite aventuri. Ți-am spus.

— Și totuși ai luat-o. Cartea.

— Da.

Ea s-a rezemat de masă, cu o expresie de lăcomie pe chip.

— Unde e?

— Într-un loc sigur, așa cum am stabilit.

— Nu-mi spui unde?

— Deocamdată nu. Doar câteva ore, ca măsură de siguranță.

L-a privit intens, cântărindu-i răspunsul, iar Max a știut la ce se gândește. Pentru un moment a văzut ivindu-se în privirea ei

vechea și aproape familiara neîncredere. Dar numai o secundă. Apoi Mecha a înclinat un pic capul, în semn de scuză.

— Ai dreptate, a acceptat ea. Încă nu e indicat să mi le dai.

— Așa e. Am stabilit asta dinainte. Așa ne-am înțeles.

— Să vedem cum primesc ei lovitura.

— Acum am trecut pe lângă apartamente… Totul pare liniștit.

— Poate că încă nu și-au dat seama.

— Sunt sigur că și-au dat seama. Am lăsat urme peste tot.

Ea s-a frământat neliniștită.

— A ieșit ceva prost?

— Mi-am supraapreciat forțele, a recunoscut el cu simplitate. Asta m-a obligat să improvizez din mers.

Privea spre poarta de la intrarea hotelului, dincolo de farurile automobilelor și motocicletelor care circulau prin piață. Și i-a imaginat pe ruși cercetând ce s-a întâmplat, la început mirați, apoi furioși. A mai băut două înghițituri, ca să-și alunge frica. Era aproape mirat că nu aude sirene de poliție.

— A fost cât pe-aci să rămân închis acolo, a mărturisit după o clipă. Ca un fraier. Îți dai seama…? Rușii întorcându-se după partidă și eu așteptându-i.

— Te pot identifica? Ai spus că ai lăsat urme.

— Nu mă refeream la amprente digitale și alte chestii din astea. Vorbesc de urme materiale: un geam spart, o coardă… Până și un orb și-ar da seama de cum ar intra în cameră. De-aia îți spun că la ora asta ei știu deja.

A aruncat în jur o privire nesigură. Terasa începea să se golească, dar mai erau câteva mese ocupate.

— Mă îngrijorează că nu se vede nici o mișcare, a adăugat Max. Reacții, vreau să zic. S-ar putea ca în momentul ăsta să te supravegheze. Și pe mine.

S-a uitat ea în jur cu o expresie sumbră.

— N-au de ce să facă vreo legătură între noi și furt, a spus după ce s-a gândit puțin.

— Știi bine că nu va trece mult până să se lămurească lucrurile. Și dacă mă identifică, am încurcat-o.

Își sprijini o mână pe masă – osoasă, pătată de ani. Avea dâre de dezinfectant fluorescent la încheieturi și pe degete, pe zgârieturile pe care și le făcuse când urcase pe acoperiș și coborâse în balconul lui Sokolov. Încă îl mai dureau.

— Poate că ar trebui să plec de la hotel, a spus după un moment. Să dispar o vreme.

— Știi ceva, Max? l-a atins ea cu gingășie pe petele roșiatice de pe mâini. Toate astea sună a *déjà-vu*. Nu ți se pare? A ceva ce se repetă.

Tonul ei era dulce, trădând o infinită afecțiune. În ochii ei luceau lampioanele de pe terasă. A făcut Max o grimasă. Nostalgică.

— Așa e, a aprobat el. Cel puțin parțial.

— Dacă ne-am putea întoarce în timp, poate că lucrurile ar fi… Nu știu. Altfel.

— Niciodată nu sunt altfel. Fiecare își duce în spate crucea lui. Lucrurile nu sunt așa cum ar trebui să fie.

A chemat apoi chelnerul și a plătit nota. După aceea s-a ridicat ca să îi țină scaunul Mechei.

— Atunci, la Nisa… a început ea să spună.

Max îi puse jacheta pe umeri. Când și-a lăsat mâinile în jos, i-au alunecat o clipă pe brațele femeii, ca o mângâiere rapidă.

— Te rog să nu vorbești de Nisa…

Era un susur aproape intim. Demult nu îi mai vorbise așa unei femei.

— Nu în seara asta, te rog. Nu acum.

Zâmbea când a spus asta. A zâmbit și ea când s-a întors și a văzut zâmbetul lui.

— O să te doară, a spus Mecha.

A turnat pe rană câteva picături de tinctură de iod și Max a avut impresia că îl arde cu un fier roșu pe coapsă. Ustura al dracului de tare.

— Doare… a zis.

— Te-am avertizat.

Stătea lângă el pe marginea unei sofale de metal și pânză, în salonul vilei din Antibes. Purta un halat de noapte lung, elegant, strâns pe talie. Prin deschizătura halatului se vedea o cămașă de noapte subțire, de mătase, ce îi descoperea parțial picioarele goale. Era desculță. Corpul ei emana o aromă plăcută, a unei persoane abia sculate din somn. Dormea când Max a sunat la ușă, trezind-o mai întâi pe cameristă și apoi pe ea. Acum camerista se întorsese în odaia ei și el era trântit pe spate, într-o poziție nu prea eroică: cu pantalonii și chiloții coborâți până la genunchi, cu sexul la vedere și cu tăietura cuțitului lui Mostaza, o rană superficială, de o jumătate de palmă lungime, pe coapsa dreaptă.

— Cine-a fost te-a ratat la mustață... Cu o rană mai adâncă, ți-ai fi pierdut tot sângele.

— Așa e.

— Tot el ți-a aranjat și fața?

— Tot el.

Se privise în oglinda din camera de la Negresco – un ochi vânăt, nasul plin de sânge și o buză umflată – cu două ore în urmă, când trecuse pe la hotel ca să improvizeze un tratament, să înghită două comprimate de Veramon și să-și strângă în grabă lucrurile înainte de a plăti nota, lăsând un bacșiș splendid. Apoi rămăsese o clipă în picioare sub copertina de sticlă de la intrare, pe care încă mai picura ploaia, cercetând bănuitor strada, atent la orice semn neliniștitor de sub felinarele publice ce luminau promenada și fațadele hotelurilor din apropiere. În cele din urmă s-a liniștit, și-a pus bagajul în Peugeot, a pornit motorul și s-a pierdut în noapte, cu farurile luminând pinii văruiți în alb ce străjuiau șoseaua spre Antibes și La Garoupe.

— De ce-ai venit aici?

— Nu știu. Sau știu. Trebuia să mă odihnesc un moment. Să mă gândesc.

Asta era ideea, într-adevăr. Trebuia să se gândească la multe lucruri. De pildă, dacă Mostaza era sau nu mort. Dacă acționa singur sau mai avea și alți oameni, care în clipa aceea puteau să-l caute pe Max. Și același lucru era valabil și pentru italieni. Consecințe imediate și viitoare, din care, cu toată bunăvoința, nu puteai să alegi nici o perspectivă plăcută. La asta trebuia adăugată curiozitatea firească a autorităților când cineva o să

descopere cadavrele – două sigur, poate chiar trei – în casa de pe *rue* Droite. În total, două servicii secrete și poliția franceză întrebându-se cine e vârât în toată povestea asta. Și, colac peste pupăză, de parcă asta n-ar fi fost de ajuns, mai era și reacția imprevizibilă a lui Tomás Ferriol când va afla că scrisorile contelui Ciano își luaseră zborul.

— De ce eu? a întrebat Mecha. De ce ai venit acasă la mine?

— La Nisa nu cunosc pe nimeni în care să pot avea încredere.

— Te caută jandarmii?

— Nu. Sau cel puțin nu încă. Dar nu poliția mă îngrijorează în noaptea asta.

Îl studia atentă. Bănuitoare.

— Ce vor să-ți facă? Și de ce?

— Nu e vorba de ce vor să-mi facă. E vorba de ce am făcut eu și ce pot ei crede că am făcut… Trebuie să mă odihnesc câteva ore. Să-mi tratez asta. Pe urmă o să plec. Nu vreau să-ți creez neplăceri.

Ea a arătat cu răceală rana și petele de sânge și tinctură de iod de pe prosopul pe care îl pusese sub corpul lui Max înainte de a-l întinde pe sofa.

— Vii acasă la mine în zorii zilei, cu o tăietură de cuțit la picior, îmi sperii camerista… Astea nu se numesc neplăceri?

— Ți-am spus că o să plec imediat. De îndată ce mă organizez și îmi dau seama unde să merg.

— Nu te-ai schimbat, așa-i? Iar eu sunt o idioată! Am știut-o de când te-am văzut acasă la Suzi Ferriol. Același Max de la Buenos Aires… Ce colier de perle ai furat de data asta?

El și-a pus o mână pe brațul femeii. Expresia feței lui, sinceră și, în același timp, neajutorată, se număra printre cele mai eficiente din repertoriul lui obișnuit. Ani de practică. De succese. Cu acea expresie ar fi convins și un câine flămând să-i dea un os.

— Uneori plătești pentru lucruri pe care nu le-ai făcut, a spus, uitându-se în ochii ei.

— Du-te dracului! și-a tras ea furioasă mâna dintr-a lui. Sunt sigură că nu plătești nici pe jumătate. Și ai făcut aproape tot ce se putea face.

— O să-ți povestesc într-o bună zi. Jur.

— Nu, nu vor mai fi alte zile dacă pot să le evit.

A apucat-o cu blândețe de încheietura mâinii.

— Mecha…

— Taci! și-a retras ea din nou mâna. Lasă-mă să termin, ca să te dau afară.

I-a pus un pansament cu leucoplast pe rană și, când a făcut-o, degetele ei au atins coapsa bărbatului. El a simțit contactul cald pe piele și, în ciuda rănii din apropiere, corpul lui a reacționat la atingerea acelei cărni ce mirosea încă a somn și pat călduț. Cum stătea nemișcată, inexpresivă și senină pe marginea sofalei, de parcă ar fi studiat cu obiectivitate un fapt străin amândurora, Mecha a ridicat privirea spre ochii lui.

— Ticălosule… a murmurat.

Apoi și-a desfăcut halatul de noapte, și-a ridicat cămașa de mătase și s-a așezat călare peste Max.

— Domnul Costa?

În pragul camerei de la hotelul Vittoria se află un necunoscut. Un altul, pe culoar. Vechile sisteme de alarmă ale instinctului se declanșează înainte ca rațiunea să definească primejdia concretă. Cu fatalismul celui ce s-a aflat și altădată în situații asemănătoare, Max încuviințează fără să-și dezlipească buzele. Nu-i scapă piciorul pe care bărbatul din prag îl pune ca din întâmplare în ușă, ca să-l împiedice să o închidă. Dar nu are intenția s-o închidă. Știe că ar fi inutil.

— Sunteți singur?

Accent străin pronunțat. Nu e polițist. Sau cel puțin – Max adulmecă avid argumentele pro și contra – nu e polițist italian. Bărbatul din prag nu mai e în prag, ci în cameră. Intră cu un aer firesc, privind în jur, pe când celălalt rămâne unde era. Cel care a intrat este înalt, cu păr șaten, lung și lins. Are mâini mari, cu unghii roase și murdare. Pe degetul mic de la mâna stângă poartă un inel gros de aur.

— Ce doriți? întreabă în sfârșit Max.

— Să veniți cu noi.

Accentul e slav. Rusesc, fără nici o îndoială. Ce alt accent ar putea fi? Max se retrage spre telefonul aflat pe noptieră, lângă pat. Celălalt îl urmărește indiferent cum se deplasează.

— Nu v-ar conveni să stârniți un scandal, domnule.

— Ieșiți afară.

Arată Max spre ușă, care e în continuare deschisă, și spre celălalt bărbat de pe coridor: scund, cu umeri îngrijorători, de luptător, sub o haină prea strâmtă din piele neagră. Cu brațele ușor depărtate de corp și atent la orice mișcare neprevăzută.

Cel cu părul lins ridică mâna cu inelul, ca și cum asta ar reprezenta un argument irefutabil.

— Dacă preferați poliția italiană, nici o problemă. Dumneavoastră sunteți liber să decideți ce vă convine mai tare. Noi vrem doar să stăm de vorbă.

— Despre ce?

— Știți foarte bine despre ce.

Max se gândește vreme de cinci secunde, încercând să nu se lase dominat de panică. Pulsul i-a luat-o razna și simte că i se înmoaie picioarele. S-ar lăsa să cadă lat în pat dacă gestul nu i-ar fi interpretat ca o capitulare sau ca o dovadă. Ca o mărturisire explicită. Pentru o clipă se blestemă în tăcere. E de neiertat că a fost atât de imprudent să rămână acolo, ca un șoricel ce se delectează cu cașcavalul în timp ce arcul capcanei se declanșează. Nu și-a imaginat că or să-l descopere atât de repede. Că or să-l identifice așa.

— Indiferent despre ce ar fi vorba, putem discuta și aici, s-a hazardat el în cele din urmă.

— Nu. Niște domni vor să vă întâlnească. În altă parte.

— În ce parte?

— Aproape. La cinci minute cu mașina.

Cel cu părul lins o spune bătându-se cu un deget peste cadranul ceasului de la mână, parcă pentru a-și dovedi punctualitatea și buna-credință. Apoi îi aruncă o privire bărbatului de pe culoar, care intră în cameră, închide calm ușa și începe să caute peste tot.

— Nu plec niciunde! protestează Max, simulând o fermitate pe care e departe de a o simți. Nu aveți nici un drept.

Liniștit, ca și cum interesul lui pentru ocupantul camerei ar fi rămas o clipă în suspensie, cel cu părul lins îl lasă pe tovarășul lui să-și vadă de treabă. Acesta deschide sertarele comodei și caută în dulap cu o eficiență metodică. Apoi scotocește sub saltea și somieră. După un timp face un semn că nu și rostește patru vorbe în limba slavă, din care Max înțelege cuvântul rusesc *nicevo,* nimic.

— Asta nu contează acum, reia conversația întreruptă insul cu părul lins. A avea sau a nu avea dreptul… Eu v-am spus că puteți alege. Să stați de vorbă cu domnii de care v-am vorbit sau cu poliția.

— N-am nimic de ascuns poliției.

Cei doi intruși rămân acum tăcuți și nemișcați, privindu-l cu răceală, iar pe Max îl sperie mai mult această nemișcare decât tăcerea. După o clipă cel cu părul lins se scarpină pe nas. Gânditor.

— O să facem următorul lucru, domnule Costa, zice într-un sfârșit. Eu o să vă iau de un braț, prietenul meu de celălalt și o să coborâm așa până în hol, după care o să mergem la automobilul care ne așteaptă afară. Puteți să vă împotriviți să ne însoțiți sau puteți să n-o faceți… Dacă vă împotriviți, o să iasă cu scandal și direcția hotelului o să cheme poliția din Sorrento. Atunci dumneavoastră vă veți asuma răspunderea pentru faptele dumneavoastră și noi, pentru a noastră. Dar dacă veniți de bunăvoie, totul o să se desfășoare discret și fără violență… Cum hotărâți?

Încearcă Max să câștige timp. Să se gândească. Să imagineze soluții, căi de scăpare probabile sau improbabile.

— Cine sunteți dumneavoastră? Cine vă trimite?

Celălalt face un gest nerăbdător.

— Ne trimit niște amatori de șah. Niște oameni pașnici care vor să discute cu dumneavoastră câteva mutări suspecte.

— Nu știu nimic despre așa ceva. Nu mă interesează șahul.

— Serios...? Ar fi greu de crezut. V-ați dat multă osteneală... la vârsta dumneavoastră.

În timp ce vorbește, bărbatul cu părul lins ia haina lui Max, care era pe un scaun, și i-o oferă cu un gest nerăbdător, aproape abrupt. Precum cineva care își epuizează ultimele rezerve de politețe.

Valiza stătea desfăcută pe pat, gata să fie închisă, cu pantofii vârâți în săculeți de pânză, lenjerie de corp, cămăși împăturite și trei costume pliate în două, puse deasupra. O geantă de voiaj din piele de calitate, asortată cu valiza. Max era pe punctul de a pleca din casa Mechei Inzunza din Antibes spre gara din Nisa, căci avea un bilet rezervat la Trenul Albastru. Cele trei scrisori ale contelui Ciano erau ascunse în geamantan, a cărui căptușeală o dezlipise și apoi o lipise la loc cu multă grijă. Nu se hotărâse ce va face cu ele, deși erau periculos să le țină la el. Îi trebuia ceva timp, ca să se gândească la viitorul lor. Să verifice amploarea celor întâmplate noaptea trecută în vila Susanei Ferriol și în casa de pe *rue* Droite. Și să evalueze consecințele.

Și-a aranjat nodul Windsor triunghiular al cravatei sub gulerul alb și impecabil – era în cămașă, cu bretelele puse și vesta încă descheiată – și și-a privit o clipă fața în oglinda din dormitor: părul strălucind de briantină, pieptănat cu cărare pe

spate, bărbia proaspăt rasă, mirosind a loțiune Floïd. Din fericire, urmele înfruntării cu Fito Mostaza de-abia se mai vedeau. Se reduseseră la buza umflată, iar ochiul învinețit arăta ceva mai bine. Un pic de machiaj – Max folosise pudrele din trusa de toaletă a Mechei – ascundea vânătaia ce îi înnegrea fața sub pleoapă.

Când s-a întors, încheindu-se la vestă – cu excepția ultimului nasture de jos –, ea era în ușă, îmbrăcată de stradă și cu o ceașcă de cafea în mâini. Nu o auzise venind și nu știa de cât timp îl studia.

— La ce oră pleacă trenul? a întrebat Mecha.

— La șapte și jumătate.

— Ești hotărât să pleci?

— Evident.

Ea a băut o gură de cafea și s-a uitat gânditoare la ceașcă.

— Încă nu știu ce s-a întâmplat azi-noapte… De ce ai venit aici.

Max a ridicat mâinile, cu palmele întoarse spre ea. N-am nimic de ascuns, spunea gestul lui.

— Ți-am povestit.

— Nu mi-ai povestit nimic. Doar că ai avut o problemă serioasă și că nu mai puteai rămâne la Negresco.

El a încuviințat. Se pregătea de câteva minute pentru această conversație. Știa că ea nu-l va lăsa să plece fără să-i pună întrebări – și adevărul era că merita câteva răspunsuri. Amintirea cărnii și a gurii ei, a trupului gol înlănțuit de al lui, l-a tulburat din nou, zăpăcindu-l o clipă. Mecha Inzunza era așa de frumoasă, încât despărțirea de ea implica o durere aproape

fizică. S-a gândit un moment la limitele cuvintelor „iubire“ și „dorință“ în contextul acesta plin de nesiguranță, de suspiciune și de presiune a fricii, fără nici o certitudine privind viitorul ori prezentul. Acea sumbră evadare, a cărei soartă și ale cărei consecințe le ignora, lăsa tot restul pe un plan secund. Trebuia în primul rând să se pună la adăpost și abia mai târziu să reflecteze la urma lăsată de această femeie în trupul și gândurile lui. Bineînțeles, putea fi vorba și de iubire. Până acum Max nu iubise niciodată, așa că nu putea ști. Poate chiar fusese iubire acea sfâșiere insuportabilă, golul produs de iminența plecării, tristețea dezolantă care aproape că înlocuia instinctul de conservare și de supraviețuire. Poate că și ea l-a iubit, s-a gândit el brusc. În felul ei. Poate că, s-a mai gândit el, nu se vor mai vedea niciodată.

— Așa e, a răspuns în cele din urmă. O problemă serioasă… Mai curând gravă. Care s-a terminat cu o încăierare destul de murdară. De-asta trebuie să dispar o vreme.

Ea se uita la el aproape fără să clipească.

— Și cu mine cum rămâne?

— Vei rămâne aici, presupun, făcu Max un gest ambiguu, care putea însemna la fel de bine acea cameră sau orașul Nisa. Știu unde să te găsesc când se liniștesc lucrurile.

Încă nemișcate, pupilele aurii ale femeii erau de o seriozitate mortală.

— Asta-i tot?

— Ascultă, a zis Max, punându-și haina. Nu vreau să fiu dramatic, dar s-ar putea să-mi risc viața. De fapt fără „s-ar putea“. Mi-o risc în mod cert.

— Ești urmărit?! De cine?

— Nu-i ușor de explicat.

— Am timp. Pot să ascult tot ce vrei să-mi povestești.

Sub pretextul că verifica dacă bagajele îi sunt în ordine, Max îi evită privirea. A închis valiza și i-a strâns curelele.

— Atunci ești norocoasă. Eu nu am. Nici timp, nici dispoziție sufletească. Sunt încă dezorientat. Sunt lucruri la care nu mă așteptam… Probleme pe care nu știu cum să le rezolv.

De undeva din casă s-a auzit țârâitul îndepărtat al unui telefon. A sunat de patru ori și s-a întrerupt brusc, fără ca Mecha să-i dea atenție.

— Te caută poliția?

— Nu, din câte știu eu, i-a susținut Max privirea scrutătoare cu o impasibilitate echivalentă. Altfel n-aș risca să iau trenul. Dar lucrurile se pot schimba și nu vreau să fiu aici când se va întâmpla asta.

— Tot nu mi-ai răspuns la întrebare. Cum rămâne cu mine?

S-a ivit camerista. Pe doamna o căuta cineva la telefon. Mecha i-a dat femeii ceașca de cafea și a ieșit cu ea pe culoar. Max a lăsat valiza jos, a închis geanta de voiaj și a pus-o lângă valiză. Apoi s-a dus la măsuța de toaletă, ca să-și ia obiectele aflate acolo: ceasul de mână, stiloul, portofelul, bricheta și tabachera. Tocmai își punea la mână ceasul Patek Philippe, când Mecha s-a întors. A ridicat privirea, a văzut-o sprijinită de tocul ușii, exact cum stătea înainte de a ieși, și a înțeles imediat că ceva nu e în regulă. Că primise vești și că veștile nu erau deloc bune.

— Era Ernesto Keller, prietenul meu de la consulatul chilian, i-a confirmat ea cu un calm rece. Zice că azi-noapte s-a dat o spargere în casa lui Suzi Ferriol.

Max a rămas imobil, cu degetele pe catarama curelei de la ceas.

— Ce grozăvie… a reușit el să spună. Și ea cum se simte?

— E bine.

În momentul acela din tonul Mechei puteau picura țurțuri de gheață.

— Nu era acasă când s-a întâmplat. Era la o cină în Cimiez.

Max și-a mutat privirea în altă parte, a întins o mână și a luat stiloul Parker cu toată seninătatea de care a fost în stare. Pe care a putut s-o simuleze.

— Au furat lucruri de valoare?

— Asta ar trebui să mi-o spui tu.

— Eu?

A verificat dacă stiloul e bine închis și l-a pus în buzunarul interior al hainei.

— De ce ar trebui s-o știu eu? a zis.

O privea iarăși în ochi, redobândindu-și aerul firesc. Calm. Deși se sprijinea de tocul ușii, ea și-a încrucișat brațele.

— Scutește-mă de repertoriul tău de răspunsuri în doi peri, echivocuri și minciuni, i-a cerut Mecha. N-am destul umor cât să-nghit toată murdăria asta.

— Te asigur că nici o clipă…

— Du-te dracului! Am știut-o de data trecută, când te-am văzut în casa lui Suzi. Am știut că pui ceva la cale, dar n-am bănuit că era chiar acolo.

S-a apropiat de Max. Pentru prima dată de când o cunoștea, el i-a văzut chipul schimonosit de furie. O exasperare intensă, care îi crispa trăsăturile, făcându-i-le dure.

— E prietena mea… Ce i-ai furat?

— Te înșeli.

Ochii femeii ce stătea în fața lui, nemișcată, aproape agresivă, fulgerau amenințători. Max a făcut un efort de voință ca să nu se retragă un pas.

— Vrei să spui, la fel cum m-am înșelat la Buenos Aires? a întrebat ea.

— Nu-i vorba de asta.

— Atunci spune-mi despre ce e vorba. Și ce legătură are furtul cu starea ta de azi-noapte. Cu rana și vânătăile tale… Ernesto mi-a spus că atunci când Suzi a ajuns acasă, hoții plecaseră.

El nu i-a răspuns. Se străduia să-și ascundă tulburarea în timp ce se prefăcea că verifică ce are în portofel.

— Ce s-a întâmplat după aceea, Max? Dacă acolo n-au fost violențe, unde au fost…? Și cu cine te-ai bătut?

El continua să păstreze tăcerea. Nu mai avea pretexte ca să n-o privească în ochi, căci Mecha luase tabachera și bricheta și își aprindea o țigară. Apoi a aruncat cu un gest abrupt ambele obiecte pe masă. Bricheta a alunecat și a căzut pe jos.

— O să te denunț la poliție.

I-a suflat fumul drept în față, de foarte aproape, de parcă l-ar fi scuipat.

— Și nu te uita așa, că nu mi-e frică… Nici de tine, nici de complicii tăi.

S-a aplecat Max să-și culeagă bricheta. A constatat că, de la izbitură, i se dislocase capacul.

— Nu am complici, a zis el, punându-și bricheta într-un buzunar al vestei și tabachera în haină. Și nu e vorba de un furt. M-am trezit amestecat în ceva fără s-o caut cu tot dinadinsul.

— Toată viața ta ai căutat ceva, Max.

— Nu și acum. Te asigur că de data asta nu.

Mecha stătea la fel de aproape de el, privindu-l extrem de tăios. Iar Max a înțeles că nu se putea eschiva de la ceea ce îi cerea. Pe de o parte ea avea dreptul să știe ceva din cele petrecute. Pe de alta, să o lase la Nisa în starea asta de nervi și nesiguranță însemna să-și asume riscuri suplimentare și inutile în situația lui, oricum precară. Avea nevoie de câteva zile de liniște. De o pauză. Măcar de câteva ore. Și, poate, a conchis el, ar reuși s-o manipuleze. Până la urmă, la fel ca toate femeile din lume, ea nu cerea altceva decât să fie convinsă.

— E o afacere complicată, a admis el, exagerând efortul unei mărturisiri. Am fost utilizat. N-am avut de ales.

A făcut o pauză cumpănită, de exact o secundă. Mecha asculta și aștepta atentă, ca și cum ar fi fost în joc viața ei, nu a lui Max. Iar acum, șovăind încă o clipă înainte de a-i povesti restul, a fost sincer. Poate că e o greșeală că merg atât de departe, și-a zis. Dar nu avea timp să mediteze asupra acestui lucru. Îi era greu să-și imagineze altă ieșire.

— Au murit doi oameni… Poate chiar trei.

Mecha de-abia dacă s-a tulburat. Își desprindea doar puțin buzele în jurul țigării din care ieșea fum, ca și cum ar fi trebuit

să inspire mai mult aer.

— Au vreo legătură cu povestea de la Suzi?

— Parțial. Sau da. Integral.

— Poliția știe de asta?

— Cred că nu, nu încă. Sau poate că la ora asta știe. Nu am cum să verific.

Degetele Mechei tremurau ușor când și-a scos încet țigara din gură.

— Tu i-ai omorât?

— Nu, o privi el în ochi fără să clipească, riscând totul. Pe nici unul.

Locul nu e prea plăcut: o vilă veche, cu o grădină plină de arbuști și buruieni. E undeva în apropierea orașului Sorrento, între Annunziata și Marciano și între două dealuri care ascund marea. Au ajuns aici, pe șoseaua șerpuitoare și plină de hârtoape, cu un Fiat 1300 – bărbatul cu părul lins la volan, iar cel cu haina de piele neagră pe bancheta din spate, împreună cu Max –, iar acum sunt într-o încăpere cu pereții coșcoviți, unde vechi fresce își dau duhul între ghipsul fărâmițat și petele de umezeală. Singurele mobile sunt două scaune și Max stă pe unul din ele, între cei doi însoțitori, care au rămas în picioare. Mai e și un al patrulea bărbat, ce stă pe celălalt scaun, în fața lui Max. E palid, are o mustață deasă și roșcată și o privire îngrijorătoare, de oțel, subliniată de semnele de oboseală. Din mânecile hainei lui demodate ies niște mâini albe, lungi și înguste, care te fac să te gândești la tentaculele unui calmar.

— Și acum, încheie acesta, spuneți-mi unde e cartea marelui maestru Sokolov.

— Nu știu despre ce carte vorbiți, răspunde senin Max. Am acceptat să vin aici ca să lămurim această greșeală stupidă.

Îl privește inexpresiv celălalt. Pe podea, sprijinită de unul din picioarele scaunului, are o servietă burdușită, din piele neagră. În cele din urmă, cu o mișcare aproape lenevă, se apleacă, o ia și și-o pune pe genunchi.

— O greșeală stupidă… Așa o numiți?

— Exact.

— Aveți tupeu. V-o spun sincer. Deși nu e deloc surprinzător la cineva ca dumneavoastră.

— Nu știți nimic despre mine.

Unul din tentaculele calmarului desenează în aer o linie sinuoasă, ce aduce cu un semn de întrebare.

— Nu știm…? Vă înșelați amarnic, domnule Costa. Știm multe. De exemplu, că nu sunteți un domn cu bani, așa cum lăsați să se creadă, ci șoferul unui cetățean elvețian, rezident în Sorrento. Mai știm și că automobilul pe care îl aveți în parcarea hotelului Vittoria nu este al dumneavoastră… Și asta nu e tot. Știm că sunteți în evidențele poliției pentru furt, escrocherie și alte delicte minore.

— E intolerabil. Ați greșit omul.

Poate că acum e momentul să se arate indignat, decide Max. Se preface că se ridică de pe scaun, dar simte imediat pe umăr mâna puternică a individului cu haină de piele neagră. Nu e o apăsare ostilă, își dă el seama. Mai curând persuasivă, ca și cum

i-ar recomanda să aibă răbdare. Pe de altă parte, bărbatul cu mustață roșcată deschide servieta și scoate din ea un termos.

— Nicidecum, comentează el în timp ce deșurubează capacul-pahar al termosului. Dumneavoastră sunteți cine sunteți. Și, vă rog, nu încercați să-mi jigniți inteligența. N-am mai dormit de aseară, tot încercând să rezolv încurcătura asta. Care vă include pe dumneavoastră, antecedentele dumneavoastră, prezența la turneul Campanella și relația dumneavoastră cu aspirantul la titlul mondial Keller. Totul.

— Chiar dacă ar fi adevărat, ce legătură am eu cu acea carte despre care mă întrebați?

Celălalt toarnă în pahar un pic de lapte cald, scoate dintr-o cutiuță o pastilă roz și o înghite cu o gură de lapte. Pare într-adevăr obosit. Apoi clatină un pic din cap, descurajându-l să persiste în tăgăduială.

— Ați luat-o. Ați urcat aseară pe acoperiș și ați luat-o.

— Cartea?

— Exact.

Surâde Max echilibrat. Disprețuitor.

— Așa, pur și simplu?

— Nu așa de simplu. Ați investit multe ore de muncă. Ați lucrat admirabil, trebuie să recunosc. Ca un distins profesionist.

— Ascultați-mă. Nu fiți ridicol! Am șaizeci și patru de ani.

— La asta m-am gândit și eu azi-dimineață, când am obținut dosarul dumneavoastră. Dar păreți în formă, zice el, aruncând o privire la zgârieturile de pe mâinile lui Max. Deși văd că v-ați rănit puțin.

Rusul bea restul de lapte, scutură paharul și îl înșurubează la loc.

— Ați riscat enorm, continuă el în timp ce pune termosul în servietă. Și nu mă refer la posibilitatea ca oamenii noștri să vă fi descoperit în casă, ci la faptul că ați coborât cu coarda pe balcon și toate celelalte… Continuați să negați?

— Cum să admit o asemenea absurditate?

— Ascultați-mă!

Tonul este în continuare persuasiv.

— Această discuție nu are un caracter oficial. Poliția italiană nu a fost anunțată de furt. Avem propriile noastre metode de securitate… Totul s-ar simplifica dacă ne înapoiați cartea, presupunând că mai e în mâinile dumneavoastră, sau dacă ne spuneți cui i-ați dat-o. Dacă ne spuneți pentru cine lucrați.

Încearcă Max să gândească rapid. Poate că a înapoia cartea ar fi un mod de a rezolva problema, dar asta ar însemna și să le dea sovieticilor dovada concretă că tot ce bănuiesc este adevărat. Ținând cont de felul cum lucrează propaganda la Moscova, se întreabă cât timp le va trebui ca să facă publică versiunea lor, să stabilească o legătură între Max și Jorge Keller și să-l discrediteze pe aspirantul la titlu. Un scandal ar însemna sfârșitul carierei tânărului, i-ar distruge șansa de a mai juca pentru titlul mondial.

— Sunt însemnările de o viață ale marelui maestru Sokolov, continuă cel cu mustață roșcată. Multe lucruri importante depind de acest material. Partide viitoare… Înțelegeți că trebuie să le recuperăm: e în joc prestigiul campionului mondial și bunul renume al patriei noastre. E o problemă de stat. Furând

cartea, dumneavoastră ați comis un atentat direct la adresa Uniunii Sovietice.

— Dar nu am acea carte. Și nici n-am avut-o vreodată. Nu m-am cățărat niciodată pe un acoperiș și n-am intrat în vreo altă cameră în afară de a mea.

Ochii obosiți ai rusului îl studiază pe Max cu un interes și o imobilitate îngrijorătoare.

— Acesta e ultimul dumneavoastră cuvânt… pentru moment?

Acel „pentru moment“ e mai amenințător decât ochii cenușii și metalici ai insului, deși e însoțit de un surâs aproape prietenos. Max simte că fermitatea lui se clatină. Situația începe să-i depășească așteptările.

— Nu văd ce altceva v-aș putea spune… În plus, nu aveți nici un drept să mă rețineți. Aici nu e Cortina de Fier.

De îndată ce a spus asta, înțelege că a comis o eroare. Ultima urmă de surâs se șterge de pe buzele celuilalt.

— Permiteți-mi să vă mărturisesc ceva personal, domnule Costa. Cunoștințele mele despre șah sunt… hai să zicem superficiale. Adevărata mea specialitate e să mă ocup de probleme complicate și să le transform în probleme simple. Rolul meu pe lângă marele maestru Sokolov este să garantez că partidele sale se desfășoară normal. Să îi protejez spațiul personal. Până acum activitatea mea a fost ireproșabilă în acest sens. Dar dumneavoastră ați perturbat această normalitate. Mă faceți de râs, înțelegeți? În fața campionului mondial la șah, în fața șefilor mei și în fața propriului meu orgoliu profesional.

Max încearcă să-și ascundă panica. În sfârșit reușește să-și dezlipească buzele și să articuleze câteva cuvinte cu o fermitate acceptabilă:

— Duceți-mă la poliție.

— Fiecare lucru la vremea lui. Deocamdată noi suntem poliția.

Rusul aruncă o privire la insul cu părul lins și Max simte o izbitură în partea stângă a capului, o lovitură brutală și neașteptată, care face să-i răsune timpanul de parcă tocmai i s-ar fi spart. Dintr-odată e pe jos, răsturnat de pe scaun și cu fața lipită de dalele pardoselii. Amețit și cu capul încă vâjâindu-i pe dinăuntru ca un stup de albine înnebunite.

— Așa că o să ne facem comozi, domnule Costa, aude el și i se pare că vocea vine de foarte departe. Și între timp o să stăm puțin de vorbă.

Când Mecha Inzunza a oprit motorul automobilului, ștergătoarele de parbriz au încetat să se mai miște și geamul s-a încețoșat de la picăturile de ploaie, deformând imaginea taxiurilor și a trăsurilor staționate în triplul arc de acces spre gară. Deși încă nu se înnoptase, felinarele din piață era aprinse. Luminile electrice se multiplicau pe asfaltul ud în reflexele plumburii ale înserării ce plutea pe deasupra Nisei.

— Aici ne despărțim, a spus Mecha.

Vocea îi suna sec. Impersonal. Max s-a întors să-i privească profilul nemișcat, ușor aplecat peste volan. Cu privirea pierdută în afară.

— Dă-mi o țigară.

Și-a căutat el tabachera în buzunarul gabardinei, a aprins o Abdul Pashá și i-a pus-o Mechei între buze. Ea a fumat câteva clipe în tăcere.

— Presupun că nu ne vom revedea curând, a zis în cele din urmă.

Nu era o întrebare. Max s-a strâmbat.

— Nu știu.

— Ce-o să faci când ajungi la Paris?

— O să mă deplasez în continuare, a zis el, făcând o grimasă. O țintă fixă nu e totuna cu una în mișcare. Așa că o să fie mai bine dacă nu le ușurez sarcina.

— Există posibilitatea să-ți facă cineva rău?

— Poate… Da. Există această posibilitate.

Ea se întorsese ca să se uite la el, cu mâna în care ținea țigara sprijinită de volan. Sub efectul luminilor de afară, stropii de apă de pe parbriz îi aruncau umbre pestrițe pe chip.

— Nu vreau să-ți facă nimeni rău, Max.

— N-am intenția să-i ajut.

— Tot nu mi-ai spus ce-ai luat din casa lui Suzi Ferriol. De ce a fost altceva decât un furt obișnuit… Ernesto Keller a pomenit ceva de niște bani și documente.

— Nu e nevoie să știi mai mult. De ce să te complici?

— M-am complicat deja, a făcut ea un gest care îi includea pe ei, automobilul și gara. După cum vezi.

— Cu cât știi mai puține, cu atât vei fi mai puțin afectată. Hârtii. Scrisori.

— Compromițătoare?

Max a preîntâmpinat disprețul implicit al întrebării.

— Nu de genul ăsta, a zis el. Șantajul nu e specialitatea mea.

— Și banii…? E-adevărat că ai luat și bani?

— Da.

Mecha a dat din cap lent, aprobator, de două ori. Părea că își confirmă propriile convingeri. Și avusese mult timp să se gândească, s-a îngrijorat Max.

— Documente de-ale lui Suzi… Ce poate să te intereseze la ele?

— Sunt ale fratelui ei.

— Aha. În cazul ăsta ai grijă, zise Mecha, iar acum tonul ei era unul sec. Tomás Ferriol nu e genul de ins care să-ți întindă și celălalt obraz. Și sunt prea multe în joc ca să îngăduie ca un…

— Un nimeni?

Mecha și-a terminat țigara, ignorând zâmbetul insolent al lui Max. Apoi a învârtit manivela geamului și a aruncat-o afară.

— Ca să îngăduie ca unul ca tine să-l incomodeze.

— Am impresia că zilele astea am incomodat cam multă lume. Cine îmi vrea capul trebuie să stea la coadă.

Ea n-a mai spus nimic. Max s-a uitat la ceas: șase și cincizeci. Mai erau patruzeci de minute până la plecarea trenului, care venea de la Monaco, și nu era indicat să aștepte pe peron, expus privirilor inconvenabile. Își rezervase prin telefon un compartiment individual la vagonul de dormit de clasa întâi. Dacă totul mergea bine, va ajunge la Paris dimineața, odihnit, bărbierit și proaspăt. Gata din nou să se ia în piept cu viața.

— Când lucrurile se vor liniști, o să încerc să negociez, a reluat el. Să obțin un câștig din ce mi-au făcut cadou.

— E nostim… Ți-au făcut cadou, zici. Ți-a căzut așa, din cer.

— Eu n-am umblat după asta, Mecha.

— Ai documentele la tine?

El a ezitat un moment. De ce s-o implice și mai mult?

— Nu contează, i-a răspuns. Nu-ți folosește la nimic să știi asta.

— Te-ai gândit să i le înapoiezi lui Ferriol? Să cazi la o înțelegere cu el?

— Sigur că m-am gândit. Dar e riscant să mă apropii de el. În plus, există și alți potențiali clienți.

— Clienți?

— Sunt doi indivizi. Sau au fost. Doi italieni. Acum sunt morți… E absurd, dar câteodată am impresia că le datorez ceva.

— Dacă sunt morți, nu le datorezi nimic.

— Nu, bineînțeles. Lor nu. Și totuși…

A închis ochii pe jumătate, amintindu-și. Cei doi nefericiți. Darabana ploii și picăturile de apă ce se scurgeau în firișoare pe parbriz îi accentuau melancolia. S-a mai uitat o dată la ea.

— Și cu noi ce-o să fie, Max? Mie îmi datorezi ceva?

— O să mă întorc când o să se liniștească totul.

— Poate că n-o să mai fiu aici. Poate că or să-l elibereze pe soțul meu, în schimbul altui prizonier. Și-apoi se vorbește tot mai mult de un nou război în Europa… Totul poate să se schimbe în curând. Poate să dispară.

— Trebuie să plec, a spus el.

— Nu știu unde voi fi atunci când, așa cum spui tu, o să se liniștească totul. Sau o să se complice.

Pusese mâna Max pe mânerul portierei. S-a oprit dintr-odată, ca și cum ieșirea din automobil echivala cu un salt în gol.

Asta l-a făcut să se înfioare, să se simtă vulnerabil. La cheremul singurătății și al ploii.

— Nu citesc mult, a comentat el gânditor. Îmi place mai mult cinematograful. Răsfoiesc doar foiletoane ușoare, scurte, din acelea din reviste, în călătorii și la hoteluri… Dar întotdeauna îmi aduc aminte câte ceva. Un aventurier spunea undeva „Eu trăiesc grație sabiei și calului meu“.

S-a străduit să-și ordoneze ideile, căutând cuvintele cu care să încheie exact ceea ce voia să spună. Femeia asculta nemișcată și tăcută. În pauze se auzea doar zgomotul stropilor de ploaie pe capota automobilului. De-acum foarte rare. De parcă ar fi plâns Dumnezeu.

— Mi se întâmplă ceva asemănător. Trăiesc din ce am luat cu mine. Din ce găsesc pe drum.

— Totul are un sfârșit, a spus ea cu blândețe.

— Nu știu care va fi acest sfârșit, dar cunosc începutul… Când eram copil, am avut puține jucării, aproape toate făcute din tablă vopsită și din cutii de chibrituri. În câte o duminică tata mă ducea la matinee la cinematograful Libertad. Biletul costa treizeci de cenți și primeai cadou niște bomboane și bilete la o tombolă la care n-am câștigat niciodată. Pe ecran, pe fundalul melodiilor cântate de pianist, vedeam plastroane scrobite și albe, bărbați bine îmbrăcați, femei frumoase, automobile, petreceri și cupe de șampanie…

A scos iarăși din buzunar eleganta tabacheră de baga, dar n-a deschis-o. S-a jucat doar cu ea, trecându-și un deget peste inițialele aurite *MC* încrustate într-un colț.

— De obicei mă opream în fața unei cofetării de pe strada California, a continuat el, și mă uitam la vitrina plină cu fursecuri, torturi și prăjituri. Sau mă duceam până în La Boca, să mă joc pe malul râului Riachuelo, și priveam marinarii care coborau de pe vapoare: bărbați cu tatuaje pe brațe, ce veneau din locuri pe care mi le închipuiam fascinante.

S-a oprit aproape brusc, stânjenit. Își dăduse seama că poate înșira la nesfârșit asemenea amintiri. Era conștient și de faptul că până acum nu vorbise niciodată așa de mult despre el însuși. Cu nimeni. Niciodată sincer, niciodată cu amintiri autentice.

— Există oameni care visează să plece și au curajul s-o facă. Eu am făcut-o.

Mecha rămăsese în continuare tăcută, ascultând, de parcă nu îndrăznea să rupă firul subțire al mărturisirilor lui. Max a oftat adânc, aproape sfâșietor, și a pus tabachera la loc.

— Sigur că există un sfârșit, așa cum ai spus. Dar nu știu unde e al meu.

N-a mai privit luminile și siluetele cețoase de afară, ci, întorcându-se spre ea, a sărutat-o cu naturalețe. Suav. Pe gură. Mecha l-a lăsat s-o facă, fără să-l împingă la o parte. O căldură delicată, umedă, care făcea ca priveliștea ploioasă de afară să i se pară și mai sumbră lui Max. Apoi, când ea s-a retras puțin, au continuat să se privească în ochi, stând foarte aproape unul de altul.

— Nu trebuie să pleci, a murmurat ea cu un glas foarte scăzut. Sunt sute de locuri aici… Aproape de mine.

Acum el a fost cel care s-a retras puțin. Uitându-se mereu la ea.

— În lumea mea, a spus, totul e încântător de simplu. Sunt ceea ce bacșișurile pe care le dau spun că sunt. Dacă mi se distruge sau mi se epuizează o identitate, a doua zi îmi iau alta. Trăiesc din încrederea celorlalți, fără mari invidii ori mari iluzii.

— Eu aș putea să schimb lucrurile… Nu ți-a trecut prin cap?

— Ascultă. Odată, demult, am fost la o petrecere într-o vilă din împrejurimile Veronei. Lume cu mulți bani. La desert, îndemnați de proprietari, invitații s-au apucat, râzând, să radă ipsosul de pe pereți cu lingurițele de cafea din argint, ca să descopere frescele pictate dedesubt. Eu mă uitam la ei și mă gândeam cât de absurd e totul. Că niciodată n-o să mă pot simți ca ei. Cu lingurițele lor de argint și frescele acoperite cu ipsos. Și cu râsul lor.

S-a întrerupt un moment ca să deschidă fereastra și să respire aerul umed de afară. Pe zidurile gării, printre reclame, erau lipite afișe de propagandă politică ale Acțiunii Franceze și ale Frontului Popular, lozinci ideologice amestecate cu reclame la lenjerie intimă, la elixir pentru dinți sau la apropiata premieră a filmului *Abus de confiance*.

— Când văd toate aceste cămăși negre, brune, roșii sau albastre care îți cer să te afiliezi la cutare sau cutare organizație, mă gândesc că în trecut lumea era a bogaților, iar acum va fi a nemulțumiților ranchiunoși… Eu nu sunt nici una, nici alta. Nici măcar nu reușesc să am resentimente, chiar dacă mă străduiesc. Și îți jur că o fac.

S-a uitat din nou la femeie. Continua să-l asculte nemișcată. Posomorâtă.

— Cred că în lumea de azi unica libertate posibilă este indiferența, a încheiat Max. De aceea voi continua să trăiesc cu sabia și calul meu.

— Ieși din mașină.

— Mecha…

Ea a întors capul dinspre el.

— O să pierzi trenul.

— Te iubesc. Cred. Dar iubirea n-are nimic de-a face cu toată povestea asta.

Mecha a lovit volanul cu palmele.

— Pleacă odată. Du-te dracului!

Și-a pus Max pălăria și a coborât din automobil, încheindu-se la gabardină. A scos din portbagaj valiza și geanta de voiaj și a pornit prin stropii de ploaie, fără să scoată o vorbă și fără să se uite în urmă. Simțea o tristețe imensă, ca o strângere de inimă, un soi de nostalgie ce anticipa dorul de mai târziu pentru tot ce a pierdut. La intrarea în gară i-a dat bagajul unui hamal și a pornit după el prin mulțime, spre casele de bilete. Apoi l-a urmat pe hamal până la structura dublă de sticlă și oțel care acoperea peroanele. În acel moment, într-un nor de aburi, în gară intră o locomotivă ce trăgea o duzină de vagoane de un albastru-închis, cu o dungă aurie sub ferestre și inscripția *Compagnie Internationale des Wagons-Lits*. O tăbliță de metal plasată la fiecare capăt anunța itinerariul: Monaco-Marsilia-Lyon-Paris. Max a aruncat o privire în jur, căutând indicii alarmante. Doi jandarmi în uniformă neagră conversau relaxați în fața ușii sălii de așteptare. Totul părea liniștit, a tras el

concluzia, și nimeni nu se uita în mod special la el. Deși asta nu garanta nimic.

— Ce vagon, domnule? a întrebat hamalul.

— Numărul doi.

S-a urcat în tren, i-a dat biletul însoțitorului de vagon, împreună cu o bancnotă de o sută de franci – sistem infailibil de a-i câștiga bunăvoința pe toată durata călătoriei –, și, în timp ce amploaiatul își ducea degetele la cozorocul chipiului, îndoindu-se din mijloc cu o reverență, i-a mai dat douăzeci de franci hamalului.

— Mulțumesc, domnule.

— Nu, amice. Eu vă mulțumesc.

După ce a intrat în compartiment, a închis ușa și a dat un pic perdeaua la o parte, cât să arunce o privire pe peron. Jandarmii își continuau pălăvrăgeala în același loc și Max n-a observat nimic neliniștitor. Erau acolo un grup de călugărițe ce fluturau batiste și o femeie atrăgătoare ce îmbrățișa un bărbat în ușa vagonului. Max și-a aprins o țigară și s-a așezat pe banchetă. Când trenul s-a pus în mișcare, a ridicat ochii spre valiza pusă în plasa de bagaje. Se gândea la scrisorile ascunse sub căptușeala interioară. Și la ce putea face pentru a rămâne liber și în viață până ce se va descotorosi de ele. Mecha Inzunza dispăruse deja din mintea lui.

Durerea, își dă seama Max, atinge mai devreme sau mai târziu un grad de saturație, după care intensitatea nu mai are importanță. De la un anumit punct încolo, nu mai contează dacă sunt douăzeci sau patruzeci de lovituri. Și de-atunci nu

mai doare fiecare nouă lovitură, ci pauza dintre una și cealaltă. Deoarece chinul cel mai greu de suportat nu îl reprezintă bătaia, ci momentele când călăul se întrerupe ca să-și tragă sufletul. Atunci carnea îndurerată, care amorțește când e supusă violenței, se relaxează și simte cu adevărat durerea care o torturează. Rezultatul întregului proces anterior.

— Cartea, Max… Unde e cartea?

În această fază a conversației inegale – căci tortura permite alte libertăți de natură socială – bărbatul cu mustață roșcată și mâini ca tentaculele unui calmar a trecut de la „dumneavoastră“ la „tu“. Glasul lui ajunge până la Max deformat și îndepărtat, căci are capul acoperit cu un prosop ud, care nu îl lasă să respire, îi înăbușă gemetele și absoarbe parțial loviturile primite, astfel că pe trupul legat de scaun nu rămân nici răni, nici contuzii vizibile. Restul loviturilor le încasează în burtă și stomac, expuse din pricina poziției în care îl fixează legăturile. Le încasează de la bărbatul cu părul lins și de la cel cu haina de piele neagră. Știe că sunt ei, fiindcă din când în când dau la o parte prosopul și Max îi vede prin ochii încețoșați de durere și lacrimi stând lângă el și masându-și articulațiile, în timp ce bărbatul celălalt îi urmărește de pe scaun.

— Cartea. Unde e?

I-au dat la o parte prosopul de pe față. Max inspiră cu lăcomie aerul, care ajunge în plămânii lui chinuiți, deși fiecare răsuflare îl ustură de parcă ar trece prin carne vie. Ochii lui buimaci reușesc în sfârșit să distingă fața bărbatului cu mustață roșcată.

— Cartea, repetă acesta. Spune unde e și hai să terminăm odată.

— Nu știu… nimic… despre cărți.

Din proprie inițiativă, fără indicația cuiva, ci ca o contribuție personală la procedură, cel cu haina de piele neagră îi trage pe neașteptate lui Max un pumn între picioare. Se răsucește acesta în legături, în vreme ce durerea proaspătă explodează de jos în sus, prin zona inghinală și piept, împingându-l să se încovoaie, dar fără succes, căci brațele, trupul și picioarele îi sunt legate de scaun. O sudoare rece îi acoperă brusc corpul și după câteva secunde, pentru a treia oară de când a început totul, vomită fiere amară, care i se scurge pe bărbie și-i ajunge pe cămașă. Cel care l-a lovit îl studiază dezgustat și se întoarce spre bărbatul cu mustață roșcată, așteptând noi ordine.

— Cartea, Max.

Încă fără suflare, acesta clatină din cap că nu.

— Ia te uită! Tataia face pe durul. La anii lui…

În vocea rusului se simte o urmă de admirație seacă.

Altă lovitură, în același loc. Max se răsucește într-un nou spasm de durere, ca și cum ceva ascuțit i-ar sfredeli măruntaiele. În cele din urmă, după câteva secunde de agonie, nu se mai poate stăpâni și țipă – un urlet scurt, bestial, care îl ușurează nițel. De data asta senzația de vomă nu se concretizează. Max rămâne cu capul în piept, respirând întretăiat și cu dureri. Tremură din cauza transpirației, ce pare că-i îngheață pe sub hainele umede în fiecare por al pielii.

— Cartea… Unde e?

Ridică puțin fața. Inima îi tropăie neregulat, uneori cu pauze foarte lungi între o bătaie și alta, alteori repede și violent. E convins că o să moară în următoarele minute și îl surprinde propria lui indiferență. Abrutizata lui resemnare. Niciodată nu și-a închipuit că o să se întâmple așa, se gândește el într-un moment de luciditate. Se lasă dus, amețit de lovituri, asemeni cuiva care se lasă purtat de un curent ce îl târăște în întuneric. Dar așa o să fie. Sau așa pare. Cu toată această durere și oboseală ce îi sfâșie carnea, e perspectiva cea mai liniștitoare din toate. În sfârșit, un răgaz. Un somn lung și definitiv.

— Unde e cartea, Max?

Altă lovitură, de data asta în piept, urmată de o explozie de durere ce pare că îi zdrobește coloana vertebrală. Din nou senzația de vomă, deși nu mai are ce să dea afară pe gură. Urinează necontrolat, udându-și pantalonii, cu o usturime care îi smulge o tânguire agonică. O durere de cap înfiorătoare îi apasă tâmplele, iar gândurile lui confuze de-abia lasă loc imaginilor coerente. Privirea tulbure percepe doar deșerturi albe, străfulgerări orbitoare, suprafețe imense ce se leagănă ca mercurul greu. Vidul, poate. Sau neantul. Când și când, ca niște fragmente trecătoare, în acest neant năvălesc vechi imagini cu Mecha Inzunza, cioburi de trecut fără legătură între ele, sunete stranii. Cel mai des se repetă sunetul scos de trei bile de fildeș ce se ciocnesc între ele pe o masă de biliard, un sunet delicat, monoton, aproape plăcut, care îi produce lui Max o ciudată senzație de liniște. Care îi dă vigoarea necesară ca să-și ridice bărbia și să privească în ochii de culoarea oțelului ai bărbatului așezat în fața lui.

— Am ascuns-o… în pizda… mă-tii.

Când rostește ultimul cuvânt, scuipă fără vlagă în direcția celuilalt. Un scuipat scurt, sangvinolent și jalnic, care nu-și atinge ținta și cade pe jos, aproape între genunchii lui Max. Cel cu mustață roșcată se uită la flegma de pe pardoseală cu o expresie contrariată. Meditativă.

— Trebuie să recunosc, tataie. Ai boașe.

Apoi le face un semn celorlalți și aceștia pun din nou prosopul ud pe capul lui Max.

Trenul Albastru gonea prin noapte spre nord, lăsând în urmă Nisa și pericolele ei. După ce a băut o înghițitură de Armagnac vechi de patruzeci și opt de ani și s-a șters pe buze cu șervetul, Max a lăsat un bacșiș pe fața de masă și a plecat din vagonul restaurant. Femeia cu care stătuse la masă se ridicase cu cinci minute în urmă și se îndreptase spre același vagon ca și Max, numărul 2. Hazardul făcuse să se întâlnească la cina din primul schimb, după ce el o văzuse îmbrățișând un bărbat în gară când trenul era pe punctul de a porni. Era franțuzoaică, avea, probabil, vreo patruzeci de ani, purta cu elegantă naturalețe un taior care, conform ochiului exersat al lui Max, părea să fie de la Maggy Rouff, iar instinctivei lui priviri profesioniste nu i-a scăpat nici verigheta de aur, pusă lângă un inel cu safir, pe care femeia o purta pe mâna stângă. Când s-a așezat în fața ei, n-au schimbat alte cuvinte în afara politicosului *Bonsoir* de rigoare. Au mâncat în tăcere, schimbând câte un scurt surâs convențional când li se întâlneau privirile sau când chelnerul le umplea paharele cu vin. Era

atrăgătoare, și-a confirmat Max prima impresie în timp ce lua șervetul de pe farfurie: ochi mari, sprâncene fine, retușate cu creionul dermatograf, și buzele rujate exact atât cât trebuia. După ce a terminat un *filet de boeuf-forestière*, ea a refuzat desertul și a scos un pachet de Gitanes. Max s-a aplecat peste masă ca să-i aprindă țigara cu bricheta lui. A avut probleme cu capacul, care nu se închidea bine, și primele cuvinte pe care le-au schimbat sub acest pretext au lăsat loc unei conversații superficiale și amabile: Nisa, ploaia, sezonul de iarnă, turismul cu concedii plătite, Expoziția Internațională de la Paris, care era pe punctul de a se închide. După ce s-a spart gheața, au trecut la alte subiecte. Într-adevăr, bărbatul de la care își luase rămas-bun pe peron era soțul ei. Locuiau aproape tot anul la Cap Ferrat, dar în fiecare lună ea petrecea o săptămână la Paris, din motive profesionale: era directoare de modă la revista *Marie Claire*. După cinci minute femeia râdea la glumele lui Max și îi privea gura în timp ce vorbea. Nu s-a gândit niciodată să prezinte moda masculină? l-a întrebat ea ceva mai târziu. Într-un final s-a uitat la minusculul ei ceas de mână, a făcut un comentariu despre ora târzie, și-a luat rămas-bun cu un zâmbet larg și a ieșit din vagonul restaurant. Printr-o plăcută întâmplare, stăteau în compartimente alăturate: numărul 4 și numărul 5. Hazardul trenurilor și al vieții.

A trecut Max prin vagonul cu salonul-bar – la ora aceea la fel de însuflețit ca barul de la Ritz –, a traversat platforma cu burdufuri, unde țăcănitul roților și sunetul monoton al boghiurilor răsuna mai tare, și s-a oprit lângă compartimentul însoțitorului de vagon, care verifica lista cu cele zece

compartimente aflate în grija lui la lumina unei lămpi mici, care făcea să strălucească doi lei mici și aurii de pe buzunarul uniformei sale. Însoțitorul era un omuleț chel, mustăcios și amabil, cu o cicatrice în creștetul capului, care – după cum a aflat Max când l-a întrebat – îi fusese făcută la Somme de o schijă de mitralie. Au pălăvrăgit puțin despre răni de război, iar apoi despre vagoane de dormit, autobuze turistice, trenuri și linii internaționale. Și-a scos Max tabachera la momentul potrivit, a acceptat ca însoțitorul să-i dea un foc cu o cutie de chibrituri cu emblema companiei, iar după ce și-au fumat țigările și au sfârșit cu confidențele, orice călător care ar fi trecut pe lângă ei i-ar fi luat drept prieteni de-o viață. După cinci minute Max s-a uitat la ceas și, cu un ton ce sugera că dacă rolurile lor s-ar inversa, ar fi dispus să facă același lucru pentru celălalt, l-a rugat pe însoțitor să-i deschidă cu cheia lui ușa dintre compartimentele 4 și 5.

— Nu pot să fac așa ceva! a protestat fără convingere însoțitorul. Mi-o interzice regulamentul.

— Știu, dragă prietene… Dar știu și că o veți face pentru mine.

Comentariul lui Max a fost însoțit de un gest discret, aproape indiferent, prin care i-a pus în mână celuilalt două hârtii de câte o sută de franci, identice cu cea pe care i-o dăduse bacșiș când se urcase în tren la Nisa. A mai stat puțin în cumpănă însoțitorul, deși era evident că o făcea mai mult din dorința de a salva formal onoarea *Compagnie Internationale des Wagons-Lits* decât din alte motive. În cele din urmă a băgat banii într-un buzunar și și-a pus chipiul cu o expresie de om bine-crescut.

— Micul dejun la ora șapte, domnule? a întrebat cu multă naturalețe în timp ce mergeau pe culoar.

— Da. La ora șapte e perfect.

A urmat o pauză aproape imperceptibilă.

— Pentru o persoană sau pentru două?

— Pentru o persoană, dacă sunteți amabil.

Când a auzit asta, însoțitorul, care ajunsese în fața ușii lui Max, i-a adresat o privire recunoscătoare. Este plăcut – se putea citi în ochii lui – să ai de-a face cu gentlemeni care mai au încă bune maniere.

— Bineînțeles, domnule.

În noaptea aceea, ca și în următoarele, Max a dormit puțin. Femeia se numea Marie-Chantal Héliard, era sănătoasă, pătimașă și amuzantă, iar el a continuat s-o frecventeze în toate cele patru zile cât a stat la Paris. Îi prindea foarte bine ca acoperire și, pe deasupra, a reușit să obțină de la ea zece mii de franci, care s-au adăugat celor treizeci de mii din casa de bani a lui Tomás Ferriol. În a cincea zi, după ce a meditat îndelung la viitorul lui propriu și imediat, Max și-a transferat toți banii pe care îi avea la Barclays Bank din Monaco și i-a încasat în numerar. Apoi a cumpărat de la agenția Cook de pe *rue* Rivoli un bilet de tren pentru Le Havre și un altul de clasa întâi pe transatlanticul Normandie, cu destinația New York. Când a plătit nota la hotelul Meurice, a pus într-un plic de hârtie groasă și galbenă scrisorile contelui Ciano și le-a trimis printr-un mesager la Ambasada Italiei. N-a pus înăuntru nici o carte de vizită, nici o scrisoare, nici o explicație. Dar înainte de a-i înmâna plicul recepționerului, împreună cu un bacșiș, s-a oprit

o clipă și a zâmbit gânditor. Apoi și-a scos stiloul din buzunar și a scris pe plic, cu majuscule, la expeditori, numele lui Mauro Barbaresco și al lui Domenico Tignanello.

Max a pierdut noțiunea timpului. După întuneric și durere, după interogatoriu și loviturile necontenite, atunci când îi scot iar prosopul ud de pe față, e surprins că în cameră mai pătrunde lumină de afară. Capul îl doare foarte tare, atât de tare, încât i se pare că ochii îi sunt pe punctul de a-i ieși din orbite la fiecare zvâcnet neregulat al sângelui în tâmple și în inimă. Și totuși de mult timp nu mai încasează lovituri. Acum aude voci în rusește și, în timp ce ochii lui se obișnuiesc încet cu lumina, percepe niște siluete încețoșate. Când izbutește în sfârșit să vadă mai clar, descoperă în încăpere un al cincilea bărbat: blond, corpolent, cu ochi albaștri și apoși, care îl studiază curioși. Aspectul acestuia i se pare familiar, deși, în starea în care e acum, nu reușește să-și pună în ordine amintirile și ideile. După un moment, bărbatul cel blond face un gest de surprindere și dezaprobare. Apoi clatină din cap și schimbă câteva cuvinte cu bărbatul cu mustață roșcată, care nu mai stă pe scaun, ci în picioare, și se uită și el la Max. Celui cu mustață se pare că nu îi place ce aude, căci răspunde iritat și cu un gest exasperat. Celălalt insistă și discuția devine mai aprinsă. În cele din urmă bărbatul blond spune ceva ce sună a ordin tăios și sec și iese din încăpere chiar în clipa când Max îl recunoaște pe marele maestru Mihail Sokolov.

Cel cu mustață roșcată s-a apropiat de Max. Îl studiază cu un ochi critic, evaluând parcă stricăciunile. Probabil că nu i se par

prea mari, căci ridică din umeri și le adresează tovarășilor săi câteva cuvinte pe un ton supărat. Max se încordează din nou, așteptând prosopul ud și următoarele lovituri. Dar nu se întâmplă nimic din toate astea. În schimb, cel cu părul lins aduce un pahar cu apă și îl apropie brusc de gura prizonierului.

— Ai mare noroc, comentează cel cu mustață roșcată.

Bea Max cu lăcomie, vărsând apa. Apoi, cu lichidul picurându-i pe bărbie și pe piept, se uită la celălalt, care îl studiază cu un aer sumbru.

— Ești un hoț, un escroc și o *persona non grata* cu cazier la poliție, spune rusul, cu fața aproape atingându-i-o pe cea a lui Max. Chiar azi șeful tău, doctorul Hugentobler, va fi informat de toate astea la clinica lui de la lacul Garda. O să afle și că te-ai dat în stambă prin Sorrento cu hainele, cu banii și cu Rolls-Royce-ul lui. Și încă ceva, mult mai important: Uniunea Sovietică nu uită ce-ai făcut. Oriunde ai merge, o să ne străduim să-ți facem viața grea. Până când cineva o să sune la ușa ta și o să termine ce am lăsat noi neterminat… Vrem să te gândești la asta în fiecare seară când adormi și în fiecare dimineață când deschizi ochii.

După ce a spus asta, cel cu mustață roșcată îi face un semn celui cu haina de piele neagră și în mâna acestuia răsună pocnetul unui brici ce se deschide. Încă amețit, ca și cum ar pluti într-un nor de ceață, Max simte că i se taie legăturile. Un fior de durere, care îl face să geamă de surprindere, îi străbate brațele și picioarele amorțite.

— Acum ieși de-aici, tataie, și caută-ți o gaură de șarpe foarte adâncă unde să te ascunzi… Oricât ai trăi, de azi înainte ești un om terminat. Un om mort.

13. Mănușa și colierul

I-a fost greu să ajungă până acolo. Înainte de a-și aranja hainele cu un gest instinctiv și de a bate la ușă, Max se uită într-o oglindă de pe culoar, ca să verifice distrugerile vizibile. Ca să determine cât au avansat durerea, bătrânețea și moartea de când făcuse asta ultima oară. Dar nu vede nimic extraordinar în înfățișarea lui. Adică nu prea multe. Prosopul ud, după cum remarcă el în oglindă, cu un amestec de amărăciune și ușurare, și-a îndeplinit rolul: singurele urme pe chipul lui palid sunt niște cearcăne violacee de oboseală sub pleoapele umflate. Și ochii îi sunt roșii și febrili, cu albul injectat de sânge, ca și cum în interiorul lor s-ar fi spart sute de vene minuscule. Partea cea mai rea e însă cea care nu se vede, conchide el când face ultimii pași spre camera Mechei Inzunza, oprindu-se ca să se sprijine cu o mână de perete în timp ce își trage sufletul: vânătăile de pe piept și burtă, pulsul lent și neregulat, care îl epuizează, cerându-i un efort supraomenesc la fiecare mișcare, ce îl scaldă permanent într-o sudoare rece sub hainele a căror atingere îi rănește pielea dureroasă, starea proastă acută, care îl împiedică să meargă și pe care a reușit să și-o ascundă doar cu un efort de voință, de-abia ținându-se drept, în timp ce traversa holul hotelului. Și mai ales dorința intensă, de nestăpânit, de a se întinde oriunde, de a închide ochii și de a dormi un somn lung. De a se cufunda în pacea unui gol plăcut ca moartea.

— Dumnezeule mare… Max!

Ea stă în ușa camerei, privindu-l mirată. Zâmbetul pe care el se străduiește să-l păstreze pe chip probabil că nu o liniștește deloc, căci se grăbește să-l ia pe Max de braț, sprijinindu-l, în ciuda refuzului său vlăguit, căci vrea să facă următorii pași fără să fie ajutat.

— Ce s-a întâmplat? Ești bolnav…? Ce-i cu tine?

Nu răspunde. Drumul până la pat devine interminabil, căci nu-l mai țin genunchii. Își scoate în sfârșit haina și se așază pe cuvertură cu o satisfacție imensă și cu mâinile încrucișate pe burtă, stăpânindu-și un geamăt de durere când se apleacă.

— Ce ți-au făcut? înțelege ea în sfârșit.

Nu-și amintește să se fi întins pe pat, dar așa stă acum, cu fața în sus. Mecha e așezată pe marginea patului, cu o mână pe fruntea lui și cu cealaltă luându-i pulsul în timp ce îl privește alarmată.

— O conversație, reușește în cele din urmă să spună Max cu un glas sufocat. Am avut doar o… conversație.

— Cu cine?

Ridică indiferent din umeri. Zâmbetul care însoțește acest gest se șterge însă de pe fața lui crispată.

— Nu contează cu cine.

Întinde mâna Mecha spre telefonul aflat pe noptieră.

— O să chem un medic.

— Lasă-i în pace pe medici, o apucă el ușor de braț. Sunt doar foarte obosit… Peste câteva momente o să mă simt mai bine.

— A fost poliția?

Neliniștea ei nu pare provocată doar de sănătatea lui Max.

— Oamenii lui Sokolov?

— Nici vorbă de poliție. Momentan totul rămâne în familie.

— Nemernicii! Porcii!

Încearcă el să arboreze un zâmbet stoic, dar rezultatul este doar o grimasă chinuită.

— Pune-te în locul lor, le dă Max dreptate. Ce lovitură murdară!

— Or să anunțe furtul?

— Nu mi-au lăsat impresia asta, zice el și își pipăie atent pântecele dureros. De fapt impresiile mele au fost altele.

Mecha îl privește ca și cum nu l-ar înțelege. În cele din urmă dă aprobator din cap în timp ce îi mângâie cu gingășie părul cenușiu și ciufulit.

— Ai primit coletul de la mine? întreabă el.

— Sigur că l-am primit. E la loc sigur.

Nimic mai simplu, își spune Max. Un pachet nevinovat în mâinile lui Tiziano Spadaro, pe numele doamnei Mercedes Inzunza, adus în cameră de un băiat de serviciu. Vechile moduri de a aranja lucrurile. Arta simplității.

— Fiul tău știe...? Ce am făcut.

— Prefer să aștept până se termină înfruntarea. Are destule griji cu Irina.

— Ce mai face? Știe că ați descoperit-o?

— Încă nu. Și sper să nu bănuiască prea repede.

Un spasm de durere apărut brusc îl face pe Max să geamă. Mecha încearcă să-i descheie cămașă umedă de transpirație.

— Lasă-mă să văd ce ai.

— Nimic, se opune el, îndepărtând mâinile femeii.

— Spune-mi ce ți-au făcut.

— Nimic serios. Îți repet: am avut doar o conversație.

Dubla lucire aurie îl privește cu atâta imobilitate, încât Max se poate oglindi în ea. Îmi place să se uite la mine așa, își zice. Îmi place foarte mult. Mai ales azi. Acum.

— Nici un cuvânt, Mecha… N-am scos nici un cuvânt. N-am recunoscut nimic. Nici măcar despre mine însumi.

— Știu. Te cunosc, Max… Știu.

— Poate că n-o să mă crezi, dar nu mi-a fost foarte greu. Mi-era totuna, înțelegi? Ce-or să-mi facă.

— Ai fost foarte curajos.

— Nu era curaj. Era doar ce ți-am spus. Indiferență.

Respiră adânc, încercând să-și redobândească energia pierdută, deși la fiecare răsuflare tot corpul îl doare îngrozitor. Se simte atât de obosit, că ar putea dormi zile în șir. Pulsul continuă să-i bată neregulat, ca și cum în anumite momente i s-ar goli inima. Ea pare că își dă seama și se îngrijorează. Se ridică și aduce un pahar cu apă, pe care el îl bea cu precauție, cu înghițituri mici. Lichidul îi potolește focul din gură, dar doare când ajunge în stomac.

— Lasă-mă să chem un doctor.

— Lasă-i în pace pe doctori… Trebuie doar să mă odihnesc. Să dorm puțin.

— Bineînțeles, îl mângâie Mecha pe față. Dormi fără grijă.

— Nu pot să mai stau la hotel. Nu știu ce-o să se întâmple… Chiar dacă nu mă denunță ei direct, tot o să am probleme.

Trebuie să mă întorc la Villa Oriana și să restitui hainele, mașina… Tot.

Face o mișcare bruscă, dând să se ridice, dar ea îl reține cu blândețe.

— Nu-ți face griji. Odihnește-te. Asta mai poate aștepta câteva ceasuri. O să merg eu la tine în cameră și-o să-ți fac bagajul… Ai cheia?

— E în haină.

Îi dă iar paharul cu apă și Max bea un pic mai mult, până când durerea din stomac devine insuportabilă. Apoi își lasă capul pe pernă, epuizat.

— Am făcut-o, Mecha.

În aceste cuvinte se simte un vag orgoliu. Ea își dă seama și îi surâde cu o admirație meditativă.

— Da, ai făcut-o. Pe Dumnezeul meu că da! Ai făcut-o perfect.

— La momentul potrivit spune-i fiului tău că eu am fost.

— O să-i spun… Să n-ai nici o îndoială.

— Povestește-i că am urcat acolo și le-am luat blestemata aia de carte. Acum fata și cartea sunt la egalitate, nu? Cum se spune la șah, e remiză.

— Așa e.

Zâmbește el plin de speranță.

— Poate că fiul tău o să ajungă campion mondial… Poate că atunci o să-i fiu mai simpatic.

— Sunt convinsă de asta.

Se ridică puțin în capul oaselor, apucând-o de încheietura mâinii cu o spaimă bruscă.

— Acum poți să-mi spui. Nu e al meu, nu-i așa…? Sau cel puțin nu ești sigură. Al cui e.

— Hai, dormi! îl obligă ea să se întindă din nou. Pungaș bătrân. Idiot minunat.

Max se odihnește. Uneori doarme profund, alteori are un somn agitat. Din timp în timp se sperie și geme dezorientat, la capătul unor coșmaruri fără legătură între ele și lipsite de sens. Simte în vis când o durere fizică, când alta, care se suprapun și se amestecă, luându-se la întrecere în intensitate, iar lui nu-i vine ușor să distingă între senzațiile reale și cele imaginare. De fiecare dată când deschide ochii, îi e greu să identifice locul unde se află: lumina de afară s-a stins încetul cu încetul, până când obiectele din încăpere s-au estompat, iar acum nu mai sunt decât niște umbre. Femeia continuă să stea lângă el, sprijinită de căpătâiul patului nedesfăcut: o umbră mai albă decât cele care îl înconjoară pe Max, căldura corpului ei în apropiere și scânteierea țigării aprinse.

— Cum te simți? întreabă ea, văzându-l că s-a mișcat și că e treaz.

— Obosit. Dar mă simt bine… Mi-a făcut foarte bine că am stat întins aici. Aveam nevoie de somn.

— Mai ai încă nevoie. Culcă-te din nou. Eu stau de pază.

Vrea Max să se uite în jur, cu mintea încă începătoșată. Încearcă să-și aducă aminte cum a ajuns acolo.

— Ce s-a întâmplat cu lucrurile mele? Cu valiza mea?

— Am făcut-o. Am adus-o. E aici, lângă ușă.

Închide ochii ușurat: tihna celui care pentru moment nu este nevoit să se ocupe de nici o situație complicată. Și în cele din urmă își amintește și restul.

— Atâția ani câte pătrate are tabla de șah, spuneai.

— Așa este.

— N-am făcut-o pentru fiul tău… N-am făcut-o pentru el.

Mecha stinge țigara.

— Nu sută la sută, vrei să zici.

— Da. Poate că asta vreau să zic.

Ea se mișcă puțin, îndepărtându-se de căpătâiul patului și venind mai aproape, ca să-și facă loc lângă el.

— Încă nu pricep de ce te-ai pornit cu toată povestea asta, spune cu un glas foarte scăzut.

Întunericul face ca situația să fie stranie, se gândește Max. Ireală. Parcă am trăi în altă epocă. În altă lume. În alte corpuri.

— De ce am venit la hotel și toate celelalte?

— Exact.

Zâmbește Max, conștient că ea nu poate să-l vadă.

— Am vrut să fiu din nou cine am fost, răspunde el simplu. Să mă simt iar ca atunci… Printre cele mai absurde dintre proiectele mele era și posibilitatea de a te fura iar.

Ea pare mirată. Și sceptică.

— Doar nu vrei să te cred!

— Poate că „a te fura“ nu e cuvântul potrivit. Sigur nu e. Dar aveam intenția s-o fac. Nu pentru bani, evident. Nu pentru…

— Aha! îl întrerupe ea, în sfârșit convinsă. Înțeleg.

— În prima zi am scotocit prin camera asta. Miroseam prezența ta, închipuie-ți… După douăzeci și nouă de ani, te

recunoșteam în fiecare obiect. Și am găsit colierul.

Inspiră Max apropierea femeii, atent la senzații. Miroase a tutun amestecat cu un rest de parfum foarte delicat. Pentru o clipă se întreabă și dacă pielea ei goală, ofilită, pătată de timp, mai miroase ca atunci când se îmbrățișau la Nisa sau la Buenos Aires. Cu siguranță, nu, își spune. Sau fără nici o îndoială. Ca și a lui.

— Îmi propusesem să-ți fur colierul de perle, spune după o perioadă de tăcere. Doar atât. Într-un fel, să te seduc pentru a treia oară. Să-l iau la fel ca în noaptea când ne-am întors din La Boca.

Mecha rămâne tăcută o clipă.

— Colierul acela nu mai valorează cât valora când ne-am cunoscut, spune în cele din urmă. Acum nu cred că ai lua pe el nici măcar jumătate.

— Nu e vorba de asta. Că valorează mai mult sau mai puțin. Era un fel de… În fine. Nu știu. Un fel.

— De a te simți tânăr și triumfător?

Neagă el, clătinând din cap în întuneric.

— De a-ți spune că nu te-am uitat. Că n-am uitat.

Altă tăcere. Și altă întrebare.

— De ce n-ai rămas niciodată locului?

— Erai întruchiparea unui vis.

Max stăruie cu gândul asupra răspunsului, străduindu-se să fie cât mai precis.

— Un mister din altă lume. Niciodată nu mi-am închipuit că aș avea dreptul.

— Îl aveai. Dinaintea ochilor tăi tâmpiți.

— Nu-l puteam vedea. Mi-era imposibil. Nu se potrivea cu felul meu de a privi.

— Sabia și calul tău, nu?

Max face un efort sincer să-și amintească.

— Nu-mi aduc aminte de asta, conchide el.

— Evident. Dar eu da. Îmi aduc aminte de fiecare din vorbele tale.

— Oricum, întotdeauna am simțit că sunt în trecere prin viața ta.

— E ciudat că spui așa ceva. Eu m-am simțit întotdeauna în trecere prin viața ta.

Ea se ridică și se apropie de fereastră. Trage puțin draperia, iar lumina electrică de afară, care urcă dinspre terasa hotelului, îi profilează în *contre-jour* silueta neagră și nemișcată.

— Toată viața m-am hrănit din asta, Max. Din tangoul nostru fără muzică dansat în salonul cu palmieri de pe Cap Polonio… Din mănușa pe care am pus-o în buzunarul tău în noaptea aceea în La Ferroviaria – cea pe care am venit s-o caut a doua zi în camera ta de la pensiunea din Buenos Aires.

El dă din cap aprobator, deși ea nu îl poate vedea.

— Mănușa și colierul… Da. Îmi amintesc lumina acelei ferestre pe pardoseală și pe pat. Corpul tău gol și uimirea mea când am văzut cât ești de frumoasă.

— Dumnezeule! șoptește ea ca pentru sine. Erai splendid, Max! Elegant și extrem de frumos. Un gentleman perfect.

Râde el acru. Într-un dinte.

— Niciodată n-am fost așa, răspunde apoi.

— Ai fost, mai mult decât majoritatea bărbaților pe care i-am cunoscut… Un gentleman perfect este cel care, când e astfel, nu-și face griji dacă este sau nu este așa.

Se apropie din nou de pat. A lăsat draperia întredeschisă în spatele ei și lumina săracă de afară delimitează contururi în penumbra camerei.

— Ce m-a fascinat încă de la început a fost ambiția ta fără pasiuni și fără lăcomie… Acea flegmatică lipsă de speranță.

E lângă pat și își aprinde altă țigară. Flacăra chibritului luminează degetele ei osoase, cu unghii îngrijite, ochii care îl privesc pe Max și fruntea brăzdată de riduri sub părul cenușiu, tuns foarte scurt.

— Dumnezeule. Mă făceai să tremur doar atingându-mă.

Scutură chibritul și rămâne doar lumina țigării. Și, ca un jăratic geamăn, un ușor reflex arămiu în irișii aurii.

— Eram doar tânăr, răspunde el. Un vânător ce avea grijă să supraviețuiască. Tu erai cum am spus mai înainte: frumoasă ca un vis. Unul din acele miracole la care avem dreptul noi, bărbații, când suntem tineri și îndrăzneți.

Ea continuă să stea în picioare lângă pat, în fața lui Max, profilată în semiîntuneric.

— Cum de reușești? După atâta timp… Știai să jonglezi cu gesturile și vorbele, ca și cum ți-ai fi pus o mască de inteligență. Spuneai ceva ce poate că nu era gândit de tine, ceva citit în fugă într-o revistă sau auzit într-o conversație, și totuși mi se făcea pielea de găină. Și, măcar că după douăzeci de secunde uitam, pielea mea continua să fie de găină… Mi se mai întâmplă încă.

Uite, atinge-mă. Ești un bătrân snopit în bătaie și golit de vlagă și tot mi se întâmplă asta cu tine. Îți jur.

A întins un braț spre Max, căutându-i mâna. E-adevărat, pielea ei e așa cum își închipuia, constată el. Caldă și suavă încă, în ciuda anilor. În acel semiîntuneric silueta înaltă și zveltă pare aceeași pe care a cunoscut-o în alte vremuri.

— Zâmbetul acela al tău calm, de canalie… Dar și îndrăzneț, da. Încă îl mai ai, în ciuda a tot și toate. Vechiul zâmbet de dansator monden.

Se întinde lângă el pe cuvertură. Din nou mirosul cunoscut, apropierea caldă. Punctul roșu se întețește deasupra profilului ei, atât de aproape, încât Max simte pe față căldura țigării.

— De câte ori îl mângâiam pe fiul meu când era mic, mi se părea că te mângâi pe tine. Și încă mi se mai întâmplă când mă uit la el. Te văd în el.

Un moment de tăcere. Apoi o aude râzând încet, aproape fericită.

— Zâmbetul lui, Max… Chiar nu recunoști zâmbetul acela?

După ce spune asta, se ridică puțin, caută pe pipăite pe noptieră și stinge țigara.

— Odihnește-te, relaxează-te, adaugă ea. Fă-o măcar o dată în viață. Am spus că o să stau eu de pază.

S-a ghemuit foarte aproape, lipită de el. Max închide ochii pe jumătate, satisfăcut. Senin. Dintr-un motiv ciudat, pe care nu încearcă să-l analizeze, se simte tentat să-i istorisească o poveste veche.

— Prima dată când m-am culcat cu o femeie, aveam șaisprezece ani, rememorează el lent, cu glas scăzut. Pe vremea

aceea lucram ca băiat de serviciu la Ritz, în Barcelona... Eram foarte înalt pentru vârsta mea și ea era o clientă matură și elegantă. Până la urmă a aranjat cumva să intru la ea în cameră. Când am înțeles, m-am descurcat cum am putut mai bine. Și când am terminat, în timp ce mă îmbrăcam, mi-a dat o bancnotă de o sută de *pesetas*. La plecare m-am apropiat cu naivitate de ea, dând s-o sărut, dar ea s-a retras iritată, cu o expresie deranjată... Iar mai târziu, când am întâlnit-o în hotel, nici măcar nu s-a mai uitat la mine.

Tace un moment, căutând o nuanță sau un detaliu care să-i permită să-și dea seama exact ce a povestit.

— În acele cinci secunde, adaugă într-un final, când femeia aceea și-a ferit obrazul, am învățat lucruri pe care nu le-am uitat niciodată.

Acum se lasă o tăcere lungă. Mecha l-a ascultat foarte liniștită, fără să scoată o vorbă, cu capul pe umărul lui. În cele din urmă se mișcă puțin, apropiindu-se și mai tare. Pe corpul ei slab, aproape fragil, sânii se simt prin bluză mici și căzuți – foarte diferiți de cei din amintirea lui. Dintr-un motiv ciudat, asta îl mișcă. Îl înduioșează.

— Te iubesc, Max.

— Încă?

— Încă.

Își caută gurile instinctiv și cu duioșie, aproape cu trudă. Un sărut melancolic. Potolit. Apoi rămân nemișcați, fără să se desprindă din îmbrățișare.

— Chiar așa de grei au fost ultimii ani? întreabă ea ceva mai târziu.

— Puteau fi mai buni.

Este un mod laconic de a-i defini, se gândește el imediat. Pe urmă, cu o voce joasă și indiferentă, înșiră o litanie monotonă: degradarea fizică și concurența celor tineri, mai adaptați la noua lume. Și la sfârșit, ca să pună capac, o perioadă petrecută în închisoarea din Atena, ca urmare a mai multor greșeli și dezastre succesive. N-a stat prea mult acolo, dar când a ieșit din pușcărie, era terminat. Experiența lui îi slujea doar ca să supraviețuiască din mici escrocherii și slujbe prost plătite sau frecventând locuri unde își câștiga traiul trișând. O vreme Italia a fost un loc bun pentru acest stil de viață, dar la final nici aspectul fizic nu-l mai ajuta. Slujba la doctorul Hugentobler, comodă și sigură, fusese o șansă rară, acum complet distrusă.

— Ce-o să faci? întreabă Mecha după un moment de tăcere.

— Nu știu. O să găsesc eu ceva, presupun. Întotdeauna m-am descurcat.

Ea se răsucește în brațele lui, parcă vrând să protesteze.

— Eu aș putea…

— Nu! o imobilizează el, strângând-o mai tare.

Stă iar liniștită. Max ține ochii deschiși în întuneric și ea respiră rar, ușor. O vreme pare că doarme. În cele din urmă se mișcă din nou, foarte puțin, atingându-i fața cu buzele.

— Oricum, șoptește ea, ține minte că îți datorez o cafea în caz că treci vreodată prin Lausanne. Ca să mă vezi.

— Bine. Poate că o să trec vreodată.

— Ține minte, te rog.

— Da… O să țin minte.

Preț de o clipă, lui Max – uimit de coincidență – i se pare că undeva, departe, răsună acordurile familiare ale unui tangou. Poate de la vreun radio din camera vecină, conchide el. Sau e muzica de jos, de pe terasă. Îi mai trebuie câtva timp ca să-și dea seama că el e cel care îl fredonează în minte.

— N-am avut o viață urâtă, mărturisește el foarte încet. În cea mai mare parte a timpului am trăit pe banii altora, fără să ajung vreodată să-i disprețuiesc sau să mă tem de ei.

— Nu pare un bilanț prost.

— Și te-am cunoscut pe tine.

Ea își ia capul de pe umărul lui Max.

— Oh, las-o moartă, farsorule! Ai cunoscut prea multe femei.

Tonul ei este jucăuș. Complice. El o sărută cu gingășie pe păr.

— Nu-mi aduc aminte de femeile acelea. De nici una. Dar te țin minte pe tine. Mă crezi?

— Da, își sprijină ea din nou capul de el. În seara asta te cred. Poate că și tu m-ai iubit toată viața.

— E posibil. Poate că te iubesc acum… De unde să știm?

— Așa e. De unde să știm?

O rază de soare îl trezește pe Max, care deschide ochii în lumina ce îi încălzește fața. O scânteiere de lumină, o fâșie îngustă și orbitoare pătrunde printre draperiile de la fereastră. Max se mișcă încet, la început greoi, ridicând capul de pe pernă cu un efort dureros, și își dă seama că e singur. Pe noptieră, un ceas de voiaj arată ora zece și jumătate dimineața. Miroase a tutun. Lângă ceas se văd un pahar gol și o scrumieră cu o duzină de mucuri. Deduce Max că ea și-a petrecut restul nopții

lângă el. Veghindu-i somnul, așa cum a promis. Poate că a stat acolo, nemișcată și tăcută, a fumat și l-a privit cum adoarme odată cu primele luciri ale zorilor.

Se scoală buimac, pipăindu-și hainele mototolite, și, după ce se descheie la cămașă, constată că vânătăile au o tentă neagră, urâtă, ca și cum jumătate din sânge i s-ar fi scurs între carne și piele. Îl doare corpul de la zona inghinală până la gât și fiecare pas pe care îl face spre baie, până când membrele lui amorțite se încălzesc, e aproape o tortură. Nici imaginea pe care o vede în oglindă nu e una din zilele lui cele mai bune: un bătrân cu ochii sticloși și înroșiți îl studiază bănuitor de dincolo de sticla lucioasă. Max deschide un robinet de la chiuvetă, își vâră capul sub jetul de apă rece și lasă apa să curgă un timp, ca să se limpezească. În cele din urmă înalță capul și, înainte de a se șterge cu un prosop, își studiază din nou trăsăturile îmbătrânite, pe care picăturile de apă alunecă prin albia ridurilor adânci care îi brăzdează chipul.

Traversează agale încăperea, apropiindu-se de fereastră, și când desface draperiile, lumina de afară inundă violent cuvertura șifonată de pe pat, blazerul bleumarin atârnat pe spătarul scaunului, lucrurile Mechei răspândite prin încăpere: haine, o geantă, cărți, o curea de piele, portmoneul, reviste. După momentul de orbire inițial, ochii lui Max se obișnuiesc cu lumina. Acum privesc contopirea violetă a cerului cu marea, linia țărmului și conul întunecat al Vezuviului, în nuanțe estompate de albastru și gri. Un feribot ce se îndepărtează, îndreptându-se spre Napoli cu o lentoare îndoielnică, trasează pe albastrul de cobalt al golfului linia albă și scurtă a siajului.

Iar cu trei etaje mai jos, la o masă de pe terasa hotelului – cea situată lângă femeia de marmură îngenuncheată, care privește marea –, Jorge Keller și maestrul său, Karapetian, joacă șah, în timp ce Irina îi privește, așezată lângă el, dar ceva mai departe de masă, cu picioarele desculțe suite pe marginea unui scaun și cuprinzându-și genunchii cu brațele. Deja afară din joc – și din viețile lor.

Mecha Inzunza stă singură ceva mai departe, lângă o *bougainvillea* din apropierea balustradei terasei. Poartă o fustă neagră și are pe umeri puloverul bej. Pe masa ei se află un serviciu de cafea și niște ziare deschise, dar ea nu se uită la ele. Pare să admire pierdută peisajul golfului, la fel de nemișcată ca femeia de marmură din spatele ei. În timp ce se uită la ea, cu fruntea sprijinită de sticla rece a ferestrei, Max o vede mișcându-se o singură dată: își duce o mână la ceafă ca să-și aranjeze părul scurt și cenușiu și își înclină scurt capul, cu un aer gânditor, înainte de a-l ridica din nou și de a rămâne iarăși nemișcată, cu privirea îndreptată spre mare.

Max se întoarce cu spatele la fereastră, se duce până la scaun și își ia haina. În timp ce și-o pune pe el, ochii îi întârzie pe obiectele aflate pe comodă. Iar acolo, unde era imposibil să nu-l vadă, pus în mod intenționat deasupra unei mănuși albe, se află colierul de perle, care strălucește cu blânde reflexe mate în lumina intensă ce inundă încăperea.

Încremenit în fața mănușii și a colierului, bătrânul care acum o clipă se privea în oglindă simte cum îi răsar amintiri, imagini și existențe anterioare, pe care memoria lui le ordonează uluitor de precis. Vieți proprii și vieți străine își dau

întâlnire dintr-odată într-un zâmbet care e, totodată, și o grimasă de durere – deși, poate, cea care provoacă acest zâmbet melancolic este durerea pentru lucrurile pierdute sau imposibile. Și astfel, încă o dată, un puști cu genunchii murdari merge ținându-și echilibrul pe scândurile putrezite ale unui vapor naufragiat, un tânăr soldat urcă o colină acoperită de cadavre, o ușă se închide peste imaginea unei femei adormite, pe care o leagănă un mănunchi de raze de lună tulburi ca o remușcare. Urmează apoi, în pas cu zâmbetul obosit al bărbatului ce își aduce aminte, trenuri, hoteluri, cazinouri, plastroane albe, scrobite, decolteuri ce dezgolesc spatele și strălucirea bijuteriilor sub candelabrele de cristal, în vreme ce o pereche de tineri arătoși, îmboldiți de pasiuni la fel de urgente ca viața, se privesc în ochi și dansează un tangou încă nescris în salonul tăcut și pustiu al unui transatlantic ce navighează în noapte. Fără să știe că, în timp ce se mișcă unul în brațele celuilalt, semnează sfârșitul unei lumi ireale, ale cărei lumini obosite încep să se stingă pentru totdeauna.

Dar nu numai atât. În memoria bărbatului care privește mănușa și colierul se mai păstrează niște palmieri cu coroanele biciuite de ploaie și un câine ud pe o plajă, în ceața plumburie, în fața unei camere de hotel, unde, pe cearșafuri răscolite, ce miros a intimitate caldă și indiferență tihnită în fața timpului și a vieții, cea mai frumoasă femeie din lume așteaptă ca tânărul care stă în picioare, gol, în fața ferestrei să se întoarcă spre ea, ca să-i pătrundă din nou carnea primitoare și perfectă, unicul loc din Univers unde este posibil să uiți ciudatele lui reguli. Apoi, pe un postav verde, trei bile de fildeș se ciocnesc ușor în

timp ce Max privește atent un tinerel pe fața căruia își recunoaște uluit propriul său zâmbet. Mai vede, foarte aproape, dubla reflexie de miere lichidă care îl privește așa cum nu l-a privit niciodată vreo femeie și simte o respirație umedă și caldă ce-i atinge buzele, iar un glas susură cuvinte vechi, ce sună ca și cum ar fi noi și picură balsam în vechile răni, iertarea minciunilor, incertitudinilor și dezastrelor, a camerelor de pensiune și a locuințelor sordide, a pașapoartelor false, a comisariatelor și celulelor, a ultimilor ani de umilințe, singurătate și ratare, cu lumina opacă a nesfârșitelor dimineți fără viitor ștergând umbra pe care puștiul de pe malul râului Riachuelo, soldatul care mergea sub soarele arzător și tânărul chipeș care a dansat cu femei frumoase pe transatlantice de lux și în mari hoteluri au purtat-o lipită de picioare.

Și astfel, cu ultima fărâmă de zâmbet pe buze, legănat de valurile atâtor vieți care au fost ale lui, Max pune deoparte colierul de perle, ia mănușa albă de damă de dedesubt și și-o pune în buzunarul de sus al blazerului cu un gest rapid, de cochetărie elegantă, aranjând degetele mănușii sub forma unor colțuri de batistă sau a petalelor unei flori de la butonieră. Apoi se uită în jur, verificând dacă a lăsat totul în ordine, aruncă o ultimă privire spre colierul rămas pe comodă și înclină scurt capul în direcția ferestrei, luându-și rămas-bun de la un public invizibil, care face să răsune niște aplauze imaginare. Momentul acesta, se gândește el în timp ce se încheie la haină și și-o netezește, ar cere, pentru flegmatica ieșire din scenă adecvată situației, acordurile „Tangoului Vechii Gărzi“. Dar ar fi exagerat de evident, își zice el. Prea previzibil. Așa că deschide

ușa, ia valiza și o pornește pe culoar spre nicăieri, fluierând „Bărbatul care a spart banca la Monte-Carlo“.

(Madrid, ianuarie 1990 – Sorrento, iunie 2012)

Mulțumiri

Există un număr mare de persoane fără a căror colaborare acest roman n-ar fi existat. Informațiile oferite de Horacio Ferrer, José Gobello, Marcelo Oliveri și Óscar Conde au fost esențiale ca să pot pătrunde pe teritoriul tangoului la Buenos Aires. Lui Gabriel di Meglio, de la agenția de turism Eternautas, îi datorez prima mea vizită în cartierul Barracas, completată ulterior de Gabriela Puccia, care mi-a pus la dispoziție memoriile tatălui ei, Enrique Puccia, ale cărui amintiri mi-au permis să imaginez copilăria lui Max Costa în cartierele de la periferia orașului. Marco Tropea mi-a furnizat informații interesante despre Italia anilor 1960 și, tot astfel, diverse detalii importante despre Franța anului 1937 le datorez prieteniei lui Étienne de Montety. De la Michele Polak și din anticariatul său de la Paris am obținut cărți și broșuri ce m-au ajutat să descriu viața la bordul transatlanticului Cap Polonio. Duelul dintre Keller și Sokolov îi datorează mult colaborării entuziaste a lui Leontxo García, care, cu obișnuita lui generozitate, a rezolvat probleme tactice din cele mai complicate și mi-a înlesnit accesul la viața mai puțin publică a celor mai buni șahiști din lume. Conchita Climent și Luis Salas mi-au oferit materialul necesar pentru reprezentarea vieții profesionale a compozitorului Armando de Troeye, ambasadorul Julio Albi mi-a dat amănunte despre unele practici diplomatice din perioada interbelică,

comisarul Juan Antonio Calabria a rezolvat problemele ce țineau de latura polițistă, Asya Goncharova m-a ajutat să înțeleg complexitatea limbii și a caracterului șahiștilor sovietici, iar sub îndrumarea expertă a lui José López și Gabriel López am spart prima mea casă de bani. Mulțumirile mele ar fi incomplete dacă nu i-aș include aici și pe prietenii mei, scriitorul și ziaristul argentinian Jorge Fernández Díaz și editorul uruguayan Fernando Esteves.